MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETI KRONOLÓGIÁJA

IV.

1944-1970

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETI KRONOLÓGIÁJA

Főszerkesztő Benda Kálmán

IV.

1944-1970

A Magyarország történeti kronológiája régi hiányt pótol. A négykötetes mű a kezdetektől 1970-ig öleli fel a magyar történelem eseményeit. Adatai a mindenkori országhatárok által befogott teljes területre terjednek ki, tehát 1919-ig a történelmi Magyarország egészére. A Magyarországgal társországi kapcsolatban élő Horvátország történetéből viszont csak a magyar fejlődéssel is összefüggő (tehát nem pusztán horvát) események kerülnek megemlítésre.

Az országhatárra vonatkozó általános szabályt nem alkalmaztuk az államalapítás előtti időre. Bevettük tehát egyrészt a magyar őstörténet és a vándorlások adatait, valamint Magyarország földjének a honfoglalás előtti históriáját. Még egy kivételt tettünk: a politikai emigrációk és a határainkon kívül élő magyarok életének legfontosabb adatait is közöljük. A történelmi országhatáron belül viszont igyekeztünk valamennyi itt élő nép (nemzet) fejlődését szóhoz juttatni.

A szomszédos népek múltjából, az egyetemes történet eseményeiből csak a legfontosabbakat közöljük, amelyek közvetlenül hatottak a magyar viszonyokra, vagy amelyek az emberi fejlődés általános mérföldkövei.

Arra törekedtünk, hogy a történeti élet egészét átfogjuk. Tehát a politikai és katonai eseményeken túllépve a demográfiai, gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődés dátum szerint megfogható eseményeit, jelenségeit is bevettük.

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

Megjelent az Akadémiai Kiadó gondozásában

A MAGYAR IRODALOM TÖRTÉNETE

1945—1975

I. kötet

IRODALMI ÉLET ÉS IRODALOMKRITIKA

Szerkesztette Béládi Miklós

A magyar irodalom története eddig megjelent hat kötete teljes részletességgel 1945-ig nyújt képet irodalmunk történetéről; a hatodik kötet a felszabadulás utáni időszakról csak rövid áttekintést adott. Ez a sorozat az első olyan teljességre törekvő irodalomtörténeti összefoglalás, amely az 1945 utáni magyar irodalom bemutatására vállalkozik. E kötet a korszak irodalmi életével és irodalomszemléletével foglalkozik: vizsgálja az irodalompolitika és az irodalmi intézmények fejlődését, irodalomtudományunk szemléleti gazdagodásának folyamatát, részletesen tájékoztat az irodalomelmélet, az irodalomtörténetírás, a kritika, a világirodalmi és összehasonlító kutatások eredményeiről. A további kötetekben a felszabadulás utáni líra, próza és drámairodalom műveivel és alkotóival, valamint a határainkon túli magyar irodalommal ismerkedhet meg az olvasó. A kézikönyv valamennyi fejezete tartalmazza a kiadott művek és a szakirodalom gazdag bibliográfiáját.

528 oldal — Kötve 110.— Ft

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETI KRONOLÓGIÁJA

IV. KÖTET

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETI KRONOLÓGIÁJA

A KEZDETEKTŐL 1970-IG

Négy kötetben

KÉSZÜLT
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
TÖRTÉNETTUDOMÁNYI INTÉZETÉBEN

MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETI KRONOLÓGIÁJA

Főszerkesztő

BENDA KÁLMÁN

IV. kötet

1944—1970

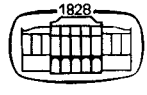

AKADÉMIAI KIADÓ, BUDAPEST 1982

Szerkesztő

GLATZ FERENC

Szerzők

VIDA ISTVÁN (1944. december 20.—1946)
VARGA F. JÁNOS (1947—1961)
BORUS JÓZSEF (1962—1970)

Lektorok

BALOGH SÁNDOR, BÖLÖNY JÓZSEF, VÉRTES RÓBERT

ISBN 963 05 2989 0 (kötetszám)
ISBN 963 05 2660 3 (összkiadás)

© Akadémiai Kiadó, Budapest 1982

Printed in Hungary

XIII. A NÉPI DEMOKRATIKUS FORRADALOM ÉS A SZOCIALIZMUS ÉPÍTÉSE

1944—1970

1944

december 21. Debrecenben a református kollégium oratóriumában ünnepélyes külsőségek között összeül az Ideiglenes Nemzetgyűlés. (Elnök: Zsedényi Béla. A Nemzetgyűlés államfői jogkörrel ruházza fel saját elnökségét.) — Megalakul Debrecenben a Szociáldemokrata Párt ideiglenes országos vezetősége. (Elnök: Szabó Kálmán, titkár: Kovács József.) — Lublinban megalakul a lengyel ideiglenes kormány.

december 22. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés megválasztja az Ideiglenes Nemzeti Kormányt. Elnöke dálnoki Miklós Béla (pártonkívüli). Miniszterek: belügy: Erdei Ferenc (Nemzeti Parasztpárt); földművelésügy: Nagy Imre (Magyar Kommunista Párt); honvédelem: Vörös János (pártonkívüli); igazságügy: Valentiny Ágoston (Szociáldemokrata Párt); kereskedelem és közlekedésügy: Gábor József (Magyar Kommunista Párt); közellátásügy: Faragho Gábor (pártonkívüli); külügy: Gyöngyösi János (Független Kisgazdapárt); népjóléti: Molnár Erik (pártonkívüli); pénzügy: Vásáry István (Független Kisgazdapárt); vallás- és közoktatásügy: Teleki Géza gr. (pártonkívüli).

december 23. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány elhatározza, hogy fegyverszünetet kér a Szovjetuniótól. — A nyilas rögtönítélő hadbíróság halálra ítéli Bajcsy-Zsilinszky Endrét.

december 24. Sopronkőhidán kivégzik Bajcsy-Zsilinszky Endrét, valamint a kommunista Pataki Istvánt, Pesti Barnabást és Kreutz Róbertet. — A jugoszláviai Újvidéken *Szabad Vajdaság* címen megindul a Vajdasági Egységes Népfelszabadító Front napilapja. (1945. szeptember 27. után címe: *Magyar Szó*. Kiadója a Vajdasági Népfront.)

december 25. Stollár Béla sportújságíró budapesti partizán csoportján rajtaütnek a nyilasok. (Stollár és 20 társa a tűzharcban elesik.)

december 26. A 2. és a 3. Ukrán Front csapatai egyesülnek Esztergomnál. (Ezzel bezárul a gyűrű Budapest körül.)

december 27. Az Amerikai Egyesült Államok, Anglia és a Szovjetunió megbízottai Moszkvában megkezdik a magyar fegyverszüneti egyezmény szovjet tervezetének megvitatását.

december 28. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány hadat üzen Németországnak. — Gyöngyösi János külügyminiszter vezetésével küldöttség indul Moszkvába a fegyverszüneti egyezmény aláírására.

december 29. A Budapestet körülzáró 2. és 3. Ukrán Front főparancsnokai fegyverletételre szólítják fel a fővárost védő német és magyar csapatokat. (Az elutasító válasszal visszaútban levő szovjet parlamentereket — Vecsésnél Steinmetz Miklós kapitányt, Budaörsnél pedig I. A. Osztapenko kapitányt — legyilkolják.)

1945

január 2. A német hadsereg az Észak-Dunántúlon támadást indít a Budapesten bekerített egységek kiszabadítására. (Január 13.: a támadás összeomlik.)

január 4. Közzéteszik az Ideiglenes Nemzeti Kormány 14. és 15/1945. számú rendeletét a közigazgatás újjászervezéséről és az állami alkalmazottak magatartását felülvizsgáló igazoló bizottságok felállításáról.

január 7. A Nemzeti Parasztpárt alakuló ülése Debrecenben. (Elnök: Veres Péter, főtitkár: Erdei Ferenc.) — A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (MADISZ) alakuló nagygyűlése Szegeden.

január 9. Újpesti partizánok felrobbantják az újpesti nyilasházat, és kimentik az oda bebörtönzötteket. — A szegedi Nemzeti Bizottság (saját hatáskörben) elrendeli a népbíróság felállítását.

január 14. A debreceni *Néplap* közzéteszi a Nemzeti Parasztpárt földreform-javaslatát. (Főbb pontjai: kisajátítandó minden 100 holdnál nagyobb úri, közületi, egyházi birtok s a 200 hold feletti paraszti birtok; a hazaárulók, nyilasvezérek és Volksbund-tagok földje elkobzandó; az igénybe vett földet elsősorban a birtoktalan és törpebirtokos parasztságnak juttassák; a földreformot 1945. október 1-ig végre kell hajtani; a lebonyolításra a földigénylők képviselőiből alakítsanak földreform-bizottságokat.)

január közepe Összeomlik az 1944. december 16-án indult ardennes-i német támadás.

január 16. Budapesten megkezdik a MÁV Északi Főműhely helyreállítását. — Kisújszállás, Karcag, Túrkeve, Kenderes, Kunmadaras és Kunhegyes nemzeti bizottságának küldöttsége a földreform azonnali megvalósítását sürgeti a miniszterelnöknél. — Budapesten megalakul a Szociáldemokrata Párt ideiglenes intéző bizottsága. (Elnök: Bán Antal.)

január 18. A Vörös Hadsereg teljesen felszabadítja Pest városát. — A német műszaki alakulatok felrobbantják a budapesti Erzsébet- és Lánchidat.

január 19. Megindul Budapesten a *Szabadság* című napilap. (Szerkeszti: Darvas József, Kállai Gyula és Zilahy Lajos.)

január 20. Moszkvában a Gyöngyösi János külügyminiszter vezette magyar küldöttség és a szövetséges nagyhatalmak nevében K. J. Vorosilov marsall aláírják a magyar fegyverszüneti egyezményt. (Főbb pontjai: Magyarország visszavonja csapatait s a magyar közigazgatást az 1937. december 31-i határok mögé; 8 nehéz fegyverzettel ellátott gyalog hadosztállyal bekapcsolódik a Németország elleni harcba; a Szovjetuniónak, Csehszlovákiának és Jugoszláviának 300 millió dollár értékben jóvátételt fizet; feloszlatja az összes németbarát és fasiszta politikai, katonai, félkatonai jellegű szervezeteket; betiltja a szövetségesek elleni propagandát; a békekötésig Szövetséges Ellenőrző Bizottságot [SZEB] állítanak fel az egyezmény végrehajtásának nemzetközi ellenőrzésére.) — A pesti MÁVAG, a Telefongyár és más üzemek alkalmazottai fölveszik a munkát. — A Budapesti Nemzeti Bizottság Ortutay Gyulát bízza meg a Magyar Távirati Iroda és a Magyar Rádió irányításával.

január 21. A demokratikus pártok képviselőiből Tildy Zoltán elnökletével megalakul a Budapesti Nemzeti Bizottság. (Első ülésén a kisgazdapárti Csorba Jánost Budapest polgármesterévé, a kommunista párti Sólyom Lászlót rendőrfőkapitánnyá nevezi ki.) — A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége és a Szociáldemokrata Párt Országos Vezetősége megállapodik Debrecenben a két munkáspárt együttműködésében.

január 25. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány közzéteszi 81/1945. számú rendeletét a népbíróságok felállításáról. (A népbíróságok a háborús bűnösök felelősségre vonása.)

január 26. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés Politikai Bizottsága határozatot hoz háromtagú Nemzeti Főtanács felállításáról. (Elnök: Zsedényi Béla, tagjai dálnoki Miklós Béla és Gerő Ernő Feladata: az államfői jogok egy részének gyakorlása.) — A csendőrök a budai várban kivégzik a Vörös Brigád partizáncsoport 11 tagját, koztük Braun Évát és Körösi Ferencet.

január 27. Polgarmesteri rendelet Budapest lakosságához (Elrendeli a törmelékek eltakarítását, a fasiszta falragaszok eltávolítását, a holttestek és állati hullák eltemetését, az uvegtormelék osszegyűjtését.) — Az első hangverseny a felszabadult Budapesten a Magyar Színház (a mai Nemzeti Színház) épületében

január 28. A Budapesti Nemzeti Bizottság a Nemzeti Bank és a Pénzintézeti Központ ideiglenes vezetőjéül a kisgazdapárti Oltványi Imrét nevezi ki, a Budapesti Kozmunkák Tanácsa elnoki tisztének ellátásával Fischer József szociáldemokrata-párti építészmérnokot bízza meg

január 28. Baloldali művészek Szabadságmatinét rendeznek a budapesti Magyar Színházban

január 30. Kozzéteszik az Ideiglenes Nemzeti Kormány toborzófelhívását (Fegyverbe szólítja a magyar népet a fasizmus elleni harcra)

január 31. A Budapesti Nemzeti Bizottsag az egészségügy irányítására Egészségügyi Tanács felállítását rendeli el Hatásköre Nagy-Budapest egész teruletére kiterjed

február 1. A Budapesti Nemzeti Bizottság kinevezi az Állami Operaház új igazgatóságát (Komáromy Pál, Székely Mihály és Nádasdy Kálman)

február 2. A Voros Hadsereg parancsnoksága 400 tonna élelmiszert utal ki az éhező Budapestnek

február eleje A Budapesti Nemzeti Bizottság létrehozza a Legfelsőbb Sport Tanácsot (LST)

február 3. K. J. Vorosilov marsall, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnoke megérkezik Debrecenbe — A népbíróság megtartja első targyalását Budapesten (Az első népbírósági ítéletet — kotél általi halál — 2 keretlegényen másnap az Oktogonon — a mai November 7. tér — nyilvánosan hajtják végre.)

február 4—11. W Churchill angol miniszterelnok, F D Roosevelt az Amerikai Egyesült Államok elnoke és J V Sztálin a Szovjetunió miniszterelnokének elnoke találkoznak a Krim-félszigeten, Jaltában (Megvitatják a Németország leverésével, a világháború befejezésével s a háború utani Európa politikai berendezkedésével kapcsolatos kérdéseket Megegyeznek, hogy az európai háború befejezését követő két vagy három hónapon belul a Szovjetunió a szovetségesek oldalán belép a Japán elleni háborúba)

február 6. Kozzéteszik az Ideiglenes Nemzeti Kormány 200/1945 számú rendeletét, amely hatályon kívül helyezi a zsidótörvényeket és rendeleteket. — A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt megbízottai megerősítik a két munkáspárt együttműködéséről s az új, demokratikus Magyarország felépítéséről szóló 1944. október 10-i megállapodást. (Felállítják a két párt állandó közös intézőbizottságát.) — Romániában nyilvánosságra hozzák a Nemzetiségek Statútuma című törvényt. (A törvény előtt minden állampolgár egyenlő, fajra, nyelvre, nemzetiségre, és vallásra való tekintet nélkül; a nemzetiségek szabadon használhatják anyanyelvüket; a köztisztviselők nem kényszeríthetők nyelvvizsgára; ahol a lakosság legalább 30%-a nemzetiségi, ott a rendeleteket az ő nyelvükön is közzé kell tenni, beadványaikat anyanyelvükön is írhatják, s az utcákon kötelező a kétnyelvű felirat.)

február 7. Megalakul a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Tanácsa, elnoke Vas-Witteg Miklós (Szociáldemokrata Párt), majd március 6-tól Kishazi Ödon (Szociáldemokrata Párt), főtitkára: Kossa István (Magyar Kommunista Párt).

február 9. A Budapesti Nemzeti Bizottság megbízza Fuchs Jenő négyszeres kardvívó olimpiai bajnokot, a budapesti tőzsde titkárát, az Áru- és Értéktőzsde munkájának megindításával.

február 11. Megkezdődik a Gyáriparosok Országos Szövetségének újjászervezése.

február 12. A reguláris hadsereg tagjaiból megalakul a Budai Önkéntes Ezred. (Mintegy 2500 fő; parancsnoka Variházy Oszkár ezredes; az ezred a Vörös Hadsereg oldalán részt vesz a budai vár ostromában.)

február 13. A 2. Ukrán Front csapatai 49 napos, utcáról utcára folyó harc után teljesen felszabadítják Budapestet. (A harcban elesett mintegy 50 ezer német katona, a német és magyar foglyok száma több mint 138 ezer; meghalt mintegy 25 ezer polgári személy. A harcok következtében a főváros közel 40 ezer épületének 74%-a sérülést szenvedett, 27%-a elpusztult vagy súlyosan megrongálódott. 32 363 lakás megsemmisült vagy lakhatatlanná vált; súlyos károk érték a gyárakat és üzemeket; a német hadvezetés felrobbantotta valamennyi Duna-hidat.)

február 14. A Budapesti Nemzeti Bizottság (hivatkozva a nőknek a háború és a rossz ellátás következtében előállott súlyos testi legyöngülésére és a betegségekre) felfüggeszti a magzatelhajtást tiltó rendelkezéseket, s ingyenessé teszi a műtétet, előírva, hogy az csak egészségügyi intézetekben végezhető.

február 15. Dálnoki Miklós Béla miniszterelnök Vas Zoltánt (Magyar Kommunista Párt) kinevezi Budapest közellátási kormánybiztosává. — Megalakul a Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom. — Közzéteszik az Ideiglenes Nemzeti Kormány 285/1945. számú rendeletét. (Rehabilitálja a Tanácsköztársaság alatti magatartásuk, ill. baloldali politikai meggyőződésük miatt üldözötteket.)

február 16. A Budapesti Nemzeti Bizottság a Művészek Szakszervezetének javaslatára kinevezi a színházigazgatókat. (Vígszínház: Jób Dániel; Belvárosi Színház: Bárdos Artúr; Nemzeti Színház: Major Tamás.)

február 16. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány nyilvánosságra hozza a magyar háborús bűnösök első listáját. (Néhány nap múlva követi a második lista.)

február 17. Közzéteszik az iparügyi miniszter 50 100/1945. számú rendeletét. (Minden ötvennél több munkást foglalkoztató üzemben létre kell hozni az üzemi bizottságot. → május 23.)

február 18. Zászlót bont a Magyar Nők Demokratikus Szövetsége (MNDSZ), a nőmozgalom egységes szervezete. — Újra megjelenik Budapesten a *Népszava*, a Szociáldemokrata Párt központi napilapja. (Főszerkesztő: Szakasits Árpád.)

február 19. Újjászervezik a Szociáldemokrata Párt vezetőségét. (Elnök: Szeder Ferenc; főtitkár: Szakasits Árpád; a Politikai Bizottság tagjait majd a pártvezetőség február 26-i ülésén választják meg.)

február 23—24. A Magyar Kommunista Párt központi vezetőségének ülése Budapesten. (A debreceni és a budapesti pártvezetőség egyesül; főtitkár: Rákosi Mátyás.)

február 26. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány közzéteszi alábbi három rendeletét: 526/1945. számú (a fegyverszüneti megállapodás értelmében érvénytelennek nyilvánítja az 1. (1938. évi) és a 2. (1940. évi) bécsi döntőbírósági határozatot, s hatályon kívül helyezi az ország területi változásaira vonatkozó törvényeket és rendeleteket), 528/1945. számú (feloszlatja a fasiszta pártokat és egyesületeket, valamint a katonai jellegű szervezeteket, közöttük a Magyar Élet Pártját, a Magyar Megújulás Pártját, a Nyilaskeresztes Pártot, a Magyar Nemzeti Szocialista Pártot, az Etelközi Szövetséget, az Ébredő Magyarok Egyesületét, a MOVÉT és a Turul Szövetséget) és 530/1945. számú (a fasiszta szellemű és szovjetellenes sajtótermékek beszolgáltatásáról és megsemmisítéséről).

március 3. Megalakul Budapesten a Magyar Radikális Párt. (A párt ideiglenes intéző bizottságának elnöke: Csécsy Imre.)

március 4. A debreceni hadifogolytáborban megszervezik a demokratikus honvéd hadsereg első alakulatát, a 6. gyaloghadosztályt.

március 6. Romániában Petru Groza miniszter elnökségével demokratikus kormány kerül hatalomra. — A német „Dél"-hadseregcsoport a Balaton északi partján támadást indít a 2. és 3. Ukrán Front csapatai ellen. (A második világháború utolsó német ellentámadása.)

március 7. Joszip Broz Tito elnökletével Belgrádban hivatalba lép Jugoszlávia ideiglenes kormánya. (A londoni jugoszláv emigráns kormány megszűnik.)

március 9. A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt tanácskozó bizottságának együttes ülése. (Elfogadja a földreform-javaslatot.)

március 13. Észak-Erdélyben megszűnik a szovjet katonai közigazgatás, helyét a román közigazgatás veszi át.

március 16. Megindul a Vörös Hadsereg utolsó magyarországi nagy támadása a Nyugat-Dunántúl térségében. — Erkel Ferenc *Bánk bán* című operájának előadásával megnyitja kapuit a budapesti Magyar Állami Operaház.

március 17. A minisztertanács elfogadja a földreformról szóló 600/1945. számú rendeletet. (Teljes egészében elkobzandó a háborús bűnösök, a nyilas és más nemzetiszocialista vezetők és a Volksbund tagok földbirtoka; megváltás ellenében igénybe kell venni a 100 holdon felüli úri és a 200 hold feletti paraszti birtokokat; az 1000 holdnál nagyobb birtokok teljes egészükben kisajátítandók; a gazdasági cselédek és a mezőgazdasági munkások mellett birtokuk kiegészítésére a szegényparasztok is földhöz juttatandók. A rendelet végrehajtását az Országos Földbirtokrendező Tanács különböző szintű szervei és a községi földigénylő bizottságok hatáskörébe utalja.)

március 20. A Vörös Hadsereg utászai átadják a személyforgalomnak az ideiglenesen helyreállított budapesti Ferenc József- (ma Szabadság) hidat és a margitszigeti „Manci"-hidat.

március 21. A Szovjetunió 20 ezer tonna élelmiszert és 100 millió pengő kölcsönt ad Magyarországnak.

március 23. A Vörös Hadsereg felszabadítja Székesfehérvárt és Veszprémet. — A Groza-kormány Romániában elrendeli az 50 hektárnál nagyobb földbirtokok felosztását.

március 24. A Függetlenségi Front budapesti lapja, a *Szabadság* hírül adja, hogy Balmazújvárosban (Hajdú vm.) hozzákezdtek 3400 kat. hold föld felosztásához. — A Magyar Kommunista Párt csepeli szervezete május 1. megünneplésére pártépítési és újjáépítési versenyre hívja fel a budapesti pártszervezeteket.

március 25. Megindul Budapesten a *Szabad Nép*, a Magyar Kommunista Párt központi napilapja. (Főszerkesztő: Révai József.) — Megindul a forgalom az ideiglenesen helyreállított budapest-déli összekötő vasúti hídon.

március 26. K. J. Vorosilov marsall elnökletével a magyarországi Szövetséges Ellenőrző Bizottság megtartja első ülését Debrecenben.

március 27. Megindul Budapesten a Nemzeti Parasztpárt központi napilapja, a *Szabad Szó*. (Főszerkesztő: Darvas József.)

március 28. A Vörös Hadsereg elfoglalja Győrt és Komáromot. — Az újjászervezett Budapesti Nemzeti Bizottság első ülése. (Elnök: Szakasits Árpád, titkár: Kállai Gyula.)

március 29. Pusztaszeren (Csongrád vm.) ünnepélyes keretek között megkezdődik a földreform-rendelet végrehajtása. — Az Ideiglenes Nemzeti Kormány közzéteszi 751/1945. számú rendeletét. (Az Országos Gazdasági Tanács felállításáról.) — Szálasi „nemzetvezető" és közvetlen munkatársai (mintegy 218 személy) vonaton elhagyják Kőszeget, és Dél-Németországba menekülnek.

március 30. Megindul Budapesten a *Kis Újság*, a Független Kisgazdapárt központi napilapja. (Felelős szerkesztő: Dessewffy Gyula gr.) — A bukaresti rádió megkezdi naponkénti 1 órás magyar adását.

április 1. A Vörös Hadsereg felszabadítja Sopront, Nagykanizsát, 2-án Mosonmagyaróvárt. — Megnyitják az ideiglenes Petőfi-hidat.

április 2. Megválasztják az Ideiglenes Nemzetgyűlés budapesti tagjait. (A képviselők megoszlása: Magyar Kommunista Párt 26; Szociáldemokrata Párt 26; Független Kisgazdapárt 16; Polgári Demokrata Párt 6; szakszervezeti képviselő 22; pártonkívüli 8.)

április 3. Közzéteszik Romániában a kolozsvári főispáni hivatal rendeletét, amely szerint a hatóságok kötelesek a kisebbségi nyelven írott beadványokat elfogadni, ahol a lakosság 90%-a azonos nyelvű, ott a hivatalos jegyzőkönyvekben is ezt a nyelvet használni; elrendeli a kétnyelvű feliratokat a postánál és a vasútnál is.

április 4. A Vörös Hadsereg felszabadítja Nemesmedvest (Vas vm.). (A Vörös Hadsereg jelentése: 194 napos küzdelem után az utolsó német egységeket is kiverték az ország területéről. 1946-ban készített összegezés szerint a háborús károk összege kereken 22 milliárd pengő. Ez Magyarország 1938. évi nemzeti jövedelmének kb. ötszöröse; a nemzeti vagyon mintegy 40%-a semmisült meg.) — Az Országos Földbirtokrendező Tanács első ülése. (A Tanács tagjai: Veres Péter, Nemzeti Parasztpárt; Nagy Ferenc és Kerék Mihály, Független Kisgazdapárt; Donáth Ferenc, Magyar Kommunista Párt; Takács József, Szociáldemokrata Párt.)

április 5. Kassán közzéteszik a cseh-szlovák kormány első programját. Kimondja csehek és szlovákok teljes egyenjogúságát, a szlovákiai magyar kisebbséget kollektíve felelőssé teszi Csehszlovákia felbomlásáért, ezért, az aktív antifasisztákat kivételével, megfosztja állampolgárságától, földet magyar nemzetiségű nem kaphat. (Állampolgárságát a magyar kisebbség visszakapja: 1948. október.) → augusztus 2.

április 6. Moszkvában aláírják a magyar—szovjet, Prágában pedig a magyar—csehszlovák jóvátételi egyezményt. (→ 1945. január 20.) — A *Néplap* közli: a miniszterelnök kérésére a szovjet kormány engedélyezte a fegyverszüneti egyezmény alapján felállított magyar hadosztályok frontra küldését. (A 6. hadosztály április 13-án, az 1. hadosztály 23-án indul Ausztriába, ahol front mögötti feladatokat látnak el.)

április 7—13. A szovjet csapatok elfoglalják Bécset.

április 8. A Független Kisgazdapárt első budapesti nagygyűlése. (A Vér Imre vezette Köztársasági Párt és a Kossuth Párt, élén Nagy Vincével, egyesül a Kisgazdapárttal.)

április 9. Teleki Géza gr. vallás- és közoktatásügyi miniszter elvállalja a Polgári Demokrata Párt elnökségét.

április 10. Megalakul a Magyar Írók Szövetsége. (Az elnöki tanács tagjai: Gellért Oszkár, Gergely Sándor, Illyés Gyula, Kárpáti Aurél, Kassák Lajos, Tamási Áron és Zilahy Lajos.)

április 11. Debrecenből Budapestre költözik az Ideiglenes Nemzeti kormány és (12-én) a Szövetséges Ellenőrző Bizottság.

április 12. Meghal Franklin D. Roosevelt, az Amerikai Egyesült Államok elnöke. Utóda Harry S. Truman, az addigi alelnök. — A kormány első ülése Budapesten.

április 23. Közzéteszik az Ideiglenes Nemzeti Kormány 1700/1945. számú rendeletét. (Feloszlatja a csendőrséget, elrendeli egységes, demokratikus államrendőrség felállítását.) — Megalakul a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (MADISZ) országos vezetősége Budapesten. (Elnök: Szabó Zoltán, Nemzeti Parasztpárt; főtitkár: Kiss József, Magyar Kommunista Párt.) — A miniszertanács 1390/1945. számú rendeletével

március 15-ét nemzeti ünneppé, április 4-ét a felszabadulás ünnepévé és május 1-ét a munka ünnepévé nyilvánítja.

április 24. Megindul Budapesten a *Népsport* című napilap.

április 25. Megnyílik az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) alakuló konferenciája San Franciscóban. (Elfogadja az alapokmány szövegét, melyet június 26-án 50 állam képviselője ír alá.)

április 26. Átszervezik és kiegészítik a Nemzeti Parasztpárt országos vezetőségét. (Elnök: Veres Péter; főtitkár: Kovács Imre.)

május 1. Országszerte megünneplik az első szabad május elsejét. — A Magyar Rádió megkezdi adását Budapesten. — A háború óta először mérnek sört Budapesten.

május 5. Prágában fölkelés a fasiszta csapatok ellen.

május 5—6. A Földmunkások Szakszervezetének országos küldöttgyűlése Budapesten. (Nevét Földmunkások és Kisbirtokosok Országos Szövetségére, FÉKOSZ, változtatja; elnök: Takács József, Szociáldemokrata Párt; alelnök: Rácz Gyula, Magyar Kommunista Párt és Kállay Sándor, Szociáldemokrata Párt; főtitkár: Német János, Magyar Kommunista Párt.)

május 8. A német főparancsnokság feltétel nélkül leteszi a fegyvert. (Május 9-én Európában véget ér a második világháború.)

május 10. Az ipar újjáépítésének irányítására a kormány kinevezi az első miniszteri biztosokat. — Megkezdődik a Szociáldemokrata Párt országos vezetőségének értekezletsorozata Budapesten. (Az értekezlet kidolgozza a párt új politikai irányvonalát.)

május 11. A Nemzeti Főtanács kinevezi Gerő Ernőt (Magyar Kommunista Párt) kereskedelmi és közlekedésügyi miniszterré; újjáépítési minisztériumot létesít Nagy Ferenc (Független Kisgazdapárt) vezetésével.

május 11—12. Országos bányászkongresszus Budapesten. (Megvitatja a termelés, az élelmiszerellátás és a bérrendezés kérdését.)

május 13. Budapesten bekapcsolják a közvilágítást.

május 14. Megindul a *Világ*, a Polgári Demokrata Párt napilapja. (Felelős szerkesztő: Supka Géza.)

május 16. A Fővárosi Törvényhatósági Bizottság ülése. (Elnök: Szakasits Árpád, Szociáldemokrata Párt; alelnök: Rajk László, Magyar Kommunista Párt és Cseh-Szombathy László, Független Kisgazdapárt; Budapest polgármestere: Vas Zoltán, Kommunista Párt; alpolgármesterek: Kővágó József, Kisgazdapárt, Bechtler Péter, Szociáldemokrata Párt és Morvay Endre, Kisgazdapárt.)

május 18. A Szlovák Nemzeti Tanács rendelete: a cselekvő antifasiszták kivételével kizárja a magyarokat a politikai pártokból. — A Szlovák Nemzeti Tanács belügyi megbízottjának rendelete: minden magyar nyelvű sajtóterméket kitilt Szlovákiából.

május 20—21. A Magyar Kommunista Párt első országos értekezlete Budapesten.

május 23. Közzéteszik az iparügyi miniszter 55 000/1945. számú rendeletét. (A 20 alkalmazottat foglalkoztató üzemekben is létre kell hozni az üzemi bizottságot.)

május 27. Budapesten a kormány és a Szövetséges Ellenőrző Bizottság tagjainak jelenlétében nemzeti gyászünnepségen búcsúztatják a nyilasok által kivégzett Bajcsy-Zsilinszky Endrét. Tarpán (Bereg vm.) helyezik végső nyugalomra.

május 29. Romániában közzéteszik az 1945:407. törvényt, mely kimondja, hogy Kolozsvárott 1945. június 1-i hatállyal magyar nyelvű egyetem szervezendő „Bolyai Magyar Tannyelvű Állami Tudományegyetem" néven, az alábbi karokkal: bölcsészettudományi, jogi, közgazdasági, természettudományi, orvosi, gyógyszerészeti. (Az orvosi kar novemberben, helyhiány miatt, Kolozsvárról Marosvásárhelyre költözik.)

május 30. Közzéteszik a Szlovák Nemzeti Tanács 44/1945. számú rendeletét. (A magyar nemzetiségű állami tisztviselő-

ket, köztük a tanárokat és tanítókat is azonnali hatállyal elbocsátja állásukból.) — A magyar kormány jegyzékben tiltakozik a Szövetséges Ellenőrző Bizottságnál a szlovákiai magyarok ellen alkalmazott politika miatt.

tavasza Megjelenik *A Szovjetunió Kommunista (bolsevik) Pártjának története* magyarul, a Szikra Nyomda kiadásában.

június 5. Közzéteszik a négy nagyhatalom nyilatkozatát a főhatalom átvételéről Németországban, a megszállási övezetekről és az ellenőrzési rendszerről.

június 9. Megalakul a Magyar—Szovjet Művelődési Társaság. (Elnök: Zilahy Lajos; főtitkár: Háy Gyula.)

június 15. Dálnoki Miklós Béla miniszterelnök és K. J. Vorosilov marsall, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke aláírja a szovjet—magyar jóvátételi egyezményt. (A 200 millió dollár jóvátételi összegből 169 milliót ipari termékekkel, 31 milliót mezőgazdasági termékekkel kell kiegyenlíteni 6 év alatt.) — A minisztertanács a rendőrség létszámát 34 ezer főben állapítja meg. — A Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Tanácsának kezdeményezésére országos újjáépítési verseny indul.

június 20. A Szovjetunió ajándékaként 250 tehergépkocsit, 18 ezer tonna gabonát, 1400 tonna húst, 900 tonna sót, 180 tonna kávét és 100 ezer m^2 ablaküveget kap Budapest lakossága.

június 24. Megválasztják az Ideiglenes Nemzetgyűlés dunántúli képviselőit. (A 160 képviselő megoszlása: Független Kisgazdapárt 51; Magyar Kommunista Párt 33; Szociáldemokrata Párt 33; Nemzeti Parasztpárt 20; Polgári Demokrata Párt 3; szakszervezetek képviselője 20.)

június 29. A Szovjetunió és a Csehszlovák Köztársaság egyezményt ír alá Kárpát-Ukrajnának (Kárpátalja) a Szovjetunióhoz való csatolásáról.

június Újvidéken megalakul a Jugoszláviai Magyar Kultúrszövetség. (Feladata a magyar kulturális egyesületek, könyvtárak, a könyvkiadás és a könyvterjesztés megszervezése és részben a magyar nyelvű oktatás irányítása.)

július 1. A Vörös Hadsereg megszünteti a gyári katonai parancsnokságokat, és 350 üzemet visszaad a magyar államnak.

július 5. Az angliai választásokon győz a Labour Party.

július 9. A Szovjetunió, az Egyesült Államok, Anglia és Franciaország egyezményt kötnek Ausztria megszállási övezeteiről, valamint Bécs közigazgatásáról.

július 10. A MÁVAG és a csepeli Weiss Manfréd Művek dolgozói versenyszerződést kötnek. (Később a Diósgyőri Vasgyár munkásai is csatlakoznak.)

július 12—13. Az üzemi bizottságok első országos konferenciája Budapesten.

július 12—14. Könyvnap. (Megjelenik 55 könyv, valamennyi magyar szerző műve. Közöttük: Andics Erzsébet: *Munkásosztály és nemzet;* Darvas József: *Város az ingoványon.* Történelmi emlékezések; Erdős René: *Csukott kert.* Versek; G. Fazekas Erzsébet: *A felszabadulás útján.* Riportkönyv; Fodor József: *Mérlegen.* Versek; Gergely Sándor: *Úriszék, 1514.* Történelmi regény; Gergő Zoltán: *Marxista közgazdaságtan;* Illés Béla: *Zalka Máté;* Illyés Gyula: *Hősökről beszélek.* Versek; Jócsik Lajos: *A Közép-Dunamedence közgazdasága;* Kassák Lajos: *Kis könyv haldoklásunk emlékére.* Prózai költemények és jegyzetek; Kovács Imre: *Magyar feudalizmus—magyar parasztság;* Kovai Kőrinc: *Föld, kenyér, szabadság.* Regény; Makkai László: *Erdély története;* Molnár Erik: *A magyar társadalom története az őskortól az Árpád-korig;* Nagy Lajos: *A tanítvány.* Regény; Rákosi Mátyás: *A magyar jövőért.* Cikkek, előadások; Révai József: *Ady;* Schöpflin Aladár: *Irók, könyvek, emlékek;* Szabó Dezső: *A bölcsőtől Budapestig.* Önéletrajz; Tersánszky Józsi Jenő: *Új legenda;* Vas Zoltán: *Tizenhat év fegyházban.*)

július 15. A Nemzeti Főtanács Farkas Mihályt (Magyar Kommunista Párt) belügyi államtitkárrá nevezi ki.

július 17.—augusztus 2. A három nagyhatalom (Amerikai Egyesült Államok, Anglia és Szovjetunió) megbízottainak értekezlete Potsdamban, Truman, Churchill (utóbb Attlee) és Sztálin vezetésével. (A megbeszélés legfontosabb tárgyai: Németország nemzetközi ellenőrzésének politikai és gazdasági alapelvei; a német jóvátétel; az Olaszországgal, Bulgáriával, Finnországgal, Romániával és Magyarországgal kötendő békeszerződés; Lengyelország nyugati határai. → augusztus 2.) — Csehszlovákiában közzéteszik a 27/1945. számú elnöki rendeletet, mely Prágában és Pozsonyban Telepítési Hivatalt létesít. (Feladata: „belső telepítések" végrehajtása.)

július 19. Megalakul az Országos Köznevelési Tanács. (A kormány tanácsadó testülete oktatási és nevelési kérdésekben. Elnöke: Szent-Györgyi Albert Nobel-díjas akadémikus.)

július 20. Magyarország és Románia ideiglenes árucsere-egyezményt köt Bukarestben.

július 21. Faragho Gábor, Valentiny Ágoston és Vásáry István miniszterek kiválnak az Ideiglenes Nemzeti Kormányból. Az új miniszterek: közellátásügy: Rónai Sándor (Szociáldemokrata Párt); igazságügy: Ries István (Szociáldemokrata Párt); pénzügy: Oltványi Imre (Független Kisgazdapárt).

július 24. Teleki Géza gr. lemond a Polgári Demokrata Párt elnöki tisztéről és kilép a pártból.

július vége Újra megjelenik a *Szocializmus*, a Szociáldemokrata Párt társadalomtudományi folyóirata. (Felelős szerkesztő: Mónus Illésné.)

augusztus 2. A négy győztes nagyhatalom potsdami konferenciája kimondja: Lengyelország nyugati határa az Odera-Neisse, keleten a Curzon-vonal; a konferencia elutasítja a csehszlovák kormány javaslatát, hogy a csehszlovákiai magyarok kerüljenek kitelepítésre.

augusztus 4. Magyarország és Ausztria árucsereforgalmi egyezményt köt Budapesten.

augusztus 6. Az amerikai légierő atombombát dob Hirosima, majd 9-én Nagaszaki japán városokra.

augusztus 7. A Vörös Hadsereg átadja a magyar államnak a csepeli Weiss Manfréd Műveket.

augusztus 8. A Szovjetunió hadat üzen Japánnak. — A négy nagyhatalom (Amerikai Egyesült Államok, Anglia, Franciaország és a Szovjetunió) képviselői egyezményt írnak alá a háborús főbűnösök üldözéséről és megbüntetéséről.

augusztus 12. A Magyar Újságírók Szövetségének alakuló ülése Budapesten. (Elnök: Szakasits Árpád.)

augusztus 15. Üzembe helyezik a 20 kilowattos budapesti rádióadót.

augusztus 15—20. Országszerte megrendezik az I. Országos Sportnapokat.

augusztus 16. K. J. Vorosilov marsall, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke közli dálnoki Miklós Béla miniszterelnökkel, hogy a jaltai konferencia határozata értelmében Magyarországon is országgyűlési választásokat kell rendezni. (Vorosilov augusztus 23-án a választási előkészületek megbeszélése céljából fogadja a miniszterelnököt, a nemzetgyűlés elnökét és az 1944. december 2-án megalakult Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontban tömörült 4 koalíciós párt vezetőit.) — Farkas Mihály belügyi államtitkár, Péter Gábor, a politikai rendőrség vezetője és Pálffy György, a Honvédelmi Minisztérium Katonapolitikai Osztályának vezetője hazaérkeznek Salzburgból, ahol tárgyalásokat folytattak az amerikai megszálló hatóságokkal a magyar háborús bűnösök kiadatásáról. — XII. Pius pápa Mindszenty József veszprémi püspököt nevezi ki esztergomi érsekké.

augusztus 17—20. Országos sportkongresszus Budapesten.

augusztus 18. A miniszterelnök 6650/1945. számú rendelete a 8 osztályos kötelező általános iskola szervezéséről, és 6660/1945. számú rendelete az egyetemek jog- és államtudományi karának a nők számára való megnyitásáról.

augusztus 18—20. A Szociáldemokrata Párt 34. kongresszusa Budapesten. (Főtitkár: Szakasits Árpád; főtitkár-helyettesek: Bán Antal és Szeder Ferenc.)

augusztus 19. Arthur Schoenfeld rendkívüli követ és meghatalmazott miniszter, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság mellett működő amerikai politikai misszió vezetője átadja Zsedényi Bélának, az Ideiglenes Nemzetgyűlés elnökének a nyilasok által nyugatra hurcolt vallási ereklyét, a Szent Jobbot.

augusztus 19—20. A Független Kisgazdapárt országos nagyválasztmányának ülése Budapesten. (Országos pártvezér: Tildy Zoltán; elnök: Nagy Ferenc; ügyvezető alelnök: Varga Béla; főtitkár: Kovács Béla.)

augusztus 21. Az Amerikai Egyesült Államok végleg leállítja a kölcsönbérleti szerződés alapján a Szovjetunióba irányuló élelmiszer- és hadianyag-szállítmányokat. (Az Egyesült Államokban jelentkező szovjetellenes politika első komoly jele.)

augusztus 23. Jugoszláviában az alkotmányozó nemzetgyűlés törvényt hoz a földreformról és a telepítésről. (Ennek során mintegy 50 ezer szerb családot telepítenek a Vajdaságba.)

augusztus 27. Magyarország és a Szovjetunió gazdasági együttműködési és árucsere-egyezményt köt Moszkvában. (A Nemzeti Főtanács jóváhagyja: december 20.)

augusztus 28. Rákosi Mátyás, a Magyar Kommunista Párt főtitkára az angyalföldi nagygyűlésen bejelenti, hogy az októberi budapesti községi választáson a két munkáspárt közös listán indul.

augusztus 30. 25 évi emigráció után Budapestre érkezik Lukács György.

szeptember eleje Megindul a *Valóság*, a fiatal magyar értelmiség havi folyóirata. (Szerkeszti: Szabó Zoltán.)

szeptember 2. Japán fegyverletételével véget ér a második világháború.

szeptember 4. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnöksége rendeleti úton megszünteti az Állami Honvédelmi Bizottságot, és jogkörét a Népbiztosok Tanácsára ruházza. (Megkezdődik a háborús közigazgatás felszámolása.)

szeptember 5—13. Az Ideiglenes Nemzetgyűlés budapesti ülésszaka. (Főbb törvénycikkek: 1945:I. az állami szuverenitás gyakorlásáról; III.: a Nemzeti Főtanács létrehozásáról; IV.: a Németországnak szóló hadüzenet; V.: a január 20-i fegyverszüneti egyezmény becikkelyezése; VI.: a földreformról; VII.: a népbíráskodásról; VIII. az országos képviselőválasztásokról szóló rendeletek törvényerőre emelése.)

szeptember 11.—október 2. A Külügyminiszterek Tanácsának londoni értekezlete.

szeptember 13—15. A Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (MADISZ) I. kongresszusa Budapesten.

szeptember 19. Békeelőkészítő bizottság alakul a pártok képviselőiből, mely a Külügyminisztérium Békeelőkészítő Osztálya mellett működik.

szeptember 21. Megalakul a Magyar—Román Társaság Budapesten. (Elnök: Kodály Zoltán.)

szeptember 22. Arthur Schoenfeld, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság mellett működő amerikai politikai misszió vezetője jegyzéket nyújt át Gyöngyösi János külügyminiszternek. (Az Amerikai Egyesült Államok kész diplomáciailag elismerni a magyar kormányt, azzal a feltétellel, hogy biztosítja a szabad választásokat.)

szeptember 25. K. J. Vorosilov marsall, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnöke levélben közli dálnoki Miklós Béla miniszterelnökkel, hogy a Szovjetunió felveszi a diplomáciai kapcsolatokat Magyarországgal.

szeptember 25.—október 8. A Szakszervezeti Világszövetség alakuló kongresszusa Párizsban. (A magyar delegációt Kossa István vezeti.)

szeptember 26. Meghal Bartók Béla New Yorkban. — A minisztertanács (tekintettel az inflációra) 50%-kal fölemeli a béreket és a nyugdíjakat.

szeptember A jugoszláviai Vajdaság tartományban 732 magyar tannyelvű elemi iskolában 34 782 tanuló, 4 magyar nyelvű al- és 4 főgimnáziumban 6082 diák tanul. — Szabadkán megnyílik a Vajdasági Magyar Színház. (1951-ben egyesül a Horvát Népszínházzal.)

október 1. Megalakul a Magyar—Jugoszláv Társaság Budapesten. (Elnök: Moór Gyula.) — Megindul a *Haladás*, a Magyar Radikális Párt hetilapja. (Szerkeszti: Zsolt Béla.)

október 3. Az Amerikai Egyesült Államok repülőgépen Magyarországra szállítja és a magyar kormánynak átadja Szálasi Ferencet és tíz társát, a háborús főbűnösök első csoportját.

október 7. Törvényhatósági választások Budapesten. (A 240 törvényhatósági bizottsági tag megoszlása: Független Kisgazdapárt 122; Magyar Kommunista Párt és Szociáldemokrata Párt 51—51; Polgári Demokrata Párt 9; Nemzeti Parasztpárt 5; Magyar Radikális Párt 2.)

október 12. A Szociáldemokrata Párt országos vezetőségi ülése. (Elhatározza, hogy a munkás egységfrontot fenntartva, önállóan indul a novemberi országos választásokon.)

október 13. K. J. Vorosilov marsall közli Gyöngyösi János külügyminiszterrel, hogy a szovjet kormány kész fogadni Szekfű Gyulát Magyarország követeként.

október 16. Vorosilov marsall kezdeményezésére tárgyalások kezdődnek arról, hogy a koalíciós pártok esetleg közös listán induljanak a választásokon.

október 18. A katolikus püspöki kar körlevele. (Élesen támadja a népi demokrácia rendszerét, és felszólítja a híveket, hogy a választásokon ne szavazzanak a baloldali pártok jelöltjeire.)

október 22. A Szövetséges Ellenőrző Bizottság magyar kezelésbe adja vissza a Magyar Államvasutakat (MÁV).

október 24. Hivatalosan megalakul az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ). — Csehszlovákiában államosítják a nagyüzemeket, a bankokat és a részvénytársaságokat. — A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült négy párt választási kiáltványa. (Bejelenti, hogy továbbra is fenntartják a koalíciót; körvonalazza a legsürgősebb kormányzati teendőket: a közellátás megszervezése, az infláció megállítása, a bányák és energiaforrások államosítása, a közös politikai harc a reakció ellen.)

október 27. Kolozsvárott román—magyar írótalálkozót tartanak.

október 29. A népbíróság (elsőként a háborús főbűnösök közül) megkezdi Bárdossy László volt miniszterelnök ügyének tárgyalását. (November 13.: halálra ítélik, 1946. január 10-én kivégzik.)

október 29.—november 10. Világifjúsági konferencia Londonban. Megalakul a Demokratikus Ifjúsági Világszervezet (DIVSZ).

november 1. Londonban megalakul az UNESCO (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization), az Egyesült Nemzetek Szervezetének nevelésügyi, tudományos és kulturális intézménye.

november 2. G. M. Puskin, a Szovjetunió magyarországi követe, átnyújtja megbízólevelét a Nemzeti Főtanácsnak.

november 4. Nemzetgyűlési választások Magyarországon. (A 409 képviselő pártonkénti megoszlása: Független Kisgazdapárt 245, a választási szavazatok 57%-a; Szociáldemokrata Párt 69, 17,4%; Magyar Kommunista Párt 70, 17%; Nemzeti Paraszt Párt 23, 6,8%; Polgári Demokrata Párt 2, 1,7%; 12 közéleti személyiséget pótlólag hívtak be.)

november 6. A Szakszervezetek Országos Tanácsának ülése. (A bankok, nagy ipartelepek államosítását, a nagytőke megadóztatását, a közellátás biztosítását és 100%-os béremelést követel.)

november 14. Ünnepség a MÁV budapesti Északi Főműhelyén az 500. újjáépített mozdony átadása alkalmából.

november 15. Dálnoki Miklós Béla miniszterelnök és kormánya lemond. Az Ideig-

lenes Nemzetgyűlés elnöksége Tildy Zoltán (Független Kisgazdapárt) bízza meg a miniszterelnöki teendők ellátásával és kormányalakítással. A Nemzeti Főtanács kinevezi a Kormány tagjait. Államminiszterek: Dobi István (Független Kisgazdapárt), Rákosi Mátyás (Magyar Kommunista Párt), Szakasits Árpád (Szociáldemokrata Párt); belügy: Nagy Imre (Magyar Kommunista Párt); földművelésügy: Kovács Béla (Kisgazdapárt); honvédelem: Tombor Jenő (Kisgazdapárt); igazságügy: Ries István (Szociáldemokrata Párt); iparügy: Bán Antal (Szociáldemokrata Párt); kereskedelem- és szövetkezetügy: Rónai Sándor (Szociáldemokrata Párt); közellátásügy: Bárányos Károly (Kisgazdapárt); közlekedésügy: Gerő Ernő (Kommunista Párt); külügy: Gyöngyösi János (Kisgazdapárt); népjólét: Molnár Erik (Kommunista Párt); pénzügy: Gordon Ferenc (Kisgazdapárt); tájékoztatásügy: Balla Antal (Kisgazdapárt); újjáépítés: Antall József (Kisgazdapárt); vallás- és közoktatásügy: Keresztury Dezső (Nemzeti Parasztpárt.)

november 18. Átadják a forgalomnak a budapesti Petőfi-pontonhidat.

november 19—21. A Szociáldemokrata Ifjúsági Mozgalom (SZIM) első országos kongresszusa Budapesten.

november 20. Nürnbergben a Nemzetközi Katonai Törvényszék megkezdi a német háborús bűnösök perének tárgyalását. — A Szövetséges Ellenőrző Bizottság (a potsdami konferencia végzése értelmében) elrendeli a magyarországi német nemzetiségű lakosság áttelepítését Németországba. (A magyar kormány erről szóló 12 330/1945. számú rendeletét 1945. december 29-én teszik közzé.)

november 23. A népbíróság halálra ítéli Imrédy Béla volt miniszterelnököt. (Kivégzése: 1946. február 28.)

november 24. Megalakul a Gazdasági Főtanács. (Feladata: a gazdasági élet legfőbb irányítása; elnöke a miniszterelnök; titkára: Vas Zoltán. 1949-ig áll fenn.)

november közepe Groza román miniszterelnök erdélyi körútja során tartott beszédeiben készségét fejezi ki egy román—magyar vámunió létesítésére.

november 29. Megnyílik az új nemzetgyűlés. (November 30.: Tildy Zoltán miniszterelnök előterjeszti kormánya programját. Lényege: baráti kapcsolatok kiépítése a Szovjetunióval és a környező országokkal; a belpolitikában a központi kormányzat megerősítése, az ipar és a közlekedés helyreállítása, a földreform befejezése, az infláció megállítása, a közellátás megszervezése; harc a politikai reakció ellen.)

november 30. Jugoszláviában eltörlik a királyságot, és kikiáltják a népköztársaságot.

december 1. Megalakul a Nemzetközi Demokratikus Nőszövetség Párizsban.

december 2. A Szakszervezetek Országos Tanácsának első közgyűlése Budapesten. (Elnök: Kisházy Ödön, Szociáldemokrata Párt; főtitkár: Kossa István, Magyar Kommunista Párt.)

december 3—6. A Gyöngyösi János külügyminiszter vezette kormányküldöttség első tárgyalásai Prágában a szlovákiai magyar lakosságcsere ügyében. (A tárgyalás eredménytelen.)

december 6. A Nemzetgyűlés határozatot hoz a szénbányák államosításának előkészítéséről. → 1946. június 26.

december 7. A súlyos élelmezési helyzet miatt sztrájkba lépnek a csepeli Weiss Manfréd üzem dolgozói.

december 9. Bartók Béla *A csodálatos mandarin* című táncjátékának bemutatója a budapesti Operaházban.

december 11. A Gazdasági Főtanács szabályozza a legfőbb élelmiszerek árát.

december 14. A Törvényhatósági Bizottság Budapest polgármesterévé Kővágó Józsefet (Független Kisgazdapárt) választja meg.

december 16—26. A Külügyminiszterek Tanácsa ülést tart Moszkvában. (Határozatot hoz az Olaszországgal, Romániával, Bulgáriával, Magyarországgal és

Finnországgal kötendő békeszerződések előkészítéséről.)

december 18. A Népbíróság halálra ítéli Jaross Andor volt belügyminisztert, továbbá Baky László és Endre László volt belügyi államtitkárokat. (Kivégzésük a felsorolás rendjében: 1946. április 11., március 29. és 28.) — A kormány (az infláció csökkentése érdekében) elrendeli a forgalomban levő bankjegyek egy részének felülbélyegzését. (A megjelölés nélküli bankjegyek érvényüket vesztik, beváltandók.)

december 21. Svájc diplomáciai kapcsolatba lép Magyarországgal.

december 31. A bankjegyforgalom 765 446 millió pengő. (1939-ben 975 millió volt.)

az év folyamán A Központi Statisztikai Hivatal jelentése szerint az ország területe 93 011 km², lakossága az 1941-es népszámlálás adatai alapján 9 453 087 fő. — Kárpátalján megjelenik a *Kárpáti Igaz Szó* című napilap. (Az ukrán nyelvű *Zakarpatszka Pravda* fordítása.) — Ungvárott megalakul az Ukrán Köztársasági Tankönyvkiadó Vállalat magyar osztálya. (Feladata Kárpátalja magyar nyelvű általános iskoláit tankönyvekkel ellátni.) — Megjelenik Lukács György *Írástudók felelőssége* című tanulmánykötete; Nagy Lajos *Pincenapló* című műve, Déry Tibor *A tengerparti gyár* című regénye; Illyés Gyula *Honfoglalók között* című riportgyűjteménye.

1946

január 1. A Gazdasági Főtanács (a már kimondhatatlan bankjegyértékek csökkentésére) bevezeti az adópengőt.

január 3. Lengyelországban államosítják a nagy- és középüzemeket, a bankokat, valamint a közlekedési és híradási eszközöket.

január 12. Közzéteszik az Országos Szakszervezeti Tanács és a két munkáspárt felhívását az üzemi bizottságok újjáválasztásáról.

január 18. Arthur Schoenfeld, az Amerikai Egyesült Államok követe átadja megbízólevelét a Nemzeti Főtanácsnak. — Átadják a forgalomnak Budapest 1945 utáni első állandó Duna-hídját, a Kossuth-hidat. (Lebontják: 1961.)

január 20. Megindul a Magyar Kommunista Párt elméleti folyóirata, a *Társadalmi Szemle*. (Szerkesztő: Mód Aladár.)

január 22. A Gazdasági Főtanács felszabadítja a kis- és nagykereskedők árukészletét; engedélyezi a burgonya, a hüvelyesek, a baromfi, a tojás, továbbá az iparcikkek mintegy 40%-ának szabad forgalmát.

január—február Nagyarányú paraszti tömegmozgalom bontakozik ki „Földet vissza nem adunk!" jelszóval. Az ország különböző részéről Budapestre érkező parasztküldöttségek követelik a földreform elleni támadások visszautasítását.

február 1. A nemzetgyűlés elfogadja az 1946:I. törvénycikket, mely eltörli a királyság intézményét, és Magyarországot köztársasággá nyilvánítja. Köztársasági elnökké Tildy Zoltánt választják. — Csehszlovákiában belügyminiszteri rendelet felfüggeszti a magyar nemzetiségűekre kimondott 1945. október 25-i általános vagyonelkobzást. — Az egész országban elkezdődik az üzemi bizottságok újraválasztása.

február 4. A köztársasági elnök Nagy Ferencet (Független Kisgazdapárt) nevezi ki miniszterelnökké. A miniszterek személyében nincs változás. (→ 1945. november 15.) — Magyarország és Lengyelország árucsere-forgalmi egyezményt köt. — A romániai Marosvásárhelyen megnyílik az Állami Székely Színház.

február 5. A Népbíróság megkezdi Szálasi Ferenc és vádlott-társai (Beregfy Károly, Csia Sándor, Gera József, Kemény Gábor br., Szöllősi Jenő és Vajna Gábor) perének tárgyalását. (Március 1.: a Népbíróság meghozza ítéletét, ami mind a 7

esetben kötél általi halál. Március 12.: az ítéletet végrehajtják.)

február 8. A tatabányai bányászok a széntermelés érdekében versenyre szólítják az ország bányászait. (E felhívással indul a „széncsata", az ország szénszükségletének biztosítását célzó mozgalom.)

február 14. A nemzetgyűlés törvénybe iktatja Károlyi Mihály, a magyar népköztársaság volt elnöke érdemeit.

február 16. A Magyar Kommunista Párt nagygyűlése a budapesti Sportcsarnokban. (Rákosi Mátyás ismerteti a párt javaslatait az infláció megállítására, a közigazgatás megtisztítására, a bankok állami ellenőrzésére, a földreform védelmére, a nehézipari nagyüzemek állami kezelésbe vételére, az olaj- és nyersanyagforrások államosítására s a dolgozó parasztság helyzetének javítására vonatkozóan.)

február 21. A Vas- és Fémmunkások Szakszervezetének gyűlése. (Követeli a közigazgatásból a reakciós elemek eltávolítását, a túlméretezett állami adminisztráció csökkentését.) — Csehszlovákiában közzéteszik a választási rendeletet. (2. pontja a magyar nemzetiségű lakosoktól megvonja a választójogot.) — Magyarország az Amerikai Egyesült Államoktól 10 millió dollár kölcsönt kap különféle fölszerelési cikkek vásárlására az amerikai hadsereg európai készleteiből.

február 23. Lemond Kovács Béla földművelésügyi miniszter. Utóda Dobi István, akit az államminiszteri tisztségben B. Szabó István (Független Kisgazdapárt) követ. — Mintegy 10 ezer fővárosi munkás az Országháza elé vonul, követelve a közigazgatásból a reakciós elemek eltávolítását, továbbá a B-listázást (tisztviselő-elbocsátást) végző bizottságokban a szakszervezeti megbízottak részvételét.

február 27. Magyarország és Csehszlovákia küldöttei Budapesten aláírják a lakosságcsere egyezményt. (Az egyezmény törvénybe iktatása május 14-én: 1946: XV. törvénycikk. Eszerint a csehszlovák hatóságok annyi magyart telepíthetnek ki, amennyi szlovák önként távozik Magyarországról.)

március 1—2. A Szakszervezeti Ifjúmunkás és Tanoncmozgalom első kongresszusa Budapesten.

március 3. Megalakul a Magyar Ifjúság Országos Tanácsa (MIOT) Budapesten. (Feladata: a munkás-, paraszt- és diákifjúság összefogása.)

március 4. A Népbíróság megkezdi Sztójay Döme volt miniszterelnök és négy minisztere ügyének tárgyalását. (Március 22.: Sztójayt, Rátz Jenőt, Reményi-Schneller Lajost és Szász Lajost golyó általi halálra, Kunder Antalt életfogytiglani kényszermunkára ítéli. Rátz büntetését a köztársasági elnök életfogytiglani kényszermunkára változtatja. Augusztus 23-án kihirdetik a kegyelmi kérvény elutasítását. A kivégzések végrehajtása: augusztus 24.)

március 5. Megalakul a Baloldali Blokk. Tagjai: a Magyar Kommunista Párt, a Szociáldemokrata Párt, a Szaktanács és a Nemzeti Parasztpárt. (Közös nyilatkozatuk hangsúlyozza: a Független Kisgazdapártnak csak a demokratikus elemeivel hajlandók együttműködni; követelik a földreform védelmét, a közigazgatás megtisztítását, az olaj- és bauxitbányák államosítását, a nehézipar „kulcsüzemeinek" állami kezelésbe vételét, s a bankok állami felügyelet alá helyezését.)

március 7. A Magyar Kommunista Párt, Szociáldemokrata Párt, a Nemzeti Parasztpárt és a Szakszervezetek nagygyűlése a budapesti Hősök terén. (Sürgeti a Baloldali Blokk követeléseinek teljesítését és a reakciós elemek eltávolítását a Független Kisgazdapártból.)

március 11. A Független Kisgazdapárt elnöksége elfogadja a Baloldali Blokk követeléseit. (20 nemzetgyűlési képviselőt kizár a pártból; leváltja a *Kis Újság* szerkesztőjét, Dessewffy Gyula grófot; utóda Kovács Béla.)

március 11—12. A Nemzeti Parasztpárt első országos kongresszusa Budapesten. (Pártelnök: Veres Péter; alelnök: Erdei

Ferenc és Kovács Imre; a főtitkári tisztséget megszüntetik.)

március 12. A nemzetgyűlés elfogadja az 1946:VII. törvénycikket a demokratikus államrend és a köztársaság büntetőjogi védelméről.

március 20. Nagy Imre belügyminiszter lemond; utóda Rajk László.

március 28. A 4 nagyhatalom külügyminiszteri megbízottainak londoni értekezletén Guszev szovjet nagykövet előterjeszti a Magyarországgal kötendő békekötés tervezetét.

március 29. Magyarország és a Szovjetunió egyezményt köt Magyar—Szovjet Hajózási Részvénytársaság (MESZHART) és Magyar—Szovjet Polgári Légiforgalmi Társaság (MASZOVLET) alakításáról, Budapest székhellyel.

március Franciaországban államosítják a bányákat, a gáz- és villamostársaságokat. — Bulgáriában földreformot hajtanak végre.

április 3. A *Szabad Nép* közli, hogy az országban 48 horvát, 17 szerb, 10 szlovák és 4 román anyanyelvű nép- és középiskola nyílik.

április 6—8. A Magyar Nők Demokratikus Szövetsége (MNDSZ) első országos kongresszusa Budapesten.

április 8. Magyarország és a Szovjetunió megköti az olaj- és bauxitegyezményt. (1946. július elején megalakul a Magyar—Szovjet Bauxit—Alumínium Részvénytársaság és a Magyar—Szovjet Nyersolaj Részvénytársaság.)

április 9. A romániai Kolozsvárott megnyílik az Állami Magyar Zeneakadémia.

április 9—18. Magyar kormányküldöttség (Nagy Ferenc, Szakasits Árpád, Gerő Ernő és Gyöngyösi János) hivatalos látogatása Moszkvában. (A Szovjetunió megígéri, hogy a jóvátételi fizetés határidejét 6 évről 8-ra emeli fel; → július 27.; ígéretet tesz a magyar hadifoglyok kérdésének rendezésére és a nyugatra hurcolt magyar javak visszaszerzésének nemzetközi támogatására; hozzájárul, hogy a magyar kormány a párizsi béketárgyaláson kívánságait előterjessze.)

április 10. A Független Kisgazdapártból kizárt képviselők megalakítják a Magyar Szabadságpártot. (Elnök: Sulyok Dezső; társelnökök: Nagy Vince és Vásáry István.)

április 13. Magyarország és Románia árucsere-forgalmi egyezményt köt Bukarestben.

április 19. A megszállt Németország szovjet övezetében a választásokon az egyesült kommunista és a szociáldemokrata párt arat győzelmet.

április 24. Angol parlamenti küldöttség érkezik Magyarországra, kéthetes látogatásra.

április 25.—július 12. A Külügyminiszterek Tanácsának párizsi ülésszaka. (A legyőzött országokkal kötendő békeszerződéseket készíti elő.)

április 27. A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt vezetőségének, kerületi titkárainak és pártfunkcionáriusainak közös gyűlése a budapesti Sportcsarnokban. (Határozat: a munkáspártok gazdasági kérdések megoldását és az értékálló pénz megteremtését tartják legfőbb feladatuknak.) — Magyarország és Svájc gazdasági szerződést köt. (Magyarország 10 millió svájci frank hitelt és 4 millió frank élelmiszer- és gyógyszersegélyt kap.)

május 3. A Nemzetgyűlés elfogadja az 1946:IX. törvénycikket a telepítésről és a földreform befejezéséről. (Rögzíti a földreform eredményeit, a szükséges esetben kártérítést rendel el; kimondja, hogy azokat, akik lakóhelyükön földhiány miatt kimaradtak a földosztásból, telepítés útján kell kielégíteni.)

május 6. Pártközi megegyezés jön létre a bélistázás ügyében. (Az állami és közigazgatási tisztviselők létszámát az 1937/38-as állapothoz képest 10%-kal csökkentik.) — A minisztertanács elrendeli a Magyar Nemzeti Bank állami ellenőrzés alá helyezését.

május 7. A négy nagyhatalom külügyminisztereinek párizsi értekezlete az ún. bécsi döntések hatálytalanításával visszaállítja Magyarország 1938-as határait.

május 8. A Magyar Kommunista Párt Központi Bizottsága elfogadja a párt szanálási programját. (Lényege: értékálló pénz megteremtése; valuta- és árutartalék gyűjtése; adóreform; az állami tisztviselők létszámának csökkentése; új ár- és bérrendszer bevezetése; anyag- és árhivatal felállítása.)

május 9. Károlyi Mihály 27 évi emigráció után Budapestre érkezik.

május 11. Magyarország 70 millió dollár értékben megköti Jugoszláviával a háborús jóvátételi egyezményt Budapesten.

május 20. A Független Kisgazdapárt Politikai Bizottságának határozata. (Követeli az államhatalmi, államigazgatási és rendőrségi szervek vezető állásainak a pártok közti „arányosítását", azaz a választási eredmények alapján való újrafelosztását, továbbá a helyi választások megtartását. — A határozatot május 21-én megküldik a Baloldali Blokkban tömörült pártok vezetőinek.)

május 21. A minisztertanács (miután május 14-én elfogadta a Magyar Kommunista Párt ezirányú javaslatát) elhatározza, hogy az új értékálló pénzt, a forintot, augusztus elsejével bocsátja ki. — Provokált tömegverekedés, amely antiszemita pogromba torkollik Kunmadaras on (Szolnok vm.), 2 embert megölnek, 18 megsebesül. (Július 25.: a Népbíróság a három felbujtót halálra, négy társukat életfogytiglani kényszermunkára ítéli.)

május 26. A Baloldali Blokk pártjainak közös nagygyűlése Kaposvárott. (Nyilatkozatuk hangsúlyozza a reakció és a fasiszta maradványok elleni harcot, valamint a stabilizáció politikai feltételeinek biztosítását. Bejelenti, hogy a Baloldali Blokk Végrehajtó Bizottsága ezentúl állandó szervként működik.)

május—július Angliában a Labour Party javaslatára államosítják a szénbányákat, a távíróforgalmat, kiterjesztik a társadalombiztosítást és az ingyenes orvosi ellátást.

június 5. A Baloldali Blokk pártjai és a Független Kisgazdapárt megállapodást köt. (A munkáspártok teljesítik a Kisgazdapárt május 20-i arányosítási követeléseinek egy részét, viszont a kisgazdapárti vezetők felveszik a harcot mind a közéletben, mind a saját pártjukban a jobboldali, koalícióellenes elemekkel.)

június 8. Magyarország és Csehszlovákia árucsere-forgalmi egyezményt köt.

június 8—25. Kormányküldöttség (Nagy Ferenc, Rákosi Mátyás, Ries István, Gyöngyösi János) utazik az Amerikai Egyesült Államokba és Angliába, politikai és gazdasági természetű megbeszélésekre. (Az amerikai kormány hozzájárul a németek és nyilasok által elhurcolt magyar ipari berendezések, közlekedési eszközök, műkincsek és más értékek, köztük a Magyar Nemzeti Bank aranykészletének a visszaadásához. Ezt június 21-én az Egyesült Államok külügyminisztériuma hivatalosan is bejelenti.)

június 17. Közzéteszik a Szlovák Nemzeti Tanács 20 000-1-IV/1946. számú rendeletét a visszaszlovákosításról. (Reszlovakizálás. Felszólítja a magyar nemzetiségű lakosságot, hogy írásban kérje a szlovák népbe való visszatérés engedélyezését.)

június 18. A romániai Magyar Nemzeti Szövetség 2. kongresszusa Székelyudvarhelyen. (A kongresszuson előterjesztett jelentés szerint Erdélyben 1680 alsófokú és 127 középfokú magyar iskola működik.)

június 19. A Szovjetunió az Egyesült Nemzetek Szervezetében (ENSZ) javasolja az atombomba betiltását. — Henri-Louis Gauquié, Franciaország magyarországi követe átadja megbízólevelét a köztársasági elnöknek.

június 23. A Baloldali Blokk nyílt levele a Független Kisgazdapárt tagjaihoz. (Javasolja, hogy a párt demokratikus paraszti többsége fogjon össze a párt jobboldala ellen.)

június 26. A nemzetgyűlés elfogadja az 1946:XIII. törvénycikket a szénbányák államosításáról.

június 28. Magyarország és Lengyelország árucsere-forgalmi megállapodást köt.

június 30. Lengyelországban népszavazás jóváhagyja az államosítást és a földreform törvényt.

július 4. Rajk László belügyminiszter rendeleti úton feloszlatja a Magyar Cserkész Szövetséget és a Katolikus Agrárifjúsági Legényegyesületek Országos Testületét (KALOT). (Az elkövetkező két hétben további, mintegy 1500 társadalmi egyesületet és egyházi ifjúsági szervezetet oszlat fel.)

július 4—6. Könyvnap. (Megjelenik 57 könyv, valamennyi magyar szerző műve. Közötte: Balla Antal: *Magyarország története;* Bartók Béla: *Önéletrajzi írások a zenéről;* Füst Milán: *Feleségem története*, Regény; Gergely Sándor: *Vitézek és hősök;* Heltai Jenő: *Ötven elbeszélés;* Illés Béla: *Kárpáti rapszódia.* Regény 1—3. kötet; Karácsony Sándor: *Magyar ifjúság. Tettrendszer és etika;* Keresztury Dezső: *Helyünk a világban;* Kovai Lőrinc: *Fekete vetés.* Regény; Lukács György: *Nietzsche és a fasizmus;* Márai Sándor: *Ihlet és nemzedék. Tanulmányok;* Örkény István: *Amíg ide jutottunk*, Radnóti Miklós: *Tajtékos ég. Versek;* Révai József: *Marxizmus és magyarság. Tanulmányok, cikkek;* Sík Sándor: *Esztétika;* Cs. Szabó László: *Két part. Karcolatok;* Szabó Pál: *Lakodalom, keresztelő, bölcső.* Regény; Szatmári Sándor: *Utazás Kazohiniában*, Regény; Weöres Sándor: *Elysium.* Versek.)

július 7. G. V. Szviridov altábornagy, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság helyettes elnöke magához kéreti Nagy Ferenc miniszterelnököt, és átadja a Bizottság jegyzékét. (Aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a kormány nem tesz meg mindent a fegyverszüneti egyezmény betartására: nem lép fel azok ellen, akik veszélyeztetik a Vörös Hadsereg tagjainak biztonságát.)

július 10. A budapesti Györffy István Kollégium évzáró ünnepélyén a köztársasági elnök és a kormány több tagjának jelenlétében a Kollégium vezetősége bejelenti a Népi Kollégiumokat Építő Mozgalom elindítását.

július 16. A Szövetséges Ellenőrző Bizottság július 7-i jegyzékével kapcsolatban 8-án megindult tárgyalások újabb pártközi egyezmény elfogadásával zárulnak. (A Független Kisgazdapárt ígéretet kap, hogy a belügyminiszter a párt tagjai közül 100 rendőrtisztet nevez ki, s hogy a bélistázás után megüresedő alispáni és polgármesteri állások egy részét is kisgazdapártiak kapják. A Kisgazdapárt vezetői viszont vállalják, hogy harcot indítanak pártjuk jobboldala ellen, és folytatják a tisztogatást. A községi választások időpontjáról nem születik megállapodás.) — Megalakul a Népi Kollégiumok Országos Szövetsége (NÉKOSZ. Elnök: Gyenes Antal, főtitkár: Szabó Gergely.)

július 19. A Kisgazdapárt Politikai Bizottsága bizalmatlanságát fejezi ki Rajk László belügyminiszter iránt, s követeli a Szövetséges Ellenőrző Bizottság jegyzékén túlmenő (elsősorban a felekezeti egyesületek betiltására vonatkozó) intézkedések visszavonását, valamint a bélistázás felülvizsgálatát.

július 21. Mindszenty József esztergomi érsek a katolikus püspöki kar képviseletében levelet ír a miniszterelnöknek. (Élesen bírálja a kormányzatot a katolikus ifjúsági egyesületek feloszlatásáért, és követeli a sérelmezett rendelkezések azonnali hatálytalanítását.)

július 24. Sulyok Dezső a nemzetgyűlésben ismerteti az április 10-én megalakított Szabadság Párt programját. — A Magyar Tudományos Akadémia Kodály Zoltánt választja elnökévé.

július 26. Magyarország és Svédország kereskedelmi szerződést köt.

július 27. G. V. Szviridov altábornagy, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság alelnöke értesíti a kormányt, hogy az áprilisi moszkvai tárgyalások értelmében a Szovjetunió a jóvátételi szállítások határidejét két évvel (6-ról 8-ra) meghosszabbítja; elengedi a szállítási késedelmek miatt felhalmozódott 6 millió dolláros kötbért, és felére mérsékli az 1946-ban esedékes jóvátételi szállítások

mennyiségét. — Közzéteszik a kormány 10 860/1946. számú rendeletét. (Az egész országra kiterjeszti az élelmiszer-jegyrendszert.) — A közellátási miniszter szabályozza a kenyér- és lisztfejadagokat, valamint a pótjegyre jogosultak körét.

július 29. Párizsban megkezdődik a békekonferencia az Olaszországgal, Magyarországgal, Bulgáriával, Finnországgal és Romániával kötendő békeszerződés előkészítésére.

július 30.—augusztus 1. Miskolcon élelmiszerellátási nehézségek miatt antiszemita zavargásra kerül sor.

július 31. A bankjegyforgalom 47,3 quadrillió adópengő.

augusztus 1. A kormány kibocsátja az értékálló pénzt, a forintot. (Egy forint 4×10^{27}, azaz négyszázezer quadrillió pengővel, másként 200 millió adópengővel egyenértékű; 1938-as értékben számítva 1 Ft = 0,28766 pengő.)

augusztus 6. Budapestre érkezik a Magyar Nemzeti Banknak a nyilasok által Németországba hurcolt mintegy 32 tonnányi aranykészlete.

augusztus 9. A budapesti Kerepesi-temetőben ünnepélyesen végleges sírba helyezik az 1932-ben mártírhalált halt Sallai Imrét, Fürst Sándort (1932), Schönherz Zoltánt (1942), Rózsa Ferencet (1944) és Ságvári Endrét (1944).

augusztus 20. Ünnepélyesen felavatják az újjáépített budapesti Szabadság- (azelőtt Ferenc József-) hidat.

augusztus 24. Párizsban a békekonferencián megkezdődik a magyar békeszerződés tervezetének vitája.

augusztus 29. A nemzetgyűlés elfogadja az 1946:XII. törvénycikket. (Szabaddá teszi a nőknek egyetemekre és főiskolákra való felvételét.)

szeptember 1—5. Nagy Ferenc miniszterelnök Párizsban tartózkodik a béketárgyalásokon.

szeptember 7. vagy 8. Megindul a *Fórum* című folyóirat. (Szerkeszti Darvas József, Lukács György és Ortutay Gyula.) → **1950. augusztus.**

szeptember 7—9. A Független Kisgazdapárt (a Parasztszövetséggel karöltve) Országos Parasztnapokat rendez Budapesten.

szeptember 12. Egy interpellációt követő szavazáson a Független Kisgazdapárt a Szabadságpárttal és a Polgári Demokrata Párttal együttesen 121:59 arányban leszavazza Rajk László belügyminisztert. (Rajk a Független Kisgazdapárt Politikai Bizottságának kérésére helyén marad.)

szeptember 15. A bolgár nemzetgyűlés ünnepi ülésén Bulgáriát népköztársasággá nyilvánítják.

szeptember 20. A Magyar Kommunista Párt Központi Vezetősége felhívást bocsát ki a falujáró mozgalom megszervezéséről. — A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt összekötő bizottságának ülése. (Elhatározza, hogy a két párt együttesen lép fel az újraéledő reakció ellen.)

szeptember 25. Jugoszlávia fölveszi a diplomáciai kapcsolatot Magyarországgal.

szeptember 28.—október 1. A Magyar Kommunista Párt III. kongresszusa a budapesti Országházban.

október 1. A nürnbergi nemzetközi katonai törvényszék ítéletet hirdet a német háborús főbűnösök perében. — Magyarország és Olaszország fölveszi a diplomáciai kapcsolatot. — Magyarország és Franciaország árucsere- és fizetési megállapodást köt Budapesten.

október 12. A párizsi békekonferencia elfogadja a magyar békeszerződés szövegét.

október 15. Megindulnak a belföldi légi forgalom első járatai Budapest—Debrecen, ill. Budapest—Szombathely között.

október 19. A *Szabad Nép* közli a Baloldali Blokk Végrehajtó Bizottságának levelét a Független Kisgazdapárt vezetőségéhez. (A levélben olvasható főbb követelései: az ipari árak leszállítása; az új gazdák támogatása; a bankok állami ellenőrzése; a közigazgatás demokratikus reformja; közös harc a reakció ellen.) → **október 22., 23.**

október 22. A Független Kisgazdapárt politikai bizottsága válaszol a Baloldali Blokk október 18-i levelére. (Elfogadja a követeléseket, de ellenzi a választójog reformját; megismétli saját korábbi követeléseit.)

október 22—30. A jugoszláviai népbíróság Újvidéken ítéletet hirdet Szombathelyi Ferenc vezérezredes, volt vezérkari főnök és nyolc társának perében. (Valamennyiüket halálra ítélik és kivégzik.)

október 29. A Szovjetunió leszerelési javaslatot terjeszt elő az Egyesült Nemzetek Szervezetében.

október 30. Pártközi tárgyalások kezdődnek a koalíciós válság megoldásáról és a baloldali pártok követeléseiről.

október Az újvidéki (Jugoszlávia) Pedagógiai Főiskolán magyar tanszék létesül.

november 3. Szakasits Árpád vezetésével szociáldemokrata pártküldöttség utazik Párizsba és Londonba.

november 3—4. A Nemzeti Parasztpárt országos nagyválasztmányának ülése Budapesten. (Elveti Kovács Imre javaslatát a Független Kisgazdapárthoz való csatlakozásról.)

november 3.—december 12. A négy nagyhatalom külügyminisztereinek tanácskozása New Yorkban. Véglegesen megállapodnak a legyőzött európai államokkal, köztük a Magyarországgal kötendő békeszerződés szövegében.

november 10. A franciaországi választásokon a kommunista párt győz.

november 11. A kormány jegyzéke a Külügyminiszterek Tanácsához. (A magyar békeszerződés politikai és gazdasági feltételeinek enyhítését kéri.)

november 12. A Szakszervezeti Tanács új megállapodást köt a Gyáriparosok Országos Szövetségével a teljesítménybérrendszerről. (Bevezetik a csoport- és kapcsolt akkord-bérrendszert.)

november 19. A romániai választásokon a Magyar Nemzeti Szövetség kereken 670 ezer szavazatot kap, az összes szavazatok 8%-át; a román parlamentbe így 29 magyar képviselő kerül be. — A Felső-Csallóközben megkezdődik a magyar lakosság deportálása a csehországi Szudéta-vidékre. (A kényszerkitelepítés 1947. február 25-ig tart.) — A Gazdasági Főtanács a közellátás javításáról és az ipari árak leszállításáról tárgyal. (30-ról 45 dkg-ra emelik a zsírfejadagot, és a téli hónapokra felemelik a cukoradagot is.)

november 20. A Független Kisgazdapárt kicseréli néhány miniszterét: Balla Antal és átmenetileg Dobi István kiválik a kormányból; a tájékoztatásügyi tárcát Bognár József, a közellátásügyit Erőss János, a földművelésügyit Bárányos Károly veszi át.

november 22. A Gazdasági Főtanács az iparcikkek árát 1946. december 1-től 25%-kal, a gáz és víz díját 15%-kal csökkenti.

november 26. Közzéteszik a miniszterelnök 23 500/1946. számú rendeletét. (Az államosított szénbányászat irányítására létrehozza a Magyar Állami Szénbányák Részvénytársaságát.) — A Lengyel Munkáspárt és a Lengyel Szocialista Párt együttműködési megállapodást köt.

november 28. Közzéteszik a miniszterelnök 23 550/1946. számú rendeletét, mely 1946. december 1-től állami kezelésbe veszi a legnagyobb nehézipari üzemeket. (Ezek: Ganz Villamossági Részvénytársaság; Ganz-MÁVAG Mozdony-, Vagon- és Gépgyár; Rimamurány-Salgótarjáni Vasmű; Weiss Manfréd Acél- és Fémművek; Győri Vagon- és Gépgyár; valamint az érdekkörükbe tartozó vállalatok.)

december 3. A Független Kisgazdapárt 10 pontból álló akcióprogramot tesz közzé. (Helyesli a bankok állami ellenőrzésének és a tervgazdálkodásnak a bevezetését; intézkedéseket sürget az árdrágítók és feketézők ellen; követeli a nyerészkedő tőkés vállalatok megrendszabályozását, a nagy személyi jövedelmek csökkentését, a luxuscikkek gyártásának betiltását; javaslatot tesz az újgazdák pénzügyi megsegítésére.)

december 4. A pártközi tárgyalásokon megállapodás születik az állati széru-

mok és növényvédő szerek gyártásának államosításáról.

december 5. Jugoszláviában államosítják a nagyipart, a bankokat, a közlekedést, a kül- és a nagykereskedelmet.

december 6. Mintegy 15 ezer asszony tüntet a budapesti Országháza előtt a drágaság ellen.

december 7—9. Közép-Európa szociáldemokrata pártjainak kongresszusa Prágában. (A magyarországi Szociáldemokrata Párt is képviselteti magát.)

december 8. Peyer Károly, Valentiny Ágoston, Györki Imre és Pozsgai Gyula a Szociáldemokrata Párt vezetőségéhez eljuttatott közös memorandumban bírálják a párt politikáját és kifogásolják a Magyar Kommunista Párttal való együttműködést. (A párt országos vezetősége december 14-én megvitatja és határozatban elutasítja a memorandumban foglaltakat.)

december 10. A pénzügyminiszter a nemzetgyűlés elé terjeszti az ország első forint-költségvetését.

december 18. A baloldali pártok nyomására lemond Pfeiffer Zoltán igazságügyi államtitkár, Szolnoki István szövetkezetügyi államtitkár és B. Szabó István államminiszter. Az utóbbi helyére Dobi István lép.

december 19. A francia csapatok Hanoi elleni támadásával elkezdődik a francia—vietnami háború.

december 21. Magyarország és Ausztria árucsere-forgalmi és fizetési egyezményt ír alá Budapesten.

december 23. Magyarország és Jugoszlávia kereskedelmi és áruforgalmi egyezményt ír alá Belgrádban.

december 30. A minisztertanács elvi határozatot hoz a kartellek megszüntetéséről.

december 31. A Magyar Államrendőrség Budapesti Főkapitányságának vezetője köztársaságellenes összeesküvés miatt körözést bocsát ki Dálnoki Veress Lajos volt vezérezredes ellen.

az év folyamán A Központi Statisztikai Hivatal jelentése szerint a népesség száma: 9 048 893. Az állatállomány: szarvasmarha 1 222 835, ló 424 364, sertés 1 716 828, juh 396 910. Villamosenergiatermelés: 1 279 839 000 kWh. Közlekedés. Az úthálózat hossza 31 237 km, a gépjárművek száma 28 329, az autóbuszoké 177, a tehergépkocsiké 1899; a vasúthálózat hossza 8715 km, ebből villamosított 84 km; a mozdonyok száma 1086, a személykocsiké 1488, a tehervagonoké 12 768; a vízi utak hossza: 1104 km, a személyhajók száma 18, a vontatóhajóké 12, a motoroshajóké 3. Oktatás: az óvodák száma 1246 (óvónő 2585, óvodás 85 913); a népiskolák és általános iskolák száma 7016 (tanerő 29 266, tanuló 1 032 120); a tanonciskolák száma 333 (tanerő 2586, tanuló 39 749); a polgári iskolák száma 364 (tanerő 3364, tanuló 45 057); a dolgozók polgári iskoláinak száma 115 (tanerő 855, tanuló 3586); az óvónőképzők száma 4 (tanerő 55, hallgató 499); a dolgozók óvónőképzőjének száma 3 (oktató 31, hallgató 145); a dolgozók tanítóképzőinek száma 17 (oktató 199, hallgató 653); a középiskolák száma 310 (tanerő 5884, tanuló 75 394); a dolgozók gimnáziumának száma 86 (tanerő 829, tanuló 3981); a dolgozók ipari középiskoláinak száma 18 (tanerő 157, tanuló 557); a dolgozók kereskedelmi középiskoláinak száma 11 (tanerő 127, tanuló 623); az egyetemek és főiskolák száma 44 (oktató 1311, hallgató 24 987); az esti munkástanfolyamok száma 8 (tanerő 44, tanuló 1216); a szakiskolák száma 217 (tanerő 1927, tanuló 9937). — Kárpátalján (Kárpátokon túli terület) a Területi Rádió megkezdi magyar adásait. — Megjelenik Révai József *Marxizmus és népiesség* c. tanulmánykötete, Lukács György *Goethe és kora*, valamint *Nagy orosz realisták* c. gyűjteményes kötete, Szerb Antal *Gondolatok a könyvtárban* c. tanulmánygyűjteménye; Déry Tibor *Alvilági játékok* és Illyés Gyula *Hunok Párizsban* c. regénye. — Bemutatják Németh László *Széchenyi* c. darabját.

1947

január 5. A belügyminisztérium hivatalos közleményt ad ki a köztársaságellenes összeesküvés leleplezéséről. (A közlemény szerint az összeesküvők célja a „jogfolytonosság alapján" a Horthy-rendszer visszaállítása volt, fegyveres erővel; az összeesküvést irányító hetes bizottság tagjai: Arany Bálint, Donáth György, Héder János, Kiss Károly, Saláta Kálmán, Szent-Iványi Domokos és Szentmiklóssy István.) — Megjelenik Révai József cikke a *Szabad Nép*ben: *Összeesküvők és cinkosok*. (A Független Kisgazdapárt felelősségéről.)

január 7. A Független Kisgazdapárt képviselőcsoportja határozatban ítéli el a belügyminisztérium által bejelentett összeesküvést.

január 14. A nemzetgyűlés elfogadja az 1947:V. törvénycikket a földreform befejezéséről. (A földreform során felosztottak 3 258 738 kat. hold földet 642 342 földigénylő között, akiknek 90%-a cseléd, mezőgazdasági munkás vagy törpebirtokos volt; egy igényjogosult átlagban 5,1 kat. holdat kapott.) — A koalíciós pártok vezetőinek értekezlete Tildy Zoltán köztársasági elnöknél. (Rajk László belügyminiszter beszámol az összeesküvés ügyében folyó nyomozás állásáról és eredményeiről.)

január 15. Az összeesküvéssel való kapcsolat vádjával őrizetbe veszik Mistéth Endre (hivatalából előző nap fölmentett) kisgazdapárti építési és közmunkaügyi minisztert.

január 16. A Minisztertanács elhatározza, hogy február 1-től fölemeli a kis fizetésű alkalmazottak bérét.

január 21. Az összeesküvésben való részvétel gyanúja miatt a nemzetgyűlés felfüggeszti Gyulay László, Hám Tibor, Horváth János, Jaczkó Pál, Kiss Sándor, Saláta Kálmán, Vatai László és Vörös Vince kisgazdapárti képviselők mentelmi jogát.

január 31.—február 3. A Szociáldemokrata Párt XXXV. kongresszusa. (Állást foglal a határozott baloldali politika folytatása és a munkásegység megszilárdítása mellett; határozatban ítéli el Peyer Károlyt és társait munkásegység- és pártellenes politikájuk miatt; a párt főtitkárává ismét Szakasits Árpádot választja.)

február 4. A Független Kisgazdapárt politikai bizottsága kizár a pártból 13 képviselőt a köztársaság elleni összeesküvésben való részvételük és jobboldali politikai magatartásuk miatt. (A döntéssel egyet nem értő további öt képviselő kilép a pártból, egy pedig lemond képviselői mandátumáról.)

február 8. Rendkívüli minisztertanács a köztársaságellenes összeesküvés ügyében. (Elveti a Független Kisgazdapárt javaslatát, mely rendkívüli parlamenti vizsgálóbizottság kiküldését szorgalmazza.)

február 9. Budapesten eltemetik Kunfi Zsigmondnak az 1919. évi Tanácsköztársaság népbiztosának Bécsből hazaszállított hamvait.

február 10. Párizsban a Szövetséges Nagyhatalmak aláírják Magyarországgal, Romániával, Olaszországgal, Bulgáriával és Finnországgal a békeszerződést. (Ennek értelmében Magyarország határai Ausztriával és Jugoszláviával megegyeznek az 1938. január 1-i, azaz a trianoni határral; a Romániával kapcsolatos 1940. augusztus 30-i bécsi döntés semmis, visszaáll az 1938. január 1-i határ; a Szovjetunióval az új határ Kárpátaljánál a trianoni csehszlovák—magyar határral azonos; a Csehszlovákiával kapcsolatos 1938. november 2-i bécsi döntés semmis, visszaáll az 1938. január 1-i határ, azzal a változtatással, hogy Magyarország átengedi a Duna jobb partján fekvő Horvátújfalu, Oroszvár és Dunacsun községeket. A békeszerződés előírja, hogy a szárazföldi hadsereg létszáma, a határőrséggel és a folyami flottillával együtt nem haladhatja meg a 65 000 főt; korlátozza a légi haderőt; Magyarország nem gyárthat olyan pol-

gári repulőgépet, amely német vagy japán szerkesztésű részeket tartalmaz, a magyar hadifoglyok hazaszállítandók, mihelyt lehetséges, erre az egyes hatalmakkal Magyarország külön-külön szerződést köt, 90 napon belül az ország területéről minden szovetséges fegyveres erőt ki kell vonni, a Szovjetunionak azonban joga van olyan fegyveres erő itt-tartására, amely biztosítja az ausztriai szovjet megszállási ovezettel való kozlekedést, Magyarország koteles a Szovjetunionak, Jugoszláviának es Csehszlovákiának okozott károk megtérítésére 300 millió USA dollár erejéig, ezt 1945 január 20-tól számítandó 8 év alatt kell kifizetnie, mégpedig 200 milliot a Szovjetunionak, 100 milliót Csehszlovákiának és Jugoszláviának Az 1946 április 6-i magyar—csehszlovak és az 1946 május 11-i magyar—jugoszláv megállapodás szerint a felosztas aranya 30 millió Csehszlovákiának és 70 millio Jugoszláviának) — A kormány jegyzékben fordul a nagyhatalmakhoz a szlovakiai magyarok uldozése miatt

február 11. Petru Groza, Románia miniszterelnöke kijelenti, hogy Magyarországgal vámunióra kíván lépni, s az ugyben elvben mar meg is egyezett a két ország

február 15. Az Amerikai Egyesult Államok kovete kozli a magyar kormánnyal, hogy kormanya a fel nem hasznalt katonai javak vásárlasára 1946 februar 25-én nyújtott hitelkeretet folemeli oszszesen 30 millió dollarra (1947 májusaban a még igénybe nem vett 15 millio dollár folyósítását megtagadják)

február 16. Magyarország és Jugoszlavia gazdasági egyezményt kot

február 19. A Fuggetlen Kisgazdapárt politikai bizottsága folmenti Kovács Bélát a párt főtitkári tiszte alól, mert a Belügyminisztérium kozlése szerint részt vett a koztársaság ellení osszeeskuvésben (Utóda Balogh István)

február 22. A nemzetgyűlés mentelmi bizottsága nem javasolja Kovács Béla mentelmi jogának felfuggesztését

február 25. A Belugyminisztérium államvédelmi osztálya kihallgatja Kovács Bélat, távozóban a szovjet hatóságok szovjetellenes szervezkedes vádjával letartóztatjak

február 27. A Népbíróság megkezdi a koztársaság ellen osszeeskuvők ügyének targyalását Budapesten (→ április 16)

február Megalakul a Romániai Magyar Kepzőművészek Szovetsége

március 2. Prágában kulugyminiszteri szinten magyar—csehszlovák tárgyalások indulnak a lakosságcsere végrehajtásáról (Március 7 a targyalások megszakadnak)

március 5—6. Amerikai—angol—szovjet jegyzékvaltás a koztarsaság ellení osszeeskuvés ugyében

március 10. Megkezdődik a négy nagyhatalom kulugyminisztereinek értekezlet-sorozata Moszkvában (Befejeződik április 24)

március 11. Tíznapos targyalás után befejezodnek a Baloldali Blokk és a Független Kisgazdapárt politikájának osszehangolasa érdekében folytatott tanácskozások (Megállapodás szuletik az osszeeskuves gyors felszamolásáról, elfogadjak a kormany munkaprogramját haromeves terv, a szovetkezeti kérdés egységes megoldasa, a szocialis biztosítás kiszélesitese, koznevelési terv készítése)

március 12. H Truman, az Amerikai Egyesult Államok elnoke a kongresszushoz intézett uzeneteben meghirdeti az un Truman-elvet az Egyesult Államok „sajat biztonsága erdekében" a jovőben tamogatja a kommunizmus ellen kuzdő allamokat (Gyokeres fordulat a szovjet—amerikai viszonyban, felbomlik a vilaghaború soran kialakult szovetségi rendszer, megkezdődik a hidegháborús korszak) — Pfeiffer Zoltan és 4 társa kilép a Fuggetlen Kisgazdapartbol

március 14. Átalakítjak a kormanyt Új allamminiszter Dobi István, új miniszterek tájékoztatásugy Mihályfi Ernő, honvédelem Dinnyés Lajos, vallás- és kozoktatasugy Ortutay Gyula, pénzugy Nyarádi Miklós (valamennyi Füg-

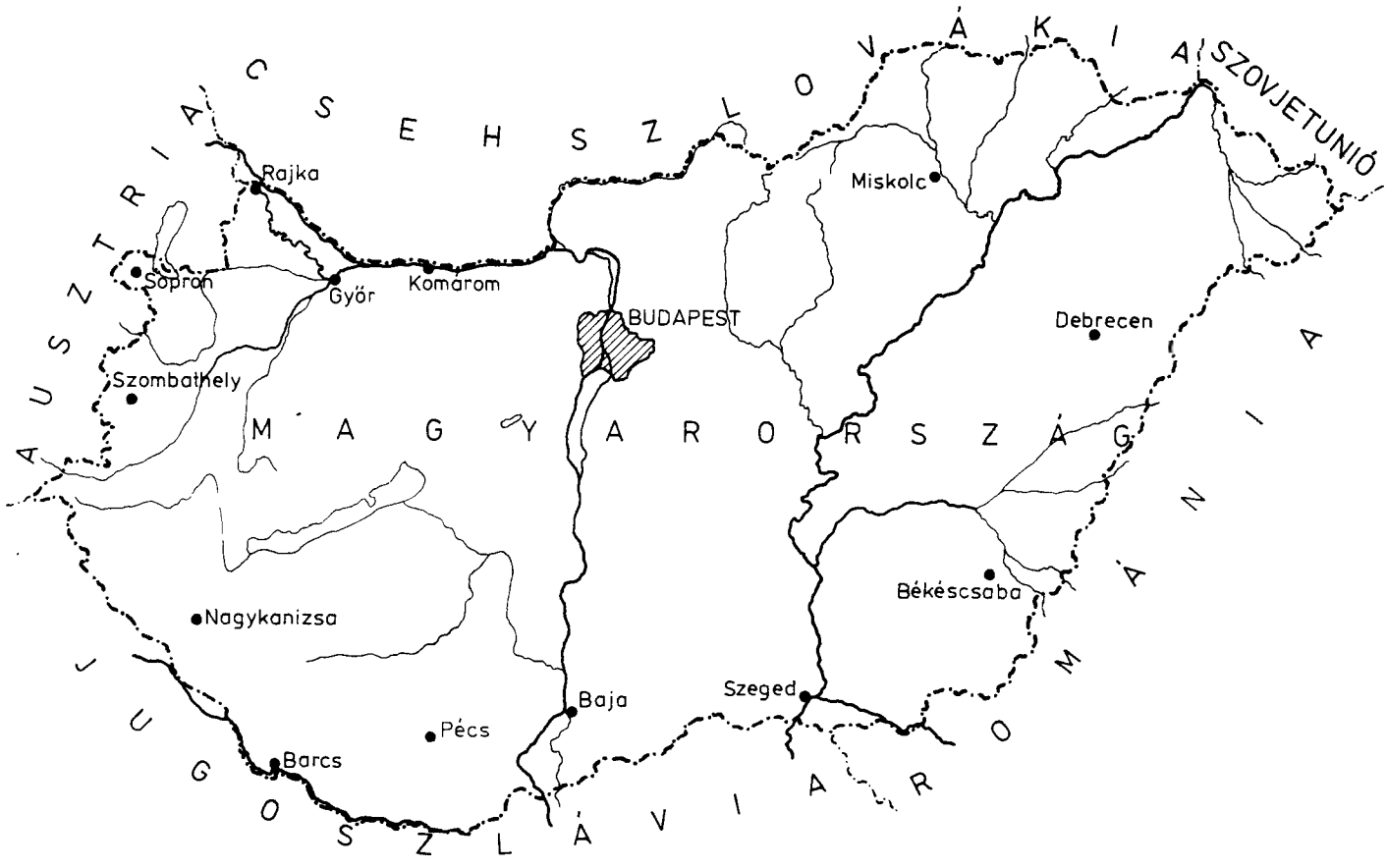

Magyarország 1945 után

getlen Kisgazdapárt); építés- és közmunkaügy: Veres Péter (Nemzeti Parasztpárt). — Magyarország és Ausztria közt helyreáll a diplomáciai kapcsolat.

március 29. Megnyílik a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem orosz intézete.

április 4. A felszabadulási ünnepségek során felavatják a gellérthegyi szabadság emlékművet, Kisfaludi Stróbl Zsigmond alkotását.

április 10. A nemzetgyűlés elfogadja az 1947:XI. törvénycikket a szövetkezetekről.

április 16. A Népbíróság ítéletet hirdet a köztársaság ellen összeesküvők perében. (Dálnoki Veress Lajost, Donáth Györgyöt és András Sándort halálra, Szentmiklóssy Istvánt és Arany Bálintot életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéli. — Július 2.: A Népbíróságok Országos Tanácsa mint fellebbviteli bíróság megerősíti Donáth György halálos ítéletét; Dálnoki Veress Lajos ítéletét 15 évi fegyházra, András Sándorét 10 évi kényszermunkára változtatja.)

április 22. Majna-Frankfurtból Budapestre érkezik az elhurcolt magyar kincseket és ezüstöt szállító ún. ezüst vonat.

április 23. A koalíciós pártok vezetőinek értekezlete. (A 3 éves terv vitás kérdéseiről tárgyal.)

április 26. Magyarország felvételét kéri az Egyesült Nemzetek Szervezetébe.

április Jugoszláviában beindul az első ötéves terv.

május 2. Petru Groza, Románia miniszterelnöke 100 tagú küldöttséggel 4 napos hivatalos látogatásra Budapestre érkezik. (A román és a magyar sajtó a két nép történelmi sorsfordulójaként ünnepli a találkozót.)

május 4. A Nemzeti Parasztpárt III. országos nagyválasztmánya Budapesten. (Határozat: A magyar demokrácia alapja a paraszt-demokrácia; a választmány az egész parasztság érdekeit figyelembe vevő programot dolgozza ki. A párt elnökévé ismét Veres Pétert, főtitkárává Erdei Ferencet választja.)

május 10. Visszaérkezik Németországból a budapesti Szépművészeti Múzeum nyilasok által kihurcolt anyagának nagy része.

május 13. A Népbíróság ítélete az 1919—1920. évi orgoványi fehérterrorista gyilkosok perében. (Héjjas Iványt és Franciа-Kiss Mihályt távollétükben halálra ítéli, négy vádlott életfogytiglani, 17 pedig 1—15 évig tartó fegyházbüntetést kap.)

május 14. Nagy Ferenc miniszterelnök több heti szabadságra Svájcba utazik. (Távollétében az ügyeket Rákosi Mátyás miniszterelnök-helyettes vezeti.) — A szovjet kormány közli, hogy megkezdi a hadifoglyok hazaszállítását.

május 22. Pártközi értekezlet Tildy Zoltán köztársasági elnöknél a nagybankok államosítása ügyében. — Közzéteszik a március 12-én meghirdetett Truman-elvet.

május 24. Magyarország és Csehszlovákia megbízottai aláírják az egyezményt az 1946. február 27-i lakosságcsere-egyezmény végrehajtásáról. (Az első menetben, július 13-ig 11 127 magyart telepítenek át Magyarországra.)

május 28. A Gazdasági Főtanács határozatot hoz a nagybankok állami ellenőrzés alá vételéről. — Szviridov altábornagy, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság alelnöke, jegyzéket nyújt át a magyar kormánynak Kovács Béla, a Független Kisgazdapárt volt főtitkára, illetve a köztársaság elleni összeesküvés ügyében. (A jegyzék terhelő adatokat tartalmaz Nagy Ferenc miniszterelnökre nézve.) — Rákosi Mátyás helyettes miniszterelnök rendkívüli minisztertanácsot hív össze, mely felszólítja a május 14-e óta Svájcban tartózkodó Nagy Ferencet, hogy térjen haza és tisztázza magát.

május 30. Nagy Ferenc a berni magyar követségen bejelenti lemondását miniszterelnöki tisztségéről és a Független Kisgazdapárt elnökségéről; s nem tesz eleget a kormány hazahívási felszólításának.

május 31. A köztársasági elnök Dinnyés Lajost (Független Kisgazdapárt) kine-

vezi miniszterelnöknek. Miniszterelnök-helyettes: Rákosi Mátyás (Magyar Kommunista Párt) és Szakasits Árpád (Szociáldemokrata Párt); államminiszterek: a két miniszterelnök-helyettes és Dobi István (Kisgazdapárt); miniszterek: belügy: Rajk László (Kommunista Párt); építés- és közmunkaügy: Veres Péter (Parasztpárt); földművelésügy: Bárányos Károly (Kisgazdapárt); honvédelem: Dinnyés Lajos miniszterelnök; igazságügy: Ries István (Szociáldemokrata Párt); iparügy: Bán Antal (Szociáldemokrata Párt); kereskedelem- és szövetkezetügy: Rónai Sándor (Szociáldemokrata Párt); közellátásügy: Erőss János (Kisgazdapárt); közlekedésügy: Gerő Ernő (Kommunista Párt); tájékoztatásügy: Mihályfi Ernő (Kisgazdapárt); külügy: Mihályfi Ernő tájékoztatásügyi miniszter; népjólét: Molnár Erik (Kommunista Párt); pénzügy: Nyárádi Miklós (Kisgazdapárt); vallás- és közoktatásügy: Ortutay Gyula (Kisgazdapárt).

június 2. Varga Béla (Független Kisgazdapárt), a nemzetgyűlés elnöke külföldre távozik.

június 3. A Független Kisgazdapárt politikai bizottságának ülése. (A párt elnöki teendőinek elvégzésével Dobi Istvánt bízza meg ideiglenesen. Kizárja soraiból a külföldra távozott Nagy Ferencet és Varga Bélát; hozzájárul, hogy Balogh István főtitkár hosszabb szabadságra menjen.) → május 28., 30.

június 4. A Független Kisgazdapárt főtitkári tisztét Implom Ferenc veszi át. — Megérkezik Debrecenbe a Szovjetunióból az első hadifogoly szerelvény.

június 5. Marshall tábornok, az Amerikai Egyesült Államok külügyminisztere Harvard egyetemi előadásában meghirdeti az ún. Marshall-tervet. (Az európai országoknak kölcsönt kínál gazdaságuk megújításához.)

június 6. A kormány fölmenti Szegedy-Maszák Aladár washingtoni és Gordon Ferenc berni követet; lemond Auer Pál párizsi követ.

június 7. Lemond Kővágó József Budapest polgármestere. (Július 18.: utóda Bognár József, Független Kisgazdapárt.)

június 8. A Szociáldemokrata Párt vezetősége követeli a nagybankok és a vegyipar azonnali államosítását.

június 9. A koalíciós pártok vezetőinek értekezlete. (Elfogadja a 3 éves tervről szóló törvényjavaslatot, az Országos Tervgazdasági Tanács és az Országos Tervhivatal szervezetére és hatáskörére vonatkozó kormányrendelet-tervezetet, továbbá a bankok államosítását.)

június 11. A kormány létrehozza az Országos Tervhivatalt (elnöke: Vajda Imre, Szociáldemokrata Párt; főtitkára: Berei Andor, Kommunista Párt) és az Országos Tervgazdasági Tanácsot (elnöke: Dinnyés Lajos, Kisgazdapárt).

június 11. és 14. Amerikai—szovjet jegyzékváltás Nagy Ferenc lemondása ügyében.

június 12. A minisztertanács elfogadja a 3 éves tervről szóló törvényjavaslatot.

június 23—25. Rákosi Mátyás, a Magyar Dolgozók Pártja főtitkára, miniszterelnök-helyettes és Farkas Mihály, a párt politikai bizottságának tagja Prágában tárgyal a Csehszlovák Kommunista Párt vezetőivel és Beneš köztársasági elnökkel.

június 26. Közzéteszik a 7800/1947. számú kormányrendeletet Magyar Országos Szövetkezeti Központ, és a 8600/1947. számú kormányrendeletet az Országos Szövetkezeti Hitelintézet felállításáról.

június vége A romániai Magyar Nemzeti Szövetség közbenjárására Romániában eltörlik a magyar vasutasok kötelező román nyelvvizsgáját.

június Országos Könyvnap. (Megjelenik 96 könyv, ebből 94 magyar szerző műve. Közte: Déry Tibor: *A befejezetlen mondat*, 1—3. kötet; Illyés Gyula: *Franciaországi változások*. Karcolatok; Illyés Gyula: *Versek*; Karácsony Sándor: *A magyar béke*; Lukács György: *Irodalom és demokrácia*; Lukács György: *A történelmi regény*; Márai Sándor: *Európa elrablása*; Nagy Lajos: *Emberek, álla-*

tok. Novellák; Rákosi Mátyás: *A magyar demokráciáért;* Sós Endre: *A demokrácia öngyilkossága. A weimári Németország végzetes útja;* Szabó Dezső: *Ének a révben;* Varga Jenő: *A tőkés gazdaság a második világháború után.*)

július 1. A nemzetgyűlés elfogadja az 1947:XVII. törvénycikket a 3 éves tervről.

július 10. A minisztertanács úgy határoz, hogy Magyarország távol marad a június 5-én meghirdetett Marshall-tervvel foglalkozó párizsi konferenciáról.

július 11. Magyarország és Finnország kereskedelmi szerződést köt.

július 15. Moszkvában aláírják a magyar—szovjet kereskedelmi szerződést. — Romániában összeesküvés vádjával letartóztatják és életfogytiglani börtönre ítélik J. Maniut, a parasztpárt vezetőjét. Pártját feloszlatják.

július 16. A nemzetgyűlés becikkelyezi a február 10-én a nagyhatalmakkal kötött békeszerződést.

július 20. Balogh István, a Független Kisgazdapárt volt főtitkára nyilatkozatban bejelenti a Független Magyar Demokratikus Párt megalakulását.

július 22. Nagy Vince bejelenti a nemzetgyűlésben a Szabadságpárt feloszlását. — Sulyok Dezső lemond mandátumáról.

július 23. A nemzetgyűlés elfogadja az 1947:XXII. törvénycikket, az új választójogi törvényt. (Módosítja az 1945: VII. törvénycikket; meghatározza a választhatóság és a választói jogosultság feltételeit; nem szavazhat, aki fasiszta pártnak volt tagja, akit B-lista alapján politikai okokból tettek ki állásából, akit nyugdíjmegvonásra ítéltek, akik a felszabadító seregek elől elmenekültek és csak 1945. október 31-e után tértek haza; 1 képviselői mandátum elnyeréséhez 14 ezer szavazat szükséges; ha a választási szövetségre lépett pártok az országosan leadott szavazatok 60%-át nyerik el, akkor övék a lajstromos felosztásra kerülő szavazatok 80%-a, ha 75%-át, akkor 100%-a; a választás után a nemzetgyűlés jogköre az egykamarás országgyűlésre száll át, megbízatása 4 évre szól.)

július 25. A köztársasági elnök feloszlatja a nemzetgyűlést, s összehívja az új országgyűlést szeptember 16-ra.

július 28. Megalakul a Magyar Függetlenségi Párt. (Elnöke: Pfeiffer Zoltán.)

július 29. Megalakul a koalíciós pártok választási szövetsége, a Magyar Nemzeti Függetlenségi Front Választási Szövetsége.

július 30. A Gazdasági Főtanács a kollektív szerződésekről és a közalkalmazottak fizetéséről tárgyal. (Fölemelik a béreket és fizetéseket.)

augusztus 1. Megkezdődik a 3 éves terv végrehajtása. — Megnyitja kapuit Budapesten a Kossuth Lajos Honvédtisztképző Akadémia.

augusztus 9. Magyarország és Anglia kereskedelmi egyezményt köt Londonban.

augusztus 14. Sulyok Dezső, a Szabadságpárt volt vezetője nyugatra távozik.

augusztus 19. A Szociáldemokrata Párt első országos pártnapja a budapesti Hősök terén. (Mintegy 300 ezer szociáldemokrata vonul fel.)

augusztus 21. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Biztonsági Tanácsa a II. világháborúban legyőzött országok felvételi kérelmét tárgyalja. (Valamennyi kérelmet — köztük Magyarországét is — elutasítja.)

augusztus 31. Országgyűlési választások. (A megválasztott képviselők megoszlása: Magyar Kommunista Párt 100; Független Kisgazdapárt 68; Szociáldemokrata Párt 67; Nemzeti Parasztpárt 36; Keresztény Női Tábor 4; Demokrata Néppárt 60; Magyar Függetlenségi Párt 49; Magyar Radikális Párt 6; Független Magyar Demokrata Párt 18; Polgári Demokrata Párt 3.)

augusztus Moldvában a mintegy 120 ezer főnyi csángó-magyar lakosság számára a román kormány száznál több magyar nyelvű iskolát állít, kereken 150 tanítóval. (A magyar nyelvű iskolák fennállnak az 1950-es évek második feléig.)

szeptember 1. A Szociáldemokrata Párt több vezetője a kékcédulákkal való visszaélésre hivatkozva kétségbe vonja a választások törvényességét. (Tiltakozásul a szociáldemokrata miniszterek nem mennek be hivatalukba.)

szeptember 5. A Magyar Kommunista Párt és a Nemzeti Parasztpárt vezetőinek megbeszélése. (A Parasztpárt az 1944. december 2-i Magyar Nemzeti Függetlenségi Front kormánykoalíciójának megalakítása mellett foglal állást.)

szeptember 6. A budapesti Hősök terén mintegy 300 ezer ember tüntet a Magyar Kommunista Párt mellett. (A kormányválság megoldását követelik.)

szeptember 8. A Szociáldemokrata Párt választmányi ülése. (A tagok egy része a koalícióból való kilépést javasolja; a választmány ezt elveti.)

szeptember 11. A Magyar Kommunista Párt központi vezetőségének ülése. (A párt megnövekedett jelentőségének megfelelő képviseletet követel a kormányban.)

szeptember 11—13. A Független Kisgazdapárt nagyválasztmányának ülése. (A párt jobboldala megkísérli átvenni a pártvezetést, de eredménytelenül; a választmány állást foglal a koalíció fenntartása mellett, és megszabja a párt közreműködésének feltételeit. Elnöke: Dobi István, főtitkár: Gyöngyösi János.)

szeptember 12. A Magyar Kommunista Párt és a Szociáldemokrata Párt vezetőinek tanácskozása. (Megegyezés jön létre a két párt közötti és a kormányzati ügyekben.)

szeptember 15. A szövetséges nagyhatalmaknál letétbe helyezik a békeszerződés okmányait, amely ezzel életbe lép.

szeptember 16. Az országgyűlés első ülése. A Ház elnökévé Nagy Imrét (Magyar Kommunista Párt) választják. — A Szlovák Nemzeti Bíróság in contumaciam halálra ítéli Esterházy János grófot, a szlovákiai Magyar Párt volt elnökét. (A Szovjetunióban tartózkodó Esterházyn az ítéletet in effigie végrehajtják, majd hazatérése után, kegyelem folytán ítéletét életfogytiglani fegyházra változtatják.) → 1941. december 18.

szeptember 18. A Magyar Nemzeti Függetlenségi Frontba tömörült négy párt képviselőinek értekezlete. (A koalíciós kormány mellett foglal állást.)

szeptember 24. A köztársasági elnök ismét Dinnyés Lajost (Független Kisgazdapárt) nevezi ki miniszterelnökké. Miniszterelnök-helyettesek: Rákosi Mátyás (Magyar Kommunista Párt) és Szakasits Árpád (Szociáldemokrata Párt). Miniszterek: belügy: Rajk László (Kommunista Párt); építés- és közmunkaügy: Darvas József (Parasztpárt); földművelésügy: Szabó Árpád (Kisgazdapárt); honvédelem: Veres Péter (Parasztpárt); igazságügy: Ries István (Szociáldemokrata Párt); iparügy: Bán Antal (Szociáldemokrata Párt); kereskedelem- és szövetkezetügy: Rónai Sándor (Szociáldemokrata Párt); közlekedésügy: Gerő Ernő (Kommunista Párt); külügy: Molnár Erik (Kommunista Párt); népjólét: Olt Károly (Kommunista Párt); pénzügy: Nyárádi Miklós (Kisgazdapárt); tájékoztatásügy: Molnár Erik külügyminiszter; vallás- és közoktatásügy: Ortutay Gyula (Kisgazdapárt).

szeptember 25. Budapesten megnyílik az ország első orosz nyelvű könyvtára, a Gorkij Könyvtár.

szeptember vége Megalakul a Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodája (KOMINFORM) Varsóban.

szeptember Hivatalos jelentés szerint Romániában (elsősorban Erdélyben) a magyar tannyelvű iskolák száma: 1790 népiskola; 173 középiskola. — Megindul a magyar nyelvű oktatás Kárpát-Ukrajna (Szovjetunió) magyarlakta területeinek általános iskoláiban.

október 1. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Biztonsági Tanácsa ismét elutasítja többek között Magyarország tagfelvételi kérelmét.

október 3. Kommunista és parasztpárti képviselők petíciót nyújtanak be a Pfeiffer-párt mandátumai ellen. (Választási visszaélésekre hivatkoznak.)

október 7. Dinnyés Lajos miniszterelnök ismerteti az országgyűlésen a kormány programját. (A demokratikus pártok együttműködése; a nagybankok államosítása; a 3 éves terv megvalósítása; az életszínvonal emelése.)

október 13. Dinnyés Lajos miniszterelnök vezetésével kormányküldöttség indul Jugoszláviába 3 napos hivatalos látogatásra.

október 15. A Szociáldemokrata Párt egy csoportja memorandumot nyújt be a pártvezetőséghez. (Javasolja, a párt mondja ki feloszlását.)

szeptember 29. Az országgyűlés elfogadja az 1947:XXX. törvénycikket a bankok államosításáról.

szeptember 30. Hazatér a százezredik hadifogoly a Szovjetunióból.

november 1—2. A Nemzeti Parasztpárt országos nagyválasztmányának IV. ülése. (Határozat: támogatja és elősegíti a koalíciós pártok együttműködését és a kormány külpolitikáját; megerősíti a május 4-én választott vezetőséget.)

november 4. Pfeiffer Zoltán külföldre távozik. (Pártját, a Magyar Függetlenségi Pártot az Országos Nemzeti Bizottság javaslatára november 20-án a belügyminiszter feloszlatja. A párt 48 képviselője elveszti mandátumát.)

november 6. Magyarországot fölveszik az UNESCO-ba.

november 16. Budapesten felavatják az újjáépített Margit-hidat.

november 20. Peyer Károly, a Szociáldemokrata Párt egykori vezetője külföldre távozik.

november 22. Dinnyés Lajos miniszterelnök vezetésével kormányküldöttség utazik négynapi tárgyalásra Romániába. (November 23.: a kormányküldöttség Petru Groza román miniszterelnökkel együtt meglátogatja a Magyar Nemzeti Szövetség temesvári kongresszusát.) — Magyarország és Franciaország kereskedelmi és pénzügyi szerződést köt Budapesten.

november 23. Közzéteszik a Magyar Kommunista Párt sportprogramját. (Ezzel a sportmozgalomban megkezdődik a „fordulat éve".)

november 25. Magyarország és Románia kulturális egyezményt köt.

december 1. Megindul az Írószövetség folyóirata, a *Csillag*. (Szerkeszti Német Andor.) — Megnyitja kapuit a Honvéd Akadémia, a demokratikus honvédség vezérkari tisztképző iskolája.

december 4. Az országgyűlés elfogadja az 1947:XXXII. törvénycikket a felekezetek teljes egyenjogúsításáról.

december 5. Romániában törvény rendeli el, hogy ahol a lakosság 30%-a más, azaz nem román közös nyelvet beszél, törvényszéki bíró vagy népi ülnök csak az lehet, aki az illető nyelvet maga is beszéli.

december 6. Joszip Broz Tito államelnök vezetésével jugoszláv kormányküldöttség érkezik Budapestre. (December 8.: aláírják a magyar—jugoszláv barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt.)

december 18. A Magyar Távirati Iroda jelenti: a Szovjetunió december 17-i jegyzékében hozzájárult a magyar kormány kéréséhez, hogy Magyarország a jóvátételben 1947-re esedékes 600 ezer mázsa búzát 1948-ban szállítsa.

december 30. Romániában megszüntetik a királyságot, és kikiáltják a köztársaságot.

vége Megjelenik Budapesten Szekfű Gyula *Forradalom után* című könyve.

az év folyamán Az Amerikai Egyesült Államokba 1941—1947 közt bevándorolt magyarok száma 1584. — Kárpát-Ukrajnában a Területi Könyv- és Újságkiadó (később Kárpáti Könyvkiadó) megjelenteti az első magyar nyelvű könyvet. — Megjelenik Lukács György: *A polgári filozófia válsága;* Szabó Lőrinc *Tücsökzene (Rajzok egy élet tájairól)* című műve; Szabó Pál *A nagy temető,* Zilahy Lajos *Ararát,* Tersánszky Józsi Jenő *A félbolond* és Németh László *Iszony* című regénye. — Megszűnik az erdélyi magyarság egyetlen tudományos folyóirata, az *Erdélyi Múzeum.* — Elké-

szül Ferenczy Béni szobra: A játszó fiú. — Elkészül Szabó Ferenc: II. zongoraszonáta. — Bemutatják az alábbi filmeket: *Mezei próféta* (rendező Bán Frigyes); *Könnyű múzsa* (Kerényi Zoltán); *Valahol Európában* (Radványi Géza); elkészül: *Ének a búzamezőkről* (Szőts István; bemutatásra kerül: 1978).

1948

január 4. A *Szabad Nép* közli: a Szovjetunió jegyzékben tudatja a magyar kormánnyal, hogy 1947. december 14. után Magyarország területén csak az ausztriai szovjet csapatok összekötő egységei maradnak.

január 9. Megindul a német nemzetiségűek kitelepítése Magyarországról. Fél éven belül 36 000 német nemzetiségű magyar állampolgárt telepítenek ki Németország szovjet megszállási övezetébe. (Mintegy 50 000 fő. 1946 februárjától az amerikai megszállási övezetbe már mintegy 136 000 személyt telepítettek ki.)

január 16. Megalakul a Nehézipari Központ. (Feladata a nehézipari vállalatok összefogása és irányítása.)

január 19. A Szovjetunió 17 millió dollárral csökkenti Magyarország jóvátételét.

január 22. Petru Groza miniszterelnök vezetésével román kormányküldöttség érkezik Budapestre, hivatalos látogatásra. (24-én aláírják a magyar—román baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt.)

január 25. Az e napon tartott népszámlálás szerint Romániában 1 499 851 fő vallotta magát magyarnak (az összlakosság 9,4%-a).

január 27. 100 tisztviselőt elbocsátanak a külügyminisztérium személyzetéből.

január 31. Magyarország és Lengyelország kulturális egyezményt köt.

február 1. Budapesten megnyílik a Rendőr Akadémia.

február 5. Rákosi Mátyás csepeli beszédében a Szovjetunióban levő valamennyi magyar hadifogoly hazatérését ígéri 1949 folyamán.

február 6. Az országgyűlés elfogadja az 1948:XIII. törvénycikket, a bauxit- és alumíniumipar államosításáról.

február 13. Tildy Zoltán köztársasági elnök, Dinnyés Lajos miniszterelnök és Rákosi Mátyás miniszterelnök-helyettes vezetésével kormányküldöttség utazik Moszkvába. (Február 18.: aláírják a magyar—szovjet baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt.) — Az országgyűlés elfogadja az 1948: XVIII. törvénycikket a Kossuth-díjról. (Tudósok, művészek, az újjáépítésben kiváló teljesítményeket elért testi és szellemi dolgozók megjutalmazására alapított állami díj; kiosztása minden év március 15-én.)

február 18. A Szociáldemokrata Párt nagybudapesti vezetőségi ülése. (Bejelentik Kéthly Anna és több társának kiválását a pártvezetésből.)

február 23. Romániában egyesül a kommunista és a szociáldemokrata párt.

február 25. Csehszlovákiában a kommunista párt kiszorítja a hatalomból a nem szocialista erőket.

február 26. Bán Antal külföldre távozik; az iparügyi minisztérium vezetését Szakasits Árpád veszi át ideiglenesen.

február Pozsonyban megindul az *Új Szó*, a szlovákiai magyarság lapja.

március 1. Megindul a *Romániai Magyar Szó*, a romániai Magyar Nemzeti Szövetség lapja.

március 4. Közzéteszik a 2730/1948. számú kormányrendeletet, az Állami Bauxit és Alumínium Rt. létrehozásáról. — A Gazdasági Főtanács 429/1948. számú határozata állami biztosító alapításáról.

március 5. Közzéteszik a 3190/1948. számú kormányrendeletet a dolgozók iskolájának megszervezéséről; a 2900/1948. számú kormányrendeletet Országos Sporthivatal és Országos Sport és Testnevelési Tanács felállításáról.

március 5—7. A Szociáldemokrata Párt XXXVI. kongresszusa Budapesten. (Elítéli a jobboldali szociáldemokraták magatartását; felhatalmazza a pártvezetést, hogy a Magyar Kommunista Párttal tárgyalásokat kezdjen az egységes munkáspárt megteremtéséről; jóváhagyja Kéthly Anna, Szeder Ferenc, Szélig Imre és támogatóik kizárását a pártból.)

március 10. A Szociáldemokrata Párt és a Magyar Kommunista Párt összekötő bizottsága elhatározza, hogy a két párt egyesülését július 1-ig véghezviszi.

március 11. A minisztertanács mellett Országos Filmhivatalt szerveznek. — Bulgáriában egyesül a kommunista és a szociáldemokrata párt.

március 12—13. Magas szintű bolgár, csehszlovák, jugoszláv, lengyel, román, szovjet küldöttségek érkeznek Magyarországra, az 1848-as forradalom centenáriumi ünnepségei alkalmából.

március 14. Első ízben osztják ki a Kossuth-díjakat.

március 15. Az országgyűlés ünnepi ülésen örökíti meg az 1848-as forradalom és szabadságharc emlékét (1948: XVIII. törvénycikk).

március 16. Megalakul az Egységes Parasztifjúsági Szervezetek Országos Szövetsége (EPOSZ).

március 17. Megalakul a Magyarországi Kommunisták Pártja és a Szociáldemokrata Párt közös nagy-budapesti egységbizottsága. (Elnöke: Kádár János, helyettese: Vágvölgyi Tibor, titkára: Köböl József.)

március 22. Megalakul a Magyar Ifjúsági Népi Szövetsége (MINSZ), az ifjúság egységes társadalmi szervezete.

március 23. A Szociáldemokrata Párt (a bolgár, csehszlovák és lengyel szociáldemokrata, illetve szocialista pártokkal egyszerre) kilép a londoni Szocialista Tájékoztatási Irodából (SZOCINFORM).

március 31. A budapesti értéktőzsde beszünteti működését.

április 1. A Szociáldemokrata Párt visszahívja 32 országgyűlési képviselőjét.

április 4. Az ország felszabadulási ünnepségén szovjet tiszti küldöttség átadja a magyar kormánynak az 1848/49-es szabadságharc honvéd zászlóit. — A Gyáriparosok Országos Szövetsége bejelenti feloszlását.

április 4—5. A Nemzeti Parasztpárt nagyválasztmányának ülése Budapesten. (A párt elnökévé ismét Veres Pétert, főtitkárává Erdei Ferencet választja.)

április 7. Megindul az 1947. szeptember végén megalakult KOMINFORM hivatalos lapjának magyar nyelvű változata, a *Tartós békéért, népi demokráciáért.*

április 16. Létrejön az európai tőkés országokat összefogó Európai Gazdasági Együttműködési Szervezet.

április 17. A különböző pártok nőszervezeteinek vezetői bejelentik, hogy szervezetük beolvad a Magyar Nők Demokratikus Szövetségébe (MNDSZ).

április 17—18. A Független Kisgazdapárt nagyválasztmányának ülése Budapesten. (Kinyilvánítja, hogy a párt politikai alapelve a népi demokrácia, hangsúlyozza — függetlenségük fenntartása mellett — a pártok együttműködésének erősítését a jobboldali erők ellen; egyetértését fejezi ki a kormány külpolitikájával. A párt elnökévé újra Dobi Istvánt, főtitkárává Gyöngyösi Jánost választják.)

április 22. A Gazdasági Főtanács 853/1948. számú határozata átszervezi a pénzintézeteket. (Május 15-től kezdve a Pénzintézeti Központ nem folytat bankszerű tevékenységet; a Postatakarékpénztár a Magyar Nemzeti Bank csekkosztályává lesz; a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank külkereskedelmi bankká alakul; a Postatakarékpénztár és más bankok vidéki fiókjaiból országos takarékpénztári hálózatot szervez.)

április 28. Csehszlovákiában államosítják a nagy- és a külkereskedelmet.

április 29. Az országgyűlés elfogadja az 1948: XXV. törvénycikket a 100-nál több munkást foglalkoztató üzemek államosításáról. (A külföldi érdekeltségű üzemek nem esnek a törvény hatálya alá.)

április 30. Kiosztják az első élmunkás kitüntetéseket.

május 7. Közzéteszik az 5400/1948. számú kormányrendeletet (megszünteti az Anyag- és Árhivatalt; kimondja az ipari anyaggazdálkodás és árszabályozás átszervezését) és az 5340/1948. számú kormányrendeletet (a Községi Élelmiszerkereskedelmi Rt., KÖZÉRT-szervezet életrehívásáról).

május 11. A Magyar Radikális Párt és a Polgári Demokrata Párt megalakítja a Polgári Radikális Pártszövetséget. (Célja a két párt tevékenységének összehangolása.)

május 28. Közzéteszik a 6110/1948. számú kormányrendeletet az Ipartestületek Országos Központjának megszüntetéséről.

június 1. A Független Kisgazdapárt politikai bizottságának nyilatkozata: helyesli az egyházi iskolák államosítását.

június 1—3. Országos Könyvnap. (Megjelenik 75 könyv, mind magyar szerző műve; közötte: Déry Tibor: *A tanúk—Tükör—Itthon.* Színművek; Kossa István: *A Dunától a Donig.* Riport; Kovai Lőrinc: *Fáklyatánc.* Regény, 1—2 kötet; Lukács György: *Új magyar kultúráért;* Rákosi Mátyás: *A fordulat éve;* Révai József: *Negyvennyolc útján;* Somogyi Imre: *Kert-Magyarország felé;* Szabó Pál: *Most és mindörökké.*)

június 4. A kormány (a Magyar Kommunista Párt javaslatára) a jóvátétel összegének csökkentését kéri a Szovjetuniótól. (Június 8.: Molotov külügyminiszter közli, hogy a Szovjetunió a még hátralevő jóvátétel felét, 65 millió dollárt elengedi.) — Közzéteszik a 6400/1948. számú kormányrendeletet az Állami Áruházak Rt. megalakításáról.

június 7. E. Beneš, egészségi okokból lemond államelnöki tisztségéről. Utóda (június 14.) Klement Gottwald (Csehszlovák Kommunista Párt).

június 12. A Magyar Kommunista Párt IV. és a Szociáldemokrata Párt XXXVII. kongresszusa kimondja a két párt egyesülését Magyar Dolgozók Pártja néven. (Az új párt hivatalos lapja a *Szabad Nép;* a *Népszava* a Szabad Szakszervezetek lapjaként jelenik meg.)

június 12—14. A Magyar Dolgozók Pártja I. kongresszusa Budapesten. (Elfogadja a párt programját, szervezeti szabályzatát; leszögezi, hogy a párt ideológiai alapja a marxizmus—leninizmus; kitűzi a párt és az ország előtt álló fő feladatokat. Elnökké Szakasits Árpádot, főtitkárrá Rákosi Mátyást választja.)

június 16. Az országgyűlés elfogadja az 1948:XXXIII. törvénycikket az egyházi iskolák államosításáról. (6505 egyházi iskola kerül állami tulajdonba; 18 ezer tanárt és tanítót vesz át az állam.) — Dinnyés Lajos miniszterelnök vezetésével kormányküldöttség utazik Varsóba. (Június 18.: aláírják a magyar—lengyel barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt.)

június 21. Romániában államosítják a bankokat, vasutakat, bányákat, iparvállalatokat.

június 24. A Szovjetunió és az európai népi demokratikus államok külügyminisztereinek Varsóban kiadott közleménye. (A június 7-i londoni értekezlet német kérdéssel foglalkozó határozataival kapcsolatban foglal állást; ennek főbb pontjai: Németország demilitarizálása, a Ruhr-vidék négyhatalmi ellenőrzés alá vonása, egységes német kormány, egy évvel a békekötés után a megszálló csapatok kivonása, a jóvátételi fizetések biztosítása.)

június 27. A Kommunista és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának (KOMINFORM) konferenciája Bukarestben. (Elítéli a Jugoszláv Kommunista Párt politikáját. Szakadás a szocialista tábor országai és Jugoszlávia között. A Jugoszláv Kommunista Pártot kizárják az Irodából.) — Csehszlovákiában egyesül a két munkáspárt.

július 2. Közzéteszik a 7660/1948. számú kormányrendeletet. (Az állami vállalatokat irányító központok felállításáról és az állami érdekeltségű vállalatokat ellenőrző Állami Ellenőrző Központ létrehozásáról.)

július 14. Dinnyés Lajos miniszterelnök vezetésével kormányküldöttség utazik Szófiába. (Július 16.: aláírják a magyar—bolgár barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt.)

július 24. Közzéteszik a 9160/1948. számú kormányrendeletet. (Megszünteti a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemet és létrehozza a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetemet Budapesten.) — Budapest lakóinak száma 1 073 774 fő.

július 25. A belügyminisztérium közleménye: a Földművelésügyi Minisztériumban összeesküvést lepleztek le. Vezetői: Perneczky Béla, Ottó Ernő és Solt Ernő. (A Népbíróságok Országos Tanácsa életfogytiglani fegyházra ítéli őket.)

július 29.—augusztus 24. A XIV. Nyári Olimpiai Játékok Londonban. (A magyar sportolók 10 arany-, 5 ezüst- és 13 bronzérmet szereznek.)

július 30. Lemond Tildy Zoltán köztársasági elnök. (Az országgyűlés augusztus 3-án fogadja el a lemondást.)

július 31. Az igazságügyminiszter közli, hogy Csornoky Viktort, Tildy Zoltán volt köztársasági elnök vejét, Magyarország volt kairói követét hűtlenség bűne miatt őrizetbe vették. (November 15.: a Népbíróság halálra ítéli és kivégzik.) — Felavatják az úttörővasutat a budapesti Szabadság-hegyen.

augusztus 1. A budapesti Margit-hidat teljes szélességében átadják a forgalomnak.

augusztus 3. Az országgyűlés Szakasits Árpádot választja köztársasági elnökké. (Lemond 1950. április 24-én.) Romániában államosítják az iskolákat, és bevezetik a 7 osztályos kötelező iskolai oktatást.

augusztus 4. Az országgyűlés elfogadja az 1948:XXXVIII. törvénycikket Magyar Tudományos Tanács felállításáról. → 1949. február 25.

augusztus 5. Átalakítják a kormányt; új miniszterek: belügy: Kádár János; külügy: Rajk László; iparügy: Kossa István. (Mind a három Magyar Dolgozók Pártja.) — A Független Kisgazdapárt országos értekezlete Budapesten. (A határozat főbb pontjai: megteremtődnek a feltételei, hogy a kis- és középparasztság pártjává legyenek; fontos a munkás—paraszt szövetség megerősítése; a parasztság fölemelkedése csak szövetkezetek útján lehetséges; egyetért a kormány mezőgazdasági politikájával.)

augusztus 19. Az első tisztavatás a Honvéd Kossuth Akadémián.

augusztus 20. Rákosi Mátyás Kecskeméten az „Új kenyér ünnepén" mondott beszédében ismerteti a Magyar Dolgozók Pártja terveit a mezőgazdaság szocialista átszervezésére.

szeptember 2. A Magyar Dolgozók Pártjának politikai bizottsága határozatot hoz a párttagság felülvizsgálatáról, és 1949. március 6-ig tagzárlatot rendel el. → 1949. március 5.

szeptember 6. Közzéteszik a belügyminiszter 288 009/1948. számú rendeletét a Belügyminisztérium Államvédelmi Hatóságának felállításáról. (Vezetője Péter Gábor rendőr altábornagy.)

szeptember 9. A köztársasági elnök Erdei Ferencet (Nemzeti Parasztpárt) államminiszterré, Veres Péter (Parasztpárt) helyére Farkas Mihályt (Magyar Dolgozók Pártja) honvédelmi miniszterré nevezi ki.

szeptember 12. Átadják a forgalomnak az újjáépített déli összekötő vasúti Dunahidat Budapesten.

szeptember 14. A Nemzeti Paraszt Párt országos értekezlete Budapesten. (A párt fő feladatai: a jobboldal további visszaszorítása, a tervgazdálkodás támogatása, a szövetkezeti mozgalom fejlesztése és az életszínvonal emelése. Elnökké ismét Veres Pétert, főtitkárrá Erdei Ferencet választja.)

szeptember 16. Megalakul a Magyar Beruházási Bank Nemzeti Vállalat. — Révai József bejelenti: a Magyar Kommunista Párt javasolja, hogy még 1948 folyamán ezer munkásgyermeket küldjenek gimnáziumba, 800 ifjúmunkást pedig egyéves egyetemi előkészítőre.

szeptember 17. Az oktatásügyi miniszter elrendeli a szakérettségire előkészítő tanfolyamok megszervezését.

szeptember 21. Révai József beszédet mond a Népi Kollégiumok Országos Szövetsége (NÉKOSZ) kommunista aktíváinak értekezletén. (Az elkövetett hibákról, kijavításukról és a feladatokról.) — A belügyminiszter közli, hogy szabotázscselekményt lepleztek le a Magyar—Amerikai Olajipari Rt. (MAORT) vállalatnál. (→ 1949. január 20.)

szeptember 24. Közzéteszik a 9960/1948. számú kormányrendeletet a Magyar—Amerikai Olajipari Rt. és a Maort Gázértékesítő Rt. állami kezelésbe vételéről.

szeptember 25—26. A Magyar Dolgozók Pártjának országos oktatási értekezlete Budapesten. (Itt hangzik el Révai József megállapítása: a népi demokrácia a kapitalizmusból a szocializmusba való átmenet államtípusának egyik formája.)

október 3. Átadják a forgalomnak a helyreállított Budapest—Miskolc közötti kettősvágányú vasútvonalat.

október 7. A kormány egyezményt köt a református egyházzal (a lelkészeknek az állam illetményt, kongruát folyósít; az egyház 4 teológiai főiskolát és 4 gimnáziumot tarthat fenn) és az unitárius egyházzal.

október 12. A csehszlovák minisztertanács 254/1948. számú törvényerejű rendelete visszaadja az ország területén élő magyar nemzetiségűek állampolgárságát és állampolgári jogait. — A minisztertanács határozatot hoz az 1945 előtti haszonélvezeti jogok megszüntetéséről. — Megnyílik Budapesten az Állami Pedagógiai Főiskola. (Az általános iskola felsőtagozatos tanárainak képzésére.)

október 15. A kormány elhatározza, hogy a lengyel kormányt kéri fel a magyar érdekek képviseletére azokban az államokban, ahol nincs magyar külképviselet. — Csehszlovákiában elfogadják az első ötéves tervet.

október 28. Magyarország és a Szovjetunió megegyezést köt Moszkvában magyar diákok ösztöndíjas tanulásáról szovjet egyetemeken.

október 28—29. A Független Kisgazdapárt országos értekezlete Balatonkenesén. (A Magyar Nemzeti Függetlenségi Front újjászervezését javasolja a munkás-paraszt szövetség alapján; támogatja a kormány gazdaságpolitikáját, de azt kívánja, hogy nagyobb figyelmet fordítson a mezőgazdasági ipar kiépítésére; támogatja a kormány bel- és külpolitikáját is.)

november 2. Harry S. Truman eddigi elnököt megválasztják az Amerikai Egyesült Államok elnökévé.

november 20. Magyarország és Csehszlovákia hosszú lejáratú kereskedelmi szerződést köt. — Megnyílik Budapesten a Magyar Munkásmozgalmi Intézet.

november 26. Az országgyűlés elfogadja az 1948: XLIII. törvénycikket a nők egyenjogúsításáról. — Közzéteszik a 12 380/1948. számú kormányrendeletet, amely 1949. január 1-től megszünteti a Magánalkalmazottak Biztosítási Intézetét (MABI), feladatát az Országos Társadalombiztosítási Intézet (OTI) veszi át.

november 28. Csehszlovákiában közzéteszik a törvényerejű rendeletet, amely engedélyezi a Szudéta-vidékre kitelepített magyarok hazatérését.

november 30.—december 5. A Demokratikus Nők Világszövetségének II. kongresszusa Budapesten.

december 3. Közzéteszik a 12 400/1948. számú kormányrendeletet az Országos Munkaerőgazdálkodási Hivatal felállításáról.

december 4. A hivatalos kiküldetésben külföldön tartózkodó Nyárádi Miklós (Független Kisgazdapárt) pénzügyminiszter írásbar lemond miniszteri és képviselői megbízatásáról, és bejelenti, hogy nem tér haza. (A pénzügyi tárcát december 10-én ideiglenesen Gerő Ernő veszi át.)

december 9. A Gazdasági Főtanács határozatot hoz Kohóipari és Nehézipari Központ megalakításáról.

december 10. A Köztársasági elnök Dobi Istvánt (Független Kisgazdapárt) kinevezi miniszterelnökké. Miniszterelnökhelyettes államminiszter: Rákosi Mátyás (Magyar Dolgozók Pártja); államminiszter: Erdei Ferenc (Nemzeti Parasztpárt); miniszterek: belügy: Kádár János (Magyar Dolgozók Pártja); építés- és közmunkaügy: Darvas József (Nemzeti Parasztpárt); földművelésügy: Csala István (Független Kisgazdapárt); honvédelem: Farkas Mihály (Magyar Dolgozók Pártja); igazságügy: Ries István (Magyar Dolgozók Pártja); iparügy: Kossa István (Magyar Dolgozók Pártja); kereskedelem- és szövetkezetügy: Rónai Sándor (Magyar Dolgozók Pártja); közlekedésügy: Gerő Ernő (Magyar Dolgozók Pártja); külügy: Rajk László (Magyar Dolgozók Pártja); népjólét: Olt Károly (Magyar Dolgozók Pártja); pénzügy: Gerő Ernő közlekedésügyi miniszter, ideiglenesen; vallás- és közoktatásügy: Ortutay Gyula (Független Kisgazdapárt).

december 12. Megnyílik Budapesten a tisztképző Honvéd Petőfi Akadémia. — Megnyílik Kolozsvárott az Állami Magyar Népopera.

december 14. A kormány egyezményt köt az evangélikus egyházzal. (A lelkészek állami illetményt, kongruát kapnak; az egyház egy teológiai főiskolát és egy gimnáziumot tarthat fenn.) → október 7.; 1949. január 4.

december 15. Megindul az *Új Szó*, a csehszlovákiai magyarok napilapja. (Szerkesztő: Lőrincz Gyula.)

december 15—21. Lengyelországban egyesül a két munkáspárt.

december 16. A Független Kisgazdapárt 12 képviselője lemond mandátumáról.

december 18. Közzéteszik a 14000/1948. számú kormányrendeletet a mezőgazdasági termelőszövetkezetek szervezéséről és működésük szabályozásáról. — Megérkezik a gázvezetéken az első lispei földgáz Budapestre. — Megalakul a Dolgozó Parasztok és Földmunkások Országos Szövetsége. (Elnöke: Dobi István.)

december 19. Megalakul a Magyar Jogászszövetség. (Elnöke: Ries István.)

december 23. Mindszenty József esztergomi érseket letartóztatják hűtlenség, a köztársaság megdöntésére irányuló bűncselekmény, kémkedés és valutaüzérkedés vádjával. → 1949. február 8.

december 30. Kigyullad a villany a hároméves terv keretében villamosított kétszázötvenedik faluban, Váchartyánban (Pest vm.).

az év folyamán A jugoszláviai népszámlálás szerint az országban élő magyar nemzetiségűek száma 496492 fő. — A jugoszláviai Horvátországban megalakul a Horvát Népköztársaság Magyar Kulturális és Közoktatási Szövetsége. (Későbbi nevén: Horvátországi Magyarok Szövetsége.) — Romániában ez évben az alábbi magyar tannyelvű iskolák működnek: 2089 alsó fokú iskola és óvoda (5395 tanító, 200 ezer gyerek), 145 középiskola (ebből 57 műszaki és szakiskola), 4 felsőfokú intézmény; a kolozsvári Bolyai Egyetem, a kolozsvári Művészeti Főiskola, a marosvásárhelyi Orvosi Egyetem, a kolozsvári Mezőgazdasági és Növénytermesztési Főiskola), 41 felsőfokú szakintézmény. Magyar nyelvű sajtó: 7 napilap, 35 időszaki kiadvány. — Megszűnik az Erdélyi Tudományos Intézet és az Erdélyi Múzeum Egyesület, a romániai magyarság két önálló tudományos intézménye. (Az Erdélyi Múzeum Egyesület gyűjteményeit a kolozsvári Bolyai Egyetem veszi át.) — Megjelenik Lukács György *A realizmus problémái* című munkája és Révai József *Marxizmus, népiesség, magyarság* című tanulmánygyűjteménye: Kassák Lajos *Egy lélek keresi magát* című regénye; Örkény István *Budai böjt*, Szabó Pál *Most és mindörökké* című elbeszélésgyűjteménye. — Elkészül Ferenczy Béni Petőfi-szobra (Gyula). — Elkészül Kadosa Pál: Capriccio-szimfónia, opus 39 és Szabó Ferenc: Concerto (Hazatérés) című műve. — Bemutatják az alábbi filmeket: *Tűz* (rendező: Apáthy Imre); *Talpalatnyi föld* (Bán Frigyes).

1949

január 1. Népszámlálás kezdődik Magyarországon. (Az ország népességének száma 9 204 799; ebből férfi 4 423 420, nő 4 781 379; ezer férfira jut 1081 nő. A 10 legnagyobb város lélekszáma (ezer főben) Budapest 1590; Debrecen 110; Miskolc 109; Szeged 86; Pécs 79; Kecskemét 59; Győr 57; Hódmezővásárhely 49; Nyíregyháza 48; Szombathely 47.

január 3. Megnyílik a Külügyi Akadémia Budapesten.

január 4. Tárgyalások kezdődnek a kormány és a római katolikus püspöki kar között az állam és az egyház viszonyának rendezéséről. → 1948 október 7.; december 14.

január 12—14. Az országgyűlés elfogadja az 1949:II—IV. törvényt a közigazgatási bíróság megszüntetéséről, a szabadalmi bíróság felügyeletéről, az iparos- és kereskedőtanulókról.

január 13. Megszűnik a közellátási kormánybiztosok megbízatása.

január 16. Rákosi Mátyás „A népi demokrácia néhány problémája" című cikkében *(Szabad Nép)* kifejti: a népi demokrácia betölti a proletárdiktatúra funkcióját.

január 20. Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Románia és a Szovjetunió küldöttségei Moszkvában megalakítják a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsát. (KGST. A későbbiekben Albánia és a Német Demokratikus Köztársaság is csatlakozik az egyezményhez.) — A Népbíróságok Országos Tanácsa ítéletet hirdet a Magyar—Amerikai Olajipari Rt. vezetői elleni perben. (→ 1948. szeptember 21.; Papp Simon vezérigazgató első fokon kapott halálbüntetését életfogytig tartó fegyházra változtatja.)

január 20. körül Megjelenik az ún. *Sárga könyv*, a „Mindszenty-bűnügy okmányai". (→ 1948. december 23.)

január 22. Közzéteszik a 740/1949. számú kormányrendeletet az Országos Munkaegészségügyi Intézet felállításáról.

január 29. Az Országos Nemzeti Bizottság utolsó ülése. (Kimondja a Nemzeti Bizottságok feloszlását.)

február 1. Megalakul a Magyar Függetlenségi Népfront (általában csak Népfront) ideiglenes országos tanácsa. (Elnök: Rákosi Mátyás, alelnök: Dobi István és Erdei Ferenc, titkár: Rajk László.)

február 4. A kormány jegyzékben tiltakozik Jugoszláviának a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsába (KGST) való felvétele ellen. — A Magyar Távirati Iroda jelenti: Barankovics István, a Demokrata Néppárt vezetője külföldre szökött. — A Demokrata Néppárt politikai bizottsága egyhangúan elítéli volt vezetője eljárását, és feloszlatja a pártot. (Megszűnik a párt lapja, a *Hazánk*.)

február 8. A Budapesti Népbíróság különtanácsa ítéletet hirdet a Mindszenty József esztergomi érsek elleni perben. (→ 1948. december 23.; a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedés vezetéséért, hűtlenségért, külföldi fizetési eszközök zárolt letétbe való elhelyezésének elmulasztásáért és a velük való üzérkedésért életfogytig tartó fegyházra ítéli.)

február 12. A kormány jegyzékben kéri az Amerikai Egyesült Államok kormányától Selden Chapin követ visszahívását a Mindszenty-üggyel való kapcsolatai miatt. (Február 17.: a követ elhagyja az országot.) — Közzéteszik az 1300/1949. számú kormányrendeletet a tanyaközpontok kialakításának előmozdításáról.

február 13. Rajk László külügyminiszter a Magyar Távirati Irodának adott nyilatkozatában elítéli a Mindszenty-ügy miatt kirobbant „világméretű rágalomhadjáratot".

február 18. A köztársasági elnök Gerő Ernőt fölmenti a közlekedésügyi tárca vezetése alól s kinevezi pénzügyminiszterré; Bebrits Lajost kinevezi közlekedésügyi miniszterré.

február 19. A Diósgyőri Vasgyár dolgozói szocialista munkaversenyre hívják ki az

ország valamennyi üzemének dolgozóit. (Néhány héten belül az ország számos nagy- és középüzeme csatlakozik a felhíváshoz.)

február 20. Megjelenik az ún. *Fekete Könyv*, a Mindszenty-üggyel kapcsolatos rágalmakról.

február 23. A Magyar Függetlenségi Népfront fölveszi tagjainak a sorába a Független Magyar Demokrata (Balogh) Pártot és a Radikális Demokrata Pártszövetséget.

február 25. Az 1948: XXXVIII. törvénycikk alapján megalakul a Magyar Tudományos Tanács. (Feladata a tudományos élet irányítása és a tudományos kutatás közelítése a gyakorlati élethez.) → 1948. augusztus 4.

február Tiltakozó tömeggyűlések Budapesten a Mindszenty-ügy kapcsán Magyarország ellen indított külföldi propagandahadjárat ellen.

március 1. Közzéteszik az 1850/1949. számú kormányrendeletet, amely az 1948: LVI. törvénycikk alapján létrehozza az Országos Takarékpénztár Nemzeti Vállalatot. (A későbbi Országos Takarékpénztár, OTP.)

március 3. Az eddig pártszövetséget alkotó Polgári Demokrata Párt és Magyar Radikális Párt egyesül, és Magyar Radikális Párt néven vesz részt a Magyar Függetlenségi Népfrontban.

március 4. A minisztertanács határozatot hoz a tudósok és kutatók anyagi helyzetének megjavításáról.

március 5. A Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének ülése. (Rákosi Mátyás beszámol a hazai és a nemzetközi reakció vereségéről a Mindszenty-ügyben, a középparasztsággal való szövetség megerősítéséről, a kulákok „megrendszabályozásának" kérdéséről, az ötéves tervről és a tagfelülvizsgálat eredményeiről; meghosszabbítja a tagfelvételi zárlatot június 1-ig.) — Megalakul Pozsonyban a CSEMADOK, a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Szövetsége. (Díszelnök: Fábry Zoltán; elnök: Lőrincz Gyula.)

március 10—23. Az országgyűlés elfogadja az 1949: IX—XIV. törvényt. (A dunai hajózást szabályozó nemzetközi egyezményről; a választási törvény módosításáról; a községi vállalatról; a kettős adóztatás elhárítását szolgáló magyar—román egyezményről; a népnek a büntető igazságszolgáltatásban való részvételéről, amely szerint a büntetőtanácsokban ezután két laikus bíró is részt vesz. → július 29.)

március Bemutatják a *Forró mezők* című filmet (rendező: Apáthi Imre).

április 2. Az Amerikai Egyesült Államok és Anglia jegyzéke Magyarország, Bulgária és Románia kormányaihoz. (A békeszerződésben vállalt kötelezettségek nem teljesítésével vádolja őket.)

április 4. Megalakul Washingtonban az Észak-atlanti Szövetség (NATO). — A Budapesti FTC pályán tartott ünnepi megnyitó keretében lezajlanak a Munkára Harcra Kész (MHK) mozgalom első megmozdulásai.

április 12. A köztársasági elnök feloszlatja az országgyűlést. (A Népfrontba tömörült pártok közös listával indulnak az új országgyűlési választásokon.)

április 14. Antonin Zapotocky miniszterelnök vezetésével csehszlovák kormányküldöttség érkezik Magyarországra. (Március 16.: aláírják a magyar—csehszlovák barátsági, együttműködési, valamint kölcsönös segítségnyújtási egyezményt.)

április 23. Közzéteszik a 3610/1949. számú kormányrendeletet, amely május 1-ét nemzeti ünneppé nyilvánítja.

április 26—28. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának (KGST) első ülése.

április Bemutatják a *Díszmagyar* című filmet (rendező: Gertler Viktor).

május 5. Grősz József kalocsai érsek levélben értesíti a Függetlenségi Népfront választási bizottságát, hogy a római katolikus püspöki kar az országgyűlési választásokkal kapcsolatban figyelmeztette híveit: éljenek szavazati jogukkal és azt „lelkiismereti felelősségük átérzésével gyakorolják".

május 7. Közzéteszik a 4022/1949. számú kormányrendeletet az 1945. évi igazoló eljárás során kiszabott egyes joghátrányok megszüntetéséről. (Megszűnik a feddést, áthelyezést, előléptetésből való kizárást kimondó intézkedések hatálya; a hivatalos nyilvántartásból az igazoló eljárásra vonatkozó bejegyzés törlendő; e rendelet hatálybalépésével az igazoló eljárás során büntető intézkedéssel sújtott is igazoltnak tekintendő, ez azonban nem szolgálhat igényül korábbi szolgálati helye visszanyerésére.)

május 15. Országgyűlési választások. (A választásra jogosultak 96,04%-a szavaz, ebből 96,27% a Népfront jelöltjeire.)

május 20. Dobi István kormánya benyújtja lemondását. — Közzéteszik a 4043 1949. számú kormányrendeletet a Budapesti Áru- és Értéktőzsde megszüntetéséről május 31-ével.

május 22. Közzéteszik a 4050/1949. számú kormányrendeletet a Szövetkezetek Országos Szövetsége (SZÖVOSZ) megalakításáról.

május 31. Az Amerikai Egyesült Államok és Anglia második jegyzéke (→ április 2.) Magyarország, Bulgária és Románia kormányaihoz. (Ismételten a békeszerződésben vállalt kötelezettségeik nem teljesítésével vádolja őket. — Június 11.: a Szovjetunió jegyzékben utasítja vissza a vádakat, és az akciót a belügyekbe való beavatkozásnak minősíti.)

május vége 80 tagú magyar parasztküldöttség tanulmányozza a szovjet mezőgazdaságot.

június 1. Könyvnap (megjelenik 42 könyv, hármat kivéve mind hazai szerző műve; közötte: Farkas Mihály: *A béke arcvonalán;* Illés Béla: *Kárpáti rapszódia.* Regény. 1—3. kötet; *Lenin válogatott művei* 2. kötet; Molnár Erik: *A magyar társadalom története az őskortól az Árpádokig;* Nagy Lajos: *A lázadó ember.* Önéletrajz; Rákosi Mátyás: *Építjük a nép országát.* Beszédek; Révai József: *Élni tudtunk a szabadsággal.* Cikkek, tanulmányok; Rudas László: *Materialista világnézet;* Szabó Pál: *Isten malmai.* Regény; J. V. Sztálin: *A leninizmus kérdései.*)

június 2. A köztársasági elnök „magas kitüntetésben" részesíti Károlyi Mihályt. (Károlyi lemond párizsi követi tisztségéről, és végleg elhagyja Magyarországot.)

június 3. Megszűnik a Gazdasági Főtanács.

június 8. Az újjáválasztott országgyűlés első ülése. (Június 9—11.: elfogadja az 1949: XV. törvényt új minisztériumok szervezéséről és a kormány átalakításáról; eszerint felállítják a népművelési minisztériumot, a kereskedelem- és szövetkezetügyi minisztérium helyébe belkereskedelmi és külkereskedelmi minisztériumokat, az iparügyi minisztérium helyébe pedig nehézipari és könnyűipari minisztériumokat szerveznek, a közlekedésügyi minisztérium elnevezése közlekedés- és postaügyi minisztériumra, az építés- és közmunkaügyi minisztériumé építésügyi minisztériumra változik. Elfogadja továbbá az 1949: XVI. törvénycikket a Népgazdasági Tanács létesítéséről. A köztársasági elnök ez utóbbi elnökévé Gerő Ernőt, titkárává Szita Jánost nevezi ki.)

június 10. A köztársasági elnök ismét Dobi Istvánt (Független Kisgazdapárt) nevezi ki miniszterelnökké.

június 11. Megalakul az új kormány. Tagjai: miniszterelnök-helyettes államminiszter: Rákosi Mátyás (Dolgozók Pártja — MDP); államminiszter: Gerő Ernő (MDP); miniszterek: külügy: Kállai Gyula (MDP); belügy: Kádár János (MDP); honvédelem: Farkas Mihály (MDP); népművelés: Révai József (MDP) igazságügy: Ries István (MDP); pénzügy: Kossa István (MDP); közlekedés- és postaügy: Bebrits Lajos (MDP); földművelésügy: Erdei Ferenc (Parasztpárt); nehézipar: Zsofinyecz Mihály (MDP); könnyűipar: Marosán György (MDP); építésügy: Darvas József (Parasztpárt); belkereskedelem: Bognár József (Kisgazdapárt); külkereskedelem: Rónai Sándor (MDP); népjólét: Ratkó Anna (MDP); vallás- és közoktatásügy: Ortutay Gyula (Kisgazdapárt). — Közzéteszik a 4083/

1949. számú kormányrendelet a Gazdasági Főtanács megszüntetéséről. → június 3. — A köztársasági elnök fölmenti Vajda Imrét (MDP) az Országos Tervhivatal elnöki tisztségétől és utódjául Vas Zoltánt (MDP) nevezi ki.

június 16. Közzéteszik a Magyar Dolgozók Pártja központi vezetősége és központi ellenőrző bizottsága közleményét „trockista kémcsoport leleplezéséről". (Kizárja a Magyar Dolgozók Pártja tagjainak sorából Rajk Lászlót és Szőnyi Tibort mint idegen imperialista államok kémeit; megállapítja, hogy a fejlődés mostani szakaszában az imperialisták legveszélyesebb fegyvere a pártba való behatolás; elrendeli, hogy kíméletlen harcot kell folytatni a trockizmus ellen; fokozni kell az éberséget, az eddiginél szigorúbban kell ellenőrizni a párt és az állam funkcionáriusait.)

június 18. A kormány jegyzéket intéz Jugoszlávia kormányához. (Érvénytelennek tekinti az 1947. július 24-én kötött ötéves gazdasági együttműködési szerződést, miután a jugoszláv kormány nem tett és nem tesz eleget vállalt kötelezettségeinek.)

június 19. A Belügyminisztérium sajtóosztálya közli: az Államvédelmi Hatóság idegen hatalmak javára elkövetett kémkedés miatt június 1—16. között őrizetbe vette Rajk Lászlót, Szőnyi Tibort, Justus Pált és 17 társát. (→ szeptember 24.)

június 26. Közzéteszik a 4105/1949. számú kormányrendeletet az egri, kecskeméti és miskolci jogakadémia megszüntetéséről, továbbá a debreceni egyetem jogi és közigazgatástudományi karának szüneteltetéséről.

június A május—júniusi számmal megszűnik a *Válasz* című folyóirat.

július 1. Marosán Györgyöt fölmentik a Magyar Dolgozók Pártja központi bizottságának titkára tisztségből. → 1950. augusztus 16.

július 10. A Népi Kollégiumok Országos Szövetségének III. rendes közgyűlése. (Kimondja a szövetség feloszlását és a népi kollégiumok átadását az államnak.)

július 14. A Népgazdasági Tanács határozatot hoz új minisztériumok létesítéséről. (Nehézipari és könnyűipari minisztérium; július 21: belkereskedelmi minisztérium.)

július 20. Budapest polgármesterévé Pongrácz Kálmánt (Magyar Dolgozók Pártja), alpolgármesterévé Köböl Józsefet (Magyar Dolgozók Pártja) választják meg.

július 30. Aláírják a szovjet—magyar határmegállapodásról szóló jegyzőkönyvet Moszkvában.

július 31. Közzéteszik a 4172/1949. számú kormányrendeletet a népnek a büntető igazságszolgáltatásban való részvételéről és a fellebbvitel egyszerűsítéséről szóló 1949:XI. törvénycikk hatálybaléptetéséről és végrehajtásáról. (A szocialista népi ülnöki rendszer megvalósítása az igazságszolgáltatásban.) — Megszűnik a *Világ*, a feloszlott Polgári Demokrata Párt napilapja.

július A romániai Segesvárott Petőfi-ünnepségeket rendeznek a költő halálának 100. évfordulója alkalmából.

augusztus 6. Közzéteszik a 4181/1949. számú kormányrendeletet büntető bírói és államügyészi akadémia létesítéséről.

augusztus 10. Összeül az országgyűlés.

augusztus 11. A Népgazdasági Tanács 101/1949. számú határozata állami kezelésbe veszi a vidéki színházakat.

augusztus 14—28. Világifjúsági találkozó Budapesten.

augusztus 18. Az országgyűlés elfogadja az 1949:XX. törvényt, az ország új alkotmányáról. (Mindenki számára biztosítja a munkához és a kenyérhez való jogot; népköztársasági elnöki tanácsot és minisztertanácsot szervez.)

augusztus 20. Az ország első ízben ünnepli az alkotmány és az új kenyér ünnepét.

augusztus 23. Az országgyűlés megválasztja az elnöki tanácsot. Elnöke az addigi köztársasági elnök, Szakasits Árpád.

augusztus 26. Közzéteszik a földművelésügyi miniszter 105 060/1949. számú ren-

deletét az élelmiszerjegy-rendszernek szeptember 1-től való megszüntetéséről (a finomliszt kivételével).

augusztus Bemutatják a *Mágnás Miska* című filmet (rendező: Keleti Márton).

szeptember 3. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Tájékoztatás hangzik el a „Rajk-ügyről", majd Nagy Imre „jobboldali opportunista elhajlásá"-ról.)

szeptember 5. Az elnöki tanács változatlan összetételében megválasztja az alkotmány életbe lépése után lemondott kormányt. (A miniszterelnök helyébe a minisztertanács elnöke, a miniszterelnök-helyettes helyébe a minisztertanács elnökhelyettese lép.) — Az elnöki tanács 1949: 5. számú törvényerejű rendelete eltörli az iskolai kötelező vallásoktatást.

szeptember 10. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetősége közli, hogy Horváth Zoltánt, Justus Pált és Pálffy Györgyöt mint idegen, imperialista hatalmak kémeit kizárta tagjai sorából.

szeptember 13. Közzéteszik a 4231 és 4232/1949. számú minisztertanácsi rendeletet a Kelet-európai Tudományos Intézet megszüntetéséről, illetve Állam- és Jogtudományi Intézet, Történettudományi Intézet, Nyelvtudományi Intézet és Földrajzi Könyv- és Térképtár, valamint Közgazdaságtudományi Intézet felállításáról.

szeptember 15. A Népgazdasági Tanács 189/1949. számú határozata elrendeli, hogy a 3000 főnél nagyobb vagy gazdasági szempontból fontos vállalatoknál személyzeti és bérosztályt szervezzenek.

szeptember 20. Kihirdetik a Német Szövetségi Köztársaság megalakulását. (Kancellár: K. Adenauer.)

szeptember 24. A Népbíróság ítéletet hirdet Rajk László és társai perében. (Népellenes bűntettért, kémkedésért, hűtlenségért, az imperialista hatalmak háborús terveinek elősegítéséért és a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésért Rajk Lászlót, Szőnyi Tibort és Szalai Andrást halálra, Brankov Lázárt és Justus Pált életfogytiglani. Ogenyovics Milánt 9 évi fegyházra ítéli; Pálffy György és Korondy Béla ügyét katonai bíróság elé utalja. → október 21. — A halálra ítélteken a büntetést végrehajtják.) → 1956. március 27.

szeptember 25. Felrobbantják az első szovjet atombombát.

szeptember 29. A kormány felhívására ötéves tervkölcsön jegyzése kezdődik meg. (Október 12-én 50%-os túljegyzéssel 752 827 600 forinttal zárul.)

szeptember 30. A külügyminiszter szóbeli jegyzékben tudatja a jugoszláv követséggel: „A magyar kormány felmentve érzi magát a Jugoszláviával kötött barátsági szerződés kötelezettségei alól."

október 1. Az első szovjet képkiállítás a budapesti Nemzeti Szalonban.

október 2. Miskolcon felavatják a Nehézipari Műegyetemet.

október 7. A Német Néptanács kikiáltja a Német Demokratikus Köztársaságot. (Kormányelnök: O. Grotewohl.)

október 10. Megkezdődik a nagykereskedelem államosítása.

október 11. Közzéteszik a 4274/1949. számú minisztertanácsi rendeletet a német nemzetiségű lakosságra vonatkozó rendeletek módosításáról. (A kitelepítés lezárult, megszünteti a lakóhely megválasztására és a munkavállalásra vonatkozó korlátozásokat, állampolgári jogokat biztosít számukra. Valamennyi korlátozás feloldása: 1950. március 25., a 14/1950. számú minisztertanácsi rendelettel.)

október 14. Rákosi Mátyás vezetésével kormánybizottság alakul J. V. Sztálin 70. születésnapja megünneplésének előkészítésére.

október 16. Veszprémben megnyílik a budapesti Műszaki Egyetem nehézvegyipari tagozata.

október 19. Magyarország és a Német Demokratikus Köztársaság diplomáciai kapcsolatba lép.

október 21. A budapesti katonai főtörvényszék helybenhagyja a katonai törvényszéknek Pálffy György, Korondy Béla, Németh Dezső és Horváth Ottó ellen (kémkedésért, hűtlenségért, az imperia-

lista háborús tervek elősegítéséért, a demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésért) hozott halálos ítéleteit. (Az ítéleteket október 24-én végrehajtják.) → 1956. március 27.

október 24. Az elnöki tanács 1949:9. számú törvényerejű rendelete az igazságügyi szervezet átalakításáról. (A Kúria megszűnik, helyébe a Magyar Népköztársaság Legfelsőbb Bírósága lép; az eddigi ítélőtáblák neve felsőbíróság, a törvényszékeké megyei bíróság.)

október Romániában hazaárulás vádjával törvény elé állítják és börtönbüntetésre ítélik a Magyar Népi Szövetség vezetőit. (Balogh Edgár, Csőgör Lajos, Demeter János, Jordáky Lajos, Kurkó Gyárfás és Méliusz József. Szabadulnak 1955-ben, Kurkó 1965-ben; a kiszabadultak rehabilitálása 1965-ben.) — Bemutatják az *Egy asszony elindul* című filmet (rendező: Jeney Imre).

november 2. Megkezdik működésüket a népi ülnökök a budapesti bíróságokon a büntető ügyek tárgyalásánál.

november 7. Megnyílik a Magyar Tudományos Akadémia újjáépített könyvtára.

november 10. A Magyar Dolgozók Pártja politikai bizottsága határozatot hoz a tagfelvétel kiszélesítéséről.

november 16. A Budapest Székesfővárosi Közlekedési Rt. négy vállalatra oszlik; ezek: Fővárosi Autóbusz, Fővárosi Helyiérdekű Vasút, Fővárosi Villamosvasút és Fővárosi Vasútépítő Községi Vállalat.

november 20. Első megnyitásának századik évfordulóján ismét átadják a forgalomnak az újjáépített budapesti Lánchidat.

november 22. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése ismét elutasítja Magyarország (továbbá Albánia, Bulgária, Románia és Mongólia) felvételét. — A belügyminisztérium hírül adja, hogy Geiger Imrét, a Standard Villamossági Rt. vezérigazgatóját, Robert Vogeler amerikai és Edgar Sanders angol állampolgárokat letartóztatta. (→ 1950. január 3., 7. és február 21.)

november 29. Az újjáalakult Magyar Tudományos Akadémia közgyűlése. (Elnök: Rusznyák István, főtitkár: Alexits György.) — Jugoszláviában az Újvidéki Rádió megkezdi magyar nyelvű műsorainak sugárzását.

november Október—novemberi számával megszűnik a *Huszadik Század* című folyóirat. — Lengyelországban a kommunista párt több vezetőjét (köztük az 1948. szeptember 15-én lemondatott első titkárt, W. Gomulkát) kizárják a pártból. → 1956. július 18—28.

december 2. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Maxim Gorkij: *Ellenségek* című darabját.

december 10. Az országgyűlés elfogadja az 1949:XXV. törvényt az első ötéves tervről. (1950. január 1-től 1954. december 31-ig.) — Szakasits Árpád, az elnöki tanács elnöke megnyitja a „Sztálin harcos élete" című kiállítást Budapesten.

december 13. Megszűnik a Tudományos Tanács. (A legfelsőbb tudományos szerv ezentúl a Magyar Tudományos Akadémia.)

december 14. Közzéteszik a minisztertanács 4343/1949. számú rendeletét a megyék székhelyének és területének megállapításáról. (Az ország területét államigazgatási szempontból — az eddigi 25 helyett — 19 megyére osztja; kijelöli ezek székhelyét. Az átszervezés 1950. január 1-én lép életbe.)

december 15. Megindul a *Szovjet Kultúra* című folyóirat.

december 20. Rákosi Mátyás vezetésével párt- és kormányküldöttség utazik Moszkvába, a Sztálin 70. születésnapja alkalmából rendezett ünnepségekre.

december 21. Megindul a trolibuszforgalom Budapesten a Szovjetunióból vásárolt 26 trolibusszal.

december 28. Az Elnöki Tanács 1949:20. számú törvényerejű rendelete államosítja a 10 munkásnál többet foglalkoztató és a külföldi tőkés tulajdonban levő üzemeket. — Közzéteszik a minisztertanács 4353/1949. számú rendeletét az

Államvédelmi Hatóság új szervezetéről. (Közvetlenül a minisztertanács alá rendeli és a főfelügyeleti joggal a belügyminisztert bízza meg; vezetőjévé Péter Gábor altábornagyot nevezik ki.)

december 29. E napi számával megszűnik a *Haladás* című hetilap.

december 30. Felavatják Angyalföldön a József Attila téren a főváros első művelődési házát. (Rákosi Mátyásról nevezik el.)

december 31. A Szovjetunióban J. V. Sztálin 70. születésnapján nagy ünnepségeket rendeznek.

december Bemutatják a *Szabóné* című filmet (rendező: Máriássy Félix).

az év folyamán A Központi Statisztikai Hivatal jelentése szerint az ország lakosságából az aktív keresők száma 3 910 000; a szövetkezeti tagok száma 25 000, ebből mezőgazdasági 10 000. A nemzeti jövedelem 37 703,8 millió Ft; ebből (kerekítve, millió Ft-ban): ipar 18 800; építőipar 2266; mezőgazdaság 9883; teherszállítás 1504; kereskedelem 4876. Az iparban alkalmazottak száma: gyáripar 520 127; szövetkezeti ipar: tagok 11 060, alkalmazottak 9880. Kisipar: kisiparos 180 087, kisipari alkalmazott 187 732, ipari tanuló 45 777. Állatállomány: szarvasmarha 2 131 500; ló 673 500; sertés 5 050 000; juh 881 000. Összes földterület 16 159 100 kat. hold, ebből mezőgazdasági terület 14 949 700 kat. hold, 92,5%. — A földterület megoszlása művelési ágak szerint: szántó 59,2%; kert 1,6%; szőlő 2,5%; rét 6,6%; legelő 9,8%; erdő 12,5%; nádas 0,3%. A termőterület megoszlása társadalmi szektorok szerint: állami gazdaságok és vállalatok 1,2%; mezőgazdasági termelőszövetkezetek 0,8%; egyéni gazdaságok 98%. — A mezőgazdasági gépállomány: traktor 17 891; arató és cséplőgép 7; traktoreke 12 526; traktortárcsa 2936; cséplőgép 14 920. — Közlekedés: vasút: normál nyomtávú pálya hossza 8126 km, ebből kétvágányú 820 km, villamosított 284 km; keskeny nyomtávú pálya hossza 591 km, ebből villamosított 8 km. Járműállomány: mozdony 2161; motorkocsi 235; személykocsi 3314; személyszállításra használt teherkocsi 600; teherkocsi 43 741. — Közutak hossza 28 042 km. — Magánszemély-gépkocsik száma 638; autóbuszok száma 378. Vízi utak: állandóan hajózható 1054 km, időszakosan 240 km; személyhajó 37; vontatóhajó 35; önjáró 9; Duna-tengerjáró 4; uszály 184. Légvonalak száma 9, hossza 4000 km; személyszállító repülőgép 16; teherszállító repülőgép 1. — Egészségügy: orvosok száma 9900 (10 000 lakosra jut 11,6), gyógyszerészek száma 2927, egyéb egészségügyi személyzet 9014; kórházi ágyak száma 49 924 (10 000 lakosra jut 53,7); gyógyszertárak száma 1427; mentőállomások száma 92; mentőgépkocsik száma 184. — Oktatás: az óvodák száma 1448 (óvodás 98 875, óvónő 2423); az általános iskolák száma 6205 (tanár 35 041, tanuló 1 202 057); a dolgozók általános iskolájában vizsgázók száma 10 869; a nappali tagozatú középiskolák száma 387 (tanár 6253, tanuló 82 064), az esti tagozatú középiskolák száma 180 (tanuló 11 936); az egyetemi és főiskolai hallgatók száma 23 247; az ipari tanulók száma 60 205; a szaktanfolyamot végzett hallgatók száma 258 359; az ipari tanfolyamot végzett hallgatók száma 80 971. — Könyvkiadás: a kinyomtatott művek száma 6124; összes példányszám 48 026 100. — Az újságok és folyóiratok száma 334, példányszámuk 474 500 000. — A színházi előadások száma 6604, a színházlátogatóké 7 961 200. A bemutatott filmek száma 130; a filmszínházak száma 862; az előadások száma 219 100; a látogatóké 42 300 000. A rádió előfizetők száma 539 200. — Megjelenik Révai József *Élni tudtunk a szabadsággal* és Lukács György *A polgári filozófia válsága* című munkája; Kassák Lajos *Szegények rózsái*, Juhász Ferenc *Szárnyas csikó*, Nagy László *Tűnj el, fájás* című verseskötete; Szabó Pál *Talpalatnyi föld* és *Isten malmai*, Tersánszky Józsi Jenő *Egy kézikocsi története* című regénye;

Tamási Áron *Kikelet* és Örkény István *Idegen föld* című elbeszéléskötete. — Kolozsvárott Magyar Színművészeti Főiskola létesül. (Később Marosvásárhelyre költözik.) — Elkészül Szabó Ferenc *Számadás* (szimfonikus mű) és Mihály András *Ünnepi nyitány* című zeneműve.

1950

január 1. Hatályba lép a minisztertanács 4349/1050. számú (1949. december 20.) határozata a peremvárosoknak és községeknek Budapesttel való egyesítéséről. (A főváros kerületeinek száma 22-re egészül ki.)

január 2. Megindul az első ötéves terv.

január 3. Az Amerikai Egyesült Államok kormányának jegyzéke a magyar kormányhoz. (Közli, hogy megvonja engedélyét a New York-i és clevelandi magyar konzulátusok további működésétől.) → január 7.

január 7. A magyar kormány válaszjegyzéke elítéli az Amerikai Egyesült Államok kormányának január 2-i újabb „zsarolási" kísérletét a Standard-üggyel kapcsolatban. (→ 1949. november 22.) — Közzéteszik a minisztertanács 2001/1950. számú határozatát a jogszabályok keltezésének jövőbeni mellőzéséről.

január 13. A református és az evangélikus egyház püspökei leteszik az esküt a Magyar Népköztársaságra és az alkotmányra.

január 18. Közzéteszik a minisztertanács 19/1950. számú rendeletét a magánszemélyek nagykereskedői tevékenységének megtiltásáról.

január 20. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetősége határozatot hoz a munkaversenyről.

január 25. Az elnöki tanács 1950:1. számú törvényerejű rendelete augusztus 20-át a Népköztársaság ünnepévé nyilvánítja.

január 27. A Minisztertanács elfogadja a közalkalmazottak illetményreformjára vonatkozó javaslatot. (A március 1-én hatályba lépő reform szerint a közalkalmazottak fizetése megemelkedik. Miniszter fizetése 3850 Ft; egyetemi tanáré 1250—2200; előadóé 500—1620; segédmunkásé 320—600.)

február 5. Az Országos Tervhivatal közzéteszi jelentését a hároméves terv végrehajtásáról. (1947. augusztus 1-től 1949. december 31-ig, két év és öt hónap alatt a hároméves terv előirányzatát a népgazdaság valamennyi ágában túlteljesítették.)

február 7. A kispesti Atlétikai Klub jogutódjaként megalakul a Budapesti Honvéd Sportegyesület.

február 17. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Szabó Pál *Nyári zápor* című darabját.

február 21. A Budapesti Törvényszék különtanácsa ítéletet hirdet a Standard-ügyben. (→ 1949. november 22. Geiger Imre vezérigazgatót és Radó Zoltán főosztályvezetőt halálra, Robert Vogéler 15, Edgar Sanderst 13 évi fegyházra ítéli szabotázsért és kémkedésért. A halálos ítéleteket végrehajtják.)

február 22. Az Elnöki Tanács ünnepélyes nyilvános ülésén elfogadja a Béke Hívei Világkongresszusa Bizottságának békefelhívását, és határozatot hoz a béke védelméről. — Az MTK (Magyar Testgyakorlók Köre) szakszervezeti sportegyesületté alakul Textiles Sportegylet néven.

február 25—26. A sztahanovisták első országos találkozója Budapesten.

február 27. Bemutatják a *Lúdas Matyi* című filmet (rendező: Nádasdy Kálmán).

március 7. Közzéteszik a minisztertanács 70/1950. számú rendeletét a Magyar Távirati Iroda (MTI) önálló szervezetté alakításáról és Magyar Rádió Hivatal létesítéséről.

március 9. A kormány felszólítja az Egyesült Királyság (Anglia) kormányát két „nem kívánatos személy"-nek nyilvánított brit diplomata visszahívására és a

British Council működésének beszüntetésére, mert kulturális céljaival visszaélve kémkedéssel foglalkozik. (Március 10.: az angol kormány eleget tesz a felszólításnak.)

március 10. A kormány felszólítja az Amerikai Egyesült Államok kormányát három „nem kívánatos személy"-nek nyilvánított diplomata visszahívására. (Március 13.: az amerikai kormány eleget tesz a felszólításnak.)

március 11. Közzéteszik a minisztertanács 73/1950. számú rendeletét a Népbíróságok Országos Tanácsának március 31-ével történő megszüntetéséről.

március 24. A minisztertanács hozzájárul, hogy a csepeli Weiss Manfréd Műveket Rákosi Mátyásról nevezzék el.

március 26. Felavatják a Mátravidéki Erőmű első részlegét.

március 31. Az ezen a napon tartott népszámlálás adatai szerint Csehszlovákiában 367 733 magyar él. (Ebből 354 532 Szlovákiában, a többi a cseh területeken A „reszlovakizáltak" számát 150 000-re becsülik.)

március Bemutatják az *Úri muri* című filmet (rendező: Bán Frigyes).

április 1. Az Újpesti Tornaegylet utódjaként megalakul a belügyi szervek első sportegyesülete, az Újpesti Dózsa Sportegylet.

április 2. Az Elnöki Tanács 1950:10. számú törvényerejű rendelete nemzeti ünneppé nyilvánítja április 4-ét.

április 12. A kormány elutasítja az Amerikai Egyesült Államok jegyzékét az államosított amerikai vállalatok kártalanítása ügyében.

április 24. Szakasits Árpád, az Elnöki Tanács elnöke „egészségi állapotára" hivatkozva lemond. (Letartóztatják, majd életfogytiglani börtönre ítélik. → 1956. március 29.)

április 25. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségi ülése. (Rákosi Mátyás tájékoztatót tart a „Szakasits-ügyről".)

május 3. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének levele a párt ifjúsági szervezetének létrehozásáról.

május 7. Közzéteszik a minisztertanács 133/1950. számú rendeletét önálló termelőszövetkezetek alakításáról és működésük szabályozásáról. — Ünnepélyesen felavatják az újjáépített Budapest—Ferihegyi repülőteret.

május 8—12. Ülésezik az országgyűlés. (Elfogadja Szakasits Árpád lemondását, helyébe Rónai Sándort választja az Elnöki Tanács elnökévé. Tisztségét 1952. augusztus 14-ig viseli.)

május 9. A kormány elutasítja az Egyesült Királyság kormányának jegyzékét az államosított angol vállalatok kártalanítása ügyében.

május 11. Az országgyűlés elfogadja az 1950:I. törvényt a helyi tanácsok szervezetéről.

május 12. Az országgyűlés elfogadja az 1950:II. törvényt az új büntetőtörvénykönyv általános részéről.

május 19. A minisztertanács határozata értelmében Magyarország kilép az Egészségügyi Világszervezet (WHO) tagjai sorából. (A minisztertanács úgy látja, hogy a világszervezet nem támogatja kellően a különböző országok egészségügyi intézményeit, és ugyanakkor magas anyagi terheket ró a tagállamokra.) — Megalakul a „Megvédjük a békét" mozgalom országos tanácsának titkársága.

május 26. A kormány jegyzéke az Egyesült Államok és az Egyesült Királyság kormányaihoz. (Magyarország nem sértette meg az emberi jogokat és a békeszerződést, amint azt a hágai nemzetközi bíróság állásfoglalása állítja.)

május 31. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének határozata a mezőgazdaság fejlesztéséről és a klerikalizmus elleni harcról. Révai Józsefet a part főtitkárhelyettesévé, Zöld Sándort, Szabó Istvánt a politikai bizottság tagjává, Piros Lászlót, Zsofinyecz Mihályt póttagjává, Hegedűs Andrást és Dénes Istvánt a központi vezetőség titkárává választják.

június 1. Először osztják ki a József Attila irodalmi díjakat.

június 13. A belügyminiszter feloszlatja a szabadkőműves páholyokat.

június 15. Budapesten és a 19 megyeszékhelyen megalakulnak a tanácsok.

június 16—18. A Demokratikus Ifjúsági Szövetség (DISZ) első, alakuló kongresszusa Budapesten.

június 18. A Szabad Nép közli, hogy a minisztertanács 900 millió Ft-tal fölemeli az 1950. évi beruházásokat.

június 23. Lemond Kádár János belügyminiszter (miután a Magyar Dolgozók Pártja „fontos pártmunkával" bízta meg). Az elnöki tanács Zöld Sándor államtitkárt (Magyar Dolgozók Pártja) választja meg utódjául.

június 25. Megkezdődik a koreai háború.

június Könyvnap. (Megjelenik 39 könyv, ebből 29 magyar szerző műve; közte: Déry Tibor: *Felelet.* Regény; Gerő Ernő: *Harcban a szocialista népgazdaságért.* Válogatott beszédek és cikkek; Rákosi Mátyás: *Válogatott beszédek és cikkek;* Révai József: *Irodalmi tanulmányok;* Rudas László: *Elmélet és gyakorlat. Tanulmányok;* Szabó Pál: *Tavaszi szél.* Regény; Veres Péter: *Három nemzedék. I. Szolgaság.* Regény; Zelk Zoltán: *A pártos éneke;* Versek; a fordítások közt V. I. Lenin: *Az ifjúságról;* J. V. Sztálin: *Kínáról.*)

július 12. A magyar dolgozók békegyűlése 1 millió 650 ezer szervezett dolgozó nevében levélben támogatásáról biztosítja Kim Ir Szen koreai elnököt. („Együtt az egész világ dolgozóival követeljük: El a kezekkel Koreától.")

július 14. Az Elnöki Tanács 1950:24. számú törvényerejű rendelete a társadalmi tulajdon büntetőjogi védelméről.

július 17. Az Elnöki Tanács fölmenti Ries István igazságügyminisztert, és utódjául Molnár Eriket (Magyar Dolgozók Pártja) választja meg. (→ szeptember 15.)

július 18. A hágai nemzetközi bíróság elveti a nyugati nagyhatalmak panaszát a „vallásüldözés" ügyében Magyarország, Bulgária és Románia ellen.

július 20. Közzéteszik a minisztertanács 2016/1950. számú határozatát az iparban és bányászatban dolgozók alapbérének felemeléséről és a normák rendezéséről.

július 21. Közzéteszik a Népgazdasági Tanács 453/1950. számú rendeletét a könyvkiadó vállalatok átszervezéséről. (Az Athenaeum, a Révai, a Franklin, a Hungária és az Új Magyar Könyvkiadó nemzeti vállalatok átszervezésével 4 könyvkiadó létesül: Szépirodalmi, Művelt Nép, Új Magyar Könyvkiadó és Ifjúsági Könyvkiadó nemzeti vállalatok.)

július 29. Államosítják a közforgalmú gyógyszertárakat.

augusztus 16. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségi ülése. (Rákosi Mátyás tájékoztatót tart „Marosán György, Ries István és Vajda Imre ügyéről".) → szeptember 15. — Marosán György és más volt szociáldemokrata politikusok ellen eljárást indítanak.

augusztus 19. Megnyitják az I. magyar képzőművészeti kiállítást Budapesten. Először osztják ki a Népköztársaság kiváló és érdemes művésze kitüntetéseket.

augusztus 22. A Szovjetunióban járt 200 tagú parasztküldöttség (vezette: Erdei Ferenc) hazatérve felhívja a parasztságot; kövesse a szovjet példát, lépjen be a termelőszövetkezetekbe.

augusztus 27.—szeptember 3. Az I. Magyar Matematikai Kongresszus Budapesten.

augusztus 30. A kormány és a katolikus püspöki kar megállapodást köt. (A katolikus egyház jogot nyer 4 hittudományi főiskola és 8 középiskola fenntartására; a szerzetesrendek közül a bencés, a piarista, a ferences és egy női tanítórend kap működési jogot.)

augusztus E havi számával megszűnik a *Fórum* című folyóirat. — Megváltozik a *Csillag* szerkesztősége. (Németh Andor főszerkesztőt és a szerkesztő bizottságot leváltják; új felelős szerkesztő: Aczél Tamás, a szerkesztő bizottság tagjai: Benjámin László, Király István, Lukács György, Szabó Pál és Veres Péter.)

szeptember 1. Komáromban megnyílik a háború után az első csehszlovákiai magyar gimnázium.

szeptember 2. Átadják rendeltetésének a Magyar—Szovjet Olaj Rt. szőnyi (Esztergom-Komárom m.) olajfinomító üzemét és kísérleti laboratóriumát.

szeptember 7. Az Elnöki Tanács 1950:34. számú törvényerejű rendeletével megszünteti az augusztus 30-i megállapodásban nem említett szerzetesrendeket.

szeptember 14. Közzéteszik a Népgazdasági Tanács 524/1950. számú rendeletét a társadalombiztosítás átszervezéséről. (A társadalombiztosítás irányítását a Szakszervezetek Országos Tanácsa, a SZOT látja el a Szakszervezetek Társadalombiztosítási Központja, az SZTK révén. Ez utóbbi az Országos Társadalombiztosító Intézetből, az OTI-ból alakult.) — A tervkölcsön első sorsolása.

szeptember 15. A vizsgálati fogságban meghal Ries István volt igazságügyminiszter, a Szociáldemokrata Párt, majd a Magyar Dolgozók Pártja egyik vezető személyisége. — A budapesti egyetemet Eötvös Lorándról nevezik el.

szeptember 17. Közzéteszik a minisztertanács 2017/1950. számú határozatát az új normák megváltoztatásának tilalmáról és a 2018/1950. számút Budapesten földalatti gyorsvasút építéséről.

szeptember 23. Munkásbíróság tárgyalja a Húsértékesítő Vállalat vezetőinek a közellátás ellen elkövetett bűnügyét. (A két fővádlottat halálra ítélik; az ítéletet még aznap végrehajtják.)

szeptember 26. Marxizmus—leninizmus tanszéket létesítenek a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem bölcsészettudományi karán. — A Katolikus Papok Országos Békebizottsága felhívást bocsát ki. (Minden katolikus pap és hivő kötelessége a tanácsválasztás és a békéért folyó harc sikeréért küzdeni.)

szeptember 28. Közzéteszik a kormány felhívását békekölcsön jegyzésére. (A jegyzést október 7-én zárják le; az előirányzott összeget 37,6%-kal túljegyzik.)

szeptember Pozsonyban a pedagógiai főiskolán magyar tanszéket szerveznek.

október 1. Felavatják a polgári (Hajdú-Bihar m.) Tisza-hidat.

október 3. Közzéteszik a földművelésügyi miniszter 16 121—16 129/1950. számú rendeleteit 9 mezőgazdasági kutatóintézet létesítéséről. (Ezek: Budapesten: Agrokémiai Kutató Intézet, Kertészeti Kutató Intézet, Szőlészeti Kutató Intézet; Növénytermelési Kutató Intézet, Martonvásár: Öntözési és Talajjavítási Intézet, Szarvas: Mezőgazdasági Kísérleti Intézetek Debrecenben, Keszthelyen, Mosonmagyaróvárott és Szegeden.)

október 14. A Demokratikus Ifjúsági Szövetség központi vezetősége kiáltványban hívja fel az ifjúságot a Dunai Vasmű felépítésére Dunapentelén.

október 22. Tanácsválasztások. (A választók 96,9%-a jelenik meg a szavazáson, és 97,8%-uk a Népfront jelöltjeire szavaz.)

október 29. Az Elnöki Tanács 1950:37. számú törvényerejű rendelete november 7-ét állami ünneppé nyilvánítja. — Közzéteszik a minisztertanács 260/1950. számú rendeletét Irodalmi Alap létesítéséről. (Célja elősegíteni, hogy az írók anyagi gondok nélkül végezhessék munkájukat.)

november 1. Üzembe helyezik a Dunavölgyi Timföldgyárat Almásfüzitőn (Komárom m.).

november 2. Megindul az *Irodalmi Újság*, a Magyar Írószövetség lapja. (Főszerkesztő Illés Béla.)

november 7. Felavatják Budapesten a Sztálin-hidat (ma Árpád-híd). Ugyancsak Budapesten a Nagykörút egyik szakaszát Leninről, az Oktogont November 7-éről nevezik el.

november 10. Megjelenik magyar nyelven Marx és Engels válogatott leveleinek gyűjteményes kötete.

november 30. A Magyar Tudományos Akadémia szabályozza a tudományok kandidátusa és tudományok doktora fokozat elnyerésének feltételeit és módját. — A Fővárosi Operett színház bemutatja Iszak Dunajevszkij *Szabad szél* című nagyoperettjét.

november 30.—december 8. Ülésezik az országgyűlés. (Elfogadja az 1950: IV. törvényt az alkotmány módosításáról, ezen

belül új minisztériumok szervezéséről, valamint az 1950: V. törvényt a béke védelméről.)

december 14. Közzéteszik a Népgazdasági Tanács 644/1950. számú határozatát (a felállításra kerülő Élelmezési Minisztérium szervezetéről), 647/1950. számú határozatát (a Nehézipari Minisztérium kettéválasztásával létrejövő Kohó- és Gépipari Minisztérium, valamint Bánya- és Energiaügyi Minisztérium szervezetéről), továbbá 659/1950. számú határozatát (a gyapottermelésről és a gyapotbegyűjtésről).

december 16. Az Elnöki Tanács megválasztja Nagy Imrét élelmezési miniszterré, Zsofinyecz Mihályt kohó- és gépipari miniszterré, Czottner Sándort bánya- és energiaügyi miniszterré. (Mindhárman a Magyar Dolgozók Pártjának tagjai.)

december Bemutatják a *Kis Katalin házassága* című filmet (rendező: Máriássy Félix).

az év folyamán Megindul Romániában az *Irodalmi Almanach* című folyóirat. — Megjelenik V. I. Lenin *A kapitalizmus fejlődése Oroszországban* című munkája; Nagy Imre *Agrárpolitikai tanulmányok* és Révai József *Irodalmi tanulmányok* című munkája; Juhász Ferenc *Apám* című verseskötete; Illyés Gyula *Két férfi* (Petőfi és Bem); Déri Tibor *Felelet;* Veres Péter *Próbatétel;* Nagy Lajos *Kiskunhalom;* Szabó Pál *Tavaszi szél* című regénye. — Bemutatják az alábbi filmeket: *Dalolva szép az élet* (rendező: Keleti Márton); *Csillagosok* (Ranódy László). — Elkészült zeneművek: Szabó Ferenc: Lúdas Matyi (szvit); Mihály András: II. szimfónia.

1951

január 1. Az e napon megtartott népszámlálás adatai szerint Ausztriában 11 ezren vallották magukat magyarnak.

január 6. Közzéteszik a minisztertanács 9/1951. számú rendeletét Népművészeti Intézet létesítéséről (feladata a népi művészetek fejlesztése és a kulturális tömegmozgalom művészi tevékenységének elősegítése) és a 10/1951. számú rendeletet a Csillagvizsgáló Intézetnek, a Nyelvtudományi Intézetnek, a tihanyi Biológiai Intézetnek és a Történettudományi Intézetnek a Magyar Tudományos Akadémia felügyelete alá kerüléséről.

január 14. Az Elnöki Tanács 1951:2. számú törvényerejű rendelete a sportélet kereteinek szocialista átszervezéséről. (Létrejön az Országos Testnevelési és Sportbizottság.)

január 19. A minisztertanács takarékossági bizottságot hoz létre.

január 23. A Központi Statisztikai Hivatal közleménye az 1950. évi népgazdasági terv teljesítésének eredményeiről. (Az ipari termelés 35,1%-kal, a kenyérgabona termelése 9,2%-kal nőtt.)

január 29. A Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöksége határozatot hoz egységes rendszerű szakszervezeti sportegyesület-típusok létrehozásáról. Ezek: Vasas, Bányász, Vörös Lobogó (textilipar), Építők, Lokomotív, Szikra (vegyipar), Petőfi (közalkalmazott), Kinizsi (élelmiszeripar) és Vörös Meteor (kereskedelem és pénzügy).

január vége—február eleje A termelési szövetkezeti csoportok szervezésének kampánya. (A napilapok sorozatosan adnak számot a tömeges belépésekről.)

február 1. Az Elnöki Tanács 1951:7. számú törvényerejű rendelete a Munka Törvénykönyvének hatálybalépéséről. (Az iparági kollektív szerződések hatályukat vesztik.)

február 13. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Háy Gyula *Az élet hídja* című darabját.

február 22. A budapesti Operaház bemutatja Farkas Ferenc *Csinom Palkó* című daljátékát.

február 25.—március 2. A Magyar Dolgozók Pártja II. kongresszusa Budapesten.

(A határozat jelentősen fölemeli az ötéves terv legfontosabb mutatóit; a párt fő feladatait az iparosítás meggyorsításában, a mezőgazdasági elmaradottság felszámolásában, az államhatalom erősítésében, a pártszervezetek, a pártmunka — főleg a falusi — megjavításában jelöli meg; a határozat hangsúlyozza az osztályharc éleződését és a „kommunista vasfegyelem" érvényesítését.)

február 28. Közzéteszik a minisztertanács 59/1951. számú rendeletét a zsiradék- és és szappanellátás szabályozásáról, zsír- és szappanjegyek bevezetéséről.

március 2. A Magyar Dolgozók Pártja újjáválasztott központi vezetőségének első ülése. (Megválasztja a párt vezető szerveit. Főtitkár: Rákosi Mátyás; a politikai bizottság tagjai: Apró Antal, Farkas Mihály, Gerő Ernő, Harustyák József, Hegedűs András, Horváth Márton, Kádár János, Kiss Károly, Kovács István, Nagy Imre, Rákosi Mátyás, Révai József, Rónai Sándor, Szabó István, Vas Zoltán, Zöld Sándor, Zsofinyecz Mihály.)

március 10. Közzéteszik a minisztertanács 1003/1951. számú határozatát március 15-ének munkanappá nyilvánításáról.

március 14. Közzéteszik a minisztertanács 68/1951. számú rendeletét a gépállomások által az egyénileg dolgozó parasztok számára végzett munka díjának fölemeléséről.

március 16. A kormány tiltakozó jegyzéke Jugoszláviához a határsértések miatt.

március 18. Az Elnöki Tanács 1951:10. számú törvényerejű rendelete az 1951—52. évi állami begyűjtésről.

március 29. A Demokratikus Ifjúsági Szövetség központi vezetősége fölmenti Szűcs Lajost és Dénes Istvánt választja meg főtitkárnak.

március Bemutatják a *Felszabadult Föld* című filmet (rendező: Bán Frigyes).

április 15. Közzéteszik a minisztertanács 90/1951. számú határozatát kenyérjegy bevezetéséről.

április 16. Közzéteszik a Fővárosi Tanács végrehajtó bizottságának 538/1951. számú rendeletét a húsjegy bevezetéséről.

április 20. Az Elnöki Tanács fölmenti Zöld Sándort belügyminiszteri tisztségétől, s utódjául Házi Árpádot választja meg. (A közlemény szerint Zöld Sándor letartóztatása előtt családjával együtt öngyilkos lett).

április 27—28. A Magyar Írók Szövetségének I. kongresszusa Budapesten. (A magyar irodalom szocialista realista fejlődésének kérdéseit vitatja meg, különös tekintettel a Magyar Dolgozók Pártja II. kongresszusának határozatára. Elnökké Darvas Józsefet, titkárrá Kónya Lajost választja.)

április 28. Magyarország és az Amerikai Egyesült Államok kormánya megállapodást köt. (A Standard-ügyben 1950. február 21-én elítélt Vogeler amerikai állampolgárt kiutasítják az országból; az Egyesült Államok hozzájárul az általa bezárt New York-i és clevelandi magyar konzuli hivatalok újbóli megnyitásához, megszünteti a Münchenből sugárzott „Amerika Hangja" rádióadást, és lehetővé teszi magyar vagyontárgyak hazaszállítását Németország amerikai zónájából.)

április 29. Közzéteszik a minisztertanács 1007/1951. számú határozatát Dunapentele (Fehér m.) község várossá fejlesztéséről. — Megnyitják a Budapest—Csepel közti gyorsvasutat.

május 10. Közzéteszik a Népgazdasági Tanács 172/1951. számú határozatát a termelőszövetkezetek gazdasági megerősítésére adandó támogatásról.

május 12. Az Elnöki Tanács fölmenti Kállai Gyula külügyminisztert, és utódjává Kiss Károlyt választja meg.

május közepe Letartóztatják Kádár János volt belügyminisztert, Kállai Gyula volt külügyminisztert, Losonczy Géza volt államtitkárt, Donáth Ferencet, Újhelyi Szilárdot. → 1955. szeptember 6.

május 15—18. Ülésezik az országgyűlés. (Elfogadja az 1951. I. törvényt Állami Egyházügyi Hivatal felállításáról; a II. törvényt az ötéves tervről szóló 1949: XXV. törvény módosításáról; a III. törvényt a büntető perrendtartásról.)

május 19. A vallási ügyek kiválása folytán a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium a Közoktatásügyi Minisztérium nevet veszi fel.

május 24. Közzéteszik a Népgazdasági Tanács 109/1951. számú rendeletét a munkafegyelem megszilárdításáról.

május 27. Közzéteszik az Elnöki Tanács 1951:15. számú törvényerejű rendeletét a tankötelezettségről (6—14 éves korig), az általános iskolák szervezeti felépítésének és működésének szabályozásáról.

június 1. A Demokratikus Ifjúsági Szövetség felhívást intéz az ifjúsághoz, hogy a nyári szünetben vegyen részt a pentelei Dunai Vasmű felépítésében és a növényápolási munkákban.

június 2. A Vörös Brigád 1945. január 13-án mártírhalált halt vezetőit, Braun Évát és Rónai Ferencet a budapesti Kerepesitemetőben díszsírhelyre temetik.

június 10. Az Elnöki Tanács 1951:18. számú törvényerejű rendelete az Idegen Nyelvek Főiskolájának felállításáról.

június 15. A „Segítsük a koreai hősök gyermekeit" gyűjtési akció kereken 20 millió 100 ezer Ft-tal zárul.

június 16. Az Országos Béketanács ünnepi ülése az Országházban. (Az országban 7 millió 148 ezren írják alá a békeívet.)

június 17. Megjelenik a Belügyminisztérium közleménye „a volt kizsákmányolók" Budapestről való kitelepítéséről. (A kényszerkitelepítés a 8130/1939. miniszterelnöki és a 760/1939. belügyminiszteri rendeletre hivatkozik.) — Közzéteszik a minisztertanács 128/1951. számú rendeletét az egyetemi és a főiskolai levelező oktatás bevezetéséről. (Az 1951/52-es tanévtől.)

június 26. Az Elnöki Tanács 1951:19. számú törvényerejű rendelete Közlekedési Műszaki Egyetem létesítéséről. (Az Elnöki Tanács 1951:28. törvényerejű rendelete az Egyetemet Szolnokra helyezi át.) — Közzéteszik a minisztertanács 1021/1951. számú határozatát, amely „Vasutasnap"-pá nyilvánítja minden év augusztus második vasárnapját.

június 28. A Legfelsőbb Bíróság Grősz József kalocsai érseket 15 évi, társait 8—13 évig terjedő börtönbüntetésre ítéli. (A demokratikus államrend megdöntésére irányuló szervezkedésért, valutaüzérkedésért, külföldre szöktetésért, bűnpártolással elkövetett népellenes bűnökért.) → 1956. május 11. — Közzéteszik az élelmezésügyi miniszter 253 500/1951. számú rendeletét, mely a beadás mennyiségétől teszi függővé a földművesek fejadagját. (A rendelet július 1-én lép hatályba.)

június Könyvnap. (Megjelenik 39 könyv, ebből 21 magyar szerző műve; köztük: Friss István: *A jövőt építjük;* Mesterházi Lajos: *Csodák nélkül.* Elbeszélések; Örkény István: *Házastársak;* Veres Péter: *Ukrajna földjén. Napló;* A fordítások közt V. Azsajev, Sz. Babajevozkij, Szt. C. Daszkalov, L. Davidov, I. Ehrenburg, V. I. Lenin, J. V. Sztálin, Trifonov és mások művei.)

július 2. A magyar kormány jegyzékben szólítja fel az Amerikai Egyesült Államok kormányát a Grősz-perben „leleplezett" amerikai követségi tisztviselők visszahívására.

július 3. Az Elnöki Tanács 1951:20. számú törvényerejű rendelete a főbb egyházi állások betöltésének módjáról. (Érsek, címzetes érsek, püspök, segédpüspök, főapát, apát, szerzetesrendi tartományfőnök az ország területére csak az Elnöki Tanács előzetes hozzájárulásával nevezhető ki.) — Közzéteszik a magyarországi római katolikus püspöki kar nyilatkozatát. (A Népköztársaság törvényeit megtartják; elítélnek minden népköztársaság elleni tevékenységet; betartják az egyház és az állam közötti megállapodást.)

július 7. Közzéteszik a minisztertanács 137/1951. számú rendeletét az egyetemet, főiskolát és szakközépiskolát végzett hallgatók szervezett munkába állításáról.

július 18. Megkezdődik a diósgyőri (Borsod m.) nagykohó építése.

július 21. A római katolikus püspöki kar leteszi az esküt az ország alkotmányára.

augusztus 26. Közzéteszik a minisztertanács 158/1951. számú rendeletét a fizikai dolgozók és a fiatalkorúak kenyérfejadagjának fölemeléséről és a kenyér szabadkereskedelmi forgalmáról.

augusztus 31. Az Elnöki Tanács 1951:26. számú törvényerejű rendelete új tudományos minősítési rendszer bevezetéséről. (Az 1950:44. számú törvényerejű rendelettel a „tudományok kandidátusa" úgyszintén a most bevezetett „tudományok doktora" címet a Magyar Tudományos Akadémia ítéli oda; a tudományos felkészülésre bevezeti az ösztöndíjas aspirantúrát.)

szeptember 2. Komló községet a belügyminiszter várossá nyilvánítja. (Megindul „az ötéves terv városá"-nak kampányszerű fejlesztése.)

szeptember 9. Az Elnöki Tanács 1951:25. számú törvényerejű rendelete a Veszprémi Vegyipari Egyetem felállításáról.

szeptember 15. Közzéteszik a minisztertanács 170/1951. számú rendeletét Vallásfelekezeti Alap létesítéséről. (Az egyházak dologi és személyi kiadásainak fedezésére.)

szeptember 27. A kormány felhívása második békekölcsön jegyzésére.

szeptember 29. A pákozdi csata (1948. szeptember 29.) évfordulóján leleplezik a 48-as honvédek emlékművét; szeptember 29.: a Néphadsereg napja.

szeptember 30. Közzéteszik az élelmezési miniszter 254 510/1951. számú rendeletét, amely szabályozza a burgonya forgalmát és szállítását. (A szabad értékesítést a beszolgáltatások teljesítéséhez köti.)

október 7. Megindul az *Új Március*, a Demokratikus Ifjúsági Szövetség folyóirata.

október 31. Az Írószövetség kritikai szakosztályának vitája a Szövetség teljes tagságának bevonásával. (Tárgy: a *Csillag* című folyóirat megbírálása.)

október Bemutatják a *Déryné* című filmet (rendező: Kalmár László).

november 2. A minisztertanács hozzájárul, hogy a dunapentelei vasművet és a várost J. V. Sztálinról nevezzék el. — Kétéves szakérettségi tanfolyamok indulnak a dolgozók részére. (Első évében esti tagozatként, a másodikban bentlakásos tanfolyamként működik.)

november 3. Megnyílik a budapesti Műcsarnokban a II. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. (Néhány, a kritika által kiemelt alkotás: Bence László: Gondolj Koreára. Rajzsorozat; Benedek Jenő: A tanács első ülése; Domanovszky Endre: A 48-as honvédzászlók átadása; Mikus Sándor: Sztálin-szobor; Olcsai Kiss Zoltán: Rákosi-szobor; Pátzay Pál: Lenin-fej; Pór Bertalan és művészbrigádja: „Urak országából a nép országába". Rákosi Kossuth-díjasokkal beszélget.)

november 7. Névadó ünnepség keretében átadják a Sztálinvárosi Vasmű (ma Dunai Vasmű) első három üzemegységét.

november 10. Közzéteszik a minisztertanács 194/1951. számú rendeletét a panaszkönyvek bevezetéséről az államigazgatási szerveknél, az intézményeknél és a vállalatoknál.

november 11. Az Elnöki Tanács 1951:30. számú törvényerejű rendelete a dolgozók egységes társadalombiztosítási nyugdíjáról.

november 17—25. Az első magyar zenei hét. (Műsoron többek között: Kadosa Pál: Vidám Zene; Kókai Rezső: Verbunkos szvit; Mihály András: Védd a békét, ifjúság (kantáta); Szabó Ferenc: Nótaszó; Szervánszky Endre: Honvédkantáta.)

november 19. Egy amerikai katonai repülőgép megsérti az ország légiterét, szovjet vadászgépek leszállásra kényszerítik. (A kormány a behatolás miatt december 3-án jegyzékben tiltakozik az Amerikai Egyesült Államok kormányánál; december 11.: újabb jegyzékben nem fogadja el azt az amerikai választ, hogy az ország légiterét véletlenül sértették meg.)

november 23. A kormány tiltakozó jegyzéket intéz a jugoszláv kormányhoz a „sorozatos határincidensek" miatt.

november 24. Közzéteszik a minisztertanács 10 331/1951. számú határozatát a

tudományos alkotómunka zavartalanságának biztosításáról.

november Bemutatják a *Gyarmat a föld alatt* című filmet (rendező: Jeney Imre).

december 2. Közzéteszik a minisztertanács 1034/1951. határozatát a jegyrendszer megszüntetéséről, az ár- és bérrendszerről s a mezőgazdasági termékek forgalmának felszabadításáról. (A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének november 30-i határozata alapján.)

december 11. Megkezdi működését az Inotai Erőmű. (Veszprém m. — December 14.: az erőmű a „November 7." nevet kapja.) — Az Elnöki Tanács 1951:33. számú törvényerejű rendelete Termelőszövetkezeti Tanács létesítéséről. (Elnöke: Dobi István.)

december 18. Felavatják a Zalaegerszegi Ruhagyárat.

december 21. A magyar kormány jegyzéke az Amerikai Egyesült Államok kormányához. (Közli, hogy magyar bíróság elé állítják a november 19-i határsértő gép személyzetét. → december 28.) — Az újjáépített budapesti Vígszínház a Magyar Néphadsereg Színháza néven ismét megnyitja kapuit. — Budapesten leleplezik Sztálin szobrát. (Mikus Sándor alkotása.)

december 28. Az Amerikai Egyesült Államok külügyminisztériumának jegyzéke a magyar külügyminisztériumhoz. (Bezáratja a New York-i és clevelandi magyar konzulátusokat, miután a magyar kormány nem engedélyezte, hogy az amerikai követség tisztviselői meglátogassák a november 21-én őrizetbe vett pilótákat.)

december 30. Megszűnik a *Kis Újság*, a Független Kisgazdapárt központi lapja.

december Bemutatják az alábbi filmeket: *Civil a pályán* (rendező: Keleti Márton); *Teljes gőzzel* (Máriássy Félix).

az év folyamán Megindul V. I. Lenin összes műveinek magyar nyelvű kiadása. — Megjelenik Nagy László *A tüzér és a rozs* című verseskötete; Sarkadi Imre *Rozi* című regénye. — Elkészül Dávid Gyula: Brácsaversenye.

1952

január 5. Az Elnöki Tanács 1952:1. számú törvényerejű rendelete újabb minisztériumok szervezéséről. — Az Elnöki Tanács megválasztja az újonnan szervezett minisztériumok miniszereit. Ezek: az állami mező- és erdőgazdaságok minisztere: Hegedüs András; élelmiszeripari: Altomáre Iván; középgépipari: Zsofinyecz Mihály; építőanyag-ipari: Apró Antal; postaügyi: Katona Antal; helyi ipar. Szabó János (valamennyien a Magyar Dolgozók Pártjának a tagjai). — Az Elnöki Tanács 1952: 2. számú törvényerejű rendelete az állami begyűjtés szabályozásáról.

január 17. Megkezdődik a Rákosi Mátyás 60. születésnapja alkalmából szervezett országos versenymozgalom. (→ március 9.)

január 19. Közzéteszik a minisztertanács 1002/1952. számú határozatát a hangversenyrendezés állami szervezéséről. (Országos Filharmónia néven központi irányító szervet létesít.) — Közzéteszik a minisztertanács 7/1952. számú rendeletét a vízszabályozási járulék, valamint a gazdaságok és az állami vállalatok adójának megszüntetéséről. Mentesíti a dolgozó parasztokat a vagyonadó alól.

január 23. Magyarország 1952—55-re szóló hosszú lejáratú kölcsönös áruszállítási és kereskedelmi szerződést köt a Szovjetunióval.

január Bemutatják a *Nyugati övezet* című filmet (rendező: Várkonyi Zoltán). — A jugoszláviai Újvidéken megalakul a Vajdasági Magyar Kultúrtanács irodalmi szerve, a Magyar Irodalmi Társaság. — Megindul Zágrábban a Horvátországi Magyarok Szövetségének folyóirata, a kéthetenként megjelenő *Magyar Képes Újság*.

február 3. Megszűnik az 54 évfolyamot megért *Szabad Szó*, 1945 óta a Nemzeti Parasztpárt központi lapja.

február 6. A háború utáni első magyar trolibusz próbaútja.

február 10. A budapesti Madách Színház bemutatja Sarkadi Imre *Út a tanyákról* című darabját.

február 17. Az Elnöki Tanács 1952: 4. számú törvényerejű rendelete a házingatlanok állami tulajdonba vételéről. (Abban az esetben, ha a karbantartásról, felújításról a tulajdonos nem tud gondoskodni, és ha bérbeadása révén a tulajdonos munka nélkül szerzett haszonhoz juthat, vagy ha a tőkések, stb. csoportjába tartozik.)

február 18. A húsjegy eltörlésével megszűnik az élelmiszerjegy rendszer.

február Bemutatják a *Tűzkeresztség* című filmet (rendező: Bán Frigyes).

március 7. Magyarország és a Német Demokratikus Köztársaság 1955-ig szóló hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodást köt.

március 9. Rákosi Mátyás 60. születésnapja. — A Magyar Munkásmozgalmi Intézetben megnyílik a „Rákosi Mátyás harcos élete" című kiállítás. — Megjelenik a *Magyar írók Rákosi Mátyásról* című prózai és költői antológia, „a magyar írók ajándéka".

március 15. A Szovjetunió minisztertanácsa Sztálin-díjjal tünteti ki Aczél Tamást *A szabadság árnyékában* című regényéért és Nagy Sándort *A megbékélés* című elbeszéléséért. (Október 25.: a díjat ünnepélyes keretek közt átadják a budapesti szovjet nagykövetségen.)

március 27. Közzéteszik a minisztertanács 24/1952. számú rendeletét a Képzőművészeti Alap létesítéséről. (Célja: a magyar képző- és iparművészek alkotó munkájának támogatása.)

április 2. Megindul az *Esti Budapest*, a Magyar Dolgozók Pártja budapesti pártbizottságának és a Fővárosi Tanácsnak a lapja.

április 3. Elkészül a diósgyőri nagyolvasztó.

április 8. Közzéteszik a minisztertanács 28/1952. számú rendeletét arról, hogy május 1-től bárki csak munkakönyvvel alkalmazható.

április 24. Közzéteszik a minisztertanács 1009/1952. számú határozatát a termelőszövetkezetek gazdasági megszilárdításáról és a munkafegyelem megerősítéséről.

április 30. Közzéteszik a minisztertanács 1010/1952. számú határozatát a Lenin Intézet felállításáról az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. (Az intézet feladata: az orosz nyelvet jól beszélő művelt káderek képzése.)

április Bemutatják az *Útközet békében* című filmet (rendező Gertler Viktor).

május 18. Közzéteszik a minisztertanács 1015/1952. számú határozatát az egyetemeken és főiskolákon bevezetendő felvételi vizsgákról.

május 22. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Illyés Gyula *Az ozorai példa* című darabját.

május 26. Az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország és a Német Szövetségi Köztársaság kormányai Bonnban „különszerződést" írnak alá. (Új alapokra helyezi a Német Szövetségi Köztársaság és a három nagyhatalom viszonyát, és megszünteti közöttük a hadiállapotot.) — A magyar dolgozók röpgyűléseken tiltakoznak a szerződés ellen.

május 27—29. Ülésezik az országgyűlés. (Elfogadja az 1952:II., III. és IV. törvényt, amelyek központi állami ellenőrzésről, a polgári perrendtartásról, valamint a házasságról, a családról és a gyámságról rendelkeznek.)

május 30. A Fővárosi Operettszínház bemutatja Kerekes János *Állami áruház* cimu operettjét.

június 8. Üzembe helyezik a Tiszamenti Vegyiművek első gyáregységeit Tiszaszederkényben (Borsod-Abaúj-Zemplén m.).

június 17. Magyarország és Románia hosszú lejáratú, 1953—55-re szóló árucsereforgalmi megállapodást köt.

június 20. Budapest Főváros Tanácsának határozata értelmében a Boráros téri hidat Petőfiről nevezik el.

június Ünnepi könyvhét. (Utcai árusítás, könyvsátrak nélkül; a megjelent könyvekre nincs adat.)

július 1. A Megbízottak testülete (Szlovákia központi végrehajtó hatalma) elrendeli Dél-Szlovákia magyarlakta területein a kétnyelvűséget.

július 3. és 9. Az Egyesült Nemzetek Szervezete biztonsági tanácsában a nyugati nagyhatalmak képviselői ismét Magyarország és 13 más állam felvételének napirendre tűzése ellen szavaznak.

július 8. A marxizmus—leninizmus egyetemi és főiskolai oktatóinak országos értekezletén bejelentik, hogy a marxizmus—leninizmus központi tanszékeit megszüntetik; helyettük az egyetemeken és főiskolákon alakulnak önálló marxizmus—leninizmus tanszékek.

július 11. A Ganz Hajógyár ünnepélyesen Gheorghe Gheorghiu-Dejnek, a Román Kommunista Párt első titkárának nevét veszi fel.

július 19.—augusztus 3. A Helsinkiben rendezett XV. Nyári Olimpián a magyar sportolók 16 arany, 10 ezüst, 16 bronzéremmel a nemzetek közötti nem hivatalos pontversenyben a 3. helyet szerzik meg.

július 22. Közzéteszik a minisztertanács 13/1952. számú rendeletét Építőipari Műszaki Egyetem felállításáról. — A *Szabad Nép* közli a Tudományos Minősítő Bizottság határozatát, mely a tudományos élet kiemelkedő képviselői részére — a 333 pályázó közül — 68 „tudományok doktora" és 173 „tudományok kandidátusa" fokozatot ítélt oda.

augusztus 9. A budapesti Ernst Múzeumban megnyílik az I. magyar iparművészeti kiállítás.

augusztus 14. Az országgyűlés elfogadja Rónai Sándor és Dobi István lemondását az Elnöki Tanács, illetve a minisztertanács elnöki tisztségéről. Rónai Sándort megválasztja az országgyűlés, Dobi Istvánt az Elnöki Tanács, Rákosi Mátyást a minisztertanács elnökévé. (A miniszterek sorában nincs változás.)

augusztus 16. A kormány tiltakozó jegyzéket nyújt át a budapesti jugoszláv követségnek a letenyei Mura-híd felrobbantása miatt.

augusztus 20. Megkezdődik a Hajdúsági Gyógyszergyárban (Debrecen) az antibiotikum-gyártás.

augusztus 30. Közzéteszik a minisztertanács 75/1952. számú rendeletét, mely engedélyezi a sertéseladást és -levágást a beadási kötelezettség teljesítése után; ugyanakkor kötelezővé teszi a kocaállomány nyilvántartását.

augusztus A *Csillag* e havi száma közli Örkény István nagy vitát kiváltó elbeszélését: *Lila tinta.*

szeptember 6. Szolnokon megnyitják a Közlekedési Műszaki Egyetemet.

szeptember 13. Megnyitják a Budapesti Pártbizottság mellett működő marxista—leninista esti egyetemet.

szeptember 15—19. Ünnepségek országszerte Kossuth Lajos születésének 150. évfordulója alkalmából. — Az Elnöki Tanács 1952: 16. számú törvényerejű rendelete a debreceni tudományegyetemet Kossuth Lajosról nevezi el. — Megjelenik a *Kossuth Emlékkönyv.* (2 kötet, szerkesztette I. Tóth Zoltán.)

szeptember 16. Közzéteszik a minisztertanács 80/1952. számú rendeletét a mezőgazdasági termelésre és begyűjtésre vonatkozó rendszabályok megszegői elleni hatósági intézkedések megszigorításáról; a minisztertanács 83/1952. számú rendeletét a kötelezően termelendő termékekről. (A népgazdaság anyagellátása érdekében meghatározza azokat a körzeteket, ahol a fűszerpaprika, a sepőrcirok, a rostlen és a hagyma termelése kötelező; másutt viszont a felsoroltak nem termeszthetők; szabályozza, hogy a kijelölt körzetbe eső egyéni gazdák földjük hanyadrészén kötelesek a megjelölt termékeket termelni.)

szeptember 24. Románia új alkotmánya módosítja az ország területi-közigazga-

tási beosztását. (A négy székely lakosságú megyét egyesítik Magyar Autonóm Tartomány néven; a tartomány részleges önrendelkezést kap.)

szeptember 25. A minisztertanács felhívása harmadik békekölcsön jegyzésére. (A jegyzés október 3-án zárul 1 milliárd 752 millió 683 ezer Ft-tal.)

szeptember 30. A Szovjetunió visszaad a magyar kormánynak 69 korábban német érdekeltségű, majd a későbbiekben szovjet tulajdonba került gyárat és vállalatot. (Többek közt a Budapesti Villamosgép- és Kábelgyárat, a Pamuttextilt, a pécsi bányákat stb.)

szeptember Budapesten mintegy 1200 vendéglátóhely működik.

szeptember—október A Magyar Dolgozók Pártja kultúrpolitikai munkaközössége megvitatja a magyar irodalom időszerű kérdéseit. (A középpontban Déry Tibor *Felelet* című regénye áll. Vitaindítót Gimes Miklós, zárszót és összefoglalót Révai József tart.)

október 2. Közzéteszik a minisztertanács 90/1952. számú rendeletét, amely állattartásra kötelezi a „kulákokat".

október 4—5. A *Szabad Nép* teljes terjedelmében közli J. V. Sztálin írását: *A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban.*

október 5—14. A Szovjetunió Kommunista Pártjának XIX. kongresszusa. (A magyar pártot Rákosi Mátyás, Gerő Ernő és Hidas István képviseli.)

október 12. Ünnepségek kezdődnek Egerben, a vár török elleni sikeres védelmének 400. évfordulóján.

október 23. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Határozat: J. V. Sztálin, *A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban* című művét és a XIX. kongresszus egész anyagát a magyar viszonyokra alkalmazva a párt és állami, politikai, ideológiai, gazdasági, kulturális munkájának vezérfonalává kell tenni.)

október 26—29. Rákosi Mátyásnak, a minisztertanács elnökének vezetésével magyar kormányküldöttség tartózkodik a Német Demokratikus Köztársaságban.

október 29. A Minisztertanács határozata az egyetemek, főiskolák, valamint a tudományos intézetek dolgozói bérének felemeléséről.

október Bemutatják a *Semmelweis* című filmet (rendező: Bán Frigyes).

november 2. Dwight D. Eisenhowert választják az Amerikai Egyesült Államok elnökévé.

november 14. Átalakítják a kormányt. (A miniszterelnök továbbra is Rákosi Mátyás; új miniszterek: belügy: Györe József; külügy: Molnár Erik; igazságügy: Décsi Gyula; begyűjtési miniszter: Tisza József. A minisztertanács elnökhelyettesei: Gerő Ernő, Házi Árpád, Hidas István, Kiss Károly, Nagy Imre.)

november 17. A Fővárosi Bíróság a magyarországi jugoszláv ügyvivőt vétkesnek találja emigránsoknak a határon való átcsempészésében; az ügyvivőt kiutasítják az országból.

november 21. Ady Endre halálának 75. évfordulóján emlékünnepély Budapesten, a Néphadsereg Színházában. (Beszédet mond: Révai József és Bölöni György.)

november 22. Felavatják Budapesten az újjáépített Petőfi-hidat (a volt Boráros téri híd). — A budapesti Operaház bemutatja Kadosa Pál *A huszti kaland* című vígoperáját.

november 24. Az Elnöki Tanács 1952:20. sz. törvényerejű rendelete a Népgazdasági Tanács megszüntetéséről. (Feladatkörét december 1-től a minisztertanács veszi át.)

november 26. Magyar—jugoszláv jegyzékváltás a jugoszláv ügyvivő november 17-i kiutasítása ügyében.

november vége Ék Sándor kiállítása a budapesti Ernst Múzeumban. (Az érdeklődés középpontjában a művész „Szovjet katonák német hadifoglyokat kísérnek" című olajfestménye és Rákosiról készített portréja áll.)

november Bemutatják az *Erkel* című filmet (rendező: Keleti Márton).

december 3. József Attila ünnepségek kezdődnek az országban, a költő halálának 25. évfordulója alkalmából.

december 6. Az Elnöki Tanács 1952:21. számú törvényerejű rendelete új minisztériumok felállításáról; egyszersmind megválasztja az új minisztereket. (Általános gépipari: Kossa István; felsőoktatási: Erdey-Grúz Tibor; vegyipari: Szabó Gergely.)

december 12. A budapesti Katona József színház bemutatja Illyés Gyula *Fáklyaláng* című darabját.

december 15—20. Ülésezik az országgyűlés (Elfogadja az 1952:V. törvényt az 1953. évi állami költségvetésről, és az 1952:VI. törvényt az állami statisztikáról.)

december 17. Közzéteszik a minisztertanács 1050/1952. számú határozatát, amely május 2-át fizetett munkaszüneti nappá, december 26-át viszont rendes munkanappá nyilvánítja.

december 19. Megnyitják a III. Magyar Képzőművészeti Kiállítást (Középpontjában Rákosi alakja és tetteinek megörökítése áll; főbb alkotások: Csáki-Maronyák József: Rákosi portréja; Olcsai Kiss Zoltán: Rákosi elvtárs 1919-ben, mellszobor; Ék Sándor: Rákosi a salgótarjáni fronton; és Békét és szabadságot hoztak; Demjén Attila: Gábor Áron; Breznay József és Mácsai István: Aratósztrájk 1894-ben; Szőnyi István és Domanovszky Endre három faliképrészlete, amely a moszkvai magyar mezőgazdasági csarnok számára készült.)

december 21. Üzembe helyezik az ország első teljesen gépesített öntödéjét a Salgótarjáni Vasöntöde és Tűzhelygyárban.

december 31. A külügyminiszter az UNESCO főigazgatójához küldött táviratában bejelenti, hogy Magyarország a Spanyolország felvétele elleni tiltakozás jeléül kilép a szervezetből.

december Bemutatják a *Vihar* című filmet (rendező: Fábri Zoltán).

az év folyamán Megjelenik Gerő Ernő: *A vas, az acél, a gépek országáért.* Beszédek, cikkek, Sinkó Ervin *Kísértet járja be Európát.* Írások és előadások (Újvidék), Révai József *Kulturális forradalmunk kérdései* című munkája: Juhász Ferenc *Új versek* című kötete; Dobozi Imre *A szent kút* című regénye; Mesterházi Lajos *Hűség*, Örkény István *Korán kelő emberek* című elbeszéléskötete. Elkészül Ferenczy Béni: Caritas és Ferencsik portré, valamint Borsos Miklós: Tihanyi pásztor című szobra. — Elkészülnek az alábbi zeneművek: Szabó Ferenc: Emlékeztető (szimfónia); Sugár Rezső: Hunyadi. Hősi ének (oratórium); Mihály András: Kedves magyar hazám (kantáta).

1953

január eleje Országszerte tiltakozó gyűléseket tartanak az atomtitok elárulásával vádolt és halálra ítélt amerikai Rosenberg-házaspár megmentése érdekében.

január 10. A Minisztertanács 2/1953. számú rendelete a kereseti és vagyonadó megszűnéséről.

január 20. A Szovjetunió kormánya nyilatkozatban közli, hogy Magyarország teljesítette a békeszerződésben a Szovjetunió részére megállapított (ós. zegében a Szovjetunió által több ízben csökkentett és határidej ben meghosszabbított) jóvátételt. — Közzéteszik a Központi Statisztikai Hivatal jelentését a népgazdasági terv 1952. évi eredményeiről. (Eszerint a beruházások összege 1952-ben 23,2%-kal haladta meg az előző évit; a gyáripar termelése 23,6%-kal növekedett; a gyáriparon belül a nehézipar 33,3%-kal, a könnyűipar 10,5%-kal, az élelmiszeripar 16%-kal növekedett; a szocialista szektor aránya a mezőgazdaságban 25%-ról 37%-ra emelkedett.)

január 23. Közzéteszik a minisztertanács határozatát Magyar Televíziós Vállalat létrehozásáról.

január Bemutatják az *Állami áruház* című filmet (rendező: Gertler Viktor).

február 2. Az Elnöki Tanács Décsi Gyula helyébe Kovács Bélát választja meg igazságügyminiszterré.

február 8. Az Elnöki Tanács fölmenti Vas Zoltánt az Országos Tervhivatal, a letartóztatott Szirmai Istvánt a Magyar Rádió Hivatal elnöki tisztsége alól. — Közzéteszik a minisztertanács 6/1953. számú rendeletét a családi pótlék szabályozásáról; a 7/1953. számút az anyák, terhesanyák és gyermekek fokozottabb védelméről; a 8/1953. számút a gyermektelenek adófizetési kötelezettségéről (a jövedelem 4%-a).

február 13. Közzéteszik a minisztertanács határozatát az 1949. szeptember 9-én létrehozott Közgazdaságtudományi Intézet megszüntetéséről.

február 21. Megindul a néphadsereg irodalmi folyóirata, a *Szabad Hazánkért.* (A szerkesztő bizottság vezetője: Devecseri Gábor.)

február 27—28. Országos képzőművészeti tanácskozás Budapesten a képzőművészeti élet időszerű kérdéseiről.

március 5. Meghal J. V. Sztálin, a Szovjetunió minisztertanácsának elnöke, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottságának főtitkára Moszkvában. (Temetésén, március 9-én Rákosi Mátyás vezetésével magyar kormány- és pártküldöttség vesz részt.)

március 6. A Szovjetunió minisztertanácsának elnökévé G. M. Malenkovot, a Legfelsőbb Tanács Elnökségének elnökévé K. J. Vorosilovot választják. — A begyűjtési miniszter a tej- és a tojásbeadással jelentősen elmaradt községeket kizárja a szabadpiaci forgalomból.

március 8. Az országgyűlés törvényben örökíti meg az elhunyt Sztálin „halhatatlan emlékét".

március 13. Marx Károly halálának 70. évfordulóján a budapesti Közgazdaságtudományi Egyetem fölveszi a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem nevet.

március 16. Közzéteszik a minisztertanács 1014/1953. számú határozatát húsvét hétfőjének rendes munkanappá nyilvánításáról.

március 17—18. Az országgyűlés elfogadja az 1953:II., III. és IV. törvényt a választási jogszabály módosításáról, a kisdedóvásról és új kitüntetések alapításáról.

március 24. Az Elnöki Tanács 1953: 4. számú törvényerejű rendelete az állami begyűjtésről szóló 1952: 2. számú törvényerejű rendelet módosításáról. (Csökkenti a sertésbeadás mértékét.)

március Bemutatják az *Első fecskék* című filmet (rendező: Bán Frigyes).

április 4. Megjelenik az irodalmi emlékantológia: *Felszabadítónk Sztálin* címmel.

április 21. Az Elnöki Tanács 1953:7. számú törvényerejű rendelete új karok szervezéséről az Eötvös Loránd Tudományegyetemen. (A Bölcsészettudományi Kar Nyelv- és Irodalomtudományi, továbbá Történettudományi Kara, a Természettudományi Kar pedig Matematika—Fizika—Kémia, továbbá Élet- és Földtudományi Karra tagozódik.)

április 29. A Társadalom és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat (TTIT) alakuló közgyűlése. (A társulat célja „forradalmi tudományos szemlélet és tudományos eredmények" ismertetése. Elnök: Bognár Rezső; főtitkár: Erdei Sándor.)

április Bemutatják az alábbi filmeket: *Föltámadott a tenger* (rendező: Ranódy László) és *Ifjú szívvel* (Keleti Márton).

május 6. A Külügyminisztérium tiltakozó jegyzéke a jugoszláv követséghez a határsértések miatt.

május 17. Országgyűlési választások. (A választásra jogosultak 98%-a leszavaz, 98,2%-uk a Hazafias Népfront jelöltjeire.)

május 25. A Magyar Tudományos Akadémia e napon kezdődő nagygyűlésének témái: Sztálin: *A szocializmus közgazdasági problémái a Szovjetunióban* című munkája; a tudományos kutatómunka; a kultúrforradalom eredményei.

június 6. Az Operaházban bemutatják Ránki György Pomádé király új ruhája című meseoperáját.

június 6—13. A magyar történészek első kongresszusa Budapesten. (A Rákóczi-szabadságharc megindulásának 250. évfordulója alkalmából, külföldi — főként szovjet — vendégek részvételével.)

június 13. A Rákóczi-szabadságharc megindulásának 250. évfordulóján országos ünnepségek. (Budapesten a Néphadsereg Színházában beszédet mond Nógrádi Sándor honvédelmi miniszter.)

június 13—14. Szovjet—magyar pártközi tárgyalások Moszkvában.

június 15. A Szovjetunió és Jugoszlávia újból felveszi a diplomáciai kapcsolatokat.

június 17—18. Kelet-Berlinben és a Német Demokratikus Köztársaság több városában fölkelés robban ki.

június 27—28. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Feltárja a pártvezetés alapvető hibáit a politikai irányvonal, a gazdaságpolitika és a gyakorlati tevékenység terén; a határozat szól a kollektív vezetés hiányáról, a személyi kultuszról és a párton belüli demokrácia megsértésével okozott súlyos károkról; kijelöli az új gazdaságpolitika legfőbb irányelveit: az iparosítás ütemének lassítása, a beruházások átcsoportosítása, új beszolgáltatási rendszer kidolgozása, a termelőszövetkezetek szaporítása helyett a meglévők erősítése, ezen a téren az önkéntesség elvének megtartása, a dolgozók életszínvonalának emelése. Megszünteti a Szervező Bizottságot és a főtitkári tisztséget. Az új titkárság tagjai: Rákosi Mátyás első titkár, Ács Lajos és Vég Béla.)

július 1. Egyes ruházati cikkek ára 10—30%-kal csökken.

július 2. A kormány benyújtja lemondását. — Az Elnöki Tanács saját kérelmére fölmenti Domokos József legfőbb államügyészt.

július 4. A május 7-én megválasztott országgyűlés ülése. (Az Elnöki Tanács elnökévé ismét Dobi Istvánt, a minisztertanács elnökévé Nagy Imrét választja meg. Elfogadja az 1953:IV. törvényt az alkotmány 24. §-ának módosításáról: csökkentik a minisztériumok számát.) — Megalakul a Nagy Imre-kormány. Tagjai: A minisztertanács első elnökhelyettesei: Gerő Ernő és Hegedüs András; miniszterek (akinél más jelzés nincs, a Magyar Dolgozók Pártjának tagjai): begyűjtési: Tisza József; bel- és külkereskedelmi: Bognár József (pártonkívüli); belügy: Gerő Ernő; egészségügy: Zsoldos Sándor; élelmiszeripar: Altomáre Iván; építésügy: Szijártó Lajos; földművelésügy: Hegedüs András; honvédelem: Bata István; igazságügy: Erdei Ferenc (pártonkívüli); kohó- és gépipar: Zsofinyecz Mihály; könnyűipar: Kiss Árpád; közlekedés- és postaügy: Bebrits Lajos; külügy: Boldoczki János; nehézipar: Hidas István; népművelés: Darvas József (pártonkívüli); oktatásügy: Erdey-Grúz Tibor; pénzügy: Olt Károly; a minisztertanács tagja még az Országos Tervhivatal elnöke: Szalai Béla.

július 10. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának közleménye L. P. Berija, a minisztertanács első elnökhelyettesének és belügyminiszternek leváltásáról. (A Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottsága Beriját párt- és államellenes tevékenysége miatt a központi bizottságból és a párt tagjainak sorából kizárja.)

július 12. Az Elnöki Tanács 1953: 10. számú törvényerejű rendelete a beszolgáltatás szabályozásáról. (Törli a beadás elmulasztása miatt kivetett kártérítéseket, elengedi a beadási hátralékokat, 10%-kal csökkenti a termelőszövetkezetek beadási kötelezettségeit.)

július 13. A kormány jegyzékben közli a jugoszláv kormánnyal, hogy egyetért javaslatával, miszerint állítsanak fel vegyesbizottságot a határincidensek megelőzését szolgáló rendszabályok kidolgozására. → augusztus 5.—28.; december 3.; 1954 május 22.

július 23. Közzéteszik a 73/1953. számú kormányhatározatot, a belügyminiszternek a helyi tanácsok feletti főfelügyeleti jogkörének megszüntetéséről.

július 25. Az Elnöki Tanács 1953:11. számú törvényerejű rendelete közkegyelem gyakorlásáról. (Hatálya a 2 évet meg nem haladó politikai büntetésekre terjed ki, kivéve a háborús, népellenes, népi demokratikus államrend elleni, a népköztársaság megdöntésére irányuló bűnöket, hűtlenséget.)

július 26. Közzéteszik a minisztertanács 1034/1953. számú határozatát az internálás és az 1951-ben elrendelt kitelepítés (kitiltás) megszüntetéséről.

július 27. Kétévi tárgyalás után Panmindzsonban aláírják a koreai fegyverszüneti egyezményt.

július 30. Az Elnöki Tanács 1953:13. számú törvényerejű rendelete az új ügyészi szervezetről. (A törvényesség megtartásán a legfőbb ügyész őrködik, akit az országgyűlés választ, s aki az országgyűlésnek felelős; az ügyészségek függetlenek a helyi államigazgatási szervektől.)

augusztus 2. Közzéteszik a minisztertanács 1038/1953. számú határozatát a termelőszövetkezeti tagok háztáji földjének növeléséről. (1/2—3/4 helyett 1 katasztrális holdra.)

augusztus 5—28. Magyar—jugoszláv vegyesbizottsági tárgyalások a határincidensek megelőzésének és kivizsgálásának módjairól s az ezzel kapcsolatos intézkedésekről. (Megállapodás születik vegyesbizottságok létrehozására.)

augusztus 9. Törvényerejű rendelet a kisiparosok ipargyakorlásának engedélyezéséről.

augusztus 18. Közzéteszik a minisztertanács 1041/1953. számú határozatát az újságíróképzés bevezetéséről az Eötvös Loránd Tudományegyetem Nyelv- és Irodalomtudományi Karán, az 1953/54-es tanévtől.

augusztus 20. Felavatják a budapesti Népstadiont. — Közlik, hogy a Szovjetunió kipróbálta első hidrogénbombáját.

augusztus 23. Minisztertanácsi rendelet a parasztság adójának csökkentéséről.

szeptember 6. Közzéteszik a minisztertanács 1047/1953. számú határozatát az árleszállításokról. (Mintegy 10 ezer cikkre terjed ki; az árleszállítás 5—40%.)

szeptember 7. A Szovjetunió Kommunista Pártja első titkárává Ny. Sz. Hruscsovot választják.

szeptember 19. Közzéteszik a minisztertanács 1053/1953. számú határozatát a termelőszövetkezetek megszilárdítása és a tagok anyagi jóléte érdekében nyújtandó kedvezményekről.

szeptember 25. Közzéteszik a Földművelésügyi miniszter 4/1953. számú rendeletét a termelőszövetkezetből való kilépés és a termelőszövetkezetek feloszlatásával kapcsolatos eljárás szabályozásáról.

szeptember 30. A minisztertanács felhívása a negyedik békekölcsön jegyzésére. (A jegyzés október 7-én zárul 1 milliárd 8 millió 227 500 Ft-tal.)

október 4—10. Ünnepi Könyvhét. (Utcai árusítás, könyvsátrak nélkül; a megjelenő könyvekre nincs adat.)

október 31. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetősége 1954 áprilisára összehívja III. pártkongresszusát. Apró Antalt beválasztja a párt politikai bizottságába.

október Bemutatják a *Város alatt* című filmet (rendező: Herskó János).

november 25. Londonban a magyar labdarúgó válogatott az „évszázad mérkőzésén" 6:3 arányú győzelmet arat az angol csapat felett. — A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Urbán Ernő *Uborkafa* című darabját.

november 28. Az Elnöki Tanács 1953:25. számú törvényerejű rendelete a Munka Törvénykönyvének módosításáról és kiegészítéséről. (Kiterjeszti a munkavállalók jogait és biztosítja a jogok fokozottabb törvényes védelmét.)

december 3. Magyar—jugoszláv tárgyalások kezdődnek a jugoszláviai Szabadkán a határjelek helyreállításáról.

december 13. Az Elnöki Tanács 1953:27. számú törvényerejű rendelete a termelőkről. (Fokozottabban érdekeltté kell őket tenni a termelésben; terményeiknek az eddiginél jóval nagyobb részét értékesíthessék szabad piacon; a termelőszö-

vetkezetek terménybeadási kötelezettségét 25%-kal, a sertés és marha beadását 30%-kal, a baromfi- és tojásbeadást 50%-kal csökkenti; az egyénieknél a csökkentés aránya 10—15, 25—30 és 40%; csökkenti a háztáji utáni beadási kötelezettséget.)

december 19. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülésén Hegedűs András ismerteti a politikai bizottság által kidolgozott programot a mezőgazdasági termelés fejlesztéséről. (Az elkövetkező 3 év alatt a népgazdaság 12—13 milliárd Ft-ot fordít a mezőgazdaság fejlesztésére.)

december A IV. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. (Néhány jellemző és kiemelkedő alkotás: tájképek: Szőnyi István: Aratás; Elekffy Jenő: Aratás; történelmi tárgyú képek: Szabó Vladimir: Zrínyi, a költő halála; Konecsni György: Rákóczi és Esze Tamás találkozása; a mai élet témájából: Bencze László: Üdülők az étkezőkocsiban; Benedek Jenő: Ellenségek; Bernáth Aurél: Orvosnő portréja; Glatz Oszkár: Ipari iskolai tanuló képe.)

az év folyamán A Központi Statisztikai Hivatal jelentése szerint ez évben az ipar a módosított tervet 101,3%-ra teljesítette, a nemzeti jövedelem kb. 12%-kal haladja meg az előző évit, a beruházások értéke 3%-kal több mint az előző évben; a szocialista szektor 32%-ot tesz ki. Az ország népességének száma 9 632 055 fő. **A népesség foglalkozás szerinti megoszlása**: ipar: 938 700, építőipar 295 100, mezőgazdaság 1 934 000, közlekedés és hírközlés 217 300, kereskedelem 236 600, egyéb 727 300. Az aktív kereső népesség megoszlása: állami szektor: 77,6%, szövetkezeti szektor: 18,7%, magánszektor 3,7%. Állatállomány ezer darabban: szarvasmarha: 2236, ló: 681, sertés: 49 777, juh: 1637. — Közlekedés: a közutak hossza: 28 733 km; a vasútvonalak hossza: 10 272 km (ebből villamosított 347 km), a mozdonyok száma 2655, a motorkocsiké 266, a személyszállító kocsiké 6079, a teherszállító kocsiké 64 817; a légi útvonalak száma 18, hossza 4040 km. — Egészségügy: az orvosok száma: 13 322 (tízezer lakosra jut 13,8); a kórházi ágyak száma 57 540 (tízezer lakosra jut 59,7). — Oktatás: az óvodák száma: 2245 (óvónő 4038, óvodás: 131 873); az általános iskolák száma 6108 (tanár 43 108, tanuló 1 203 346); a középiskolák száma 427 (tanár 6970, tanuló 164 410); az egyetemek és főiskolák száma 33 (oktató 5409, hallgató 53 330); szakmunkás iskolai főhivatású tanerő 1402, tanuló 45 472. Közművelődés: a színházi előadások száma: 9975 (a látogatóké 5 925 800); a mozgóképszínházak száma: 2752, az előadásoké 539 000; a rádió-előfizetők száma 1 079 600. A megjelent könyvek száma 3071, példányszáma 17 millió; az időszaki sajtótermékek száma 531, példányszáma 510 millió. — Az ez évi népszámlálás adatai szerint a Jugoszláviában élő magyarok száma 502 175. — Megszüntetik a romániai Magyar Népi Szövetséget. — Megkezdi működését a Csehszlovákiai Magyar Könyvkiadó. (1956-ban beolvad a Tatran kiadóba.) – Magyarország és Csehszlovákia közös könyvkiadási egyezményt köt. — A szlovákiai Komáromban megalakul a Magyar Területi Színház. — A kárpát-ukrajnai Beregszászban és Nagydobronyban magyar nyelvű középiskola nyílik. — Megjelenik Rákosi Mátyás *A szocialista Magyarországért* című beszéd- és cikkgyűjteménye; Lukács György *Adalékok az esztétika történetéhez* című munkája; Déry Tibor *Simon Menyhért születése* és Szabó Pál *Új föld* című regénye. — Megindul az *Igaz Szó* című havi irodalmi folyóirat a romániai Marosvásárhelyen. — A romániai Temesvárott és Szatmárnémetiben megnyitja kapuit a magyar színház (utóbbi 3 év múlva Nagybányára költözik). — Elkészülnek az alábbi zenei művek: Kodály Zoltán: Békességóhajtás (vegyeskar); Kadosa Pál: Szvit, opus 48: Sugár Rezső: Nyitány.

1954

január 9. Közzéteszik a minisztertanács 1/1954. számú rendeletét személyi igazolvány bevezetéséről.

január 21—23. Ülésezik az országgyűlés. (Elfogadja az 1953. évi III. törvényt Város- és Községgazdálkodási Minisztérium felállításáról; miniszter: Szabó János és a IV. törvényt a népgazdasági tervről.)

január 30. Magyar—jugoszláv megállapodást kötnek Szabadkán a határjelek helyreállítására.

február 28. Közzéteszik a Város- és Községgazdálkodási Miniszter és a pénzügyminiszter 1/1954. számú közös rendeletét a magánerőből történő lakóházépítés, bővítés és helyreállítás előmozdításáról. — Átadják a Sztálin Vasmű 1-es számú nagyolvasztóját Sztálinvárosban.

február Bemutatják a *Rákóczi hadnagya* című filmet (rendező Bán Frigyes).

március 10. Közzéteszik a 18/1954. számú kormányhatározatot a rögtönbíráskodás megszüntetéséről.

március 13. A Katonai Felsőbíróság állam- és népellenes bűncselekmények miatt Péter Gábort, az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) volt vezetőjét életfogytig tartó, Décsi Gyula volt igazságügyminisztert 9 évi és Tímár István volt minisztériumi főosztályvezetőt 11 évi börtönbüntetésre ítéli. — Megjelenik Sarkadi Imre *A paraszti világképről* című cikke az *Irodalmi Újság*ban.

március 24. Az Elnöki Tanács 1954: 7. számú törvényerejű rendelete az Idegen Nyelvek Főiskolájának megszüntetéséről. — A Magyar Írók Szövetségének ülése. (Darvas József elnök lemond, helyébe Veres Pétert választja; öttagú titkárságot létesít, tagjai: Erdei Sándor első titkár, Barabás Tibor, Kónya Lajos, Méray Tibor, Urbán Ernő.)

április 2—3. A Szövetkezetek Országos Szövetségének 3. országos közgyűlése. (Létrehozza az Országos Földművesszövetkezeti Tanácsot, elnöke Dögei Imre; feladata: a lakosság szükségleteiről való gondoskodás, a városok és falvak közötti áruforgalom kiszélesítése, a dolgozó parasztság szövetkezetekbe szervezése.)

április 8. A Szlovák Kommunista Párt központi bizottsága érvénytelennek nyilvánítja az 1946. évi reszlovakizációt. — Szlovákiában közzéteszik az igazságügyi megbízott 2471/1954. számú rendeletét, mely szerint a bírósági ítéleteket a fél kérésére magyar nyelven is kézbesíteni kell.

április 15. Közzéteszik a 2025/1954. számú kormányhatározatot az államigazgatás racionalizálásának irányelveiről és ütemétől.

május 9. Átadják rendeltetésének a tiszalöki (Szabolcs-Szatmár m.) duzzasztóművet.

május 22. Magyarország és Jugoszlávia ismét fölveszi a kereskedelmi kapcsolatokat.

május 24—30. A Magyar Dolgozók Pártja III. kongresszusa. (Határozatot hoz az államigazgatás és a tanácsok feladatairól, a központi ellenőrző bizottság tevékenységéről és az új szervezeti szabályzatról; meghatározza a második ötéves terv irányelveit, mely a szocialista iparosítás mérsékeltebb végrehajtását és az arányos fejlődés szem előtt tartását írja elő; a tanácsok munkájának javítása érdekében elhatározza a bürokrácia csökkentését, a tanácsok tömegszervezeti jellegének erősítését, a párt vezető szerepének hatékonyabb érvényesítését; az új szervezeti szabályzat hangsúlyozza a kollektív vezetés lenini elvét, és kötelezi a pártbizottságokat a párton belüli demokrácia erősítésére. Az újonnan választott öttagú titkárság tagjai: Rákosi Mátyás első titkár, Ács Lajos, Farkas Mihály, Matolcsi János, Vég Béla; a politikai bizottság tagjai: Ács Lajos, Apró Antal, Farkas Mihály, Gerő Ernő, Hegedűs András, Hidas István, Nagy Imre, Rákosi Mátyás, Szalai Béla; póttagok: Bata István és Mekis József.)

május 27. Közzéteszik a minisztertanács 1040/1954. számú határozatát az erdőgazdasági termelés fejlesztéséről. (Új erdők telepítendők; a fásítást tömegmozgalommá kell fejleszteni.)

június 15—19. Ülésezik az országgyűlés. (Elfogadja az 1954: VI. törvényt a büntető perrendtartásról szóló 1951. évi törvény módosításáról; az 1954: VI. törvényt a polgári perrendtartásról, valamint az 1954: VII. törvényt külön belkereskedelmi és külkereskedelmi minisztérium felállításáról.)

június 17. Közzéteszik a minisztertanács 1043/1954. számú határozatát Kiadói Főigazgatóság létesítéséről.

július 3. A Magyar Dolgozók Pártja fölmenti Betlen Oszkárt a *Szabad Nép* szerkesztő bizottságának vezetése alól; helyébe Horváth Mártont nevezi ki.

július 4. Az V. labdarúgó világbajnokság genfi döntőjében az esélyes magyar csapat 3:2-re kikap a Német Szövetségi Köztársaság csapatától. A csalódás Budapesten nyílt utcai tüntetéseket vált ki.

július 6. Átalakítják a kormányt. (Új miniszterek: belügy: Piros László; külkereskedelem: Háy László; belkereskedelem: Bognár József; begyűjtési miniszter: Szobek András.)

július 7. Közzéteszik a minisztertanács 1052/1954. számú határozatát a Lenin Intézet önálló felsőoktatási intézménnyé szervezéséről. (Oktatási feladata változatlan marad.) → 1952. április 30.

július 13—30. Árvízveszély a Duna egész magyarországi szakaszán. (Július 15. és 16.: Ásványárónál, Kisbodaknál és Dunakilitinél átszakad a gát; a Szigetköz jelentős részét elönti a víz.)

július 14. Magyarország és Ausztria megállapodást köt. (Az eddigi ügyvivők helyett kölcsönösen követeket neveznek ki.)

július 31.—augusztus 8. A XII. Nyári Főiskolai Világbajnokság Budapesten.

augusztus 13. A magyar politikai, társadalmi, kulturális és tudományos élet vezető képviselőinek értekezlete. (Megállapodik abban, hogy az eddigieknél szélesebb alapokra támaszkodó új népfrontra van szükség; az új népfront neve: Hazafias Népfront.)

szeptember 17. A kormány beadványa az Egyesült Nemzetek Szövetsége közgyűléséhez. (Ismételten kéri Magyarország felvételét a világszervezetbe.)

szeptember 20—22. Ülésezik az országgyűlés. (Elfogadja az 1954: VIII. törvényt az alkotmány módosításáról; az 1954: IX. és X. törvényt a tanácsokról és a tanácstagok választásáról.)

szeptember 21. Közzéteszik a minisztertanács 1077/1954. számú határozatát az iparvállalati igazgatók jogairól és kötelességeiről. (Az eddiginél nagyobb önállóságot biztosít az igazgatóknak.)

szeptember 23. Az Elnöki Tanács 1954:28. számú törvényerejű rendelete a nyugdíjak új szabályozásáról. (Az alapnyugdíj a fizetés 50%-a, ehhez az 1945 után eltöltött időre évenként 1% kiegészítés jár. A nyugdíj legkisebb összege 500 Ft.) — A minisztertanács felhívása az ötödik békekölcsön jegyzésére. (A jegyzés október 2-án 1 milliárd 123 millió 634 300 Ft-tal zárul.)

szeptember Ünnepi könyvhét. (Megjelenik 47 könyv, ebből 34 magyar szerző műve; köztük: Darvas József: *Vízkereszttől Szilveszterig.* Regény; Hegedűs Géza: *Útvesztő.* Regény; Méray Tibor: *A fehér folyam. Riportok Koreáról;* Nagy Imre: *Egy évtized.* Válogatott beszédek; Nagy László: *A nap jegyese.* Versek; Szabó Pál: *A nagy temető.* A külföldi szerzők közt: Csü Jüan, J. Ehrenburg, H. Fast, V. Kocsetov, Kung Csue—Juan Csin, V. Majakovszkij, F. Panova és mások.) — Bemutatják az *Életjel* című filmet (rendező Fábri Zoltán).

október 1. Közzéteszik az Elnöki Tanács 12/1954. számú határozatát, mely Miskolcot, Debrecent, Pécset és Szegedet mint megyei jogú városokat közvetlenül az Elnöki Tanács alá rendeli.

október 1—3. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetősége a párt gazdaságpolitikai feladataival foglalkozik. (A hibák okát a szektarianizmusban jelöli meg.)

október 10. Az Elnöki Tanács 1954: 29. számú törvényerejű rendelete a Nehézipari Minisztérium megszüntetéséről és helyette Szénbányászati, valamint Vegyipari és Energiaügyi Minisztérium szervezéséről. (Az előbbi élére — 9.-én — Czottner Sándort, az utóbbiéra Hidas Istvánt választja meg.) — Közzéteszik a minisztertanács 1086/1954. számú határozatát a Közgazdaságtudományi Intézet létrehívásáról.

október 23—24. A Hazafias Népfront alakuló kongresszusa. (Az országos tanács elnöke: Szabó Pál; alelnökei: Darvas József, Dobi István, Harrer Ferenc, Nagy Imre és Rákosi Mátyás; főtitkára Jánosi Ferenc. — November 14.: Megindul a Hazafias Népfront lapja, a *Magyar Nemzet.*)

október 30. Az Elnöki Tanács fölmenti Hegedűs András földművelésügyi, Erdei Ferencet igazságügyi, Hidas Istvánt vegyipari és energiaügyi, Kis Árpádot könnyűipari miniszteri, Szalai Bélát az Országos Tervhivatal elnöki és Molnár Eriket a Legfelsőbb Bíróság elnöki tiszte alól; egyidejűleg megválasztja Hidas Istvánt a minisztertanács elnökhelyettesévé, Szalai Bélát könnyűipari, Kis Árpádot vegyipari és energiaügyi, Erdei Ferencet földművelésügyi, Molnár Eriket igazságügyminiszterré, Pogácsás Györgyöt az állami gazdaságok miniszterévé, Berei Andort az Országos Tervhivatal, Domokos Józsefet pedig a Legfelsőbb Bíróság elnökévé.

október 31. Az Elnöki Tanács 1954:30. számú törvényerejű rendelete Állami Gazdaságok Minisztériuma létesítéséről.

október Megkezdődnek az előadások a Társadalom- és Természettudományi Ismeretterjesztő Társulat (TTIT) József Attila Szabadegyetemén Budapesten. — Bemutatják az alábbi filmeket: *Fel a fejjel* (rendező Keleti Márton) és *Rokonok* (Máriássy Félix).

november 1. Megnyílik Budapesten a Pedagógiai Tudományos Intézet.

november 6. Magyarország és a Szovjetunió közös közleménye a magyar—szovjet vegyes társaságok szovjet részesedésének átadásáról Magyarország részére.

november 28. Országos tanácsi választások. (A választók 97,9%-a a Hazafias Népfront jelöltjeire szavaz.)

november 29.—december 2. Az európai szocialista országok értekezlete Moszkvában. (Az európai béke és biztonság kérdéseiről.)

november Bemutatják az *Én és a nagyapám* című filmet (rendező Gertler Viktor).

december 21. Az országgyűlés ünnepi ülésszaka Debrecenben. (Elfogadja az 1954:XI. törvényt, az 1945. évi Ideiglenes Nemzetgyűlés történelmi jelentőségének törvénybe iktatásáról.)

december Az V. Magyar Képzőművészeti Kiállítás. (Díjnyertes művek: Domanovszky Endre: Olvasztárok; Bán Béla: Üzemi ifjúsági népgyűlés; Bencze László: Anya gyermekével; Mikus Sándor: Felszabadulás.) — Bemutatják az alábbi filmeket: *2 × 2 néha 5* (rendező Révész György) és *Simon Menyhért születése* (rendező Várkonyi Zoltán).

az év folyamán A Központi Statisztikai Hivatal jelentése szerint ez évben az ipar 101,4%-ra teljesítette tervét (3,1%-kal termelt többet mint az előző évben); a beruházások 33%-kal csökkentek, a lakásépítés üteme viszont meggyorsult; a mezőgazdaság 400 millió Ft-tal több beruházást kapott, mint 1953-ban; a munkások és alkalmazottak reálbére 15%-kal, a nyugdíjasok jövedelme 25%-kal emelkedett. Idegenforgalom: külföldről beutazott 2106 személy, külföldre utazott 146 személy. — Megszervezik a Magyar Tudományos Akadémia budapesti csillagvizsgálójának piszkéstetői (Mátra hegység) fiók-obszervatóriumát. — Megindul Marosvásárhelyen a magyar egyetem tudományos folyóirata, az *Orvosi Szemle.* — Megjelenik Rákosi Mátyás *Építjük a nép országát* című beszéd és cikkgyűjteménye, valamint *A békéért és a szocializmus építéséért* című munkája; Lukács György *Az ész trónfosztása* című műve; Déry Tibor *Hazá-*

ról, emberekről (Útijegyzetek); Illyés Gyula *Kézfogások* (versek), Juhász Ferenc *A tékozló ország* (költemény Dózsa Györgyről) és Veres Péter *Almáskert* című elbeszéléskötete; az *Új Hang* című antológia (Ungvárott), a kárpátaljai magyar írók és költők írásainak gyűjteménye. – Elkészül Babits Mihály síremléke (Ferenczy Béni alkotása); Bernáth Aurél Pest látképe a parlamenttel című képe. — Elkészülnek az alábbi zeneművek: Kodály Zoltán: Zrínyi szózata (baritonszóló, vegyeskar); Sugár Rezső: Szvit zenekarra.

1955

január 1. Megalakítják a Magvető Könyvkiadót, a Magyar Írószövetség kiadóját.

január 14. Magyarország és Jugoszlávia árucsere-forgalmi és fizetési egyezményt köt Belgrádban.

január 20. A minisztertanács 1010./1955. számú rendelete községfejlesztési alap létesítéséről.

január 22. Budapesten Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi miniszter megnyitja az értelmiség Kossuth-Klubját.

január 25. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának rendelete a Németországgal való hadiállapot megszüntetéséről.

február 8. G. M. Malenkov utódaként N. V. Bulganyin a Szovjetunió minisztertanácsának elnöke.

február 20. A minisztertanács 1023.: 1955. számú határozata az egészségügyi ellátás és az orvosok helyzetének javításáról.

február Bemutatják a *Hintón járó szerelem* című filmet (rendező Ranódy László).

március 2—4. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Megállapítja, hogy a párt politikájának sikeres végrehajtását a megnövekedett jobboldali veszély akadályozza; elítéli Nagy Imrét, mint a jobboldali opportunista nézetek fő képviselőjét.)

március 4. Közzéteszik a minisztertanács 18/1955. számú rendeletét a mezőgazdasági termelőszövetkezetekbe belépő tagoknak az 1955. évi jövedelemadó alól való mentesítéséről.

március 18. Az Elnöki Tanács 1955:9. számú törvényerejű rendelete a Németországgal való hadiállapot megszüntetéséről. (Január 25-én a Szovjetunió Legfelső Tanácsa rendeletben mondta ki ugyanezt.)

március 19. Meghal Károlyi Mihály, az első magyar népköztársaság elnöke, emigrációban, a franciaországi Venceban.

március 27. A fővárosi tanács elnöke a *Népsport*nak adott nyilatkozatában bejelenti, hogy Budapest megpályázza a XVII. Nyári Olimpia rendezési jogát.

március 31. Megkezdődik a próbaüzemeltetés a Borsodi Vegyikombinátban.

március Bemutatják a *Liliomfi* című filmet (rendező Makk Károly).

április 1—4. Országszerte ünnepségek a felszabadulás 10. évfordulója alkalmából.

április 1. A Fővárosi Operett Színház bemutatja Huszka Jenő *Szabadság, szerelem* című daljátékát.

április 14. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Nagy Imrét antimarxista pártellenes nézetei és frakciós tevékenysége miatt kizárja a politikai bizottságból és a központi vezetőségből, visszahívja minden funkciójából, amit a párt bizalmából visel; Farkas Mihályt, aki Nagy Imrét hosszú ideig támogatta, ugyancsak kizárja a politikai bizottságból és a központi vezetőségből, és minden pártmegbízatásától megfosztja; Kovács Istvánt és Mekis Józsefet a politikai bizottság tagjává, Piros Lászlót póttagjává választja.)

április 18. Az országgyűlés fölmenti Nagy Imrét a minisztertanács elnöki tisztétől, és helyébe Hegedűs Andrást választja. (A minisztertanács új elnökhelyettese: Mekis József; a kormány többi tagja nem változik.)

április Bemutatják az alábbi filmeket: *Díszelőadás* (rendező: Keleti Márton) és *Budapesti tavasz* (Máriássy Félix).

május 3. Az Országos Béketanács átnyújtja az Elnöki Tanácsnak a 7 millió 146 800 aláírást tartalmazó békealáírási jegyzéket.

május 11—14. Albánia, Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság, Románia és a Szovjetunió kormányküldöttségeinek tárgyalása Varsóban. (A magyar küldöttséget Hegedűs András, a minisztertanács elnöke vezeti. A kormányfők aláírják a varsói baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt, az ún. Varsói Szerződést; megalakítják fegyveres erőik közös parancsnokságát. A szerződés június 6-án lép életbe. A magyar országgyűlés május 25-én iktatja törvénybe.)

május 15. Az Egyesült Államok, Nagy-Britannia, Franciaország és a Szovjetunió külügyminiszterei Bécsben aláírják az osztrák államszerződést. (Ausztria független, demokratikus, semleges állammá alakul. A szerződés július 27-én lép életbe.)

május 18. A Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének ülése. (Szabó Pál elnök bejelenti, hogy Nagy Imre lemondott tagságáról és alelnökségéről, Jánosi Ferenc főtitkári tisztségéről, Boldizsár Iván tagságáról és a *Magyar Nemzet* főszerkesztői állásáról; az elnökség a Hazafias Népfront főtitkárává Mihályfi Ernőt választja.)

május 21. Átadják a forgalomnak az újjáépített budapest—újpesti vasúti Dunahidat.

május 26.—június 2. N. Sz. Hruscsov vezetésével szovjet párt- és kormányküldöttség tartózkodik Belgrádban. (A közös nyilatkozat a jó viszony helyreállítását és az együttműködést hangsúlyozza.)

június 4—6. Rákosi Mátyás és Hegedűs András vezetésével magyar párt és kormányküldöttség baráti látogatást tesz Romániában. (A június 6-án kiadott közlemény szerint a szovjet küldöttség ismertette a csehszlovák, magyar és román kormányküldöttség előtt jugoszláviai tárgyalásait; mindnyájan kifejezték együttműködési készségüket Jugoszláviával.)

június 7—8. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Üdvözli a Jugoszláviával való kapcsolatok kiszélesítését, és meghallgatja az egyes politikai elítéltek rehabilitálásáról benyújtott jelentést.)

június Megnyitják az Ünnepi Könyvhetet. (Megjelenik 98 könyv, ebből 74 magyar szerző műve; köztük: Boldizsár Iván: *Reggeltől reggelig.* Regény; Illés Béla: *Honfoglalás.* Regény; Mesterházi Lajos: *Tanúság.* Regény; A külföldi szerzők közt: I. Ehrenburg; D. A. Furmanov; A. Sz. Gribojedov; V. Sz. Grosszmann; V. A. Kacsetov; H. K. Laxness; T. Mann; V. Pratolini; Sz. M. Sztyepnyak-Kravcsinszkij és mások.)

július 8. Közzéteszik a minisztertanács 38/1955. számú rendeletét a kenyérgabona állami felvásárlásának szabályozásáról. (A termelők kenyérgabona-feleslegüket kötelesek átadni az államnak értékesítési szerződés alapján; a szabadpiaci értékesítés jogát csak az a község kapja vissza, amely mind a termelői, mind a beadási, mind a kötelező felvásárlási tervet teljesítette.)

július 17. A sajtó hírül adja, hogy az igazságügyminiszter engedélyezte Mindszenty József esztergomi érsek börtönbüntetésének megszakítását.

július 18—23. Az Amerikai Egyesült Államok, Anglia, Franciaország és a Szovjetunió kormányfőinek értekezlete Genfben. (Napirend: Németország egységesítése, az európai kollektív biztonság, a leszerelés, a kelet—nyugati kapcsolatok kérdése.)

július 19. Közzéteszik a minisztertanács 1065/1955. számú határozatát a termelőszövetkezeti tagok anyasági segélyének folyósítására vonatkozó rendelkezések kiegészítéséről. (Az anyasági segély az első gyermek után 400, a második és minden további gyermek után 300 Ft.)

július 29. Átadják rendeltetésének a Borsodi Hőerőművet.

augusztus 7. Közzéteszik a minisztertanács 1070/1955. számú határozatát Országos Műszaki Fejlesztési Tanács megalakításáról.

augusztus 11. Vízre bocsátják a háború utáni első magyar tengerjáró hajót.

augusztus 16. Az Elnöki Tanács 1955: 27. és 28. számú törvényerejű rendelete Állami Ellenőrzés Minisztériumának felállításáról. (Feladata: „A párt és a kormány által megszabott legidőszerűbb feladatok végrehajtásának vizsgálata, harc a törvénysértések, hibák és fogyatékosságok megszüntetéséért és a társadalmi tulajdon hatékonyabb védelméért." — Miniszterré, 27-én, Házi Árpádot választják meg.)

szeptember 2. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetősége Szalai Bélát választja titkárává. Helyette, 8-ától, könnyűipari miniszter: Nagy Józsefné.

szeptember 5. Magyarország és Jugoszlávia között gazdasági pénzügyi tárgyalások kezdődnek Belgrádban. (Szeptember 23.: a tárgyalások eredménytelenül megszakadnak.)

szeptember 6. A Magyar Dolgozók Pártja Pest megyei bizottságának ülésén Kádár Jánost a megyei pártbizottság első titkárává választják.

szeptember 8. A *Szabad Nép* közli, hogy a minisztertanács, figyelembe véve a nemzetközi helyzet enyhülését, a július 18—23-i genfi értekezlet után határozatot hozott a magyar fegyveres erők létszámának 20 ezer fővel való csökkentéséről.

szeptember 27. Közzéteszik a földművelésügyi miniszter 18/1955. számú rendeletét a mezőgazdasági termelőszövetkezetekbe belépő tagok által bevitt állatok, gazdasági felszerelés és takarmány ellenértékének megtérítéséről. — A minisztertanács felhívása a hatodik békekölcsön jegyzésére. (A jegyzés 1 milliárd 510 millió Ft-tal zárul.)

szeptember 30. Közzéteszik a begyűjtési miniszter 12/1955. számú rendeletét, amely engedélyezi a gabona szabadpiaci forgalmát.

szeptember Bemutatják a *Gázolás* című filmet (Rendező: Gertler Viktor).

október 14. A *Szabad Nép* közli, hogy az igazságügyminiszter engedélyezte Grősz József kalocsai érsek börtönbüntetésének megszakítását.

október 23. Közzéteszik a minisztertanács 1092/1955. számú határozatát Bér- és Munkaügyi Tanács felállításáról.

október 26. Ausztria örökös semlegességének kimondása.

november 2. Közzéteszik a minisztertanács 1095/1955. számú határozatát a gépállomási dolgozók bérezéséről és premizálásáról, a gépi munkadíjak módosításáról. (A munkadíjakat természetben és pénzben fizetik.)

november 9—12. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Matolcsi Jánost földművelésügyi miniszterré történt megválasztása miatt fölmenti a központi vezetőség titkári megbízatása alól; Kovács Istvánt és Egri Gyulát választja titkárrá.)

november 15. A földművelésügyi tárca vezetését Matolcsi János veszi át Erdei Ferenctől, akit a minisztertanács elnökhelyettesévé választanak.

november Bemutatják *A 9-es kórterem* című filmet (rendező: Makk Károly).

december 1. Közzéteszik a 2253/1955. számú kormányhatározatot Irodalomtörténeti Intézet létesítéséről.

december 3. A Magyar Dolgozók Pártja központi bizottsága kizárja Nagy Imrét a párt tagjainak sorából.

december 12. Felavatják a Borsodi Vegyikombinátot Kazincbarcikán.

december 14. Magyarországot (15 más, részben népi demokratikus országgal együtt) fölveszik az Egyesült Nemzetek Szervezete tagállamai közé.

december 23. A budapesti Madách Színház bemutatja: Sarkadi Imre: *Szeptember* című darabját.

december 31. Az Elnöki Tanács 1955: 71. számú törvényerejű rendelete a dolgozók betegségi biztosításáról. (Széles kö-

rű kötelező betegségei biztosítást ír elő; a betegségi biztosítás irányítását és ellenőrzését a Szakszervezetek Országos Tanácsa végzi.)

december A VI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás Budapesten. (Az újságok által felsorolt kiemelkedő alkotások: Domanovszky Endre: Sztálinvárosi freskórészlet; Somogyi Árpád: Női portré, szobor; Bernáth Aurél: Ping-pong lecke; Imre István: Mosó nő.) — Bemutatják az alábbi filmeket: *Egy pikoló világos* (rendező Máriássy Félix) és *Dandin György, vagy a megcsúfolt férj* (Várkonyi Zoltán).

az év folyamán Megjelenik Lukács György *Német realisták* című esszégyűjteménye; Dobozi Imre *Moszkvai utazás* című útirajza, Tersánszky Józsi Jenő *Egy biciklifék története*, Dobozi Imre *A fegyverek beszélnek*, Nagy Lajos *Egy lány a századfordulón*, Déry Tibor *A ló meg az Öregasszony* és *Niki* című regénye. — Elkészül Ferenczy Béni Géniusz című szobra és Bernáth Aurél Szabó Lőrinc-portréja. — Elkészülnek az alábbi zeneművek: Kodály Zoltán Nemzeti dal (férfi kar); Mihály András: Fantázia fúvósötösre és zenekarra; Szabó Ferenc: Föltámadott a tenger (oratórium).

1956

január 1. A budapesti Operaház ismét műsorára tűzi Bartók Béla *Csodálatos mandarin* című táncjátékát (4 év után először játszanak Bartókot).

január 20. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Illyés Gyula *Dózsa György* című darabját.

január Bemutatják *Az élet hídja* című filmet (rendező: Keleti Márton).

február 8. Az országgyűlés megválasztja Nonn Györgyöt legfőbb ügyésszé.

február 11. Az országgyűlés elfogadja az 1956:I. törvényt, az Egyesült Nemzetek Alapokmányának törvénybe iktatásáról.

február 14—25. A Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa Moszkvában. (Határozatában szól a két világrendszer békés egymás mellett éléséről, a háború elkerülhetőségéről; feltárja és elítéli a J. V. Sztálin személye körül kialakult kultuszt s annak káros következményeit; intézkedéseket hoz a párt és állami élet demokratizmusának helyreállítására. — A kongresszuson részt vesz a Magyar Dolgozók Pártja küldöttsége is, Rákosi Mátyás vezetésével.)

február 21. Közzéteszik a minisztertanács 6/1956. számú rendeletét a termelőszövetkezeti tagok jövedelemadó-mentességéről. — Az e napon tartott népszámlálás adatai szerint a Romániában élő magyarok száma 1 653 700, az összlakosság 9,1 %-a.

március 10—16. A Duna jeges árja áttöri a gátat Bogyiszlónál és Bátánál (Tolna m.), majd Hercegszántónál és Bajánál (Bács-Kiskun m.); Mohács szigetét is elönti az ár.

március 12—13. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Rákosi Mátyás beszámol a Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusáról; megállapítja, hogy a Magyar Dolgozók Pártjának politikája megfelel a XX. kongresszus irányvonalának; a szocialista törvényességre vonatkozó 1953. évi határozatok megvalósultak, de további részintézkedésekre van még szükség.)

március 17. A Dolgozó Ifjúság Szövetsége Petőfi Körének első nyilvános rendezvénye Budapesten. (A volt Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége tagjainak találkozója.)

március 18. A Magyar Dolgozók Pártja és a minisztertanács felhívja az ország lakosságát az árvízkárosultak megsegítésére. (A gyűjtés eredménye 90 millió 100 ezer Ft. — Március 25.: a minisztertanács 25 millió Ft gyorssegélyt szavaz meg az árvízkárosultak részére.)

március 27. A Magyar Dolgozók Pártja Heves megyei pártaktíva értekezletén felszólal Rákosi Mátyás és bejelenti, hogy Rajk László és társainak pere provokáción alapult. → 1949. szeptember 24.

március 29. Szabadlábra helyezik és rehabilitálják Szakasits Árpádot. → 1950. április 24.

március Bemutatják a *Szakadék* című filmet (rendező: Ranódy László).

április 4. Az Elnöki Tanács 1956:7. számú törvényerejű rendelete arról, hogy a háború után nyugatra távozott magyar állampolgárok 1957. április 4-ig büntetlenül hazatérhetnek.

április 17. A Tájékoztató Iroda központi lapja, a *Tartós békéért népi demokráciáért* közleményt ad ki a Kommunista- és Munkáspártok Tájékoztató Irodájának megszűnéséről.

április 24. A Magyar Dolgozók Pártja megvitatás céljából nyilvánosságra hozza a második ötéves terv irányelveit.

április Bulgáriában lemond az 1950 óta miniszterelnök V. Cservenkov, utóda A. Jugov. → 1961. november 19., 1962. november 6—14.

május 10. Megkezdik a műszaki zár eltávolítását a magyar—osztrák határon.

május 11. Hegedűs András a minisztertanács elnöke fogadja a katolikus püspöki kar képviselőit. (Vezetőjük Grősz József kalocsai érsek, akinek büntetését az Elnöki Tanács kegyelmi úton elengedte.)

május 17. Bemutatják a *Dollárpapa* című filmet (rendező: Gertler Viktor).

május 18. A Magyar Dolgozók Pártja budapesti pártbizottságának aktívaértekezlete a Sportcsarnokban. (Rákosi Mátyás beszámolójában elismeri, hogy a személyi kultusz következményeiért és az elkövetett törvénysértésekért ő maga is felelős; ismerteti a törvénytelenségek megszüntetésére tett intézkedéseket, s bejelenti, hogy a rehabilitációt az elkövetkező hetekben lezárják.)

május 22. Közgazdász vita a Dolgozó Ifjúság Szövetsége Petőfi Körében a második ötéves terv irányelveiről.

május 27. Közzéteszik a minisztertanács 1038/1956. számú határozatát az alacsonyabb keresetű dolgozók bérének emeléséről és az 1039/1956. számú határozatot a munkaidő egyes kategóriákban történő csökkentéséről.

május 30.—június 1. Történész vita a Petőfi Körben Budapesten a történettudomány helyzetéről és feladatairól.

június 3. Közzéteszik a minisztertanács 1046/1956. számú határozatát az állami szervek munkájának egyszerűsítéséről és javításáról (a vállalati igazgatóknak és a tanácsi szerveknek nagyobb jogkört biztosít) és az 1047/1956. számú határozatot a terhesség-megszakítással kapcsolatos kérdések szabályozásáról. (Bizonyos esetekben engedélyezi a művi beavatkozást.)

június 3—10. Ünnepi Könyvhét. (Megjelenik 91. könyv, ebből 72 magyar szerző műve; köztük: Bernáth Aurél: *Kor és pálya. Visszaemlékezések* 3. kötet; Cseres Tibor: *Here báró;* Dobozi Imre: *Mindennapi történetek;* Erdei Ferenc: *A Szövetkezeti úton.* Cikkek, beszédek; Fehér Klára: *A tenger.* Regény; Gergely Sándor: *Rögös út.* Regény; Győri Dezső: *Viharvirág;* Illyés Gyula: *Kézfogások.* Versek; Jankovich Ferenc: *Csepp a tengerben.* Regény; Rudas László: *Dialektikus materializmus és kommunizmus.* A külföldi szerzők közt: N. Atarov, Ch. Darwin, F. V. Gladkov, M. Gorkij, V. P. Katajev, V. I. Lenin, T. Mann, Y. Montand, M. Sadoveanu és mások.)

június 7—14. Budapesten tartózkodik M. A. Szuszlov, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottsága elnökségének tagja. (Megbeszéléseket folytat Rákosi Mátyással, Hegedűs Andrással, Dobi Istvánnal és Rónai Sándorral.)

június 9. Volt népi kollégisták találkozója a Petőfi Körben.

június 13. A bolgár, csehszlovák, lengyel, magyar, román és szovjet kormány közti megállapodás alapján ezen országok állampolgárai e naptól kezdve útlevél nélkül utaznak egymás országaiba.

június 14—15. A Petőfi Kör vitát rendez „A XX. kongresszus és a marxista filozófia problémái" címmel.

június 16. Felavatják a Péti Nitrogénművek műtrágyagyárát.

június 17—20. Koreai küldöttség látogatása Magyarországon Kim Ir Szen, a minisztertanács elnökének vezetésével.

június 18. A Petőfi Kör találkozót rendez volt partizánok, illegális pártmunkások és a budapesti fiatal értelmiségiek között.

június 20. A Petőfi Kör vitát rendez „Hazánk természeti és gazdasági adottságainak kiaknázása népgazdaságunk termelésében" címmel.

június 27. A Petőfi Kör vitát rendez a sajtó és a tájékoztatás problémáiról.

június 28. Tüntetés és zavargások a lengyelországi Poznańban. (Ettől kezdve sorozatos tüntetések Lengyelország egész területén.)

június 30. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (A határozat elítéli a Petőfi Körön belüli pártellenes megnyilvánulásokat.) — A belügyminiszter betiltja a Petőfi Kör működését.

július 3. A *Szabad Nép* közli a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottságának határozatát a személyi kultusz és következményeinek leküzdéséről.

július 14. Megnyitják a Keleti Főcsatornát.

július 18—28. A Lengyel Munkáspárt központi bizottsága rehabilitálja W. Gomulkát és több a pártból korábban kizárt kommunistát. → 1949. november; 1956 október 21.

július 18—21. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése.(Rákosi Mátyást fölmenti első titkári tiszte és politikai bizottsági tagsága alól; első titkár: Gerő Ernő; Farkas Mihályt a szocialista törvényesség megsértése és káros vezetési módszere miatt kizárja a központi vezetőségből és a pártból; több korábban mellőzött személyt a központi vezetőség tagjai közé választ; Kádár Jánost és Marosán Györgyöt beválasztja a politikai bizottságba; Kádár Jánost a központi vezetőség egyik titkárává választják.)

július 26. Kairóban bejelentik a Szuezi-csatorna államosítását. → október 29.

július 30. Az országgyűlés fölmenti Gerő Ernőt a minisztertanács első elnökhelyettesét, Boldoczki János külügyminisztert, Kiss Árpád vegyipari és energiaügyi, Altomáre Iván élelmiszeripari, Czottner Sándor szénbányászati, Erdey-Grúz Tibor oktatásügyi minisztert. Megválasztja Hidas Istvánt a minisztertanács első elnökhelyettesévé, Marosán Györgyöt a minisztertanács elnökhelyettesévé. Új miniszterek: oktatásügy: Kónya Albert; élelmiszeripar: Nyers Rezső; vegyipar: Szabó Gergely; külügy: Horváth Imre; bánya- és energiaügy: Czottner Sándor.

július 31. A csehszlovák nemzetgyűlés kidolgozza Szlovákia autonómiájának kiszélesítését. → 1960. április 9.

augusztus 1. Közzéteszik az 1071/1956. számú kormányhatározatot a néphadsereg létszámának 15 ezer fővel való csökkentéséről.

szeptember 2. A *Szabad Nép* közli a Magyar Dolgozók Pártja politikai bizottságának határozatát a személyi kultusz egyes maradványainak megszüntetéséről. (Élő személyről nem neveznek el intézményeket vagy utcát.)

szeptember 7. Megkezdi a termelést a sztálinvárosi Sztálin Vasmű ércelőkészítő és tömörítő műve.

szeptember 13—19. Magyar—jugoszláv gazdasági tárgyalások Belgrádban. (Jegyzőkönyvet írnak alá a gazdasági együttműködésről.)

szeptember 17. A Magyar Írók Szövetségének közgyűlése Nagy Imre mellett tüntet.

szeptember vége Nem hivatalos Hruscsov – Tito—Gerő megbeszélés Jaltában.

szeptember Bemutatják az *Ünnepi vacsora* című filmet (rendező Révész György.)

október 4. Közzéteszik az 1098/1956. számú kormányhatározatot a belföldi államkölcsönök visszafizetési feltételeinek módosításáról. — Nagy Imre levélben

kéri a Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségét, hogy állítsák vissza párttagságát. (→ 1955. április 14. — Október 13.: **a párt politikai bizottsága teljesíti a kérést.**)

október 5. A belügyi szervek több volt állámvédelmi tisztet letartóztatnak a szocialista törvényesség megsértése miatt.

október 6. A budapesti Kerepesi-temetőben több tízezer ember részvételével ünnepélyes külsőségek közt eltemetik az 1949-ben kivégzett Rajk Lászlót, Pálffy Györgyöt, Szőnyi Tibort és Szalai Andrást. (Október 13. és 20.: további törvénytelenül kivégzettek temetésére kerül sor.) — A Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottsága elnökségének tagjai Moszkvában megbeszéléseket folytatnak a Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének küldöttségével (Gerő Ernő, Hidas István, Kádár János, Szántó Zoltán).

október 8. Megindul a *Hétfői Hírlap.*

október 13. Sajtóközlemény tudósít arról, hogy őrizetbe vették Farkas Mihályt a szocialista törvényesség megsértése miatt.

október 15—22. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének Gerő Ernő vezette küldöttsége tárgyalásokat folytat a Jugoszláv Kommunisták Szövetségének képviselőivel Belgrádban. (Október 12.: az Elnöki Tanács nagykövetségi rangra emeli a két ország diplomáciai kapcsolatát.)

október 16. Diákgyűlés a szegedi egyetemen. (Újra létrehozza a Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetségét — MEFESZ.)

október 18. Bemutatják a *Hannibál tanár úr* című filmet (rendező Fábri Zoltán).

október 20. Az *Irodalmi Újság* közli a Magyar Írószövetség pártvezetőségének október 17-i határozatát, amelyben pártkongresszus összehívását kéri. — Diáknagygyűlés a budapesti Műszaki Egyetemen. (Megfogalmazza a diákok követeléseit és elhatározza, hogy amennyiben ezeket két héten belül nem teljesítik, elégedetlenségüket tüntetéssel fogják kimutatni.) — A Budapesti Katona József Színház bemutatja Németh László *Galilei* című színművét.

október 21. A Lengyel Egyesült Munkáspárt központi bizottságának 8. plénuma W. Gomulkát választja első titkárrá. (Ezzel konszolidálódik a lengyelországi politikai helyzet.)

október 22. Diákgyűlések a budapesti, miskolci, a szegedi, a pécsi és a soproni egyetemeken. (Csatlakoznak a Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetségéhez és határozatokba foglalják követeléseiket. A budapesti Műszaki Egyetem gyűlésén kiadják a jelszót a tüntetésre.). — A Petőfi Kör vezetőségi ülése. (Határozatban javasolja a Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének összehívását; Nagy Imre és mások bevonását a párt vezetésébe; Rákosi Mátyásnak a párt központi vezetőségéből és más funkciókból való kizárását; Farkas Mihály ügyének nyílt tárgyalását; az 1955. decemberi és a Petőfi Körre vonatkozó 1956. június 30-i határozatok felülvizsgálatát.)

október 23. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének küldöttsége a reggeli órákban visszaérkezik Belgrádból Budapestre. (→ október 15.) — Délelőtt a párt politikai bizottságának kibővített ülése. (A belpolitikai helyzettel és a diáktüntetésekkel foglalkozik.) — A Dolgozó Ifjúság Szövetsége központi vezetősége támogatja a budapesti ifjúságnak a lengyel események melletti rokonszenvtüntetését (→ június 28., október 21.) és felszólítja az ifjúságot, hogy akadályozzon meg minden provokációs kísérletet. — A Magyar Írók Szövetsége határozattal fordul a Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségéhez. (Nagy Imre bevonását követeli a pártvezetésbe, és sürgeti a „nemzeti egység" programjának kidolgozását.) — 13 óra 15 perckor a belügyminisztérium gyülekezési és felvonulási tilalmat rendel el; 14 óra 23 perckor a tüntetést mégis engedélyezi. — 15 óra: megkezdődik a tüntetés a Petőfi-szobornál; innen a

tömeg a Bem térre, majd az Országház elé vonul, ahol az esti órákban Nagy Imre beszél az egybegyűltekhez. — 20 óra: Gerő Ernő a Magyar Dolgozók Pártja első titkára rádióbeszéde. — 21 óra 37 perc: a Dózsa György úton ledöntik a Sztálin-szobrot. — Az esti órákban fegyveres csoportok megtámadják a főváros több középületét, a Rádiót, a telefonközpontot, a Szabad Nép székházát, rendőrkapitányságokat és őrsöket, nyomdákat, fegyvergyárakat.)

október 23—24. éjjel A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Kinyilvánítja, hogy ellenforradalom tört ki; újjáválasztja a politikai bizottságot: első titkár Gerő Ernő; tagok: Apró Antal, Gáspár Sándor, Hegedűs András, Kádár János, Kállai Gyula, Kiss Károly, Köböl József, Marosán György, Nagy Imre, Szántó Zoltán; póttagok: Losonczy Géza és Rónai Sándor; javasolja az Elnöki Tanácsnak, hogy válassza meg Nagy Imrét a minisztertanács elnökének.) — A kormány a Varsói Szerződés értelmében a rend helyreállításához segítségért fordul az országban állomásozó szovjet csapatokhoz; egyszersmind felszólítja a lakosságot, hogy őrizze meg nyugalmát és támogassa a magyar—szovjet rendfenntartó alakulatokat.

október 24. A magyar kormány kérésére szovjet csapatok vonulnak be Budapestre. — Megjelenik a Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének felhívása. (A párt támogatására és az ellenforradalommal való leszámolásra szólít fel.) — Az Elnöki Tanács megválasztja Nagy Imrét a minisztertanács elnökévé. — Nagy Imre statáriumot hirdet az ország egész területére. (Akik 14 óráig leteszik a fegyvert, mentesülnek a felelősségrevonástól; később a határidőt 18 óráig meghosszabbítják.) — Elrendelik a gyülekezési és a kijárási tilalmat. (Előbb 9 óra 20 perctől 14 óráig, majd 18 órától reggel 6-ig). — Több vidéki nagyvárosban tüntetésekre, provokációkra kerül sor.

október 25. Megalakul a Nagy Imre-kormány. Tagjai: a minisztertanács elnökhelyettesei: Apró Antal, Bognár József, Erdei Ferenc; államminiszter: Tildy Zoltán; miniszterek: állami gazdaságok: Ribiánszky Miklós, bánya- és energiaügy: Czottner Sándor; begyűjtés: Gyenes Antal; belkereskedelem: Tausz János; belügy: Münnich Ferenc; egészségügy: Babics Antal; élelmiszeripar: Nyers Rezső; építésügy: Apró Antal; földművelésügy: Kovács Béla; honvédelem: Janza Károly; igazságügy: Molnár Erik; kohó- és gépipar: Csergő János; könnyűipar: Nagy Józsefné; közlekedés- és postaügy: Bebrits Lajos; külkereskedelem: Bognár József; külügy: Horváth Imre; népművelés: Lukács György; oktatásügy: Kónya Albert; pénzügy: Kossa István; város- és községgazdálkodás: Nezvál Ferenc, vegyipar: Szabó Gergely; a Tervhivatal elnöke: Kiss Árpád. — Délelőtt tüntetés az Országháza előtt. (Fegyverhasználatra is sor kerül, melynek több halálos áldozata van.) — A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése. (Fölmenti Gerő Ernőt első titkári tisztétől, és helyébe Kádár Jánost választja.)

október 26. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének nyilatkozata a magyar néphez. (Véget kell vetni a vérontásnak; a Hazafias Népfront elnöksége tegyen javaslatot új kormány alakítására.) — XII. Pius pápa enciklikát ad ki a magyarországi eseményekkel kapcsolatban. (Támogatja a fölkelőket, és imát rendel el győzelmükért.) — Budapesten fegyveres csoportok rátámadnak a kerületi pártbizottságokra. — Az ország több helységéből tüntetéseket jelentenek.

október 27. Miskolcon és Ózdon fegyveres összetűzésekre és terrorcselekményekre kerül sor. — Csepelen és Angyalföldön munkászászlóalj alakul a munkáshatalom megvédésére. — Fegyveres csoport kiszabadítja a váci börtön rabjait.

október 28. A Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségének ülése a reggeli

órákban. (Tekintettel a rendkívüli helyzetre, a párt vezetését 6 tagú elnökségre ruházza; elnök: Kádár János; tagok: Apró Antal, Kiss Károly, Münnich Ferenc, Nagy Imre és Szántó Zoltán.) — A *Szabad Nép* vezércikke „Híven az igazsághoz" címmel. (A cikk szerint, ami történt, az nem ellenforradalom, hanem nemzeti demokratikus mozgalom, a harc nem a rendszer ellen folyik, hanem a szocialista demokratizmusért, a nemzeti függetlenség biztosításáért.) — A honvédelmi miniszter a minisztertanács utasítására tűzszünetet rendel el. — Este 19 órakor Nagy Imre beszél a rádióban. (Beszédében először áll ki nyilvánosan a fölkelők mellett; bejelenti, hogy Budapestről kivonják a szovjet csapatokat, és tárgyalások kezdődnek az országból való kivonulásukról is, megszüntetik az Államvédelmi Hatóságot, fölemelik az alacsony béreket és nyugdíjakat.) — Az Egyesült Nemzetek Szervezetének biztonsági tanácsa a három nagyhatalom kérésére, a Szovjetunió ellenszavazata és Jugoszlávia tartózkodása mellett, napirendre tűzi a magyarországi „helyzet" megtárgyalását.

október 29. J. B. Tito, Jugoszlávia elnökének levele a Magyar Dolgozók Pártja központi vezetőségéhez. (Megállapítja, hogy a magyarországi események közvetlenül érintik a nemzetközi szocialista fejlődés érdekeit, meg kell védeni a magyar nép szocialista jövőjét, és véget kell vetni a vérontásnak.) — Izraeli csapatok támadást intéznek Egyiptom ellen. (A szuezi válság tetőpontja; október 30.: angol—francia ultimátum, majd november 5.: fegyveres támadás Egyiptom ellen.) → november 7.

október 30. A Szovjetunió nyilatkozatot ad ki a szocialista államoknak vele való viszonyáról és egymás közötti kapcsolatáról. (Kész megvitatni a szocialista országok kormányaival azokat az intézkedéseket, amelyek biztosítják az egyes országok kapcsolatainak fejlesztését és erősítését a szuverenitás, a kölcsönös előnyök és az egyenjogúság alapján.) — Több órás tűzharc után fegyveres csoportok elfoglalják a Magyar Dolgozók Pártja budapesti pártbizottságának Köztársaság téri székházát. (A védők jelentős része ellenforradalmi terrorcselekmények áldozatává lesz; a harcban elesik többek között Mező Imre, a pártbizottság titkára is.) — A Nemzeti Parasztpárt ideiglenes szervező bizottsága megkezdi a párt újjászervezését. — W. Gomulka, a Lengyel Egyesült Munkáspárt első titkára bejelenti, hogy több szovjet és lengyel vezető (így A. I. Mikojan és V. M. Szuszlov, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottsága elnökségének tagjai, valamint M. Naszkowski lengyel hadügyminiszterhelyettes) találkoztak Budapesten, és teljes megegyezésre jutottak a magyarországi helyzet megítélésében. — A késő esti órákban egy rétsági katonai csoport kiszabadítja Mindszenty József esztergomi érseket felsőpetényi (Nógrád m.) fogságából.

október 31. Nagy Imre, a minisztertanács elnöke beszédet mond az Országház előtt az egybegyűlt tömeghez. (Kijelenti, hogy a szovjet csapatok segítségét az ő tudta nélkül kérték; bejelenti, hogy tárgyalások kezdődnek Magyarország kilépéséről a Varsói Szerződésből.) — Átalakul a Nagy Imre-kormány. Államminiszterek: Tildy Zoltán, Kádár János, Losonczy Géza; a Honvédelmi Minisztérium vezetője: Maléter Pál. (A többi tárca betöltetlen.) — Újjáalakulnak a volt koalíciós pártok: a Független Kisgazdapárt, Szociáldemokrata Párt, Petőfi Párt néven a Nemzeti Parasztpárt; emellett több kisebb politikai csoportosulás jön létre.

november 1. Nagy Imre bejelenti Magyarország semlegességét és kilépését a Varsói Szerződésből; üzenetet küld az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának, melyben kéri, hogy a világszervezet tűzze napirendre a „magyar kérdés" megtárgyalását. — Megalakul a Magyar Szocialista Munkáspárt. (Az előkészítő bizottság tagjai: Donáth Ferenc, Kádár

János, Kopácsi Sándor, Losonczy Géza, Lukács György, Nagy Imre és Szántó Zoltán. Kádár János rádióbeszédben jelenti be a megalakulást, és kijelenti: választanunk kell, szocializmus és kapitalizmus keresztútjához érkeztünk.)

november 2. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének biztonsági tanácsa a „magyar kérdés" rendkívüli közgyűlésen való megtárgyalása mellett foglal állást. – Megjelenik a *Népszabadság* első száma. (Teljes terjedelmében közli Kádár János előző napi rádióbeszédét.) N. Sz. Hruscsov és J. B. Tito Brioni szigetén a magyarországi helyzet megoldási lehetőségeiről tárgyal. — Átalakul a kormány. Miniszterelnök és külügyminiszter: Nagy Imre (Magyar Szocialista Munkáspárt); államminiszterek: Tildy Zoltán, Kovács Béla, B. Szabó István (Kisgazdapárt), Kéthly Anna, Kelemen Gyula, Fischer József (Szociáldemokrata Párt), Bibó István, Farkas Ferenc (Petőfi Párt), Losonczy Géza, Kádár János (Magyar Szocialista Munkáspárt; utóbbi kinevezése formális, minthogy november 1-től már az előző kormány munkájában sem vett részt); honvédelmi miniszter: Maléter Pál. (A többi tárca betöltetlenül marad.)

november 3. 22 órakor Mindszenty József esztergomi érsek rádióbeszédet mond. (Nem ismeri el a Nagy Imre-kormányt; tőkés restaurációt és az egyház régi szerepének visszaállítását kívánja; hangsúlyozza a felelősségrevonások szükséges voltát.)

november 4. A kora reggeli órákban Kádár János rádióbeszédet mond. (Bejelenti a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány megalakulását. Elnöke: Kádár János; elnökhelyettes: Münnich Ferenc; tagjai: Marosán György, Dögei Imre, Apró Antal, Rónai Sándor, Horváth Imre és Kossa István.) — Apró Antal, Kádár János, Kossa István és Münnich Ferenc nyilatkozatot tesz közzé. (Már november 1-től kezdve minden kapcsolatot megszakítottak a Nagy Imre kormánnyal.) — A Szovjetunió fegyveres erőinek segítségével megkezdődik az ellenforradalom felszámolása. — Nagy Imre és kormányának több tagja az Országházból a budapesti jugoszláv követségre menekül. — Az esti órákban a forradalmi munkás-paraszt kormány rádiója felhívást intéz a magyar néphez. (Közli, hogy a Nagy Imre kormány megszűnt; a forradalmi erők és a szovjet csapatok leverték az ellenforradalmat; felhívja a szocializmushoz hű erőket, hogy támogassák a kormányt, és vegyék fel a munkát.) — A késő esti órákban: a forradalmi munkás-paraszt kormány táviratot intéz az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárához. (Érvénytelennek nyilvánítja Nagy Imrének a „magyar kérdés"-re vonatkozó jegyzékeit.)

november 5. A forradalmi munkás-paraszt kormány felhívása a baráti országok kormányaihoz. (Segítségüket kéri a rend és a normális élet helyreállításához.) — A Szovjetunió minisztertanácsának elnöke üzenetet intéz Kádár Jánoshoz. (Közli, hogy a Szovjetunió ellenszolgáltatás nélküli testvéri segítséget nyújt Magyarországnak.)

november 7. A Magyar Szocialista Munkáspárt ideiglenes központi bizottsága felhívást intéz a magyar kommunistákhoz. (Összefogásra szólít; közli a Magyar Dolgozók Pártja nevének megváltozását, ismerteti a párt elvi alapjait és feladatait.) — Az angol és francia csapatok beszüntetik a tüzet Egyiptomban. (November 15.: ENSZ csapatok érkeznek a térségbe; december folyamán az angol és francia csapatok elhagyják Egyiptomot.)

november 8. Dobi István, illetve Marosán György rádióbeszédben termelésre szólítja fel a parasztságot és a munkásságot.

november 9. Budapesten megnyílnak az üzletek és a vendéglátó üzemek.

november 10. Kormányhatározat fölemeli az ipari, építőipari, helyiipari, bányavállalatok dolgozóinak fizetését (8—15%-kal).

november 11. J. B. Tito, Jugoszlávia államelnöke beszédet mond Pulában a ma-

gyarországi ellenforradalomról. — A fegyveres erők és közbiztonsági ügyek vezetésével megbízott Münnich Ferenc nyilatkozata a karhatalmi szervekről és új fegyveres erők szervezéséről.

november 12. Kiegészül a Kádár-kormány. Elnökhelyettes: Münnich Ferenc; a kormány tagja: Marosán György; a minisztériumok vezetésével megbízott kormánytagok: fegyveres erők és közbiztonsági ügyek: Münnich Ferenc; földművelésügy: Dögei Imre; iparügy: Apró Antal; kereskedelem: Rónai Sándor; külügy: Horváth Imre, pénzügy: Kossa István; közlekedés- és postaügyi kormánybiztos: Csanádi György; a közellátási kormánybizottság vezetője: Nyers Rezső; az építésügyi minisztérium vezetője: Kilián József (december 24-től); az igazságügyié: Nezvál Ferenc (december 29-től); a munkaügyié: Mekis József (1957. január 26-tól). — Az Egyesült Nemzetek Szervezete XI. közgyűlésén New Yorkban a „magyar kérdést" 62 szavazattal 9 ellenében és 8 tartózkodással fölveszik a napirendre. (Az 1957. március 9-ig ülésező közgyűlés határozatot hoz 5 tagú vizsgáló bizottság kiküldésére, melynek feladata az Egyesült Nemzetek Szervezete tagállamainak tájékoztatása; követeli a szovjet csapatok kivonását, az Egyesült Nemzetek Szervezete megfigyelőinek beengedését az országba és „szabad választásokat" az Egyesült Nemzetek Szervezetének felügyelete alatt. A magyar kormány visszautasítja ezeket a követeléseket.) — Az Elnöki Tanács 1956: 21. számú törvényerejű rendelete megszünteti a mezőgazdasági termékek kötelező beszolgáltatását.

november 14. Megalakul a Nagy-Budapesti Központi Munkástanács. (Sztrájkot hirdet a kormány ellen; a kormány visszautasítja a Munkástanács követeléseit.)

november 15. A Csepel Vas- és Fémművek ideiglenes munkástanácsa elhatározza a munka felvételét.

november 16. Közzéteszik a 3/1956. számú kormányrendeletet a szabad munkavállalásról. (Hatályát veszti a 33/1955. számú minisztertanácsi rendelet.)

november 16—25. A baráti szövetséges államok kormányai nagyösszegű áru- és értéksegítséget nyújtanak a kormánynak. (A sajtó közli az árusegély adatait.)

november 19. Számos fővárosi üzemben megkezdődik a munka.

november 22.—december 8. Az ausztráliai Melbourne-ben rendezett XVI. Nyári Olimpián a magyar sportolók 9 arany, 10 ezüst és 9 bronzérmet szereznek.

november 23. Kormányközlemény arról, hogy Nagy Imre és társai elhagyták a jugoszláv követséget, és saját kérésükre Romániába távoztak.

december 1. Az Elnöki Tanács 1956: 27. számú törvényerejű rendelete az 1956. október 23-a után külföldre távozott és 1957. március 31-ig hazatérő személyek közkegyelemben részesítéséről.

december 2—3. és 5. A Magyar Szocialista Munkáspárt ideiglenes központi bizottságának ülése. (Határozatában ismerteti az október 23-i események okait és előzményeit, jellemzi a jelen helyzetet, és részletezi a párt előtt álló legfőbb feladatokat.)

december 6. A szervezett munkások a népi demokrácia védelmében gyűléseket tartanak és felvonulnak Budapest utcáin.

december 8. Közzéteszik a pénzügyminiszter 16/1956. számú rendeletét az 1948 után indokolatlanul megvont nyugdíjak rendezéséről.

december 9. A kormány rendkívüli intézkedéseket tesz a népköztársaság védelmére és a törvényes rend biztosítására. A munkástanácsokat törvényen kívül helyezik.

december 11. Az Elnöki Tanács 1956: 28. számú törvényerejű rendelete a rögtönítélő bíráskodás bevezetéséről az engedély nélküli fegyvertartás, s az ezzel elkövetett gyilkosság, rablás, fosztogatás stb. bűntetteire. (Megszüntetik: 1957. november 13.)

december 11—12. A Nagy-Budapesti Központi Munkástanács által szervezett kétnapos sztrájk részleges kudarcot vall.

(Az üzemek nagy része fölveszi a munkát.)

december 19. Közzéteszik a 12/1956. számú kormányrendeletet a munkaszüneti napok új szabályozásáról. (Munkaszüneti napok: január 1., húsvéthétfő, április 4., május 1., augusztus 20. és december 25—26.) — Közzéteszik a 25/1956. számú kormányhatározatot a kormány Tájékoztatási Hivatalának felállításáról. (Vezetője: Szirmai István.)

december 24. Közzéteszik a 14/1956. számú kormányrendeletet a gyermektelenek adójának megszüntetéséről.

december 29. Az Elnöki Tanács 1956: 33. számú törvényerejű rendelete egyes minisztériumok összevonásáról és megszüntetéséről. (1957. január 1-től a Bánya- és Energiaügyi, valamint a Vegyipari minisztériumot összevonják Nehézipari Minisztériummá; a Könnyűipari és az Élelmiszeripari Minisztériumot Könnyűipari és Élelmiszeripari Minisztérium néven; az Oktatásügyi és a Népművelési Minisztériumot Művelődésügyi Minisztérium néven. A Begyűjtési Minisztérium, a Városi és Községgazdálkodási Minisztérium, az Állami Gazdaságok Minisztériuma és az Állami Ellenőrzés Minisztériuma 1956. december 31-ével megszűnik. Megszűnik az Állami Egyházügyi Hivatal. → 1959. június 2., valamint az Országos Testnevelési és Sportbizottság, feladatkörüket a Művelődésügyi Minisztérium veszi át.)

december 30. Közzéteszik a 31/1956. számú kormányhatározatot Országos Árhivatal felállításáról. (Elnöke: Csikós-Nagy Béla.)

az év folyamán Az osztrák belügyminisztérium hivatalos közlése szerint az év folyamán 165 361 magyar állampolgár kért politikai menedékjogot Ausztriában. — Megjelenik Radnóti Miklós *Tanulmányok, cikkek*, Darvas József *Új népért, új kultúráért*, Fábry Zoltán *A béke igaza* című kötete; Juhász Ferenc *A virágok hatalma*, Nagy László *A vasárnap gyönyöre*, Weöres Sándor *A hallgatás tornya* című verseskötete; Mesterházi Lajos *Fényes szellők*, Németh László *Égető Eszter*, Nagy Lajos *A lázadó ember*, Dobozi Imre *Este az alvégen* című regénye. — A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Illyés Gyula *Dózsa György* című drámáját.

1957

január 1—4. A bolgár, a csehszlovák, a magyar, a román és a szovjet kormány- és pártvezetők tanácskozása Budapesten. (A magyarországi és a nemzetközi helyzetről.)

január 4—7. De Segues az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárhelyettese Budapesten tárgyal. (Az ENSZ segélyakció keretében Magyarországnak nyújtandó támogatásról.)

január 5. Megindul a *Magyar Ifjúság*, A Magyar Forradalmi Ifjúmunkás Szövetség hetilapja.

január 8. Közzéteszik az 1004/1957. számú kormányhatározatot. (1957. április 1-i hatállyal visszaállítja az 1952. december 31-ével megszüntetett 50%-os vasúti utazási kedvezményt.)

január 9. Az Egyesült Nemzetek Szervezetében megkezdődik a „magyar kérdés" vitája.

január 10. Kínai, magyar, szovjet párt- és kormányvezetők tanácskozása Moszkvában. (A tanácskozás tárgya: a pártjaik és országaik közötti kapcsolatok kiterjesztése.)

január 11. A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány nyilatkozata. (Tiltakozik az Amerikai Egyesült Államok javaslata ellen, hogy az ún. magyar kérdésben az Egyesült Nemzetek Szervezete vizsgálóbizottságot küldjön ki.) → 1956. november 12.; 1957 január 15., szeptember 10.

január 12. Bemutatják a *Mese a 12 találatról* című filmet (rendező: Makk Károly).

január 13. Közzéteszik a földművelésügyi miniszter 1/1957. számú rendeletét. (Elrendeli az ellenforradalmi események alatt és azt követően eltulajdonított vagyontárgyak visszaadását, és az erőszakkal felosztott termelőszövetkezeteknek eredeti jogaikba való visszahelyezését.) — A rögtönítélő bíráskodást kiterjesztik a népi demokratikus államrend elleni cselekményekre is.

január 15. Magyarország küldöttsége jegyzéket ad át az Egyesült Nemzetek Szervezete főtitkárának a külföldre menekült magyarok ügyében. (Ismerteti az Elnöki Tanács 1956:27. számú törvényerejű rendeletét, amely amnesztiát ad az 1956. október 23. után külföldre távozottaknak és sérelmezi, hogy a befogadó államok akadályozzák a magyar állampolgárok hazatérését.) — Közzéteszik az Elnöki Tanács 1957: 4. számú törvényerejű rendeletét az ellenforradalmi cselekmények elleni gyorsított büntető eljárásról. (A rendelet kiterjed a gyújtogatás, rablás, fosztogatás, lőfegyver engedély nélküli tartása, jogtalan használata, közérdekű üzem szándékos rongálása, tömeges munkabeszüntetésre való felhívás, a népi demokrácia elleni összeesküvés, lázadás, hűtlenség bűncselekményeire és kísérleteire.)

január 16. Csou En-laj, a Kínai Népköztársaság miniszterelnöke és külügyminisztere 2 napos látogatásra Budapestre érkezik.

január 17. Közzéteszik a pénzügyminiszter 4/1957. számú rendeletét, amely engedélyezi számsorsjáték (lottó) rendezését.

január 18. A belügyminiszter ideiglenesen felfüggeszti a Magyar Írók Szövetsége működését.

január 19. Kivégzik Dudás Józsefet és Szabó Jánost, akiket a Legfelsőbb Bíróság Katonai Kollégiuma a népi demokratikus rend megdöntésére irányuló fegyveres fölkelés szervezésének bűntette miatt halálra ítélt.

január 20. A belügyminiszter ideiglenesen felfüggeszti a Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MUOSZ) önkormányzatát. A kommunista értelmiségiek összefogására hivatott Táncsics Mihály Kör megtartja első összejövetelét Budapesten. (A Kör működése 1958. január 1-ével megszűnik.)

január 26. A *Népakarat* közli, hogy a Szovjetunió 240 millió rubel értékű gazdasági segítséget nyújt Magyarországnak. — Közzéteszik az 1957: 5. számú törvényerejű rendeletet Munkaügyi Minisztérium létesítéséről. – A belügyminisztérium közleménye Háy Gyula, Lengyel Balázs, Tardos Tibor, Zelk Zoltán írók, Novobáczky Sándor és Lőcsei Pál újságírók letartóztatásáról, az ellenforradalmi cselekményekben való részvétel alapos gyanúja alapján.

február 1. A jugoszláviai Újvidéken megalakul a magyar Fórum Könyvkiadó.

február 3. Az Elnöki Tanács 1957: 10. számú törvényerejű rendelete a mezőgazdasági ingatlanok tulajdoni és használati viszonyainak rendezéséről.

február 5. A *Népszabadság* közli, hogy Lengyelország 40 millió rubel hosszúlejáratú hitelt nyújt Magyarországnak.

február 9. Meghal Horthy Miklós, Magyarország volt kormányzója a portugáliai Estorilban.

február 13. Meghal Jászi Oszkár, a magyar polgári radikálisok egyik vezetője, 1918 19-es miniszter, Oberlinben (Amerikai Egyesült Államok, Ohio állam).

február 19. Az Elnöki Tanács 1957: 13. számú törvényerejű rendelete. (A népi demokratikus államrend fokozottabb védelmére, munkásőrség szervezését rendeli el. – Az első zászlóalj február 28-án alakul meg Kőbányán.)

február 22. A külügyminisztérium jegyzéket ad át az Amerikai Egyesült Államok budapesti követségének. (Kiutasítja Walles követet — aki még nem adta át megbízólevelét —, mert Magyarországon megengedhetetlen tevékenységet fejt ki.)

február 28. Atalakul a magyar forradalmi munkás-paraszt kormány. Elnök: Kádár János; első elnökhelyettes: Münnich Ferenc; államminiszter: Marosán

György; az egyes minisztériumok vezetésével megbízott kormánytagok: belügy: Biszku Béla; egészségügy: Doleschall Frigyes; földművelésügy: Dögei Imre; honvédelem: Révész Géza; iparügy: Apró Antal; külügy: Horváth Imre; művelődésügy: Kállai Gyula; pénzügy: Kossa István; közlekedés- és postaügy: Csanádi György; belkereskedelem: Tausz János; építésügy: Kilián József; igazságügy: Nezvál Ferenc; külkereskedelem: Incze Jenő; munkaügy: Mekis József.

március 6. Megindul a *Magyarország*, a Táncsics Mihály Kör hetilapja.

március 10. Közzéteszik a 16/1957. számú kormányrendeletet március 15-ének iskolai szünnappá nyilvánításáról. – Az Állami Egyházügyi Hivatal vezetőjének nyilatkozata: Mindszenty Józsefet jogerősen életfogytiglani fegyházra ítélték és az ítélet hatálya alatt áll. Egyházi funkciókat nem végezhet, utasításainak végrehajtása törvénybe ütköző cselekedetnek minősül.

március 12. Letartóztatják a felszabadulás óta bujkáló és távollétében elítélt Francia Kiss Mihályt, a horthysta fehérterror tömeggyilkosát.

március 15. Megindul az Élet és Irodalom című irodalmi és politikai hetilap. (Főszerkesztő: Bölöni György.)

március 20—28. Kádár János vezetésével magyar párt- és kormányküldöttség tárgyalásokat folytat Moszkvában. (A tárgyalások eredményeként Magyarország 1957-ben 875 millió rubel értékű árut kap hitelbe a Szovjetuniótól. Megállapodást írnak alá a Magyarország területén állomásozó szovjet csapatok jogi helyzetéről.)

március 21. A Kommunista Ifjúsági Szövetség (KISZ) alakuló gyűlése a budapesti Erkel Színházban.

március 24. Közzéteszik az Elnöki Tanács 1957:22. számú törvényerejű rendeletét. (Vezető egyházi állások esetében a kinevezéshez, az áthelyezéshez, az elmozdításhoz az Elnöki Tanács előzetes hozzájárulása szükséges.)

március 25. Franciaország, Olaszország, a Német Szövetségi Köztársaság és a Benelux államok képviselői Rómában egyezményt írnak alá az Európai Gazdasági Közösség (Közös Piac) létrehozásáról.

március 29. Az Elnöki Tanács 1957: 24. számú törvényerejű rendelete a jogellenesen külföldre távozott személyek hazatérésének megkönnyítéséről. (Nem vonható felelősségre az, aki 1956. október 23. és 1957. január 31. között lépte át a határt, és március 31-ig bejelenti hazatérési szándékát. Az április 1. után hazatérők egyéni elbírálás útján mentesülhetnek a büntető eljárás alól.)

április 6. Az Elnöki Tanács 1957:25. számú törvényerejű rendelete. (Az államrend és közbiztonság ellen elkövetett bűnügyekben az egységes ítélkezés biztosítására létrehozza a Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsát. — A Tanács július 11-én kezdi meg működését.)

április 13. A belügyminiszter e nap éjféltől **feloldja a február 5-én elrendelt éjszakai kijárási tilalmat Budapesten.**

április 21. Közzéteszik az Elnöki Tanács 1 - 2/1957. számú határozatát. (A karhatalomban szolgálatot teljesítők helytállásának elismerésére „Munkás-Paraszt hatalomért" emlékérmet alapít.)

április 29. A Magyar Szocialista Munkáspárt budapesti pártbizottságának ülése. (Marosán Györgyöt választja a pártbizottság titkárává.)

április Kolozsvárott újra megindul az 1940-ben megszűnt *Korunk* című folyóirat. (Szerkeszti: Balogh Edgár és Gáll Ernő.)

A hónap folyamán a párt- és állami vezetők Budapesten és több vidéki városban tartanak aktíváértekezletet, munkásgyűlést, népgyűlést, ideológiai előadássorozatot. Ennek során többek között: Kádár János (Budapest, Sportcsarnok), Fock Jenő (Csepel), Münnich Ferenc (Budapest, Műegyetem), Dobi István (Kaposvár), Kállai Gyula (Szombathely), Fehér Lajos (Tamási, Somogy m.) beszélnek aktuális politikai kérdésekről.

május 1. Több százezres nagygyűlés a budapesti Hősök terén. (Kádár János mond beszédet.) — Bemutatják a *Bakaruhában* című filmet (rendező Fehér Imre).

május 5. Tavaszi tárlat a Műcsarnokban. (1948 óta először tekinthetők meg különböző irányzatú művészek alkotásai.)

május 6. Angyal István, Eörsi István és társaik pere a Fővárosi Bíróság előtt. (Május 23.: Eörsit 5, társait 1—6 év közötti börtönbüntetésre ítélik izgatásért; május 14.: Angyal perét elkülönítik, majd a népi demokrácia megdöntésére irányuló szervezkedés kezdeményezése és vezetése bűnéért halálra ítélik.)

május 9. Az országgyűlés megválasztja az új kormányt. A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke Kádár János; a minisztertanács első elnökhelyettese: Münnich Ferenc; elnökhelyettese: Apró Antal; államminiszter: Marosán György. Miniszterek: belkereskedelem: Tausz János; belügy: Biszku Béla; egészségügy: Doleschall Frigyes; élelmezésügy: Kovács Imre; építésügy: Trautmann Rezső; földművelésügy: Dögei Imre; honvédelem: Révész Géza; igazságügy: Nezvál Ferenc; kohó- és gépipar: Csergő János; könnyűipar: Nagy Józsefné; közlekedés- és postaügy: Kossa István; külkereskedelem: Incze Jenő; külügy: Horváth Imre; munkaügy: Kisházi Ödön; művelődésügy: Kállai Gyula; nehézipar: Czottner Sándor; pénzügy: Antos István. Az Országos Tervhivatal elnöke: Kiss Árpád.

május 11. Az országgyűlés elfogadja az 1957:I. törvényt (az 1953. május 17-én megválasztott országgyűlés megbízatásának meghosszabbításáról) és a II. törvényt (az alkotmány módosításáról).

május 13. Magyarország és Kína hosszú lejáratú hitelegyezményt köt Budapesten. (Kína 100 millió rubel értékű hosszú lejáratú hitelt nyújt Magyarországnak.)

május 17. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának ülése. (Elfogadja Fock Jenőnek „A gazdasági helyzetről és az 1957. évi terv végrehajtásának fő feladatairól" tartott beszámolóját; határozatot hoz az 1958-ban kezdődő hároméves terv alapelveinek kidolgozásáról.)

május 25. A kormány jegyzéke az Amerikai Egyesült Államok kormányához. (Kéri budapesti követsége létszámának csökkentését.)

május 27. Magyarország és a Szovjetunió egyezményt ír alá Budapesten, az ideiglenesen Magyarországon állomásozó szovjet csapatok jogi helyzetéről.

június 5. Az országgyűlés elfogadja az 1957:IV. törvényt az államigazgatási eljárás szabályozásáról. — Közzéteszik a 32/1957. számú kormányrendeletet Tudományos és Felsőoktatási Tanács szervezéséről.

június 5—10. Bolgár kormány- és pártküldöttség látogatása A. Jukov, a minisztertanács elnöke és T. Zsivkov, a Bolgár Kommunista Párt első titkárának vezetésével.

június 6. Az országgyűlés elfogadja az 1957:V. törvényt az állampolgárság szabályozásáról.

június 15. Közzéteszik az Elnöki Tanács 1957:34. számú törvényerejű rendeletét a népbírósági tanácsok felállításáról és a bírósági szervezet, valamint a büntetőeljárás szabályozásáról. (A közrend és közbiztonság fenntartása, a szocialista törvényesség további megszilárdítása érdekében kiterjeszti a gyorsított bírósági eljárást; elrendeli fővárosi, valamint megyei népbíróságok felállítását, és megszabja hatáskörüket.) — Megkezdődik Farkas Mihály, Péter Gábor és társaik pere a Fővárosi Katonai Bíróságon. (Farkast 8, Pétert 6 évi börtönre ítéli.)

június 25. Az Elnöki Tanács 1957:36. számú törvényerejű rendelete. (A Lenin Intézetet beolvasztja az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karába.)

június 27—29. A Magyar Szocialista Munkáspárt országos értekezlete. (Elemzi az ellenforradalmi fölkelés előzményeit és okait, jóváhagyja a párt ideiglenes központi bizottságának 1956 novembere

óta követett politikáját, kijelöli a konszolidáció befejezésének és a szocializmus építésének napirenden lévő feladatait; jóváhagyja az új szervezeti szabályzatot. — A párt politikai bizottságának tagjai: Apró Antal, Biszku Béla, Fehér Lajos, Fock Jenő, Kádár János, Kállai Gyula, Kiss Károly, Marosán György, Münnich Ferenc, Rónai Sándor, Somogyi Miklós. Póttagok: Komócsin Zoltán és Nemes Dezső. A központi bizottság titkársága tagjai: Fock Jenő, Kádár János, Kállai Gyula, Kiss Károly és Marosán György. A központi bizottság első titkára: Kádár János.)

július 2. Képernyőre kerül az első magyar tévé-híradó.

július 20. Közzéteszik az 1065/1957. számú kormányhatározatot a teljesítménybérezés bevezetéséről. (Bevezetésre kerül szeptember 1-től „mindenütt, ahol az mind a munkások, mind a népgazdaság számára előnyös, s ahol a teljesítményeket megbízhatóan lehet mérni".)

július 29—augusztus 12. A VI. Világifjúsági Találkozó Moszkvában.

július A *Társadalmi Szemle* júliusi száma közli a Magyar Szocialista Munkáspárt agrárpolitikai téziseit.

augusztus 1. Ho Si Minh párt- és államelnök vezetésével vietnami párt és kormányküldöttség érkezik ötnapos látogatásra Magyarországra.

augusztus 8. A *Népszabadság* közli a külügyminisztérium nyilatkozatát az Egyesült Nemzetek Szervezete „magyar kérdés"-sel foglalkozó ötös bizottságnak június 12-i jelentéséről. (Törvénytelennek és a belügyekbe való durva beavatkozásnak minősíti.)

augusztus 16. Magyarország és Albánia az 1958—60-as évekre szóló hosszú lejáratú árucsere-forgalmi és fizetési megállapodást köt Budapesten.

augusztus 19. Dag Hammarskjöld, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára szeptember 10-re összehívja a világszervezet közgyűlését az ötös bizottság „magyar kérdés"-ről adott jelentésének megtárgyalására.

augusztus 29. Közzéteszik a 54/1957. számú kormányrendeletet a mezőgazdasági termelőszövetkezetek tagjainak baleseti kártalanításáról.

augusztus vége Országszerte tiltakozó röpgyűléseken utasítják vissza az Egyesült Nemzetek Szervezete ötös bizottságának a magyar belügyekbe való beavatkozását.

szeptember 8. J. Cedenbal, a minisztertanács elnökének vezetésével mongol párt- és kormányküldöttség érkezik ötnapos látogatásra Magyarországra.

szeptember 10. Megkezdődik az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének a „magyar kérdés"-t tárgyaló rendkívüli ülésszaka. (Szeptember 14.: 60 szavazattal 10 ellenében és 10 tartózkodás mellett elfogadja az ötös bizottság jelentését.)

szeptember 27.—október 5. A Kádár János vezette magyar párt- és kormányküldöttség tárgyalásai Kínában.

szeptember Megindul a *Kortárs* című irodalmi és kritikai folyóirata. (Szerkeszti Darvas József és Tolnai Gábor.) — Bemutatják az alábbi filmeket: *A csodacsatár* (rendező Keleti Márton); *Gerolsteini kaland* (Farkas Zoltán).

október 4. Fellövik a világ első mesterséges holdját a Szovjetunióban.

október 19. Ünnepélyesen felavatják a Dunai Vasmű II. számú nagyolvasztóját Dunaújvárosban. — Közzéteszik az 1082/1957. számú kormányhatározatot a párt- és állami funkcionáriusok továbbtanulásainak elősegítéséről; az 1083/1957. kormányhatározatot az állam által felépített lakások értékesítéséről (magánosok személyi tulajdonba öröklakásként megvehetik).

október 21—22. A Hazafias Népfront Országos Tanácsának ülése Budapesten. (Elnökké Apró Antalt, főtitkárrá Ortutay Gyulát választja.)

október 25. A budapesti Katona József Színház bemutatja Karinthy Ferenc *Szellemidézés* című darabját.

október 25—27. A Kommunista Ifjúsági Szövetség I. (alakuló) országos értekezlete Budapesten.

november 3. Az Elnöki Tanács 1957: 62. számú törvényerejű rendelete az 1956. december 11-én és 13-án az 1956:28. és 32. törvényerejű rendelettel bevezetett rögtönbíráskodás megszüntetéséről.

november 4. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 40. évfordulója alkalmából Kádár János vezetésével párt- és kormányküldöttség utazik Moszkvába. (November 12—13.: külön-külön megbeszélések a magyar, jugoszláv, lengyel és olasz küldöttségek közt.)

november 13. A Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsa az államrend megdöntésére irányuló szervezkedésben való irányító részvétel miatt börtönbüntetésre ítéli Déry Tibor (9 év), Háy Gyula (6 év), Zelk Zoltán (3 év) és Tardos Tibor (1 év 6 hónap) írókat. → 1960. április 1. — Csehszlovákiában a köztársaság elnöke a párt első titkára, A. Novotny lesz.

november 14—16. A szocialista országok kommunista és munkáspártjainak moszkvai értekezlete. (Közös nyilatkozatot fogad el a békés egymás mellett élés alapelveiről. Jugoszlávia nem írja alá a közös nyilatkozatot.)

november 16—19. 64 ország kommunista és munkáspártjai képviselőinek moszkvai értekezlete. (Békekiáltványt intéz a világ dolgozóihoz; közzéteszik: november 23.)

november 17. Az Elnöki Tanács 1957:63. számú törvényerejű rendelete hatályon kívül helyezi az 1956. november 20-i 1956:25. számú törvényerejű rendeletet, és ezzel megszünteti a munkástanácsokat. — Közzéteszik az 1086/1957. számú kormányhatározatot. (Az üzemi demokrácia kiszélesítése érdekében üzemi tanácsok megalakítását rendeli el, és meghatározza hatáskörüket.)

november 21. Bemutatják *A császár parancsára* című filmet (rendező Bán Frigyes).

november 22. A Fővárosi Operettszínház bemutatja Kerekes János *Kard és szerelem* című operettjét.

december 13. Átadják a Tiszapalkonyai Hőerőmű (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) első gépegységeit.

december 20. Elkészül a Dunai Vasműben az ország legkorszerűbb benzolkinyerő és első kénkinyerő- és feldolgozó üzeme.

december 21. Az országgyűlés elfogadja az 1957: VI—VIII. törvényt. (A népi ellenőrzésről, a polgári perrendtartásról és az államigazgatási eljárás általános szabályairól.)

december 28. Az Elnöki Tanács 1957: 65. számú törvényerejű rendelete a termelőszövetkezeti tagok öregségi, rokkantsági és özvegyi nyugdíjáról.

december Bemutatják az alábbi filmeket: *Éjfélkor* (rendező Révész György), *Külvárosi legenda* (Máriássy Félix).

az év folyamán Az osztrák belügyminisztérium hivatalos közlése szerint az év folyamán 46 365 magyar állampolgár kért politikai menedékjogot Ausztriában. — Az ország 10 legnagyobb lélekszámú városának lakossága ezer főben: Budapest 1850, Miskolc 150, Debrecen 130, Pécs 110, Szeged 100, Győr 68, Kecskemét 67, Nyíregyháza 56, Hódmezővásárhely 54, Szombathely 53. — Megindul a Nyelv és Irodalomtudományi Közlemények, a Román Népköztársaság Akadémiája Kolozsvári Nyelvtudományi Intézetének évnegyedes folyóirata. — Megjelenik a kárpátaljai Ungvárott a magyar nyelvű Kárpáti Kalendárium. (Ettől kezdve évenként kiadásra kerül.) — Megjelenik Lukács György *A különösség mint esztétikai kategória* című munkája; Fábry Zoltán *Hidak és árkok* (Pozsony) című tanulmánygyűjteménye; Juhász Ferenc *A tenyészet országa*, Szabó Lőrinc *A huszonhatodik év*, Április Lajos *Ábel füstje* című verseskötete; Szabó Pál *Tatárvágás*, Tersánszky Józsi Jenő *Viszontlátásra, Drága* című regénye; Kassák Lajos *Boldogtalan testvérek*, Veres Péter *Az ég alatt* című elbeszéléskötete.

1958

január 12. Az Elnöki Tanács 1958:4. számú rendelete Magyar Testnevelési és Sport Tanács létesítéséről.

január 13. Magyarország és a Szovjetunió megbízottai Moszkvában aláírják az 1958—60. évekre szóló áruszállítási egyezményt.

január 24. Átadják rendeltetésének a Széchenyi-hegyi (Budapest) televíziós nagyadót.

január 25. A Hazafias Népfront elnökségi ülése. (Az elnöki tisztség ellátásával Apró Antal helyett Kállai Gyulát bízza meg.)

január 27. Az országgyűlés elfogadja az 1958-as népgazdasági tervjavaslatot.

január 28. Az Elnöki Tanács Münnich Ferencet választja meg a minisztertanács elnökévé. Első elnökhelyettes: Apró Antal; új államminiszterek: Kádár János és Kállai Gyula. Művelődésügyi miniszter: Benke Valéria. (Az 1957. május 9-i kormány valamennyi többi tagja hivatalában marad.)

február 6. A Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsa megkezdi Nagy Imre és öt társa perének tárgyalását. → június 17.

február 12—15. A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség végrehajtó bizottságának ülése Budapesten.

február 14. Megalakul a Szovjet—Magyar Barátság Társasága Budapesten. (Elnök: P. N. Fedoszejev.)

február 15. Az Elnöki Tanács a február 3-án meghalt Horváth Imre helyébe Sík Endrét választja meg külügyminiszterré.

február 18. Az Elnöki Tanács 1958: 7. számú törvényerejű rendelete a tanácsok községfejlesztési munkájának szabályozásáról; az 1958:9. számú törvényerejű rendelet a kisiparosok ipargyakorlásának szabályozásáról. (A kisiparos legfeljebb három alkalmazottat foglalkoztathat, és iparát csak saját személyében gyakorolhatja.)

február 20—28. Kádár János vezetésével magyar párt- és kormányküldöttség tárgyalásokat folytat Romániában. (Február 27.: Kádár János beszédet mond a marosvásárhelyi népgyűlésen.)

február Bemutatják a *Csendes otthon* című filmet (rendező Bán Frigyes).

március 8. Megépül a magyar—jugoszláv villamos távvezeték. — Elkészül a Tiszapalkonyai Hőerőmű (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) második gépegysége.

március 27—28. A Magyar Szocialista Munkáspárt és a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége küldötteinek megbeszélése a jugoszláviai Kara-Gyorgyevón a két pártot és a két országot érintő kérdésekről. (A magyar küldöttséget Kádár János, a jugoszlávot Joszip Broz Tito vezeti.)

március 29. Közzéteszik az 1014/1958. számú kormányhatározatot a „gyakorlati foglalkozás" nevű tantárgy bevezetéséről az általános iskolákban és gimnáziumokban.

március 31—április 2. A Szakszervezeti Világszövetség ülése Budapesten.

április 2. Ny. Sz. Hruscsov, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottságának első titkára (március 27. óta a minisztertanács elnöke is) vezetésével április 10-ig tartó látogatásra szovjet párt- és kormányküldöttség érkezik Magyarországra.

április 11. A budapesti Blaha Lujza Színház bemutatja Eisemann Mihály *Bástyasétány 77* című operettjét.

április 21. Magyarország és Kína az 1959—62. évekre szóló hosszú lejáratú kereskedelmi szerződést köt Pekingben.

április 27. A Gazdasági Bizottság határozata a munkaidő csökkentéséről. (A bányászatban és egyes egészségre ártalmas munkahelyeken ezentúl a heti munkaidő 36-42 óra.)

május 3. Az Elnöki Tanács 1958:13. számú törvényerejű rendelete, amely az állami tulajdonba vett házingatlanokról intézkedik. (Az állami tulajdonba vétel alóli mentesítés senkit sem segíthet ahhoz, hogy kettőnél több házingatlan tulajdonosa legyen.)

május 9. W. Gomulka, a Lengyel Munkáspárt első titkára és J. Cyrankiewicz, a minisztertanács elnöke vezetésével lengyel párt- és kormányküldöttség érkezik Budapestre. (Május 12.: állandó magyar—lengyel gazdasági együttműködési bizottság létrehozását határozzák el.)

május 20—23. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) tagállamai kommunista és munkáspártjainak értekezlete Moszkvában. (A magyar küldöttséget Kádár János vezeti.)

május 24. A Varsói Szerződés országai politikai tanácskozó testületének ülése Moszkvában. (A közös közlemény jóváhagyja a Varsói Szerződésben és az Észak-Atlanti Szerződésben, a NATO-ban részt vevő államok megnemtámadási egyezményének tervezetét.)

május 29. A Német Demokratikus Köztársaságban megszüntetik a jegyrendszert.

május Bemutatják a *Vadvirág* című filmet (rendező Herskó János).

június 2. Magyarország és a Szovjetunió gazdasági együttműködési és kölcsönös áruszállítási egyezményt köt 1961—1965-re Moszkvában.

június 7—8. Az V. Magyar Békekongresszus Budapesten.

június 11. A Szovjetunió Minisztertanácsa elhatározza, hogy a szovjet levéltárakban őrzött, az 1920—1945 közötti időszakra vonatkozó magyar levéltári anyagot átadja a magyar kormánynak.

június 15. Megérkezik a Hanságba a terület lecsapolására jelentkezett Kommunista Ifjúsági Szövetség fiataljainak első csoportja. (Megindul a KISZ építőtábormozgalma.)

június 17. Közzéteszik az igazságügyminiszter közleményét a Nagy Imre és társai ellen lefolytatott büntető eljárásról és a halálos ítéletek végrehajtásáról. (A Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsa Nagy Imrét, Gimes Miklóst, Maléter Pált és Szilágyi Sándort halálra, Donáth Ferencet 12 évi, Tildy Zoltánt 6 évi, Kopácsi Sándort életfogytiglani, Jánosi Ferencet 8 évi, Vásárhelyi Miklóst 5 évi börtönre ítélte. — A 3 első halálos ítéletet június 16-án végrehajtották; a negyediket már márciusban.)

június 23. Kádár János vezetésével 5 napi látogatásra magyar párt- és kormányküldöttség utazik Bulgáriába.

június 29.—július 6. Ünnepi könyvhét. (Megjelenik 77 könyv, ebből 53 magyar szerző műve: köztük Illés Béla: *Válaszúton.* Elbeszélések; Kassák Lajos: *Angyalföld,* Regény; Kodolányi János: *Új ég, új föld.* Regény; Mesterházy Lajos: *Pár lépés a határ.* Regény, és *Szép szárnyas ajtó.* Novellák; Simon István: *Pacsirtaszó.* Versek; Szabó Pál: *Nyugtalan élet.* 4. kötet: *Az írás jegyében;* a külföldi szerzők közt: H. de Balzac, V. I. Lenin, Ny. Sz. Leszkov, R. Luxemburg, P. Robeson, J. Steinbeck, A. Ny. Tolsztoj és mások.)

június Kivonják a Romániában állomásozó szovjet csapatokat.

július 18. Bemutatják a *Szent Péter esernyője* című filmet (rendező Bán Frigyes, magyar—csehszlovák koprodukció).

július 23. A kormány válaszjegyzéke Jugoszlávia kormányához. (Visszautasítja a Nagy Imre-per kapcsán küldött jugoszláv jegyzéknek a jugoszláv követséggel kapcsolatos megállapításait.)

augusztus 10. Felavatják az új győri pályaudvart.

augusztus 16. Két disszidens magyar fegyveres támadást intéz a berni magyar követség ellen. (A merénylőket a svájci rendőrség letartóztatja.)

augusztus 20. Az Elnöki Tanács 1958: 24. számú törvényerejű rendelete Magyarország csatlakozásáról az 1955. október 12-én Párizsban létesített Hivatalos Mérésügyi Nemzetközi Szervezethez.

augusztus 21. Bemutatják a *Fekete szem éjszakája* című filmet (rendező Keleti Márton).

augusztus 25. Megjelennek a Magyar Szocialista Munkáspárt művelődéspolitikájának irányelvei.

szeptember 6. Az Elnöki Tanács 1958:29. számú törvényerejű rendelete a tudományos minősítés továbbfejlesztéséről. (Tudományos fokozatot csak azok kap-

hatnak, akik tevőlegesen részt vesznek a szocialista társadalom építésében; a Tudományos és Felsőoktatási Tanács 5 évenként vizsgálja felül a tudományok kandidátusainak munkásságát.) — Az Elnöki Tanács 26/1958. számú törvényerejű rendelete a tanító- és óvónőképzés átszervezéséről.

szeptember 20. A kormány jegyzékben tiltakozik az Amerikai Egyesült Államok kormányánál a Magyarország ellen irányuló amerikai aknamunka és kémtevékenység miatt.

szeptember 25. A *Népszabadság* közli, hogy a kormány rendkívüli államsegélyben részesítette a római katolikus, a református és az evangélikus egyházat.

szeptember 26. Az országgyűlés elfogadja az 1958: III. törvényt az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választásáról. — Az országgyűlés kimondja feloszlását; az Elnöki Tanács az új választásokat november 16-ra tűzi ki.

október 4. A Gazdasági Bizottság szabályozza a magánosok részvételét a beruházásokkal kapesolatos műszaki tervezésekben.

október 11. Közzéteszik a minisztertanács 1038/1958. számú kormányhatározatát. (A szocialista filmművészet terén elért eredmények jutalmazására „Balázs Béla-díjat" alapít.)

október 15. Brüsszelben kiosztják a Világkiállítás díjait. (Magyarország 20 nagydíjjal és 25 egyéb díjjal a nemzetek sorában a 6. helyre kerül.)

október 20. Megnyílik a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának Politikai Akadémiája Budapesten.

október 23. Bemutatják a *Csempészek* című filmet (rendező Máriássy Félix).

október 24. A budapesti Magyar Néphadsereg Színháza bemutatja Mesterházi Lajos *Pesti emberek* című darabját.

november 6. Bemutatják az *Édes Anna* című filmet (rendező Fábri Zoltán).

november 9. Országszerte felolvassák a templomokban a római katolikus püspöki kar pásztorlevelét, a református egyház zsinati tanácsának üzenetét és az evangélikus egyház egyetemes presbitériumának felhívását. (Felszólítják a híveket, hogy a választásokon szavazzanak a Hazafias Népfront jelöltjeire.)

november 16. Országgyűlési és tanácsi választások. (A szavazáson a névjegyzékben szereplők 98,4%-a jelenik meg; az érvényes szavazatok 99,6%-a esik a Hazafias Népfront jelöltjeire.)

november 26. Az új országgyűlés első ülése.

november Megindul Pozsonyban az *Irodalmi Szemle*, a szlovákiai magyarság folyóirata.

december 2. A magyar kormány nyilatkozatot ad ki a berlini kérdésben. (Támogatja a szovjet kormány november 27-i javaslatát Berlin megszállásának felszámolásáról és Nyugat-Berlin szabad várossá nyilvánításáról.)

december 9. Münnich Ferenc és Marosán György vezetésével egyhetes látogatásra párt- és kormányküldöttség indul Csehszlovákiába. — Közzéteszik a minisztertanács 1044/1958. számú határozatát Országos Energiagazdálkodási Hatóság létesítéséről és szervezetéről. (Feladata az energiagazdálkodás egységes irányítása.)

december 11. Magyarország és Nagy-Britannia műszaki egyezményt köt.

december 12. Péter János, a magyar küldöttség vezetője felszólal az Egyesült Nemzetek Szervezete XIII. közgyűlésén a „magyar kérdés" záróvitájában. (Tiltakozik az Amerikai Egyesült Államoknak a magyar belügyekbe való újabb beavatkozási kísérlete ellen.)

december 19. Megindul a *Valóság*, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat társadalomtudományi folyóirata. (Felelős szerkesztő Lukács József, szerkesztő: Körösi József).

december Bemutatják a *Don Juan utolsó kalandja* című filmet (rendező: Keleti Márton).

az év folyamán A Statisztikai Hivatal adatai szerint az ország népességének száma 9 857 016. Az aktív keresők megoszlása: állami szektor 79,4; szövetkezeti szektor 14,1; magánszektor 6,5%. A mezőgazdasági terület megoszlása: álla-

ságok 24,7%, községi gazdaságok 12,6%, termelőszövetkezetek 7,9%, a termelőszövetkezeti csoportok 1,3%, termelőszövetkezetek háztáji gazdaságai 0,6%, egyéni gazdaságok 52,9%. Állatállomány: szarvasmarha: 1 937 000; ló: 724 000; sertés: 5 338 000; juh: 2 050 000. Közlekedés: közutak hossza: 28 850 km; vasútvonalak hossza: 14 837 km, ebből villamosított: 416 km; hajózható vízi utak hossza: 1192 km; légi vonalak száma: 19, hossza: 8 409 km. Egészségügy: orvosok száma: 1627; tízezer lakosra jut 14,8 orvos; gyógyszerészek száma: 1369. Oktatás: az óvodák száma: 2656, (óvónő: 7354, óvodás: 170 559); az általános iskolák száma 6314 (tanár: 55 056, tanulók: 1 268 650); a középiskolák száma: 436 (tanár: 8402, tanuló: 177 738); az egyetemek, főiskolák száma: 30 (oktató: 4604, hallgató: 31 178); az ipari, kereskedelmi, mezőgazdasági iskolák tanerőinek száma: 3964, tanulók száma: 101 564, Közművelődés: a színházak száma: 31, továbbá 20 színtársulat (színházi előadás: 13 755, látogató: 6 771 600); a cirkusz és varieté előadások száma 2145 (látogató: 2 154 000); a filmszínházak száma: 4359, előadás: 509 900, látogató 131 millió. A rádió-előfizetők száma: 1 962 700. — Megjelenik Dsida Jenő *Tóparti könyörgés*, Weöres Sándor *Tarka forgó* és Kassák Lajos *Költemények, rajzok* című verseskötete; Molnár Ferenc *Útitárs a száműzetésben* (New York) és Vas István *Évek és művek* című munkája; Szabó Pál *Így egész a világ*, Tersánszky Józsi Jenő *A tiroli kocsmáros* és Fejes Endre *A hazudós* című elbeszéléskötete.

1959

január 1. A Fidel Castro vezette kubai forradalmi mozgalom győz az ország nagy részén. (Január 9.: Castro bevonul Havannába; február 16.: megalakul kormánya.)

január 2. Fellövik a világ első űrrakétáját a Szovjetunióban.

január 11. Közzéteszik az 1002/1959. számú kormányhatározatot, országos távlati tudományos kutatási terv készítéséről. (Készíti a Tudományos és Felsőoktatási Tanács.)

január 25. A Népszabadság közli Kádár János *A magyarországi osztályharc tapasztalatából* című cikkét.

január 28. A Külügyminisztérium válaszjegyzéke az Amerikai Egyesült Államoknak. (Javasolja, hogy kezdjék meg a normális kapcsolatok helyreállítását diplomáciai tárgyalások útján.)

február 1. Közzéteszik a 3004/1957. számú kormányhatározatot a termelő szövetkezetek és a termelő szövetkezeti mozgalom fejlesztéséről.

február 5. Csehszlovákiában a Megbízottak Testületének 37/1959. számú határozata kimondja, hogy a törvényeket és más jogszabályokat magyar nyelven is közzé kell tenni.

február 18. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának első titkára háromnapos látogatásra Prágába utazik.

február 21. A budapesti Petőfi Színház bemutatja Ilf és Petrov *Tizenkét szék* című darabját.

február 22. A kolozsvári magyar Bolyai Egyetemet egyesítik a román Babeş Egyetemmel, Babeş—Bolyai Egyetem néven.

február 27. A budapesti Hungária Vegyiművekben felavatják az ország első szintetikus műanyaggyártó üzemét. — Nyergesújfaluban (Komárom m.) megkezdi működését a műszálüzem.

február A hónap folyamán párt- és állami vezetők előadásai, cikkei népszerűsítik a mezőgazdaság kollektivizálását. A sajtó sorozatosan beszámol a téeszesítés gyors előrehaladásáról, új termelőszövetkezeti községek alakulásáról. — A *Társadalmi Szemle*ben megjelennek a Magyar Szo-

cialista Munkáspárt kulturális és elméleti munkaközösségének tézisei *A felszabadulás utáni magyar irodalom néhány kérdéséről* címmel.

március 5. Bemutatják a *Felfelé a lejtőn* című filmet (rendező Gertler Viktor).

március 16—21. A Tanácsköztársaság 40. évfordulója alkalmából tudományos ülést tartanak a Magyar Tudományos Akadémián; 20-án az országgyűlés törvényben örökíti meg a Tanácsköztársaság emlékét.

március 19. Az Elnöki Tanács 1959: 7. számú törvényerejű rendelete a mezőgazdasági termelőszövetkezetekről és a termelőszövetkezeti csoportokról. (Szabályozza a szövetkezetek, csoportok alakításának feltételeit és működési módját, a tagok jogait és kötelességeit; rendelkezik a háztáji földekről, a közös vagyonról, a gazdasági tevékenységről, a jövedelemelosztásról és a szövetkezetek, csoportok szerveiről.)

március 20. Az országgyűlés a 40. évforduló alkalmából ünnepi ülésen törvénybe iktatja a Magyar Tanácsköztársaság emlékét. (1959:II. törvény.)

március 25. Üzembe helyezik Budapesten a csillebérci atomreaktort.

március 29. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Darvas József *Komor ég* című drámáját.

április 1. A Legfelsőbb Bíróság Népbírósági Tanácsa ítéletet hirdet Mérei Ferenc és társai ügyében. (Államellenes szervezkedésért Mérei Ferencet 10, Fekete Sándort 9, Szél Jenőt 7, Litván Györgyöt 6 évi börtönbüntetésre ítéli.)

április 3. Az Elnöki Tanács 1959:12. számú törvényerejű rendelete a felszabadulás 14. évfordulója alkalmából részleges közkegyelmet ad. (Ennek értelmében Tildy Zoltán volt köztársasági elnök hátralevő büntetését is felfüggeszti.)

április 8. Közzéteszik az 1013/1959. számú kormányhatározatot a dolgozók panaszbeadványainak intézéséről.

április 11. Münnich Ferenc, a minisztertanács elnökének vezetésével párt- és kormányküldöttség utazik egyhónapos látogatásra Mongóliába, Vietnamba, Kínába. (Április 27.: aláírják a Magyarország és Kína közötti barátsági és együttműködési szerződést. → július 29.)

április 12. Közzéteszik a 19/1959. számú kormányrendeletet társadalmi tanulmányi ösztöndíj létesítéséről.

április 21. Bemutatják az *Égrenyíló ablak* című filmet (rendező Kis József).

április 27—28. A Varsói Szerződés tagállamai és Kína külügyminisztereinek értekezlete Varsóban. (A Külügyminiszterek a küszöbön álló genfi értekezleten megbeszélésre kerülő kérdésekről folytatnak tárgyalást, elsősorban a Németországgal kötendő békeszerződésről és a németországi megszállási rendszer megszüntetéséről.)

április 30. Bemutatják *A harangok Rómába mentek* című filmet (rendező: Jancsó Miklós).

május 24. Berettyóújfaluban (Hajdú-Bihar m.) felavatják az ország legnagyobb gyermekvárosát (Arany János Gyermekváros).

május 30—június 7. Ünnepi könyvhét. (Megjelenik 81 könyv, ebből 47 magyar szerző munkája; közöttük: Berkesi András: *Vihar után.* Regény; Boldizsár Iván: *Születésnap.* Regény; Gábor Andor: *Véres augusztus.* Válogatott politikai cikkek; Győry Dezső: *Sorsvirág.* Regény. Kádár János: *Szilárd népi hatalom — független Magyarország*; Mesterházi Lajos: *Pokoljárás.* Regény; Veres Péter: *János és Julcsa. A Balogh család története* 3. rész. A külföldi szerzők közt: B. Brecht, Sz. M. Bugyonszij, L. Doherty, V. Kocsetov, Mao Ce-Tung, L. Renn, A. H. Tammsaare, L. Ny. Tolsztoj, T. de Vries, A Zweig és mások.)

június 2. Az Elnöki Tanács 1959:25. számú törvényerejű rendelete Állami Egyházügyi Hivatal felállításáról. (Elnöke: Olt Károly.)

június 4. Ny. Sz. Hruscsov, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottságának első titkára, a minisztertanács elnöke háromnapos hivatalos látogatásra Budapestre érkezik.

június 20—27. A szocialista országok kommunista és munkáspártjának értekezlete Bukarestben.

június 22. Megalakul a Magyar Képzőművészek Szövetsége Budapesten.

június 30. A Népszabadság közli a Kommunista Ifjúsági Szövetség központi bizottságának irányelveit a magyar ifjúság eszmei és politikai neveléséről.

július 3—7. Guineai kormányküldöttség látogat Magyarországra.

július 25. Az Elnöki Tanács 1959:29. számú törvényerejű rendelete a tankötelezettség kiterjesztéséről. (Hatéves kortól 9 éven át.)

július 27. Magyar—szovjet tárgyalások kezdődnek Moszkvában a gazdasági együttműködés továbbfejlesztéséről. (Augusztus 7.: aláírják az 1961—65 közötti hosszú lejáratú árucsere-forgalmi megállapodást.)

július 29. Az országgyűlés becikkelyezi az április 27-i magyar—kínai barátsági szerződést (1959:III. törvény). → április 11.

július 30. Az országgyűlés elfogadja az 1959: VI. törvényt a Polgári Törvénykönyvről.

augusztus 1. Magyarország és Jugoszlávia az 1960—62. évre szóló hosszú lejáratú árucsere-forgalmi megállapodást köt Budapesten.

augusztus 4. Meghal Révai József kommunista ideológus, kultúrpolitikus.

augusztus 15. Közzéteszik a 38/1959. számú kormányrendeletet a családi pótlékról.

augusztus 29. Magyarország és Japán megállapodást köt a diplomáciai kapcsolatok fölvételére.

szeptember 25. Újjáalakul a Magyar Írók Szövetsége. (Elnök: Darvas József; főtitkár: Dobozy Imre.) — Dobi István, az Elnöki Tanács elnöke vezetésével magyar párt- és kormányküldöttség látogat Kínába, a népköztársaság kikiáltásának 10. évfordulójára rendezett ünnepségekre. — A *Társadalmi Szemle* közli a Magyar Szocialista Munkáspárt téziseit *A burzsoá nacionalizmusról és a szocialista hazafiságról.*

október 8. Bemutatják a *Szombattól hétfőig* című filmet (rendező: Mészáros Gyula).

október 21. A vajdasági Újvidék (Jugoszlávia) egyetemének bölcsészettudományi karán magyar tanszék kezdi meg működését. (Tanára Sinkó István.)

október 22. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának kibővített ülése. (Határozatot hoz a téesz-mozgalom feladatairól, a munkahelyi és lakóterületi pártszervezetek hatáskörének kiterjesztéséről, és foglalkozik az államhatalmi és közigazgatási szervek tevékenységével.)

november 15. A minisztertanács 43/1959. számú határozata a Termelőszövetkezet Vagyonkezelési Alapról.

november 20. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése egyhangú határozatban kimondja, hogy az általános és teljes leszerelést a világpolitika legfontosabb kérdésének tekinti. — A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága határozatban mondja ki a Magyar Dolgozók Pártja egyes volt tagjainak a pártba való visszavételét.

november 21. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Arthur Miller *Az ügynök halála* című darabját. (A főszerepben Timár József.)

november 23. Az Egyesült Nemzetek Szervezete ügyrendi bizottsága — a magyar küldöttség tiltakozása ellenére — ismét javasolja a közgyűlésnek a „magyar kérdés" napirendre tűzését. (November 26.: a közgyűlés napirendre tűzi a „magyar kérdés"-t.)

november 26. Bemutatják a *Pár lépés a határ* című filmet (rendező: Keleti Márton).

november 29. Az Elnöki Tanács határozatban támogatja a Szovjetunió felhívását a világ parlamentjeihez az általános leszerelésről.

november 30.—december 5. A Magyar Szocialista Munkáspárt VII. kongresszusa Budapesten. (A kongresszuson felszólal Ny. Sz. Hruscsov, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottságának első titkára, a minisztertanács

elnöke is. A kongresszus az alábbi vezetőséget választja: a központi bizottság első titkára: Kádár János; a politikai bizottság tagjai: Apró Antal, Biszku Béla, Fehér Lajos, Fock Jenő, Kállai Gyula, Kiss Károly, Marosán György, Münnich Ferenc, Nemes Dezső, Rónai Sándor, Somogyi Miklós; póttagok: Gáspár Sándor, Komócsin Zoltán, Szirmai István. A központi bizottság titkárai: Fock Jenő, Fehér Lajos, Kádár János, Kiss Károly, Marosán György és Szirmai István.)

december 9. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése a „magyar kérdés"-ben elmarasztaló határozatot hoz Magyarország és a Szovjetunió ellen.

december 10—14. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) 12. ülésszaka Szófiában. (December 14.: Bulgária, Lengyelország, Magyarország, Románia, a Szovjetunió és a Német Demokratikus Köztársaság aláírja a KGST alapokmányát.)

december 19. Csehszlovákia, Magyarország és a Szovjetunió megállapodást kötnek Moszkvában közös kőolajvezeték építéséről.

december 22. Magyarország és a Szovjetunió egyezményt köt az atomenergia békés felhasználásáról.

december Bemutatják az alábbi filmeket: *Szegény gazdagok* (rendező: Bán Frigyes), *Gyalog a mennyországba* (Fehér Imre).

az év folyamán A Szovjetunióban tartott népszámlálás szerint az országban (Kárpátalján) élő magyarok száma 154 738. — A Magyar Tudományos Akadémia Debrecenben napfizikai obszervatóriumot szervez. — Megjelenik a *Magyar Értelmező Szótár* I. kötete (a záró VII. kötet: 1962.); Nagy Lajos *Író, könyv, olvasó* című tanulmánykötete (1—2. kötet). — A kárpátaljai Ungvárott megindul a *Kárpátok* című magyar kulturális folyóirat. (Az 1. szám után a folyóirat megszűnik.)

1960

január 1. Népszámlálás Magyarországon. (Az ország lakosságának a száma 9 977 870 fő.)

január 10. Közzéteszik az 1002/1960. számú kormányhatározatot a 15 éves lakásépítési tervről. (1 millió lakás építését irányozza elő; fokozott állami támogatásban részesíti a magánerőből épülő lakásokat.) — Közzéteszik a 3/1960. számú kormányhatározatot. (A lakás nem megfelelő kihasználtsága esetén lakbérpótlékot állapít meg; rendelkezik az albérleti díjakról.)

január 15. Az Elnöki Tanács fölmenti Kállai Gyulát és Marosán Györgyöt államminiszteri, Dögei Imrét földművelésügyi miniszteri tisztségétől; megválasztja Kállai Gyulát a minisztertanács első elnökhelyettesévé, Losonczi Pált földművelésügyi és Nyers Rezsőt (a január 5-én meghalt Antos István helyébe) pénzügyminiszterré.

január 19. Magyarország és Nagy-Britannia hosszú lejáratú árucsere-forgalmi megállapodást köt. — Iparági tanácskozás a könnyűipar feladatairól.

január 22. Belkereskedelmi országos értekezlet az ellátásról.

február 2—3. Az európai szocialista országok kommunista és munkáspártjainak értekezlete Moszkvában. (A szocialista mezőgazdaságról folytat eszmecserét. A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségét Kádár János vezeti.)

február 4. A Varsói Szerződés tagállamai politikai tanácskozó testületének értekezlete Moszkvában. — A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának közleménye a termelőszövetkezetek megszilárdításáról. — Bemutatják a *Merénylet* című filmet (rendező Várkonyi Zoltán).

február 14. Közzéteszik a 6/1960. számú kormányhatározatot a termelőszövetke-

zeti tagok öregségi és munkaképtelenségi járadékáról.

február A *Társadalmi Szemle* közli a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága mellett működő Kulturális Elméleti Munkaközösség által készített téziseket *Irodalomkritikánk néhány fogyatékosságáról* címmel.

március 12. Magyarország és a Német Demokratikus Köztársaság együttműködési szerződést köt az atomerő békés felhasználásáról.

március 15. Kádár János vezetésével párt- és kormányküldöttség utazik Lengyelországba. (Március 20.: megkötik az 1961—65. évi árucsere-forgalmi és fizetési megállapodást.)

március 27. Közzéteszik az 1006/1960. számú kormányhatározatot a termelőszövetkezetek szakemberekkel való megerősítéséről.

március 30. Magyarország és Csehszlovákia hosszú lejáratú árucsere-egyezményt köt.

március 31. Bemutatják a *Három csillag* című filmet (rendezők Jancsó Miklós, Várkonyi Zoltán és Wiedermann Károly).

április 1. Az Elnöki Tanács 1960:10. számú törvényerejű rendelete Magyarország felszabadulásának 15. évfordulója alkalmából részleges politikai közkegyelmet ad. (3 évi próbaidőre elengedi a 6 évet meg nem haladó büntetések hátralevő részét; az 1952. december 31. előtt háborús vagy népellenes bűncselekményért életfogytiglan elítéltek kegyelmet kapnak, ha 10 évet már letöltöttek; megszünteti a közbiztonsági őrizetet.) Egyéni amnesztiában részesül többek közt: Déry Tibor (→ 1957. december 13.), Farkas Mihály (→ 1956. október 13. és 1957. június 15.), Péter Gábor (→ 1954. március 13. és 1957. június 15.). — A budapesti Műcsarnokban megnyílik a VIII. Magyar Képzőművészeti Kiállítás.

április 7. A Magyar Tudományos Akadémia Széchenyi István gr. halálának 100. évfordulója alkalmából ünnepi ülést rendez.

április 9. Csehszlovákiában törvénybe foglalják az új területi beosztást. → 1956. július 31. (július 11.: új alkotmányt fogadnak el.)

április 12. Az Elnöki Tanács 1960: 11. számú törvényerejű rendelete a Polgári Törvénykönyv hatálybalépéséről és végrehajtásáról. (Életbe lép 1960. május 1-től.)

április 14. A. Szukarno, az Indonéz Köztársaság elnöke 4 napos látogatásra Magyarországra érkezik.

május 1. Amerikai kémrepülőgépet lőnek le a Szovjetunióban. (Egy időre visszaveti az enyhülés folyamatát.)

május 12. Ünnepi közgyűlés a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen, az egyetem fennállásának 325. évfordulója alkalmából. — A budapesti Operaház Erkel Színháza bemutatja Szabó Ferenc *Lúdas Matyi* című daljátékát.

május 13. Felavatják a zagyvapátfalvai (Nógrád m.) üveggyárat.

május 17. Az Elnöki Tanács fölmenti Révész Géza honvédelmi minisztert, és kinevezi moszkvai nagykövetté; Czinege Lajos alezredest előlépteti altábornaggyá, és megválasztja honvédelmi miniszterré.

május 19. Bemutatják a *Két emelet boldogság* című filmet (rendező: Herskó János).

május 20—27. A szocialista országok kommunista és munkáspártjainak értekezlete Bukarestben. (A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségét Kádár János vezeti.)

május 27—28. A Hazafias Népfront II. Országos kongresszusa Budapesten.

május 29.—június 5. Könyvhét. (Megjelenik 57 könyv, ebből magyar szerző munkája 43; közöttük: Barabás Tibor: *Egy címíró emlékiratai.* Regény; Darvas József: *Országúton, városon.* Riportok, cikkek; Dobozi Imre: *Tegnap és ma.* Regény és elbeszélések; Hatvany Lajos: *Irodalmi tanulmányok;* Jankovich Ferenc: *Hídégetés.* Történelmi regény; Révai József: *Válogatott irodalmi tanulmányok;* Szabó Magda: *Disznótor;* Tamási

Áron: *Szirom és boly*. Regény; Urbán Ernő: *Aranyfüst*. Regény; Várnai Zseni: *Békét! Új versek*. A külföldi szerzők közt: L. Aragon, J. P. Chabrol, P. Eluard, A. E. Kahn, T. Mann, G. J. Nyikolajeva, K. Ty. Szverdlova, L. Ny. Tolsztoj.)

július 17. Dunaújvárosban felavatják a meleg-hengerművet.

július 19. Nemzetközi növényvédelmi konferencia Budapesten.

július 26—29. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának (KGST) XIII. ülésszaka Budapesten.

augusztus—szeptember A XVII. Nyári Olimpiai Játékok Rómában. (A magyar sportolók 6 arany, 8 ezüst és 7 bronzérmet szereznek.)

augusztus 16. Magyarország és Kuba az 1961—65. évekre szóló hosszú lejáratú árucsere-forgalmi és fizetési egyezményt köt Havannában.

szeptember 1. Magyarország és Csehszlovákia közt megszűnik a vízumkényszer.

szeptember 14. Paul Robeson amerikai néger énekes európai körútja során több napos vendégszereplésre Budapestre érkezik.

szeptember 19. A Baltika óceánjáró fedélzetén megérkezik New Yorkba az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének 15. ülésszakára Ny. Sz. Hruscsov vezetésével a szovjet, Kádár János vezetésével a magyar, Todor Zsivkov vezetésével a bolgár és Gheorghe Gheorghiu-Dej vezetésével a román küldöttség.

szeptember 22. Bemutatják az *Alázatosan jelentem* című filmet (rendező Szenes Mihály).

szeptember 23. Az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének általános ügyrendi bizottsága ismét napirendre tűzi a „magyar kérdés"-t.

szeptember 28. A budapesti volt Valéria-telep helyére épült új lakónegyedet József Attiláról nevezik el.

október 3. Kádár János beszédet mond az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésén. (A békéről; a gyarmati rendszer kérdéseiről; állást foglal Kína ENSZ tagsága mellett; foglalkozik a „magyar kérdés"-sel.)

október 5. Megindul a *New Hungarian Quarterly* című angol nyelvű magyar folyóirat. (Szerkesztő: Boldizsár Iván.)

október 11—13. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) atomenergia-együttműködési bizottságának első ülése.

október 15. Az Elnöki Tanács 1960: 24. számú törvényerejű rendelete a Magyar Tudományos Akadémia szerepéről és feladatköréről a tudományos kutatásban és a tudományszervezésben.

október 28. A budapesti Madách Színház bemutatja Arthur Miller *Pillantás a hídról* című darabját.

november 3.—december 4. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának első titkára, a minisztertanács elnöke vezetésével párt- és kormányküldöttség látogat a Szovjetunióba.

november 8. Az Amerikai Egyesült Államokban John Fitzgerald Kennedy demokrata párti szenátort választják meg elnökké.

november 20. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Alekszej Arbuzov *Irkutszki történet* című darabját.

november Moszkvában 81 kommunista és munkáspárt értekezlete. — Bemutatják az alábbi filmeket: *Arc nélküli ember* (rendező Fejér Tamás) és *A Noszty fiú esete Tóth Marival* (Gertler Viktor).

december 1. Tájékoztató közlemény jelenik meg 81 kommunista és munkáspárt képviselőinek novemberi moszkvai értekezletéről. (Az értekezlet megvitatta a nemzetközi élet és a kommunista világmozgalom időszerű kérdéseit, s egyhangúlag elfogadta a kommunista és munkáspártok nyilatkozatát és a világ népeihez intézett felhívást. — A nyilatkozat teljes szövegét a *Népszabadság* december 6-i száma közli.) — Az országgyűlés elfogadja az 1960:III. törvényt a bányászatról és az 1960:IV. törvényt a honvédelemről. Megválasztja a Legfelsőbb Bíróság népi ülnökeit. —

Losonczi Pál és Fehér Lajos beszédet mond a mezőgazdaság szocialista átszervezéséről.

december 16—18. A Kommunista Ifjúsági Szövetség I. Kongresszusa Budapesten. (A központi bizottság első titkárává Komócsin Zoltánt választják.)

december 24. Romániában a Magyar Autonóm Tartomány területéből leválasztják Háromszék és Csik egy részét, és odacsatolják Dicsőszentmárton, Marosludas, Sármás környékét. A tartomány új neve: Maros-Magyar Autonóm Tartomány. (Az új közigazgatási egységben a magyarság aránya a korábbi 77,3%-ról 62%-ra csökken.)

december 25. A *Népszabadság*ban megjelenik Kádár János cikke a moszkvai értekezletről (→ december 1.) *Tovább előre a kipróbált úton* címen.

december 29. Magyarország és Vietnam az 1961—65. évekre szóló hosszú lejáratú árucsere-forgalmi és fizetési megállapodást köt. — Sajtóközlemény a nyereségrészesedés felosztásának irányelveiről.

az év folyamán Az országba beutazó és azon átutazó külföldiek száma: 524 612; a külföldre utazó magyarok száma: 799 292. — Csehszlovákiában 555 magyar nyelvű alapiskola (általános iskola) működik 72 000 tanulóval. (A magyar anyanyelvű iskolakötelesek száma kereken 76 000.) — A Központi Statisztikai Hivatal (1961. január 29-én közzétett) jelentése az 1958—1960 közti 3 éves terv teljesítéséről: A nemzeti jövedelem növekedése kb. 20%; az ipari termelés növekedése 40% (előirányzat 22%); a mezőgazdasági össztermelés növekedése 11—12%; a fogyasztási alap növekedése 16—17%; a szolgáltatások és a társadalmi juttatások együttes növekedése 17—19%. A beruházásokból az iparra és az építőiparra esett 39 milliárd Ft (44%), a mezőgazdaságra 16 milliárd Ft (18%). Elkészült 130 ezer lakás (előirányzat 110 ezer). Az ipari termelés átlagos évi növekedése 12% (ezen belül a nehéziparé 49%, a könnyűiparé 34%, az élelmiszeriparé 19%); a szocialista szektor részaránya az ipari termelésben 98%, a mezőgazdaságban 87,2%. A nehézipar aránya az 1957. évi 63,2%-ról 66,3%-ra nőtt, a könnyűiparé 25,8%-ról 24,4%-ra, az élelmiszeriparé 11%-ról 9,3%-ra csökkent. A villamosenergia-termelés növekedése 40%; a kohászati termelés növekedése 36%; a híradástechnikai gépek és készülékek gyártásának növekedése 82%, a műszeriparé 62%. A szénfeldolgozó ipar termelésének növekedése 70%, az építőanyagiparé 40% (előirányzat 20%). Külkereskedelmi forgalom: a behozatal 27, a kivitel 13%-kal nőtt. (A forgalom mintegy 70%-a szocialista országra esett.) A munkások havi átlagkeresete az állami iparban 1486 Ft-ról 1574 Ft-ra, az állami építőiparban 1513 Ft-ról 1577 Ft-ra emelkedett. Az 1000 Ft-nál kevesebbet keresők aránya 12,9%. A társadalombiztosítási szolgáltatások igénybevételére a társadalom mintegy 85%-a jogosult. A csecsemőhalandóság 67%-ról 47%-ra csökkent. A rádióelőfizetők száma: 2 200 000, a televíziótulajdonosoké: 104 000. — Megjelenik Fábry Zoltán *Palackposta* (Pozsony) című kötete; Szabó Pál *Tiszán innen, Dunán túl* című regénye.

1961

január 5. A Földművelésügyi Minisztérium közleménye szerint az ország szántóterületének 82%-án szocialista nagyüzemek gazdálkodnak.

január 19. Bemutatják a *Zápor* című filmet (rendező Kovács András).

január 29. A Népszabadság közli a Központi Statisztikai Hivatal jelentését a 3 éves terv teljesítéséről. (→ 1960. év folyamán.)

február 3—5. Kelet—nyugati kerekasztal-találkozó Varsóban.

február 16. Mongol kormányküldöttség érkezik Budapestre 10 napos baráti látogatásra.

február 18. Kormánynyilatkozat bélyegzi meg P. Lumumba kongói miniszterelnök januárban történt meggyilkolását. (Országszerte tiltakozó gyűléseket tartanak.)

február 19. Nyilvánosságra hozzák a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának közleményét: a mezőgazdaságban is uralkodóvá váltak a szocialista termelési viszonyok.

február 20. Négynapos látogatásra Magyarországra érkezik A. Novotny, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság elnöke, Csehszlovákia Kommunista Pártjának első titkára.

március 1. Az e napon tartott népszámlálás szerint Csehszlovákiában a magyar lakosság száma 533 934. (→ 1950. év folyamán.)

március 18. A Fővárosi Operettszínház bemutatja Ránki György *Pomádé király új ruhája* című vígoperáját.

március 24. A budapesti Madách Színház bemutatja Bertold Brecht *A kaukázusi krétakör* című darabját.

március 28—29. A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének ülése Moszkvában. (A magyar kormányküldöttséget Kádár János és Münnich Ferenc vezeti.)

március 30. Bemutatják az *Alba Regia* című filmet (rendező Szemes Mihály).

március Megindul az *Új Írás* című irodalmi és kritikai folyóirat. (Szerkeszti: Illés Lajos, Pándi Pál és Váci Mihály, 1964-től Baranyi Gyula és Váci Mihály.)

április 11. Magyarország és Japán (a II. világháború után először) árucsere-megállapodást köt.

április 12. A Vosztok I. űrhajó Jurij Gagarinnal a fedélzetén fölrepül a világűrbe. (Az ember első űrrepülése.) → augusztus 19.

április 16. Az Elnöki Tanács 1961:7. számú törvényerejű rendelete hatályon kívül helyezi a népbírósági tanácsokról szóló 1957:34. számú törvényerejű rendeletet.

április 20. A budapesti Katona József Színház bemutatja Németh László *A két Bolyai* című darabját.

május 4—6. Nemzetközi munkaegészségügyi kongresszus Budapesten. — Nemzetközi tanácskozás a korszerű hajóépítésről Budapesten.

május 25. Bemutatják a *Dúvad* című filmet (rendező Fábri Zoltán).

május 27.—június 3. Könyvhét. (Megjelenik 62 könyv, ebből 41 magyar szerző munkája; közöttük: Bálint György *A toronyőr visszapillant.* Regény; Darvas József: *Végig a magyar Szaharán.* Rajzok, cikkek, tanulmányok; Goda Gábor: *Fontos történetek.* Elbeszélések; Hatvany Lajos: *Öt évtized.* Tanulmányok, cikkek; Illés Béla: *Kenyér.* Novellák; Kaffka Margit: *Lázadó asszonyok.* Elbeszélések 1—2. k.; Komlós János: *Elárult ország;* Mesterházi Lajos: *A négylábú kutya.* Regény; Német László: *Sajkódi eset.* Tanulmányok, előadások; Széchényi Zsigmond: *Ahogy elkezdődött. Egy magyar vadász hitvallása;* Várnai Zseni: *Légy boldog, te világ.* Versek. A külföldi szerzők közt: T. Arghesi, T. Dreiser, M. Gorkij, G. I. Konovalov, Kuo Mo-zso, P. Neruda, E. G. O'Neill, M. A. Solohov, T. di Lampedusa, C. Zetkin.)

május 29. A. Szukarno, az indonéz köztársaság elnöke 3 napos baráti látogatásra Budapestre érkezik. — Egyhetes látogatásra lengyel mezőgazdasági küldöttség érkezik Magyarországra.

június 23. Todor Zsivkov, a Bolgár Kommunista Párt első titkára és A. Jugov miniszterelnök vezetésével egyhetes látogatásra bolgár párt- és kormányküldöttség érkezik Magyarországra.

június 26—30. A szocialista országok postaügyi minisztereinek tanácskozása Varsóban.

július 4—8. A szocialista országok vasútügyi minisztereinek tanácskozása Budapesten.

július 28. Kwame Nkrumah, Ghana elnöke 4 napos látogatásra Budapestre érkezik.

július Rippl-Rónai József emlékkiállítás nyílik a budapesti Nemzeti Galériában.

augusztus 3—5. A Varsói Szerződés tagállamaiban működő kommunista és munkáspártok első titkárainak értekezlete Moszkvában. (A német békeszerződés előkészítésével kapcsolatos külpolitikai és gazdasági kérdéseket vitatja meg.)

augusztus 13-ra virradó éjszaka a Német Demokratikus Köztársaság kormánya Berlin nyugati övezetének határán ellenőrzési rendszert létesít, az ún. berlini falat. (Augusztus 14.: A Varsói Szerződés tagállamai kormányainak nyilatkozata a berlini ellenőrzési rendszer szükséges voltáról.)

augusztus 15. Münnich Ferenc, a minisztertanács elnökének vezetésével magyar kormányküldöttség utazik Indonéziába és Indiába. (Augusztus 27-ig.)

augusztus 19. Jurij Gagarin, az első űrhajós 4 napos látogatásra Magyarországra érkezik.

augusztus 31. A Szovjetunió bejelenti, hogy tekintettel a nyugati hatalmak álláspontjára, kénytelen folytatni az 1957. március 31-én felfüggesztett nukleáris kísérleteket.

szeptember 1. Gheorghe Gheorghiu-Dej államtanácsi elnök vezetésével egyhetes látogatásra román párt- és kormányküldöttség érkezik Magyarországra.

szeptember 8—9. A Varsói Szerződés tagállamai honvédelmi minisztereinek tanácskozása Varsóban.

szeptember 12. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának ülése. (Személyi változásokat javasol a kormányban, és személyi változásokat foganatosít a pártvezetésben: a központi bizottság és a politikai bizottság póttagjává választja Czinege Lajost; a központi bizottság titkári megbízatása alól fölmenti Fock Jenőt és Kiss Károlyt, helyükbe Gáspár Sándort és Nemes Dezsőt választja.)

szeptember 13. Az Elnöki Tanács Kádár Jánost választja meg a minisztertanács elnökévé. Elnökhelyettesek: Apró Antal, Kállai Gyula, Biszku Béla és Fock Jenő; államminiszter: Münnich Ferenc. Miniszterek: belkereskedelem: Tausz János; belügy: Pap János; egészségügy: Doleschall Frigyes; élelmezésügy: Kovács Imre; építésügy: Trautmann Rezső; földművelésügy: Losonczi Pál; honvédelem: Czinege Lajos; igazságügy: Nezvál Ferenc; kohó- és gépipar: Csergő János; könnyűipar: Nagy Józsefné; közlekedés- és postaügy: Kossa István; külkereskedelem: Incze Jenő; külügy: Péter János; munkaügy: Kisházi Ödön; művelődésügy: Ilku Pál; nehézipar: Czottner Sándor; pénzügy: Nyers Rezső. Az Országos Tervhivatal elnökeként a kormány tagja: Ajtai Miklós. — Az ugyanekkor létesített Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke: Kiss Árpád (miniszteri rangban).

szeptember 14. A Kommunista Ifjúsági Szövetség központi bizottságának ülése. (Komócsin Zoltán helyett Pullai Árpádot választják meg első titkárnak.)

október 5. Magyarországot beválasztják a Nemzetközi Atomenergiai Szervezet kormányzótanácsába.

október 7—12. Az országgyűlés elfogadja az 1961: II. és III. törvényt. (A II. ötéves népgazdaság-fejlesztési tervről; az oktatási rendszerről, a tankötelezettség korhatáráról.)

október 17—31. A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXII. kongresszusa Moszkvában. (Bírálja a személyi kultusz éveiben alkalmazott politikai módszereket; elítéli a kínai vezetők egységbontó tevékenységét. A kongresszuson a magyar pártküldöttséget Kádár János vezeti.)

november 29. Bulgáriában V. Cservenkov volt miniszterelnököt kizárják a kommunista párt központi bizottságából; rehabilitálják a kivégzett T. Kosztovot. (1962. november 6—14., a párt VIII. kongresszusán Cservenkov és Jugov volt miniszterelnököket kizárják a pártból.)

november Bemutatják az alábbi filmeket: *Az ígéret földje* (rendező Mészáros Gyula), *Két félidő a pokolban* (Fábri Zoltán), *Nem ér a nevem* (Keleti Márton) és *Megöltek egy leányt* (Nádasy László).

december 4—15. A Szakszervezeti Világszövetség V. kongresszusa Moszkvában.

december 10. A kormány leszállítja a kávé, tea, cukorka, déligyümölcs, fűszerfélék és néhány iparcikk árát, fölemeli a dohány és a sör árát.

december 15—16. Az országgyűlés elfogadja az 1961:V. törvényt az új büntetőtörvénykönyvről, a VI. törvényt a termelőföldek védelméről, továbbá a VII. törvényt az erdőkről és a vadgazdálkodásról.

december 20. Az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének 16. ülésszaka ismét napirendre tűzi a „magyar kérdés"-t.

december 21. A Külügyminisztérium közleménye: Magyarország visszahívta albániai nagykövetét, mert az albán kormány megkülönböztető magatartást tanúsít a magyar nagykövetség iránt; nem tartja kívánatosnak az albán nagykövet magyarországi tartózkodását, mert propagandatevékenységet fejt ki a magyar népköztársaság politikája ellen; az albán kereskedelmi tanácsost kiutasítják az ország területéről.

december 29. Felavatják a rudabányai (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) vasércdúsítót.

december 30. Közzéteszik az 1027/1961. számú kormányhatározatot Pályaválasztási Tanács szervezéséről.

december Csehszlovákia Kommunista Pártja központi bizottsága elítéli az 1946-48 közti csehszlovák—magyar lakosságcsere módszereit, a reszlovakizációt és általában a magyar lakosság kárára érvényesített diszkriminációs politikát.

az év folyamán A Jugoszláviai népszámlálás adatai szerint az országban élő magyarok száma 504 368 fő. — Megjelenik Illyés Gyula *Új Versek* című kötete; Sinkó Ervin *Egy regény regénye* (Újvidék) és Dobozy Imre *Hegyoldal* című regénye, Molnár Ferenc *Színház* (válogatott színdarabok) és Nagy Lajos *Képtelen természetrajz* című munkája. — Romániában megindul az elsőkönyves magyar írók sorozata, a *Forrás*. Nyitó kötet: Veres Zoltán elbeszélései.

1962

január 4. A budapesti Klement Gottwald gyárban elkészül az első magyar gyártmányú 50 mW-os hidrogénhűtéses turbógenerátor. — Bemutatják a *Délibáb minden mennyiségben* című filmet (rendező Szinetár Miklós).

január 7. A közös gazdaságok szakmai vezetésének megerősítésére újabb 500 szakembert irányítanak a termelőszövetkezetekbe.

január 10. A Csepeli Papírgyárban átadják rendeltetésének az első magyar ellennyomásos ipari erőművet. — A művelődésügyi miniszter rendelkezik a névadással, a házasságkötéssel és a családi jubileumokkal összefüggő ünnepélyek társadalmi megszervezésével kapcsolatban.

január 22—26. Magyar filmnapok Párizsban.

január 26. A budapesti Kerepesi-temetőben felavatják az egykori Vörös Brigád mártírhalált halt tagjainak síremlékét.

január 31.—február 1. A Magyar Újságírók Országos Szövetségének küldöttközgyűlése Budapesten. (Elnök: Szakasits Árpád; főtitkár: Siklósi Norbert.)

február 2. Országos Szolidaritási Bizottság alakul a függetlenségükért küzdő népek támogatására.

február 9. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának ülése a gazdasági vezetés fejlesztésével foglalkozik.

február 21.—március 7. Incze Jenő külkereskedelmi miniszter Kairóban a két ország közötti gazdasági kapcsolatok elmélyítéséről tárgyal.

március 1. Bemutatják a *Pesti háztetők* című filmet (rendező Kovács András).

március 5. Magyarország és a Német Demokratikus Köztársaság gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési egyezményt köt Lipcsében.

március 6. Magyarország és Ciprus kereskedelmi és pénzügyi megállapodást köt.

március 8. Magyarország és Guinea hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodást köt Budapesten.

március 9. Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság alakuló ülése Budapesten. (Elnök Kiss Árpád.)

március 14—16. A szocialista országok akadémiai küldöttségeinek tanácskozása Varsóban az együttműködésről.

március 18. A budapesti Kerepesi-temetőben ünnepélyesen elhelyezik Károlyi Mihály Londonból hazahozott hamvait.

március 22—26. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsába (KGST) tartozó országok központi statisztikai hivatalainak tanácskozása Moszkvában az együttműködésről.

március 25. Közzéteszik a 9/1962. számú kormányrendeletet, amely a középfokú iskolákban szeptember elsejével megszünteti a beíratási díjat és a tandíjat.

március 28—30. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának kibővített ülése. (Napirenden a mezőgazdaság további feladatai, a munkaverseny, külpolitikai kérdések.)

március 29—31. A Szövetkezetek Országos Szövetségének V. kongresszusa Budapesten.

április 3. Felavatják Székesfehérvárott a Könnyűfémmű új présművét és öntödéjét.

április 10—13. Nemzetközi kőolajkonferencia Budapesten. (300 hazai és 100 külföldi részvevővel.)

április 13—14. A szocialista brigádvezetők első országos tanácskozása Budapesten.

április 14—15. A Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kultúregyesülete (CSEMADOK) VIII. országos közgyűlése Pozsonyban. (500 részvevővel.)

április 21. A *Népszabadság* közli, hogy a magyar, román és szovjet csapattörzsek hadgyakorlatot tartottak Magyarországon.

április 23.—május 7. A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségének látogatása Olaszországban, Orbán László, a párt központi bizottsága tagjának vezetésével.

április 28. A XI. Magyar Képzőművészeti Kiállítás megnyitása Budapesten.

április 29. Befejeződik a magyar és a szovjet energiarendszert összekötő Béke villamos-távvezeték és a hazánkat a Szovjetunióval Csehszlovákián keresztül összekötő Barátság kőolajvezeték magyarországi szakaszának építése.

április Romániában befejeződik a mezőgazdaság szocialista átszervezése.

május 2. A TASSZ közli, hogy a Nemzetközi Lenin-békedíj Bizottság az 1961. évi egyik Lenin Békedíjat Dobi Istvánnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének ítélte oda. (Szeptember 26.: a kitüntetést átadják Budapesten.)

május 5. Közzéteszik a 12/1962. számú kormányrendeletet felsőfokú technikumok létesítéséről. (Az év őszén 21 ilyen oktatási intézmény nyílik meg.)

május 10. Bemutatják az *Amíg holnap lesz* című filmet (rendező Keleti Márton).

május 18—19. A Magyar Írók Szövetségének közgyűlése Budapesten. (Elnök: Darvas József; főtitkár: Dobozy Imre.)

május 25. Kádár Jánost, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárát, a minisztertanács elnökét 50. születésnapja alkalmából a Szocialista Munka Hőse címmel és a vele járó Magyar Népköztársaság Érdemrendjével tüntetik ki.

május 26. Felavatják Gyékényesen (Somogy m.) az újjáépített drávai vasúti hidat. — Megnyitják az ünnepi könyvhetet. (Megjelenik 65 munka, ebből 44 magyar szerző munkája; közöttük Molnár Erik: *Dialektikus materializmus és társadalomtudomány;* Illyés Gyula: *Ebéd a kastélyban.* Önéletrajz; Váci Mihály: *Mindenütt otthon.* Versek. Simon István: *Almafák.* Versek; Veres Péter: *Tiszántúli történetek.* Elbeszélések; Sarkadi Imre: *A szökevény.* Válogatott írások. A külföldi szerzők közt: V. Akszjonov, H. Alleg, J. R. Becker, F. Castro, J. Duclos, K. M. Szimonov, E. Triolet.)

május 31.—június 2. A Szakszervezeti Világszövetség vezető bizottságának 25.

ülése Budapesten. (Napirend: a békés egymás mellett élés és a leszerelés.)

június 5—12. A Szocialista országok agrárgazdasági kutatóintézetei képviselőinek értekezlete Budapesten. (Tárgya: a mezőgazdaság tervezésének és belterjes fejlesztésének elméleti és gyakorlati kérdései.)

június 6. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában (KGST) tömörült államok kommunista és munkáspártjai első titkárainak és kormányfőinek tanácskozása Moszkvában. (Június 7.: a KGST XVI. ülésszaka. A tagállamok kormányfőinek helyetteseiből a tanács végrehajtó bizottságot alakít.)

június 15. Átadják a forgalomnak a korszerűsített Déli pályaudvart Budapesten.

június 16. Az Elnöki Tanács 1962:13. számú törvényerejű rendelete a tankötelezettségről. (A 6. életév betöltésétől 10 éven át.) → 1961. október 7—12.

június 18—21. A dahomey-i jószolgálati küldöttség látogatása Magyarországon. (Megállapodás születik diplomáciai kapcsolat létesítéséről nagykövetei szinten; kereskedelmi és pénzügyi, műszaki és tudományos, kulturális megállapodást írnak alá.)

június 21—23. Szenegáli kormányküldöttség látogatása Magyarországon.

június 28. A Kossuth Kiadó gondozásában megjelenik a tízkötetes *Világtörténet* oroszból fordított 1. kötete. (A 10. kötet: 1966.)

június 30. Országos békekonferencia Budapesten. (Megválasztja a leszerelési és béke-világkongresszuson részt vevő magyar küldöttség tagjait.) — Közzéteszik az 1016/1962. számú kormányhatározatot Kulturális Kapcsolatok Intézetének szervezéséről. (A külföldi kulturális kapcsolatok ápolására és fejlesztésére.)

július 5. A Rakaca völgyében (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) felavatják a hegyvidéki víztárolót.

július 9—14. Leszerelési és béke-világkongresszus Moszkvában. (A magyar küldöttséget Szakasits Árpád, az Országos Béketanács elnöke vezeti.)

július 10—12. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) végrehajtó bizottságának 1. ülése Moszkvában. (A magyar küldöttséget Apró Antal, a minisztertanács elnökhelyettese vezeti. Az ülés tárgya: a gépipar nemzetközi szakosítása és együttműködése.)

július 16. Sajószögeden (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) felavatják a Munkács—Budapest elektromos távvezeték alállomását.

július 21. Az Elnöki Tanács 1962:18. számú törvényerejű rendelete az alkoholisták kötelező elvonókezeléséről.

július 25. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) tagországai egyezményt írnak alá Moszkvában energetikai diszpécserközpont felállításáról, Prága székhellyel.

július 29.—augusztus 6. A VIII. Világifjúsági Találkozó Helsinkiben.

augusztus 6—10. A nemzetközi újságíró szervezet V. kongresszusa Budapesten.

augusztus 8. A magyarországi protestáns egyházak békenagygyűlése Budapesten.

augusztus 12. Közzéteszik az 1021/1962. számú kormányhatározatot Országos Pedagógiai Intézet létesítéséről.

augusztus 14—16. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának kibővített ülése. (Napirend: a kongresszusi irányelvek; a szervezeti szabályzat módosítása; a személyi kultusz éveiben a munkásmozgalom résztvevői ellen indított törvénysértő perek lezárása.)

augusztus 18. Megkezdi működését Budapesten a Ferenc távbeszélő központ.

augusztus 23. Bemutatják az *Utolsó vacsora* című filmet (rendező: Várkonyi Zoltán).

augusztus 27.—szeptember 3. 23 európai, ázsiai és amerikai ország marxista közgazdászainak tanácskozása Moszkvában. (Az állammonopolista kapitalizmusról és a munkásosztály harcának új feltételeiről.)

augusztus Megjelenik a *Diplomáciai iratok Magyarország külpolitikájához, 1936—1945.* című forráskiadvány-sorozat 1. kötete.

szeptember 11—15. Nemzetközi matematikai tanácskozás Tihanyban. (40 külföldi és 60 magyar részvevő.)

szeptember 12—15. Nemzetközi földrajztudományi konferencia Budapesten. (16 ország tudósainak részvételével.)

szeptember 13. Bemutatják az *Elveszett paradicsom* című filmet (rendező Makk Károly).

szeptember 15. Az Elnöki Tanács 1962:21. számú törvényerejű rendelete a közutakról.

szeptember 16. Az Elnöki Tanács 1962:22. számú törvényerejű rendelete a felsőoktatási intézményekről. (Az oktatási reform következtében szükségessé vált irányítási, szervezési és működési kérdésekről.)

szeptember 17. A Barátság olajvezetéken megérkezik Magyarországra a volgai kőolaj.

szeptember 21. Megnyílik a Nyíregyházi Tanárképző Főiskola.

szeptember 27. Bemutatják a *Piros betűs hétköznapok* című filmet (rendező Máriássy Félix, magyar—csehszlovák koprodukció).

október 11—12. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának kibővített ülése. (Marosán Györgyöt pártszerűtlen viselkedése miatt valamennyi pártmegbízatása alól fölmenti.)

október 13. Szőnyben (Komárom m.) felavatják a Barátság kőolajvezeték hazai szakaszát, továbbá a termikus krakküzemet (kapacitása évi 1 millió tonna kőolaj desztillációja).

október 21. Az Elnöki Tanács 1962: 24. számú törvényerejű rendelete a társadalmi bíróságokról.

október 22. Az Amerikai Egyesült Államok haditengerészeti blokádot léptet életbe Kuba ellen. (Megszűnik: november 21.)

október 23.—november 15. Magyar—szovjet gazdasági tárgyalások Moszkvában. (1980-ig szóló egyezményt írnak alá a timföld- és alumíniumtermelési együttműködésről.)

október 25. Háromnapos nemzetközi gerontológiai konferencia kezdődik Budapesten. — Bemutatják az *Angyalok földje* című filmet (rendező Révész György).

november 1. Illyés Gyula-est a budapesti Irodalmi Színpadon, az író 60. születésnapján.

november 2. Felavatják a kab-hegyi (Veszprém m.) televízióadót.

november 5. Az országgyűlés becikkelyezi az 1961. évi magyar—indonéz barátsági és együttműködési szerződést (1962:III. törvény); elfogadja a villamos energia fejlesztéséről, átviteléről és elosztásáról (1962: IV.), valamint az országgyűlési és tanácstagi választások időpontjának összehangolásáról szóló (1962:V.) törvényt.

november 7. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, a minisztertanács elnöke 3 napos hivatalos látogatásra Moszkvába utazik.

november 8. Magyarország és Ausztria 5 évre szóló kereskedelmi szerződést köt.

november 12—14. Nemzetközi alumíniumipari konferencia Budapesten.

november 15. Magyarország és a Szovjetunió alumíniumipari egyezményt köt. — Magyarország csatlakozik a nemzetközi főútvonalak építése tárgyában Genfben kiadott nyilatkozathoz.

november 17. Átadják a forgalomnak a Budapest—Miskolc közötti villamosított vasútvonalat. — Felavatják a békéscsabai hűtőházat.

november 20—24. A Magyar Szocialista Munkáspárt VIII. kongresszusa Budapesten. (Első titkár továbbra is Kádár János. A politikai bizottság tagjai: Kádár János, Apró Antal, Biszku Béla, Fehér Lajos, Fock Jenő, Gáspár Sándor, Kállai Gyula, Komócsin Zoltán, Münnich Ferenc, Nemes Dezső, Rónai Sándor, Somogyi Miklós, Szirmai István.)

november 27. Átalakul az 1961. szeptember 13-án hivatalba lépett Kádár-kormány. (A minisztertanács elnökhelyettesei közül kiválik Biszku Béla, utóda: Fehér Lajos; Nyers Rezső után az új pénzügyminiszter: Tímár Mátyás.)

november 28. Megnyitják „A magyar irodalom külföldön" című könyvkiállítást Moszkvában.

december 2—28. Magyar kormányküldöttség látogat Guineába, Maliba, Dahomeybe, Ghanába, Nigériába, Algériába és Marokkóba. (A küldöttség vezetője Kállai Gyula, a minisztertanács elnökhelyettese.)

december 6. A *Népszabadság* közli, hogy a nemzetközi együttműködés keretében megalakult a magyar űrkutatási bizottság. (Elnöke: Bognár Géza.)

december 7. Az Elnöki Tanács 1963. február 24-re tűzi ki az országgyűlési és tanácstagi választásokat. — Megnyitja kapuit Sopronban az Erdészeti és Faipari Egyetem.

december 14—20. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) XVII. ülésszaka Bukarestben. (Határozatot fogad el a szocialista országok közös bankjának létrehozásáról.)

december 27. Megalakul a Szövetkezeti Tudományos Tanács. (Elnöke: Érdei Ferenc.)

december 30. Felavatják a Budapesti Harisnyagyár új festő- és kikészítőüzemét.

az év folyamán Megjelenik Fábry Zoltán *Ember az embertelenségben* című cikkgyűjteménye; Szilágyi Domokos *Álom a repülőtéren* című verseskötete (Bukarest); Tamási Áron *Akaratos népség* (összegyűjtött drámák); Molnár Ferenc ***Szülőfalum, Pest*** **(válogatott elbeszélések és egyéb írások).**

1963

január 3—8. Vladimir Velebit, az Egyesült Nemzetek Szervezete Európai Gazdasági Bizottságának főtitkára Budapesten tárgyal. (A bizottság áprilisi közgyűlésének előkészítéséről, technikai segélynyújtási kérdésekről.)

január 10. A sajtó közli a Hazafias Népfront Országos Tanácsának választási felhívását. (Országszerte megkezdődnek és január 29-ig tartanak a képviselő- és tanácstagjelölő gyűlések.) — A kecskeméti Katona József Színház bemutatja Tamási Áron *Boldog nyárfalevél* című darabját.

január 20. A *Népszabadság Erősítsük a nemzetközi kommunista mozgalom egységét* című cikkében ismerteti a Magyar Szocialista Munkáspárt álláspontját a kommunista és munkáspártok egymáshoz fűződő kapcsolatairól és a fennálló vitás kérdésekről.

január 24. Közzéteszik a minisztertanács 2/1963. számú rendeletét az állami iparvállalatokról és az ipariránvító szervekről. — Bemutatják az *Egyiptomi történet* című filmet (rendező Mészáros Gyula, a film magyar—egyiptomi koprodukcióban készült).

február 6—9. A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség végrehajtó bizottságának ülése Budapesten. (Határozat a fiatalságnak a békéért és a leszerelésért vívott harcáról.)

február 10. Szolnokon ünnepélyesen felavatják az új közúti Tisza-hidat.

február 13. Első ízben adják át a szép magyar beszéd jutalmazására Péchy Blanka által alapított Kazinczy-díjat. (Az első kitüntetett: Makay Margit színművész.)

február 14. Bemutatják az *Isten őszi csillaga* című filmet (rendező Kovács András).

február 15—21. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) végrehajtó bizottságának 4. ülése Moszkvában. (Tárgya: az európai szocialista országok fűtőanyag-energetikai mérlege és az idevonatkozó geológiai kutatások eredményei.)

február 24. Országgyűlési és tanácstagi választások. (A választásra jogosultak 97,2%-a leszavaz, a szavazók 98,9%-a a Hazafias Népfront jelöltjeire.)

február 28. A Varsói Szerződés tagállamai honvédelmi minisztereinek értekezlete Varsóban.

március 7. A budapesti Műcsarnokban jugoszláv képzőművészeti kiállítás nyílik. — Bemutatják a *Mici néni két élete* című filmet (rendező Mamcserov Frigyes).

március 11. Budapest Főváros Tanácsának a választás utáni alakuló ülése. (A végrehajtó bizottság elnöke: Sarlós István.)

március 20. Átalakul az 1961. szeptember 13-án hivatalba lépett (1962. november 27-én összetételében változott) Kádár-kormány. (Az új miniszterek: kohó- és gépipar: Horgos Gyula; munkaügy: Veres József; nehézipar: Lévárdi Ferenc). — 20 tagú román katonai küldöttség érkezik Budapestre 4 napos látogatásra Leontin Salajan hadseregtábornok, a fegyveres erők miniszterének vezetésével. — Az első forgókemence begyújtásával megkezdi működését Vácott a Dunai Cement- és Mészművek.

március 21., 25—26. A február 24-én megválasztott országgyűlés első ülése. (Megválasztja az Elnöki Tanács tagjait és az országgyűlés bizottságait; megerősíti a kormányt; elfogadja az 1963. évi költségvetést.)

március 22. Az Elnöki Tanács 1963: 4. számú törvényerejű rendelete általános közkegyelem gyakorlásáról. (Kegyelmet kapnak a személyi kultusz éveiben a hatalommal visszaélő törvénysértők, az ellenforradalmi cselekményekben bűnösök és az elmúlt hat évben államellenes bűncselekményt elkövetők.)

március 22—26. Magyar—jugoszláv gazdasági tárgyalások Budapesten. (Megállapodás magyar—jugoszláv gazdasági együttműködési bizottság létrehozásáról.) — Az Interparlamentárius Unió magyar csoportjának alakuló ülése. (Elnök: Molnár Erik.)

március 28. Bemutatják az *Oldás és kötés* (rendező Jancsó Miklós) című filmet .

április 2. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága politikai bizottságának határozata a felsőoktatási intézmények felvételi rendszeréről és a származás szerinti kategorizálás megszüntetéséről.

április 17—25. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) végrehajtó bizottságának 5. ülése Moszkvában. (Napirend: a vegyipar, a gépgyártás és más gazdasági ágak további szakosítása és együttműködése, a közös bank létrehozása.)

április 17—27. Magyar—görög gazdasági tárgyalások Athénben. (Pénzügyi, hajózási és légügyi egyezményt kötnek.)

április 18. Az Egyesült Nemzetek Szervezete európai gazdasági bizottságának 18. ülésszaka. (Szarka Károly külügyminiszter-helyettest alelnökké választja.)

április 22. Lenin-díjjal tüntetik ki a Moszkvában élő Varga Jenőt a jelenkori kapitalizmus tudományos kérdéseinek kidolgozásáért.

április 24. A Magyar Állami Hangversenyzenekar Bécsben vendégszerepel. (A Konzerthaus nagytermében Haydn-, Bartók- és Kodály-műveket ad elő.)

május 2. Bemutatják a *Mindennap élünk* című filmet (rendező Rényi Tamás).

május 9—12. A magyar szakszervezetek XX. kongresszusa Budapesten. (A Szakszervezetek Országos Tanácsának elnöke: Somogyi Miklós; főtitkára: Brutyó János.)

május 9—13. A szocialista országok postaügyi minisztereinek értekezlete Budapesten. (Tárgya: a nemzetközi távközlési és televízió-berendezések távlati fejlesztése, a postai forgalom gépesítése.)

május 13. Életbe lép a jugoszláviai Vajdaság Autonóm Tartomány statútuma. (Többek közt rögzíti a kisebbségi jogokat, köztük az anyanyelveknek a hivatali életre is kiterjedő használatát.)

május 16—18. Magyar párt- és kormányküldöttség látogat Lengyelországba Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, a minisztertanács elnöke vezetésével. (Tárgyalások a gazdasági együttműködés fejlesztésének lehetőségeiről és a nemzetközi helyzetről.)

május 23. Közzéteszik a kormány és a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökségének együttes határozatát az üzemi tanácsokról. (Választott szervek,

amelyek a szakszervezeti bizottság közvetlen irányításával működnek.)

május 26.—június 2. Ünnepi könyvhét. (Megjelenik 64 munka, ebből 46 magyar szerző munkája; közöttük: Bárczi Géza: *A magyar nyelv életrajza;* Darvas József: *Részeg eső.* Regény; Fejes Endre: *Rozsdatemető.* Regény; Illyés Gyula: *Petőfi Sándor;* Lenin összes művei 1. kötet; Mesterházi Lajos: *Az ártatlanság kora.* Regény; Szabó Magda: *Pilátus.* Regény; *Vas István összegyűjtött versei;* A külföldi szerzők közt: J. Amado, I. Andrić, K. A. Fegyin, R. Garaudy, E. Hemingway, N. Hikmet, J. Jevtusenko, J. Steinbeck.)

május 28. Magyar pártmunkás-küldöttség indul a Szovjetunióba. (Nyers Rezső vezetésével a Szovjetunió Kommunista Pártjának az ipar és a mezőgazdaság vezetésében kialakult módszereit tanulmányozza június 8-ig.)

június 3. Meghal XXIII. János pápa. (Utóda, június 21.: VI. Pál.)

június 5—17. Magyar—francia gazdasági tárgyalások Budapesten. (Hosszú lejáratú árucsere-forgalmi egyezményt írnak alá.)

június 14—19. A Vosztok 5 űrhajó V. F. Bikovszkijjal 81, majd június 16—19.: a Vosztok 6 V. V. Tyereskovával, a világ első női űrhajósával 46 fordulatot tesz a föld körül.

június 15—16. A VI. magyar békekongreszszus Budapesten. (Megválasztja az Országos Béketanácsot; elnök: Szakasits Árpád.)

június 28. Magyarország és Nigéria gazdasági és műszaki tudományos egyezményt köt Budapesten.

július 1—3. U Thant, az Egyesült Nemzetek Szervezetének főtitkára a kormány meghívására látogatást tesz Magyarországon. (Július 2.: nagygyűlés a Csepel Művekben.)

július 3—10. Giancarlo Pajetta, az Olasz Kommunista Párt központi bizottsága titkárának látogatása Magyarországon.

július 21. A moszkvai filmfesztiválon ezüstdíjjal tüntetik ki a *Legenda a vonaton* című magyar filmet (rendező: Rényi Tamás).

július 22. A Magyar Tudományos Akadémia és a Kubai Tudományos Akadémia együttműködési egyezményt köt Budapesten.

július 24—25. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsában (KGST) résztvevő tagországok kommunista és munkáspártjai első titkárainak és kormányfőinek értekezlete Moszkvában. (Jóváhagyja az 1966—1970-re vonatkozó tervek összehangolásának határidőit; a tagországok közötti kereskedelemben a többoldalú elszámolásra való áttérést és a gazdasági együttműködés nemzetközi bankjának létrehozását.)

július 26. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának VIII. ülése Moszkvában. — A Varsói Szerződés tagállamai politikai tanácskozó testületének ülése Moszkvában. (Állást foglal az atomcsend-egyezmény megkötése mellett.)

július 30. Nagykövetségi szintre emelik a Magyarország és Svájc közötti diplomáciai kapcsolatokat (közli a *Népszabadság*).

augusztus 5. Az Amerikai Egyesült Államok, Anglia és a Szovjetunió külügyminiszterei (Moszkvában július 15—25. között folytatott tárgyalás után) aláírják a légköri, a világűrbeli és a víz alatti nukleáris fegyverkísérleteket eltiltó nemzetközi szerződést. (A szerződéshez a világ legtöbb állama csatlakozik. Augusztus 8.: a magyar kormány is aláírja a szerződést.) — A Fővárosi Operettszínház a *Csárdáskirálynő* előadásával Trieszt-ben megkezdi olaszországi vendégszereplését.

augusztus 14. Új közúti hidat avatnak a Tiszán, Záhony (Szabolcs-Szatmár m.) és Csap (Szovjetunió) között.

augusztus 15. Felavatják Oroszlányban (Komárom m.) a 200 megawattos hőerőművet.

augusztus 17. Leleplezik a szabadság vértanúi emlékművét a budapesti Zrínyi Miklós Katonai Akadémián. (Az 1942-ben itt halálra kínzott Rózsa Ferenc, az itt

vallatott Schönherz Zoltán és mások emlékére.)

augusztus 20. Aporliget község (Szabolcs-Szatmár m.) bekapcsolásával az országos villamosenergia hálózatba, befejeződik a falvak villamosítása.

augusztus 22. Nagykövetségi szintre emelték a Magyarország és Görögország közötti diplomáciai kapcsolatokat — közli a *Népszabadság*. — Felavatják Miskolcon a 73 m magas avasi kilátótornyot.

szeptember 4—11. Az európai húsipari kutatók IX. konferenciája Budapesten. (23 ország 130 szakemberének részvételével.)

szeptember 9—12. Párt- és kormányküldöttség baráti látogatása Jugoszláviában Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárának, a minisztertanács elnökének vezetésével.

szeptember 9—14. A Varsói Szerződés egyesített fegyveres erőinek hadgyakorlata a Német Demokratikus Köztársaságban. (Csehszlovák, lengyel, német népi demokratikus és szovjet egységek részvételével.)

szeptember 20. Közzéteszik a 3004/1963. számú kormányhatározatot a termelőszövetkezetek 1964. évi állami támogatásának rendszeréről. (A beruházási hitelek közül többnek elengedi a visszafizetését; számos munkára vissza nem térítendő állami támogatást ad.) — Bemutatják a *Hogy állunk, fiatalember?* című filmet (rendező Révész György).

szeptember 24. Megindul a MALÉV (Magyar Légiforgalmi Vállalat) Európán kívüli első légijárata Kairóba.

szeptember 30.—október 2. A szocialista országok zeneművész-szövetségei vezetőinek konferenciája Budapesten.

szeptember Megnyílik az ungvári egyetem (Kárpát-Ukrajna) magyar tanszéke. (Ezzel egy időben megindul a magyar szakos tanárok képzése.)

október 1—4. Párt- és kormányküldöttség baráti látogatása Csehszlovákiában, Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárának, a minisztertanács elnökének vezetésével. (Megállapodás születik a közös dunai erőműről és az utazás kölcsönös megkönnyítéséről.)

október 7—19. Magyar katonai küldöttség látogatása a Szovjetunióban Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter vezetésével.

október 7.—november 8. Magyar szakszervezeti küldöttség látogatása Afrikában, a ghanai, a mali, a guineai és az algériai szakszervezeteknél Somogyi Miklós, a Szakszervezetek Országos Tanácsa elnökének vezetésével.

október 15. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének politikai bizottsága alelnökévé választja Csatorday Károly nagykövetet, Magyarország állandó ENSZ képviselőjét.

október 16—19. Nemzetközi néprajzi kongresszus Budapesten. (16 ország szakembereinek részvételével.)

október 16—25. Jugoszláv parlamenti küldöttség látogatása Magyarországon Zvonko Brkić, az országgyűlés alelnökének vezetésével.

október 17. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése határozatot hoz a tömegpusztító fegyverek világűrbe juttatásának eltiltásáról.

november 5. Felavatják Vácott a Dunai Cement- és Mészmű üzemét, a második ötéves terv egyik legnagyobb beruházását.

november 10. Magyarország és a Német Szövetségi Köztársaság hosszú lejáratú kereskedelmi és fizetési megállapodást köt Budapesten. (A két ország kölcsönösen kereskedelmi képviseletet állít fel.)

november 11—20. Finn parlamenti küldöttség látogat Magyarországra Kauno Kleemola, az országgyűlés elnökének vezetésével.

november 12. Felavatják Bécsben a Collegium Hungaricum új épületét.

november 12—23. Szovjet pártmunkásküldöttség látogat Magyarországra V. P. Mzsanavadze, a Grúz Kommunista Párt első titkárának vezetésével.

november 14. Közzéteszik a kormányhatározatot a budapesti földalatti gyorsvasút építésének folytatásáról (→ 1970.

április 2.) — Bemutatják a *Nappali sötétség* című filmet (rendező Fábri Zoltán).

november 18—22. Lengyel párt- és kormányküldöttség látogat Magyarországra Władisław Gomulka, a Lengyel Kommunista Párt első titkára és Józef Cyrankiewicz miniszterelnök vezetésével. (Tárgyalások a kapcsolatok kiszélesítéséről a gépgyártás terén, a vaskohászatban, a vegyiparban és a tudományos műszaki együttműködésben.)

november 18—27. Országgyűlési küldöttség látogat Angliába Molnár Erik vezetésével.

november 20—23. Az Állami Operaház balettegyüttese Párizsban vendégszerepel.

november 22. John F. Kennedy, az Amerikai Egyesült Államok elnöke merénylet áldozatául esik. (Utóda Lyndon B. Johnson, az addigi alelnök.)

november 22.—december 18. Országgyűlési küldöttség látogat Indiába és Indonéziába Vass Istvánné, az országgyűlés alelnökének vezetésével. (November 24.: Magyarország és India 5 évre szóló kereskedelmi egyezményt köt Delhiben.)

november 25.—december 2. Pártküldöttség látogat a Szovjetunióba Szirmai István, a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága titkárának vezetésével. (A Szovjetunió Kommunista Pártjának ideológiai munkáját tanulmányozza.)

november 26. Bekapcsolják az országos energiahálózatba a százhalombattai (Pest m.) hőerőmű első gépegységét.

november 30. Átadják a forgalomnak Budapest első gyalogos aluljáróját, az Astoria-aluljárót. — Felavatják Szolnokon a Tiszamenti Vegyiművek új, évi 120 000 t teljesítőképességű kénsavgyárát és 200 000 t kapacitású szuperfoszfát üzemét.

december 2. Nagykövetségi szintre emelik a Magyarország és Anglia közötti diplomáciai kapcsolatokat. — Magyarország és Dánia öt évre szóló árucsere-forgalmi megállapodást köt Koppenhágában.

december 7. Átalakul az 1961. szeptember 13-án hivatalba lépett (1962. november 27-én és 1963. március 20-án összetételében változott) Kádár-kormány. (A minisztertanács 5. elnökhelyettese a belügyminiszterségtől megváló Pap János; új miniszterek: belügy: Benkei András; közlekedés- és postaügy: Csanádi György; külkereskedelem: Bíró József.)

december 17. Nagykövetségi szintre emelik a Magyarország és Franciaország közötti diplomáciai kapcsolatokat.

december 17—21. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) végrehajtó bizottságának 10. ülése Bukarestben. (Egyezmény közös tehervagonpark létesítéséről.)

december 21. Moszkvában orosz nyelven előadják Kodály Zoltán *Háry János* című daljátékát.

december 22. Felavatják a rudabányai (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) vasérctörő és osztályozó művet.

december 23. Az Elnöki Tanács 1963: 32. számú törvényerejű rendelete az állami földnyilvántartásról; 1963:34. számú a dolgozók egészségének és testi épségének védelméről; 1963:35. és 36. számú a kitüntetések adományozásáról szóló jogszabályok módosításáról. (A legmagasabb kitüntetés: a Szocialista Munka Hőse; új kitüntetés a Magyar Népköztársaság Állami Díja; a Kossuth-díj a jövőben kulturális-művészeti teljesítmények jutalmazására szolgál.)

december 25. Az Elnöki Tanács 33/1963. számú törvényerejű rendelete az anyakönyvek vezetéséről és a házasságkötési eljárásról.

december 26. Bemutatják a *Germinal* című filmet (rendező Yves Allegret, magyar—francia koprodukció).

december 31. A szovjet kormány üzenete az állam- és kormányfőkhöz: kössenek olyan nemzetközi egyezményt, amely kimondja, hogy minden állam lemond a területi és határviták erőszakos megoldásáról.

az év folyamán Megjelenik Illyés Gyula *Nyitott kapu* című gyűjteményes műfor-

dítás-kötete; Radnóti Miklós *Versei és műfordításai;* Móricz Zsigmond *Levelei;* Németh László *A kísérletező ember* című tanulmánykötete; Sánta Ferenc *Az ötödik pecsét,* Sinkó Ervin *Áron Szerelme* (Újvidék) című regénye; Tamási Áron *Hétszínű virág* című elbeszélésgyűjteménye.

1964

január 1. Megkezdi működését a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának Nemzetközi Bankja.

január 9. Bemutatják a *Honfoglalás* című filmet (rendező Mihályfi Imre).

január 13. Magyar—szovjet tárgyalások kezdődnek Budapesten az 1966—1970. évi ötéves terv összehangolásáról.

január Megalakul Szabadkán a Jugoszláviai Magyar Nyelvművelő Egyesület.

január 31. Nagykövetségi szintre emelik a Magyarország és Svédország közötti diplomáciai kapcsolatokat. — Megindul a *Magyarország* című politikai és társadalmi hetilap. (Főszerkesztő: Pálfy József.)

január 31.—február 3. A Jugoszláv Kommunista Párt küldöttségének látogatása Magyarországon Aleksander Ranković köztársasági alelnök vezetésével.

február 1. Megkezdődik a Diesel-vontatás a Budapest—Záhony közti vasútvonalon.

február 2—6. Szovjet küldöttség látogat Magyarországra M. A. Leszecsko miniszterelnök-helyettes vezetésével. (Megegyezést köt magyar—szovjet gazdasági és műszaki-tudományos együttműködési kormányközi bizottság létrehozásáról.)

február 6. Bemutatják a Kosztolányi Dezső regényéből készült *Pacsirta* című filmet (rendező Ranódy László).

február 10—15. A Szovjet Kommunista Párt központi bizottsága ülésén határozatot fogadnak el a kínai kommunista párt tevékenységéről, a nemzetközi kommunista mozgalom egységéről.

február 17—19. Magyar—csehszlovák tárgyalások Prágában a gazdasági és műszaki-tudományos együttműködésről.

február 20—22. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának kibővített ülése. (Határozatban ítéli el a Kínai Kommunista Párt vezetőinek politikáját.)

február 25—28. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa végrehajtó bizottságának 11. ülése Moszkvában. (Tárgya: a műszaki-tudományos együttműködés továbbfejlesztése; a szabványok egységesítése; vízgazdálkodás; az 1966—1970. évi tervek egybehangolása.) — Budapesten vendégszerepel az angol Royal Shakespeare Company színház együttese.

március 2—11. Szovjet pártmunkás küldöttség látogat Magyarországra J. V. Andropov, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottsága titkárának vezetésével. (A magyarországi pártmunkát tanulmányozza.)

március 9—14. Bolgár párt- és kormányküldöttség látogat Magyarországra, Todor Zsivkov, a Bolgár Kommunista Párt első titkárának vezetésével.

március 14. Az Elnöki Tanács 1964: 6. számú törvényerejű rendelete a társadalombiztosítási szervezet egységesítéséről. (1965. január 1-én lép hatályba.)

március 18. Magyar divatbemutató Bécsben, a Pálffy-palotában.

március 19—20. A Hazafias Népfront III. kongresszusa Budapesten. (Elnök: Kállai Gyula; főtitkár: Erdei Ferenc.)

március 23.—június 15. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének világkereskedelmi és gazdaságfejlesztési konferenciája Genfben. (A magyar küldöttség vezetője Bíró József külkereskedelmi miniszter.)

március 27. A budapesti Nemzeti Színház bemutatja Darvas József *Részeg eső* című darabját.

március 31.—április 5. A Demokratikus Jogászok Nemzetközi Szövetségének VIII. kongresszusa Budapesten.

március 31—április 10. Szovjet párt- és kormányküldöttség látogatása Ny. Sz. Hruscsov, a Szovjetunió Kommunista Pártja első titkárának, a minisztertanács elnökének vezetésével. (Április 3.: Átadja Kádár Jánosnak, a Magyar Kommunista Párt első titkárának, a minisztertanács elnökének a Lenin-rendet és a Szovjetunió Hőse aranycsillagát.)

április 1. Kazincbarcikán (Borsod-Abaúj-Zemplén m.) felavatják a lengyel közreműködéssel épült könnyűbetongyárat.

április 2. Bemutatják a *Sodrásban* című filmet (rendező Gaál István).

április 11. Első ízben rendezik meg Magyarországon a költészet napját, József Attila születésnapján. — Megnyílik az egykori Szocialista Képzőművészek csoportjának kiállítása a budapesti Nemzeti Galériában.

április 17. Ny. Sz. Hruscsov, a Szovjetunió Kommunista Pártja első titkárának, a minisztertanács elnökének 70. születésnapjára magyar küldöttség érkezik Moszkvába. (Tagjai: Kádár János, a Magyar Kommunista Párt első titkára, a minisztertanács elnöke; Rónai Sándor, az országgyűlés elnöke és Erdélyi Károly külügyminiszter-helyettes.)

április 15.—július 15. Lakóbizottsági választások Budapesten. (15 ezer lakóbizottság tagjainak újraválasztása.)

április 17. Befejeződnek a magyar—mongol tárgyalások Budapesten. (Az 1966—1970. évi együttműködésről.)

április 18—19. A Magyar Vöröskereszt II. kongresszusa Budapesten.

április 19—24. Az osztrák ipar vezető képviselőinek tárgyalásai Budapesten Franz Kosinek, az Osztrák Szövetségi Kereskedelmi és Iparkamara főtitkárának vezetésével.

április 25—27. A Béke-világtanács elnökségének ülése Budapesten.

április 29. Nagykövetségi szintre emelik Magyarország és Olaszország diplomáciai kapcsolatait.

április 30. Nagykövetségi szintre emelik Magyarország és Afganisztán diplomáciai kapcsolatait.

május 3—13. A Szakszervezetek Országos Tanácsa küldöttségének látogatása Ausztriában Brutyó János főtitkár vezetésével. (A szakszervezeti munkát tanulmányozza.)

május 6—12. A Német Demokratikus Köztársaság Párt- és kormányküldöttségének látogatása Magyarországon Walter Ulbricht, az NDK Szocialista Egységpártja első titkárának, az NDK államtanácsa elnökének a vezetésével.

május 14. Bemutatják a *Férjhez menni tilos!* című filmet (rendező Zsurzs Éva).

május 16. Magyarország és Irán diplomáciai kapcsolatot létesít nagykövetségi szinten.

május 20. Élelmiszert és egyéb cikkeket árusító automaták kezdik meg működésüket Budapesten.

május 20.—június 11. Jugoszláv—magyar gazdasági tárgyalások Belgrádban. (Az ipari és mezőgazdasági együttműködésről.)

május 23. Ünnepi könyvhét. (Megjelenik 64 könyv, ebből 47 magyar szerző munkája. Közöttük; *Magyarország története*, 2 kötet. főszerkesztő: Molnár Erik; *A magyarországi művészet története*. 2 kötet, szerkesztő: Zádor Anna és Dercsényi Dezső; Nagy Péter: *Szabó Dezső;* Varga Jenő: *A jelenkori gazdasági válságok és a kapitalizmus; Juhász Gyula összes versei;* Karinthy Frigyes: *Naplóm, életem;* Sánta Ferenc: *Húsz óra.* Regény; Németh László: *Társadalmi drámák* 1—2.; Simon István: *Gyümölcsoltár.* Versek; Szabó Magda: *A danaida.* Regény; Váci Mihály: *Szegények hatalma.* Versek. A külföldi szerzők közt: L. Aragon, Ch. Baudelaire, B. Brecht, W. Faulkner, M. Gorkij. A. Sz. Puskin, J. Semprun.) — Felavatják az orosházi (Békés m.) üveggyár első három üzemét.

május 26—31. Abdullah al-Szalal marsall, a Jemeni Arab Köztársaság elnökének hivatalos látogatása Magyarországon. (Magyar—jemeni barátsági és együttműködési szerződést írnak alá.)

május 28. Nagykövetségi szintre emelik Magyarország és Japán diplomáciai kapcsolatait.

június 9—23. A Francia Kommunista Párt öttagú küldöttségének látogatása Georges Marchais, a párt Központi bizottsága titkárának vezetésével.

június 15—19. Az első rövidfilm- és televíziós rövidfilm-fesztivál Miskolcon.

június 19. Megkezdi működését a Nyíregyházi Konzervgyár.

június 21. Az Elnöki Tanács 1964:12. számú törvényerejű rendelete a népi ellenőrzésről. (Módosítja az 1957: VII. törvényt, kibővíti a népi ellenőrzés feladatait és jogkörét.)

június 29. Megindul a menetrendszerű autóbuszforgalom Magyarország és Csehszlovákia között.

június Első ízben rendezik meg kulturális programmal a Jókai-napokat a szlovákiai Komáromban.

július 1. Megkezdi működését a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) közös vasúti parkja. (Több mint 92 ezer tehervagon.)

július 1—3. A Román Munkáspárt küldöttségének látogatása Budapesten Nicolae Ceausescu, a párt központi bizottsága titkárának vezetésével.

július 5—16. A Szakszervezetek Országos Tanácsa küldöttségének látogatása Finnországban Brutyó János főtitkár vezetésével.

július 6—13. Az Olasz Szocialista Párt küldöttségének látogatása Magyarországon.

július 14—16. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa végrehajtó bizottságának 13. ülése Moszkvában. (Magyarország, Csehszlovákia és Lengyelország vaskohászati együttműködésének biztosítására létrehozza az Intermetall szervezetet, Budapest székhellyel.)

július 20. A magyar állampolgárok e naptól a személyi igazolvány mellé kiállított betétlappal utazhatnak Lengyelországba.

július 23—27. A Japán Szocialista Párt küldöttségének látogatása Magyarországon Narita Tomimi főtitkár vezetésével.

július 23—28. Fock Jenő, a minisztertanács elnökhelyettesének hivatalos látogatása Ausztriában.

július 24. Edward Du Cann angol kereskedelmi államminiszter megbeszélései Budapesten politikai és gazdasági vezetőkkel.

augusztus 4. Az Amerikai Egyesült Államok légiereje megkezdi Vietnam több mint 4 évig tartó bombázását.

augusztus 6. Bemutatják a *Dollárpapa* című filmet (rendező Gertler Viktor).

augusztus 19. Átadják rendeltetésének a budapesti Lipót telefonközpont 8000 új állomását. — Nyíregyházán tbc-gyógyintézetet és konzervgyárat, Zalaegerszegen nyomdát avatnak.

augusztus 31.—szeptember 6. Tárgyalások Budapesten az Amerikai Eaton Konszern vezetőivel. (Előzetes megállapodás az amerikai—magyar kereskedelem fejlesztését szolgáló szervezet létrehozásáról.)

szeptember 2—10. Nemzetközi bélyegkiállítás Budapesten.

szeptember 7—16. Norvég pártmunkásküldöttség látogatása.

szeptember 11—16. Jugoszláv párt- és kormányküldöttség látogatása J. B. Tito államelnök vezetésével. (Tárgyalások hosszú lejáratú árucsere-forgalmi megállapodásról, szélesebb körű együttműködésről a gépgyártásban, a kohászatban, a vegyiparban és más területeken.)

szeptember 11—17. Magyar filmnapok Párizsban.

szeptember 12—16. Svéd szövetkezeti küldöttség látogatása C. A. Andersson, a Svéd Országos Szövetkezeti Szövetség elnökének, Stockholm főpolgármesterének vezetésével.

szeptember 15. A Vatikán megbízottainak budapesti tárgyalásai végeztével megállapodást és jegyzőkönyvet írnak alá Magyarország és a katolikus egyház viszonyairól.

szeptember 17. Megegyezés a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) és

Jugoszlávia közt. (Jugoszlávia részt vesz a KGST szerveinek munkájában.)

szeptember 17—26. Lengyel katonai küldöttség látogat Magyarországra Marian Spychalski hadügyminiszter vezetésével.

szeptember 20. I. Hailé Szelasszié, Etiópia császára 3 napos hivatalos látogatásra Budapestre érkezik. (Tárgyalások a két ország kapcsolatainak kiszélesítéséről; a diplomáciai kapcsolatokat nagykövetei szintre emelik; Etiópiában magyar bizottság vizsgálja meg az együttműködés további lehetőségeit.)

szeptember 21. Megszűnik a vízumkényszer Magyarország és Bulgária között.

szeptember 24—26. A Magyar Szocialista Munkáspárt ideiológiai konferenciája Budapesten. (A kispolgári, burzsoá nézetek elleni harcról és a szocialista tudatformálás során levő feladatairól.)

szeptember 28.—október 3. Csehszlovák párt- és kormányküldöttség látogatása Antonin Novotny köztársasági elnök, Csehszlovákia Kommunista Pártja első titkárának vezetésével.

október 1. Diósgyőrben felavatják a rekonstruált durvahengerművet. — E naptól kezdve a magyar külképviseletek a turisták és rokonlátogatók vízumkérelmeit 24 órán belül elintézik.

október 10—23. A XVIII. Nyári Olimpia Tokióban. (A magyar sportolók 10 arany-, 7 ezüst- és 5 bronzérmet szereznek.)

október 11—17. Magyar párt- és kormányküldöttség látogat Lengyelországba Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, a minisztertanács elnöke vezetésével.

október 12—13. Első ízben végez űrrepülést a világ első háromszemélyes űrhajója, a Voszhod.

október 14. A Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottságának plenuma fölmenti Ny. Sz. Hruscsovot első titkári, a legfelső tanács elnöksége pedig október 15-én miniszterelnöki tisztségétől; utóda az első titkárságban L. I. Brezsnyev, a miniszterelnökségben A. Ny. Koszigin.

október 16. Az első kísérleti atomrobbanás a Kínai Népköztársaságban.

október 19—24. A Szolidaritási Világszervezet főtanácsának ülése Budapesten. (Határozat az akcióegység létrehozásáról; szolidaritási indítvány a vietnami nép támogatására.)

október 20. Az UNESCO közgyűlés 13. ülésszakának kezdete Párizsban. (Jóboru Magdát a kétéves munkaterv kidolgozásával megbízott bizottság alelnökévé, Szabó Imrét a jogi bizottság elnökévé választja.)

október 22. Bemutatják a *Válás Budapesten* című filmet (rendező Szemes Marianne).

október 27—31. Csanádi György közlekedés- és postaügyi miniszter hivatalos látogatása Franciaországban.

október 29.—november 1. Bruno Kreisky osztrák külügyminiszter hivatalos látogatása Budapesten. (Egyezmény az osztrák magyar határkérdésről és vagyonjogi kérdésekről.)

október 31. A budapesti Állami Operaház bemutatja Szokolay Sándor *Vérnász* című operáját.

november 3. Az Amerikai Egyesült Államok elnökévé L. B. Johnsont, az eddigi elnököt választják meg.

november 6—12. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 47. évfordulójának ünnepségei Moszkvában. (A magyar párt- és kormányküldöttséget Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, a minisztertanács elnöke vezeti.)

november 10. Az Elnöki Tanács 1964: 27. számú törvényerejű rendelete arról, hogy a háborús bűntettek és az értük kiszabható büntetések húsz esztendő múltán sem évülnek el.

november 12. Bemutatják a *Nehéz emberek* című filmet (rendező Kovács András).

november 21. Felavatják Budapesten az új Erzsébet-hidat.

november 23—december 12. Magyar országgyűlési küldöttség látogat Ghanába, Guineába és Maliba, Erdélyi Ferenc vezetésével.

november 25. A mezőgazdasági tudományos kutatók első országos tanácskozása Budapesten.

november 26—28. Nemzetközi egészségügy-szervezési kongresszus a Magyar Tudományos Akadémián.

december 4. Péter János külügyminiszter New Yorkban megbeszélést folytat Dean Rusk külügyminiszterrel a két ország viszonyáról.

december 9. A Magyar Állami Operaház balettkara Kairóban előadja Bartók Béla *Fából faragott királyfi* és *Csodálatos mandarin* című műveit.

december 14—16. Magyar—bolgár együttműködési tárgyalások Budapesten. (Egyezmény közös vállalatok létrehozásáról.)

december 16. Nagykövetségi szintre emelik Magyarország és Ausztria diplomáciai kapcsolatait.

december 19. Átadják a forgalomnak a 8000 állomásos óbudai telefonközpontot. — Felavatják Veszprémben az új megyei kórházat.

december 21. Ünnepség Debrecenben az ideiglenes nemzetgyűlés és az ideiglenes nemzeti kormány megalakulásának 20. évfordulója alkalmából.

december 30. A Szakszervezetek Országos Tanácsa felhívásban felszabadulási munkaversenyt hirdet.

december 31. Átadják rendeltetésének a budapesti Szabadság Szállót.

az év folyamán A központi Statisztikai Hivatal jelentése az ötéves terv első négy, az 1961—1964 közti évek teljesítéséről: a nemzeti jövedelem négy év alatt 22—23%-kal, az ipar termelési értéke 40%-kal, a mezőgazdasági termelés 10%-kal növekedett. A munkások és alkalmazottak reáljövedelme 1964-ben 1%-kal volt nagyobb az 1960. évinél (ez túlhaladja az öt éves előirányzatot). A mezőgazdasági lakosság fogyasztásának reálértéke 12—13%-kal nőtt. A kulturális célokra fordított költségvetési kiadások 54%-kal, a szociális és egészségügyi szolgáltatásokra fordított összegek 33%-kal emelkedtek. A nemzeti jövedelemből felhasználási alapra fordított összeg 1964-ben 35—36%-kal több, mint 1960-ban; ezen belül a beruházásokra és felújításokra felhasznált összeg 15 milliárd Ft-tal több az eredetileg tervezettnél. (Az ötéves terv, Magyarország „negyedik távlati népgazdasági terve" 1961. január 1-én kezdődött és 1965. december 31-én fejeződik be.) — Megjelenik Szabó Pál *Őszi vetés* című regénye; Vas István *Nehéz szerelem* című önéletrajzi munkája.

1965

január 3. Megkezdi működését a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa Intermetall irodája Budapesten. (A melegen és hidegen hengerelt acéláruk és csövek gyártásának szakosításával foglalkozik.)

január 11. Péter János külügyminiszter háromnapos hivatalos látogatásra Franciaországba érkezik. (Elvi megállapodás létesül a két ország kereskedelmi, kulturális és műszaki kapcsolatainak fejlesztéséről.)

január 14. Bemutatják az *Így jöttem* című filmet (rendező Jancsó Miklós).

január 19—20. A Varsói Szerződés Politikai Tanácskozó Testületének ülése Varsóban. (Megvitatja az Észak-Atlanti Szövetség NATO-atomhaderő létrehozására irányuló tervei folytán kialakult új helyzetet.)

január 27. A Csehszlovák Kommunista Párt központi bizottsága határozatot fogad el a gazdaságirányítási rendszer reformjáról.

január 29. L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártjának első titkára és Ny. V. Podgornij, az elnöki tanács tagja háromnapos látogatásra Budapestre érkeznek.

február 3. A Német Demokratikus Köztársaság népi kamarája felhívással fordul a világ országgyűléseihez: akadályozzák meg a náci és háborús bűnösök üldözésének a Német Szövetségi Köztársaságban tervezett megszüntetését.

február 9. A Budapest Táncegyüttes indiai és indonéziai vendégszereplésre indul.

február 10. Az Országgyűlés nyilatkozatot fogad el arról, hogy a háborús bűnök nem évülnek el. (→ február 3. — Március 25-én a Német Szövetségi Köztársaság 1970. január 1-ig hosszabbítja meg az elévülés határidejét.)

február 12. Budapest felszabadulásának 20. évfordulóján a Farkasréti-temetőben felavatják a Budai Önkéntes Ezred hősi halottainak síremlékét.

március 1—5. 18 kommunista és munkáspárt képviselőinek konzultatív találkozója Moszkvában. (Nyilatkozatban ítélik el a Vietnam elleni agresszív háborút. A Magyar Szocialista Munkáspártot Nemes Dezső és Ilku Pál képviseli.)

március 19—20. A szocialista brigádvezetők országos értekezlete.

március 22. A Román Kommunista Párt központi bizottsága első titkárává Nicolae Ceausescut választják.

március 23. Raul Castro Ruz kubai miniszterelnök-helyettes háromnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

március 27. A budapesti Nemzeti Múzeumban ünnepélyesen megnyitják a „Népi demokráciánk húsz esztendeje" című kiállítást.

március 11—13. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága többek közt az oktatási reform végrehajtásának tapasztalatait tárgyalja.

március vége—július közepe Árvíz a Dunán. (Az ár mintegy 150 000 holdat önt el; a kár mintegy 225 millió Ft.)

április 1. Bemutatják *A kőszívű ember fiai* című filmet (rendező Várkonyi Zoltán).

április 1—6. A felszabadulás 20. évfordulója alkalmából országosan ünnepségeket rendeznek. (Az ünnepségeken külföldi — bolgár, csehszlovák, jugoszláv, román és szovjet — párt- és kormányküldöttségek vesznek részt.)

április 2. Felavatják V. I. Lenin szobrát a budapesti Dózsa György úton.

április 3. Az országgyűlés ünnepi ülésén törvénybe iktatja a felszabadulás történelmi jelentőségét (1965:II. törvény). — Kiosztják az 1965. évi Állami- és Kossuth-díjakat.

április 7. Péter János külügyminiszter 4 napos hivatalos látogatásra Ausztriába érkezik.

április 13. Vaclav David csehszlovák külügyminiszter 3 napos hivatalos látogatásra Budapestre érkezik.

április 14. Tudományos emlékülés a Párttörténeti Intézetben a Magyarországi Szocialista Munkáspárt megalakulásának 40. évfordulóján.

április 20—28. Országgyűlési küldöttség látogat Jugoszláviába Kállai Gyula, a minisztertanács elnökhelyettesének vezetésével.

április 22. Megtartja első ülését az Országos Termelőszövetkezeti Tanács. (A későbbiekben: Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa.)

április 22—május 6. A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségének látogatása Olaszországban Szirmai István vezetésével.

április 25. A *Népszabadság* közli Nyers Rezsőnek a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága titkárának nyilatkozatát a gazdaságirányítási rendszer átalakításáról.

május 8. A Német Demokratikus Köztársaság nemzeti néphadserege és a szovjet hadsereg közös díszszemléje Berlinben.

május 9. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárának, a minisztertanács elnökének nyilatkozata a *Pravdá*ban a fasizmus feletti győzelem 20. évfordulója alkalmából.

május 10—18. A Varsói Szerződés tagállamai katonai vezetőinek találkozója a Szovjetunióban. (Harcászati gyakorlatok, fegyverbemutatók, véleménycsere.)

május 29—július 6. Könyvhét. (Megjelenik 73 könyv, ebből 64 magyar szerző munkája: közöttük: Berkesi András: *Húszévesek;* Cseres, Tibor: *Hideg napok;* Győri Dezső: *Sorsvirág;* Hubay Miklós: *Hősökkel és hősök nélkül;* Illés Béla: *Az aranyliba;* Juhász Ferenc: *Virágzó világfa;* Kállai Gyula: *A magyar függetlenségi mozgalom. 1936—1945;* Ka-

rinthy Ferenc: *Budapesti tavasz;* Kassák Lajos: *Egy lélek keresi magát;* Mesterházi Lajos: *Magnéziumláng; Művészeti Lexikon* I. kötet, szerkeszti Zádor Anna, Genthon István; Nemeskürty István: *A magyar film története;* Németh László: *Irgalom.* Regény; Rákos Sándor: *Táguló körök;* Somlyó György: *Tó fölött, ég alatt;* Szabó Pál: *Tavaszi szél. Tatárvágás.* Regények; Unger Mátyás—Szabolcs Ottó: *Magyarország története;* Váci Mihály: *Kelet felől;* Varga Jenő: *Tanulmányok a kapitalizmus politikai gazdaságtanának problémáiról; Zenei Lexikon.* I. kötet. A külföldi szerzők között: B. Brecht; M. Krleža; H. Lee; L. Martinov; M. Solohov; J. Steinbeck; K. Szimonov művei.)

június 13—21. Országgyűlési küldöttség látogat Finnországba Vass Istvánné, az országgyűlés elnökének vezetésével.

június 23—30. Nemzetközi Vietnami szolidaritási hét.

június 24—25. Tudományos ülésszak a Párttörténeti Intézetben. (Tárgya: A párt szövetségi politikája 1936—1962.)

június 24—29. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, a minisztertanács elnöke, Apró Antal és Biszku Béla, a párt politikai bizottságának tagjai baráti látogatást tesznek a Szovjetunióban. (Mindhármukat kitüntetik a Nagy Honvédő Háborúban aratott győzelem 20. évfordulójára alapított emlékéremmel.)

június 3—7. J. A. McDivitt és N. H. White közel 98 órás földkörüli űrrepülése kétszemélyes Gemini űrhajóval. (White 20 percre kilép az űrbe.)

június 6—17. A Moszkvai Nagyszínház balettegyüttese Budapesten vendégszerepel.

június 7—10. A szocialista országok szakszervezeti képviselőinek értekezlete Moszkvában. (Tárgya: A szakszervezetek feladatai a népgazdaság tervezésében; az anyagi érdekeltség növelésének kérdései a népgazdaságban.)

június 13. Közzéteszik a 7—9/1965. számú kormányrendeleteket az alacsony nyugdíjak, a kétgyermekesek családi pótléka, a hadirokkantak és hadigondozott családtagok járadékának fölemeléséről.

június 17—25. A Magyar Szocialista Munkáspárt pártmunkás-küldöttségének látogatása Finnországban Gáspár Sándor, a budapesti bizottság első titkárának vezetésével.

június 18. A Duna árvize elönti a Csallóköz (Szlovákia) nagy részét. (50 ezer ember válik hajléktalanná; az újjáépítés 2 évet vesz igénybe.)

június 19—20. A Magyar Újságiró Szövetség küldött közgyűlése Budapesten. (A szövetség elnöke: Barcs Sándor, főtitkára: Siklósi Norbert.)

június 23—28. A Vietnami Demokratikus Köztársaság kormányküldöttségének látogatása Le Thanh Nghi miniszterelnök-helyettes vezetésével. (Megállapodás jön létre a Vietnamnak nyújtandó segítségről és a két ország gazdasági együttműködésének továbbfejlesztéséről.)

június 25. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának ülése. (Kádár János fölmentését javasolja a minisztertanács elnöki tisztségétől; utódának Kállai Gyulát javasolja; javasolja továbbá Münnich Ferenc államminiszter nyugállományba helyezését és Pap János fölmentését a minisztertanács elnökhelyettesi tiszte alól. Fölmenti Nemes Dezsőt központi bizottsági titkári megbízatása alól, és kinevezi a Párttörténeti Intézet főigazgatójává; helyébe Komócsin Zoltánt választja, akit fölment a *Népszabadság* szerkesztőbizottságának vezetése alól; Gosztonyi Jánost fölmenti a központi bizottság osztályvezetői megbízatása alól, és kinevezi a *Népszabadság* szerkesztőbizottsága elnökének; Gáspár Sándort fölmenti a Budapesti Pártbizottság első titkári, Németh Károlyt a központi bizottság titkári megbízatása alól, és javasolja, hogy ez utóbbit válasszák meg a Budapesti Pártbizottság első titkárává.) — Tudományos békekonferencia a Magyar Tudományos Akadémián.

június 25—29. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa végrehajtó bizottságának 18. ülése Leningrádban. (Napirend: a Gazdasági Együttműködés Nemzetközi Bankja első évi tevékenységének eredményei; a népgazdasági tervek összehangolása.)

június 30. Péter János külügyminiszter 3 napos hivatalos látogatásra Angliába érkezik.

július 1. Hivatalba lép a Kállai-kormány. (A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke: Kállai Gyula; a kormány elnökhelyettesei: Apró Antal, Fock Jenő, Fehér Lajos. Miniszterek: belkereskedelem: Tausz János; belügy: Benkei András; egészségügy: Szabó Zoltán; élelmezésügy: Kovács Imre; építésügy: Trautmann Rezső; földművelésügy: Losonczi Pál; honvédelem: Czinege Lajos; igazságügy: Nezvál Ferenc; kohó- és gépipar: Horgas Gyula; könnyűipar: Nagy Józsefné; közlekedés- és postaügy: Csanádi György; külkereskedelem: Bíró József; külügy: Péter János; munkaügy: Veres József; művelődésügy: Ilku Pál; nehézipar: Lévárdi Ferenc; pénzügy: Tímár Mátyás; az Országos Tervhivatal elnöke: Ajtai Miklós.)

július 13. Megkezdi a termelést a Dunai Kőolajipari Vállalat.

július 19. Luis Corvalán, a chilei kommunista párt főtitkára és Pablo Neruda öt napos látogatásra Magyarországra érkezik.

július 24. Jugoszláviában törvényt hoznak a gazdasági reformról.

július 30—augusztus 2. Guineai párt- és kormányküldöttség látogatása Sekou Touré vezetésével.

augusztus 13—14. Emlékülés a Magyar Tudományos Akadémián Semmelweis Ignác halálának 100. évfordulóján. (A Semmelweis Orvostörténeti Múzeumban lelepleznek az anyák megmentőjének szobrát.)

augusztus 18. Jubileumi kiállítás nyílik a budapesti Magyar Nemzeti Galériában „Politikai plakátok, 1945—1965" címmel.

augusztus 19. Bemutatják a *Háry János* című filmet (rendező Szinetár Miklós).

augusztus 20. Országszerte ünnepi nagygyűlések az alkotmány napján.

augusztus 24. Az Olasz Kommunista Párt főtitkára, Luigi Longo, egy hetes baráti látogatásra Magyarországra érkezik.

augusztus 29—szeptember 4. A XII. nemzetközi történészkongresszus Bécsben. (50 magyar részvevővel.)

augusztus 30. Japán országgyűlési küldöttség érkezik 3 napos látogatásra Budapestre.

szeptember 3—14. A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége Franciaországba látogat Komócsin Zoltán, a központi bizottság titkárának vezetésével.

szeptember 4—10. Francia országgyűlési küldöttség látogatása Magyarországon.

szeptember 9. Megalakul az Országos Népművelési Tanács. (Elnöke Törő Imre, titkára Molnár János.) — Bemutatják a *Vízivárosi nyár* című filmet (rendező Fábri Zoltán).

szeptember 11. A Jugoszláviában szabadságát töltő Kádár János megbeszélést folytat J. B. Tito elnökkel Brioni szigetén.

szeptember 14—25. A Dél-Vietnami Nemzeti Felszabadítási Front küldöttségének látogatása Magyarországon. (Megállapodás: a DNFF irodát létesít Budapesten; a magyar szolidaritási bizottság orvosi műszereket és felszerelést ajándékoz Dél-Vietnamnak.)

szeptember 20—23. A Tudományos Munkások Világszövetségének tanácskozása Budapesten. (Tárgya: A tudomány a fejlődő országokban és a velük való együttműködés.)

szeptember 27—október 3. Magyar párt- és kormányküldöttség látogat a Mongol Népköztársaságba Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárának vezetésével. (Baráti és együttműködési szerződést írnak alá.)

szeptember 27—október 8. A Francia Kommunista Párt küldöttségének látogatása Magyarországon, Roland Leroy vezetésével.

szeptember 30—október 8. Katonai küldöttség látogat Jugoszláviába Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter vezetésével.

október 5—24. A leningrádi Miniatűr Színház Magyarországon vendégszerepel.

október 7—27. A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségének látogatása a Vietnami Demokratikus Köztársaságban és a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságban, Fock Jenő, a párt politikai bizottsága tagjának, a minisztertanács elnökhelyettesének vezetésével. (A küldöttség menet is, jövet is megszakítja útját rövid időre Pekingben.)

október 8—22. A VI. Szakszervezeti Világkongresszus Varsóban. (A magyar küldöttséget Gáspár Sándor elnök vezeti. — Felhívást bocsát ki a világ dolgozóihoz: A dolgozók nemzetközi egysége korunk fontos követelménye.)

október 13—17. A Keresztény Békekonferencia tanácsadó bizottságának ülése Budapesten. (40 ország több mint 200 egyházi küldöttével.)

október 15. Magyarország és Franciaország 5 évre szóló kulturális egyezményt köt Budapesten.

október 21. Bemutatják az alábbi filmeket: *Zöldár* (rendező Gaál István) és *Ma vagy holnap* (Kovács András).

október 22—27. A szovjet—magyar gazdasági és műszaki tudományos együttműködési kormányközi bizottság ülése Budapesten. (Az 1966—1970. évi tervek összehangolása.)

október 28—november 4. A Svájci Munkapárt küldöttségének látogatása Edgar Woog főtitkár vezetésével.

november 5. A Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának elnöksége a polgárháború 21 egykori magyar résztvevőjét kitüntetésben részesíti. Münnich Ferencet Lenin-renddel tünteti ki.

november 10—14. Az első magyar játékfilmszemle Pécsett.

november 21. Magyarország és Csehszlovákia árucsere-forgalmi megállapodást köt Prágában az 1966—1970. évre. (44%-os bővülést irányoz elő.)

november 24. A Kommunisták Magyarországi Pártja egykori székházában, a budapesti Visegrádi utcában emlékmúzeum nyílik.

november 24—25. A Magyar Írók Szövetségének közgyűlése Budapesten. (Elnök: Darvas József; főtitkár: Dobozy Imre.)

november 28. A Tiszai Vegyikombinát felavatása Tiszaszederkényben (Borsod-Abaúj-Zemplén m.).

november 30. Magyarország és Libanon diplomáciai kapcsolatot létesít nagykövetségi szinten.

december 1. Magyarország és Olaszország hosszú lejáratú áruforgalmi és gazdasági együttműködési megállapodást köt Budapesten.

december 3. Magyarország és Lengyelország áruszállítási egyezményt köt Varsóban. (Ez több mint 70%-os bővítést irányoz elő.)

december 11—14. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára és Biszku Béla, a központi bizottság titkára baráti látogatást tesz a Szovjetunióban.

december 15. Dinh Ba Thi, a Dél-Vietnami Felszabadítási Front budapesti irodájának vezetője átadja megbízólevelét a Hazafias Népfront Országos elnökének. — Magyarország és a Német Demokratikus Köztársaság az 1966—1970. évre szóló hosszú lejáratú kereskedelmi megállapodást köt Berlinben. (A forgalom 43%-os növekedését irányozza elő.)

december 22. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára a csepeli munkásőr-zászlóalj évzáró gyűlésén tájékoztatót tart bel- és külpolitikai kérdésekről.

december 23. Bemutatják az alábbi filmeket: *Magyar Vince* (rendező Tildy Zoltán), *Eszi, nem eszi...* (Vas Judit), *Gyermekbetegségek* (Kardos Ferenc és Rózsa János).

az év folyamán A *Népszabadság* (1965. november 5-i) jelentése szerint az év első 9 hónapjában 1 100 000 külföldi járt Magyarországon, ebből csaknem 250 ezer a nyugati országokból; az átutazók száma mintegy 800 ezer. — Megjelenik

Lukács György *Az esztétikum sajátossága*, Károlyi Mihály *Egy egész világ ellen* című munkája; Illyés Gyula *Dőlt vitorla*, Szilágyi Domokos *Szerelmek tánca*, Dsida Jenő *Arany és kék szavakkal* (Bukarest), Nagy László *Himnusz minden időben* és Juhász Ferenc *Harc a fehér báránnyal* című verseskötete.

1966

január 1. Megalakul a HUNGAROCAMION Nemzetközi Autóközlekedési Vállalat.

január 6. Bemutatják a *Szegénylegények* című filmet (rendező Jancsó Miklós).

január 10. I. G. Maurer, Románia miniszterelnökének elnöke háromnapos látogatásra Budapestre érkezik.

január 16—20. Az Olasz Szocialista Párt küldöttségének látogatása Francesco de Martino főtitkár vezetésével.

január 18. W. Gomulka, a Lengyel Kommunista Párt első titkára, J. Cyrankiewicz miniszterelnök és Z. Kliszko, a párt központi bizottságának titkára kétnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

január 19. A Magyar Állami Népiegyüttes díszelőadása New Yorkban.

január 21—22. A Magyar—Szovjet Baráti Társaság IV. kongresszusa Budapesten. (Elnök: Mihályfi Ernő; főtitkár: Kristóf István.)

február 1—március 1. Kállai Gyula, a minisztertanács elnökének afrikai és ázsiai körútja. Látogatás az Egyesült Arab Köztársaságban, az Etióp császárságban, Tanzánia Egyesült Köztársaságában, Kuwaitban, az Indiai Köztársaságban és a Ciprusi Köztársaságban.)

február 2—8. Nemzetközi közgazdasági értekezlet Moszkvában. (Tárgya: a szocialista országok gazdasági fejlődése mutatóinak összehasonlítása.)

február 3. A Luna 9 szovjet automatikus űrállomás leszáll a Holdra. (Február 6.: az űrállomás képeket sugároz az égitest felszínéről.)

február 15. Megszűnik a vízumkényszer Magyarország és Jugoszlávia között.

február 16—március 4. A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttsége Svédországba és Izlandba látogat Korom Mihály, a központi bizottság titkárának vezetésével.

február 18. Jubileumi ülés a Magyar Írók Klubjában a *Gondolat*, a Kommunisták Magyarországi Pártja egykori folyóirata megindulásának 30. évfordulóján.

március 7. A Magyar Állami Népiegyüttes ének- és zenekarának hangversenye az Egyesült Nemzetek Szervezete New York-i palotájában.

március 10. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára és Kállai Gyula, a minisztertanács elnöke háromnapos látogatásra Bukarestbe érkezik. — Bemutatják *Az orvos halála* című filmet (rendező Mamcserov Frigyes).

március 14—18. Az Olasz Általános Munkásszövetség küldöttségének látogatása Budapesten.

március 15. Az e napon tartott népszámlálás adatai szerint Romániában a magyar anyanyelvűek száma 1 653 873, a magukat magyarnak vallóké 1 619 592.

március 18—23. Nyers Rezső, a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága titkárának látogatása a Szovjetunióban. (Megbeszéléseket folytat az új népgazdasági irányítás és tervezési módszerekről.)

március 24. Bemutatják a *Szent János fejevétele* című filmet (rendező Novák Márk).

március 29—április 8. A Szovjetunió Kommunista Pártjának XXIII. kongresszusa. (A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségét Kádár János első titkár vezeti.)

március Megjelenik a 6 kötetes *Magyar Irodalomtörténet* (főszerkesztő Sőtér István) utolsó kötete.

április 1. Magyarország és Jugoszlávia az 1966—1970-es évekre szóló hosszú lejáratú árucsere-forgalmi megállapodást

köt Budapesten. (A forgalom 60%-os növekedését irányozza elő.)

április 2. A budapesti Városligetben megnyitják a Közlekedési Múzeumot.

április 12—25. Kereskedelmi tárgyalások a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) és Jugoszlávia között.

április 16—24. Szovjet katonai küldöttség látogatása R. J. Malinovszkij marsall vezetésével.

április 18. Néhány napos látogatás után elutazik Magyarországról Franz Muhri, az Osztrák Kommunista Párt központi bizottságának elnöke.

április 26. „Tíz évszázad magyar művészete" címmel képzőművészeti kiállítás nyílik Párizsban.

május 4. Y. Sharma és N. U. Krishnan, az Indiai Kommunista Párt nemzeti tanácsa titkárságának tagjai 5 napos látogatásra Magyarországra érkeznek.

május 16—18. A párizsi Comédie Française társulata Magyarországon vendégszerepel.

május 19. Bemutatják a *Minden kezdet nehéz* című filmet (rendező: Révész György).

május 25—27. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának ülése. (Napirend: a gazdasági mechanizmus reformjának és a harmadik ötéves tervnek irányelvei.)

május 28—június 5. Ünnepi Könyvhét. (Megjelenik 61 könyv, ebből 52 magyar szerző munkája; köztük: Bálint György: *A toronyőr visszapillant.* Tanulmánykötet; Csanádi Imre: *Csillagforgó.* Versek; Fejes Endre: *Vidám cimborák.* Novellás kötet; Goda Gábor: *Miért nem nőtt az ember az égig.* Válogatott elbeszélések; Kardos László: *Közel és távol;* Kun Béla: *Válogatott írások és beszédek.* 1—2. kötet; Lengyel József: *Mérni a mérhetetlent.* 1—2. kötet; Lesznai Anna: *Kezdetben volt a kert.* 1—2. kötet; Mesterházi Lajos: *Isten, méretre.* Regény; Nagy László: *Arccal a tengernek.* Válogatott versek; Szabó Pál: *Szivárvány erdő.* Válogatott novellák, kisregények. 1—2. kötet; Tamási Áron: *Világló éjszaka.* Elbeszélések; Veres Péter: *Való világ.* Novellaciklusok; Zalka Máté: *A Bolygók visszatérnek.* Regény. 1—2. kötet. A külföldi szerzők közt: S. de Beauvoir, B. Copic, R. Hochhuth, V. I. Lenin, H. W. Richter, Sz. Zalagin.)

május 30—31. Az UNESCO végrehajtó tanácsának ülése Budapesten. (Téma: a műemlékvédelem és az idegenforgalom.)

május 30. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára és Gáspár Sándor, a Szakszervezetek Országos Tanácsának főtitkára négynapos baráti látogatásra Jugoszláviába érkezik.

június 1. Közzéteszik a 16/1966. számú kormányrendeletet a családi pótlék kiterjesztéséről. (100 ezerrel több termelőszövetkezeti tag kap családi pótlékot és egyéb társadalombiztosítási szolgáltatást.)

június 4. A sajtó közli a kormány válaszát a Német Szövetségi Köztársaság kormányának a két ország közti kapcsolatok rendezéséről hozzá intézett jegyzékére.

június 13—18. Kulturális küldöttség látogat a Szovjetunióba Ilku Pál művelődésügyi miniszter vezetésével. (Az 1966—1970-re szóló kulturális és tudományos távlati együttműködési terv kidolgozása.)

június 14—15. Kilenc szocialista ország művelődésügyi miniszterének tanácskozása Moszkvában. (Tapasztalatcsere a felsőoktatás és a szakemberképzés kérdéseiről.)

június 16. Bemutatják az *Elégia* című filmet (rendező Huszárik Zoltán).

június 18. A Varsói Szerződés tagállamai külügyminisztereinek tanácskozása Moszkvában. — Felavatják a szovjet segítséggel létesített első budapesti házgyárat.

június 20. Az Osztrák Kommunista Párt küldöttsége Franz Muhri, a központi bizottság elnökének vezetésével 4 napos látogatásra Budapestre érkezik.

július 4—6. A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének ülése Bukarestben. (Nyilatkozat az európai biztonság és béke megszilárdításáról; elítéli az

Amerikai Egyesült Államok vietnami intervencióját.)

július 4. Waldeck Rochet, a Francia Kommunista Párt főtitkára és családja tíznapos baráti látogatásra Magyarországra érkezik.

július 6. Az Országos Béketanács elnöksége nyilatkozatban bélyegezi meg az Amerikai Egyesült Államok vietnami agresszziójának kiterjesztését. — A katolikus papi békemozgalom budapesti választmánya nyilatkozatban ítéli el a vietnami agressziót.

július 13—21. Péter János külügyminiszter hivatalos látogatása a Szovjetunióban.

július 18. A *Hideg napok* című film (rendező Kovács András) a Karlovy Vary-i XV. nemzetközi filmfesztiválon megosztott fődíjat és a Filmkritikusok Nemzetközi Szövetségének díját nyeri. (Itthoni bemutató: szeptember 29.)

július 27. Kádár János válaszol Henri Shapirónak, az UPI amerikai hírügynökség moszkvai tudósítójának kérdéseire. (Többek közt Magyarország belés külpolitikájáról, a magyar gazdasági reform jelentőségéről.)

július 28. M. J. Couve de Murville francia külügyminiszter háromnapos látogatásra Budapestre érkezik.

július 31—augusztus 5. Budapesten ülésezik az 51. Eszperantó Világkongresszus.

augusztus 4. A Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének vendégeként négynapos tartózkodásra Magyarországra érkezik Kumaraszvami Kamaradzs, az Indiai Kongresszusi Párt elnöke és Ramaswami Venkataraman, Madras állam iparügyi minisztere.

augusztus 9. Per Haekkerup dán külügyminiszter 5 napos hivatalos látogatásra Budapestre érkezik.

augusztus 15—22. Szirmai István, a Magyar Szocialista Munkáspárt politikai bizottsága tagjának látogatása a Szovjetunióban. (Megbeszéléseket folytat a kulturális és tudományos együttműködésről.)

augusztus 19—20. Alkotmánynapi nagygyűlések országszerte.

augusztus 20—27. Magyarország és Szíria kereskedelmi tárgyalásokat folytat Damaszkuszban. (Több egyezményt kötnek.)

augusztus 24—27. Nemzetközi magyar nyelvészeti kongresszus Debrecenben. (14 ország mintegy ötven szakemberének részvételével.)

szeptember 7. Mohamed Reza Pahlevi iráni sah egyhetes hivatalos látogatásra Magyarországra érkezik. (Kulturális egyezményt kötnek.)

szeptember 9. Vietnami gazdasági kormányküldöttség érkezik ötnapos látogatásra Magyarországra Le Thanh Nghi vezetésével. (Megállapodások a Vietnamnak nyújtandó térítés nélküli segélyről, hosszú lejáratú, kamatmentes hitelről, szakemberek itteni továbbképzéséről; az 1967-re szóló árucsere-forgalmi és fizetési egyezmény aláírása.)

szeptember 9—11. Nemzetközi tudományos emlékülés Pécsett Szigetvár védelmének és Zrínyi Miklós halálának 400. évfordulóján. (Szeptember 10.: Ünnepségek Szigetvárott. Szigetvárt ünnepélyesen várossá nyilvánítják.)

szeptember 13. A Spanyol Kommunista Párt küldöttsége Dolores Ibarruri elnök vezetésével 10 napos látogatásra Magyarországra érkezik.

szeptember 20—22. A Varsói Szerződés haderőinek hadgyakorlata Csehszlovákiában. (Szovjet, csehszlovák, német népi demokratikus és magyar csapatok részvételével.)

szeptember 21—október 1. Nagy-Britannia Kommunista Pártjának küldöttsége Sid Foster vezetésével 10 napos látogatásra Magyarországra érkezik.

szeptember 22—25. Robert S. Vimters, Kanada kereskedelemügyi miniszterének tárgyalásai Budapesten.

szeptember 25—26. L. I. Brezsnyev, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottságának főtitkára és J. V. Andropov, a központi bizottság titkára baráti látogatása Magyarországon.

szeptember 26—október 16. I. budapesti művészeti hetek.

október 1. Új ideiglenes otthonában, a Hevesi Sándor téren *Az ember tragédiájával* megkezdi előadásait a budapesti Nemzeti Színház.

október 3. Kilenctagú osztrák parlamenti küldöttség érkezik egyhetes látogatásra Magyarországra.

október 4—5. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) országainak és Jugoszlávia szakszervezeti képviselőinek tanácskozása Moszkvában.

október 6—15. Országgyűlési küldöttség látogat a Szovjetunióba Gáspár Sándor, az Elnöki Tanács helyettes elnökének, a Szakszervezetek Országos Tanácsa főtitkárának vezetésével.

október 9. Felavatják a Dunántúl egyik legnagyobb hídját, a 140 m hosszú Rábahidat.

október 13. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának ülése. (Napirend: az országgyűlési képviselőválasztás rendszere és az új választójogi törvény alapelvei, agrárgazdasági kérdések.)

október 13—15. Nemzetközi tanácskozás a Magyar Tudományos Akadémián a Duna menti országok II. világháborús történetéről.

október 17—22. A szocialista országok párt- és állami vezetőinek tanácskozása Moszkvában. (Magyarországot Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, Kállai Gyula, a minisztertanács elnöke és Czinege Lajos honvédelmi miniszter képviseli.)

október 18—22. Nemzetközi költői konferencia Budapesten. (200 külföldi és magyar résztvevővel.)

október 22—24. Amerikai vezető üzletemberek és gyárosok látogatása és tárgyalásai Budapesten.

november 5. Felavatják a Szegedi Gumigyárat.

november 6. Átadják a forgalomnak a budapesti Emke aluljárót. (Két hónappal a határidő előtt.)

november 11. Az országgyűlés elfogadja az 1966: III. törvényt. (Az új választójogi törvény.)

november 14—17. A Varsói Szerződés tagállamai katonai képviselőinek tanácskozása Budapesten.

november 16. Nemzetközi bíróság alakul Lord Russel elnökletével Londonban, az Amerikai Egyesült Államok vietnami háborús bűneinek kivizsgálására. — Széchenyi István emlékest a Magyar Tudományos Akadémián, születésének 175. évfordulója (szeptember 21.) alkalmából.

november 28. Magyarország és az Amerikai Egyesült Államok diplomáciai kapcsolatait nagykövetségi szintre emelik.

november 28—december 3. A Magyar Szocialista Munkáspárt IX. kongresszusa Budapesten. (A központi bizottság első titkára Kádár János, titkárai: Biszku Béla, Cseterki Lajos, Komócsin Zoltán, Nyers Rezső és Pullai Árpád; a politikai bizottság tagjai: Kádár János, Apró Antal, Biszku Béla, Fehér Lajos, Fock Jenő, Gáspár Sándor, Kállai Gyula, Komócsin Zoltán, Nemes Dezső, Nyers Rezső, Szirmai István; póttagok: Ajtai Miklós, Czinege Lajos, Ilku Pál, Németh Károly.)

december 7. Az igazságügyi tárca vezetését Korom Mihály, a belkereskedelmi tárcáét Szurdi István veszi át.

december 10—11. A Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Egyesületének (CSEMADOK) II. közgyűlése Pozsonyban. (Elnök: Lőrincz Gyula; főtitkár: Szabó Dezső.)

december 12—14. Magyar—francia jogásznapok a Magyar Tudományos Akadémián.

december 14—17. Szakszervezeti Világkonferencia Budapesten. (A nemzetközi kereskedelmi és gazdasági kapcsolatok fejlesztéséről.)

december 17. Megnyitják a Szerencs—Nyíregyháza közötti villamosított vasútvonalat.

december 22. Bemutatják az *Egy magyar nábob* és *Kárpáthy Zoltán* című filmeket (rendező Várkonyi Zoltán).

december 23—28. Magyar—szovjet tárgyalások Budapesten az atomenergia békés célú felhasználásáról. (Megálla-

podás: Magyarországon 800 megawattos atomerőművet létesítenek.)

december 24. Az Elnöki Tanács 1966: 30. számú törvényerejű rendelete a termelőszövetkezeti tagok nyugdíjrendszeréről.

december 28. Budapesten felavatják a lágymányosi kenyérgyárat. (Teljesítménye napi négy és fél vagon kenyér.)

december 31. A szovjet kormány üzenete: minden állam mondjon le a területi viták erőszakos megoldásáról.

az év folyamán Kárpát-Ukrajnában a területi televízió magyar nyelvű műsorokat is sugároz. — Csehszlovákiában a magyar tannyelvű gimnáziumok száma 22, a szakiskoláké 45. — Megjelenik Fábry Zoltán *Európa elrablása* című tanulmánykötete; Áprily Lajos *Fegyvertelen vadász* című verseskötete; Déry Tibor *A kiközösítő* című történelmi regénye; Örkény István *Jeruzsálem hercegnője* című elbeszéléskötete.

1967

január 12. Bemutatják a *Sikátor* című filmet (rendező Rényi Tamás).

január 16. Csanádi György közlekedés- és postaügyi miniszter hatnapos hivatalos látogatásra Londonba érkezik. — A Finn Kommunista Párt küldöttsége Olavi J. Laine vezetésével 10 napos látogatásra Magyarországra érkezik.

január 23—25. Rolf Lahr, a Német Szövetségi Köztársaság külügyi államtitkára Budapesten tárgyalásokat folytat a két ország közötti diplomáciai kapcsolatok felvételéről.

január 25. Megkezdi az áramszolgáltatást a bánhidai (Komárom m.) első 100 megawattos magyar gépegység.

január 27. Az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia és a Szovjetunió megbízottai Moszkvában egyezményt írnak alá a világűr békés felhasználásáról.

február 2. J. B. Tito, Jugoszlávia államelnöke háromnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

február 8—10. A Varsói Szerződés tagállamai külügyminisztereinek tanácskozása Varsóban. (A szocialista országoknak a nemzetközi feszültség enyhítésére, az európai béke, biztonság és együttműködés megszilárdítására irányuló lépéseiről.)

február 22. Választási nagygyűlés a budapesti Sportcsarnokban. (Beszédet mond Erdei Ferenc és Kádár János.)

február 23. Bemutatják az *Utószezon* című filmet (rendező Fábri Zoltán).

február 25—27. A Béke-világtanács elnökségének ülése Prágában. (A vietnami helyzetről és az európai biztonságról tárgyal.)

február 25—31. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárának látogatása a Szovjetunióban.

március 6. Meghal Kodály Zoltán.

március 8. Władysław Gomulka, a Lengyel Kommunista Párt első titkára és Józef Cyrankiewicz miniszterelnök kétnapos nem hivatalos baráti látogatásra Magyarországra érkezik.

március 10. A Belga Kommunista Párt küldöttsége Albert de Coninck vezetésével 11 napos látogatásra Magyarországra érkezik.

március 19. Országgyűlési képviselő- és tanácstagválasztások. (A szavazásra jogosultak 98,8%-a leszavazott, 99,7% a Hazafias Népfront jelöltjeire. Megválasztanak 349 képviselőt és 84 508 tanácstagot.)

március 21. A Tanácsköztársaság kikiáltásának 48. évfordulóján a budapesti Kun Béla téren leleplezik Kun Béla, Landler Jenő és Szamuely Tibor emlékművét.

március 23. A *Népszabadság* cikket közöl *A kínai kulturális forradalom és a kispolgári kalandorság* címen. — Bemutatják a *Sellő a pecsétgyűrűn* című filmet (rendező Mihályfi Imre).

március 29. Otto Winzer, a Német Demokratikus Köztársaság külügyminisztere Budapestre látogat.

április 6. Torston Nilsson, Svédország külügyminisztere egyhetes látogatásra Magyarországra érkezik.

április 14. Az országgyűlés alakuló ülése. (Az Elnöki Tanács, a kormány és az országgyűlés tisztségviselőinek megválasztása. Az Elnöki Tanács elnöke: Losonczi Pál; miniszterelnök: Fock Jenő; az országgyűlés elnöke: Kállai Gyula.) — Megalakul az új kormány: A magyar forradalmi munkás-paraszt kormány elnöke: Fock Jenő; a minisztertanács elnökhelyettesei: Apró Antal, Fehér Lajos, Ajtai Miklós, Tímár Mátyás. Miniszterek: belkereskedelem: Szurdi István; belügy: Benkei András; egészségügy: Szabó Zoltán; építésügy és városfejlesztés: Trautmann Rezső; honvédelem: Czinege Lajos; igazságügy: Korom Mihály; kohó- és gépipar: Horgos Gyula; könnyűipar: Nagy Józsefné; közlekedés- és postaügy: Csanádi György; külkereskedelem: Bíró József; külügy: Péter János; mezőgazdaság és élelmezésügy: Dimény Imre; munkaügy: Veres József; művelődésügy: Ilku Pál; nehézipar: Lévárdi Ferenc; pénzügy: Vályi Péter; az Országos Tervhivatal elnöke: Párdi Imre; az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke: Kiss Árpád.

április 17. Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter háromnapos baráti látogatásra a Szovjetunióba érkezik. — Samuel Mikunisz, az Izraeli Kommunista Párt főtitkára ötnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

április 18. Több hónapos tárgyalás után a Fővárosi Bíróság ítéletet hirdet a volt zuglói nyilas pártszolgálatosok (1944—1945) bűnperében. (Három vádlottat halálra, többet 8—15 évi szabadságvesztésre ítél.)

április 20—22. A termelőszövetkezetek I. országos kongresszusa az Országházban.

április 21. Megalakul a Magyar Pedagógiai Társaság.

április 24. Adnam Pacsacsi, Irak külügyminisztere háromnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

április 24—26. Az Európai kommunista és munkáspártok tanácskozása Karlovy Varyban (Csehszlovákia). (Tárgya: az európai biztonság.)

április 25. Pierre Harmel, Belgium külügyminisztere ötnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

május 2. Josef Klaus, Ausztria kancellárja négynapos hivatalos látogatásra Magyarországra érkezik.

május 3—6. A XXI. szakszervezeti kongresszus. (Elnök: Blaha Béla; főtitkár: Gáspár Sándor.)

május 8. Péter János külügyminiszter egyhetes hivatalos látogatásra Jugoszláviába érkezik.

május 12. Franz Muhri, az Osztrák Kommunista Párt elnöke ötnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

május 18. A Német Demokratikus Köztársaság párt- és kormányküldöttsége Walter Ulbricht, a Németország Szocialista Egységpártja első titkára és Willi Stoph miniszterelnök vezetésével kétnapos látogatásra Magyarországra érkezik. (Május 19.: aláírják a baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést.)

május 24. A Roman Kommunista Párt küldöttsége N. Ceausescu első titkár vezetésével háromnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

május 26—június 2. Ünnepi Könyvhét. (Megjelenik 64 könyv, ebből 52 magyar szerző munkája; közöttük: Áprily Lajos: *A kor falára.* Válogatott versek; Bartók Béla *Összegyűjtött írásai.* Szerkesztette Szöllősy András; Benjámin László: *Tengerek fogságában.* Versek; Berkesi András: *Pisztrángok és nagyhalak.* Regény; Déry Tibor: *Theokritosz Újpesten.* Regény. 1—2. kötet; Dobozy Imre: *Kedd, szerda, csütörtök.* Novellák; Illés Béla: *Pipafüst mellett.* Cikkek, tanulmányok; Juhász Ferenc: *Mit tehet a költő?* Cikkek, tanulmányok; Karinthy Frigyes: *Följelentem az emberiséget.* 1—2. kötet; Kolozsvári Grandpierre Emil: *Változatok hegedűre.* Regény; Mód Aladár: *Sors és felelősség.* Tanulmányok; Örkény István: *Nászutasok a*

légypapíron. Novellák; Szabó Magda: *Mózes egy, huszonkettő.* Regény; Tamási Áron *Összegyűjtött novellái.* 1—2. kötet; Vas István: *Félbeszakadt nyomozás.* Regény. A külföldi szerzők közt: J. Amado, P. Boulle, P. Éluard, L. Leonor, T. Mann, J. Stawinski, K. Szimonov, M. Venturi.)

június 5. A „hatnapos háború" a Közel-Keleten. (Izraeli agresszió Egyiptom, Szíria és Jordánia ellen. Az izraeli csapatok elfoglalják a gázai övezetet, a Sinai-félszigetet, Nyugat-Jordániát és a Golán-fennsíkot.)

június 9. A Szocialista országok párt- és állami vezetőinek tanácskozása Moszkvában. (Tárgy: a közel-keleti helyzet; nyilatkozatban támogatják az arab országokat.)

június 12. Magyarország a közel-keleti események miatt megszakítja a diplomáciai kapcsolatokat Izraellel.

június 17. Az Új-Kína hírügynökség jelentése szerint Kína végrehajtotta az első hidrogénbomba-kísérletet.

június 23. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának ülése. (Tárgy: a közel-keleti helyzet, a gazdasági mechanizmus reformjának előkészületei.)

július 1. Megalakul a Gazdaságkutató Intézet Budapesten.

július 11. Közzéteszik az 1020/1967. számú kormányhatározatot a mezőgazdasági termékek állami felvásárlási árának fölemeléséről. (Az új árak 1968 elejétől lépnek életbe.)

július 11—12. A szocialista országok párt- és kormányfőinek tanácskozása Budapesten. (A közel-keleti helyzetről.)

július 20. Bemutatják az *Ezek a fiatalok . . .* című filmet (rendező Banovich Tamás).

július 28. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárának látogatása a Ganz-MÁVAG-ban. (A nagygyűlésen tájékoztatót ad a gazdaságirányítás reformjáról.)

július 29. Miki Takeo japán külügyminiszter háromnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

augusztus 22—25. Nemzetközi konferencia Budapesten a Magyar Történelmi Társulat fennállásának 100. évfordulója alkalmából.

szeptember 4—6. A szocialista országok küldötteinek tanácskozása Belgrádban. (Az arab országokkal folytatott gazdasági együttműködésről.)

szeptember 6. A Szovjetunió Kommunista Pártja és a szovjet kormány küldöttsége L. I. Brezsnyev, a párt főtitkára és A. Ny. Koszigin miniszterelnök vezetésével négynapos látogatásra Magyarországra érkezik. (Szeptember 9.: aláírják az új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést.)

szeptember 20. A Magyarok Világszövetsége elnökségének ülése Budapesten. (Főtitkár: Kárpáti József.)

szeptember 21. Bemutatják az *Egy szerelem három éjszakája* című filmet (rendező Révész György).

szeptember 29. Az országgyűlés elfogadja az 1967:II. törvényt a munka törvénykönyvéről, az 1967: III. törvényt a mezőgazdasági termelőszövetkezetekről és az 1967:IV. törvényt a földtulajdonról és a földhasználat továbbfejlesztéséről.

október 10. Párt- és kormányküldöttség látogat öt napra Csehszlovákiába, Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára vezetésével.

október 30—november 28. Kormányküldöttség látogat Szurdi István belkereskedelmi miniszter vezetésével Argentínába, Brazíliába, Chilébe és Uruguayba.

október 31—november 10. A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulójának ünnepségei Moszkvában. (A magyar párt- és kormányküldöttséget Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára vezeti.)

november 3. Tudományos ülés a Magyar Tudományos Akadémián a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulója alkalmából.

november 4. Bemutatják a *Csillagosok, katonák* című filmet (rendező Jancsó Miklós, magyar—szovjet koprodukció).

november 6. Magyarországot az Egyesült Nemzetek Szervezete biztonsági tanácsa nem állandó tagjává választják. — Magyarország tagja lesz az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezetének (FAO). — Díszünnepség a budapesti Erkel Színházban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 50. évfordulóján.

november 25—30. Fock Jenő, a minisztertanács elnöke hatnapos hivatalos látogatásra Moszkvába érkezik.

december 2—5. J. McEwen, Ausztrália miniszterelnök-helyettese négynapos látogatásra Magyarországra érkezik. (Négy évre szóló kereskedelmi megállapodást köt.)

december 6. Romániában N. Ceausescu, a kommunista párt első titkára, az államtanács elnöke lesz.

december 19—21. Az Európai szocialista országok tanácskozása Varsóban. (Tárgya: a közel-keleti helyzet.)

az év folyamán Az ország 10 legnagyobb lélekszámú városának lakossága 1000 főben: Budapest 1970; Miskolc 170; Debrecen 150; Pécs 140; Szeged 120; Győr 81; Kecskemét 76; Székesfehérvár 71; Nyíregyháza 65; Szombathely 62. — Jugoszláviában az újvidéki televízió megkezdi magyar nyelvű műsorainak sugárzását. — A Kárpát-Ukrajnában megjelenő *Kárpáti Igaz Szó* önálló (tehát nem fordításos) lappá alakul. — Megjelenik a *Magyar Életrajzi Lexikon* (főszerkesztő: Kenyeres Ágnes, a II., záró kötet: 1969.) és a *Magyar Etimológiai Szótár* (főszerkesztő: Benkő Loránd, a III., záró kötet: 1976.) I. kötete; Fábry Zoltán *Hazánk Európa* című tanulmánykötete; Tamási Áron *Vadrózsa ága* és Vas István *Nehéz szerelem* című önéletrajzi visszaemlékezése; Szilágyi Domokos *Történetek húsz éven felülieknek* (elbeszélések, jelenetek, Bukarest); Illyés Gyula *Az éden elvesztése* (oratórium); Mesterházi Lajos *Férfikor* című regénye; Tersánszky Józsi Jenő *Új legenda és más regények*; Weöres Sándor *Hold és sárkány* című műve. — Bemutatják Örkény István *Tóték* című színdarabját.

1968

január 1. Új fogyasztói árrendszer lép életbe. (A bejelentés szerint összességében a fogyasztói árszínvonal mintegy 1%-kal csökken.)

január 3—5. A Csehszlovák Kommunista Párt központi Bizottságának ülése. (Határozatot hoz a párt első titkára és a köztársaság elnöke tisztségének különválasztásáról. Első titkárrá Alexander Dubčeket választják.)

január 16. Megkezdődik a népfrontbizottságok újjáválasztása.

január 26. Megalakul az Országos Szövetkezeti Tanács. (Elnöke: Dobi István.)

január 29. Nemzetközi írótanácskozás Szófiában. (A magyar írókat Darvas József és Garai Gábor képviseli.)

február 4. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága első titkára, Komócsin Zoltán, a központi bizottság titkára és Erdélyi Károly, a központi bizottság tagja Csehszlovákiába látogat.

február 12. J. M. A. H. Luns, Hollandia külügyminisztere négynapos hivatalos látogatásra Magyarországra érkezik. (Gazdasági, műszaki és ipari együttműködési, továbbá kulturális egyezményt köt.) — Budapestre érkezik Jesus Faria, a Venezuelai Kommunista Párt főtitkára.

február 14—16. Borisz Ponomarjov, a Szovjetunió Kommunista Pártja központi bizottságának titkára háromnapos látogatásra Budapestre érkezik.

február 15. Bemutatják a *Falak* című filmet (rendező Kovács András).

február 16. Romániában a Nagy Nemzetgyűlés megszünteti a Maros-Magyar Autonóm Tartományt.

február 21—23. A csehszlovákiai 1948. februári népi győzelem évfordulójának ünnepségei Prágában. (A Magyar Szocia-

lista Munkáspárt küldöttségét Kádár János vezeti.)

február 25. Az Elnöki Tanács 1968: 5. számú törvényerejű rendelete az államtitkári tisztség rendszeresítéséről. (A minisztériumi államtitkárokon kívül államtitkár áll az Országos Anyag- és Árhivatal, a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság, az Országos Vízügyi Hivatal, a Magyar Nemzeti Bank, a Központi Statisztikai Hivatal, az Állami Egyházügyi Hivatal élén.)

február 26—március 5. 65 ország kommunista és munkáspártja küldöttségének két további párt megfigyelőinek konzultatív találkozója Budapesten. (A kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozása összehívásának előkészítésére Budapest székhellyel előkészítő bizottságot hoznak létre.)

február 28. Magyarország és Anglia öt évre szóló árucsere-forgalmi megállapodást köt Londonban.

március 5. A kommunista és munkáspártok Budapesten tartják konzultatív találkozójukat (65 párt részvételével).

március 6—7. A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének ülése Szófiában. (Magyarországot Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, Fock Jenő, a minisztertanács elnöke, Péter János külügyminiszter és Czinege Lajos honvédelmi miniszter képviseli. Nyilatkozat az Amerikai Egyesült Államok vietnami agressziójának elítéléséről, továbbá az atomsorompó-egyezmény tervezetének támogatásáról.)

március 8. Egyetemi hallgatók tüntetése Lengyelországban. (Április 8.: E. Ochab államfő lemond, utóda M. Spichalski.)

március 11. Csehszlovákiában rehabilitálják az ötvenes évek törvénysértéseinek áldozatait.

március 14. Bemutatják a *Csend és kiáltás* című filmet (rendező Jancsó Miklós).

március 14—15. A szocialista országok külkereskedelmi minisztereinek tanácskozása Budapesten.

március 22. Csehszlovákia köztársasági elnöke, A. Novotny lemond. (Április 28.: utóda L. Svoboda.) — Az építésügy és városfejlesztési minisztérium vezetését Bondor József veszi át.

március 23. Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság és a Szovjetunió kommunista pártjai és kormányai vezetőinek eszmecseréje Drezdában.

március 25—30. Fock Jenő, a minisztertanács elnöke hatnapos hivatalos látogatásra Franciaországba érkezik.

március 26. Befejezik az osztrák—magyar villamos távvezeték hazai szakaszának (Hegyeshalom—Budapest közt) építését.

március 29. A budapesti Kerepesi-temető munkásmozgalmi panteonjában elhelyezik Frankel Leó hamvait. — Komócsin Zoltán, a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának titkára Belgrádban megbeszélést folytat a Jugoszláv Kommunisták Szövetsége képviselőivel.

április 1. A csehszlovákiai *Irodalmi Szemle* közli a Szlovákiai Írószövetség magyar tagozatának a Szlovák Kommunista Párt felszólítására kidolgozott javaslatát a nemzetiségi kérdés rendezésére. (Többek közt javasolja a magyar iskolaügy irányítására a szlováktól független központi szerv létrehozását, országos magyar tudományos intézet, országos magyar könyvtár, önálló magyar lapkiadó felállítását.)

április 17—19. A Hazafias Népfront IV. kongresszusa Budapesten. (Elnök: Kállai Gyula; főtitkár: Erdei Ferenc.)

április 23—25. Mahmud Riad, az Egyesült Arab Köztársaság külügyminisztere háromnapos látogatásra Budapestre érkezik.

április 24—28. A Kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozását előkészítő bizottság ülése Budapesten. (54 párt képviselőinek részvételével.)

május 8. A bolgár, a lengyel, a magyar, a német demokratikus köztársasági és a szovjet kommunista párt első titkárai vezette küldöttségek tanácskozása Moszkvában. (Időszerű kérdésekről.)

május 15—17. Lengyel párt- és kormányküldöttség látogat Magyarországra W. Gomulka, a Lengyel Kommunista Párt

első titkára és J. Cyrankiewicz miniszterelnök vezetésével. (Megkötik az új baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést.)

május 22. Franciaországban tízmillió sztrájkoló támogatja az egyetemi reformokat követelő diákok mozgalmát.

május 22—24. J. Hajek, Csehszlovákia külügyminisztere háromnapos látogatásra Budapestre érkezik.

május 25—június 2. Ünnepi könyvhét. (Megjelenik 63 könyv, ebből 52 magyar szerző munkája; közöttük: Benjámin László *Válogatott versei;* Darvas József: *Gyűjtőlencse.* Riportok, írások; Déry Tibor: *Oratórium;* Goda Gábor: *Vallomások regénye;* Illés Endre: *Írók, színészek, dilettánsok.* Esszék; Illyés Gyula: *Feketefehér.* Versek; Kádár János: *Hazafiság és internacionalizmus.* Cikkek és beszédek. 1964—1968; Mocsár Gábor: *A fekete csónak;* Nagy László: *Darázs király.* Műfordítások; Örkény István: *Egyperces novellák;* Simon István: *Verőfény.* Versek; Váci Mihály: *Eső a homokra.* Versek; Vészi Endre: *Vendég az esküvőn.* Novellák; Weöres Sándor: *Merülő Saturnus.* **Versek. A külföldi szerzők között: Cs.** Ajtmatov, M. A. Asturias, K. Čapek, W. Faulkner, H. Fukarava, R. Garaudy, M. **Rolnikaite, A. Tolsztoj munkái.)**

június 1. Franz Muhri, az Osztrák Kommunista Párt elnöke ötnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

június 13—15. Csehszlovák párt- és kormányküldöttség látogatása Magyarországon A Dubček, a Csehszlovák Kommunista Párt első titkára és O. Černik miniszterelnök vezetésével. (Itt tartózkodásuk során megkötik az új barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést.)

június 22. A. H. Boerna, az Egyesült Nemzetek Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO) vezérigazgatója ötnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

június 27. Csehszlovákiában kiadják a „2000 szó" című felhívást a kommunista párt politikája ellen.

június 27.—július 4. Párt- és kormányküldöttség látogatása a Szovjetunióban Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárának vezetésével.

július 1. Moszkvában, Washingtonban és Londonban aláírják az atomsorompó-egyezményt.

július 2. Az Elnöki Tanács 1967: 20. számú határozata Sárvár, Sárospatak és Siófok városi rangra emeléséről.

július 3. Befejeződik a Varsói Szerződés hadseregeinek csehszlovákiai hadgyakorlata.

július 14—15. Bulgária, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság és a Szovjetunió párt- és kormányvezetőinek tanácskozása Varsóban. (Tárgya: a csehszlovákiai helyzet; közös levelet intéznek a Csehszlovák Kommunista Párt központi bizottságához.)

július 22. Péter János külügyminiszter hatnapos látogatásra Törökországba érkezik.

augusztus 3. A bolgár, a csehszlovák, a lengyel, a magyar, a német demokratikus köztársasági és a szovjet kommunista párt képviselőinek tanácskozása Pozsonyban. (Nyilatkozatot fogadnak el a szocializmus vívmányainak támogatásáról, megszilárdításáról és védelméről, a szocialista országok egymáshoz való viszonyáról.)

augusztus 15. N. Ceausescu látogatása Csehszlovákiában.

augusztus 21. A bolgár, a lengyel, a magyar, a német népi demokratikus és a szovjet hadsereg egységei bevonulnak Csehszlovákiába, hogy segítséget nyújtsanak az ellenforradalmi fordulat veszélyének elhárításához.

augusztus 24—27. A szocialista országok párt- és kormányküldöttségeinek tanácskozása Moszkvában. (Tárgya: a csehszlovákiai helyzet. Magyarországot Kádár János, a Magyar Szocialista munkáspárt első titkára, Fock Jenő, a minisztertanács elnöke és Komócsin Zoltán, a Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának titkára képviseli.)

augusztus 21—szeptember 6. Az Interparlamentárius Unió konferenciája a perui

Limában. (A magyar küldöttséget Cseterki Lajos, a Népköztársaság Elnöki Tanácsának titkára vezeti. Szeptember 12.: a bolgár, a lengyel, a magyar, a mongol és a szovjet küldöttség kivonul az értekezletről a „csehszlovák kérdés" provokatív kezelése miatt.)

szeptember 12. Bemutatják az *Elsietett házasság* című filmet (rendező Keleti Márton).

szeptember 13. Albánia kilép a Varsói Szerződés szervezetéből.

szeptember 19. Komócsin Zoltán megbeszélése J. Lenárttal Prágában.

szeptember 30. J. A. Furceva, a Szovjetunió művelődésügyi minisztere hatnapos hivatalos látogatásra Magyarországra érkezik.

október 6—14. A szocialista országok felsőoktatási minisztereinek értekezlete a bulgáriai Várnában. (A magyar küldöttséget Ilku Pál miniszter vezeti.)

október 12—27. A XIX. nyári Olimpia Mexikóban. (A magyar sportolók 10 arany-, 10 ezüst- és 12 bronzérmet szereznek.)

október 17. Az országgyűlés elfogadja az 1968: IV. törvényt a vasutakról. (Meghatározza a vasutak létesítésének, működésének és megszüntetésének alapvető szabályait.) — A szlovák nemzetgyűlés elfogadja az új nemzetiségi alkotmánytörvényt. (1968:144. törvénycikk. A nemzetiséget kollektívumnak ismeri el.)

október 17—21. Uruguayi parlamenti küldöttség látogatása Luis Rinon Perret képviselőházi elnök vezetésével.

október 18. Az országgyűlés elfogadja az 1968:V. törvényt a népi ellenőrzésről. (A népi ellenőrzés „állami ellenőrző szerv, a dolgozó nép széles rétegeinek bevonásával".)

október 21—24. A szovjet—magyar gazdasági együttműködési bizottság ülése Budapesten. (Autógyártási együttműködési szerződést írnak alá.)

október 29. A Varsói Szerződés tagállamai honvédelmi minisztereinek értekezlete Moszkvában. — Knud Jespersen, a Dán Kommunista Párt elnöke háromnapos látogatásra Budapestre érkezik. — Tudományos ülés a Magyar Tudományos Akadémián az 1918. októberi polgári forradalom 50. évfordulója alkalmából.

október 30. Díszünnepség az Országház kongresszusi termében a polgári forradalom 50. évfordulóján.

november 6. Richard Nixont választják az Amerikai Egyesült Államok elnökévé.

november 14. Bemutatják az *Isten és ember előtt* című filmet (rendező Makk Károly).

november 14—18. A. A. Gromiko szovjet külügyminiszter látogatása Budapesten. (Kulturális és tudományos együttműködési egyezmény megkötése.)

november 15. Romániában létrejön a Magyar Nemzetiségi Dolgozók Tanácsa. (Csak konzultatív szerv.)

november 18—21. A kommunista és munkáspártok nemzetközi tanácskozását előkészítő bizottság ülése Budapesten. (Megállapodnak, hogy 1969 májusára nemzetközi tanácskozást hívnak össze Moszkvába.)

november 23. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottságának ünnepi ülése a párt megalakulásának 50. évfordulóján.

november 23—24. A csehszlovákiai magyar értelmiség konferenciája a Magas-Tátrában. (Nyilatkozatban rögzíti a nemzetiségi kérdés rendezésére vonatkozó javaslatát.)

november 26—28. Országos mezőgazdasági munkavédelmi konferencia Budapesten.

november 30—december 3. T. Vecchietti és G. Tagliazucchi, a Proletáregység Olasz Szocialista Pártja két vezetőjének látogatása Budapesten.

december 4. A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága Nyers Rezső előterjesztésében tárgyalja és elfogadja a gazdasági reform bevezetéséről szóló jelentést.

december 6—7. Frantisek Hamouz, Csehszlovákia miniszterelnök-helyettese kétnapos látogatásra Budapestre érkezik. (A gazdasági együttműködésről tárgyal.)

december 7. Csehszlovákiában Magyar Ifjúsági Szövetség alakul Pozsony székhellyel. (1969. május 26.: a belügyminisztérium a megalakulást nem hagyja jóvá.)

december 27—29. A Kommunista Ifjúsági Szövetség központi bizottságának ülése. (December 29.: a mozgalom megalakulásának 50. évfordulóján ünnepi megemlékezés az Országházban.)

az év folyamán A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint Magyarország népességének száma 10 256 000. Az aktív keresők megoszlása: állami szektor 65%, szövetkezeti szektor 30,9%, magánszektor 4,1%. Az állatállomány: szarvasmarha: 2 096 256; ló 274 217; sertés: 6 608 993; juh: 3 310 811. A vállalatok és ipartelepek száma: 82 899. A villamosenergia-termelés: 13 155 millió kWh. Közlekedés: az állami közúthálózat hossza: 29 390 km; a közúti hidak száma: 5586; a személygépkocsik száma: 163 636 (ebből magán: 140 974); motorkerékpár: 512 843; a vasútvonalak hossza: 9692 km, ebből villamosított: 771 km; a hajózható vízi utak hossza: 1277 km; a légi útvonalak száma: 32, hossza: 35 570 km. Egészségügy: az orvosok száma: 21 866 (tízezer lakosra jut 21,3); a kórházi ágyak száma: 82 465 (tízezer lakosra jut 80,3). Oktatás, közművelődés: az óvodai férőhelyek száma: 194 438; az általános iskolai tanulók száma: 1 331 079; a középiskolai tanulók száma: 351 186; az egyetemek, főiskolák száma: 91 (oktatószemélyzet: 8996, hallgató: 83 938); a szakmunkás iskolák száma: 283+93 fiókiskola (tanerő: 8059, tanuló: 194 591); a gyógypedagógiai intézmények száma: 112 (tanerő: 2229, növendék: 25 895). Tudományos fokozattal rendelkezők: akadémiai tag: 163, a tudományok doktora: 473, a tudományok kandidátusa: 3 184, aspiráns: 702. A színházak száma: 33+20 színtársulat (színielőadás: 12 597, színházlátogató: 5 710 000). A filmszínházak száma: 4033 (előadás: 734 000, látogató: 85 millió, a bemutatott játékfilmek száma: 165). A rádió előfizetők száma: 2 514 000; a TV előfizetők száma: 1 397 481. Idegenforgalom: a beutazó és átutazó külföldiek száma: 4 307 210, a külföldre utazó magyarok száma: 929 072. — Megjelenik Veres Péter: *Bölcs és balgatag őseink* és *Jelenidő;* Darvas József: *Az író vizsgája* című tanulmánykötete; Németh László: *Kiadatlan tanulmányok*, 1—2. kötet; Fábry Zoltán: *Stószi délelőttök* (esszék); Lukács György: *Válogatott művei;* Szabó Pál: *Szülőföldem Biharország* című visszaemlékezései; Tersánszky Józsi Jenő: *Életem regénye* című önéletrajzi írása; Szabó Pál: *Minden kör bezárul* című regénye és Mesterházi Lajos: *Derűs órák* című novelláskötete.

1969

január 10. Magyarország és Románia megbízottai Budapesten jóváhagyják a kulturális és tudományos együttműködés 1969—1970. évi tervét, továbbá a két ország egyetemi és főiskolai hallgatóinak, aspiránsainak cseréjéről szóló egyezményt.

január 13. A magyar—szovjet történész vegyesbizottság alakuló ülése Budapesten. (A szovjet tagozat elnöke A. A. Guber akadémikus, a magyaré Pach Zsigmond Pál akadémikus.)

január 20. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának (KGST) 22. ülésszaka Berlinben. (A szervezet 20 éves fennállásának megünneplése.)

január 23. Az újonnan kinevezett római katolikus egyházfők (Ijjas József kalocsai érsek, Bánk József váci, Cserháti József pécsi püspök) leteszik az esküt az Elnöki Tanács elnöke előtt.

január Megkezdi működését Pozsonyban a csehszlovákiai magyar Madách Könyv- és Lapkiadó.

február 1. A jugoszláviai Újvidék egyetemének bölcsészettudományi karán megkezdi működését a Hungarológiai Intézet. (Feladata elsősorban a tudományos kutatás.)

február 5. Bemutatják a *Fényes szelek* című filmet (rendező Jancsó Miklós).

február 18—21. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsához tartozó országok belkereskedelmi minisztereinek tanácskozása Budapesten.

február A Varsói Szerződés tagállamai katonai képviselőinek tanácskozása a Német Demokratikus Köztársaságban.

március 5—7. Az európai szocialista országok írószövetségi vezetőinek tanácskozása Budapesten.

március 17. A Varsói Szerződés tagállamai politikai tanácskozó testületének ülése Budapesten. (Felhívással fordul Európa országaihoz a béke megvédésére.) — A Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Országos Kulturális Szövetségének (CSEMADOK) rendkívüli közgyűlése Pozsonyban. (Kimondja, hogy a jövőben nem csupán kulturális, hanem társadalmi és kulturális szövetségként működik. Elnök: Dobos László, a szlovák kormány tárca nélküli minisztere.)

március 17—19. Nemzetközi tudományos konferencia Budapesten a Magyarországi Tanácsköztársaság 50. évfordulóján.

március 18—22. A kommunista és munkáspártok tanácskozását előkészítő bizottság ülése Moszkvában. (A Magyar Szocialista Munkáspártot Komócsin Zoltán, a központi bizottság titkára és Nemes Dezső, a párt politikai bizottságának tagjai képviselik.)

március 21. Felavatják a Tanácsköztársaság emlékművét a budapesti Dózsa György úton.

április 1. Nemzetközi kereskedelmi tudományos konferencia Budapesten.

április 8. Szlovákiában közzéteszik a 103/1969. számú kormányhatározatot, amelynek értelmében a kormány tanácsadó szerveként Nemzetiségi Tanács létesül. (15 tagjából 5 magyar.)

április 16—19. Nemzetközi mezőgazdasági szakszervezeti konferencia Budapesten.

április 17. A Csehszlovák Kommunista Párt központi bizottsága Gustav Husakot választja meg a párt első titkárává. — Az országgyűlés becikkelyezi a Magyarország és Csehszlovákia közötti barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést. (1969:I. törvény.) — Magyarország és Finnország kulturális egyezményt köt 1970—1971-re Budapesten. — Bemutatják a *Feldobott kő* című filmet (rendező Sára Sándor).

április 18. Az országgyűlés elfogadja az 1969: II. és III. törvényt a találmányok szabadalmi oltalmáról és a szerzői jogról.

április 18—19. A Magyarországi Románok Szövetségének kongresszusa Gyulán (Békés m.).

április 21—22. A Magyarországi délszlávok Demokratikus Szövetségének 6. kongresszusa Budapesten.

április 23—26. A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának (KGST) ülésszaka Moszkvában. (A magyar küldöttséget Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára vezeti.)

április 25—26. A Magyarországi Szlovákok Demokratikus Szövetségének kongresszusa Budapesten.

április 28—29. A Magyarországi Német Dolgozók Demokratikus Szövetségének III. kongresszusa Budapesten.

május 3—6. A Demokratikus Ifjúsági Világszövetség végrehajtó bizottságának ülése Budapesten.

május 5—7. A Magyar Tudományos Akadémia 129. közgyűlése.

május 11—13. A Magyar Jogász Szövetség VII. kongresszusa.

május 12. J. A. Furceva szovjet kulturális miniszter négynapos látogatásra Magyarországra érkezik. (Tárgyalások a magyar—szovjet kulturális együttműködésről.)

május 14—19. Bulgária, Magyarország, Románia és a Szovjetunió szárazföldi csapatainak hadgyakorlata a Szovjetunió területén.

május 15. G. Husak, a Csehszlovák Kommunista Párt első titkára kétnapos baráti látogatásra Budapestre érkezik.

május 20—21. A Varsói Szerződés tagállamai külügyminiszter-helyetteseinek értekezlete Berlinben. (Német Demokratikus Köztársaság).

május 28. A Hazafias Népfront Országos Tanácsa elnökségének ülése. (Napirend: a népfront feladatai a szocialista demokrácia fejlesztésében.)

május 31—június 8. Ünnepi könyvhét. (Megjelenik 62 könyv, ebből 52 magyar szerző munkája; közöttük: Berkesi András: *Küszöbök*. Regény; Déri Tibor: *Ítélet nincs*. Visszaemlékezések; Illés Endre: *Szigorlat. Novellák*; Illyés Gyula: *Kháron ladikján*. Esszé-regény; Képes Géza: *Cseréphalom*. Versek; Konrád György: *A látogató*. Regény; Mándy Iván: *Egy érintő*. Novellák; Ottlik Géza: *Hajnali háztetők*. Regény; Péchy Blanka: *Hűséges hűtlenek*. Regény; Szabó Magda: *Katalin utca*. Regény; Vas István: *Megközelítések*. Tanulmányok; Veres Péter: *Őszi változatok*. Novellák. A külföldi szerzők között: F. L. Boschke, M. Hyman, J. Kambanelisz, V. Katajev, L. Novomesky, A. Platonov, V. Pratolini.)

június 5—17. 75 kommunista és munkáspárt képviselőinek nemzetközi tanácskozása Moszkvában. (A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségét Kádár **János, a központi bizottság első titkára** vezeti.)

június eleje Magyar és szovjet csapatok kijelölt törzseinek és alakulatainak hadgyakorlata Magyarországon.

június 13. Felavatják Százhalombattán (Fejér m.) a hőerőművet és az olajfinomítót.

június 27—július 2. Magyar katonai küldöttség látogatása Romániában, Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter vezetésével.

július 1. Budapesten megkezdődik a villamosok és az autóbuszok kalauz nélküli járatása.

július 8. Megnyílik Moszkvában a Budapest életét bemutató kiállítás.

július 8—11. Magyar párt- és kormányküldöttség látogat Bulgáriába Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkárának vezetésével. (Baráti, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződést kötnek.)

július 16—24. Az Apollo 11 amerikai űrhajó űrrepülése (N. Armstrong, E. Aldrin és M. Collins). Július 20.: a Sas holdkomp Armstronggal és Aldrinnal leszáll a Holdra, ahol 24 órát tartózkodik; 21.: N. Armstong az első ember, aki a Hold felszínére lép.)

augusztus 1—10. Ipari vásár Pécsett.

augusztus 15. Lerakják az úttörőváros alapkövét a Balaton északi partján, Zánka községben (Veszprém m.).

szeptember 9. Az Egészségügyi Világszervezet európai értekezlete Budapesten

szeptember 11. Bemutatják a *Sziget a szárazföldön* című filmet (rendező Elek Judit).

szeptember 19. Az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének 24. ülésszaka. (Belorusszia, Bulgária, Csehszlovákia, Magyarország, Lengyelország, Mongólia, Románia, a Szovjetunió és Ukrajna küldöttsége egyezménytervezetet ad át U Thant főtitkárnak a vegyi és baktériumfegyverek eltiltásáról.)

szeptember 20. Szlovákiában 10 éves fennállását ünnepli a magyar tanárképző intézet, a nyitrai Magyar Pedagógiai Fakultás.

szeptember 25. Az országgyűlés elfogadja az 1969: VI. törvényt a szakmunkásképzésről, valamint az 1969: VII. törvényt a gázenergia felhasználásáról.

szeptember 26. Urho Kekkonen, Finnország elnöke hatnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

szeptember A bukaresti Tudományegyetemen újra megkezdi működését a magyar nyelv és irodalom tanszék.

október 5—8. A Német Demokratikus Köztársaság fennállása 20. évfordulójának ünnepségei Berlinben. (A magyar küldöttséget Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára vezeti.)

október 9. Bemutatják az *Imposztorok* című filmet (rendező: Máriássy Félix).

október 30—31. Hét európai szocialista ország külügyminisztereinek értekezlete a Prága melletti Lanyban. (Tárgya: az össz-európai értekezlet előkészítése.)

október A Jugoszláviai Magyar Nyelvművelő Egyesület megrendezi Adán (Vajdaság) az első „Szarvas Gábor nyelvművelő napok"-at.

november 1. Az Elnöki Tanács hozzájárul, hogy a Budapesti Orvostudományi Egyetem nevét Semmelweis Orvostudományi Egyetemre változtassa.

november 10—17. Losonczi Pál, az elnöki tanács elnöke Indiába és Iránba látogat.

november 27. A Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, a Német Demokratikus Köztársaság és a Szovjetunió közös nyilatkozata a közel-keleti helyzetről.

november Megindul Romániában a román televízió magyar adása. (Heti 90 perc.) — Megalakul a bukaresti Kriterion Könyvkiadó, a romániai nemzetiségek kiadója. (Kolozsvárott fiókszerkesztőség létesül.)

december 3—4. Hét európai szocialista ország párt- és állami vezetőinek tanácskozása Moszkvában.

december 4. Bemutatják a *Sirokkó* című filmet (rendező Jancsó Miklós, magyar—francia koprodukció).

december 16. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára háromnapos látogatásra Csehszlovákiába érkezik.

december 22. Felavatják Budapesten a Baross téren átívelő (a Rottenbiller utcát és a Mező Imre utat összekötő) hidat, valamint a Hungária körúti felüljárót.

december 22—23. A Varsói Szerződés tagállamai honvédelmi minisztereinek ülése Moszkvában.

december 31. Az Elnöki Tanács 1969: 41. számú rendelete a Magyar Tudományos Akadémiáról. (Rögzíti feladatát, hatáskörét, szerveit és intézményeit.)

az év folyamán A kárpát-ukrajnai Beregszász magyar színjátszó csoportját népszínházzá nyilvánítják. — Megjelenik Németh László: *Az én katedrám* című tanulmánykötete; Dsida Jenő: *Összegyűjtött műfordítások;* Áprily Lajos: *Akarsz-e fényt?* Nagy László *Babérfák*, Szilágyi Domokos: *Búcsú a trópusoktól* (Bukarest), Juhász Ferenc: *Anyám* és *A szent tűzözön regéi* című verseskötete: Mesterházi Lajos: *Vakáció* és Szabó Pál: *Szépülő szegénység* című regénye.

1970

január 1. Népszámlálás Magyarországon.

január 14—25. 28 európai kommunista és munkáspárt küldötteinek értekezlete Moszkvában. (Tárgya: az európai kollektív biztonság és béke kérdései.)

január 27. Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára és Fock Jenő, a minisztertanács elnöke 4 napra a Német Demokratikus Köztársaságba látogat.

február 3. A munkaügyi minisztérium vezetését Lázár György veszi át.

február 3—5. Magyar—román együttműködési tárgyalások Nagyváradon. (A magyar küldöttséget Apró Antal, a minisztertanács elnökhelyettese vezeti.)

február 5. A Magyar Tudományos Akadémia közgyűlése. (Elfogadja az új szervezeti felépítést. Elnök: Erdey-Grúz Tibor; főtitkár: Erdei Ferenc.)

február 5—7. Országos agitációs és propaganda tanácskozás Budapesten. (A Magyar Szocialista Munkáspárt központi bizottsága rendezésében.)

február 12. Bemutatják az *Így jöttem* című filmet (rendező Jancsó Miklós).

február 24—25. A szocialista országok pártvezetőinek tanácskozása Szófiában. (Napirend: ideológiai és propaganda kérdések.) — A Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa (KGST) végrehajtó bizottságának 45. ülésszaka Moszkvában.

március 23—30. Magyar kulturális napok a Szovjetunióban. (A kulturális napokon résztvevő magyar küldöttséget Ilku Pál művelődésügyi miniszter vezeti.)

március 25. Az Elnöki Tanács 1970: 7. számú törvényerejű rendelete közkegyelem gyakorlásáról az ország felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából.

április 1. Ünnepélyes külsőségek közt kiosztják az Állami és a Kossuth-díjakat.

április 2. Felavatják a budapesti földalatti gyorsvasút első, kelet-nyugati vonalának a Fehér út és a Deák tér közötti szakaszát.

április 3—5. Az ország felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából országszerte megemlékezéseket, ünnepélyeket tartanak.

április 4. A Néphadsereg nagyszabású díszszemléje Budapesten a 25. évforduló alkalmából.

április 16. Bemutatják az *Ítélet* című filmet (rendező Kósa Ferenc és Csoóri Sándor).

április 21—22. Ünnepi megemlékezés Moszkvában V. I. Lenin születésének 100. évfordulóján. (A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségét Kádár János első titkár vezeti.)

április 22. Az 1966-ban várossá nyilvánított Tiszaszederkény a Leninváros nevet kapja.

április 23. A Hazafias Népfront Országos Tanácsának ülése. (Bencsik Istvánt választja főtitkárrá.)

április 29.—május 11. Magyar katonai küldöttség látogat az Egyesült Arab Köztársaságba és Szíriába, Czinege Lajos vezérezredes, honvédelmi miniszter vezetésével.

május 1. Megnyílik Bukarestben a Petőfi Sándor Művelődési Ház. (Könyvtárállománya 30 ezer magyar és román nyelvű kötet.)

május 5. Az Elnöki Tanács 1970:9. számú törvényerejű rendelete a tudományos minősítés újraszabályozásáról.

május 6. Kormánynyilatkozatot tesznek közzé, amely elítéli az Amerikai Egyesült Államoknak az indokínai térségben folyó agresszióját és intervencióját.

május 6—9. Magyar párt- és állami küldöttség látogat Csehszlovákiába, Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnökének vezetésével.

május 11. A Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális és Társadalmi Egyesületének (CSEMADOK) közgyűlése Pozsonyban. (Főtitkár: Varga Béla.)

május 11—12. Tudományos ülésszak a Magyar Tudományos Akadémián V. I. Lenin születésének 100. évfordulója (április 22.) alkalmából.

május 14—16. Országos népművelési konferencia Budapesten.

május 30—június 7. Ünnepi könyvhét. (Megjelenik 36 könyv, ebből 32 magyar szerző munkája; közöttük: Berkesi András: *Alkonydomb.* Regény; Ignácz Rózsa: *Szavannatűz.* Novellák; Illés Endre: *Krétarajzok;* Kolozsvári Grandpierre Emil: *Nők apróban.* Regény; Sík Endre: *Bem rakparti évek.* Visszaemlékezések; A külföldi **szerzők között: S. Bellow, A. Seghers, G. K. Zsukov.**)

június 2. Fock Jenő, a minisztertanács elnöke négynapos látogatásra Jugoszláviába utazik.

június 15. Franz Jonas, Ausztria köztársasági elnöke ötnapos látogatásra Magyarországra érkezik.

május 16—18. 33 kommunista és munkáspárt küldötteinek tudományos konferenciája Moszkvában. (Tárgya: A kommunista és munkáspártok növekvő szerepe a szocializmus és kommunizmus építésének forradalmi szakaszában. A Magyar Szocialista Munkáspárt küldöttségét Nemes Dezső, a párt politikai bizottságának tagja vezeti.)

június 22. Nimeri szudáni államfő négynapos látogatásra Magyarországra érkezik.

június 29—30. A szocialista országok művelődésügyi minisztereinek tanácskozása Karlovy Varyban.

július 1—9. A Varsói Szerződés egyesített fegyveres erőinek törzsgyakorlata Magyarország területén.

július 3—9. Finn—magyar barátsági hét Helsinkiben és Budapesten.

július 10. Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, Magyarország, Mongólia, a Német Demokratikus Köztársaság és a Szovjetunió megbízottai Moszkvában egyezményt írnak alá Nemzetközi Beruházási Bank létrehozásáról.

július 19. A sajtó közli a IV. ötéves terv irányelveit. (A nemzeti jövedelem 30—32%-os növekedését irányozza elő.)

augusztus 12. A. N. Koszigin és W. Brandt Moszkvában aláírja a Szovjetunió és a Német Szövetségi Köztársaság kapcsolatát új alapokra fektető „moszkvai szerződést".

augusztus 13. Bemutatják a *Mérsékelt égöv* című filmet (rendező Kézdi Kovács Zsolt).

augusztus 16—23. A XIII. nemzetközi történészkongresszus Moszkvában. (Magyarországot mintegy 70 történész képviseli.)

augusztus 18. Az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöki tisztét Ajtai Miklós, a minisztertanács elnökhelyettese veszi át.

augusztus 19. Ünnepi ülés Székesfehérvárott I. (Szent) István király születésének 1000. évfordulója (augusztus 20.) alkalmából. (Az ünnepi beszédet Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnöke mondja. — Augusztus 26.: Emlékülés a Magyar Tudományos Akadémián.)

augusztus 20. A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének ülése Moszkvában. (Magyarországot Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, Fock Jenő, a minisztertanács elnöke és Péter János külügyminiszter képviseli.)

augusztus 21.—szeptember 1. Losonczi Pál, az Elnöki Tanács elnökének afrikai körútja. (Útjának állomásai: Szudán, Tunézia és az Egyesült Arab Köztársaság.)

augusztus 21—szeptember 2. A kulturális miniszterek világkonferenciája Olaszországban. (Magyarországot Ilku Pál képviseli.)

szeptember 16. Magyarország és a Német Szövetségi Köztársaság hosszú lejáratú árucsere-forgalmi és gazdasági megállapodást köt Budapesten.

szeptember 14—15. Gazdasági tárgyalások Magyarország és a Szovjetunió közt Moszkvában. (Az 1971—1975. évi tervek egyeztetése.)

szeptember 28—30. 45 kommunista és munkáspárt képviselőinek értekezlete Budapesten. (Tárgya: Az imperializmus elleni harc néhány időszerű kérdése.)

szeptember 30.—október 3. Az országgyűlés elfogadja az 1970: II. törvényt a negyedik ötéves tervről és az 1970: III. törvényt az országgyűlési képviselők és a tanácstagok választásáról szóló 1966: III. törvény módosításáról.

október 4. V. V. Giri, India köztársasági elnöke négynapos látogatásra Magyarországra érkezik.

október 6—8. Magyarország és Lengyelország tervhivatali tárgyalásai Varsóban. (Az 1971—1975. évi népgazdasági tervek egyeztetése.)

október 8. Bemutatják a *Szerelmesfilm* című filmet (rendező Szabó István).

október 12—13. Országos honismereti konferencia Budapesten.

október 20—21. 27 európai kommunista és munkáspárt képviselőinek értelezlete Moszkvában. (Tárgya: az európai biztonságért vívott küzdelem.)

október 20—22. Az európai szocialista országok bányászszakszervezeti vezetőinek értekezlete Budapesten. (Az ipari forradalomról, a szakmai képzésről és a szakszervezetek ezzel kapcsolatos feladatairól.)

október 30. Közzéteszik a 43/1970. számú kormányrendeletet a földterületek méterrendszerű nyilvántartásáról. (A négyszögölben, katasztrális holdban nyilvántartott adatokat négyzetméterre, hektárra kell átszámítani; 1 négyszögöl = 3,596 m^2, 1 katasztrális hold = 0,575 hektár.)

november 16. A Nemzetközi Beruházási Bank (→ július 10.) első ülése Moszkvában.

november 17. Magyarország és Spanyolország hosszú lejáratú gazdasági megállapodást köt Budapesten.

november 18. Magyarország csatlakozik a Szovjetunió, a Német Demokratikus Köztársaság és Bulgária mezőgazdasági egyezményéhez.

november 23—29. A Magyar Szocialista Munkáspárt X. kongresszusa Budapesten. (A központi bizottság első titkára: Kádár János; titkárai: Aczél György, Biszku Béla, Komócsin Zoltán, Nyers Rezső, Óvári Miklós és Pullai Árpád; a politikai bizottság tagjai: Aczél György, Apró Antal, Benke Valéria, Biszku Béla, Fehér Lajos, Fock Jenő, Gáspár Sándor, Kádár János, Kállai Gyula, Komócsin Zoltán, Nemes Dezső, Németh Károly, Nyers Rezső.)

december 1. Az e napi népszámlálás adatai szerint a Csehszlovákiában élő magyarok száma 572 568 fő (ebből Szlovákiában lakik 533 934); a magyar anyanyelvűek száma 621 588.

december 2. A Varsói Szerződés politikai tanácskozó testületének ülése Moszkvában. (Magyarországot Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt első titkára, Fock Jenő, a minisztertanács elnöke, Komócsin Zoltán, az MSZMP központi bizottságának titkára és Péter János külügyminiszter képviseli.) — Tudományos emlékülés a Magyar Tudományos Akadémián Friedrich Engels születésének (november 28.) 150. évfordulója alkalmából.

december 14. Súlyos zavargások a lengyelországi Gdanskban az áremelések miatt. (December 20.: lemond W. Gomulka, a kommunista párt első titkári tisztségéről; utóda: E. Gierek; december 23.: lemond J. Cyrankiewicz miniszterelnök; utóda P. Jaroszewicz.) — Magyarország és a Szovjetunió 5 évre szóló kereskedelmi és fizetési megállapodást köt Budapesten. — Kulturális tárgyalások kezdődnek Magyarország és Románia közt Bukarestben. (December 19.: elfogadják a kulturális-tudományos együttműködés tervét.)

december 14—16. Magyarország és Csehszlovákia közötti tárgyalások Budapesten. (A népgazdasági tervek egyeztetése.)

december 16—17. Tudományos konferencia a Magyar Tudományos Akadémián. (Tárgya: „Napjaink lenini békepolitikája".)

az év folyamán A január elei népszámlálás szerint Magyarország lakossága: 10 314 152 fő (ebből férfi: 4998 ezer, nő: 5312 ezer, ezer férfire jutó nő: 1064). A 10 legnagyobb város lakossága: Budapest: 1 945 083, Miskolc: 172 382, Debrecen: 156 685, Pécs: 145 335, Szeged: 118 895, Győr: 100 108, Kecskemét: 82 200, Székesfehérvár: 73 949, Nyíregyháza 70 955, Tatabánya: 65 274. Az aktív kereső népesség foglalkozás szerinti megoszlása (1970 végén): ipar: 1 836 973; építőipar: 370 345; mezőgazdaság: 1 282 291; szállítás: 345 094; kereskedelem: 395 033; szolgáltatás: 102 493; egészségügy, kultúra: 378 575; közigazgatás és egyéb: 277 872. Az aktív kereső népességből: állami szektor: 67,7%, szövetkezeti: 28,7%, magán: 4,6%. A nemzeti jövedelem alakulása 1950-hez viszonyítva (1950=100): 1970=300; a nemzeti jövedelem megoszlása: ipar: 43%, építőipar: 12%, mezőgazdaság: 17%, más népgazdasági ágak: 28%. Mezőgazdaság: a szántóterület megoszlása: állami szektor: 14,2%, szövetkezeti: 80,1%, egyéni kisegítő gazdaságok: 5,7%; állattenyésztés (ezer darabban): szarvasmarha: 1933, ló: 231, sertés: 5970, juh: 3024. Épített lakások száma 80 276; ezer lakosra jutó épített lakás: 7,8. Villamosenergia-termelés: 14 542 000 000 kW/ó. Közlekedés: a közutak hossza: 29 546 km; a személygépkocsik száma: 240 265 (ebből magán: 213 436); az autóbuszok száma: 993 441 (ebből Budapest 573 000), az autótaxik száma: 31 594; a vasúti pályahossz: 9514 km (ebből kétvágányú 1108 km, villamosított 935 km); az állandóan hajózható vízi utak hossza: 1277 km; időszakosan hajózható: 411 km; légi útvonalak száma: 36, hossza: 40 090 km. Idegenforgalom: a Magyarországra érkező külföldiek száma: 6 320 000 (ebből beutazó:

3 596 000, átutazó 2 724 000). Egészségügy: orvosok száma: 23 524 (tízezer lakosra jut 22,8); egyéb egészségügyi személyzet: 77 491; kórházi ágyak száma: 84 543 (tízezer főre jut: 81,9). — Oktatás: óvodák száma: 3457 (óvodai férőhely: 208 647, óvodás: 227 279, 100 férőhelyre jut 108,9; óvónő: 12 481, 1 óvónőre jutó gyermek: 18,2); az általános iskolák (1970—71-es tanév) száma: 5480 (tanuló: 1 115 992, tanerő: 63 125); a középiskolák száma: 547 (tanuló: 347 165, tanerő: 13 442); gyógypedagógiai intézmények száma: 123 (tanuló: 28 857, tanerő: 2647); a felsőfokú intézmények száma: 74 (ebből egyetem és főiskola: 36, felsőfokú intézet 13, felsőfokú technikum és szakiskola: 25; hallgató: 80 536, oktató: 9791); a szakmunkás iskolák száma: 323 + 69 fiókiskola, a tanulóotthonok száma: 236 (tanuló: 223 238, főhivatású tanerő: 3351, nevelő: 513, szakoktató: 4253). — Kultúra: könyvkiadás: a kiadott könyvek száma 4793, példányszáma: 46 981 000; az időszaki sajtótermékek száma: 859 (ebből napilap: 29), az összes sajtótermék példányszáma: 1 101 034 000 (ebből a napilapok példányszáma: 731 000 000); a színházak száma: 34, a színtársulatoké 22 (színházi előadás: 11 991, látogató: 5 591 000); a mozgóképszínházak száma: 3879 (bemutatásra került film: 175, előadás: 754 ezer, látogató: 80 millió); a rádió-előfizetők száma: 2 530 000, a televízió-előfizetőké: 1 768 561. — A népszámlálás adatai szerint a Szovjetunióban (nagy többségében az Ukrán Szocialista Szovjet Köztársaságban) élő magyarok száma 166 ezer fő. — Csehszlovákiában a magyar nyelvű alapiskolák száma 494, 71 ezer tanulóval. (→ 1960. az év folyamán) — Megjelenik Kallós István erdélyi és moldvai népballada-gyűjtése, a *Balladák könyve* (Bukarest); Lukács György: *Lenin* és Németh László: *Két nemzedék* című tanulmánykötete; Vas István: *Mit akar ez az egy ember?* (összegyűjtött versek 1930—1969. 1—2. kötet); Weöres Sándor: *Egybegyűjtött írások* (válogatott művek); Sütő András: *Anyám könnyű álmot ígér* (Bukarest); Darvas József: *Októberi Köd, Állomás* című regénye; Veres Péter: *Napforduló* és Szabó Pál: *Kánikula* című elbeszéléskötete.

FÜGGELÉK

Az alábbi uralkodó- és méltóságlisták csak általános tájékoztatásul szolgálnak, ezért részletes időpontokat nem tartalmaznak. A részletek a kronológia megfelelő helyén találhatók.

1. MAGYARORSZÁG ÁLLAMFŐI

Árpád-házi királyok

1000—1038 I. (Szent) István
1038—1041 (Orseolo) Péter
1041—1044 Aba Sámuel
1044—1046 (Orseolo) Péter (másodszor)
1046—1060 I. András
1060—1063 I. Béla
1063—1074 Salamon
1074—1077 I. Géza
1077—1095 I. (Szent) László
1095—1116 (Könyves) Kálmán
1116—1131 II. István
1131—1141 II. (Vak) Béla
1141—1162 II. Géza
1162—1172 III. István
1162—1163 II. László
1163—1165 IV. István
1172—1196 III. Béla
1196—1204 Imre
1204—1205 III. László
1205—1235 II. András
1235—1270 IV. Béla
1270—1272 V. István
1272—1290 IV. (Kun) László
1290—1301 III. András

Királyok különböző házakból

1301—1305 (Přemysl) Vencel (László)
1305—1307 (Wittelsbach) Ottó
1307—1342 I. (Anjou) Károly (Róbert)
1342—1382 I. (Anjou, Nagy) Lajos
1382—1395 (Anjou) Mária
1385—1386 II. (Anjou, Kis) Károly
1387—1437 (Luxemburgi) Zsigmond
1437—1439 (Habsburg) Albert
1440—1444 I. (Jagelló) Ulászló
(1444—1446) Interregnum)
(1446—1453 Hunyadi János kormányzó)
1453—1457 V. (Habsburg) László
1458—1490 I. (Hunyadi) Mátyás
1490—1516 II. (Jagelló) Ulászló
1516—1526 II. (Jagelló) Lajos
1526—1540 I. (Szapolyai) János
(1540—1553 Szapolyai János Zsigmond választott király)

Habsburg-házbeli királyok

1526—1564 I. Ferdinánd
1564—1576 I. Miksa
1576—1608 I. Rudolf
(1605—1606 Bocskai István fejedelem)
1608—1619 II. Mátyás
1619—1637 II. Ferdinánd
(1620—1621 Bethlen Gábor választott király)
1637—1657 III. Ferdinánd
1647—1654 IV. Ferdinánd
1657—1705 I. Lipót
1705—1711 I. József
(1705—1711.II. Rákóczi Ferenc vezérlő fejedelem)
1711—1740 III. Károly
1740—1780 Mária Terézia

Habsburg—Lotharingiai-házbeli királyok

1780—1790 II. József
1790—1792 II. Lipót
1792—1835 I. Ferenc
1835—1848 V. Ferdinánd
(1849 Kossuth Lajos kormányzó-elnök)
1848—1916 I. Ferenc József
1916 1918 IV. Károly

Köztársasági elnökök, 1949-től az elnöki tanács elnökei (illetve kormányzó)

1919 Károlyi Mihály gr.
(1919 Tanácsköztársaság)
1920—1944 Horthy Miklós kormányzó
1946—1948 Tildy Zoltán
1948—1950 Szakasits Árpád
1950 –1952 Rónai Sándor
1952—1967 Dobi István
1967— Losonczi Pál

2. ERDÉLYI FEJEDELMEK

1541—1551 Izabella királyné (I. János özvegye)
1556—1571 Szapolyai János Zsigmond
1571—1586 Báthori István
1586—1597 Báthori Zsigmond
1598—1599 Báthori Zsigmond (másodszor)
1598 –1599 Báthori András
(1599—1600 Mihály havasalföldi vajda)
1601 Báthori Zsigmond (harmadszor)
1601—1602 Báthori Zsigmond (negyedszer)
1603 Székely Mózes
1604—1606 Bocskai István
1607—1608 Rákóczi Zsigmond
1608—1613 Báthori Gábor
1613—1629 Bethlen Gábor
1629—1630 Brandenburgi Katalin (Bethlen Gábor özvegye)
1630 Bethlen István
1630—1648 I. Rákóczi György
1648—1660 II. Rákóczi György
1657—1658 Rhédey Ferenc
1658—1660 Barcsay Ákos
1661—1662 Kemény János
1661—1690 I. Apafi Mihály
1690 Thököly Imre
1704—1711 II. Rákóczi Ferenc

3. NÁDOROK

1038 előtt Aba Sámuel
1055 Zache
1057 Radó
1066 Győr nembeli Ottó
1067 körül Radván
1075—1091 előtt Gyula
1091 Péter
1094 Gyula
1108—1113 Uros fia János
1131 körül —1138 Bozeta fia Fancsal
1046—1157 Belos bán
1162- 1163 körül Henrik (III. István nádora)
1163 Tamás (IV. István nádora)
1165—1174 körül Ampud bán
1177 körül —1183 Bikács nembeli Farkas
1185—1186 Tamás
1192—1193 Mog
1197—1198 Ézsau
1198 —1199 Mog (másodszor)
1199—1201 Ják nembeli Mika (Mihály)
1202—1204 Benedek
1205 Miklós
1206 Mog (harmadszor)
1206—1209 Győr nembeli Csépán
1209—1212 Győr nembeli Pot
1212—1213 Bár-Kalán nembeli Bánk

1213—1214 Szák nembeli Miklós
1215—1217 Kán nembeli Gyula
1219—1222 Szák nembeli Miklós (másodszor)
1222 Csanád nembeli Teodor
1222—1226 Kán nembeli Gyula (másodszor)
1226 Szák nembeli Miklós (harmadszor)
1227—1228 Apod fia Dénes
1229—1231 Mojs
1231—1234 Apod fia Dénes (másodszor)
1235—1241 Tomaj nembeli Dénes
1242 Hahót nembeli Arnold
1242—1245 Kán nembeli László
1245—1246 Türje nembeli Dénes
1246—1248 Gut-Keled nembeli István
1248 Türje nembeli Dénes (másodszor)
1248—1261 Rátót nembeli Loránd
1261—1267 Héder nembeli Kőszegi Henrik
1267—1270 Kemény fia Lőrinc
1270—1272 Mojs
1272 Kemény fia Lőrinc (másodszor)
1272—1273 Rátót nembeli Loránd (másodszor)
1273 Kemény fia Lőrinc (harmadszor)
1273 Rátót nembeli Loránd (harmadszor)
1273—1274 Péc nembeli Dénes
1274—1275 Rátót nembeli Loránd (negyedszer)
1275 Héder nembeli Kőszegi Miklós
1275—1276 Csák nembeli Péter
1276—1277 Héder nembeli Kőszegi Miklós (másodszor)
1277 Csák nembeli Péter (másodszor)
1277—1278 Péc nembeli Dénes (másodszor)
1278 Csák nembeli Péter (harmadszor)
1278—1280 Csák nembeli Máté
1280—1281 Aba nembeli Finta
1281—1282 Héder nembeli Kőszegi Iván
1282—1284 Csák nembeli Máté (másodszor)
1284—1286 Héder nembeli Kőszegi Miklós (harmadszor)
1286—1287 Aba nembeli Makján
1287—1288 Héder nembeli Kőszegi Iván (harmadszor)
1288—1289 Aba nembeli Amadé
1289—1290 Básztély nembeli Rénold
1289 Héder nembeli Kőszegi Miklós (negyedszer)
1290 Mizse
1290—1291 Aba nembeli Amadé (másodszor)
1291 Héder nembeli Kőszegi Miklós (ötödször)
1291—1293 Szente-Mágócs nembeli Mihály
1293 Aba nembeli Amadé (harmadszor)
1293—1295 Héder nembeli Kőszegi Miklós (hatodszor)
1295—1296 Aba nembeli Amadé (negyedszer)
1296—1297 Csák nembeli Máté
1297—1298 Aba nembeli Amadé (ötödször)
1298—1299 Péc nembeli Apor és Rátót nembeli Loránd
1299—1301 Aba nembeli Amadé (hatodszor)
1301—1310 között Aba Amadé, Ákos nembeli István, Borsa Kopasz Jakab, Csák Máté, Kőszegi Iván, Péc nembeli Apor, Rátót nembeli Loránd
1310—1315 Borsa Kopasz Jakab
1315—1320 Rátót nembeli Domokos
1321—1322 Debreceni Dózsa
1322—1327 Drugeth Fülöp
1328—1333 Drugeth János
1333—1342 Drugeth Vilmos
1342—1356 Gilétfi Miklós
1356—1367 Kont Miklós
1367—1372 Opuliai László
1372—1375 Lackfi Imre
1375—1385 Garai Miklós
1385—1386 Szécsi Miklós
1386—1392 Lackfi István
1392—1396 Ilsvai Leusták
1397—1402 Bebek Detre
1402—1433 Garai Miklós

1434—1435 Pálóczi György nádori bíró
1435—1436 Pálóczi Mátyus
1436—1437 Pálóczi György nádori bíró (másodszor)
1437—1447 Hédervári Lőrinc
1447—1458 Garai László
1458—1484 Guti Ország Mihály
1485/86—1487 Szapolyai Imre
1487—1491 Nagylucsei Orbán nádori bíró
1492—1499 Szapolyai István
1500—1503 Vingárti Geréb Péter
1503—1504 Ráskai Balázs nádori bíró
1504—1519 Perényi Imre
1519—1523 Báthori István
1524—1525 Báthori István (másodszor)
1525—1526 Werbőczy István
1526—1530 Báthori István (harmadszor)
1530—1534 Bánffy János
1554—1562 Nádasdy Tamás
1608 1609 Illésházy István
1609—1616 Thurzó György gr.
1618—1621 Forgách Zsigmond
1622—1625 Thurzó Szaniszló gr.
1625—1645 Esterházy Miklós gr.
1646 1648 Draskovich János gr.
1649—1654 Pálffy Pál gr.
1655—1667 Wesselényi Ferenc gr.
1681—1713 Esterházy Pál gr. majd hg
1714—1732 Pálffy Miklós gr.
1741— 1751 Pálffy János gr.
1751 —1765 Batthyány János gr.
1790—1795 Sándor Lipót főhg
1796—1847 József főhg
1847—1848 István főhg

4. ERDÉLYI VAJDÁK

1003 Erdőelvi Zoltán
1111 Merkur
1176 Lesták
1199—1200 Legforus
1200 Eth
1201 Gyula
1202—1203 Benedek
1206 Korlát fia Benedek
1206 Smaragd
1208—1209 Korlát fia Benedek (másodszor)
1209—1212 Kacsics nembeli Mihály
1212—1213 Bertold
1213 Miklós
1214 Kán nembeli Gyula
1215 Simon
1216—1217 Ipoch
1217 Rafain
1219—1221 Neuka
1221—1222 Péter fia Pál
1227 Sólyom fia Pósa
1230—1231 Rátót nembeli Gyula
1233—1234 Tomaj nembeli Dénes
1235 Szerafin fia András
1235—1241 Sólyom fia Pósa (másodszor)
1242—1252 Lőrinc
1252—1260 Ákos nembeli Ernye
1260—1267 Kán nembeli László
1267—1270 Gut-Keled nembeli Miklós
1270—1272 Csák nembeli Máté
1272—1273 Geregye nembeli Miklós
1273 János
1273—1274 Geregye nembeli Miklós (másodszor)
1274 Csák nembeli Máté (másodszor)
1274 Geregye nembeli Miklós (harmadszor)
1274—1275 Csák nembeli Máté (harmadszor)
1275 Csák nembeli Ugrin
1275 1276 Kán nembeli László (másodszor)
1276 Csák nembeli Ugrin (másodszor)
1276—1277 Csák nembeli Máté (negyedszer)
1277—1278 Pok nembeli Miklós
1278—1280 Aba nembeli Finta
1280 Tekus fia István
1282 Borsa nembeli Loránd
1283 Péc nembeli Apor
1284—1285 Borsa nembeli Loránd (másodszor)
1287—1288 Mojs
1288—1297 Borsa nembeli Loránd (harmadszor)
1297—1315 Kán nembeli László
1315—1318 Pok Miklós (másodszor)
1318—1321 Debreceni Dózsa
1321—1342 Szécsényi Tamás
1342—1344 Sirokai Miklós
1344—1350 Lackfi István
1351 Gönyüi Tamás
1351—1356 Kont Miklós
1356—1359 Lackfi András

1359—1367 Lackfi Dénes
1367—1369 Lackfi Miklós
1369—1372 Lackfi Imre
1372—1376 Lackfi István
1376—.
1391/92 Losonci László
1392—1393 Bebek Imre
1393—1395 Szécsényi Frank
1395—1401 Stiborici Stibor
1401—1402 Szécsényi Simon
1402—1403 Csáky Miklós és Marcali Miklós
1403—1409 Tamási János és Szántai Lack Jakab
1409—1414 Siborici Stibor (másodszor)
1415—1426 Csáky Miklós (másodszor)
1426—1437 Csáky László
1436—1438 Lévai Cseh Péter
1438—1440 Losonci Dezső
1440—1441 Kusalyi Jakcs Mihály és László
1441—1458 Újlaki Miklós
1441—1446 Hunyadi János
1446—1448 Bebek Imre
1450—1458 Rozgonyi János
1458—1461 Rozgonyi Sebestyén
1459—1461 Kanizsai László
1459—1460 Rozgonyi János (másodszor)
1461 Kanizsai Miklós
1462—1465 Újlaki Miklós (másodszor) és Dengelegi Pongrác János
1465—1467 Ellerbach Bertold. Szentgyörgyi János és Zsigmond
1468—1472 Dengelegi Pongrác János (másodszor) és Monoszlói Csupor Miklós
1472—1475 Magyar Balázs
1475—1476 Dengelegi Pongrác János (harmadszor)
1478—1479 Vingárti Geréb Péter
1479—1493 Báthori István
1493—1494 Losonci László
1493—1498 Drágffy Bertalan
1498—1510 Szentgyörgyi Péter
1510—1526 Szapolyai János
1526—1529 Perényi Péter
1529—1534 Báthori István
1534—1538 Maylád István
1538—1540 Maylád István és Balassa Imre
1552—1553 Báthori András
1553—1556 Dobó István és Kendi Ferenc

5. UDVARISPÁNOK, ORSZÁGBÍRÁK

1131 előtt György
1135 előtt Gyula
1141 előtt Fanczello
1146 Kádár
1148 Gereon
1150—1159 Henrik
1162—1164 körül Gábor
1165—1172 Lőrinc
1174 után—1181 Cumpurdinus
1183 Péter
1185—1186 Mog
1188—1193 Domonkos
1197—1198 Ézsau
1198 Turoy fia Péter
1199 Ják nembeli Mika
1199—1200 Csanád nembeli Vejteh
1201 Achilles
1202—1204 Gyula
1205—1206 Smaragd
1207 Tétény nembeli Marcell
1208—1210 Miklós
1211—1212 Tétény nembeli Marcell (másodszor)
1212—1213 Kán nembeli Gyula
1214 Hont-Pázmány nembeli Márton
1215—1217 Vázsony nembeli Atyusz
1219—1221 Rátót nembeli Gyula
1221—1222 Bár-Kalán nembeli Bánk
1222 Bár-Kalán nembeli Pósa
1222—1224 Negol nembeli Patiz
1224—1230 Kán nembeli László
1231—1232 Samud fia Benedek
1233—1234 Csák nembeli Demeter
1234—1235 Kán nembeli László (másodszor)
1235—1239 Rátót nembeli Gyula (másodszor)
1239—1241 Szerafin fia András
1241—1242 Geregye nembeli Pál
1242—1245 Csák nembeli Demeter (másodszor)
1245—1246 Gut-Keled nembeli István
1246—1248 Rátót nembeli Loránd
1248—1252 Geregye nembeli Pál (másodszor)
1254—1261 Héder nembeli Kőszegi Henrik
1261—1267 Kemény fia Lőrinc
1267—1270 Ákos nembeli Ernye

1270—1272 Gut-Keled nembeli Miklós
1272 Péc nembeli Dénes
1272—1273 Sándor fia Sándor
1273 Kán nembeli László
1273 Csák nembeli Máté
1273—1274 Gut-Keled nembeli Miklós (másodszor)
1274 Ákos nembeli Ernye (másodszor)
1274 Gut-Keled nembeli Miklós (harmadszor)
1274—1275 Ákos nembeli Ernye (harmadszor)
1275 Péc nembeli Dénes (másodszor)
1275 Hont-Pázmány nembeli Tamás
1275 Geregye nembeli Miklós
1275—1276 Csák nembeli Ugrin
1276 Mojs
1276 Móric
1276 Jakab
1277 Péc nembeli Dénes (harmadszor)
1278 Rátót nembeli Gyula
1278—1280 Gut-Keled nembeli István
1280—1281 Aba nembeli Péter
1281 János
1283 Rubinus
1288—1289 Péc nembeli Gergely
1289—1290 Aba nembeli Amadé
1291—1293 Hont-Pázmány nembeli Tamás
1293—1298 Péc nembeli Apor
1298—1301 Ákos nembeli István
1301 Péter
1311—1315 Csák János
1315—1324 Hermány nembeli Lampert
1324—1328 Köcski Sándor
1328—1349 Nagymartoni Pál
1349—1354 Szécsényi Tamás
1354—1355 Drugeth Miklós
1355—1359 Szécsi Miklós
1359 Újlaki Miklós
1360—1369 Bebek István
1369—1372 Szécsi Miklós (másodszor)
1372—1373 Szepesi Jakab
1373 Czudar Péter
1373—1380 Szepesi Jakab (másodszor)
1381—1384 Szécsi Miklós (harmadszor)
1385 Szentgyörgyi Tamás
1385—1386 Kaplai János
1386 Bebek Imre
1386—1392 Bebek Imre (másodszor)
1392—1395 Kaplai János (másodszor)
1395 Szécsényi Simon
1395—1397 Pásztói János
1397—1408 Szécsényi Frank
1409—1414 Rozgonyi Simon
1415—1423 Perényi Péter
1423—1425 Nánai Kompolt István
1425—1435 Pálóczi Mátyus
1435—1440 Báthori István
1440 Kórógyi János
1441—1446 Rozgonyi György
1446—1470 Pálóczi László
1470—1471 Rozgonyi János
1471 Matucsinai Gábor (helyettes)
1471—1493 Báthori István
1494 Kinizsi Pál
1495—1500 Vingárti Geréb Péter
1501—1517 Szentgyörgyi Péter
1518—1524 Újlaki Lőrinc
1524—1525 Sárkány Ambrus
1525—1526 Drágffy János
1527—1541 Thurzó Elek (I. Ferdinánd országbírája)
1530—1541 Pestyéni Gergely (I. János országbírája)
1541—1554 Nádasdy Tamás
1554—1566 Báthori András
1566—1567 Perényi Gábor
1567 Országh Kristóf
1567—1568 Bánffy István
1568—1584 Báthori Miklós
1586—1605 Báthori István
1606—1608 Forgách Zsigmond
1608—1609 Homonnai Drugeth Bálint
1610—1618 Forgách Zsigmond (másodszor)
1618—1620 Homonnai Drugeth György
1622—1625 Esterházy Miklós
1625—1631 Alaghy Menyhért
1631—1636 Rákóczi Pál
1636—1645 Homonnai Drugeth János
1646—1649 Pálffy Pál
1649—1655 Csáky László
1655—1670 Nádasdy Ferenc gr.
1670—1681 Forgách Ádám gr.
1681—1687 Draskovich Miklós gr.
1687—1699 Csáky István gr.
1700—1703 Batthyány Ádám gr.
1704—1713 Erdődy György gr.
1713—1714 Pálffy Miklós gr.
1714—1731 Koháry István gr.
1731—1741 Pálffy János gr.
1741—1748 Esterházy József gr.
1748—1759 Erdődy György gr.
1759—1765 Illésházy József gr.
1765—1773 Pálffy Miklós gr.

1773 –1783 Fekete György gr.
1783—1786 Csáky János gr.
1786—1787 Nicky Kristóf gr.
1788—1795 Zichy Károly gr.
1795—1802 Végh Péter
1802—1806 Szent-Iványi Ferenc
1806—1825 Ürményi József
1825—1827 Brunszvik József
1828—1839 Cziráky Antal gr.
1839 –1848 Mailáth György
1860– 1863 Apponyi György gr.
1863—1865 Andrássy György gr.

6. ERDÉLYI FŐKORMÁNYZÓK (GUBERNÁTOROK)

1691—1708 Bánffy György gr.
1713—1731 Kornis Zsigmond gr.
1734—1755 Haller János gr.
1777—1787 Brukenthal Sámuel br.
1787—1822 Bánffy György gr.
1838—1840 Kornis János gr.
1842—1848 Teleki József gr.
1860—1861 Mikó Imre gr.

7. MINISZTERELNÖKÖK

1848 Batthyány Lajos gr.
1849 Szemere Bertalan
1867—1871 Andrássy Gyula gr.
1871—1872 Lónyay Menyhért gr.
1872—1874 Szlávy József
1874—1875 Bittó István
1875 Wenckheim Béla br.
1875—1890 Tisza Kálmán
1890—1892 Szapáry Gyula gr.
1892—1895 Wekerle Sándor
1895—1899 Bánffy Dezső br.
1899—1903 Széll Kálmán
1903 Khuen-Héderváry Károly gr.
1903—1905 Tisza István gr.
1905—1906 Fejérváry Géza br.
1906—1910 Wekerle Sándor (másodszor)
1910—1912 Khuen-Héderváry Károly gr. (másodszor)
1912—1913 Lukács László
1913—1917 Tisza István gr. (másodszor)
1917 Esterházy Móric gr.
1917—1918 Wekerle Sándor (harmadszor)
1918 Hadik János gr.
1918—1919 Károlyi Mihály gr.
1919 Berinkey Dénes
1919 Peidl Gyula
1919 Friedrich István
1919—1920 Huszár Károly
1920 Simonyi-Semadam Sándor
1920—1921 Teleki Pál gr.
1921—1931 Bethlen István gr.
1931—1932 Károlyi Gyula gr.
1932 –1936 Gömbös Gyula
1936 –1938 Darányi Kálmán
1938 –1939 Imrédy Béla
1939—1941 Teleki Pál gr. (másodszor)
1941 –1942 Bárdossy László
1942—1944 Kállay Miklós
1944 Sztójay Döme
1944 Lakatos Géza
1944 –1945 Miklós Béla
1945—1946 Tildy Zoltán
1946—1947 Nagy Ferenc
1947—1948 Dinnyés Lajos
1948—1952 Dobi István, 1949-től a minisztertanács elnöke
1952—1953 Rákosi Mátyás, a minisztertanács elnöke
1953—1955 Nagy Imre, a minisztertanács elnöke
1955—1956 Hegedűs András, a minisztertanács elnöke
1956 Nagy Imre, a minisztertanács elnöke (másodszor)
1956—1958 Kádár János, a kormány elnöke
1958—1961 Münnich Ferenc, a minisztertanács elnöke
1961—1965 Kádár János, a minisztertanács elnöke (másodszor)
1965—1967 Kállai Gyula, a kormány elnöke
1967—1975 Fock Jenő, a kormány elnöke

8. ESZTERGOMI ÉRSEKEK, ÉRSEKI KORMÁNYZÓK

1002 Domonkos
1005 körül Sebestyén
1007—1036 körül Anasztáz (Asztrik)
1055 Benedek
1067 körül — 1075 Dezső
1075—1077 Nehemiás
1091 előtt (vagy 1094) Acha
1095 körül — 1104 Szerafin
1105—1116 után Lőrinc
1124 Marcell
1127—1139 Felicián
1142—1146 Makár
1150 Kökényes
1151—1157 Martirius
1158—1181 Lukács
1181—1183 Miklós
1185—1203 Jób
1204 Csák nembeli Ugrin
1204—1205 Bár-Kalán nembeli Kalán
1205—1222 János
1224 Tamás
1226—1239 Róbert
1239—1241 Rátót nembeli Mátyás
1243—1253 Báncsa nembeli István
1253—1261 Benedek
1262—1272 Türje nembeli Fülöp
1273 Kán nembeli Miklós
1274—1276 Benedek
1276—1278 Kán nembeli Miklós (másodszor)
1279—1297/98 Lodomér
1298—1303 Bicskei Gergely
1303—1304 Bő nembeli Mihály
1305—1321 Tamás
1321—1328 Boleszló
1329 Dörögdi Miklós
1330—1349 Telegdi Csanád
1350—1358 Vásári Miklós
1358—1366 Frankói Miklós
1367—1375 Telegdi Tamás
1376—1378 De Surdis János
1378—1387 Demeter
1387—1418 Kanizsai János
1418—1423 Hohenlohe György
1423—1439 Pálóczi György
1440—1465 Szécsi Dénes
1465—1472 Vitéz János
1474—1476 Beckensloer János
1480—1485 Aragóniai János
1486—1497 Estei Hippolit
1497—1521 Bakócz Tamás
1522—1524 Szatmári György
1524—1526 Szalkai László
1526—1549 Várday Pál
1551—1551 Martinuzzi (Fráter) György
1553—1568 Oláh Miklós
1569—1573 Verancsics Antal
1596 Fejérkövy István (beiktatás előtt meghal)
1597—1601 Kutassy János
1607—1615 Forgách Ferenc
1616—1637 Pázmány Péter
1637—1642 Lósy Imre
1642—1666 Lippay György
1666—1685 Szelepcsényi György
1685—1695 Széchényi György
1695—1707 Kollonich Lipót gr
1707—1725 Keresztély Ágost szász hg
1725—1745 Esterházy Imre gr.
1751—1757 Csáky Miklós gr.
1761—1765 Barkóczy Ferenc gr.
1776—1799 Batthyány József gr
1808—1809 Károly Ambrus főhg
1819—1838 Rudnay Sándor
1838—1847 Kopácsy József
1848—1849 Hám János
1849—1866 Scitovszky János
1867—1891 Simor János
1891—1914 Vaszary Kolos
1914—1927 Csernoch János
1927—1945 Serédi Jusztinián
1945—1974 Mindszenty József

MUTATÓK

1. SZEMÉLYNÉVMUTATÓ

Készítette *Petneki Áron* és *P. Petrich Katalin*

Rövidítések: br. = báró; főhg = főherceg; gk. = görögkeleti; gr. = gróf; hg = herceg; id. = idősb.; ifj. = ifjabb; nb. = nembeli; őrgr. = őrgróf; Szt = Szent.

Aba nb. Amadé I. 178—182, 184, 186, 187, 189, 190—192
Aba nb. Bökény fia Makján I. 178, 179
Aba nb. Finta I. 173—176
Aba nb. Lőrinc étekfogó mester I. 159, 164, 165
Aba nb. Péter országbíró I. 176
Aba Sámuel I. 83, 84
Aba nb. Vata fia László I. 160
Abádi Benedek II. 378
Abaffy Ferenc II. 605
Abafy Miklós II. 448
Abbász perzsa sah II. 426
I. Abdul Hamid török szultán II. 587
Abdullah al-Szalal IV. 1113
Ábel festő I. 209
Ábrahám avar kagán I. 47
Ábrahám Dezső ld. P. Ábrahám Dezső
Ábrányi Kornél III. 723
Abu Hamid arab utazó I. 109
Acciaiuoli, Angelo I. 238
Accontius mester, pápai legátus I. 135
Acha esztergomi érsek I. 94, 96
Achilles udvarispán I. 126
Áchim L. András III. 810, 811, 821
Aczél György IV. 1138
Aczél Tamás IV. 1056, 1063
Ács Lajos IV. 1068, 1071
Ács Mihály II. 547
Acsády Ignác III. 780, 812
Adalbert, Szt, prágai püspök I. 78
Adalbert (Babenberg) I. 105
Adalbert osztrák őrgróf I. 83
Adelehard hospes I. 118
Adelhaid magyar királyné I. 92
Adenauer, Konrad IV. 1051
Adler, Friedrich III. 832
Adolf (Nassaui) német király I. 185
Adorján kancellár I. 120
Adorján klerikus I. 118
Adorján János III. 818
Ady Endre III. 809, 816, 818, 821, 825, 829, 841, 849, 861, 942; IV. 1065
Aëtius római hadvezér I. 41
Agliardi, Antonio III. 791
Ágnes (Habsburg) magyar királyné (III. András 2. felesége) I. 184, 185, 188, 198
Ágnes, osztrák hercegnő, magyar királyné I. 115
Ágost, II. lengyel király II. 525—527, 531, 540, 546, 557 (ld. még I. Frigyes Ágost szász választó)
Ágost szász-koburg-gothai hg II. 643
Ágoston, Szt. [Augustinus] I. 91, 297, 316
Ágoston győri püspök I. 274
Ágoston Péter III. 849, 850, 852, 854, 860—862, 877
Agrippa, Marcus Vipsanius I. 20
Ahmed, I. török szultán II. 426, 432, 441, 442, 444
Ahmed, II. török szultán II. 518
Ahmed, III. török szultán II. 556, 557
Ahmed ruméliai pasa I. 341
Ahmed pasa (Kara Ahmed) II. 386
Ahmed váradi pasa II. 506
Ajakkonlu törzs I. 294
Ajnard nemzetség I. 127
Ajtai Miklós IV. 1102, 1119, 1124, 1126
Ajtmatov, Csingiz IV. 1130
Ajtony fejedelem I. 80, 82
Ákos kun vezér I. 96
Ákos nb. Ákos prépost I. 154, 168
Ákos nb. Detre (Teodor) I. 169
Ákos nb. Ernye erdélyi vajda I. 153, 157, 158, 160, 161, 164, 170
Ákos nb. István országbíró I. 185, 186, 189, 190, 191, 194
Ákos nb. Mikcs I. 194, 199, 200
Akszjonov, Vaszilij P. IV. 1104
Aladár (V. István magyar király fia) I. 164
Alaghy Menyhért II. 454
Alapi György I. 349
Alaphy Gáspár horvát bán II. 402
Alardus fia János (Gaan) I. 172
Alarich gót király I. 39

Alatheus I. 38
Alber, Hans I. 347
Albericus pap I. 98
Albert, I. (Habsburg) magyar király I. 257—259, 265, 266, 270, 274, 285, (ld. még V. Albert osztrák hg)
Albert, II. (Wittelsbach) bajor hg I. 220
Albert, IV. (Wittelsbach) bajor hg I. 290, 315
Albert bajor hg II. 400
Albert, I. (Habsburg) osztrák és stájer hg, német király I. 177—182, 184, 185, 189, 190
Albert, II. (Habsburg) osztrák hg I. 201, 202, 204—206
Albert, III. (Habsburg) osztrák hg I. 217, 218, 221, 222, 224, 230—232
Albert, IV. osztrák hg I. 238, 240
Albert, V. (Habsburg) osztrák hg I. 244, 249, 250, 257 (ld. még I. Albert magyar király)
Albert, VI. (Habsburg) osztrák hg I. 259, 266, 275, 278, 279
Albert szász hg I. 292, 308, 309, 313, 314
Albert szász-tescheni hg II. 581
Albert Achilles brandenburgi választó I. 294, 302, 303, 305, 308
Albertus Florentinus I. 323
Albeus nyitrai főesperes I. 146
Alboin longobárd király I. 43
Albrecht főhg III. 708, 709, 714, 721, 722, 733
Aldana Bernardo, lippai várkapitány II. 386
Aldemarisco, Luigi I. 238
Aldrin, Edwin IV. 1134
Alekszandr (Danyiil Romanovics rokona) I. 141
Alekszej orosz cár II. 475
Alexander Bernát III. 771, 870
Alexander Severus császár I. 30
Alexandra tescheni hercegnő I. 273, 277
Alexiosz (Komnénosz) bizánci császár I. 116, 117
Alexiosz, II. bizánci császár I. 119
Alexiosz Branasz I. 120
Alexits György III. 873; IV. 1052
Alfonz kalábriai hg I. 316
Ali nagyvezér (1716) II. 556
Ali bég (Szerbia kormányzója) I. 299
Ali budai pasa (1556) II. 390
Ali budai pasa (1607—1608) II. 434, 435
Ali pasa, Kanizsa volt parancsnoka (1602) II. 423
Ali pasa, szerdár II. 479, 480, 481
Ali szendrői bég I. 295, 305, 307
Allandri Rezső III. 926
Alleg, Henri IV. 1104
Allio, Felice Donato II. 562
Almásy László III. 909, 916
Almásy Móric gr. III. 691, 707
Almásy Pál III. 732, 733, 740
Álmos hg I. 94, 97—100, 102, 104, 106
Alpári Gyula III. 819, 821, 861, 870, 893
Alsólendvai Bánffy ld. Bánffy
Althan Mihály gr. II. 563
Altomáre Iván IV. 1062, 1068, 1079
Altomonte Bartolomeo II. 567
Alvensleben pétervári porosz követ III. 730
Alvinci György unitárius prédikátor II. 403
Alvinci Péter II. 447
Alvinczy József br. II. 615
Amadé-fiak I. 192, 193
Amadé László II. 576
Amado, Jorge IV. 1109, 1127
Amalteo, Attilio II. 412
Ambrosius milánói püspök (Szt Ambrus) I. 38
Ambrus Zoltán III. 800, 812
Amhát pasa, szerdár II. 507
Amiens-i Péter remete I. 97
Ammanatini, Manetto I. 243
Ampringen, Johann Caspar II. 494
Amput horvát-dalmát bán, nádor I. 114, 115, 118
Amundsen, Roald III. 822
Anderson, C. A. IV. 1114
Andics Erzsébet III. 880; IV. 1020
Andjelić, German III. 771
Andorka Rudolf III. 956
András halicsi fejedelem I. 194
András kalocsai érsek I. 118, 119
András, I. magyar király I. 83, 85, 87, 88, 89, 94
András, II. hg, majd magyar király I. 121, 122, 124—145, 150, 154, 165, 173, 179
András, III. magyar király I. 173, 179, 180—188, 205
András magyar hg, halicsi fejedelem I. 133, 138, 139, 140, 141, 143, 144
András (Anjou) magyar hg, calabriai hg I. 202, 203, 207, 208, 209, 210
András magyar trónkövetelő I. 182
András szlavón hg (IV. László öccse) I. 170, 173
András, Szerafin fia, erdélyi vajda, országbíró I. 144, 147, 148
András Sándor IV. 1036
Andrássy György gr. III. 730
Andrássy Gyula gr. (id.) III. 715, 737, 739, 740, 752, 753, 762, 764, 766, 767, 811
Andrássy Gyula gr. (ifj.) III. 789, 806, 808, 810, 818, 826, 840, 853, 878, 881—883
Andrássy István br. II. 547

Andrássy Károly gr. II. 661
Andrássy Pál II. 538
Andreas Pannonius ld. Pannóniai András
Andrews, John II. 638
Andrić, Ivo IV. 1109
Andromikosz I. 111
Andropov, J. V. IV. 1112, 1123
Angelosz János (Kalojan) I. 137, 154
Angyal István IV. 1088
Anjou-ház I. 216, 217, 222, 227
Anna (Árpád-házi) I. 149, 157, 159, 163—166
Anna (Jagelló) I. 328, 329, 337, 341
Anna (Luxemburgi) I. 200
Anna halicsi fejedelemné I. 131
Anna orosz cárnő II. 565, 566
Anonymus (P. mester) I. 120, 129
Antal csanádi püspök I. 190
Antal sebenicoi püspök I. 234
Antal István III. 923, 987, 993
Antall József IV. 1024
Antal Sándor III. 816
Antalffy Endre III. 904
Antonescu, Ion III. 976
Antos István IV. 1088, 1097
Ányos Pál II. 590
Apáczai Csere János II. 473, 474
Apafi Mihály, I. erdélyi fejedelem II. 480—484, 488—494, 496—512, 514
Apafi Mihály, II. erdélyi fejedelem II. 505, 516, 519, 553
Apáthy Imre IV. 1046, 1048
Apáthy István III. 846
Apáti Ferenc I. 345
Apáti Miklós II. 513
Apod fia Dénes tárnokmester, nádor I. 132, 139, 141—144
Apor Péter br. II. 565
Apponyi Albert gr. III. 764, 768, 769, 781, 785, 804—806, 808, 810, 834, 836, 870, 872, 880, 881, 892, 906, 917
Apponyi György gr. II. 660, 662, 666, 668; III. 693, 709, 723, 730, 733, 754
Apponyi József gr. II. 642
Áprily Lajos III. 891, 902, 908, 911, 933, 971; IV. 1090, 1125, 1126, 1135
Apró Antal IV. 1059, 1062, 1069, 1071, 1081—1084, 1087—1089, 1091, 1097, 1102, 1105, 1106, 1118, 1119, 1124, 1126, 1135, 1138
Aquaviva, Claudius II. 421
Aquila János I. 224, 232
Aragon, Louis IV. 1099, 1113
Aragóniai János bíboros I. 301, 309—311
Aranka György II. 611, 622
Arany Bálint IV. 1033, 1036
Arany János II. 663; III. 682, 706, 708, 714, 715, 722, 724, 733, 743, 764, 766, 772, 787, 912, 921
Arany László III. 757
Arany Tamás II. 392
Aranyosrákosi Székely Sándor II. 636
Aranyossi Pál III. 870
Árboc, kun I. 181
Ardarich gepida király I. 41
Arghesi, Tudor IV. 1101
Arius alexandriai püspök I. 35
Ariminius germán király I. 22
Armstrong, Neil IV. 1134
Arno salzburgi püspök I. 47
Arnót Abdurraman budai pasa II. 505
Arnulf bajor hg I. 70, 71, 72
Arnulf keleti frank király I. 52, 67
Arnulf római császár I. 68
Áron moldvai vajda II. 412, 414, 415
Áron Péter gk. püspök II. 578
Árpád fejedelem I. 52, 67, 69, 74
Árpádok (Árpád-dinasztia) I. 126, 187, 205
Arszlán budai pasa II. 396
Ártándi Pál I. 347
Ártándy testvérek II. 366
Asbóth Lajos III. 730, 732
Asbóth Oszkár III. 850, 907
Ascher Oszkár III. 990
Aspremont-Reckheim, Ferdinand Gobert gr. II. 515, 516
Asturias, Miguel A. IV. 1130
Aszlányi Károly III. 955
Aszparuch bolgár fejedelem I. 45, 63
Asztalos János III. 743
Asztalos Miklós III. 899, 942, 948
Asztrik (Anasztáz) meseritzi apát I. 79, 80, 81
Atarov, Nyikoláj Szergejevics IV. 1078
Athaulf I. 39
Athinai Simon deák II. 363
Attavante degli Attavanti I. 311
Attila I. 40, 41, 89, 313
Attlee, Clement IV. 1021
Atyusz, Bánd fia I. 103
Atyusz bán I. 142
Atyusz-nemzetség I. 103, 137
Audoin I. 43
Auer, Kilian I. 323

Auer Pál IV. 1037
Auersperg, Adolf hg. III. 766
Auersperg, Karl hg. III. 742, 744
Auersperg, Joseph gr. II. 585
Auersperg, Otto Ferdinand gr. II. 520
Auersperg, Wolf Georg gr. II. 531
Auffenberg von Komarow, Moritz lovag III. 822
Augustinus ld. Ágoston, Szt
Augustus római császár I. 21
Augusz Antal br. III. 733
Aulich Lajos tábornok III. 496, 700, 722
Aurelia római császár I. 32
Ausfeldt Kristóf II. 545
Avitus nyugat-római császár I. 41
Azzo, VII. estei őrgr. I. 143

B. Szabó István IV. 1026, 1032, 1083
Babarczy Imre III. 704
Babenberg-dinasztia I. 151, 174
Babenberg Gertrud I. 153, 154
Babenberg Margit I. 153
Babić, Nikola II. 473
Babics Antal IV. 1081
Babits Mihály III. 818, 832, 871, 891, 903, 905, 908, 911, 937, 940, 951, 971, 978, 987, 990; IV. 1074
Baboničok I. 198, 199, 200, 204, 205
Babonić János I. 198
Bach, Alexander III. 697, 706, 707, 709, 716, 717
Bacon, Francis II. 482
Bacsó Béla III. 871, 893, 896
Bádeni Lajos őrgr. ld. Lajos bádeni őrgr.
Badeni, Kasimir Felix gr. III. 791, 794, 795
Badoglio, Pietro III. 949
Bagossy Pál II. 541
Bágyon I. 109
Bajáki Ferenc III. 855, 860, 877, 885
Baján avar kagán I. 43, 44
Bajcsy-Zsilinszky Endre III. 867, 872, 889, 926, 927, 936, 944, 952, 969, 977, 978, 982, 986, 989, 990, 992, 996, 998, 999; IV. 1013, 1019
Bajdar mongol vezér I. 148
Bajezid, I. török szultán I. 232—234, 238, 245
Bajezid, II. török szultán I. 306, 310, 311, 315, 323, 327, 332, 333
Bajtay József Antal br. II. 579
Bajza József II. 641, 647, 662, 667, 683
Bakfark Bálint (Valentin Greff) II. 387, 398, 400
Bakics Péter II. 381
Bakics Pál I. 348
Bakócz Tamás I. 305, 319, 324, 326, 327, 329, 330, 332—335, 340, 341
Baksa nb. Simon fia György I. 168, 173, 178, 179, 181, 182
Baky József III. 966
Baky László III. 984; IV. 1025
Bălăceanu, Jon III. 719
Balásházy János II. 638, 639, 642
Balassa család I. 192
Balassa Demeter pozsonyi ispán I. 185—187
Balassa Ferenc gr. II. 595, 605
Balassa Imre erdélyi vajda II. 371, 372, 374
Balassa János II. 400
Balassa József III. 901, 931
Balassa Menyhért honti főispán (Balassa Menyhárt) II. 377, 381, 392, 393, 395, 400
Balassa Zsigmond II. 389
Balassi Bálint II. 402, 403, 405, 406, 410, 411, 413, 416, 459
Balassi Ferenc II. 416
Balassi István II. 406
Balázs Béla III. 817, 822, 895, 911
Balázs Ferenc III. 974
Balázs Sándor III. 944
Balbi Jeromos I. 341
Bălcescu, Nicolae III. 698, 699, 700
Baldacci Manó ezredes III. 682, 687
Bali nándorfehérvári bég I. 344, 345, 348
Bálint György III. 987; IV. 1101, 1122
Bálint Lajos III. 819
Balla Aladár III. 861
Balla Antal IV. 1024, 1029, 1031
Ballagi Aladár III. 854
Baló László II. 488, 489
Balog István II. 630
Balog (Sinister) Miklós étekfogó mester I. 155
Balog-Semjén nb. Mihály fia István I. 180, 181, 182
Balog-Semjén nb. Mihály fia Pál
Balogh Ádám, Béri, II. 545, 548
Balogh Artur III. 913
Balogh Béla III. 939, 943, 946, 960, 971
Balogh Péter ld. Ócsai Balogh
Balogh Edgár III. 909; IV. 1052, 1087
Balogh István deák I. 335
Balogh István, ifj. III. 942, 992, 998, 1000; IV. 1034, 1037, 1038
Balogh Jenő III. 823, 826, 877
Balogh Pál, almási II. 652
Baloghy Ernő III. 846, 848

Baloghy György III. 866, 867
Balsa (László szentszávai hg fia) I. 282
Balzac, Honoré de IV. 1092
Bán Antal IV. 1014, 1018, 1022, 1024, 1037, 1039, 1041
Bán Béla IV. 1073
Bán Frigyes III. 984, 985; IV. 1041, 1046, 1055, 1059, 1063, 1065, 1067, 1071, 1090, 1091, 1092, 1097, 1103
Báncsa nb. István esztergomi érsek I. 149, 151, 153
Bánd fia Atyusz ld. Atyusz
Bánd fia Miska ld. Miska
Bandini, Francesco I. 300
Bánffy Dániel br. III. 978, 980
Bánffy Dénes II. 481, 949, 495
Bánffy Dezső br. miniszterelnök III. 790, 791, 797, 802, 804, 808, 810, 819
Bánffy György erdélyi kormányzó II. 516
Bánffy György gr. erdélyi főkormányzó II. 597
Bánffy János I. 336
Bánffy János nádor II. 365, 368
Bánffy Miklós pozsonyi ispán I. 304, 309
Bánffy Miklós Szlavón bán I. 208, 214
Bánffy Miklós gr. III. 845, 879—882, 886, 896, 905, 908, 925, 951, 965, 978, 995
Bánfi István, alsólindvai, országbíró II. 398
Bangha Béla III. 877
Bánk József IV. 1132
Bánki Donát III. 780, 787, 796, 835, 841
Bánky Viktor III. 965, 970, 985
Bánóczi József III. 771
Bánóczi László III. 806, 111, 908
Banovich Tamás IV. 1127
Bár-Kalán nb. Bánk nádor I. 130, 131, 135, 136, 139
Bár-Kalán nb. Kalán pécsi püspök majd érsek I. 123, 127
Bár-Kalán nb. Nána fia Pósa I. 136
Barabás Béla III. 858
Barabás Miklós II. 649, 658, 759
Barabás Tibor IV. 1071, 1098
Barankovics István III. 992; IV. 1047
Bárány György II. 551
Baranyai Decsi János II. 413, 417, 419
Baranyai Ferenc II. 509
Baranyi Gyula IV. 1101
Bárányos Károly IV. 1024, 1031, 1037
Barbo, Marco I. 293, 294, 296
Barbusse, Henri III. 877
Barc (Bejbarsz) kun vezér I. 139, 140
Barco Vince II. 612
Barcza György III. 990, 992
Bárczay Ferenc III. 962
Bárczi Géza IV. 1109
Bárczy András karánsebesi bán II. 418
Bárczy István III. 817, 869, 895, 901
Barcs Sándor IV. 1118
Barcsay Ákos erdélyi fejedelem II. 476—480
Barcsay Mihály II. 506
Bárdos Arthur III. 823; IV. 1016
Bárdossy László miniszterelnök III. 979, 980—982, 984, 986; IV. 1023
Bárdy István I. 344
Bariţ, Gheorghe II. 648; III. 778
Barkóczy Ferenc gr. érsek II. 577, 578, 581
Barlabássy Lénárt I. 336
Barniţiu, Simion III. 678
Báróczi Sándor II. 604
Baross Gábor III. 781, 782, 783, 786
Baróti Szabó Dávid II. 597
Bársony Elemér III. 858, 859
Bársony György püspök II. 492
Barta Lajos III. 821
Barta Sándor III. 873
Bartal György III. 758
Bartha Ábel III. 858
Bartha Albert miniszter III. 844, 846
Bartha Károly III. 961, 962, 965, 980, 988
Bartha Miklós III. 768, 770
Bartholomaeus Pannonius (Frankfurter) I. 338
Barthou, Jean Louis III. 932
Bartók Béla III. 804, 812, 816, 817, 819, 833, 836, 837, 856, 890, 891, 895, 902, 904, 944, 950, 971, 977, 987, 990, 998, 999; IV. 1022, 1024, 1029, 1077, 1116, 1126
Bartók Lajos III. 866
Barvinszky Gál II. 527
Basarab havasalföldi vajda I. 199, 201, 202
Basarab havasalföldi vajda I. 295, 300
Basarab Máté havasalföldi vajda II. 463, 465, 471
Basch Ferenc III. 966
Basó Mátyás II. 381
Basta, Giorgio, generális II. 418, 422—426, 428, 429
Baszileiosz Bulgaroktonosz, II., bizánci császár I. 81
Básztély nb. Rénold I. 180
Bata István IV. 1068, 1071
Báthori nemzetség I. 310
Báthori András tárnokmester I. 343; II. 362, 363
Báthori András erdélyi püspök I. 208, 211
Báthori András tárnokmester, erdélyi vajda, országbíró II. 376, 379, 381, 384, 385, 387, 388

Báthori András bíboros, erdélyi fejedelem II. 408, 412, 419, 420
Báthori Boldizsár II. 409, 411, 412, 414
Báthori Gábor erdélyi fejedelem II. 429, 435, 436—443
Báthori István nádor (+1530) I. 333, 335, 337, 340, 343, 344—347, 349; II. 361, 363, 365
Báthori István országbíró (1435) I. 255, 260
Báthori István országbíró (+1493) I. 293, 299, 303, 304, 310, 318, 321
Báthori István, ecsedi, országbíró (+1605) II. 409, 429, 430
Báthori István erdélyi fejedelem, lengyel király II. 394, 395, 400—409
Báthori István, somlyai, erdélyi vajda II. 365, 366
Báthori István, somlyai II. 412
Báthori Kristóf erdélyi vajda II. 404—406
Báthori Miklós I. 300, 311
Báthori Miklós országbíró II. 398
Báthori Zsigmond erdélyi fejedelem II. 406, 407, 409—424, 428
Báthori Zsófia II. 480, 487, 491, 492
Bato pannon vezér I. 21
Batsányi János II. 597, 607, 612, 614, 625, 638
Batthyány család II. 459
Batthyány Ádám gr. II. 470, 471, 484, 512, 514, 520, 522
Batthyány Alajos gr. II. 600
Batthyány Boldizsár II. 409
Batthyány Ervin gr. III. 805, 812
Batthyány Ferenc horvát bán I. 349, 350; II. 373
Batthyány Ferenc fölovászmester II. 432, 437, 445
Batthyány Ignác gr. II. 610
Batthyány Imre gr. II. 575
Batthyány József gr. esztergomi érsek II. 579, 588, 617
Batthyány Károly József gr. horvát bán II. 569, 570, 572, 574
Batthyány Kázmér gr. II. 659, 662; III. 696
Batthyány Lajos gr. miniszterelnök II. 650, 655, 658, 659; III. 677—679, 681—687, 691, 702
Batthyány Lajos gr. nádor II. 574, 581
Batthyány Tivadar gr. III. 834, 835, 842, 846
Batu kán I. 145, 146, 148, 149
Baudelaire, Charles IV. 1113
Bauer, Ferdinand von, br. III. 779
Baumgarten Ferenc III. 903
Baumgarter, Andreas III. 708, 713
Bay András II. 531
Bay Mihály II. 538
Bayer János II. 482
Beatrix (Aragóniai) magyar királyné I. 296, 300, 308, 312, 314, 315, 317—319, 326
Beatrix (Este) magyar királyné I. 143, 145
Beatus Rhenanus I. 339
Beauharnais, Eugène II. 625
Beaulieu, Jean Pierre de. br..II. 615
Beauvoir, Simone de IV. 1122
Bebek Detre I. 231, 234, 236, 238
Bebek Ferenc I. 233
Bebek Ferenc főkapitány II. 373, 389, 391
Bebek Imre országbíró I. 228, 231, 232, 238
Bebek Imre I. 261, 265, 266, 267
Bebek Imre prépost II. 373, 374
Bebek István országbíró I. 216, 220
Bebek István I. 267
Bebek János I. 335
Bebrits Lajos IV. 1047, 1049, 1068, 1081
Bechtler Péter IV. 1019
Beck, József III. 956, 957, 959—961
Beck Lajos III. 842
Beck, Max Wladimir br. III. 811, 815
Beck Ö(tvös) Fülöp III. 816, 829
Becke, Karl br. III. 739, 742, 749
Beckensloer János I. 294, 296, 297, 299, 303, 304, 305, 307, 308, 310
Becker, Johannes R. IV. 1104
Bedekovich Kálmán III. 746, 750, 754
Bédi-Schwimmer Róza III. 848
Beethoven, Ludwig van III. 795
Behrám csausz I. 340
Bekcs I. 194
Bekény János II. 658
Bekényi Benedek I. 334
Bekes Gáspár II. 400, 402—404
Beksics Gusztáv III. 809
Bektás pasa, temesvári beglerbég II. 425
Bél Mátyás II. 558—560, 565
Béla, I. magyar király I. 83, 85, 87, 88
Béla, II. magyar király I. 102, 104—107, 118
Béla, III. (Alexiosz) magyar király I. 114, 115—124, 129, 139, 145, 168, 202
Béla, IV. magyar király I. 131, 134—166, 170, 172, 181
Béla (IV. Béla fia) szlavón hg I. 157, 158, 160, 161, 163
Béla (V. István fia) macsói hg I. 158—160, 165, 166
Belcredi, Richard gr. III. 733—737, 739
Béldy Pál II. 497, 498
Belgiojoso, Giacomo gr. II. 426, 427

Belitska Sándor III. 861, 877, 879
Bellow, Saul IV. 1136
Belos bán I. 140
Belos bán, nádor I. 107, 108, 110, 111, 114
Bem József (Józef) III. 690—697, 700, 701
Benárd Ágost III. 872, 874
Bencze László IV. 1061, 1070, 1073
Benczédi Székely István ld. Székely István, benczédi
Benczur Gyula III. 742, 761, 794
Benczur József II. 580, 586
Bencsik István IV. 1136
Bene Ferenc II. 619
Benedek Szt I. 94
Benedek, Szt, zobori remete I. 90, 92
Benedek, XI. pápa I. 189
Benedek, XII. pápa I. 205
Benedek, XIV. pápa
Benedek, XV. pápa III. 834
Benedek esztergomi érsek I. 87
Benedek esztergomi érsek I. 153, 155, 158
Benedek budai prépost, esztergomi érsek I. 170, 172
Benedek kalocsai érsek I. 154
Benedek, Korlát fia, erdélyi vajda I. 128, 129
Benedek nádor I. 126
Benedek váradi püspök I. 148
Benedek erdélyi vajda I. 126
Benedek Elek III. 790, 887
Benedek Jenő IV. 1061, 1070
Benedek Lajos táborszernagy III. 722, 724
Benedek Marcell III. 805, 955, 967
Beneš, Eduard III. 830, 879, 881, 889, 903, 925, 939, 959, 991; IV. 1037, 1043
Beniczky Lajos III. 732, 733
Beniczky Ödön III. 867, 869, 881, 896, 897
Benita püspök I. 85
Benjámin László IV. 1056, 1126, 1130
Benke Valéria IV. 1091, 1138
Benkei András IV. 1111, 1119, 1126
Benkő Ferenc II. 597
Benkő József II. 590
Benkő Loránd IV. 1128
Benyák Bernát II. 589
Bényei Deák János II. 462
Beöthy László III. 818, 823, 826
Beöthy Ödön II. 645; III. 685, 689
Beöthy Zsolt III. 756, 779, 794, 854, 921
Berchtold Fülöp br. III. 683, 685
Berchtold, Leopold gr. III. 822. 829
Bercsényi László gr. II. 558
Bercsényi Miklós gr. II. 519, 520, 524—530, 532, 537, 542, 546, 547, 549, 555, 561
Beregfy Károly III. 997; 1025
Berei Andor III. 880; IV. 1037, 1073
Berend Miklósné III. 974
Berengár, I. római császár I. 71
Berengár, I. itáliai király I. 68, 69
Berengár, II. itáliai király I. 75
Berény Róbert III. 933
Bergl, Johann Baptist II. 588, 589
Berija, Lavrentij Pavlovics IV. 1068
Berinkey Dénes III. 842, 848, 852
Beriszló Ferenc I. 338
Beriszló Péter I. 333, 337, 340
Berkesi András IV. 1095, 1117, 1126, 1134, 1136
Berlioz, Hector II. 663
Bernadotte, Jean Baptiste II. 629
Bernát István III. 889
Bernáth Aurél IV. 1070, 1074, 1077, 1078
Bernáth Ferenc II. 616
Bernhardt Antal II. 633
Bernhardt, Sarah III. 787, 797
Bernolák, Anton II. 597, 605, 637
Bernolák Nándor III. 879
Bernstein, Eduard III. 827
Bernucca Péter II. 577
Berta Lajos III. 910
Bertalan ispán I. 123
Bertalan (Burgundiai) pécsi püspök I. 134, 138, 152
Bertalan veszprémi püspök I. 138, 142, 147
Bertay András II. 648
Berthelot, Philippe III. 846
Bertók János eperjesi polgár II. 509
Bertók János III. 923
Bertold bajor hg I. 74
Bertold, IV. merániai hg I. 125
Bertold aquileiai pátriárka I. 149
Bertold kalocsai érsek I. 128—131, 133
Bertrand bíboros I. 209
Berzeviczy Albert III. 804, 822
Berzeviczy Gergely II. 601, 616, 623
Berzeviczy Márton II. 404
Berzsenyi Dániel II. 631; III. 722
Besenyő Pál I. 238
Bessenyei György II. 589—592, 601, 621
Besze János II. 660
Beszédes József II. 640
Bethlen András gr. III. 783, 787
Bethlen Farkas III. 407

Bethlen Gábor erdélyi fejedelem II. 425, 427, 428, 441, 442—457, 471, 476
Bethlen György gr. III. 886
Bethlen István erdélyi fejedelem II. 449, 457, 462, 463
Bethlen István, ifj. II. 458
Bethlen István gr. miniszterelnök III. 850, 855, 870, 874, 879, 880, 882, 883, 888—891, 897, 900, 901, 903—906, 909—912, 914, 915, 917, 922, 923, 926, 931, 933—936, 939, 940, 944, 945, 948, 952, 960, 999
Bethlen János II. 478
Bethlen Miklós II. 486, 489, 513, 516, 533, 535, 545, 565, 567
Bethmann-Hollweg, Theobald III. 817
Bethune márki II. 496
Betlehem magyar diák I. 118
Betlen Oszkár IV. 1072
Beust, Friedrich Ferdinand br. III. 738, 739, 742, 749, 752
Beywinchkler Joseph II. 588
Bezerédj Imre III. 542, 545
Bezerédj István II. 651, 660
Bezzegh György II. 509
Bibó István IV. 1083
Bicskei Gergely esztergomi érsek I. 185—189
Bielicz, Jan I. 305, 307, 314
Bienerth, Richard von, br. III. 815, 821
Bienewitz (Apianus) Peter I. 335
Bige György II. 527
Bihar Ferenc III. 807, 810
Bihari János II. 619
Bihari Lajos III. 949
Bihari Sándor III. 778
Bikács nb. Farkas nádor I. 118
Bikovszkij, Valerij F. IV. 1109
Bilge kagán I. 64
Biliński, Leon, Lovag III. 822
Bíró Dezső III. 842
Bíró József IV. 1111, 1112, 1119, 1126
Bíró Lajos III. 845
Bíró Pál III. 902
Bismarck, Otto von, hg III. 729, 736, 737, 751, 766, 772, 779, 783
Bisterfeld, Johann II. 459, 463, 464
Biszku Béla IV. 1087—1089, 1097, 1102, 1106, 1118, 1120, 1124, 1138
Bittó István III. 752, 758, 759
Bizony Ákos III. 836
Blaha Béla IV. 1126
Blandrata, Giorgio II. 394, 396
Blaho, Pavel III. 796
Blaskovich Sándor III. 800
Bláthy Ottó Titusz III. 775, 777, 782
Bleda I. 40, 41
Blériot, Louis III. 817
Bleyer Jakab III. 854, 866, 867, 869, 872, 874
Blomberg, W. E. III. 933, 948
Blumenthal, Oskar III. 796
Bobola Titusz III. 890, 891
Bocatius János II. 421
Bocskai István erdélyi fejedelem II. 411, 414, 416, 419, 420, 422—424, 426—436, 438
Bocskai Miklós II. 433
Bocskai Péter I. 299
Bod Péter II. 582
Boemund normann hg I. 100
Boerma, Q. H. IV. 1130
Bogár Ignác III. 851
Bogát vezér I. 71
Bogáthi Fazekas Miklós II. 408
Bogdán havasalföldi vajda I. 218
Bognár Géza IV. 1107
Bognár József IV. 1031, 1037, 1049, 1068, 1072, 1081
Bognár Rezső IV. 1067
Bokányi Dezső III. 804, 808, 844, 853, 855, 877, 885
Bókay János III. 935
Bolchardus ispán I. 175
Boldizsár Iván IV. 1075, 1095, 1099
Boldoczki János IV. 1068, 1079
Boleszló, I. (Bátor) lengyel fejedelem I. 81
Boleszló, III. (Ferdeszájú) lengyel fejedelem I. 100, 101, 105, 106
Boleszló, V. (Szemérmes) szandomiri és krakkói fejedelem I. 154, 157, 164, 170
Boleszló, III. legnicai hg I. 204
Boleszló lengyel hg, esztergomi érsek I. 197, 201
Boleszló váci püspök I. 125
Bolgár Elek III. 861
Bolla, Antonio II. 459
Bolliac, Cesar III. 695
Boltos Mihály II. 477
Bolyai Farkas II. 642
Bolyai János II. 636
Bóna István I. 40
Bonafous, Charles II. 540
Bonaparte tábornok (ld. még I. Napóleon) II. 615—617, 619, 620
Bonczos Miklós III. 995, 996
Bondor József IV. 1129
Bóné András II. 528, 529

Bonfini, Antonio I. 313, 324; II. 396, 403
Bonifác, VIII. pápa I. 186, 188, 189
Bonifác, IX. pápa I. 231, 232, 233, 238
Bonipert I. 81
Bónis György I. 252
Bonnac, Jean Louis márki de II. 526, 529, 533
Bonta János II. 459
Boór Aladár III. 939
Borbála (Albert Achilles brandenburgi választó leánya) I. 308
Borbás pap parasztvezér I. 336
Borbély Balázs II. 528
Borbély György karánsebesi bán II. 415, 416, 425
Bordolo, Johann br. III. 707
Borics bosnyák bán I. 111
Boril bolgár cár I. 129, 131
Borisz magyar trónkövetelő I. 105, 108
Bořivoj, II. (Přemysl) cseh fejedelem I. 103
Born Ignác II. 596
Bornemissza Boldizsár főkapitány II. 372
Bornemissza Gergely egri várkapitány II. 388
Bornemissza Géza III. 935, 938, 944, 953, 954, 962, 966
Bornemissza Gyula br. III. 858
Bornemissza István II. 452
Bornemissza János kincstartó I. 328
Bornemissza János budai várnagy I. 334, 335, 336; II. 361
Bornemissza János II. 544
Bornemissza János vicekapitány II. 459
Bornemissza Pál erdélyi püspök II. 387, 398
Bornemissza Péter II. 391, 402, 403, 406—408
Bors ispán I. 105
Borsa család I. 194
Borsa Beke I. 194, 195
Borsa Kopasz Jakab nádor I. 190—194
Borsa Kopasz fia Bekcs ld. Bekcs
Borsa nb. Tamás fia Loránd I. 175, 177—179, 184, 185
Borsos József II. 648
Borsos Miklós IV. 1066
Bortnyik Sándor III. 839
Borundaj mongol vezér I. 148
Bory Mihály II. 483, 489
Bóta Ernő III. 897
Both András, Bajnai I. 330, 333
Both Béla III. 896
Botond I. 76
Botond fia Gergely l. Bicskei Gergely
Botos Vince l. Sztálin
Bottka Ádám II. 545
Bottlik József III. 871
Bottyán János generális IV. 530, 532, 534, 536, 538, 542, 546
Bouillon, Gottfried hg I. 97
Boulle, Pierre IV. 1127
Bourbon Péter francia hg I. 208
Bozeta fia Fancsal ld. Fancsal
Bozuklu Musztafa nagyvezér II. 517
Bő nb. Mihály esztergomi érsek I. 189
Böhm Ferenc II. 580
Böhm Vilmos III. 844, 846, 848, 854, 856, 857, 860, 861, 889
Bölcsényi Mihály I. 267
Bölöni Farkas Sándor II. 645
Bölöni György IV. 1065, 1087
Bölöny Gáspár II. 451
Böszörményi László III. 741, 743
Böszörményi Zoltán III. 942, 950
Bözödi György III. 951, 974
Brandenburgi György őrgr. I. 331, 338, 347
Brandenburgi Katalin II. 454, 455, 457, 458, 461, 471
Brandes, Eduard Cohen III. 806
Brandolini, Aurelio I. 317
Brandt, Willy IV. 1137
Brandulovic moldvai püspök II. 470
Brankov Lázár IV. 1051
Brankovics György szerb despota (1375 kör.—1456) I. 251, 255, 258, 262—264, 267—269, 271
Brankovics György szerb despota († 1516) I. 318
Brankovics Katalin I. 284
Braun Éva IV. 1015, 1060
Braun Lajos II. 653
Braun Róbert III. 910
Braun Sándor III. 793
Braun Soma III. 926
Brazlav frank vezér I. 51
Brebiri (Šubić) Pál horvát-dalmát bán I. 183, 184
Brecht, Bertold IV. 1095, 1101, 1113, 1118
Brenner Domokos II. 542, 548, 553, 567
Bresztovszky Ede III. 896
Brétenil, Geoffroi de I. 187
Břetislav, I. (Přemysl) cseh hg I. 83, 87
Břetislav, II. (Přemysl) cseh fejed. I. 96, 98
Breuer Marcel III. 899
Brewer, Lorenz (Laurenz) II. 455
Breznay József IV. 1066
Brezsnyev, Leonyid Iljics IV. 1115, 1116, 1123, 1127
Briand, Aristide III. 897, 903, 912, 913
Brîncoveanu, Conştantin II. 514, 516

Brjuszov, A. Ja. I. 53
Brkić, Zvonko IV. 1110
Brocquière, Bertrandon de la I. 254
Brodarics István I. 348; II. 363, 368, 370, 371
Bródy András III. 959
Bródy Sándor III. 775, 800, 801, 802, 814, 830
Brown, Philip Marshal III. 857
Bruck, Karl Ludwig br. III. 707, 713, 720
Brukenthal Sámuel br. II. 582, 587, 589
Brunó olmützi püspök I. 154, 157, 165
Brunó szerzetes, a magyarok püspöke I. 77, 78
Bruno, Giordano II. 421
Brunszvik Antal II. 582
Brunszvik Teréz gr. II. 638
Brutus, Joannes Michael II. 403
Brutyó János IV. 1108, 1113, 1114
Brüll család III. 772
Buccow, Nicolaus Adolf br. II. 578, 579
Bucelleni, Julius-Friedrich gr. II. 525
Buchböck Gusztáv III. 812
Buchinger Manó III. 809, 815, 819, 868, 910, 928, 931, 960
Bud János III. 894, 987, 910
Budai Ézsaiás II. 618, 622
Budai János esztergomi kanonok I. 231
Budai Nagy Antal I. 256, 257
Buday Dénes III. 979
Budai László III. 891
Budinszky László III. 997
Bugarszky István III. 795
Buisson, F. III. 897
Bujdosó György II. 575
Bulcsu vezér I. 74, 75
Bulcsu csanádi püspök I. 147
Bulganyin, Nyikolaj A. IV. 1074
Bullinger, Heinrich II. 393
Bulyovszky Dániel II. 531
Buol-Schauenstein, Karl Ferdinand gr. III. 709, 718, 719
Buquoi, Charles Bonaventura gr. II. 448, 451
Burebista (Boirebistas) dák király I. 20
Burghard türingiai őrgróf
Burghausen, Nikolaus II. 424
Burgio, Giovanni Antonio I. 344, 361
Burgo, Andrea dal I. 344
Burián István br. III. 803, 826, 829, 832, 837, 839
Burián Károly III. 872
Busbecq, Augerius Ghislenus, lovag, II. 388, 389
Buschmann Ferenc III. 743
Busi Vince III. 925
Bussy-Rabutin, gr. ld. Rabutin
Buza Barna III. 842, 848, 850
Büchler József III. 842
Büdzsek mongol vezér I. 148
Bülow, Bernhard hg. III. 799
Bylandt-Rheydt, Arthur gr. III. 762, 779
Bylica de Ilkusz, Martinus (Marcin Bylica z Olkuszu) I. 287, 289
Cadaloc frank határgróf I. 47
Calepinus, Ambrosius II. 408
Calinescu, G. III. 970
Calixtus, III. pápa I. 272, 274, 275
Callimachus Experiens (Filippo Buonaccorsi) I. 313
Camers, Johannes I. 334
Camicia, Chimenti I. 303
Candalei Anna magyar királyné I. 327, 328
Canevale, Isidore II. 578, 590
Canini, Marc Antonio III. 729
Čaplovič, Ján (Csaplovics János) II. 655
Camisius, Petrus II. 394
Čapek, Karel IV. 1130
Caprara, Aeneas Sylvius generális II. 509, 518
Caprivi, Georg Leo, gr. III. 783, 789
Caracalla római császár I. 28, 30
Caradosso, Cristoforo I. 290
Caraffa, Antonio gr. II. 507, 509, 511, 512
Carillo, Alfonso jezsuita II. 411, 412
Carinus római császár I. 32
Carlone, Carlo Martino II. 484
Carrara, Francesco hg I. 215, 221
Carus római császár I. 32
Carvajal, Juan de I. 267, 272, 276, 277, 278
Castaldo, Gian Battista II. 384—387
Castriota György ld. Szkander bég
Castro, Fidel IV. 1094, 1104
Castro Ruz, Raul IV. 1117
Caulaincourt, Armand de, hg II. 630
Cavour, Camillo di Benso, gr. III. 717, 719, 723, 727
Ceausescu, Nicolae IV. 1114, 1117, 1126, 1128, 1130
Cedenbal, Jumzsajgin IV. 1089
Celesztin, III. pápa I. 122
Celesztin, IV. pápa I. 148
Celtis, Konrad I. 324
Cemicas hg I. 50
Cerbanus szerzetes I. 109
Cercel, Marko II. 447
Černik, Oldřich IV. 1130
Černojević, (Črnojević) Arzenije II. 514—516, 524, 530
Cesarini, Giuliano I. 261—164

Chabrol, Jean Pierre IV. 1099
Chalmers, T. III. 933
Chalupka, Ján II. 653
Chamberlain, N. III. 897, 903, 957, 958, 959, 973
Chapin, Selden IV. 1047
Châtillon Anna (Ágnes) magyar királyné I. 117, 120
Chorin Ferenc III. 801, 924
Chorin Ferenc, ifj. III. 886, 902
Chotek Zsófia gr. III. 798
Chownitz, Julian III. 680
Churchill, Winston III. 973, 984, 989, 991, 996; IV. 1015, 1021
Chussal (Kurszán?) I. 69
Ciano, G. gr. III. 944, 960—962, 969, 971, 975
Cillei család I. 258, 262, 265, 267, 271
Cillei Borbála magyar királyné I. 241, 242, 245, 248, 250, 257
Cillei Erzsébet I. 269, 272
Cillei Frigyes gr. I. 244, 261, 269
Cillei Hermann gr. I. 241, 255
Cillei Ulrik I. 260, 261, 265, 267—270, 272, 273, 284
Clam-Martinic, Heinrich gr. III. 832
Clam-Martinic, Heinrich Jaroslav gr. III. 723
Clark, Adam II. 654, III. 710
Clark, William Tierney II. 654
Clary Aldringen, Manfred gr. III. 797, 798
Claudius római császár I. 22
Clemenceau, Georges III. 852, 859, 861, 862, 864, 869, 870
Clerk, Sir George III. 868, 869
Cloşca, Ion II. 594, 595
Clusius, Carolus (Charles de l'Ecluse) II. 408
Cobenzl, Philipp gr. II. 609, 610, 616, 618, 622
Codreanu, Corneliu Zelea III. 954, 962
Cognoscens kanonok I. 142
Colbert de Torcy, Jean Baptiste II. 551
Coligny-Savigny gr. II. 483
Collins, M. IV. 1134
Collis, Gerardus de I. 283
Colloredo, Franz de Paula gr. II. 618, 622
Colonna, Oddo, l. V. Márton
Comenius ld. Komensky
Commodus római császár I. 27
Concini, Ciprian váradi alkapitány II. 427
Coninck, Albert de IV. 1125
Constans római császár I. 35, 36
Constantinus, Antonius I. 284
Constantinus, I. (Nagy Konstantin) római császár I. 34, 35
Constantinus, II. római császár I. 36, 37
Contareno, Domenico dózse I. 89
Contarini, Andrea dózse I. 226
Coolidge, Archibald Carry III. 818
Copic, B. IV. 1122
Cordato, Stephanus II. 557
Cordatus, Conrad II. 365
Cornides Dániel II. 594
Coronini-Cronberg, Johann gr. III. 719, 722
Corvalán, Luis IV. 1119
Corvin János hg I. 304, 310, 311, 314—320, 322, 324—328, 331
Coudenhove-Kalergi, Richard gr. III. 901
Coulon (bajor megbízott) II. 533
Courteline, Georges III. 806
Courtenay Péter gr. I. 132
Courtenay Róbert, a latin császárság trónörököse I. 135
Couve de Murville, Maurice IV. 1123
Cramer, Alwin III. 799
Crişan, Gheorghe II. 594, 595
Croy, Eugène hg II. 517
Cumpurdinus udvarispán I. 117
Cusani, Jacob Joseph II. 548
Cuspinianus (Spiessheimer) Johannes I. 335
Custine, Adam Philipp II. 609
Čuvaj Ede III. 822
Cuza, Alexandru moldvai fejedelem III. 718, 719, 723, 725, 728
Cyrankiewicz, Józef IV. 1091, 1111, 1121, 1125, 1130, 1138
Czakó Zsigmond II. 662, 664, 665
Czapek, Jan I. 253, 261
Czéczey Lénárt II. 369
Czeglédy István II. 488
Czeglédy Károly I. 66, 67
Czelder Orbán II. 543, 554, 556
Czernin, Ottokar gr. III. 832, 837
Czettler Jenő III. 890
Czibak Imre váradi püspök II. 362, 368
Czibere István III. 845
Cziegler Győző III. 817
Cziffra Béla III. 929
Cziffra Géza III. 936, 939
Czinege Lajos IV. 1098, 1102, 1110, 1119, 1120, 1124, 1126, 1129, 1134, 1136
Czobor Imre nádori helytartó II. 401
Czottner Sándor IV. 1058, 1073, 1079, 1081, 1088, 1102

Czudar János I. 231
Czudar Péter I. 219, 221, 222
Czwittinger Dávid II. 551

Cs. Szabó László III. 967; IV. 1029
Csajághy János II. 548
Csák-nemzetség I. 140, 170—172
Csák nb. Demeter országbíró I. 143, 144, 149, 150
Csák nb. Domokos I. 166
Csák fia János l. János
Csák János országbíró I. 192, 193
Csák nb. Márk fia István I. 199
Csák nb. Máté horvát-szlavón bán, erdélyi vajda, nádor († 1284) I. 160, 164, 168—171, 174, 176, 177
Csák nb. Máté nádor († 1321) I. 183—185, 187—195, 197, 202
Csák nb. Mihály I. 171
Csák nb. Péter I. 160, 170—174
Csák nb. Pócs fia Ugrin I. 185
Csák nb. Ugrin esztergomi érsek († 1204) I. 127
Csák nb. Ugrin országbíró I. 171
Csák nb. Ugrin ispán I. 108
Csáki András II. 533
Csáki-Maronyák József IV. 1066
Csáky Albin gr. III. 780, 782, 783, 787
Csáky Antal gr. II. 570
Csáky Imre gr. III. 874
Csáky István II. 422, 423
Csáky István II. 458
Csáky István gr. kassai főkapitány II. 509, 511
Csáky István gr. miniszter III. 958, 959, 962, 964—966, 968, 969, 971, 973—976, 979, 980
Csáky János gr. II. 593
Csáky László I. 251, 256, 257
Csáky László gr. II. 470, 471
Csáky Miklós erdélyi vajda I. 233, 237, 239, 246, 248, 250, 251
Csáky Miklós püspök I. 335
Csala István IV. 1046
Csanád I. 80, 82
Csanád nb. Vejteh udvarispán I. 125
Csanád nb. Vejteh (Wetich) fia Teodor nádor I. 136, 137
Csanádi György IV. 1084, 1087, 1111, 1115, 1119, 1125, 1126
Csanádi Imre IV. 1122
Csánki Dezső III. 784
Csányi László III. 680, 685, 692, 702
Csapó József II. 585, 588
Csapó Sámuel III. 927, 939
Csapó Vilmos III. 688
Császár Ferenc III. 703
Császár Péter II. 459, 460
Csatay Lajos III. 993, 995
Csathó Kálmán III. 886, 903, 905
Csatorday Károly IV. 1110
Csávolszky Lajos III. 757, 758
Csécsy Imre III. 902; IV. 1017
Cseh Ervin III. 797, 804
Cseh (Sternbergi) István I. 202
Cseh Péter, Lévai I. 256, 257
Cselgü besenyő vezér I. 93
Csekonics József II. 595, 599
Csengery Antal II. 661; III. 708, 716, 717
Csepreghy Jenő III. 951, 961
Cserei Elek II. 601
Cserei Mihály II. 515, 547
Cserépfalvi Imre III. 987
Cseres Tibor IV. 1078, 1117
Csergő János IV. 1081, 1088, 1102
Cserháti József IV. 1132
Cserháti Sándor III. 801
Csernák Károly III. 880
Csernátony Lajos III. 747
Cserni Jován II. 362
Csernoch János esztergomi érsek III. 824, 886, 904
Csernovics Péter III. 681
Cserny József III. 865, 870
Csernyák Imre III. 842
Csernyecov, V. N. I. 53, 54
Cservenka Miklós III. 870
Cservenkov, Vlko IV. 1078, 1102
Cseterki Lajos IV. 1124, 1131
Csezmicei János l. Janus Pannonius
Csia Sándor III. 976; IV. 1025
Csiba Mihály István II. 554
Csicserin, Georgij Vasziljevics III. 874, 877
Csikós-Nagy Béla IV. 1085
Csiky Gergely III. 768, 769, 771, 784
Csilléry András III. 865—867, 943, 946, 953, 965
Csizmadia Sándor III. 809, 853, 869
Csók István III. 788, 809, 818
Csokonai Vitéz Mihály II. 615, 616, 620, 622
Csomós Miklós III. 908
Csonka János III. 775, 780, 787, 807
Csontváry Kosztka Tivadar III. 801, 812, 814
Csoór Lajos III. 954
Csoóri Sándor IV. 1136
Csór nb. Gönyűi Tamás I. 212
Csorba János III. 998; IV. 1014

Csorich, Anton br. III. 704, 709
Csornai István I. 231
Csornoki Viktor IV. 1044
Csou En-laj IV. 1086
Csőgör Lajos IV. 1052
Csuka Imre II. 459
Csuka Zoltán III. 925
Csupor Miklós, Monoszlói I. 288, 294
Csupor Pál I. 246
Csuz János dalmát-horvát bán I. 215
Csuzi Cseh János II. 565
Csuzy Zsigmond II. 561
Csü Jüan IV. 1072

Dabiša István bosnyák király I. 231—233
Dagobert frank király I. 44
Daladier, Edouard III. 958
Dalmata, Giovanni I. 308, 311, 315, 317
Dálnoki Miklós Béla III. 997; IV. 1013, 1015, 1016, 1020—1023
Dálnoki Veress Lajos IV. 1032, 1036
Damad Mehmed pasa II. 447
Damjanich János III. 688, 692, 694, 695, 701, 702
Damkó József III. 886
Dampierre, Henri Duval gr. II. 450
Dan, II. havasalföldi vajda I. 250, 251
Dancs zólyomi ispán I. 196
Dániel prágai püspök I. 112
Dániel Ernő III. 790
Daniel Gábor III. 805
Danyiil Romanovics halicsi fejedelem I. 127—132, 134, 139, 140, 141, 143, 144, 150, 152—154, 157
Darányi Ignác III. 790, 797, 803, 810
Darányi Kálmán III. 934, 935, 942—944, 946, 947, 949—954, 959, 962, 967, 968
Daruváry Géza III. 885, 886, 888, 889, 893
Darvas József III. 933, 951, 955, 970, 971, 978, 988, 989, 992; IV. 1014, 1017, 1020, 1030, 1039, 1046, 1049, 1059, 1068, 1071—1073, 1085, 1089, 1095, 1096, 1098, 1101, 1104, 1109, 1120, 1128, 1130, 1132, 1139
Darwin, Charles IV. 1078
Daud boszniai pasa I. 305
Dávid magyar hg I. 94
Dávid pannonhalmi apát I. 109
Dávid Ferenc II. 388, 390, 396, 298, 400, 405, 406
Dávid Gyula IV. 1062
David, Václav IV. 1117
Davidović, Dimitrije II. 631
Davoût, Louis-Nicolas II. 622
Deák Ferenc II. 655; III. 678, 679, 685, 686, 704, 713, 725, 727, 728, 733—737, 739, 740, 756, 761
Deák László III. 992
De Bousy francia követ II. 486
Debreceni Dózsa nádor I. 192, 194, 196, 197
Debreceni Ember Pál II. 541, 562
Debreceni László I. 233
Debreceni Tamás II. 460
Decebalus dák király I. 23, 24
Decius helytartó l. Traianus Decius I. 31
Décsi Gyula IV. 1065, 1067, 1071
Decsy Sámuel II. 603, 616
Deér József III. 955
De Gaulle, Charles III. 974, 989, 995
Degenfeld-Schonburg, August gr. III. 727
Delius, Christoph II. 687
De Lobit, Paul III. 852
Dembiński, Henryk, gr. III. 692—694, 696, 698, 700, 701
Demeter zágrábi püspök, majd esztergomi érsek I. 223, 224, 226—229
Demeter János III. 923; IV. 1052
Demetrius sirmiumi diakónus I. 34
Demjén Attila IV. 1066
Dénes, Dénes fia I. 133
Dénes ispán I. 115
Dénes István IV. 1055, 1059
Dénes kézműves I. 122
Dénes zalai ispán I. 163
Derencsényi Imre I. 321
Dercsényi Dezső IV. 1113
Déri Miksa III. 777, 806
Derkos Iván II. 640
Derkovits Gyula III. 942
Dersffy Ferenc II. 437
Déry Tibor III. 883, 887, 906, 915; IV. 1020, 1025, 1032, 1037, 1043, 1056, 1058, 1065, 1070, 1073, 1077, 1090, 1098, 1125, 1126, 1130, 1134
Des Alleurs, Pierre Puchot márki II. 532, 535, 536
Descartes, René II. 488
De Segues IV. 1085
Désházi István I. 337
Dési-Huber István III. 905
Dessewffy Arisztid gr. III. 701, 702, 713
Dessewffy Aurél gr. II. 652
Dessewffy Emil gr. II. 653, 666; III. 715, 720
Dessewffy Gyula gr. III. 995; IV. 1018, 1026
Dessewffy József gr. II. 636, 640
Dessewffy Sámuel II. 629
De Surdis János esztergomi érsek I. 223, 224

Désy Zoltán III. 825
Deutsch család III. 772
Deutsch Izsák II. 624
Dévai András I. 331
Dévai Biró Mátyás II. 366, 367, 369, 371
Devecseri Gábor IV. 1067
Dézsi András II. 382
Dezső esztergomi érsek I. 89
D'Herbaix II. 546
Diaz, Adamo III. 842
Dientzenhofer, Kilian Ignaz II. 587
Dietz Károly III. 858
Dienes László III. 900
Dimény Imre IV. 1126
Dimitrov, Georgi III. 926
Diner-Dénes József III. 812, 845, 847, 870
Dinh Ba Thi IV. 1120
Dinnyés Lajos IV. 1034, 1036, 1037, 1039, 1040, 1041, 1043, 1044
Dio Cocceianus, Cassius I. 30
Diószegi Sámuel II. 624
Diocletianus római császár I. 32, 33
Diruta, Girolamo II. 412
Ditters von Dittersdorf, Karl II. 580
Dobi István, az elnöki tanács elnöke III. 990; IV. 1024, 1026, 1031, 1032, 1034, 1037, 1039, 1040, 1046, 1047, 1049, 1062, 1064, 1068, 1073, 1078, 1083, 1087, 1096, 1104, 1128
Doblhoff-Dier, Anton von, br. III. 683
Dobó István II. 382, 386, 387, 390, 400
Dobos László IV. 1133
Dobozi Imre IV. 1066, 1077, 1078, 1085, 1096, 1098, 1103, 1104, 1120, 1126
Dobozi Mihály II. 545
Dobránszky Adolf III. 743
Dóczi Imre I. 299
Dóczi László I. 299
Dóczi Orbán l. Nagylucsei Dóczi
Dóczi Péter I. 299, 302
Dóczy András II. 433, 446
Dóczy István II. 450
Dóczy János I. 347
Doherty, Len IV. 1095
Dohnányi Ernő III. 795, 797, 810, 818, 824, 856, 890, 933
Doleschall Frigyes IV. 1087, 1088, 1102
Dolgorukij hg II. 549
Dollfuss, E. III. 924, 926, 927, 929, 931, 932
Domaldus dalmát főúr I. 137
Domanovszky Endre IV. 1061, 1066, 1073, 1077
Domanovszky Sándor I. 155; III. 967
Dombai Imre I. 323
Domenico da Bologna II. 369
Domitianus római császár I. 23
Domnus sirmiumi püspök I. 35
Domokos József IV. 1068, 1073
Domokos Lajos II. 614
Domonkos, Szt. I. 132, 135, 297
Domonkos esztergomi érsek I. 80
Domonkos udvarispán I. 121
Donászy Ferenc III. 974
Donáth Ferenc IV. 1018, 1059, 1082, 1092
Donáth György IV. 1033, 1036
Donner, Georg Raphael II. 563, 565
Dorell, Joseph II. 572
Dorffmaister István II. 584, 594, 598, 614
Doria, ezredes II. 515
Dorozsma nb. János veszprémi püspök I. 209
Dovcsák Antal III. 853, 855, 860, 862, 877
Dózsa Dániel III. 681
Dózsa Gergely I. 335, 336
Dózsa György l. Székely Dózsa György
Döbrentei Gábor II. 634
Dögei Imre IV. 1071, 1083, 1084, 1087, 1088, 1097
Dömötör Mihály III. 846, 861, 872, 909
Dörögdi Miklós esztergomi érsek I. 201
Dőry Gábor II. 654
Drabik, Mikuláš II. 476
Dragos, Joan III. 696, 697
Drágffy Bertalan I. 309, 314, 321, 322, 324
Drágffy János I. 336, 338, 343, 347, 350
Drágffy Mária I. 338
Drági Tamás I. 277, 312, 316
Dragutin István szerb király I. 162, 183, 194
Dragutin László macsói bán, szerb király I. 194, 195, 197, 199
Drake, Francis II. 404
Drasche-Lázár Alfréd III. 845
Drašković, Janko gr. II. 642
Draskovich György kalocsai érsek II. 393, 409
Draskovich János gr. nádor II. 439, 465, 470
Draskovich János horvát bán II. 417
Draskovich Miklós gr. II. 501, 509, 510
Drazsojevics Zsarkó (Žarko Dražojević) I. 327
Dreiser, Theodor IV. 1101
Dreyfus, Alfred
Drugeth Fülöp I. 194, 195, 197, 200
Drugeth János I. 200, 203
Drugeth Miklós I. 214
Drugeth Vilmos I. 202, 203, 207

Drusus I. 21, 22
Dsáfer pasa II. 509
Dsida Jenő III. 908, 929, 963, 994; IV. 1094, 1121, 1135
Dubček, Alexander IV. 1128, 1130
Duclos, Jacques IV. 1104
Du Cann, Edward IV. 1114
Duczynska Ilona III. 839
Dudás József III. 998; IV. 1086
Dudith András püspök II. 393, 406
Dugonics András II. 598, 613
Dulin Jenő III. 948
Dumouriez, Charles Francois II. 609
Dunaiszky Lőrinc II. 628
Dunajevszkij, Iszak IV. 1057
Dusán István szerb király I. 202, 206, 214
Duschek Ferenc III. 696, 700
Dzsajháni (Jaihāni) bokharai tudós I. 66, 71
Dzsem hg I. 306, 309, 314, 317
Dzsingisz kán I. 134, 137, 145

Ebeczky Sámuel II. 547
Eberhard salzburgi érsek I. 113
Eberhard zágrábi püspök I. 235
Ebert, Friedrich III. 844, 850
Eckbert bambergi püspök I. 128, 130
Eckhardt Sándor III. 904
Eckhardt Tibor III. 889, 924, 931—935, 939, 948, 969, 971, 972
Edika I. 41
Edvárd angolszász hg I. 87
Edward, walesi hg III. 935
Egan Ede III. 794
Egervári László I. 301
Eggenberger Lajos II. 663
Egger Béla III. 772
Egressy Béni II. 655
Egri Gyula IV. 1076
Ehrenberg II. 597
Ehrenburg, Ilja IV. 1072, 1075
Eisemann Mihály IV. 1091
Eisenhower, Dwight David IV. 1065
Eitzernberger Ferenc II. 577
Eizinger, Ulrik I. 271
Ék Sándor IV. 1065, 1066
Ekkhard szerzetes I. 71
Elagabalus (Heliogabalus) császár I. 30
Elek Judit IV. 1134
Elek, I. (Komnénosz) bizánci császár I. 99, 102
Elekffy Jenő IV. 1070
Eleonóra királyné (I. Lipót özvegye) II. 550, 551
Éliás moldvai vajda II. 383
Ellak I. 41
Ellerbach Bertold I. 285, 287, 288
Elmasz Mehmed nagyvezér II. 521
Eluard, Paul IV. 1099, 1127
Elvin magyar diák I. 122
Ember Géza III. 978
Emich leiningeni gr. I. 97
Emich Gusztáv III. 872
Endre László, vitéz III. 952; IV. 1025
Engel, Johann Christian II. 616
Engel, Josef pozsonyi polgár II. 586
Engel József építész II. 636
Engelmann Pál III. 781, 785, 787, 789
Engels, Friedrich III. 791, 805, 817, 819; IV. 1057, 1138
Engländer Hermann II. 663
Engländer Salamon II. 663
Enoch domonkos szerzetes I. 142
Enyedi György II. 419
Eörsi István IV. 1088
Eötvös Ignác br. II. 635, 641
Eötvös József br. II. 652, 653, 659, 662, 664, 667; III. 679, 682, 686, 687, 706, 707, 713, 715, 721, 725, 727, 729, 732, 736, 739, 740, 750
Eötvös Károly III. 764, 788, 790, 810
Eötvös Loránd br. III. 773, 778, 781, 782, 785, 789, 796, 801, 816; IV. 1057
Erasmus Roterodamus I. 339
Erdei Ferenc III. 947, 950, 951, 953, 954, 967, 972, 974, 992, 998; IV. 1013, 1014, 1026, 1036, 1042, 1044, 1046, 1047, 1049, 1056, 1068, 1073, 1076, 1978, 1081, 1107, 1112, 1125, 1129, 1135
Erdei Sándor IV. 1067, 1071
Erdély Sándor III. 790
Erdélyi András II. 459
Erdélyi Ferenc IV. 1115
Erdélyi János II. 665, 658; III. 716
Erdélyi József III. 974, 981, 987, 990
Erdélyi Károly IV. 1113, 1128
Erdélyi Mór III. 853, 854, 858
Erdélyi Sz. Gusztáv III. 774
Erdey-Grúz Tibor IV. 1066, 1068, 1074, 1079, 1135
Erdmannsdorf, Otto III. 959
Erdődy Antal gr. II. 580
Erdődy Gábor gr. II. 559
Erdődy György gr. országbíró II. 531
Erdödy György gr. II. 572
Erdődy Imre gr. II. 473, 474, 475

Erdődy János gr. II. 601, 657
Erdődy József gr. II. 624
Erdődy Miklós gr. II. 490
Erdődy Péter horvát bán II. 391
Erdődy Sándor gr. III. 686
Erdődy Simon I. 346
Erdődy Tamás horvát bán II. 408, 411, 412
Erdődy Tamás gr. horvát bán (1608) II. 437
Erdődy Tamás gr. III. 833
Erdőelvei (Erdélyi) Zoltán, erdélyi vajda I. 80
Erdős René IV. 1020
Ereky Károly III. 866, 867
Erik, VII. dán király I. 250
Erik friauli őrgr. I. 47
Erkel Ferenc II. 651, 658; III. 721, 725, 740, 756, 758, 768, 775, 776
Erlingi Konrád I. 254
Ernő (Habsburg) osztrák hg. I. 231, 238, 240, 242
Ernő főhg II. 401—406, 409
Ernő osztrák őrgr. I. 88
Ernő szász választó I. 284, 292, 296, 308, 309
Ernszt Sándor III. 890, 913, 917, 918
Ernuszt János I. 286, 287, 291, 299
Ernuszt Zsigmond I. 299, 318, 322, 323, 324
Erőss János IV. 1031, 1037
Erzsébet, Szt. magyar királyleány, türingiai őrgrófné I. 130, 144
Erzsébet, I. angol királynő II. 404, 412
Erzsébet (kun) magyar királyné (V. István felesége) I. 154, 156, 160, 161, 166, 168—170, 176, 181
Erzsébet (Piast), magyar királyné (I. Károly felesége) I. 196, 200, 207, 214, 215, 217, 220, 221, 223, 225
Erzsébet (Kotromanić) magyar királyné (I. Lajos felesége) I. 213, 217, 226—229
Erzsébet (Luxemburgi) magyar királyné (Albert király felesége) I. 244, 249, 257—262, 268
Erzsébet (Braunschweigi) magyar királyné (III. Károly felesége) II. 554
Erzsébet (Wittelsbach) magyar királyné (I. Ferenc József felesége) III. 712, 740, 796
Erzsébet kujáviai hercegnő I. 213
Erzsébet magyar hercegnő (IV. Béla leánya, I. Henrik alsó-bajorországi hg felesége) I. 190
Erzsébet magyar hercegnő (IV. László nővére, domonkos apácafőnöknő) I. 178
Erzsébet magyar hercegnő (III. András leánya) I. 185, 205
Erzsébet (Anjou), István magyar hg leánya I. 217, 218, 220
Eskütt Lajos III. 893, 894, 895
Essel András III. 774
Estei Ferdinánd főhg II. 645
Estei Hippolit (Ippolito d'Este) esztergomi érsek I. 312, 322, 324
Esterházy Antal gr. II. 532, 540, 546, 550, 551, 556
Esterházy Dániel gr. II. 536
Esterházy Ferenc gr. II. 579, 593, 595
Esterházy Imre gr. esztergomi érsek II. 552, 560, 563, 571
Esterházy János gr. győri alkapitány II. 510
Esterházy János gr. országgyűlési képviselő III. 959, 985; IV. 1039
Esterházy József gr. II. 568
Esterházy Károly gr. II. 580
Esterházy Mihály gr. III. 688
Esterházy Miklós gr. nádor II. 454, 457, 459, 463, 464, 467—469
Esterházy Móric gr. III. 727, 734, 736, 738, 834, 836, 837
Esterházy Pál gr. majd hg., nádor II. 474, 484, 500, 511, 512, 516, 518, 521, 542, 543, 553
Esterházy Pál hg (†1866) III. 679, 685
Esterházy Pál Antal hg. II. 578
Esterházy Sándor gr. III. 692
Esze Tamás II. 518, 519; II. 526, 527, 530, 541, 544
Eszéki János pécsi püspök, II. 372
Eszéki János tatai várkapitány II. 390
Esztergályos János III. 952
Etgar herceg I. 50
Eth erdélyi vajda I. 125
Étienne András II. 611
Eufémia magyar királyné (Kálmán király felesége) I. 101, 102, 105, 108
Eufrozina magyar királyné (II. Géza felesége) I. 108, 112, 114
Eufrozina [III. Béla anyja] I. 120, 123
Eusebius Verinus ld. Benczur József II. 585
Evrenosz bég I. 237
Eynatten, August Friedrich br. III. 721
Ézsau nádor I. 124
Ézsau udvarispán I. 124

Fábián Dániel II. 601
Fabinyi Rudolf III. 772
Fabinyi Tihamér III. 923, 934, 935, 943, 944
Fábry Zoltán III. 918, 925, 933, 951; IV. 1048, 1066, 1072, 1080, 1085, 1090, 1093, 1100, 1101, 1102, 1107, 1111, 1119, 1125, 1128, 1132
Fadrusz János III. 793, 802
Faidit, Gaucelm trubadúr I. 125

Faith János II. 663
Fajsz ld. Falicsi
Falicsi (Fajsz) magyar fejedelem I. 74
Faludi Ferenc II. 572, 573
Faludy György III. 955
Falus István III. 929
Fancello udvarispán I. 107
Fancsal, Bozeta fia, nádor I. 105
Fándly, Juraj II. 611
Faragho Gábor III. 980, 996; IV. 1013, 1021
Faria, Jesus IV. 1128
Farkas András II. 371
Farkas Ferenc IV. 1058, 1083
Farkas Géza III. 919
Farkas Geyza III. 849
Farkas Gyula III. 937
Farkas Károly III. 747, 755, 756
Farkas László deák I. 303
Farkas Mihály III. 998; IV. 1020, 1021, 1037, 1044, 1046, 1049, 1059, 1071, 1074, 1079, 1080, 1088, 1098
Farkas Zoltán III. 981; IV. 1089
Fassola Henrik II. 577, 578, 585
Fastida gepida király I. 33
Favre, Jules III. 751
Fáy András II. 634, 642, 652
Fazekas Mihály II. 625, 632, 647
Fedoszejev, Pjotr Nikolájevics IV. 1091
Feger, Theobald I. 314
Fegyverneki Ferenc I. 331
Fehér Imre IV. 1088
Fehér Klára IV. 1078
Fehér Lajos III. 995; IV. 1087, 1089, 1097, 1100, 1106, 1119, 1124, 1126, 1138
Fehérvári Miklós III. 880
Feilitzsch Artur br. III. 808
Feja Dávid II. 509
Féja Géza III. 936, 947, 950, 953, 954, 967, 972, 981, 988, 990
Fejér György II. 633, 639; III. 707
Fejérkövi István nyitrai püspök, II. 409, 416
Fejérpataky László III. 774
Fejérváry Géza br. III. 783, 787, 789, 790, 797, 802, 804, 807, 808, 809, 810
Fejes Endre IV. 1094, 1109, 1122
Fejős Pál III. 923, 926
Fejtő Ferenc III. 951
Fekete György gr. II. 586
Fekete János hajdúkapitány II. 439
Fekete Jenő III. 816
Fekete József III. 990
Fekete Sándor IV. 1095
Fekete Pénzes Gábor III. 998
Feketehalmy-Czeydner Ferenc III. 992
Felicián esztergomi érsek I. 104, 106
Felix Ragusanus I. 292
Fellner Henrik III. 902
Fellner Jakab II. 581, 585, 589, 591
Fellner Pál III. 954
Felvinczi György II. 519
Fennena (Piast) magyar királyné (III. András felesége) I. 182—184, 205
Fényes Adolf III. 801
Fényes Elek II. 633—636, 638, 647, 658, 664, 665
Fenyő Miksa III. 902, 937
Ferdinánd, I. aragóniai király I. 246
Ferdinánd bolgár király III. 815
Ferdinánd, I. magyar király I. 329, 335, 337, 341, 343, 344; II. 361—395, 430
Ferdinánd, II. magyar király II. 444, 445, 446—463
Ferdinánd, III. magyar király II. 455, 463—476
Ferdinánd, IV. magyar király II. 470
Ferdinánd, V. magyar király II. 640, 645—668; III. 678—685, 687—690, 727
Ferdinánd (Aragóniai) nápolyi király I. 285, 301, 303, 306, 307, 312, 315, 317
Ferdinánd, I. román király III. 846
Ferdinánd, V. spanyol király I. 332
Ferdinánd főhg II. 390, 423
Ferdinánd szász-koburg-gothai hg II. 649
Ferdinandy Gejza III. 798
Ferdinandy Gyula III. 872, 874
Ferdinandy Mihály III. 981
Ferenc, Assisi Szt. I. 129, 221, 268
Ferenc (Lotharingiai) német-római császár I. 565—567, 569, 571, 581
Ferenc, I. francia király I. 346, 348; II. 363, 364, 369, 370, 375, 377, 379
Ferenc, I. magyar király I. 604, 608—645
Ferenc Ferdinánd főhg III. 798, 799, 827, 828
Ferenc József, I. magyar király III. 690, 692—695, 697—700, 703—832, 880
Ferenc Károly főhg II. 645; 682, 690
Ferenczi Sándor III. 821
Ferenczy Béni IV. 1041, 1046, 1066, 1074, 1077
Ferenczy István II. 634, 635, 665
Ferenczy Károly III. 784, 795, 800
Ferrabosco, Pietro II. 386
Fery Oszkár III. 845
Ferrario olasz tábornok III. 881

Fessler, Ignaz Aurel II. 632
Festetics Andor gr. III. 789, 790
Festetics György gr. (†1819) II. 595, 602, 603, 616, 619, 633
Festetics György gr. miniszter (†1879) III. 740
Festetics Sándor gr. (1835) II. 646
Festetics Sándor gr. miniszter III. 847
Festetics Sándor gr. nemzeti szocialista pártvezér III. 929, 952
Feszl Frigyes III. 733
Fiala Ferenc III. 950
Fiquelmont, Karl Ludwig gr. III. 680, 681
Fiedler Rezső III. 835, 854
Fierville le Hérissy, Louis II. 531, 547
Fila (Füle) I. 134
Filipec János I. 304—307, 312—317, 319
Finály Henrik III. 758
Fináczy Ernő III. 829
Fioravante, Aristotele I. 276, 287
Fiorentinus Johannes I. 337
Fischer András II. 364, 373
Fischer János Gottfried II. 617
Fischer József IV. 1015, 1083
Fischer Ödön III. 887
Fischer, Vinzenz II. 588
Fischer von Erlach, Joseph Emmanuel II. 587
Fischhof, Adolf III. 726
Flavius Stilicho hadvezér I. 39
Flämitzer, Johann Nikolaus II. 513
Fleischhacker György II. 509
Foch, Fernand II. 835, 860
Fock Jenő IV. 1087, 1088, 1089, 1097, 1102, 1106, 1114, 1119, 1120, 1124, 1126, 1128—1130, 1136—1138
Fodor József III. 950; IV. 1020
Fogarasi Béla III. 872
Foglár György II. 567
Folkmar I. 97
Fónagy János III. 902
Fonó Albert III. 830
Fontius, Bartholomaeus I. 311
Forgách Ádám gr. II. 491, 498
Forgách Antal gr. II. 647, 648; III. 727—730, 732
Forgách Balázs I. 228
Forgách Ferenc, történetíró II. 404
Forgách Ferenc esztergomi érsek II. 430, 433, 435, 437, 444
Forgách Simon br. II. 413
Forgách Simon gr. tábornok II. 529, 530, 532—534, 536, 538, 540, 551
Forgách Zsigmond br. II. 429, 431, 433, 434, 437—440, 444, 446, 448, 451
Forinyák Géza III. 722
Forli, Alessandro I. 298
Fortunatus Pannonius, Matthaeus I. 345
Foster, Sid IV. 1122
Földes Béla III. 834, 835—837
Földessy Gyula III. 990
Földi János II. 614, 619
Földi Mihály III. 948, 955
Förster, Ludwig III. 717
Franchet d'Esperey, Louis-Félix III. 843
Francia Kiss Mihály III. 881; IV. 1036, 1087
Francisci, Ján II. 665
Franck, Carl, lovag III. 734, 737
Frangepán család I. 123
Frangepán Beatrix I. 331
Frangepán Bernát I. 323
Frangepán Ferenc érsek II. 365, 369, 372, 373
Frangepán Ferenc gr. II. 490, 492
Frangepán Gergely I. 337, 340
Frangepán János vegliai és modrusi ispán I. 176, 183
Frangepán János (1387) I. 229, 230
Frangepán János gr. (1480) I. 305
Frangepán János Ferenc I. 348
Frangepán Katalin II. 486, 490
Frangepán Kristóf I. 347
Frangepán Kristóf horvát-szlavón-dalmát bán II. 361, 363
Frangepán Miklós gr. II. 445
Frank, Josip III. 744
Frankel Leó III. 751, 764, 769, 773, 781, 792; IV. 1129
Frankói Miklós esztergomi érsek I. 216, 217, 219
Franyó Zoltán III. 895
Fráter György ld. Utyeszenics
Freud, Siegmund III. 821
Frichko mester, budai polgár I. 205
Frick, Wilhelm III. 967
Friedmann Tibor III. 949
Friedrich István III. 844, 849, 865—867, 869, 872, 889, 946
Frigyes, I. (Barbarossa) német-római császár I. 108, 110—115, 117—122
Frigyes, II. német-római császár I. 145, 148, 150, 161, 162, 181
Frigyes, III. (Habsburg) német-római császár I. 201, 259—266, 268—271, 274—280, 282, 283, 285, 286, 288, 289, 291—309, 311—315, 317
Frigyes, I. porosz király II. 524, 531

Frigyes, II. (Nagy) porosz király II. 567, 568, 570, 571, 576, 577, 586, 589
Frigyes, II. szicíliai király I. 130
Frigyes főhg III. 832
Frigyes, II. brandenburgi választó I. 290
Frigyes, III. brandenburgi választó II. 524
Frigyes, V. pfalzi választó, cseh király II. 447, 449, 450, 453
Frigyes (Aragóniai) hg I. 301
Frigyes (Wittelsbach) bajor hg I. 290
Frigyes, II. (Harcias) osztrák hg I. 140, 144, 148, 149, 151, 153
Frigyes Ágost, I. szász választó II. 519, 520
Frigyes fia András mészáros I. 237
Frigyes Vilmos, I. porosz király II. 544
Frigyes Vilmos, II. porosz király II. 597, 600, 602, 603, 606, 608—610, 613
Frigyes Vilmos, III. porosz király II. 621, 623, 630, 632
Frigyes Vilmos, IV, porosz király III. 696
Frigyes Vilmos brandenburgi választó II. 504
Friss István IV. 1060
Froa asszony I. 119
Frobenius, Johannes I. 339
Fuchs Jenő IV. 1016
Fugger család I. 322, 323, 346; II. 362, 365, 367, 369, 379
Fugger, Jakob I. 323, 325
Fulbert chartres-i püspök I. 81
Furceva, Jekatyerina Alekszejevna IV. 1131, 1133
Furtwängler, Wilhelm III. 904
Fülöp, IV. (Szép) francia király I. 189
Fülöp (Sváb) német király I. 126, 128
Fülöp, II. spanyol király II. 390
Fülöp, III. spanyol király II. 431
Fülöp, V. spanyol király II. 551, 553
Fülöp anjoui hg II. 522, 524
Fülöp, III. (Jó) burgundiai hg I. 254, 263
Fülöp („Égalité") orléans-i hg II. 640
Fülöp tarantói hg I. 220
Fülöp aquileai pátriárka I. 163—165
Fülöp fermói püspök I. 174—177
Fülöp Ágost, II. francia király I. 120, 121, 132
Fülöp Béla III. 858
Fürst Sándor III. 916, 921, 922, 933; IV. 1030
Füst Milán III. 987; IV. 1029

G. Fazekas Erzsébet IV. 1020
Gaál Béla III. 920, 929, 933, 939, 948, 949
Gaál Gábor III. 900
Gaál Gaszton III. 878, 881, 885, 914
Gaál István IV. 1113, 1120
Gaál József II. 649
Gábor Andor III. 870, 890; IV. 1095
Gábor Áron III. 690
Gábor udvarispán I. 113
Gábor József IV. 1013
Gács László III. 979
Gagarin, Jurij IV. 1101, 1102
Gaillard, Josef II. 611
Gaj, Ljudevit II. 646; III. 678
Gál erdélyi püspök I. 154
Gál Benő III. 805
Gál Gábor III. 913
Gál Jenő III. 903, 905
Gál Sándor III. 708
Galeotto Marzio I. 285, 293, 310
Galerius I. 34
Gálfi János II. 412
Gálfi Mihály III. 711, 712
Gáll Ernő IV. 1087
Gallienus római császár I. 31
Gálszécsi István II. 369, 371
Ganz Ábrahám II. 663; III. 731, 742
Garai Anna I. 273
Garai Gábor IV. 1128
Garai János I. 246
Garai László nádor I. 265, 268, 270—273, 275
Garai Miklós, id. I. 223, 227, 228
Garai Miklós, ifj. I. 229, 232, 236—238, 243, 245—247, 249, 254
Garami Ernő III. 811, 814, 819, 842, 848, 862, 868, 891, 897, 910, 913, 915, 916
Garašanin, Ilja III. 726
Garázda Péter I. 300
Garbai Sándor III. 852, 854, 860, 862
Gardizi I. 71
Gárdonyi Géza III. 797, 800, 802
Garibaldi, Giuseppe III. 722, 723
Gáspár Imre III. 772
Gáspár Sándor ezredes III. 695
Gáspár Sándor IV. 1081, 1097, 1102, 1106, 1118, 1120, 1122, 1124, 1126, 1138
Gasparich Márk (Kilit) III. 708, 711
Gattus, Johannes I. 287
Gaudius spalatoi érsek I. 106
Gauquié, Henri-Louis IV. 1028
Gautsch, Paul, br. III. 795, 796, 806, 808, 821, 822
Gázi-Girai tatár kán II. 538
Gázi Kászim pasa II. 377

Gázi Musztafa I. 314
Gebhardt regensburgi püspök I. 86
Geiger Imre IV. 1052, 1054
Geleji Katona István II. 461, 463
Gellér Sándor III. 920
Gellért, Szt. I. 81, 82, 84—86, 92, 99, 108, 125
Gellért Oszkár IV. 1018
Gening, V. F. I. 60
Genthon István III. 937; IV. 1118
Gentilis de Monteflorum (Gentile de Montefiori) bíboros, I. 190—192
Georgius de Hungaria ld. Magyarországi György
Geöcze Sarolta III. 805
Gera József IV. 1025
Gerardus de Mutina pápai alesperes I. 171
Geréb László, Vingárti I. 310
Geréb Mátyás, Vingárti I. 309
Geréb Péter, Vingárti I. 302, 304, 323, 327
Geregye nb. Gregen I. 171, 173
Geregye nb. István I. 164, 165
Geregye nb. Miklós I. 164, 165, 166, 168, 170, 171
Geregye nb. Pál országbíró I. 148, 149, 151
Gerendy Miklós kincstartó II. 363
Gereon udvarispán I. 109
Gergei (Gyergyai) Albert II. 406
Gergely, VII. pápa I. 90, 91, 93
Gergely, VIII. pápa I. 121
Gergely, IX. pápa I. 139—141, 144—148
Gergely, X. pápa I. 163, 165, 171
Gergely, XIII. pápa II. 405—407
Gergely, XVI. pápa II. 652
Gergely bíboros I. 122
Gergely deák I. 314
Gergely esztergomi prépost I. 175
Gergely ferences tanár I. 345
Gergely pápai legátus I. 125
Gergely Sándor IV. 1018, 1020, 1029, 1078
Gerhard György II. 531
Gerhardus domonkos szerzetes I. 144
Gerhoch reichersbergi prépost I. 110
Geringer, Karl von, br. III. 698, 702, 703, 706, 707
Gerold hg I. 47
Gerő Ernő III. 888, 998, 999; IV. 1015, 1019, 1024, 1027, 1037, 1039, 1045—1047, 1049, 1056, 1059, 1065, 1066, 1068, 1071, 1079, 1080, 1081
Gerő Ödön III. 819
Gerő Zoltán IV. 1020
Gerster Béla III. 788
Gertler Viktor III. 928, 946, 953, 958; IV. 1048, 1063, 1067, 1073, 1076, 1078, 1095, 1114
Gertrud magyar királyné (II. András felesége) I. 125, 126, 128, 130, 131, 139, 144
Geszti László deák I. 346
Géza magyar fejedelem I. 77, 78
Géza, I. (Magnus) magyar király I. 88—91, 94, 97
Géza, II. magyar király I. 107—114, 116, 117
Géza magyar hg. I. 117, 121, 129
Gheorghiu-Dej, Gheorghe IV. 1099, 1102
Ghica Gheorghe II. 478
Ghyczy András II. 440—442
Ghyczy János erdélyi kormányzó II. 408
Ghyczy Jenő III. 990
Ghyczy Kálmán III. 686, 692, 737, 755, 757, 758, 759
Ghillány Imre br. III. 826
Gierek, Edward IV. 1138
Giesswein Sándor III. 888
Gilétfi Miklós nádor I. 207, 209, 214
Gimes Miklós IV. 1065, 1092
Giri, Varahagiri Vénkata IV. 1137
Giskra János, Brandisi I. 260, 262—270, 273—275, 277—279
Giustiniani, Marcantonio, dózse II. 504
Gizella magyar királyné (I. István felesége) I. 78, 80, 82, 84
Glatz Oszkár IV. 1070
Glirius, Matthias II. 405
Glöckelsperg, Dietrich tábornok II. 528, 535, 536
Goda Gábor IV. 1101, 1122, 1130
Godegisel I. 39
Goebbels, Josef III. 966
Goethe, Johann Wolfgang von III. 806
Goldberger Ferenc II. 594, 626
Goldis, Victor III. 844
Goldziher Ignác III. 762, 812
Goldzicher Miksa III. 849
Goluchowski, Agenor gr. III. 720, 723, 724, 791, 803, 809, 811
Gombocz Zoltán III. 829, 880
Gomulka, Władysław IV. 1052, 1079, 1080, 1082, 1092, 1111, 1121, 1125, 1129, 1138
Gonzaga Ferenc I. 233
Gordász hun fejedelem I. 63
Gordianus császár I. 31
Gordon Ferenc IV. 1024, 1037
Gorkij, Makszim III. 876; IV. 1052
Gorove István III. 740, 764
Gorton, R. G. III. 881
Gosztonyi János erdélyi püspök I. 343, 345, 346
Gosztonyi János IV. 1118
Goteram frank határgróf I. 47

Gotthard Jenő III. 787
Gotthardi, Franz II. 606
Gottschalk pap I. 97
Gottwald, Klement IV. 1043
Gőgös Ignác III. 898, 899, 901
Gozsdu Elek III. 779
Gömbös Gyula III. 848, 884, 889, 904, 907, 910, 917, 923—929, 931—940, 942—944, 996
Gömbös János III. 865
Gönci Máté II. 383
Görgei Imre II. 550
Görgey Artur II. 666; III. 687, 689, 691—695, 697—702
Göring, Heinrich III. 937, 944, 956, 957, 958, 960
Görög Demeter II. 598, 608
Görög Ilona III. 990
Götz, Christian III. 695
Götz, Johann br. II. 467, 468
Gracian y Morales, Baltasar II. 573
Grandi, D. gr. III. 909
Grassalkovich Antal gr. II. 573, 574, 583
Grassy József III. 992
Gratianus római császár I. 38
Gratz Gusztáv III. 798, 805, 811, 834, 878, 879, 882, 930
Graven, Ludwig Ferdinand II. 532
Graveneck, Ulrich von I. 286
Grecsák Károly III. 834
Greiner Ferenc III. 888
Gremonville, Jacques (Chevalier de Brethel) II. 486, 487
Gressl, Joseph II. 570
Griger Miklós III. 927
Gritti, Luigi (Ludovicus) II. 364, 366—369
Grodecz Menyhért II. 447
Gromiko, Andrej Andrejevics IV. 1131
Grotewohl, Otto IV. 1051
Grotius, Hugo II. 455
Groza, Petru IV. 1017, 1024, 1034, 1036, 1040, 1041
Grösz József IV. 1048, 1060, 1076, 1078
Gruber Imre III. 698
Grün Jakab II. 624
Grünn János III. 865, 867
Grünne, Karl gr. III. 711
Grünwald Béla III. 766, 780
Gschwindt Mihály III. 711
Guarino da Verona I. 267
Gubec, Matei horvát parasztfelkelő II. 402
Guber, A. A. IV. 1132
Guden I. 92
Guevara, Antonio II. 439, 457
Guggelweit János I. 320
Guido bíboros, pápai követ (1267) I. 161
Guido bíboros, pápai követ (1349) I. 211
Gulácsy Irén III. 942, 981
Gulácsy Lajos III. 839
Gulyás Pál III. 931, 988
Guszev kapitány IV. 1027
Gusztáv Adolf svéd király II. 456, 460
Gutenberg, Johannes I. 272
Gutgesell, David II. 404
Guth Antal III. 855, 860
Guthi István II. 531
Guti Ország ld. Ország
Gut-Keled nemzetség I. 171
Gut-Keled nb. Amadé fia Miklós bán I. 198
Gut-Keled nb. István országbíró, nádor, I. 150—154, 156, 173, 174, 176
Gut-Keled nb. Joakim szlavón bán I. 164, 166, 168—174
Gut-Keled nb. Márton ispán I. 107
Gut-Keled nb. Miklós erdélyi vajda I. 159, 161, 164, 166, 168, 170, 174
Gut-Keled nb. Miklós mester I. 197
Gut-Keled nb. Pál I. 174
Guyon Richard III. 690, 692
Gvadányi József II. 605, 607, 611, 614
Gül Baba II. 374
Günther schwarzburgi gr. I. 208
Günther Antal III. 810

Gyagyovszky Emil III. 831
Gyárfás győri püspök I. 112
Gyárfás nyitrai püspök I. 102
Gyenes Antal III. 998; IV. 1039, 1081
Gyergyai Albert ld. Gergei Albert
Gyóni Géza III. 981
Gyöngyösi István II. 486, 517
Gyöngyösi János III. 1000; IV. 1013, 1014, 1022—1024, 1027, 1028, 1039, 1042
Győr nb. Ottó (Ata) somogyi ispán I. 88, 89
Győr nb. Csépán nádor I. 129
Győr nb. István I. 129
Győr nb. Pot nádor I. 129, 130
Györe József IV. 1065
Györffy György I. 67, 88, 91
Györffy István III. 981, 987, 990
Györffy-Bengyel Sándor III. 988
György, III. angol király II. 616
György (Wittelsbach) bajor hg I. 305, 307, 315

György kolozsvári festő ld. Kolozsvári György
György kalocsai érsek I. 86
György udvarispán I. 105
György Endre III. 807
György István III. 935, 939, 972, 980, 981
Győri Dezső IV. 1078, 1095, 1117
Györki Imre III. 932; IV. 1032
Győry Loránd III. 865
Gyula II. pápa I. 330—332
Gyula, III. pápa I. 384
Gyula magyar fejedelem I. 75, 80
Gyula besenyő vezér I. 89
Gyula erdélyi vajda I. 126
Gyula nádor I. 91, 94, 96
Gyula udvarispán I. 126
Gyulaffy László II. 428
Gyulai Kelemen I. 340
Gyulai Pál erdélyi fejedelmi tanácsos II. 407, 412
Gyulai Pál irodalomtörténész III. 713, 716, 755, 761
Gyulay Ferenc II. 479, 510
Gyulay László IV. 1033
Gyulay Tibor III. 995

Habardanecz János II. 363
Habsburg-dinasztia I. 174, 200, 201, 216, 218, 219, 320, 329; II. 370, 372, 388, 392, 543, 544; III. 695, 696, 799
Habsburg Ottó III. 890
Hadik András gr. II. 577, 580, 583, 584, 586, 587, 598
Hadik János gr. III. 835, 840, 903
Hádim Ali budai pasa II. 385, 386
Hadrián, III. pápa I. 51
Hadrián, VI. pápa I. 344
Hadrianus római császár I. 24, 25
Hadzsi Halil pasa nagyvezér II. 556
Hadzsi Mehmed nagyvezér II. 566, 567
Haekkerup, Per IV. 1123
Hag, Frantisek I. 286, 299
Haggenmacher Károly III. 779
Hagymási Bálint (Valentinus Cybeleius) I. 337
Hahót nb. Arnold nádor I. 149, 181
Hahót nb. Arnold fia Miklós I. 164, 166
Hahót nb. Csák tárnokmester I. 156
Hahót nb. Panyit I. 163
Hailé Szelasszié etióp császár IV. 1115
Hain Péter III. 993
Hajdu Gyula III. 860
Hajdu Henrik III. 896, 897
Hajek, Jiří IV. 1130
Hajnal Mátyás II. 457
Hajnóczy József II. 601, 603, 606, 611—613
Hajós Alfréd III. 792, 914
Hajós Sándor II. 658
Halasi Fekete Péter II. 431
Halder, Franz III. 982
Halifax, Edward III. 957, 958, 969, 971
Halikov, A. H. I. 57
Halikova, E. A. I. 62, 64
Haller Ferenc gr. II. 654—656, 662
Haller Ferenc gr. III. 720, 734
Haller Gusztáv III. 880
Haller István III. 867, 869, 872, 874, 889
Haller János br. (†1697) II. 507, 508, 516, 518
Haller János gr. erdélyi gubernátor (†1756) II. 564
Haller Péter szebeni királybíró II. 386, 387
Hám János esztergomi érsek III. 677, 683, 692, 697, 700
Hám Tibor IV. 1033
Hámán Kató III. 898, 899, 901
Hamburger Jenő III. 853, 854, 858
Hamel-Bruyninx, Jacob-Jan II. 534
Hamelin tábornok III. 881
Hamm Péter III. 998
Hammarskjöld, Dag IV. 1089
Hamouz, František IV. 1131
Hamza esztergomi bég II. 390
Handler Ferdinánd III. 716
Handó György I. 285, 289, 299
Haner, Georg Jeremias II. 589
Hangácsi Albert I. 283
Hantos Elemér III. 878
Harber Mátyás I. 315
Hardegg, Felix III. 921
Hardegg, Ferdinánd gr. II. 412, 413, 414
Harkányi Béla br. III. 802, 820
Harkányi János br. III. 826
Harmel, Pierre IV. 1126
Harmsworth, Edmond III. 907
Harrer Ferenc III. 848, 849, 1073
Harruckern János György II. 590
Harsányi Kálmán III. 888
Harsányi Zsolt III. 955, 963, 974, 986
Hartvik püspök I. 94, 101, 126, 211
Harustyák József IV. 1059
Hasszán budai pasa II. 413, 415
Hasszán füleki bég II. 393
Hasszán nagyvezér II. 423, 424
Hasszán pasa, boszniai beglerbég II. 411, 412
Hasszán temesvári pasa II. 395, 397
Haszán-oglu Isza bég I. 303

Haterius Nepos, Titus I. 25
Hatvani Imre III. 697
Hatvani István II. 572
Hatvany Lajos br. III. 906; IV. 1098, 1101
Haubrich József III. 853, 854, 862, 864, 877
Haugwitz, Jan I. 286
Haulik György (Juraj) III. 654, 662; III. 711
Hauptmann, Gerhard III. 791
Hauszmann Alajos III. 792, 793, 804, 817
Háy Gyula IV. 1020, 1058, 1086, 1090
Háy Károly III. 987
Háy László IV. 1072
Haydn, Joseph II. 589
Haydn, Michael II. 577
Haymerle, Heinrich br. III. 767, 770
Haynau, Julius von, br. III. 698—704
Hazai Samu br. III. 818, 821, 823, 826
Hazai Jenő III. 920
Házi Árpád IV. 1059, 1065, 1076
Hecht (Csukás) György I. 321
Héder-nemzetség I. 171
Héder nb. (Kőszegi) Henrik I. 154, 157, 160, 161, 164—166, 168, 170
Héder nb. (Kőszegi) Henrik fia Henrik I. 173, 176, 177—179, 190—192
Héder nb. (Kőszegi) Henrik fia Iván (János) I. 160, 161, 164, 165, 170—174, 176—181, 183, 184, 186—191
Héder nb. (Kőszegi) Henrik fia Miklós I. 160, 161, 170—173, 176—180, 182—184
Héder nb. (Kőszegi) Henrik fia Péter veszprémi püspök I. 170, 172, 173, 176—179
Héder nb. (Kőszegi) Iván fia Gergely I. 183
Héder János IV. 1033
Hédervári Ferenc I. 341, 342, 344
Hédervári István I. 329
Hédervári János I. 239
Hédervári Kont István I. 229, 230
Hédervári Lőrinc I. 202
Hédervári Lőrinc nádor I. 256, 266
Hedvig (Anjou) lengyel királyné (I. Lajos magyar király leánya) I. 223, 224, 226—228, 232, 235, 236
Hedvig (Jagelló) lengyel hercegnő (IV. Kázmér leánya) I. 288, 290, 295
Hedvig halicsi hercegnő (IV. Béla unokája) I. 196
Hefele, Melchior II. 579
Hegedűs András IV. 1055, 1059, 1062, 1068, 1069, 1071, 1073—1075, 1078, 1081
Hegedűs Ármin III. 841
Hegedűs Ferenc III. 810
Hegedűs Géza IV. 1072
Hegedűs György III. 889
Hegedűs László III. 902
Hegedűs Loránt III. 811, 877, 879, 902
Hegedűs Pál III. 881
Hegedűs Sándor III. 797
Hegedűs Tibor III. 992
Hegendorff, Christoph II. 363
Hegyeshalmy Lajos III. 867, 877, 879, 885, 890
Hegyfalussy György II. 562
Heinrich Ferenc III. 866, 867, 869, 895
Heinrich Gusztáv III. 757
Heisler II. 624
Heisler, Donathus II. 513, 515, 517
Heister, Hannibal gr. II. 538
Heister, Siegbert gr. II. 517, 531—535, 544—547
Héjjas Iván III. 868, 870, 881, 889, 954; IV. 1036
Held János III. 947
Helfer, Alexander br. III. 724
Helfy Ignác III. 729, 764
Hell József Károly II. 573
Hell Miksa (Maximilianus) II. 583—586
Hellebronth Antal III. 997
Helmeczi Dániel II. 631
Helmeczy Mihály II. 642, 654
Heltai Gáspár (Kaspar Helth) II. 378, 383, 385, 386, 392, 394, 396, 397, 400, 401, 404
Heltai Jenő III. 787, 827, 829, 943, 946, 967, 978; IV. 1029
Helvius Pertinax I. 26
Hemingway, Ernest IV. 1109
Hemmen János III. 858, 859
Henderson, Neville III. 964
Hennyey Gusztáv III. 995
Henrietta ld. Pfalzi Henrietta
Henrik konstantinápolyi latin császár I. 132
Henrik, II. (Plantagenet) angol király I. 120, 121
Henrik, V. angol király I. 246
Henrik, VIII. (Tudor) angol király I. 349
Henrik, II. francia király II. 385
Henrik, IV. francia király II. 418
Henrik, I. (Madarász) német király I. 71, 72
Henrik, II. (Szt.) német király és római császár I. 81
Henrik, III. német király és római császár I. 82—84, 86, 87
Henrik, IV. német király és római császár I. 87, 88, 90—92, 100
Henrik, V. német király I. 100, 102, 103
Henrik, VI. német-római császár I. 123
Henrik, I. (Wittelsbach) alsó-bajorországi hg I. 190

Henrik, I. bajor hg I. 74, 75
Henrik, II. (Civakodó) bajor hg I. 77, 78
Henrik, Oroszlán, bajor és szász hg I. 116, 117, 120
Henrik, II. [Ájtatos] sziléziai hg I. 148
Henrik isztriai őrgr. I. 128, 130
Henrik, II. (Jasomirgott) osztrák őrgr., bajor hg I. 108, 110—112, 114—118
Henrik (Hohenstauf) hg I. 107
Henrik, Ottó magyar király fia I. 201
Henrik nádor I. 113
Henrik udvarispán I. 109, 112
Henszelmann Imre kőedénygyáros II. 619
Henszlmann Imre művészettörténész II. 653
Hentel székesfehérvári polgár I. 302
Hentzi, Heinrich III. 697, 777, 797
Herakleiosz bizánci császár
Herberstein gr. generális II. 501
Herbeville, Ludwig br. II. 535—538
Herczeg Ferenc III. 787, 788, 790, 797, 805, 877, 885, 895, 899, 900, 904, 912, 915, 929, 948, 971, 974, 990
Heribald szerzetes I. 71
Herkély Tibor III. 889
Herkules, Estei, ferrarai hg. I. 308, 312
Herman Ottó III. 788
Hermann, I. türingiai őrgr. I. 130
Hermány nb. Lampert I. 193
Hérodotosz I. 59
Héron, du, márki II. 525, 526
Herrmann Miksa III. 901, 910
Herskó János IV. 1069, 1092, 1098
Hertling, Georg, gr. III. 835, 839
Hertul mester I. 201
Hertul fia Miklós (Meggyesi Miklós) I. 216
Hervoja (Hrvoja Vukčić) I. 231, 232, 235—239, 242, 245, 246
Hess András (Andreas) I. 291, 295, 302
Hess, Rudolf III. 981
Hevenesi Gábor II. 514, 517, 518
Hevesi Gyula III. 853, 855, 863
Hevesi Sándor III. 962
Hevesy György III. 827, 924, 940
Heyden, Sebald II. 363
Heydrich, R. III. 988
Heydte August III. 690
Hidas István IV. 1065, 1068, 1071, 1073, 1079, 1080
Hideghéthy Imre III. 826
Hieronymi Károly III. 786, 804, 818
Hierotheosz püspök I. 75
Hikmet, Nazim IV. 1109
Hild József II. 635, 638, 641; III. 714, 715
Hille, H. III. 924, 938
Hillebrandt, Franz Anton II. 573, 578, 579, 589, 591
Himfy Benedek bolgár bán I. 219
Himházi Benedek I. 229
Hindenburg, Paul von III. 896, 925, 932
Hippolit mester I. 203, 206
Hirossik János III. 821, 863, 869, 881, 894
Hirsch Lipót III. 744
Hitler, Adolf III. 890, 922, 923, 925—927, 932, 935, 941, 943, 945, 953, 954, 957—959, 964, 966, 968, 970, 973, 975, 976, 978, 980, 981, 984, 988, 990, 993, 999
Hlinka, Andrej III. 812, 813
Hmelnyickij, Bogdan II. 470, 475
Hocke, Martin lovag II. 525
Hocher, Paul II. 491
Hochhuth, Rolf IV. 1122
Hock János III. 842, 848, 849
Hodža, Michal Miloslav III. 679
Hodža, Milan III. 799, 943
Hoernen, Arnold I. 306
Hoffgreff György II. 383, 390, 392
Hoffhalter, Rafael II. 395, 398
Hoffhalter, Rudolf II. 402
Hoffmann, Alois II. 603, 604
Hofmann, Leopold Friedrich von, br. III. 762, 767, 768
Hohenlohe György passaui püspök I. 247
Hohenlohe, Julius gr. II. 484
Hohenlohe-Schillingsfürst, Chlodwig hg III. 789, 799
Hohenlohe-Schillingsfürst, Konrad hg III. 810, 832
Hohenstauf-dinasztia I. 161
Hohenwart, Karl von III. 750, 752
Hoitsy Pál III. 802
Hojč, Samuel II. 658
Holló Lajos III. 788, 817
Hollósy Simon III. 777
Holst, H. III. 876
Holý Prokop I. 251, 252, 253
Holzgethan, Ludwig br. III. 752, 753, 762
Holzschutzer, Berthold I. 216
Hóman Bálint I. 171; III. 908, 923, 935, 944, 953, 954, 956, 965, 980, 988
Homonnai Zsigmond II. 505
Homonnai Drugeth Bálint II. 428, 429, 432—435, 437, 443
Homonnai Drugeth György II. 443—446, 448
Homonnai Drugeth János II. 462
Hompesch, Karl br. II. 597
Honorius, II. pápa I. 103

Honorius, III. pápa I. 129, 132, 133—139
Honorius római császár I. 40
Hont Erzsébet III. 990
Hont Ferenc III. 985, 986
Hont-Pázmány nemzetség I. 132
Hont-Pázmány nb. Achilles I. 149
Hont-Pázmány nb. János kalocsai érsek I. 185
Hont-Pázmány nb. Lambert ispán I. 105, 106
Hont-Pázmány nb. Márton udvarispán, bán I. 131, 146
Hont-Pázmány nb. Sándor I. 126
Hont-Pázmány nb. Tamás országbíró I. 170, 171, 172, 182
Hont-Pázmány nb. Tamás fia Sándor I. 141
Hont-Pázmány nb. Tamás fia Sebes I. 141
Honterus, Johannes II. 366, 367, 371, 376—379
Hoover, Herbert Horatio III. 916
Hopp Ferenc III. 870
Horánszky Nándor III. 797
Horányi Elek II. 590
Horea, Nicolae II. 594, 595
Horgos Gyula IV. 1108, 1119, 1126
Horn Ede III. 747
Hornigk, P. W. II. 506, 559
Hornyik János III. 738
Horovitz Jenő III. 861
Horowitz, Nathan III. 867
Horthy István III. 986, 988
Horthy Miklós III. 859, 865, 866, 868, 871, 872, 876, 879, 882, 901, 911, 937, 941, 943, 944, 947, 952—954, 956—959, 964, 970, 972, 976, 977, 980, 981, 984, 990, 993, 995, 996, 997; IV. 1086
Horthy Miklós, ifj. III. 996
Horvát Boldizsár III. 740
Horvát Imre III. 880; IV. 1079, 1081, 1083, 1084, 1087, 10088, 1091
Horvát István történész II. 634, 637
Horvát János kapitány II. 499
Horváth János irodalomtörténész I. 92, 99, 129; III. 821, 880, 918, 940; IV. 1033
Horváth Jenő III. 967, 974, 981
Horváth Károly III. 711, 712
Horvát Márk (Kamicsáci) I. 330
Horváth Márton IV. 1059, 1072
Horváth Mihály csanádi püspök II. 651, 664; III. 696, 732, 733, 736
Horváth Ottó IV. 1051
Horváth Zoltán IV. 1051
Horváti János I. 224, 228, 229, 231
Horváti Pál I. 227
Horvatović, Domoljub ld. Kollár Ján II. 644
Horvay János III. 904
Ho Si Minh IV. 1089
Houchin, Paul br. II. 510
Höfler Jakab II. 628
Hőgyes Endre III. 781
Hölbling János I. 555
Höpfinger, Joseph II. 588
Hörger Antal II. 552
Hrabje János III. 738, 743
Hrabovszky János br. III. 681
Hranić, Sandalj vajda I. 243, 245, 246
Hruscsov, Nyikita Szergejevics IV. 1069, 1075, 1079, 1083, 1091, 1096, 1099, 1113, 1115
Hubay Jenő III. 804
Hubay Kálmán III. 925, 954, 962, 965, 970, 974—976
Hubay Miklós IV. 1117
Huber Ignác II. 655
Hugó (Provence-i) itáliai király I. 72, 74
Humbertus de Romanis domonkos generális I. 154
Hunfalvy Pál III. 756
Hunyadi János I. 243, 258, 260—272, 275, 276, 278, 288, 310
Hunyadi János, ifj. (a kormányzó testvére) I. 258
Hunyadi László I. 267, 270, 272—274, 278
Hunyady Ferenc gr. III. 921
Hunyady Sándor III. 923, 964, 994
Hurban, Jozef Miloslav II. 665; III. 679, 681
Hurban-Vajanský, Svetozar III. 787
Husak, Gustav IV. 1133, 1134
Hussarek, Max von, br. III. 838
Husz János (Ján Hus) I. 246, 249
Huszár Gál II. 391, 393, 402
Huszár Károly III. 866, 867, 869, 871, 889
Huszár Péter veszprémi kapitány
Huszárik Zoltán IV. 1122
Huszein budai pasa II. 483
Huszein váradi pasa II. 482
Huszka Jenő III. 802, 804, 809, 979; IV. 1074
Huszti Ferenc III. 916
Hübner, Josef Alexander br. III. 720, 737
Hüszrev szendrői bég I. 341
Hyman, M. IV. 1134

Ibarruri, Dolores IV. 1123
Ibn Haiján mór történetíró I. 74
Ibn Ruszta I. 71
Ibrahim, I. török szultán II. 466

Ibrahim budai pasa (1562) II. 393
Ibrahim budai pasa, nagyvezér (1681—86) II. 500, 501, 502, 505, 506
Ibrahim nagyvezér I. 349; II. 362, 364, 367, 369
Ibrahim nagyvezér II. 420, 421
Ibrahim pasa nagyvezér (1718) II. 557
Idrīsī arab geográfus I. 111
Igali Fábián I. 271
Ignácz Rózsa III. 974, 981; IV. 1136
Ignatyev, Nyikoláj Pavlovics III. 764
Ignotus (Veigelsberg Hugó) III. 814
Ignotus Pál III. 940, 950, 951
Ihrlinger Antal III. 747, 756, 758, 776, 781
Ijjas József IV. 1132
Ilku Pál IV. 1102, 1117, 1119, 1122, 1124, 1126, 1131, 1136, 1137
Illés Artur III. 893, 853, 854
Illés Béla IV. 1020, 1029, 1049, 1057, 1075, 1092, 1101, 1117, 1126
Illés Endre III. 964, 984; IV. 1130, 1134, 1136
Illés Lajos IV. 1101
Illésházy István br. II. 377, 419, 423, 425, 428, 429, 430—432, 435—437
Illésházy József gr. II. 577
Illy László III. 874
Illyés Gyula III. 906, 908, 918, 925, 933, 936, 940, 942, 945, 947, 950, 954, 955, 963, 967, 971, 972, 974, 978, 981, 984, 992; IV. 1018, 1020, 1025, 1032, 1037, 1058, 1063, 1066, 1074, 1077, 1078, 1085, 1103, 1104, 1106, 1109, 1111, 1121, 1128, 1130, 1134
Ilona magyar királyné (II. Béla felesége) I. 105, 106
Ilona horvát királyné I. 94
Ilona (II. Géza leánya) I. 117
Ilona, özvegy bosnyák királyné I. 233
Ilosvai Selymes Péter I. 218; II. 381, 403
Ilsvai Leusták I. 232, 233, 234
Implom Ferenc IV. 1037
Imre fia Miklós I. 200
Imre magyar király I. 119, 122, 123, 124, 125, 126, 127
Imre herceg (Szt.) I. 81, 82, 93, 101, 217
Imre váradi olvasókanonok I. 222
Imre váradi püspök I. 193
Imre István IV. 1077
Imre Sándor III. 865
Imrédy Béla III. 923, 934, 945, 953, 954, 956—962, 964, 965, 976, 977, 994, 995; IV. 1024
Imrédy Béláné III. 961
Imrefi János II. 436, 438
Ince, III. pápa I. 124—132
Ince, IV. pápa I. 148—154
Ince, V. pápa I. 172
Ince, VI. pápa I. 214, 216
Ince, VIII. pápa I. 310, 312, 314—317
Ince, IX. pápa II. 504
Ince, XI. pápa II. 555
Incze Jenő IV. 1087, 1088, 1102, 1103
Indrenko, R. I. 53
Ingenuus I. 31
I(nokai) Tóth Zoltán IV. 1064
Ipolch erdélyi vajda I. 132, 133
Ipolyi Tamás ld. Kunfi Zsigmond
Irányi Dániel II. 668, III. 695, 696, 747, 760, 778
Ireneus sirmiumi püspök I. 34
Irínyi János II. 650
Irínyi József II. 649, 668
Ismail ibn Ahmed szamanida uralkodó I. 67
Isolano, Giovanni II. 424
Istóczy Győző III. 773
István, I. (Vajk), Szt magyar király I. 78—83, 85, 91—93, 97—99, 101, 112, 113, 120, 126, 162, 180, 211, 217, 317; IV. 1137
István, II. magyar király I. 102, 103, 104, 105
István, III. magyar király I. 113, 115, 116, 117, 168, 215
István, IV. magyar király I. 111, 112, 113, 114, 115
István, V. magyar király I. 146, 150, 153—166, 168, 181, 182, 194, 203
István bosnyák király (Tamás István fia) I. 279, 280
István főhg nádor II. 665, 666; III. 677, 678, 681—687
István, II. (Wittelsbach) bajor hg I. 219, 221, 222
István magyar hg (II. Géza testvére) I. 111
István magyar hg (III. András apja) I. 145, 150, 165, 173, 179
István [Anjou] magyar hg (I. Károly fia) I. 203, 212, 214, 220
István szentszávai hg I. 282
István moldvai vajda I. 233
István, III. (Nagy) moldvai vajda I. 287, 288, 295—299, 305, 311, 324, 325
István, Nemanja fia, szerb nagyzsupán I. 126
István, IV. István magyar király hasonmása I. 114
István párizsi apát I. 118
István veszprémi püspök I. 193, 195
Istvánffy Miklós II. 407, 418, 432
Istvánffy Pál II. 372
Isza boszniai pasa I. 292
Iszhak bég I. 261

Ivačković, Prokop III. 759
Ivády Béla III. 917, 919, 940, 952
Iván magyar trónkövetelő I. 105
Iván, II. (Aszen) bolgár cár I. 133
Iván, III. moszkvai nagyfejedelem I. 309, 315
Iván, IV. (Rettenetes) orosz cár II. 406, 407
Ivanich Pál I. 269
Iványi Ödön III. 782
Iványi-Grünwald Béla III. 802, 804
Iwachin szebeni ispán I. 128
Izabella (Jagelló), magyar királyné (I. János felesége) II. 370—376, 378—385, 387—392, 401
Izabella Erzsébet, (Anjou), magyar királyné (IV. Ulászló felesége) I. 163, 169, 175, 176, 178, 179, 180, 186
Izabella pármai hgnő II. 582
Izdenczy József II. 595
Izjaszláv Msztiszlavovics Volinszkij kijevi nagyfejedelem I. 108—110
Izvolszkij, Alekszandr Petrovics III. 813, 815
Izsák, I. (Komnénosz) bizánci császár I. 87
Izsák, II. (Angelosz) bizánci császár I. 120—123
Izsák kagán I. 48
Izsó Miklós III. 728, 733, 738

Jackó Pál IV. 1033
Jacobi Viktor III. 822, 827
Jacobus de Voragine I. 201
Jacoby gr. bécsi porosz követ II. 602
Jadot, Jean Nicolaus II. 573
Jagelló-dinasztia I. 329
Jagow, Gottlieb III. 830
Jahja-pasa-oglu Bali boszniai bég I. 341, 342
Ják nb. Márton ispán I. 134
Ják nb. Mika nádor I. 125
Jakab, I. angol király II. 441, 452
Jakab bíboros (Pecoraria) I. 142, 143, 150
Jakab császmai prépost I. 176
Jakab nyitrai püspök I. 138, 139
Jakab országbíró I. 172
Jakab klerikus I. 118
Jakabffy Elemér III. 887, 913
Jakcs László, Kusalyi I. 260
Jakcs Mihály, Kusalyi I. 260
Jaksics család I. 335
Jaksics Demeter I. 314
Jakub boszniai pasa I. 321
Jakubovich Emil I. 216
Jakut arab geográfus
Jámbor András III. 730, 732
Jan fia Márk I. 164, 165
Jancu, Avram III. 697, 699, 700
Jancsó Miklós IV. 1095, 1098, 1108, 1116, 1121, 1127, 1129, 1133, 1135
Jankovich Arisztid III. 900
Jankovich Béla III. 823, 826
Jankovich Ferenc III. 964; IV. 1078. 1098
Jánoky Zsigmond II. 531
János, X. pápa I. 72
János, XII. pápa I. 76
János, XVIII. pápa I. 80
János, XXII. pápa I. 195, 197, 200—202
János, XXIII. pápa (1395) I. 233, 243—245
János, XXIII. pápa (1963) IV. 1109
János, II. (Komnénosz) bizánci császár I. 103, 104
János, V. (Palaiologosz) bizánci császár I. 218
János, VIII., (Palaiologosz) bizánci társcsászár I. 250
János (Luxemburgi) cseh király I. 193, 195, 198, 200, 202—204, 208
János, III. (Sobieski) lengyel király II. 494, 495, 502—504, 508, 509
János, I. (Szapolyai) magyar király (ld. még Szapolyai János) II. 361—373, 385, 387
János, II. (Szapolyai) magyar király, ld. János Zsigmond
János, III. portugál király I. 349
János főhg II. 625
János istriai hg I. 46
János karintiai hg I. 204
János (Anjou) magyar hg I. 216
János sagani hg I. 302, 303, 308, 314, 315, 316
János nevers-i gr. I. 234
János brandenburgi őrgr., I. 302, 303, 316
János, Csák fia I. 192
János (Luxemburgi) lausitzi őrgr. I. 230, 232
János (Luxemburgi) morva őrgr. I. 216
János (Luxemburgi) tiroli őrgr. I. 206
János barsi ispán, országbíró I. 176
János bizánci császárfi I. 99
János boszniai püspök ld. Wildeshausen
János erdélyi vajda I. 168
János esztergomi érsek I. 131, 132, 133, 134, 135
János ferences szerzetes, építész I. 310, 318
János kalocsai, majd esztergomi érsek I. 127, 128, 130
János minorita provinciális I. 203
János nyitrai püspök I. 195
János pannonhalmi apát I. 124
János pápai követ I. 182
János pápai legátus I. 126
János prágai püspök I. 157

János Albert (Jagelló) lengyel király I. 318, 319, 320, 321, 322, 325
János (Dukász) I. 115
János Fülöp mainzi választó II. 484
János György, II. szász választó II. 496
János György, III. szász választó II. 504
János Kázmér (Vasa) lengyel király II. 471
János, Uros fia, nádor I. 100
János, Vata fia I. 88
János Zsigmond (Szapolyai) választott magyar király II. 372—374, 377, 379, 381, 383, 384, 387—398, 400, 401
Jánosi Ferenc IV. 1073, 1075, 1092
Jánszky Lajos III. 777
Janus Pannonius I. 267, 271, 275, 284, 287, 293, 294, 306, 310, 325, 333, 334, 339, 343, 400
Jány Gusztáv III. 955
Janza Károly IV. 1081
Jaromir prágai püspök I. 94
Jaropolk kijevi nagyfejedelem I. 107
Jaross Andor III. 959, 961, 965, 972, 976, 977, 993, 994, 995, IV. 1025
Jaroszewicz, Piotr IV. 1138
Jaroszláv ladoméri fejedelem I. 103
Jaroszlav kijevi hg I. 98
Jaroszláv Vlagyimirovics Oszmomiszl halicsi fejedelem I. 115
Jászai Samu III. 805, 903
Jászi Oszkár III. 798, 804, 906, 827, 842, 844, 848, 849, 897; IV. 1086
Jatzkovits Iván III. 886
Jávorka Ádám II. 547, 552
Jäger János Henrik II. 571
Jean de Limoges (Johannes Lemoviciensis) zirci apát I. 129
Jedlik Ányos II. 638; III. 721, 728, 742
Jekelfalussy Lajos III. 810
Jékely Zoltán III. 964
Jellačić, Josip br. bán III. 678, 680—688, 691, 695, 702, 719, 744
Jendrassik György III. 904, 958
Jeney Imre IV. 1052, 1062
Jenő, III. pápa I. 110
Jenő, IV. pápa I. 242, 253, 254, 259, 261, 263, 265
Jérôme Bonaparte hg III. 718
Jeromos, Szt (Hieronymus) I. 316
Jeromos tihanyi apát I. 160—163, 165
Jespersen, Knud IV. 1131
Jessenius (Jeszenszky) János II. 446
Jeszenák János br. III. 702
Jeszenszky Erik (ld. még Molnár Erik) III. 938
Jevtusenko, Jevgenyij IV. 1109
Joachim brandenburgi választó II. 375
Jób esztergomi érsek I. 120, 123
Jób Dániel IV. 1016
Jóboru Magda IV. 1115
Jócsik Lajos IV. 1020
Jodok (Luxemburgi) morva őrgr I. 217, 228, 230, 231, 235—238, 243, 244
Johanna (Habsburg, János Zsigmond menyasszonya) II. 395
Johanna, I. nápolyi királynő (András magyar hg felesége) I. 203, 207—211, 212, 218, 220, 224—226
Johannes Bessarion bíboros I. 278
Johannes Fiorentinus I. 329
John, Franz III. 738, 739, 742, 743
Johnson, Lyndon Baines IV. 1111, 1115
Jókai Mór III. 693, 708, 711, 713, 717, 725, 730, 736, 748, 750, 756, 761, 767, 772, 787, 788, 793, 805
Jolánta (Courtenay) magyar királyné (II. András felesége) I. 132, 134, 135, 138, 142, 144
Jonas, Franz IV. 1136
Jones, Sydney II. 795
Jonusz bég II. 369
Joó Tibor III. 990
Jordáky Lajos IV. 1052
Jordán Gáspár II. 658
Jorgovici, Paul II. 617
Jósika István II. 418
Jósika János br. II. 635, 655
Jósika Kálmán br. III. 746
Jósika Miklós br. II. 647, 648, 650, 658, 666; III. 688
Jósika Samu br. II. 659, 660; 664; III. 680, 693, 790
Jósika Sámuel br. III. 880, 886
Josipovich Antal (Antun Josipović) II. 662; III. 680
Josipovich Géza III. 810, 823
Josipovich Imre III. 783, 787, 790
Jourdan, Jean-Baptiste II. 611, 615
Jozeffy, Pavol II. 654
Józsa Béla III. 991
József, I. magyar király II. 511, 530, 535—550, 551, 553
József, II. magyar király II. 580—583, 586, 590, 591—601, 605, 608, 620
József főhg nádor II. 614, 615, 619, 621, 625—628, 636, 644—647, 656, 662, 665
József főhg III. 840, 842
József Attila III. 887, 893, 895, 911, 915, 918, 922, 925, 926, 933, 940, 950, 951, 955, 970, 978, 987
József Ferenc királyi hg III. 904

József Ferdinánd bajor hg II. 522
József Jolán III. 990
Józsiás koburgi hg II. 611
Juan d'Austria, Don II. 401
Jubál Károly III. 707, 708, 710
Judit magyar királyné (Salamon király felesége) I. 87, 93, 96
Jugov, Anton IV. 1078, 1088, 1101
Juhász Ferenc IV. 1053, 1058, 1066, 1074, 1085, 1090, 1117, 1121, 1126, 1135
Juhász Gyula III. 814, 829, 887, 974
Juhász Pál III. 898
Juhász-Nagy Sándor III. 848
Julianus császár I. 37
Julianus domonkos szerzetes I. 144—146
Julier Ferenc III. 842, 861, 862, 948
Julius Caesar I. 19
Jungerth Arnóthy Mihály III. 930
Junker János III. 849
Jurcsek Béla III. 993, 995, 997
Jurij Dolgorukij szuzdali fejedelem I. 109
Jurij Vszevolodovics vlagyimiri-szuzdali fejedelem I. 145
Jurisics Miklós II. 364, 365, 367
Justh Gyula III. 788, 817, 818, 821, 827
Justus Pál IV. 1050, 1051
Juszuf pasa nagyvezér II. 598

Kaba I. 118
Kabay János III. 899
Kachelmann Károly II. 646
Kacsics nb. Mihály erdélyi vajda I. 129, 130
Kacsics nb. Simon I. 131, 139
Kacsóh Pongrác III. 806, 905
Kaczander Gyula III. 764
Kaczér Vilmos III. 911
Kadan mongol vezér I. 148, 149
Kádár udvarispán I. 108
Kádár János III. 927, 994, IV. 1042, 1044, 1046, 1049, 1056, 1059, 1076, 1079—1083, 1086—1092, 1094, 1095, 1097—1102, 1104, 1106, 1108, 1110, 1113, 1115, 1117—1125, 1127, 1128—1130, 1133—1138
Kadelburg, Gustav III. 796
Kadisch Joachim II. 624, 631
Kadosa Pál IV. 1046, 1061, 1065, 1070
Kaffka Margit III. 825, 987; IV. 1101
Kagan, Henrik III. 847
Kahána Mózes III. 902
Kaiserfeld, Moritz III. 732
Kajali Klára II. 549
Kajlinger Mihály III. 786
Kájoni János II. 496
Kalchberg, Josef gr. III. 734, 735
Káldi György II. 456, 635
Kállay Benjámin III. 772
Kállai Gyula III. 953, 989, 990, 995, 998; IV. 1014, 1017, 1049, 1059, 1081, 1087, 1088, 1089, 1091, 1097, 1102, 1106, 1107, 1112, 1117—1119, 1121, 1124, 1126, 1129, 1138
Kállai János I. 312
Kállay János bán I. 345
Kállay Miklós III, 923, 933, 934, 987—991, 993
Kállay Sándor IV. 1019
Kállay Tibor III. 882, 888, 889, 891, 904, 915, 930
Kallós Ede III. 814
Kallós István IV. 1139
Kálmán, II. (Aszen) bolgár cár I. 156
Kálmán (Könyves) magyar király I. 97, 98, 100—102, 104, 105, 108, 116, 168, 215
Kálmán magyar hg, halicsi király I. 131, 132, 134, 138, 141, 143—145, 148, 149
Kálmán győri püspök I. 205
Kálmán Imre III. 832
Kálmáncsehi Domokos I. 318
Kálmáncsehi Sánta Márton II. 385
Kalmár Henrik III. 853, 855, 860, 862, 870, 877
Kalmár László III. 850, 970, 985, 989; IV. 1061
Kálnoky, Gustav gr. III. 770, 771, 773, 791
Kalóján bolgár cár I. 126
Kálti Márk I. 216
Kálvin [Calvin, Jean] János II. 394, 454
Kamenyev, Lev Boriszovics III. 843
Kamerer Ulrik I. 234
Kán-nemzetség I. 168
Kán nb. Gyula erdélyi vajda I. 131, 132, 137, 138, 144, 160
Kán nb. Gyula udvarispán I. 130, 136, 137, 139
Kán nb. László erdélyi vajda I. 159, 160, 161, 168, 169, 171, 185, 190—192, 194, 197, 202
Kán nb. László nádor I. 144, 149, 150
Kán nb. Miklós alkancellár I. 175
Kán nb. Miklós esztergomi érsek I. 168, 169, 172, 173
Kandó Kálmán III. 801, 802, 890
Kanitz Joachim II. 624
Kanizsai György I. 327
Kanizsai István prépost I. 214
Kanizsai János esztergomi érsek I. 229, 230, 232, 233, 234, 236, 238, 241, 245, 246, 247
Kanizsai László erdélyi vajda I. 276, 277, 278

Kanizsai László főudvarmester I. 347
Kanizsai Miklós tárnokmester I. 233
Kanizsai Miklós nádor I. 278
Kánya Kálmán III. 925—928, 930, 935, 936, 939, 941, 944, 945, 950, 952—954, 956—962
Kanyi Tamás I. 173
Kapisztrán János (Giovanni di Capistrano) I. 272, 273
Kaplai János I. 227, 228, 232, 233
Kapolcs kun vezér I. 94
Kappel Jeremiás II. 590
Kaprinai István II. 582
Kara Ahmed pasa II. 385, 386
Kara Ali esztergomi bég II. 415
Kara Ibrahim nagyvezér II. 504
Kara Mehmed budai pasa II. 504, 505
Kara Musztafa nagyvezér II. 467, 497, 498, 502, 503, 505
Karácsony Dezső III. 974
Karácsony György (a „fekete ember") II. 400
Karácsony Sándor III. 987, 990, 994; IV. 1029, 1037
Karácsonyi János I. 136, 137, 187
Karádi Pál II. 400
Karády Katalin III. 970
Karadžić, Vuk II. 631, 635
Karafiáth Jenő III. 918
Karagyorgyevics Petur, ld. I. Péter
Karagyorgye (Crni Djordje Petrović) II. 630
Karagyorgyevics Sándor szerb fejedelem II. 659; III. 717
Karai László I. 291, 294, 300
Karakas Mehmed budai pasa II. 450
Kardos Ferenc IV. 1120
Kardos János I. 256
Kardos Kálmán III. 796
Kardos László filmrendező III. 949
Kardos László író IV. 1122
Kardos Pál III. 906
Karikás Frigyes III. 921, 923, 929
Karinthy Ferenc IV. 1089, 1118
Karinthy Frigyes III. 825, 841, 948, 967; IV. 1113, 1126
Karl Henrik II. 618
Karlmann hg kormányzó I. 50, 51, 66
Karlovics (Torquatus) János (Ivan Karlović) I. 345
Kármán József II. 611
Karolina Auguszta magyar királyné (I. Ferenc felesége) II. 636
Károly, I. (Nagy) római császár, frank király I. 46, 47, 48
Károly, IV. német-római császár I. 204—208, 210, 213, 214, 216—218, 220—224
Károly, V. német-római császár I. 340, 346, 349; II. 361, 362, 364—366, 369—375, 377—383, 385, 386, 390
Károly, VII. német-római császár II. 568, 571
Károly, I. angol király II. 456, 471
Károly, V. francia király I. 216, 222
Károly, VI. francia király I. 227, 233, 246
Károly, VIII. francia király I. 313, 314
Károly, IX. francia király II. 402
Károly, X. francia király II. 640
Károly, I. (Károly Róbert) magyar király I. 187—206, 109, 211, 212, 216, 217, 225
Károly, II. (Kis), magyar király I. 218, 220, 224—228, 231
Károly, III. magyar király II. 522, 530, 532, 550—567
Károly, IV. magyar király III. 832—834, 839, 844, 879, 882, 889
Károly, II. nápolyi király I. 163, 182, 183, 187, 190, 218
Károly, II. román király III. 976
Károly, II. spanyol király II. 522, 524
Károly, III. spanyol király ld. III. Károly magyar király
Károly, X. svéd király II. 475
Károly, XII. svéd király II. 524, 526, 527, 531, 534, 535, 541, 543, 544, 546
Károly, I. szicíliai király I. 161—163, 168, 169, 172, 173, 176
Károly steier főhg II. 405, 415
Károly főhg († 1847) II. 617, 618, 621, 622, 625
Károly (Merész) burgundiai hg I. 298
Károly durazzói hg I. 209, 210
Károly lotharingiai hg ld. Lotharingiai Károly hg
Károly Albert szárd király III. 678, 684, 694
Károly Albert bajor választó, cseh király ld. VII. Károly német-római császár II. 568
Károly Ambrus főhg esztergomi érsek II. 624, 626
Károly Róbert magyar király ld. I. Károly
Károly Tódor bajor választó II. 590
Károly Vilmos braunschweigi hg II. 609
Károlyi Árpád III. 716
Károlyi Ferenc gr. II. 574
Károlyi Gáspár II. 394, 411, 437
Károlyi György gr. II. 663
Károlyi Gyula gr. III. 858, 859, 914, 915, 917—920, 922, 923
Károlyi Irén József III. 791
Károlyi József gr. III. 849, 930

Károlyi Lajos gr. II. 664
Károlyi Mihály gr. köztársasági elnök III. 826—831, 840, 842—844, 846—851, 871, 873, 877, 890, 897, 898, 910, 992, 993; IV. 1026, 1028, 1049, 1074, 1104, 1121
Károlyi Mihályné (Andrássy Katinka gr.) III. 849
Károlyi Sándor gr. (a Magyar Gazdaszövetség alapítója) III. 792, 795, 801
Károlyi Sándor gr. (a szatmári béke megkötője) II. 519, 527, 529, 530, 532, 533, 535, 542, 544, 545, 548—551
Károlyi Boldi Sebestyén II. 389
Kárpáti Aurél IV. 1018
Kárpáti József IV. 1127
Karthausi Névtelen II. 362
Kassai Ferenc III. 997
Kassai István építész I. 284, 285, 300
Kassai István kancellár II. 466
Kassák Lajos III. 830, 832, 870, 873, 877, 891, 898, 906—909, 911, 934, 951; IV. 1018, 1020, 1046, 1053, 1090, 1092, 1094, 1118
Kastello Ithalico, Franciscus de I. 297
Kászim beglerbég I. 262
Kászim budai pasa (1550) II. 383
Kászim budai pasa (1669) II. 489
Katalin, I. orosz cárnő I. 561
Katalin, II. orosz cárnő II. 586, 589, 597, 608, 610, 613, 614
Katalin (V. István leánya) I. 162
Katalin (I. Lajos leánya) I. 216, 222, 224
Katalin (Medici) francia királyné II. 402
Katapán (Koppány) nb. Katapán kancellár I. 120
Káthay Mihály II. 427, 430, 433
Katona Antal IV. 1062
Katona István II. 591
Katona József II. 632, 645; III. 744, 893, 927
Katona Lajos III. 806
Katzianer, Hans II. 363, 364, 365, 370
Kautnitz-Rietberg, Wenzel Anton hg II. 609
Kautz Gyula III. 718, 725, 738
Kávásy Kristóf II. 379
Kazinczy Ferenc II. 597, 598, 607, 611, 614, 618, 622, 625, 628, 631, 633, 634; III. 717, 720, 721
Kazinczy Lajos III. 701, 702
Kázmér, III. (Nagy) lengyel király I. 204—206, 212, 213, 218—220
Kázmér, IV. lengyel király I. 257, 274, 287—298, 300, 303, 309, 311, 313, 316
Kázmér beutheni és tescheni hg I. 190
Kázmér lengyel hg I. 293
Kázmér brandenburgi őrg. II. 362
Kazy Ferenc II. 566
Kecskeméthy Aurél III. 708, 729
Keczer András II. 509
Keczer Gábor II. 509
Keczer Sándor II. 551
Kecskeméti Vég Mihály II. 398
Kegl János III. 798
Keglevich Péter bán I. 346
Keitel, Wilhelm III. 955, 959, 986
Kekkonen, Urho Kaleva IV. 1134
Kelemen, III. ellenpápa I. 93, 94, 97
Kelemen, IV. pápa I. 161, 162
Kelemen, V. pápa I. 189, 190, 193
Kelemen, VI. pápa I. 207—211, 213
Kelemen, VII. pápa I. 349; II. 365, 366
Kelemen, VII. ellenpápa I. 224
Kelemen, VIII. pápa II. 412—414, 425
Kelemen, XI. pápa II. 542
Kelemen, XII. pápa II. 563
Kelemen, XIII. pápa II. 577
Kelemen Béla III. 859
Kelemen Gyula IV. 1083
Kelemen László II. 604, 608, 614
Kelemen Viktor III. 893
Kelen József III. 855, 877
Keleti Márton III. 950, 952, 956; IV. 1046, 1051, 1058, 1062, 1065, 1067, 1073, 1075, 1077, 1089, 1092, 1093, 1096, 1102, 1104, 1131
Kemence, kun harcos I. 181
Kemény Dénes br. II. 648, 686
Kemény Ferenc br. III. 724, 728
Kemény fia Lőrinc ld. Lőrinc, Kemény fia
Kemény Gábor br. († 1888) III. 715, 765
Kemény Gábor br. (1946) III. 997; IV. 1025
Kemény János erdélyi fejedelem II. 463, 467—469, 475, 476, 479—483
Kemény János br. politikus II. 644
Kemény János br. író III. 901
Kemény Zsigmond br. II. 660, 666; III. 704, 707, 710, 713, 716, 718, 721, 730, 766
Kemniczer János II. 617
Kempelen Farkas II. 582, 584, 598, 605, 607, 634
Kempen, Johann br. III. 709, 720
Kempis, Thomas II. 454
Kendy Ferenc II. 371, 387, 389
Kendi fivérek II. 391
Kendi István II. 438, 439, 443
Kendy Sándor II. 407
Kenessey Pongrác III. 995

Kenéz Béla III. 912, 917
Kennedy, John Fitzgerald IV. 1099, 1111
Kenyeres Ágnes IV. 1128
Képes Géza IV. 1134
Kereesényi László II. 396
Kerék Mihály IV. 1018
Kerekes János IV. 1063, 1090
Kereki Gergely I. 334
Kerenszkij, Alekszander Fjodorovics III. 834
Kerényi Zoltán IV. 1041
Keresztély braunschweigi hg II. 452
Keresztély Ágost szász hg, esztergomi érsek II. 541, 543
Keresztes-Fischer Ferenc III. 917, 923, 940, 954, 961, 965, 980
Keresztes-Fischer Lajos III. 955—958, 965
Kereszturi Kristóf II. 413
Keresztury Dezső IV. 1024, 1029
Keresztury József II. 588
Kerkapoly Károly III. 752, 753, 755, 764
Kéri B. Ferenc II. 565
Kerman ld. Krman
Kernstok Károly III. 795, 850, 910
Kertész K. Róbert III. 909
Kertész Miklós III. 960
Keserűi Dajka János II. 463
Kestutis (Kiejstut) litván fejedelem I. 212, 224
Kéthly Anna III. 908, 937, 953; IV. 10141, 1042, 1083
Kétyi (Egri) János minorita szerzetes I. 214
Kézai Simon I. 177, 203
Kézdi Kovács Zsolt IV. 1137
Khuen-Héderváry Károly gr. III. 773, 789, 803, 804, 818, 822, 823
Kielmannsegg, Erich gr. III. 791
Kiessling fivérek II. 640
Kilián József IV. 1084, 1087
Killián György III. 921, 923, 929
Kim Ir Szen IV. 1056, 1079
Kindl Ferenc II. 648
Kinizsi Pál I. 296, 303, 305, 307, 308, 310, 318—322, 334
Kinizsi Pálné ld. Magyar Benigna
Kintzig János III. 858, 859
Király Albert III. 890, 893
Király István IV. 1056
Király Péter I. 65
Kirschel, Johann II. 470
Kirschner Jakab III. 776
Kis Albert II. 518, 519, 526, 532
Kiss Árpád IV. 1068, 1073, 1079, 1081, 1088, 1102, 1104, 1126
Kiss Ernő III. 685, 702
Kis János II. 605
Kiss János altábornagy III. 998, 999
Kiss József költő III. 782, 826
Kiss József mérnök II. 610
Kiss József, a Nemzeti Parasztpárt főtitkára IV. 1018
Kiss Károly IV. 1033, 1059, 1065, 1081, 1082, 1089, 1097, 1102
Kiss Sándor IV. 1033
Kis Zsigmond III. 941, 956
Kisdi Benedek II. 473
Kisfaludy Károly II. 634, 635, 641; III. 721
Kisfaludy Sándor II. 619; III. 713, 722
Kisfaludy Stróbl Zsigmond III. 878; IV. 1036
Kisházi Ödön IV. 1015, 1024, 1088, 1102
Kisvárdai János I. 317
Kitaibel Pál II. 614
Kizlaszov, L. R. I. 59
Klapka György III. 691—693, 695, 697, 702, 713, 717—719, 725, 729, 737
Klaus, Josef IV. 1126
Klauzál Gábor II. 656, III. 678, 679, 683
Klebelsberg Kunó gr. III. 882, 885, 888, 903
Kleemola, Kauno IV. 1110
Klemencia (I. Rudolf német kir. leánya) I. 170
Klétus egri püspök I. 144
Klimó György II. 587
Kliszko, Zenon IV. 1121
Kloss, Jakob, id. II. 418, 443
Kmetty János III. 839
Kmetty György III. 698
Knaller Győző III. 862
Knauz Nándor I. 174
Knézich Károly III. 702
Knittelhoffer Ferenc III. 862
Kobek Kornél III. 845, 846
Koberger, Anton I. 310
Koburg Kohány Ferdinánd hg II. 666
Kocel hg I. 50, 51
Koch, Heinrich II. 636
Koch Péter II. 653
Kocsi Csergő Bálint II. 562
Kocsis János III. 905
Kodály Zoltán II. 398; III. 812, 837, 856, 890, 891, 902, 920, 935, 987, 990; IV. 1022, 1029, 1070, 1074, 1077, 1111, 1125

Kodolányi János III. 937, 947, 948, 961, 965, 967, 970, 981, 990; IV. 1092
Koerber, Ernst von III. 897, 799, 806, 829, 832
Kohányi Tihamér III. 785
Koháry Antal hg II. 634, 637
Koháry István gr. II. 558
Kohn György II. 648
Kohner család III. 772
Kohner József II. 629
Kókai Rezső IV. 1061
Kollár Ádám II. 580, 581, 589
Kollár, Ján II. 636, 644
Kollár Péter I. 267
Koller, Alexander br. III. 762
Kollinovics Gábor II. 562
Kollonich László gr. II. 604, 605
Kollonich Lipót gr. esztergomi érsek II. 503, 512, 513, 518, 526
Kollwitz, Käthe III. 877
Kolossváry Dezső III. 803
Kolowrat, Cajetan gr. II. 573
Kolowrat, Franz Anton gr. III. 677, 680
Kolowrat, Ferdinand Philipp gr. II. 573
Kolowrat-Krakowsky, Ferdinand gr. II. 571
Kolowrat-Krakowsky Leopold gr. II. 618
Kolowrat-Liebsteinsky, Franz Anton gr. II. 637
Kolozsvári György szobrász I. 217, 222, 231
Kolozsvári Márton szobrász I. 217, 222, 231
Kolozsvári Tamás festő I. 252
Kolozsvári Grandpierre Emil IV. 1126, 1136
Kolozsváry-Borcsa Mihály III. 957, 994
Kolumbus Kristóf (Cristoforo Colombo) I. 321
Komáromi Csipkés György II. 487, 549, 557
Komáromi János III. 955
Komáromy György III. 726
Komáromy Pál IV. 1015
Komensky (Comenius) Jan Amos II. 472—476
Komers, Emanuel, lovag III. 734, 739
Komjáth Aladár III. 835
Komjáthy Jenő III. 792
Komjáti Benedek II. 367
Komlós János IV. 1101
Komócsin Zoltán IV. 1089, 1097, 1100, 1102, 1106, 1118, 1119, 1124, 1128, 1129, 1130, 1131, 1133, 1138
Komor Imre III. 888, 898
Komorovszki Péter I. 296
Kompolt István, Nánai I. 250
Kondor Bernát III. 854
Konecsni György IV. 1070
Konkoly-Thege Miklós III. 753, 778, 789, 797
Konrád, I. német király I. 70
Konrád, II. német király és római császár I. 82, 83
Konrád, III. német király I. 107, 108
Konrád, IV. német király I. 148
Konrád, I. bajor hg I. 86, 87
Konrád (Vörös) lotaringiai hg
Konrád morva hg I. 96
Konrád (Fehér) ölsi hg I. 302, 317
Konrád, montferrati őrgr. I. 121
Konrád salzburgi érsek I. 104, 105
Konrád György IV. 1134
Konradin (Hohenstauf) I. 162
Konstancia (IV. Béla leánya) I. 152
Konstancia magyar királyné (II. András felesége) I. 125, 127
Konstantin (Cirill), Szt szerzetes I. 51, 66
Konstantin, IV. bizánci császár I. 45
Konstantin, VII. („Bíborbanszületett") bizánci császár I. 66, 74—76
Konstantin bolgár cár I. 156, 159, 160
Kont család I. 211
Kont Miklós nádor I. 209, 212, 214, 217, 219
Kónya Albert IV. 1079, 1081
Kónya Lajos IV. 1059, 1071
Kopácsi István II. 381
Kopácsi Sándor IV. 1083, 1092
Kopácsy József esztergomi érsek II. 649—651, 665
Kopernikusz (Copernicus, Nicolaus) II. 377
Koppány somogyi hg I. 78
Koppi Károly II. 600
Korányi Frigyes br. III. 728, 867, 869, 872, 874, 883, 892, 910, 918
Korányi Sándor br. III. 822
Korlát fia Benedek ld. Benedek. Korlát fia
Korlátkövi Péter I. 346
Kornfeld Pál br. III. 902
Kornis Boldizsár II. 438
Kornis Gyula III. 954, 960, 962, 965
Kornis János gr. II. 648
Kornis Zsigmond gr. II. 553
Korom Mihály IV. 1121, 1124, 1126
Korondy Béla IV. 1051
Korponay Jánosné Géczy Julianna II. 552, 554
Korvin Ottó III. 863
Kós Károly III. 823, 878, 880, 883, 904, 908, 915, 918, 925, 934, 945, 988
Kósa Ferenc IV. 1136
Kościałkowski-Zyndram, Marian III. 941
Kościuszko, Tadeusz II. 609, 612

Kosinek, Franz IV 1113
Kossa Istvan IV 1015, 1022, 1024, 1043, 1044, 1046, 1049, 1066, 1081, 1083, 1084, 1087, 1088, 1102
Kossuth csalad III 708, 709
Kossuth Ferenc III 789, 803, 804, 808, 810, 817, 827
Kossuth Lajos II 642, 643, 646, 647, 649—652, 654, 657—660, 663, 665—668, III 677, 679, 680, 682, 683—690, 692, 694—704, 707, 708, 718, 719, 723, 726, 727, 729, 731, 732, 738, 740, 741, 743, 781, 782, 786, 789, 904, 905, 984, IV 1064
Kossuth noverek III 709
Koszigin, Alekszej Nyikolajevics IV 1115, 1127, 1137
Kosztolanyi Dezso III 814, 821, 887, 895, 899, 902, 929, 974, 978, 985, 992, IV 1112
Kosztov, Trajcso IV 1102
Kotromanic Istvan I 196, 197, 199, 208, 213, 214
Kotromanic Tvrtko I 215, 218, 224
Kottaner Janosne Wolfram Ilona I 259, 268
Kovachich Marton Gyorgy II 605, 617
Kovacs Andras IV 1103, 1107, 1115, 1120, 1123, 1128
Kovacs Bela III 984, 1000, IV 1022, 1024, 1026, 1034, 1036, 1067, 1081, 1083
Kovacs Gabor III 849
Kovacs Gyula III 823
Kovacs Imre iro, politikus III 947, 950—952, 954, 964, 967, 972, 974, 987, 995, 998, IV 1019, 1020, 1027, 1031
Kovacs Imre miniszter IV 1088, 1102, 1119
Kovacs Istvan IV 1059 1074 1076
Kovacs Jozsef IV 1013
Kovacs Lajos III 883
Kovacs Laszlo III 908
Kovacsevics Istvan III 807
Kovacsoczi Farkas II 407, 408
Kovacsoczy Mihaly III 636
Kovai Lorinc IV 1020, 1029, 1043
Kovarcz Emil III 997
Kozari Lajos III 880
Kozma Andor III 887
Kozma Jeno III 901, 923
Kozma Miklos III 880, 900, 935, 939, 940, 943, 944, 946, 958, 976
Kozmutza Flora III 978
Kozsulics Pal (Pavao Kožulic-Sterbac) I 327
Kobol Jozsef IV 1042, 1050, 1081
Kockeritz, Nikolaus von I 309, 313
Kocski Sandor I 196—200
Kofarago Benedek II 468
Kokenyes esztergomi ersek I 109
Kokenyesdi Laszlo II 534, 536, 543, 554
Kolber Jakab II 641, 658
Kolcsey Ferenc II 632, 635, 538, 645, 648, 651, 665, III 714, 990
Komuves Jozsef III 972
Konig Gyula III 781, 804
Konig, Johann Friedrich II 547
Konigsegg Joseph von, gr II 566
Koprulu Ahmed nagyvezer II 481 483, 486, 488, 494
Koprulu Mehmed nagyvezer II 475, 477, 481
Koprulu Musztafa nagyvezer II 515, 516
Kormendi Ferenc III 955
Körösi Ferenc IV 1015, 1060
Korosi Jozsef IV 1093
Körösi Mark II 447
Kórosi Csoma Sandor II 634
Koszegi csalad I 190, 193, 196, 197, 199, 200, 204, 205
Koszegi Janos, Henrik fia I 194
Koszegi Miklos Id Heder nb (Koszegi) Henrik fia Miklos
Koszegi Miklos (Heder nb Ivan unokaja) I 191
Kotony kun fejedelem I 132, 140, 143, 146, 147
Kovago Jozsef IV 1019, 1024, 1037
Kovary Laszlo III 681
Koves Andras II 387
Kovesligethy Rado III 778
Kovy Sandor II 621, 637
Kracker Johann Lucas II 579, 590
Kraft Jozsef II 626
Krasicki Zygmunt III 944
Kratochwill Karoly III 846, 847, 956, 857
Krauss Karl lovag III 709, 715
Krauss, Philipp br III 704 708
Kray Jakab II 547
Kray Pal br II 617
Kreisky Bruno IV 1115
Krenner Miklos III 989
Kreskay Imre II 590
Kresz Geza III 778
Kretovics Jozsef III 747
Kreutz Robert IV 1013
Krieghammer Edmund von, br III 788
Krishnan N U IV 1122
Kristof Istvan IV 1121
Kristoffy Jozsef III 807 808 809 812, 970
Krisztina sved kiralyno II 466, 470 472
Krisztina (Enyingi Torok Imrene) I 312
Kriza Janos III 990

Krman (Kermann) Dániel II. 543, 559, 563
Krobatin, Alexander von III. 824
Krofta, Kamil III. 911
Kropf, Carl Philipp II. 517
Krúdy Gyula III. 795, 822, 827, 829, 899, 915, 929, 994
Krum bolgár kán I. 47, 48, 65
Krusith Ilona II. 405
Krüger, Stephanus Johannes III. 792
Kubelik, Ján III. 798
Kuber I. 45
Kuckländer, Franz Ferdinánd II. 532, 540
Kucsuk Mehmed jenei bég II. 481, 483, 492
Kuhn, Franz br. III. 643
Kulich Gyula III. 972
Kulin bán I. 119, 125, 126
Kultsár István II. 622, 633
Kumaraszvami Kamaradzs IV. 1123
Kun Béla III. 844, 847, 851—855, 857, 859, 860—863, 869, 872, 880, 881, 885, 893, 906, 907, 948; IV. 1122, 1125
Kun Sámuel III. 805
Kunc fia Peturmann ld. Peturmann
Kuncz Aladár III. 908, 918
Kund ld. Zotmund
Kunder Antal III. 957, 961, 965, 993, 995; IV. 1026
Kunfi Zsigmond III. 811, 819, 828, 848—850, 853, 854, 870, 911; IV. 1033
Kunig József II. 653
Kunigunda (IV. Béla leánya) krakkói fejedelemné I. 170
Kunigunda (IV. Béla unokája) cseh királyné I. 157
Kunigunda (III. Frigyes császár lánya) I. 301
Kunigunda (Ottó brandenburgi őrgr. leánya) I. 157, 160
Kunimund gepida király I. 43
Kuny Domokos II. 595
Kurjaković család I. 197, 208
Kurkó Gyárfás III. 997; IV. 1052
Kurszán kündü I. 69
Kušić, Matei II. 576
Kušljián, Dragolja, br. III. 684
Kuszevickij, Szergej A. III. 999
Kutasy János esztergomi érsek II. 417
Kutesk besenyő vezér I. 93
Kutuzov, Mihail Illarionovics II. 622, 629
Kuvrat onogur-bolgár fejedelem I. 45, 46
Kuzmány, Karel II. 647
Kübeck, Karl Friedrich br. II. 652, III. 707
Kühnel Pál III. 714
Kühner Pál II. 635
Kül tegin I. 64
Külföldi Viktor III. 749, 756, 758, 760, 765
Kürschák József III. 809
Kvassay Jenő III. 769, 800
Kyba, Johann br. II. 529
Kyr, Paul II. 385

Laborfalvy Róza II. 648
Labsánszky János II. 531
Lacsny Miklós II. 641
Lacy, Franz Moritz gr. II. 597
Lackfi András I. 208, 212, 214, 216
Lackfi Dénes I. 216, 219
Lackfi György I. 232
Lackfi Imre I. 220, 222, 223
Lackfi István (id.) erdélyi vajda I. 207, 210, 211, 212
Lackfi István (ifj.), csáktornyai, erdélyi vajda I. 221—223, 228, 232
Lackfi István, simontornyai I. 234
Lackfi Miklós I. 215, 219, 220
Laczkó Géza III. 955, 964
Laczkovics János II. 602, 608, 611—613
Ládai István III. 853, 854
Láhner György III. 702
Lahr, Rolf IV. 1125
Laine, Olavi J. IV. 1125
Lajcsák Ferenc II. 649
Lajk havasalföldi vajda I. 218, 219
Lajos („Jámbor"), római császár I. 48, 49
Lajos, VII. francia király I. 108, 113
Lajos, IX. francia király I. 148
Lajos, XI. francia király I. 283, 285
Lajos, XII. francia király I. 325—327, 330
Lajos, XIII. francia király II. 464, 466
Lajos, XIV. francia király II. 468, 470, 486, 489, 495, 496, 498, 504, 512, 513, 521, 522, 524—527, 529, 531, 535, 536, 542, 547, 551, 553, 554
Lajos, XVI. francia király II. 606, 609, 610
Lajos, XVIII. francia király II. 631, 632
Lajos, („Német") keleti frank király I. 49—51, 66
Lajos, IV. („Gyermek") keleti frank király I. 68—70
Lajos, I. (Nagy) magyar király I. 196, 201, 203, 205—226, 229, 241, 248, 258, 295
Lajos, II. magyar király I. 329—331, 337, 338—350
Lajos, IV. német király I. 197, 198, 212
Lajos főhg II. 645, 646
Lajos, IX. bajor hg I. 290
Lajos orléans-i hg I. 216, 222, 227
Lajos Nápolyi király I. 209—212

Lajos bádeni őrgr II. 512—516, 533
Lajos, IV. türingiai őrgr. I. 130, 144
Lajos aquileai pátriárka I. 217
Lajos budai pap I. 189, 190
Lajos Fülöp francia király II. 640
Lajta Béla III. 825
Lajtha László III. 946
Lakatos Géza III. 995, 997
Lakner Artur III. 943
Laky Dezső III. 978, 980
Lalla Mehmed nagyvezér II. 426, 427, 419
Lamberg, Franz Philipp, gr. III. 687
Lambert I. 88, 89, 90
Lampe, Friedrich Adolf II. 541, 562
Lampert országbíró I. 198
Landler Jenő III. 852, 854, 860, 862, 863, 869, 881, 885; IV. 1125
Láng Lajos III. 796, 797, 803
Landus, Hieronymus I. 279, 280, 283
Lányi Bertalan III. 807
Lányi Márton II. 547
Lányi Pál II. 551, 559
Lányi Sámuel II. 509
Larisch-Moennich, Johann gr. III. 734
Laskai János II. 465
Laskai Osvát I. 325, 330
Laski, Hieronym II. 362, 363, 365, 366, 368, 372
Lasser, Josef, lovag III. 724
Laszkarisz Teodor nikaiai császár I. 133
László, I. (Szt) magyar király I. 88—94, 96, 97, 99
László, II. magyar király I. 112—114
László, III. magyar király I. 127
László, IV. (Kun) magyar király I. 166, 168—183
László, V. („Utószülött") magyar király I. 259, 260, 262, 264—266, 268—272, 283
László nápolyi király, magyar trónkövetelő I. 231, 232, 235, 237—239, 241, 242, 246
László magyar hg I. 106
László magyar hg (V. István fia) I. 160, 163
László magyar hg (I. Károly fia) I. 200
László szentszávai hg I. 282
László szerb hg I. 183
László esztergomi prépost I. 172
László kalocsai érsek I. 195
László Gyula I. 53, 62; III. 994
László, Werner fia, budai rektor I. 189, 190
Latinca Sándor III. 865, 867
Latour, Maximilien gr. II. 621
Latour, Theodor Baillet de, gr. III. 687, 688
Laudoń, Gideon gr. II. 598
Laurentius de Monachis I. 228
Lázár deák I. 335; II. 401
Lázár szerb fejedelem I. 230
Lázár Andor III. 923, 935, 944
Lázár György IV. 1135
Lázár János gr. II. 584
Lázár Lajos III. 917, 926
Lázár Vilmos III. 702
Lazarevics István szerb fejedelem I. 230, 239, 241, 242, 244, 251
Lazarevics Vuk I. 242
Lazius, Wolfgang II. 390
Lázói János főesperes I. 333
Lechner Lajos III. 752
Lechner Ödön III. 793, 798, 802
Lederer, Ignaz, br. III. 681
Legforus erdélyi vajda I. 125
Légrády testvérek III. 765
Lehár Antal III. 882
Lehár Ferenc III. 811, 818, 973
Lehmann, Gottfried II. 525
Leichl Ferenc II. 639
Leininger-Westerburg Károly gr. III. 702
Lékai János [1336] I. 204
Lél vezér I. 75
Lenárt Josef IV. 1131
Lengyel Balázs IV. 1086
Lengyel Béla III. 792
Lengyel Gyula III. 858, 860, 863
Lengyel József IV. 1122
Lengyel Menyhért III. 817, 821
Lenin, Vlagyimir Iljics III. 833, 843, 858, 861, 891; IV. 1056, 1058, 1117, 1136
Le Noble, Eustache II. 543
Leó, III. pápa I. 47
Leó, IX. pápa I. 86, 87
Leó, X. pápa I. 333, 334
Leó, XIII. pápa III. 765, 777, 783, 784, 788
Leó, VI. („Bölcs") bizánci császár I. 69
Leó, II. örmény király I. 133
Leó bíboros I. 127
Leonardus de Brixenthal I. 271
Leoncavallo, Ruggiero III. 795
Leövey Klára III. 707, 711, 714
Lépes Bálint II. 448
Lépes György I. 256
Leroy, Roland IV. 1119
Lers Vilmos III. 870
Leška, Stefan II. 593
Leslie, Walter gr. II. 484, 505

Lesták vajda I. 118
Leszecsko, Mihail A. IV. 1112
Leszczyński Szaniszló lengyel király II. 531, 538, 546
Leszek (Fekete) krakkói és szandomiri fejedelem I. 157, 179
Leszek (Fehér) krakkói fejedelem I. 127, 128, 131, 132
Lesznai Anna IV. 1122
Le Thanh Nghi IV. 1118, 1123
Lev (Danyilovics) halicsi fejedelemfi I. 152, 154
Lévai Zoltán III. 1000
Lévárdi Ferenc IV. 1108, 1119, 1126
Levedi vajda I. 66
Levente, Árpád fia I. 52, 67
Levente magyar hg I. 83, 85
Levi, N. III. 940
Levin Samu III. 867
Lexa von Aehrenthal, Alois br. III. 811, 813, 814, 815
Libay Károly II. 658
Libényi János III. 710
Licinius római császár I. 34
Lichtl Károly II. 640
Liebknecht, Karl III. 848
Liechtenstein Frigyes hg III. 717
Liegnitz, Friedrich von I. 314
Ligeti Lajos III. 990
Ligeti Miklós III. 804
Limberger Gottlieb Gyula II. 660
Linder Béla III. 842—844, 846, 897
Lipót, I. magyar király II. 475, 476—535
Lipót, II. magyar király II. 580, 597, 600—608
Lipót, V. (Babenberg) osztrák hg I. 117, 118
Lipót, VI. (Babenberg) osztrák és stájer hg I. 124, 125, 137
Lipót, I. (Habsburg) osztrák hg I. 198
Lipót, III. (Habsburg) osztrák hg I. 221, 222, 224
Lipót, IV. (Habsburg) osztrák hg I. 242
Lipót bajor őrgr. I. 68
Lipót, I. (Babenberg) osztrák őrgr. I. 78
Lipót, III. (Babenberg) osztrák őrgr. I. 103, 105
Lippai Balázs II. 427, 428
Lippay György esztergomi érsek II. 466, 473
Lippi, Filippino I. 316
Lipsius, Justus II. 456, 465
Lipsicz Mihály II. 564
Liriensis, Vincentius II. 383
Liszt Ferenc III. 713—716, 728, 730, 734, 740, 757, 759, 761
Litván György IV. 1095
Litvinov, Makszim Makszimovics III. 964
Liudolf sváb hg I. 75
Liudprand (Liutprand) cremonai püspök I. 77
Ljubojević határőrkapitány II. 576
Ljudevit szláv törzsfő I. 48
Lloyd George, David III. 852
Lobkowitz, Wenceslaus hg II. 473
Locher von Lindenheim, Karl II. 549
Lóczy Lajos III. 763, 785, 822
Lodomér esztergomi érsek I. 163, 174, 176—182, 184, 185
Loew Vilmos III. 767
Logodi Simon I. 341
Longo, Luigi IV. 1119
Longuet, Jean III. 922
Longueval, François Joseph II. 524
Lonkay Antal III. 721
Lónyay András II. 436
Lónyay Gábor II. 636
Lónyay Menyhért II. 667; III. 717, 737, 739, 740, 743, 749, 752, 753, 755
Lónyay Zsigmond II. 468
Loredano, Leonardo velencei dózse I. 340
Losonci Albert I. 229
Losonczy Anna, Ungnad Kristóf özvegye II. 410
Losonci Dezső erdélyi vajda I. 257, 271
Losonczy Géza IV. 1059, 1081, 1082, 1083
Losonci István szörényi bán I. 229, 231, 233
Losonczy István, Temesvár kapitánya II. 385, 386
Losonczy István III. 988
Losonci László erdélyi vajda (†1392) I. 223
Losonczi László erdélyi vajda (1493) I. 321
Losonczi Pál az elnöki tanács elnöke IV. 1097, 1100, 1102, 1119, 1126, 1135, 1136, 1137
Lósy Imre esztergomi érsek II. 463
Lotár, II. német-római császár I. 105
Lotharingiai Ferenc hg ld. Ferenc német-római császár
Lotharingiai Károly Lipót hg II. 502—506, 508, 510, 513
Lotharingiai Károly Sándor hg II. 571
Louis Bonaparte (ld. még III. Napóleon) III. 708, 710
Lovassy Ferenc II. 646, 647
Lovassy László II. 646, 647, 650
Lovászy Márton III. 842, 846—848, 852, 866, 867
Lőbe, Paul III. 917
Lőcsei Pál mester I. 331
Lőcsei Pál újságíró IV. 1086
Lőrincz Gyula IV. 1046, 1048, 1124
Lőrinc erdélyi vajda I. 149, 153

Lőrinc esztergomi érsek I. 100
Lőrinc ispán I. 117
Lőrinc, Kemény fia, nádor I. 157, 160—161, 164, 166, 168, 169
Lőrinc pap, keresztes vezér I. 335, 336
Lőrinc udvarispán I. 115
Lőrinte nb. Lőrinte I. 171
Löszl Ferenc II. 653
Löwenburg, Friedrich gr. II. 535, 549
Löwinger Oszkár III. 924
Lőwy Sándor III. 905, 910
Lubart litván hg I. 224
Lubomirski család II. 413
Lubomirska, Helena Elżbieta (Adam Mikołaj Sieniawski felesége) II. 526
Lucaciu, Vasile III. 789
Ludányi Tamás I. 239
Lueger, Karl III. 794
Luitpold hg I. 69
Luka Sándor II. 662
Lukács bizánci pátriárka I. 115
Lukács esztergomi érsek I. 112—114, 116—119
Lukács Béla III. 786
Lukács Béla III. 977, 987
Lukács György miniszter III. 807, 810
Lukács György filozófus III. 806, 821, 853, 854, 861, 863, 869, 872, 881, 891, 906, 908, 1000; IV. 1022, 1025, 1029, 1030, 1032, 1037, 1040, 1043, 1046, 1053, 1056, 1070, 1073, 1077, 1081, 1082, 1090, 1121, 1132, 1139
Lukács József IV. 1093
Lukács László III. 790, 797, 803, 804, 804, 812, 818, 823, 815, 816
Lulyay János I. 330
Lumumba, Patrice IV. 1101
Luns, Joseph Maria Antoine Hubert IV. 1128
Lupu moldvai vajda II. 463, 465
Lupu Vasile moldvai vajda II. 473
Luther Márton I. 339, 341
Luxemburg, Rosa III. 848
Luxemburgi-dinasztia I. 218, 221, 227
Luxemburgi Beatrix magyar királyné (I. Károly felesége) I. 195, 196
Lüdersz, Alekszandr Nyikolajevics III. 699, 701
Lükő Gábor III. 987
Lyczey János II. 543
Lyka Károly III. 801
Lytuay havasalföldi vajda I. 168
M. pálos szerzetes I. 334
M. S. mester I. 329
Macdonald, Jacques II. 617, 625
MacDonald, Ramsay III. 926
Macedóniai László I. 346
Măcelar, Ilie III. 747
Mack, Karl II. 621
Mackensen, Hans Georg III. 946, 947
Macrinius Vindex praefectus praetorio I. 26
Mácsai István IV. 1066
Madách Imre III. 718, 721, 722, 728, 729, 773, 926
Madalwinus pannóniai püspök I. 69
Madarász András II. 663
Madarász János III. 756
Madarász József III. 683, 693, 743
Madarász László III. 683, 684, 686, 689, 690, 693, 696, 697
Madarász Viktor III. 721, 733, 742
Maderspach Károly II. 644
Madzsar József III. 850, 879, 908, 916, 926
Magarašević, Djordje II. 636
Magda Pál II. 634, 644
Magnentius római császár I. 36
Magnus Maximus római ellencsászár I. 38
Mágochy Ferenc II. 433
Magyar Balázs I. 294, 297, 298, 307
Magyar Benigna (Kinizsi Pálné) I. 322, 334
Magyar Pál kincstartó I. 206
Magyari István II. 424, 426
Magyar-ogli pasa II. 442
Magyarországi András (Andreas Ungarus) I. 168
Magyarországi György (Georgius de Hungaria, captivus Septemcastrensis) I. 306
Magyarországi György (Georgius de Ungaria) mester, matematikus I. 325
Magyarországi (Boldog) Ilona I. 147
Magyarországi Jakab mester I. 153
Magyarországi Miklós (Nicolaus Hungarus) I. 123
Magyarországi Pál (Paulus Hungarus) kánonjogász, majd domonkos ,artományfőnök I. 132, 135
Mahmud, I. török szultán II. 567
Mahmud pasa, nagyvezér, I. 284
Mahmud csausz, követ II. 382, 383
Mahmud bég II. 398
Mailáth Antal gr. II. 649, 659—663, 666
Mailáth György országbíró, kancellár III. 687, 691, 692, 723, 724, 728, 730, 734—739
Mailáth György gr., ifj. III. 717, 754

Maior, Petru II. 629
Major Tamás IV. 1016
Majthényi Uriel I. 331
Makay Margit IV. 1107
Makár esztergomi érsek I. 107
Makk (Mack) József III. 707, 708
Makk Károly IV. 1074, 1076, 1085, 1106, 1131
Makkai László IV. 1020
Makó Pál II. 590
Makrai Benedek I. 239
Makray János, vitéz III. 946
Malamir bolgár fejedelem I. 49
Malenkov, Georgij Maximilianovics IV. 1067, 1074
Maléter Pál IV. 1082, 1083, 1092
Malinovszkij, Rogyion J. IV. 1122
Malkovsky, Ignaz III. 696, 697
Málnási Ödön III. 948
Máltás Húgó III. 730
Malvezzi, Giovanni I. 384
Mamcserov Frigyes IV. 1108, 1121
Mándy Iván IV. 1134
Manfréd szicíliai király I. 161
Manfréd bíboros I. 113, 116
Manfredi család I. 215
Manfredini család I. 298
Maniu, Juliu III. 844, 845; IV. 1038
Mankovics György III. 900
Manlius, Johannes II. 407
Mann, Thomas III. 941, 945; IV. 1075, 1078
Mansfeld, Ernst II. 455
Mansfeld, Karl gr. II. 414, 415
Manskovit Bálint II. 408, 410
Mantegna, Andrea I. 316
Mánuel, I. (Komnénosz) bizánci császár I. 109—110
Mánuel, II. (Palaiologosz) bizánci császár I. 234
Mányoki Ádám II. 552, 560
Márai Sándor III. 908, 918, 925, 934, 937, 940, 945, 951, 978, 985, 989, 992; IV. 1029, 1037
Marastoni Jakab II. 664
Maraschi, Bartolomeo I. 309
Marcali Dénes I. 248
Marcali Miklós I. 233, 234, 237, 239, 245
Marcell esztergomi érsek I. 104
Marcell prépost I. 119
Marchiai Jakab (Giacomo della Marca) I. 256
Marchais, Georges IV. 1114
Marcius Turbo helytartó I. 25
Marcus Aurelius római császár I. 25, 26, 27
Marczali Henrik III. 771, 937
Margit, Szt. (IV. Béla leánya) I. 143, 163, 166, 172
Margit, bizánczi császárné I. 137
Margit (Capet) magyar királyné (III. Béla felesége) I. 120, 121, 124
Margit (Luxemburgi) magyar királyné (I. Lajos felesége) I. 205, 206, 209, 211
Margit (Valois) francia hercegnő II. 398
Margit (III. Béla leánya) I. 120
Margit (Luxemburgi) Zsigmond király nővére I. 231
Margit, IV. Bajor Lajos német-római császár leánya I. 212
Mária (Laszkarisz) magyar királyné (IV. Béla felesége) I. 133, 136, 137, 155, 159, 163, 164
Mária, tescheni hercegnő, magyar királyné (I. Károly felesége) I. 190, 195
Mária (Anjou) magyar királynő I. 221—224, 226—229, 233
Mária (Habsburg) magyar királyné (II. Lajos felesége) I. 329, 337, 342, 344; II. 361, 362, 365, 366, 381
Mária, Albert bajor hg leánya (János Zsigmond erdélyi fejedelem felesége) II. 400
Mária (Árpád-házi) II. Anjou Károly felesége I. 218
Mária (Komména) István hg felesége I. 112, 114, 115, 117
Mária, Johanna nápolyi királynő testvére I. 209
Mária (V. István leánya) szicíliai királyné I. 163, 182, 183
Mária Krisztierna főhgnő (Báthori Zsigmond fejedelem felesége) II. 415—418, 420
Mária Krisztina főhgnő II. 611
Mária Lujza (Habsburg) francia császárné II. 626, 631
Mária Terézia magyar királynő II. 555, 565—591, 605
Máriássy Félix IV. 1053, 1058, 1062, 1073, 1075, 1077, 1090, 1093, 1106, 1135
Marikovszky Márton II. 586
Marini, Antonio I. 283
Márk knini püspök I. 282
Márk fia Batiz I. 170, 175
Márk fia Loránd I. 170, 171, 173
Márki Sándor III. 827
Markianosz kelet-római császár I. 42
Markos Olivér III. 995
Márkus Jenő III. 895
Markusovszky Lajos III. 715
Marlborough, John Churchill, hg II. 533
Marnavić Vukašin despota I. 216
Maroboduus markomann király I. 22
Marone mester I. 332

Marosán György IV. 1049, 1050, 1056, 1079, 1081, 1083, 1084, 1086—1089, 1093, 1097, 1106
Marosvásárhelyi Tőke István II. 565
Maróthi György II. 569, 570, 571
Maróthy Mihály pápai várkapitány II. 421
Maróti János I. 239, 242, 246, 252
Marquardus aquileiai pátriárka I. 223
Marschall Ferenc III. 953
Marshall George IV. 1037
Marsigli, Luigi Ferdinando gr. II. 517, 561
Marsin, Ferdinand de II. 531
Marsovszky György III. 900
Martell Károly, András magyar hg utószülött fia I. 209, 210
Martell Károly salernoi hg I. 183, 184, 187
Martinelli, Anton Erhard II. 559
Martino, Francesco de IV. 1121
Martinov, Leonyid IV. 1118
Martinovics Ignác II. 601, 605, 606—613
Martinus de Tirnavia l. Nagyszombati István
Martinuzzi György l. Utyeszenics
Martirius esztergomi érsek I. 110—112
Márton, IV. pápa I. 177
Márton, V. pápa I. 247, 248
Márton budai esküdt I. 190
Márton pap I. 335
Marton Béla III. 923, 928, 935, 936, 940, 961
Márton József II. 638
Martonfalvi György II. 480
Martonffy Emil III. 935, 940, 962
Mártonffy György II. 555
Martos Flóra III. 920
Marx Károly III. 805, 817, 819, 938; IV. 1057, 1067
Masaryk, Thomas Garrigue, III. 830—840, 844, 939
Mascagni, Pietro III. 791
Masnicius Tobias II. 496
Masolino da Panicale I. 251
Masséna, André II. 617
Máté erdélyi püspök I. 263
Maternus erdélyi püspök I. 235
Matild, Oroszlánszívű Henrik leánya I. 120
Matlekovits Sándor III. 878, 894
Matolay János II. 570
Matolcsi János IV. 1071, 1076
Matolcsy Mátyás III. 950
Máttis-Teutsch János III. 835
Matucsinai Gábor I. 292, 293
Matuska Szilveszter III. 917
Matuzović, Ivan III. 847
Mátyás, I. (Hunyadi) magyar király I. 265, 269, 272—320, 326, 332; II. 406
Mátyás, II. magyar király II. 412—417, 419, 424, 426, 429—446
Mauerkircher, Friedrich I. 307
Maulbertsch, Franz Anton II. 577, 580, 581, 583, 585, 592, 593, 613
Maurer, Ion Gheorghe IV. 1121
Maurikiosz bizánci hadvezér I. 44
Mausz Rezső III. 861
Maximinus Thrax császár I. 30
May János III. 708
Mayer János III. 866, 878, 879, 882, 885, 894, 917, 918, 923, 945
Mayerhoffer András (Andreas) II. 561, 570, 576
Mayerhoffer János II. 576
Maylád István erdélyi vajda II. 368, 371—373
Mazuranich Iván III. 728, 757, 768
Mazsitov, N. A. I. 60
McArthur, Douglas III. 923
McDevitt, J. A. IV. 1118
McEwen, J. IV. 1128
Mécs László III. 981
Mecsér András III. 927
Mecséry Károly br. III. 724, 725
Medaković, Danilo III. 689
Medgyaszay Vilma III. 827
Medgyesi Pál II. 460
Medici, Lorenzo di I. 309
Mednyánszky Alajos br. III. 698
Medveczky Sámuel II. 509
Megyericsei János I. 330
Meggyesi Miklós l. Hertul fia Miklós
Méhely Lajos III. 974
Mehmed, I. török szultán I. 245, 249
Mehmed, II. török szultán I. 269—272, 274, 280, 283, 285, 287, 288, 291, 294, 298, 299, 302, 303, 305, 306
Mehmed, III. szultán II. 414, 417
Mehmed, IV. török szultán II. 470, 471, 480, 482, 493, 494, 500, 502, 504
Mehmed budai pasa II. 377, 378, 379
Mehmed pasa (budai beglerbég) II. 414, 417, 418
Mehmed pasa nagyvezér II. 467, 468
Mehmed szendrői bég II. 373
Mehmed szilisztrai bég I. 342
Meinhard tiroli és görzi gr. I. 170
Mekis József IV. 1071, 1074, 1087
Melanchton, Philipp II. 365
Melich János III. 829

Melith Gábor II. 528
Melius Juhász Péter II. 392, 394, 396, 398, 400, 405
Méliusz József IV. 1052
Membrok kún vezér I. 139
Ménes Dezső IV. 1138
Menk kún vezér I. 160
Mensdorff-Poully, Alexander gr. III. 732, 734, 738
Mentovich Ferenc III. 732
Menuhin, Yehudi III. 998
Méray Tibor IV. 1071, 1072
Mercoeur, Henri hg II. 423
Mercy, Claudius-Florimond II. 556, 557
Mérei Ferenc IV. 1095
Mérei Mihály nádori helytartó II. 393
Merkl, Rudolf von, br. III. 788
Merkur erdélyi vajda I. 101
Meskó Zoltán III. 878, 921, 926
Mesterházi Lajos IV. 1060, 1066, 1075, 1085, 1092, 1093, 1095, 1101, 1109, 1118, 1122, 1128, 1132, 1135
Mészáros Gyula IV. 1096, 1102, 1107
Mészáros Ignác II. 586
Mészáros Lázár III. 679, 685—687, 691, 696, 697, 699, 700
Meszlényi Antal III. 987
Mészöly Géza III. 764
Metód szerzetes I. 51, 66
Metternich, Klemens Lothar Wenzeslaus hg II. 626—628, 630, 645, 654, 668
Meynier, Christian II. 63
Mezei Lipót III. 729, 730
Mezey László I. 187
Mezid bég I. 261
Mező Imre IV. 1082
Mezőfi Vilmos III. 797, 798, 804
Mezőssy Béla III. 834
Miákits Ferenc III. 862, 870
Michaelis, Georg III. 834
Michel, Louis II. 532
Michiele Vitalis velencei dózse I. 98
Micu-Klein, Inocentiu II. 566, 570, 578, 591
Miesbach Alajos II. 649
Migazzi Kristóf hg bíboros II. 580
Mihail Vszevolodovics csernyigovi nagyfejedelem I. 149
Mihajlović család I. 197
Mihalovich Antal III. 834
Mihalovics József érsek III. 754
Mihály, VII. (Dukász Parapinákész) bizánci császár I. 90
Mihály, VIII. (Palaiologosz) bizánci császár I. 157, 159, 160
Mihály, I. (Assen) bolgár cár I. 155, 156
Mihály moszkvai cár II. 456, 457
Mihály, I. román király III. 976
Mihály (V. István fia) boszniai hg I. 158, 159, 165
Mihály, Vitéz, havasalföldi vajda II. 414, 415, 418, 420—423
Mihály (Obrenovics) hg szerb trónörökös III. 719
Mihály klerikus I. 118
Mihály magister (Siklós) II. 381
Mihály zalai ispán I. 164
Mihály András IV. 1054, 1058, 1061, 1066, 1077
Mihály Dénes III. 909
Mihályfi Ernő IV. 1034, 1037, 1075, 1121
Mihályfi Imre IV. 1112, 1125
Mihnea havasalföldei vajda I. 330; II. 478
Mihu, Ioan III. 801
Mikecz Ödön III. 953, 954, 962, 966
Mikes János gr. III. 851
Mikes Kelemen II. 557
Mikis József IV. 1084
Miklas, Wilhelm III. 948
Miklós, III. pápa I. 172, 173, 174, 175
Miklós, IV. pápa I. 179
Miklós, V. pápa I. 267, 269, 270
Miklós, I. orosz cár II. 637, 640; III. 697, 709, 712, 713
Miklós, II. orosz cár III. 793, 803, 808
Miklós (Luxemburgi) aquileiai pátriárka I. 215
Miklós esztergomi érsek I. 119
Miklós (Nicolaus Bocasinus, de Tarvisio) bíboros, pápai legátus I. 188, 189
Miklós nádor I. 127, 139
Miklós udvarispán I. 128
Miklós püspök I. 86
Miklós bátai apát I. 330
Miklós kolozsvári festő I. 217
Miklós mester, építész I. 284
Miklós fia Miklós tárnokmester I. 142
Miklošić, Tomaš II. 635
Mikó kalocsai érsek I. 113, 114
Mikó Imre III. 925, 965
Mikó Imre gr. III. 724, 740
Mikojan, Anasztaz Ivanovics IV. 1082
Mikoviny Sámuel II. 562
Miksa, I. német-római császár I. 280, 302, 312, 313, 316, 317, 319, 320, 328—331, 337, 338, 340
Miksa, I. magyar király II. 382, 389, 390, 391, 394, 395, 396, 397, 398, 400—404, 430

Miksa főhg II. 397, 409, 410, 414, 415, 417, 418, 419, 425
Miksa badeni hg III. 839
Miksa, III. bajor választó II. 571
Miksa Emánuel bajor választó II. 512, 513, 521, 526, 527, 533, 534, 536, 543, 544
Miksa fia Salamon ld. Salamon, Miksa fia
Mikszáth Kálmán III. 771, 772, 801, 816, 822
Mikunisz, Samuel IV. 1126
Mikus Sándor IV. 1061, 1062, 1073
Miletić Svetozar III. 747, 751, 760, 762, 764, 767
Milotay István III. 826, 877, 895
Mindszenti Gábor II. 373
Mindszenty József esztergomi érsek IV. 1021, 1029, 1046, 1047, 1075, 1082, 1083, 1087
Mircse havasalföldi vajda I. 230, 231, 237, 241, 247
Mircse havasalföldi vajda II. 383, 387
Mišić, Živojin vajda III. 843
Miska, Bánd fia I. 103
Miskolc nb. Panyit I. 160, 164, 166
Miskolci László I. 233
Miskoltzy Ferenc II. 569
Mistéth Endre IV. 1033
Misztótfalusi Kis ld. Tótfalusi Kis
Mithridates, VI. pontusi király I. 19
Mittelhauser, Eugène III. 861
Mitterpacher Alajos II. 589, 599
Mitterpacher Sámuel II. 617
Mizse nádor I. 181, 184
Mladossevith Horváth Péter II. 430
Mocsár Gábor IV. 1130
Mocsáry Lajos III. 714, 718, 725, 757, 758, 775, 778, 780
Mód Aladár IV. 1025, 1126
Mód Péter III. 923
Módos Zsolt III. 950
Mog udvarispán, majd nádor I. 120, 122, 124
Móga János III. 687, 688, 689
Mogyoróssy Árkád III. 767
Moholy-Nagy László III. 884, 887
Mojmir morva fejedelem I. 49, 50
Mojs erdélyi vajda I. 179
Mojs nádor I. 140, 141
Mojs nádor, horvát-szlavón bán I. 164, 166, 171
Mojs somogyi ispán, országbíró I. 171
Mojs fia Mojs I. 194, 195, 196
Mojzes János III. 946
Molart, Ernst II. 432
Molart, Johann br. II. 424
Moldoveanul, Filip II. 378
Molin velencei követ II. 478
Moll József II. 619, 651, 658
Molnár Dezső III. 844
Molnár Erik (ld. még Jeszenszky Erik) I. 55; IV. 1013, 1020, 1024, 1037, 1039, 1049, 1056, 1065, 1069, 1073, 1081, 1104, 1108, 1111, 1113
Molnár Ferenc III. 812, 817, 819, 891, 895, 902, 908, 911, 918, 941, 948, 971; IV. 1094, 1103, 1107
Molnár Gergely II. 390, 575
Molnár Géza III. 873
Molnár János IV. 1119
Molnár K. János II. 590
Molotov, Vjacseszláv Mihajlovics III. 972, 977, 982, 996; IV. 1043
Molter Károly III. 904
Mongré, Paul III. 806
Monoki Sandrin I. 233
Monoszló nb. Egyed I. 166, 168
Monoszló nb. Gergely tárnokmester I. 164, 165, 166, 168
Monoszló nb. Lodomér esztergomi érsek I. 174
Monoszló nb. Péter erdélyi püspök I. 172, 179, 182, 184
Montecuccoli, Hercules gr. II. 534
Montecuccoli, Raimondo II. 480—482, 486, 497
Monti, Alessandro III. 690
Mónus Illés III. 926, 928, 932, 951
Mónus Illésné IV. 1021
Moór Gyula IV. 1023
Mór pécsi püspök I. 90
Móra Ferenc III. 895, 905, 909, 925, 934, 937, 940, 945
Móré Fülöp I. 321, 346
Móré László II. 367
Móré Mihály I. 341, 342
Moreau, Jean-Victor II. 614, 615, 618
Móric szász hg II. 386
Móric országbíró I. 171
Móricz Zsigmond III. 817, 818, 822, 832, 835, 841, 870, 871, 877, 887, 891, 899, 902, 905, 908, 911, 912, 915, 918, 925, 926, 930, 933, 936, 940, 941, 945, 950, 967, 974, 981, 985, 987, 989, 1112
Moro, Cristoforo velencei dózse I. 280, 283, 284, 285, 286
Morosini, Albertino I. 186, 187, 190
Morosini, Konstancia I. 183
Morosini, Tomasina I. 183, 184, 187
Morvay Endre IV. 1019
Mosóczy Zakariás nyitrai püspök II. 408
Mosonyi Mihály III. 721, 724

Mošorinski, Svetozar III. 851
Mosto, Giovanni Battista II. 416
Movila Jeremiás moldvai vajda II. 421, 428
Movilă Konstantin moldvai vajda II. 436
Movilă Miron moldvai vajda II. 456
Mózes László III. 949
Msztyiszláv novgorodi fejedelem I. 131, 134, 138
Msztyiszláv pereszopnyicai fejedelem I. 128, 130, 132
Muagerisz hun vezér I. 63
Muhri, Franz IV. 1122, 1126, 1130
Munkácsi Bernát III. 777, 780
Munkácsi Mihály III. 748, 750, 753, 757, 766, 771, 778, 792, 794
Murad, I. török szultán I. 214, 217, 221, 229
Murad, II. török szultán I. 249, 252, 259, 262, 263, 264, 269
Murád, III. török szultán II. 403, 407, 411, 412
Murád, IV. török szultán II. 454, 456, 459, 463
Murát török rab II. 426
Murat, Joachim nápolyi király II. 631, 632
Murgu Eftimie III. 680, 683
Murmellius, Johannes II. 367
Murteza budai pasa II. 455, 456
Musarov, N. III. 931
Mussolini, Benito III. 886, 903, 906, 909, 910, 912, 923, 924, 926, 927, 933, 958, 959, 960, 968, 969, 972, 975, 977, 991
Musza, I. Bajezid fia I. 245
Musztafa, I. török szultán II. 445, 452
Musztafa, II., török szultán II. 518, 521
Musztafa boszniai pasa I. 338
Musztafa budai pasa II. 505
Musztafa pasa II. 433
Musztafa pasa (1716) II. 556
Musztafa pasa másodvezér I. 341
Muthmer szepesi prépost I. 169
Mügeln, Heinrich von I. 116
Müller, Franz Josef II. 594
Müller, Ignatius II. 584
Münnich Ferenc IV. 1081—1084, 1086—1089, 1091, 1093, 1095, 1097, 1101, 1102, 1106, 1118, 1120
Mzsanavadze, V. P. IV. 1110

Nádasdy Ferenc II. 409, 411
Nádasdy Ferenc gr. országbíró II. 474, 475, 486, 488, 490, 491
Nádasdy Ferenc gr. tábornok II. 570, 576, 577
Nádasdy Ferenc gr. miniszter, III. 715, 720, 723, 728, 734
Nádasdy Kálmán III. 973; IV. 1015, 1054
Nádasdy Kristóf II. 400
Nádasdy Mihály gr. II. 637, 638
Nádasdy Tamás nádor I. 349; II. 364, 368, 370, 371, 373, 376, 382, 384, 388, 390, 393
Nádasdy Tamás gr. II. 660
Nádasi János II. 468
Nádasy László IV. 1102
Nádass József III. 906
Nádler Henrik III. 812
Nádosy Imre III. 900, 901
Nádosy Sándor alezredes III. 687
Nagy András hajdúgenerális II. 434, 435, 439—441
Nagy (Chempeliny) András I. 204, 206
Nagy Antal parasztvezér (1514) I. 336
Nagy Emil III. 888, 891
Nagy Endre III. 797, 816
Nagy Ferenc miniszter (1918) III. 842
Nagy Ferenc miniszterelnök III. 910, 984; IV. 1018, 1019, 1022, 1025, 1027—1030, 1036
Nagy György ügyvéd III. 824, 845, 882
Nagy Imre miniszterelnök III. 998, 999; IV. 1013, 1024, 1027, 1039, 1051, 1058, 1059, 1065, 1068, 1071—1076, 1079—1084, 1091, 1092
Nagy István III. 992
Nagy Jenő ezredes III. 999
Nagy Józsefné IV. 1076, 1081, 1088, 1102, 1119, 1126
Nagy Lajos (Ludovicus Nagy) statisztikus II. 639
Nagy Lajos író III. 883, 902, 905, 911, 918, 951; IV. 1020, 1025, 1037, 1049, 1058, 1077, 1085, 1097, 1103
Nagy László titeli várnagy I. 348
Nagy László költő IV. 1053, 1062, 1072, 1085, 1121, 1122, 1130, 1135
Nagy Lukács II. 444
Nagy Pál, erdélyi követ II. 512
Nagy Pál III. 919
Nagy Péter író IV. 1113
Nagy Rudoszláv I. 336
Nagy Sándor IV. 1063
Nagy Vilmos III. 988
Nagy Vince III. 844, 846, 848, 849, 910; IV. 1018, 1027, 1038
Nagy-Sándor József III. 702
Nagyatádi Szabó István III. 817, 848—850, 866, 868, 869, 872, 874, 878, 879, 884, 885, 893, 894
Nagylucsei Orbán I. 308, 313—315, 318, 320
Nagylaki István I. 317
Nagymartoni Pál országbíró I. 200, 211
Nagyrévi András I. 330
Nagyszeghy Gábor II. 548

Nagyszombati Márton (Martinus de Tirnavia) I. 344
Nagyváthy János II. 605, 607, 635
Nána veszprémi püspök I. 103
Napóleon, I. francia császár II. 620—623, 625, 626, 628—632
Napóleon, III. francia császár III. 717—719, 741, 750
Napragi Demeter gyulafehérvári püspök II. 417, 419, 421
Naszkowski, M. IV. 1082
Naszuk nagyvezér II. 442
Natalis nonai püspök I. 279
Návay Lajos III. 822
Nayss, Johann Baptist II. 589
Nedeczky István III. 731—733, 740
Nedeczky Sándor II. 551
Neffczer Konrád Farkas II. 561
Negel nb. Batiz udvarispán I. 137, 138
Nehem, Dietrich Heinrich II. 545
Nehemiás esztergomi érsek I. 91
Neipperg, Wilhelm Reinhard gr. II. 568
Nekcsei Dömötör I. 194, 205
Nelepeczy Ferenc, Dobrakutai
Nelipić család I. 208
Nelipić Iván I. 237
Nelson, Horatio II. 621
Nemanja István szerb fejedelem I. 119
Nemes Dezső IV. 1089, 1097, 1102, 1106, 1117, 1118, 1124, 1133, 1136
Nemes Lampérth József III. 839
Nemeskürty István IV. 1118
Németh Andor III. 891, 906, 951; IV. 1040, 1056
Németh Dezső IV. 1051
Németh Imre III. 936
Német János IV. 1019
Németh János jogügyi igazgató II. 612, 613
Németh Károly IV. 1118, 1124, 1138
Németh László III. 911, 915, 918, 925, 933, 936, 945, 950, 951, 953, 963, 967, 970, 971, 975, 985, 986, 987, 988, 992, 1000, 1032, 1040, 1080, 1085, 1101, 1112, 1113, 1118, 1132, 1135, 1139
Némethy Gergely II. 429
Németi Balázs hajdúkapitány II. 428
Németi György bibliafordító I. 286
Nero, Tiberius Claudius római császár I. 20—22
Neruda, Pablo IV. 1119
Nerva római császár I. 23
Neuhold János III. 763
Neuka erdélyi vajda I. 134, 135
Neumann Ábrahám II. 632
Neurath, K., báró III. 942, 943
Nexő, Martin Andersen III. 877, 941
Nezvál Ferenc IV. 1081, 1084, 1087, 1088, 1102, 1119
Nicolai Illés II. 468
Nicolaus Hungarus ld. Magyarországi Miklós
Niczky Kristóf II. 596
Nigrelli, Ottavio gr.
Niképhorosz, I. bizánci császár I. 48
Nilson, Torston IV. 1126
Nimeri, szudáni államfő IV. 1136
Ninčić III. 900
Nincstelen (Sansavoir) Valter francia lovag I. 97
Nisandzsi Mehmed nagyvezér II. 557
Nixon, Richard Milhouse IV. 1131
Nkrumah, Kwame, Ghana elnöke IV. 1101
Nogáj tatár kán I. 178
Nógrádi Sándor III. 997; IV. 1068
Nonn György IV. 1077
Nopcsa Elek br. II. 660
Norbert, Szt, kanonok I. 103
Noszlopy Gáspár III. 696, 697, 709, 710
Novák Márk IV. 1121
Novobáczky Sándor IV. 1086
Novotny, Antonin IV. 1090, 1101, 115, 1129
Nürnbergi Márk I. 235

Nyárádi Miklós IV. 1034, 1037, 1045
Nyáry Albert br. III. 774
Nyáry Ferenc főkapitány II. 377, 379, 381
Nyáry József gr. II. 582
Nyáry Lőrinc szolnoki kapitány II. 386
Nyáry Pál egri kapitány II. 417
Nyáry Pál (1871) II. 652; III. 684, 686
Nyers Rezső IV. 1079, 1081, 1084, 1097, 1102, 1109, 1117, 1121, 1124, 1131, 1138
Nyíri Sándor III. 804, 809
Nyírő József III. 895, 902, 929, 951, 971, 994
Nyisztor György III. 853, 854, 860, 877
Nyitrai József III. 819
Nyulas Ferenc II. 618

Obrenović, Miloš szerb fejedelem II. 632, 633
Obrenović-dinasztia III. 717
Ochab, Edward IV. 1129
Ócsai Balogh Péter II. 601
Ocskay László II. 528, 529, 534, 545, 547
Ocsvay Ferenc III. 691
Octavianus, Gaius Julius Caesar római császár I. 20
Oderisius montecassinói apát I. 94
Odeschalchi Ágost hg II. 641
Odilo bajor hg I. 46

Odilo cluny apát I. 83
Odo de Deogilo szerzetes I. 108
Odoaker germán király I. 42
O'Donnel II. 626
Oetel testvérek III. 730
Ogenyovics Milán IV. 1051
Okolicsányi Kristóf II. 542
Okolicsányi Pál II. 531
Oláh Balázs I. 341, 342
Oláh Dániel III. 867
Oláh Gusztáv III. 992
Oláh Miklós esztergomi érsek I. 231; II. 369, 387, 391, 393, 397, 398
Olcsai Kiss Zoltán IV. 1061, 1066
Oldamur kun vezér I. 177
Olt Károly IV. 1046, 1068, 1095
Oltványi Imre IV. 1015, 1021
Omer pasa II. 440
Omurtag bolgár kán I. 48, 49
Onega(von) tarhán I. 48
Opitz, Martin II. 452
Opuliai László (Władysław Opolski) hg, nádor I. 219, 221, 222, 224, 225
Oppenheimer, Samuel II. 518, 527
Oraschek Ignác II. 570, 573
Orbán, II. pápa I. 97
Orbán, IV. pápa I. 158, 159
Orbán, V. pápa I. 219
Orbán, VI. pápa I. 224, 225, 229
Orbán, VIII. pápa II. 460
Orbán László IV. 1104
Orczy Béla br. III. 783
Orczy Lőrinc br. II. 578, 597, 600
Orda mongol vezér I. 148
Ordelaffi család I. 215
Orlando, Vittorio Emanuele III. 852, 853
Orlay Miklós br. II. 531, 532
Ormándy Péter II. 412
Orosz József II. 648
Orosz Pál II. 528, 529, 530, 531
Oroszhegyi Józsa III. 694
Orseolo Otto velencei dózse I. 82, 83
Orsini, Urbano I. 306
Ország Mihály, Guti I. 265, 275, 279, 302, 310
Országh Kristóf országbíró II. 397
Ortutay Gyula III. 938, 967; IV. 1014, 1030, 1034, 1037, 1039, 1046, 1049, 1089
Osegović, Metel II. 656
Ostenburg-Moravek Gyula III. 882, 915
Ostoja István bosnyák király I. 235, 239, 243, 247
Ostojić István I. 247
Osul besenyő főember I. 89
Osvát Ernő III. 814, 908
Oszkó Aladár (ld. még Mód Aladár) III. 923
Oszmán, II. szultán II. 446, 449, 450
Osztapenko, I. A. IV. 1013
Otrokocsi Fóris Ferenc II. 519
Ottinger, Franz von, br. III. 681, 682, 683, 692
Ottlik Géza IV. 1134
Ottlik György III. 935
Ottó görög király III. 730
Ottó, III. alsó-bajorországi hg magyar király I. 190, 191, 193
Ottó, I. (Nagy) német király, majd császár I. 74—77
Ottó, II. német-római császár I. 77
Ottó, III. német-római császár I. 78, 79
Ottó, IV. (Braunschweigi) német-római császár I. 130
Ottó, II. bajor hg I. 89
Ottó brandenburgi őrgr. I. 157, 160
Ottó hardeggi gr. I. 157
Ottó morva hg I. 101
Ottó (Habsburg) osztrák hg I. 201, 202, 204—206
Ottó bambergi püspök I. 107
Ottó freisingi püspök I. 108
Ottó passaui püspök I. 157
Ottó domonkos szerzetes I. 142
Ottó Ernő IV. 1044
Ottokár, II. (Přemysl) cseh király I. 153, 154, 156, 157, 160, 163—166, 168—174
Oxenstierna, Axel II. 461
Ozorai Imre II. 379
Ozorai Pipó (Filippo Scolari) I. 240, 242—244, 246, 250, 251

Ögödej mongol nagykán I. 148, 149
Ördög István, prodavizi I. 234
Öri Károly III. 898, 899, 901
Örkény István III. 985; IV. 1029, 1046, 1053, 1060, 1064, 1066, 1125, 1126, 1128, 1130
Őry István III. 1000
Örvéndy Pál II. 427
Österreicher Sámuel II. 619
Őz Pál II. 614
Özséb esztergomi kanonok, majd remete I. 151, 152

P. mester ld. Anonymus
P. Ábrahám Dezső III. 844, 861, 909
Paál Árpád III. 877, 878
Paál Gábor III. 977
Paál László III. 757

Paar család II. 515, 570
Paar, Peter II. 391
Pach Zsigmond Pál IV. 1132
Pacatianus I. 31
Pacelli, Eugenio (ld. még XII. Pius) III. 955
Packh János II. 636; III. 714
Pácz Aladár III. 833
Pacsacsi, Adnam IV. 1126
Pahlevi, Mohamed Reza perzsa sah IV. 1123
Pajetta, Giancarlo IV. 1109
Pajor Rudolf III. 926
Pákh Albert III. 712
Pakots József III. 903, 905
Paksi Balázs győri püspök I. 346
Paksi Lajos I. 312
Paksi Szathmári Mihály II. 562
Paksy Mihály I. 337
Pál, Szt, thébai remete I. 225, 344
Pál, II. pápa I. 283—290, 292
Pál, III. pápa II. 368, 378
Pál, VI. pápa IV. 1109
Pál, I. orosz cár II. 616, 617
Pál jugoszláv régenshg III. 956
Pál, Péter fia, erdélyi vajda I. 135, 136
Pál (Álmos hg híve) I. 102
Pál komáromi ispán I. 186
Pál pécsi püspök I. 184
Pál veszprémi püspök I. 159, 165
Palacký, František III. 734
Paleologus, Jacobus görög teológus II. 401, 407
Palasovszky Ödön III. 900
Palásthy Gábor II. 509
Palatics György II. 413
Palestrina, Giovanni Pierluigi da II. 408
Pálffy Fidél gr. († 1864) II. 646, 647, 648
Pálffy Fidél gr. III. 984, 997
Pálffy György III. 995; IV. 1021, 1051, 1080
Pálffy István II. 436, 437
Pálffy János gr. tábornagy, nádor II. 548, 549, 552, 563, 567—569
Pálffy János III. 686, 692
Pálffy József III. 995
Pálffy Károly gr. II. 590, 591, 603, 624
Pálffy Lipót gr. II. 578
Pálffy Miklós gr. országos biztos II. 519
Pálffy Miklós gr. nádor II. 553, 554
Pálffy Miklós gr. országbíró II. 581
Pálffy Miklós br. II. 412—414, 416—418, 420, 421
Pálffy Móric gr. III. 728, 734
Pálffy Pál gr. II. 469, 472
Pálfi Albert III. 677
Pálfy József IV. 1112
Palisnai János I. 226, 229, 230
Palkovič, Juraj II. 629, 642
Pallavicini György őrgr. III. 867
Pálly István II. 583
Pálma Károly Ferenc II. 585
Pálmay Lajos III. 858, 861
Palmerston, John Temple, lord III. 690
Palocsay György II. 548
Pálóczi Antal I. 343
Pálóczi György esztergomi érsek I. 250, 254, 256, 257, 259
Pálóczi László I. 266, 291
Pálóczi Mátyus I. 250, 255, 256
Pálos Gergely titeli várnagy I. 348
Pálosy Dénes III. 858
Palotay Gertrúd III. 967
Pánajotti török tolmács II. 488
Pánczél Dániel II. 610, 616
Pándi Pál IV. 1101
Paneth, Friedrich Adolf III. 827
Pannóniai András (Andreas Pannonius) I. 288
Pap Béla III. 810
Pap János IV. 1102, 1111, 1118
Pap Mihály II. 527
Pápai János II. 556
Pápai Páriz Ferenc II. 496, 516, 545
Pápay Sámuel II. 625
Papánek, Juraj II. 591
Papp Simon IV. 1047
Papp-Váry Elemérné III. 874
Paradeiser, Georg II. 422
Pándi Imre IV. 1126
Páriz Pápai ld. Pápai Páriz
Pašić, Nikola III. 828, 834
Pasquich János II. 622
Pasteur, Louis III. 730
Paszkál, II. pápa I. 98, 101
Paszkevics, Ivan Fjodorovics, Erivanszkij gr. Varsó hercege III. 698, 699; 700, 702
Pásztói János I. 233, 235
Pásztor Árpád III. 828
Pásztor Béla III. 943, 956
Pásztor János III. 878
Pásztory Ditta III. 977
Pataki István IV. 1013
Pataky József III. 686
Pataki László III. 992
Pataky Tibor III. 957

Pataki Fűsűs János II. 456
Patócsy Péter II. 381, 382
Patz Antal II. 627
Pátzay Pál III. 830, 832, 839; IV. 1061
Paul-Boncour, Joseph III. 926
Pauler Gyula I. 116, 146, 163, 169, 171, 176, 177; III. 788
Pauler Tivadar III. 752, 755, 758, 769
Paulinus aquileiai pátriárka I. 47
Pauliny-Tóth, Viliam III. 747
Paulus Crosnensis (Paweł z Krosna) I. 333, 334
Paulus de Armaninis I. 233
Paulus Hungarus ld. Magyarországi Pál
Pavlović Todor II. 646
Payr Hugó III. 936
Pázmándy Dénes (id.) III. 688
Pázmándy Dénes (ifj.) III. 682, 685, 691, 692
Pázmány Péter esztergomi érsek II. 426, 442, 444, 445, 449, 451, 453, 454, 460, 462
Peakovits Kozma II. 663
Peary, Robert III. 816
Péc nb. Apor I. 177, 178, 186, 187, 189
Péc nb. Dénes országbíró I. 166, 169, 170, 172, 173
Péc nb. Gergely országbíró I. 180
Pecchinoli, Angelo I. 310, 315—317
Péch Antal III. 743
Péchi Simon II. 445, 450, 451, 464
Péchy Blanka IV. 1107, 1134
Péchy Mihály II. 622
Péchy Tamás III. 759, 760
Pecoraria Placentinus, Jacobus de, bíboros I. 142, 143, 150
Pecz Samu III. 817
Péczely Attila III. 994
Péczeli József II. 598
Pecsevi Ibrahim II. 473
Pécsi Lukács II. 411
Peidl Gyula III. 848, 862, 867, 891, 895
Pejacsevich János gr. II. 653
Pejacsevich László gr. III. 768, 773
Pejacsevich Péter gr. II. 661; III. 750, 752, 758—760
Pejacsevich Tivadar gr. III. 803, 813, 826
Pekár Dezső III. 816
Pekár Gyula III. 867
Pekry Lajos II. 370
Pekry Lőrinc gr. II. 540, 543
Pelényi János III. 972, 973
Pemflinger István II. 366
Perctarit longobárd hg I. 45
Perczel Béla III. 759, 760
Perczel Dezső III. 790
Perczel Mór II. 654; III. 688, 689, 691, 692, 695—698, 700, 701
Perényi Ferenc I. 343, 346
Perényi Ferenc II. 390
Perényi Gábor főispán I. 333
Perényi Gábor országbíró II. 381, 397
Perényi Imre kancellár I. 241
Perényi Imre nádor I. 328, 331—333, 337, 338, 340
Perényi István I. 309
Perényi Miklós szörényi bán I. 231, 249, 251, 293
Perényi Miklós br. brigadéros II. 548
Perényi Péter országbíró I. 239, 246, 250
Perényi Péter I. 343, 350; II. 361, 362, 364, 366, 371, 372, 374, 375
Perényi Zsigmond br. III. 688, 702
Perényi Zsigmond br. III. 866, 868, 968, 970, 976
Pergen, Johann Anton II. 610
Péri László III. 884
Perliczy János Dániel II. 567, 569
Perneczky Béla IV. 1044
Perret, Luis Rinon IV. 1131
Pertev pasa II. 396
Pergiai Bernát spalatói érsek I. 122, 125
Perutz testvérek III. 911
Pesthy Pál III. 891, 909, 923, 945
Pesti Barnabás IV. 1013
Pesti Gábor II. 369, 371
Pestyéni Gergely II. 365
Pete Márton III. 846
Petenye fia Péter I. 194, 196
Péter, I. (Nagy) orosz cár I. 521; II. 524, 536, 542—544, 546, 549, 551, 554
Péter, Orseolo magyar király I. 82, 83, 84, 85
Péter, I. (Petar Karagyorgyevics) szerb király III. 803
Péter, II. jugoszláv király III. 980
Péter őrgr. I. 72
Péter moldvai vajda II. 403
Péter ispán I. 131
Péter országbíró I. 188
Péter nádor I. 94
Péter udvarispán I. 119
Péter, Tory fia, udvarispán I. 124
Péter fia János várjobbágy I. 178
Péter fia Pál ld. Pál, Péter fia
Péter Gábor IV. 1021, 1044, 1053, 1071, 1088, 1098
Péter János IV. 1093, 1102, 1116, 1117, 1119, 1123, 1126, 1129, 1130, 1137
Pethe Márton kalocsai érsek II. 423, 427
Pethe Ferenc II. 622, 639

Pethkey Mihály I. 321
Pethő Sándor III. 942, 972
Petneházy Antal III. 946
Petneházy Dávid II. 450
Pető Ferenc II. 575
Petőfi Sándor II. 661, 663—665, 668; III. 677, 681, 683, 685, 700, 713, 761
Petrasko, Mihály havasalföldi vajda fia II. 421, 422
Petrichevich Horváth Lázár II. 655
Petróczi István II. 492, 493
Petrogalli Oszkár III. 884
Petronella úrnő I. 106
Petrovics Péter temesi ispán II. 372, 380—383, 385, 387, 388
Petrovszkij, A. III. 930
Petrőczy István II. 541
Peturmann, Kunc fia, budai rektor I. 189, 190
Petzval József II. 651
Peyer Károly III. 847, 862, 867, 869, 870, 900, 903, 913, 920, 927, 931, 934, 960, 964, 986; IV. 1032, 1033, 1040
Pezzen, Bartholomäus II. 418, 427
Pfalzi Henrietta II. 472
Pfeiffer Zoltán III. 995; IV. 1032, 1034, 1038, 1040
Philipp, M. III. 917
Phókasz, II, Niképhorosz bizánci császár I. 76
Photinos szirmiumi püspök I. 36
Piast család I. 220
Piccolomini, Aeneas Sylvius tábornok II. 514
Pika Gáspár II. 493
Pikler György III. 956
Pikler Gyula III. 795, 813, 876
Pilgram, Franz Anton II. 578, 580
Piligrim passaui püspök I. 77
Pillersdorf, Franz br. III. 681, 683
Piłsudski, Józef III. 845
Pintea, Grigor II. 528
Pintér Jenő III. 937
Pippin frank majordomus I. 46
Pippin itáliai király I. 47
Pirandello, Luigi III. 928
Piri Mehmed nagyvezér I. 341
Piri pasa II. 482, 492
Piringer Mihály II. 627
Piros László IV. 1055, 1072, 1074
Piroska (Szt László király lánya) I. 99
Piscia, Baldasare de I. 300, 302
Pitreich, Heinrich III. 802
Pius II. pápa I. 277, 279, 280, 282, 283
Pius, IV. pápa II. 393, 394
Pius, VI. pápa II. 589, 592, 593
Pius, VII. pápa II. 633
Pius, IX. pápa III. 710
Pius, X. pápa III. 824
Pius, XI. pápa III. 918, 947
Pius, XII. pápa III. 990; IV. 1021, 1081
Plano Carpini, Johannes de, I. 140
Platonov, A. IV. 1134
Platthy Sándor II. 531
Plätz Rudolf III. 894
Plener, Ignaz III. 722, 725
Plósz Sándor III. 797, 803, 804
Podhradszky József II. 644, 649
Podjebrád Albert hg I. 314
Podjebrád György cseh király I. 270—272, 274, 276, 277—280, 283—292
Podjebrád György münsterbergi hg I. 314
Podjebrád Károly hg I. 314
Podjebrád Katalin I. 273, 274, 278, 282
Podjebrád Viktorin I. 279, 286, 290, 291, 311
Podgornij, Nyikoláj V. IV. 1116
Podmaniczky Félix III. 978
Podmaniczky Géza br. III. 777
Podmaniczky István nyitrai püspök I. 346; II. 361, 363
Pogácsás György IV. 1073
Pogány Benedek I. 336
Pogány József III. 843, 853, 854, 860, 863, 870, 872, 881
Pogány Móric III. 901
Pogrányi Benedek II. 429
Poháros Péter I. 208
Poincaré, Raymond III. 833
Pok nb. Amadé győri püspök I. 155
Pok nb. Miklós I. 172, 174
Pok Miklós erdélyi vajda I. 194, 195
Polgár János ld. Kubelik, Jan
Polit, Mihajlo (ld. még Polit-Desančić) III. 760
Polit-Desančić, Mihajlo III. 776, 778
Politzer Zsigmond III. 751, 754
Poliziano, Angelo I. 317
Poll Sándor III. 905, 916, 922, 924
Pollack Mihály II. 623, 628, 639, 647
Pollák Antal III. 798
Pollák Hermann II. 663
Polnay Jenő III. 865
Polónyi Géza III. 810
Polónyi Ferenc III. 880
Pomerániai Erzsébet I. 217
Pomponius Laetus I. 292

Pongrác István II. 447
Pongrác János, Dengelegi I. 279, 280, 284, 288, 294, 298
Pongrácz János II. 554
Pongrácz Kálmán IV. 1050
Ponomarjov, Borisz IV. 1128
Pop, Ştefan C. (Pop-Csicso István) III. 387
Popasu, Ioan III. 759
Popovici, Aurel C. III. 788
Popovics Sándor III. 836
Popovits Sándor III. 870, 880, 893
Pór Bertalan IV. 1061
Pór Ernő III. 863
Pósa boszniai püspök
Pósa, Sólyom fia, erdélyi vajda, I. 145, 148
Pósaházi János II. 477, 488
Possevino, Antonio II. 407, 408
Potocki, Alfred gr. III. 749, 750
Potocki, Józef II. 547
Potter, Isaac II. 559
Povolny Ferenc II. 660
Pozsgai Gyula IV. 1032
Pöltenberg Ernő tábornok III. 699, 702
Pöstyéni Gergely I. 335
Prágai András II. 457
Práger Ármin III. 771
Pratobevera, Adolf br. III. 725
Pray György II. 578, 580
Predszlava I. 99
Přemysl dinasztia I. 190
Prépostvári Bálint II. 404
Preusz Mór III. 842
Preysz Móric III. 730
Pribina nyitrai hg I. 49, 50
Prichard angol mérnök II. 639
Prileszky Pál II. 531
Princip, Gavrilo III. 828
Priscianus I. 81
Priszkosz bizánci hadvezér I. 44
Priszkosz rétor I. 41
Priwizlauga hg I. 50
Probus császár I. 32
Prohászka Ottokár III. 874
Prokop, Szt I. 90, 114
Prokop (luxemburgi) morva őrgr. I. 228, 229, 232, 234, 236—238, 241
Prokoupek I. 252
Prónay György br. III. 904
Prónay Pál III. 865, 881, 882, 889, 897, 915
Prothas olmützi püspök I. 288, 292
Prückler Ignác II. 653
Puchaim, Johann gr. II. 472
Puchner Antal br. II. 660; III. 689, 690—694
Puky Endre III. 923, 925
Pullai Árpád IV. 1102, 1124
Pulszky Ágost III. 801
Pulszky Ferenc III. 677, 685, 729, 795
Pulszky Károly II. 593
Purgly Emil III. 919, 922
Puskás Tivadar III. 779, 787
Puskin, G. M. IV. 1023
Putnik, M. metropolita II. 600

Quadt, Matthias II. 455
Querfurti Brunó (Bonifác szerzetes) I. 80
Quirinus sisciai püspök I. 34

Rabatta, Joseph gr., generális II. 533
Rabindranath Tagore III. 902
Rabutin de Bussy, Jean-Louis gr. II. 519, 520, 529, 533, 534, 537, 540, 541
Rácz György II. 431
Rácz Gyula III. 846
Rácz Gyula IV. 1019
Rácz Sámuel II. 588, 599
Rád nb. Benedek veszprémi püspök I. 190
Radácsi Mihály II. 379
Radagaisus I. 39
Radán Balázs II. 382
Ráday Gedeon gr. (költő) II. 649, 662
Ráday Gedeon gr. (királyi biztos) III. 746
Ráday Gedeon gr. (belügyminiszter) III. 879, 923
Ráday Pál II. 529, 530, 531, 533, 536, 540, 546, 549, 550, 551
Radéczi István egri püspök II. 402
Radek, Karl III. 881
Radetzky, Josef gr. III. 684
Radić testvérek III. 806
Radics András II. 531
Radnóti Miklós III. 918, 929, 933, 940, 978; IV. 1029, 1085, 1112
Radó nádor I. 87
Radó Zoltán IV. 1054
Radocsay László III. 970, 980
Radu, II. (Prasnaglava) havasalföldi vajda I. 250
Radu havasalföldi vajda I. 343, 344
Radu havasalföldi vajda II. 374
Radu Mihnea havasalföldi vajda II. 442, 445
Radul havasalföldi vajda I. 280, 295
Radul havasalföldi vajda II. 345, 425, 429, 431

Radván nádor I 89
Radvánszky Gyorgy II 509
Radvánszky János II 531, 533
Radványi Géza III 979, 985, IV 1041
Rafaın erdélyı vajda I 133
Raıner fohg III 725, 734
Rajačić, Josıp karlócaı ersek II 653, III 681, 682, 684, 689, 690, 692, 693, 698
Rajk László III 923, 995, IV 1019, 1027, 1029, 1030, 1033, 1037, 1039, 1044, 1046, 1047, 1050, 1051, 1078, 1080
Rakóczı csalad II 487
Rákóczı Ferenc, I valasztott erdelyı fejedelem II 480, 487, 489, 490—492, 501, 526
Rákóczı Ferenc, II magyar es erdelyı fejedelem II 516, 518, 524—554, 556—558, 561, 564, 565, 567
Rákóczı Gyorgy, I erdelyı fejedelem II 444, 447, 450, 452, 457, 458—470, 482
Rákóczı Gyorgy, II erdelyı fejedelem II 465, 466, 470—479, 480, 482
Rakóczı Gyorgy hg (II Rakoczı Ferenc fia) II 561
Rákóczı József hg II 565, 566, 567
Rakóczı Julıanna II 516
Rákóczı Lajos II 423, 425, 436
Rakóczı Zsıgmond erdelyı fejedelem II 410, 429, 431, 433, 435
Rákóczı Zsıgmond hg II 469, 470, 471, 472, 473
Rakodczay Sandor III 813
Rákos Ferenc III 863
Rákos Sándor IV 1118
Rákosı Jeno III 760, 770, 874, 902
Rakosı Mátyas III 853, 855, 860, 874, 880, 894, 898, 899, 901, 931, 934, 977, IV 1016, 1020, 1022, 1024, 1026, 1028, 1036—1039, 1041, 1043, 1044, 1046—1049, 1051—1053, 1055, 1056, 1059, 1061—1068, 1070, 1071, 1073, 1075, 1977—1080
Rákosı Vıktor III 912, 937
Rakovszky István III 829, 871, 881, 882
Rakovszky Iván III 923, 995
Rakovszky Menyhért II 542
Ramaswanı Venkataraman IV 1123
Ramberg, Hermann br III 773, 774
Rangonı Gábor (Gabrıele) I 287, 301, 304, 309
Ránkı Gyorgy IV 1067, 1101
Ranković, Aleksandar IV 1112
Ranódy László IV 1058, 1067, 1074, 1078, 1112
Ransano, Pıetro I 315, 317, II 406
Rares István moldvaı vajda II 386
Rares Péter moldvaı vajda II 364, 368, 371, 373—375, 377
Raskaı Balazs I 327
Raskaı Lea I 187, 332
Raskaı Gaspar I 343, 387
Rassav Karoly III 878, 888, 889, 894, 895, 901, 904, 918, 937, 938, 939, 948
Raszkovıcs Ivan gr II 641
Ratbod prefektus I 49
Rath Karoly III 757
Rath-Vegh Istvan III 955
Rathkeal, Herbert br II 607
Rathonyı Ákos III 945, 947, 956, 959, 964, 971, 976, 978, 979
Ratımar szlav torzsfo I 49
Raţiu, Joan III 738
Ratko Anna IV 1049
Ratot nb Domokos tárnokmester I 186, 192, 193, 196
Ratot nb Gyula erdélyı vajda, orszagbıró I 134, 135, 140, 144, 147
Ratot nb Gyula orszagbıro I 173
Ratot nb Lorant (Roland) orszagbıro I 151, 155, 157, 166, 168—172, 186, 187, 189, 191
Ratot nb Matyas vacı puspok, esztergomı érsek I 146—148
Ratot nb Porc Istvan I 160
Ratotı Lorantffy Lestak I 211
Ratz Jeno III 949, 954, 956, 977, 993, IV 1026
Rauch Levın br III 741, 746, 750, 751
Rauch Pal br III 814
Raucher Gaspar II 509
Răzvan, Ştefan moldvaı vajda II 415
Rechberg Johann Bernhard gr III 719, 720, 723, 725, 732
Recsey Adam br III 688
Regalıanus I 31
Regenı Janos II 468
Regıno prumı apat I 67, 69
Regıomontanus (Muller) Johannes I 287
Reıchel II 624
Reıcherstorfer, Georg II 383
Reınıtz Bela III 856, 870, 871
Reısınger Ferenc III 972
Relkovıc, Matıja Antun II 852
Rembaldus johannıta rendfonok I 142
Remenyık Sandor III 881, 975, 981, 990
Remenyık Zsıgmond III 950, 951
Remenyı-Schneller Lajos III 953, 954, 961, 965, 978, 980, 991, 993, 995, 997, IV 1026
Reminger ısztambulı kovet III 482, 483, 486
Renius Gyorgy II 473

Rényi Tamás IV. 1108, 1109, 1125
Repszeli László II. 563
Rerrich Béla III. 914
Reuss, Heinrich III. 767, 771
Révai József III. 909, 914, 971, 998; IV. 1017, 1020, 1029, 1032, 1033, 1043—1046, 1049, 1053, 1055, 1056, 1058, 1059, 1065, 1066, 1096, 1098
Révai Miklós II. 589, 591, 597, 600, 601, 604, 620
Révay Ferenc II. 375
Révay Gáspár II. 545
Révay István II. 363
Révay Péter II. 436, 437, 442, 448
Révérend, Dominique II. 497, 565, 567
Révész Béla III. 823
Révész Géza III. 888; IV. 1087, 1088, 1098
Révész György IV. 1073, 1079, 1090, 1106, 1110, 1122, 1127
Révész Imre III. 990
Reviczky Ádám gr. II. 637, 638, 645, 646
Reviczky Gyula III. 774, 994
Rezik János II. 511
Rézler Gyula III. 974
Rhédei Ferenc hajdúkapitány II. 428, 447
Rhédei Ferenc kolozsvári főkapitány II. 495
Rhédey Ferenc erdélyi fejedelem II. 476
Rhédey Pál IIá 616
Riad, Mahmud IV. 1129
Ribbentrop, J. III. 958, 960, 964, 969, 974, 979, 982, 986
Ribiánszky Miklós IV. 1081
Ribiny János II. 574
Ricca, Giovanni Battista II. 575, 591
Riccardus domonkos szerzetes I. 145
Richárd, I. (Oroszlánszívű) angol király I. 121
Richárd passaui püspök I. 68
Richelieu bíboros II. 464
Richwaldszky György II. 581
Riecher, Jacobus I. 263
Rieder János II. 575
Riedl Frigyes III. 779, 794, 800
Ries István III. 928; IV. 1021, 1024, 1028, 1037, 1039, 1046, 1049, 1056, 1057
Rimay János II. 417, 459
Rincon, Antonio II. 362
Ripka Ferenc III. 901
Rippl-Rónai József III. 814; IV. 1101
Ristić, Jovan III. 726
Ritschan, Adam br. tábornok II. 520, 532
Riszdorfer Ödön III. 914
Róbert, Szt, molesme-i apát I. 98
Róbert, I. (Anjou) nápolyi király I. 203, 204, 207
Róbert capuai hg I. 103
Róbert tarantói hg I. 209
Róbert esztergomi érsek I. 139, 141, 142, 144, 146
Róbert kancellár I. 129
Róbert veszprémi püspök I. 132, 138
Robeson, Paul IV. 1099
Robilant, Carlo Felice Nicolis de, III. 771
Rochet, Waldeck IV. 1123
Rodriguez Endre III. 985
Rolland, Romain III. 941
Roger, I. normann gr. I. 98
Roger, II. szicíliai király I. 111
Rogerius váradi főesperes I. 150
Roggendorff, Wilhelm II. 365, 373, 374
Rohr, Bernhard von I. 294, 303, 307
Roman Danyilovics hg halicsi fejedelem I. 153, 154
Roman Igorjevics zvenyigorodi fejedelem I. 128
Roman Igorjevics halicsi fejedelem I. 128, 129
Roman, Miron III. 759, 774
Romanelli, Guido III. 869
Romano, Gian Cristoforo I. 317
Romanosz, I. bizánci császár I. 74
Romanosz, IV. Diogenész bizánci császár I. 89
Rommel, Erwin III. 988
Romulus Augustulus császár I. 42
Rónai Ferenc IV. 1060
Rónai Sándor IV. 1021, 1024, 1037, 1039, 1046, 1049, 1055, 1059, 1064, 1078, 1081, 1083, 1084, 1089, 1097, 1106, 1113
Rónai Zoltán III. 849, 853, 861, 938
Roosevelt, Franklin Delano III. 923, 977, 984, 989, 991, 998; IV. 1015, 1018
Roosevelt, Theodore III. 805
Rorario bíboros, pápai nuncius II. 368
Roselli, Francesco I. 306
Rosenberg-házaspár IV. 1066
Rosenthal Samuel II. 638
Rosenthal testvérek II. 663
Rosthorn József II. 664
Rosty Albert II. 660
Roszner Ervin br. III. 826
Rosztiszláv hg I. 121
Rosztiszláv (Mihajlovics) csernyigovi fejedelemfi, macsói bán, bolgár cár I. 149—152, 154—158, 166
Rotarides Mihály II. 571
Rotenburgi János deák I. 247
Roth, Karl III. 686, 688
Roth, Stephan Ludwig III. 697
Rothermere, Harold Sidney lord III. 904

Rothkrepf (Mátray) Gábor II. 643
Rottal, Johann II. 491
Roverella, Lorenzo I. 292
Royall Tyler népszövetségi biztos III. 919
Rozgonyi György I. 261, 265
Rozgonyi János I. 268, 275, 277, 278, 284, 291, 292
Rozgonyi Osvát I. 267, 271
Rozgonyi Rajnold I. 292, 293
Rozgonyi Sebestyén I. 274, 275, 276, 277, 278
Rozgonyi Simon I. 242, 243, 257, 262, 264
Rózsa Ferenc III. 979, 986, 987; IV. 1030, 1109
Rózsa János IV. 1120
Rózsa Lajos III. 872
Rózsa Sándor III. 715, 718, 719
Röck Henrik II. 664; III. 715
Röder Vilmos III. 944, 947, 949, 951, 953
Rua hun nagyfejedelem I. 40
Rubens, Pieter Pauwel II. 481
Rubinek István III. 867, 869, 872, 874, 878, 919
Rubinus országbíró I. 177
Rudas László IV. 1049, 1056, 1078
Rudnay Sándor esztergomi érsek II. 634
Rudnyánszky Endre III. 874, 881
Rudolf, II. burgund király I. 72
Rudolf, I. magyar király (német-római császár) II. 401—437, 440
Rudolf, I. (Habsburg) német király I. 169, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 181, 182
Rudolf ellenkirály I. 71
Rudolf német ellenkirály I. 92
Rudolf főhg, trónörökös III. 781
Rudolf (Habsburg) osztrák hg I. 177
Rudolf, III. (Habsburg) osztrák és stájer hg I. 189
Rudolf, IV. (Habsburg) osztrák hg I. 216—218
Rudolf, I. szász hg I. 204
Rumy Péter II. 619
Rupert, I. (Wittelsbach) bajor hg I. 220
Ruppert Rezső III. 890, 892
Ruprecht, III. (pfalzi) német király I. 236, 243
Rusk, Dean IV. 116
Russel, Lord IV. 1124
Russworm, Hermann II. 423—426
Ruszkay Jenő III. 976
Rusznyák István IV. 1052
Rusztem pasa II. 511
Ruyter, Michael de II. 496
Ruzitska József II. 635
Ruzsinkó Mihály III. 919
Rüdesheim, Rudolf von I. 287, 289
Rüdiger, Fjodor Vasziljevics gr. III. 701
Sacco, N. III. 904
Sadoveanu, Mihai IV. 1078
Safvet pasa III. 764
Şaguna, Andrei III. 682, 693, 733, 754
Ságvári Endre III. 949, 993; 994; IV. 1030
Sahin Giraj tatár kán II. 442
Sajghó Benedek II. 559
Sajnovics János II. 583, 585
Salacho drávai határgr. I. 49
Salajan, Leontin IV. 1108
Salamon magyar király I. 87—93, 96
Salamon, Miksa fia, tárnokmester I. 131
Saláta Kálmán IV. 1033
Salerno, Stefano de, I. 309
Sallai Imre III. 863, 872, 893, 921, 922, 933; IV. 1030
Salm, Julius gr. II. 403
Salm, Nikolaus gr. II. 363, 365, 371, 376, 381, 396
Salló János III. 954, 969
Salvius de Salvis perugiai püspök I. 146
Samassa Adolf III. 865
Sambach, Caspar II. 572
Samo frank kereskedő I. 44
Samud fia Benedek országbíró I. 141
Sámuel (Keán) bolgár cár I. 81
Sámuel kamaraispán I. 142
Sancia nápolyi királyné I. 207
Sanders, Edgar IV. 1052, 1054
Sándor, III. pápa I. 112, 113, 116—119
Sándor, IV. pápa I. 156
Sándor, VI. pápa I. 314, 322, 324—327
Sándor, I. orosz cár II. 621, 623, 625, 627, 629, 630, 632
Sándor, II. orosz cár III. 716, 756, 757, 762
Sándor, II. jugoszláv király III. 909, 932
Sándor, I. szerb király III. 787, 803
Sándor jugoszláv régenshg III. 845
Sándor havasalföldi vajda I. 208
Sándor, I. (Aldea) havasalföldi vajda I. 253
Sándor moldvai vajda II. 388
Sándor fia Mojs I. 184
Sándor fia Sándor országbíró I. 166, 168
Sándor Gáspár II. 524
Sándor István II. 620
Sándor János III. 826
Sándor Lipót főhg, nádor II. 604, 605, 612, 613, 614
Sándor Pál III. 919, 926
Sándor Zoltán III. 900
Sánta Ferenc IV. 1112, 1113
Sántha György III. 886
Saphir, Sigmund II. 638

Saphrac I. 38
Sára Sándor IV. 1133
Sarai, Vissarion II. 570
Sarchas bíró I. 87
Sarkadi Imre IV. 1062, 1063, 1071, 1076, 1104
Sárkány Ambrus bán I. 334, 345, 346, 347, 350
Sárközi György III. 931, 950, 954, 972
Sarlós István IV. 1108
Sárdi László I. 231
Sarolta, Géza fejedelem felesége I. 78
Sarolta Amália hessen-rheinfelsi hgnő (II. Rákóczi Ferenc felesége) II. 524, 539
Sárosi Gyula III. 698, 076, 710
Sárossy Márton II. 509
Sáry Péter I. 276
Sassy Árpád III. 747
Saul magyar trónkövetelő I. 105
Savoyai Jenő (Eugen) hg II. 520, 521, 524, 526, 555, 556, 565
Schaller István II. 577
Schedl, szeszgyáros III. 714
Schell Péter br. III. 996
Schellenberg, Jan I. 318
Scherer Lajos III. 883
Scherfenberg tábornok II. 510
Schickedanz Albert III. 811
Schlesinger Jakab III. 749
Schlik, Franz von, gr. III. 690, 691, 693, 695
Schlick Ignác II. 658, 730
Schlick, Leopold gr. II. 529, 530, 531
Schmerling, Anton, lovag III. 704, 706, 724, 725, 728, 732—734
Schmidfeld br. tábornok II. 603, 604
Schmittner, Franz Leopold II. 574
Schnaidpöck, Hans I. 345
Schober osztrák kancellár III. 912
Schoenfeld, Arthur IV. 1022, 1025
Schönaich, Franz von III. 811
Schönberg György I. 289, 304
Schönborn gr. család II. 633
Schönherz Zoltán III. 971, 975, 978, 988; IV. 1030, 1110
Schönleben György II. 509
Schöpf, Johann Nepomuk II. 589
Schöplin Aladár III. 948; IV. 1020
Schöplin Gyula III. 923
Schroett, Erasmus II. 591
Schulek Frigyes III. 790, 801
Schuller Mihály II. 637
Schultz, Daniel II. 445
Schulz, Johann Valentin II. 506
Schuschnigg, Kurt III. 932, 933, 941, 944, 947, 949, 950
Schuster János II. 639
Schüle Ferenc II. 641
Schütz Antal III. 990, 994
Schwandtner János György II. 571
Schwartner Márton II. 616
Schwarz Dávid III. 795
Schwarzenberg, Adolf br. II. 418
Schwarzenberg, Felix hg III. 689, 692, 707, 709
Schwarzenberg, Karl hg II. 628, 629, 630; III. 707
Schweidel József III. 702
Schwendi, Lazarus II. 395, 397
Schwetlik, Franz II. 532
Scipio Asiagenus I. 19
Scitovszky Béla III. 885, 901, 902
Scitovszky János esztergomi érsek III. 700, 703, 714, 724
Scitovszky Tibor III. 893, 896
Scoleri, Filippo ld. Ozorai Pipó
Sebestyén esztergomi érsek I. 80
Sebestyén Artúr III. 841
Seckendorf, Friedrich Heinrich gr. II. 566
Sedgewick, Zachariah II. 522, 526
Sedky, Ismail pasa III. 922
Sedlnitzky, Joseph gr. II. 633
Seghers, Anna IV. 1136
Segner János András II. 572
Seiden Ármin, III. 890
Seidler, Ernst von, br. III. 834
Sekou Touré IV. 1119
Sembery Imre III. 686
Semmelweis Ignác IV. 1119
Semprun, Jorge IV. 1113
Sennyey István br. II. 529, 551
Sennyey Pál br. III. 730, 734, 736, 737, 754, 759
Septemcastrensis, captivus ld. Magyarországi György
Septimius Severus, Lucius I. 27, 28
Şerban Konstantin havasalföldi vajda II. 475, 478
Şerban Radu havasalföldi vajda II. 439, 440
Serédi Gáspár főkapitány II. 374, 375
Serédi Jusztinián esztergomi érsek III. 905
Serényi Béla gr. III. 818, 823, 834, 836
Seuler Márton II. 537
Severini, Jan II. 582
Sforza család I. 284
Sforza, Bianca I. 311, 314, 315, 319, 322
Sforza, Gian Galeazzo Maria hg I. 313, 315
Sforza, Lodovico hg I. 311

Sforza-Pallavicini generális II. 385
Shakespeare, William III. 767
Shapiro, Henri IV. 1123
Sharma, Y. IV. 1122
Shaw, George Bernard III. 877, 950
Siban mongol vezér I. 147, 148
Sickingen, Damian gr. II. 547
Siderius János II. 418
Sidló Ferenc III. 830, 878
Sieniawski, Adam Mikolaj gr. II. 526
Sigray Jakab gr. II. 611, 612, 613
Sigrist, Franz II. 591
Sik Endre IV. 1091, 1136
Sík Sándor III. 967, 981; IV. 1029
Siklósi Norbert IV. 1103, 1118
Silberberg Ignác III. 791
Simai Kristóf II. 604
Simeon bolgár cár I. 52, 67, 72
Simion, Ştefan II. 471
Simon (Bánk nádor veje) I. 131
Simon erdélyi vajda I. 132
Simon győri ispán I. 142
Simon István IV. 1092, 1104, 1113, 1130
Simone, Giulio de I. 340
Simonffy Tóth Ernő III. 998
Simonides, Jan II. 496
Simonyi Ernő III. 765
Simonyi Henri III. 845, 870
Simonyi Iván III. 773
Simonyi Lajos br. III. 759, 760, 762
Simonyi Zsigmond III. 784
Simonyi-Semadam Sándor III. 871, 872
Simor János esztergomi érsek III. 739, 784
Simunich, Balthasar br. III. 690, 691, 693
Sina György br. II. 648
Singriener (Singrenius), Johann I. 339, 341
Sinibaldus, Antonius I. 316
Sinka István III. 981, 987
Sinkó Ervin III. 891; IV. 1066, 1103, 1112
Sinkó István IV. 1096
Sinzendorff, Philipp Ludwig gr. II. 560
Sipőcz Jenő III. 876, 901, 921
Sirokai Miklós erdélyi vajda I. 207
Siskowicz József br. II. 579, 580
Sisman János bolgár cár I. 219
Sixtus, IV. pápa I. 293, 294, 296—299, 301, 303—307
Sixtus pármai hg III. 833
Sixtus esztergomi kanonok I. 166
Sjeničaki István bán I. 204
Skerlecz Iván br. III. 826
Skolnik József III. 975, 978
Skytte, Bengt II. 472
Slavici, Joan III. 774, 778, 780
Smaragd kalocsai érsek I. 158, 159, 161
Smith, J. III. 892
Smith, Walter Grafton II. 638
Smuts, Jan Christian III. 854, 855
Soběslaw, I. (Přemysl) cseh fejedelem I. 104, 106
Soběslaw, II. cseh he I. 117, 118
Sobieski, Jan, ld. III. János lengyel király
Sofronie kalugyer II. 577, 578
Sokčević, Josip br. horvát bán III. 722, 724, 726, 741
Sokorópátkai Szabó István III. 867, 869, 872, 874
Solichon Antal II. 658
Solohov, Mihail A. IV. 1101, 1118
Solt Ernő IV. 1044
Solymosi Eszter III. 771
Solymossy testvérek II. 637
Solymosy Lajos br. III. 858, 859
Sólyom fia Pósa ld. Pósa
Sólyom László III. 995; IV. 1014
Sombor-Schweinitzer József III. 939
Sombori László II. 407
Somi Józsa I. 322, 327
Somkuthy József III. 943
Somló Bódog III. 798, 804, 818, 846
Somló Dezső III. 831
Somlyó György IV. 1118
Somogyi Árpád IV. 1077
Somogyi Béla III. 850, 871, 893, 896
Somogyi Gedeon II. 631, 632
Somogyi Imre IV. 1043
Somogyi József III. 730, 732
Somogyi Miklós IV. 1089, 1097, 1106, 1108, 1110
Somogyvári Gyula III. 948
Somssich József gr. III. 867, 869, 870
Somssich Pál III. 706
Sónyi Hugó, vitéz III. 949
Soós Géza III. 998
Soós Károly III. 872
Sorba fia Vajk ld. Vajk
Sós Endre IV. 1038
Souches, Louis de, gr. II. 484, 486
Sötér Ferenc II. 525
Sötér István IV. 1121
Spankau, Paris br. II. 490, 493
Spazi, Giovanni II. 386
Spazzo, Antonio II. 457
Spazzo, Pietro II. 457
Spitzmüller, Alexander von, br. III. 838

Spork, Johann II. 491
Spychalski, Marian IV. 1115, 1129
Sréter János II. 551
Srobár, Vavro III. 796, 812, 858
Stadion, Joseph Philipp II. 622, 626
Stancaro, Francesa II. 380, 388 Starčević Ante III. 744
Starčević, Mile III. 814
Starhemberg, Guido gr. II. 526, 539, 543
Starhemberg, Maximilian gr. II. 543
Starhemberg, Rüdiger gr. II. 490
Stark Izidor III. 841
Statileo János erdélyi püspök II. 363, 364, 375
Stawiński, J. IV. 1127
Stefán Ágoston III. 855, 860
Stefan Gheorghe moldvai vajda II. 473, 475, 477
Stefanik, Milan Rastislaw III. 830
Stein, Georg von I. 304, 305, 307, 314
Steinacker, Edmund III. 761
Steinbeck, John IV. 1092, 1109, 1118
Steindl Imre III. 793, 801
Steindlein Sándor III. 901
Steinmetz Miklós IV. 1013
Steinville, Stephan von, gr. II. 547
Stepney, George II. 534
Stiborici Stibor, id. I. 233, 234, 236, 238, 243, 245, 255
Stiborici Stibor, ifj. I. 251, 252, 255
Stingl Vince II. 638
Stjepanić család I. 197
Stojadinović, Milan III. 945, 947
Stock, Johann Martin II. 590
Stocker Lőrinc II. 559
Stollár Béla IV. 1013
Stoph, Willi IV. 1126
Stosz, Veit ld. Stwosz
Stöckel Leonhard II. 372—381
Stöger-Steiner, Rudolf von III. 833, 843
Strabon I. 19
Strassburg, Paul II. 460
Strassoldo, Carlo II. 495, 496
Stratimirović, Djordje III. 698
Strattmann Eleonóra II. 547
Strauss, Johann ifj. II. 664
Strein, ezredes II. 429
Strém Miklós III. 880
Stremayr, Karl von III. 766
Stresemann, Gustaw III. 905
Stróbl Alajos III. 787, 810
Stromfeld Aurél III. 856, 857, 861, 866
Strossmayer, Josip Juraj III. 807
Stúr, Ludovit II. 651, 658, 662
Sturdza, Dimitrie III. 773
Stürgkh, Karl gr. III. 822, 832
Stwosz, Wit (Veit Stosz) I. 331
Subić család I. 193, 197, 198
Subić Mladen I. 193, 197
Subić Pál ld. Brebiri (Subić) Pál
Sugár Andor, III. 905
Sugár Rezső IV. 1066, 1070, 1074
Sugár Tivadar III. 839
Suhajda, L'udovit II. 645
Suky Benedek I. 260
Sulek, Boguslav II. 660
Sulyok Dezső IV. 1027, 1029, 1038
Supka Géza IV. 1019
Šupljikac, Stevan III. 682, 688, 690, 691
Suppé, Franz von III. 783
Súr vezér I. 75
Surányi Miklós III. 994
Surdis ld. De Surdis
Suvalov Pjotr Alekszandrovics gr. III. 779
Sütő András IV. 1139
Svehla, Jan I. 285, 286
Svoboda, Ludovik IV. 1129
Sylvester János II. 363, 368, 371, 374

Szabados Sándor III. 854, 857, 877, 885
Szabardi Mátyás váradi püspök II. 387
Szabatkai Mihály I. 337
Szablik István II. 594
Szabó Árpád IV. 1039
Szabó Dezső III. 864, 877, 878, 883, 888, 891, 895, 899, 902, 909, 918, 925, 934, 981, 1000; IV. 1020, 1038
Szabó Dezső (a Csemadok főtitkára) IV. 1124
Szabó Ervin III. 805, 807, 809, 817, 839
Szabó Ferenc IV. 1041, 1046, 1054, 1058, 1061, 1066, 1077, 1098
Szabó Gergely IV. 1029, 1066, 1079, 1081
Szabó Gyula IV. 1124
Szabó Imre jogász IV. 1115
Szabó Imre miniszter III. 862
Szabó István IV. 1055, 1059, 1137
Szabó István, nagyatádi ld. Nagyatádi Szabó
Szabó István, sokorópátkai ld. Sokorópátkai Szabó
Szabó János IV. 1062, 1071, 1086
Szabó Kálmán IV. 1013

Szabó Kornél III. 888
Szabó Lőrinc III. 902, 905, 925, 936, 945, 950, 963, 992; IV. 1040, 1090, 1100
Szabó Magda IV. 1098, 1109, 1113, 1127, 1134
Szabó Márton II. 596, 598
Szabó Oreszt III. 845, 847, 848, 853
Szabó Pál, ifj. II. 658, 664
Szabó Pál író III. 915, 929, 950, 964, 971, 978, 989, 992, 994; IV. 1029, 1040, 1043, 1046, 1049, 1053, 1054, 1056, 1058, 1070, 1072, 1073, 1075, 1090, 1092, 1094, 1100, 1116, 1118, 1122, 1132, 1135, 1139
Szabó Vladimir IV. 1070
Szabó Zoltán miniszter III. 858
Szabó Zoltán író III. 948, 950, 964, 967, 987; IV. 1018, 1022, 1119, 1126
Szabóky Alajos III. 892
Szabolcs Ottó IV. 1118
Szacsvay Imre III. 702
Szacsvay Sándor II. 596
Szák nb. Barc fia Miklós nádor I. 131, 134, 135, 136, 139, 148
Szakasits Árpád köztársasági elnök III. 964, 982, 989, 993, 995, 998; IV. 1016, 1017, 1018, 1019, 1021, 1022, 1024, 1027, 1031, 1033, 1036, 1037, 1039, 1041, 1043, 1044, 1050, 1052, 1055, 1078, 1103, 1105, 1109
Szakváry Emil III. 997
Szaladin szultán I. 121
Szalaházy Tamás egri püspök I. 346, 347; II. 361—363, 366
Szalai András IV. 1051, 1080
Szalai Béla IV. 1068, 1071, 1073, 1076
Szalai Pál II. 498
Szalárd vezér I. 71
Szalárdi János II. 482
Szálasi Ferenc III. 947, 950—952, 954, 956, 970, 976, 997, 999; IV. 1017, 1023
Szalay András III. 774
Szalay Imre III. 777
Szalay László II. 651, 653, 658, 664; III. 682, 685, 689, 690, 710, 715, 730
Szalkai László esztergomi érsek I. 317, 339, 345—348, 350
Szalma István III. 867
Szalók bolgár követ I. 76
Szalóme (Salome) lengyel hgnő I. 131, 134
Szalontai György II. 520, 525
Szamuely László III. 863, 871
Szamuely Tibor III. 848, 853—856, 858, 860, 861, 864; IV. 1125
Szaniszló, II. Ágost (Poniatowski) lengyel király II. 606, 609, 614
Szántai István III. 371
Szántai Lack Jakab I. 239
Szántai Lukács I. 233
Szántó Béla III. 853, 857, 869, 885
Szántó Zoltán III. 903, 905, 942; IV. 1080—1083
Szántó Kovács János III. 789, 791
Szapáry Gyula gr. III. 755, 758, 765, 781, 783, 786
Szapolyai (Zápolyai, Zápolya) család I. 276, 295; III. 370
Szapolyai Borbála lengyel királyné I. 333
Szapolyai György I. 336, 350
Szapolyai Imre I. 276, 277, 279, 282, 284, 285, 288, 311, 313
Szapolyai István I. 296, 297, 304, 316, 318, 320, 324, 325, 333
Szapolyai János (ld. még I. János magyar király) I. 328, 332—338, 340, 342, 343, 346, 348—350
Szappanos István III. 814, 818
Szappanos János II. 430
Szarka Károly IV. 1108
Szárkándi Anna, Wesselényiné II. 411
Szárszó Lajos III. 880
Szarvas Gábor III. 753, 784
Szász Béla III. 908
Szász Lajos III. 988, 993, 995; IV. 1026
Szász Zoltán III. 910
Szászy Béla III. 865
Szatmári György esztergomi érsek I. 324, 327, 329, 334, 338—341, 355
Szatmári Miklós mester I. 208
Szatmári Sándor IV. 1029
Szaturdzsi Mehmed pasa II. 419
Száva Mihály br. II. 529
Széchenyi Béla gr. III. 763
Széchényi Béla gr. III. 976
Széchényi Ferenc gr. II. 620, 624
Széchényi György esztergomi érsek II. 475, 488, 506, 524
Széchényi Gyula gr. III. 797
Széchenyi István gr. II. 637—643, 650—652, 654, 656, 657, 661—663, 665—668; III. 678, 679, 685, 716, 717, 720—722, 898; IV. 1098, 1124
Széchényi Manó gr. III. 797
Széchényi Pál kalocsai érsek II. 530, 532
Széchényi Rezső gr. III. 893

Széchényi Zsigmond IV. 1101
Széchy Mária II. 467, 489
Szécsen Antal gr. III. 708, 720, 723, 724, 727
Szécsényi Frank I. 232, 233, 235, 242
Szécsényi Simon I. 233, 236
Szécsényi Tamás erdélyi vajda I. 197, 207, 211, 214
Szécsi Dénes esztergomi érsek I. 259—261, 265, 269, 270, 273, 284
Szécsi Miklós országbíró I. 208, 215, 216, 220, 221, 225, 227, 228
Szeder Ferenc III. 920; IV. 1016, 1018, 1022, 1042
Szeder János III. 946
Szegedi Gergely II. 369, 371
Szegedi Kis István II. 378, 388
Szegedi-Maszák Aladár III. 990; IV. 1037
Szegedinac Pero II. 564, 565
Szejdi Ahmed pasa II. 478, 479
Székely András II. 509
Székely Béla III. 853
Székely Bertalan III. 725, 728, 738, 742
Székely Dózsa György I. 334—336
Székely Ferenc III. 818, 823
Székely István II. 371, 373
Székely István, Benczédi II. 392
Székely István filmrendező III. 918, 920, 923, 928, 930, 932, 935, 945, 951, 952
Székely Jakab I. 304, 317
Székely János I. 333
Székely József III. 716
Székely Mihály IV. 1015
Székely Miklós I. 338
Székely Mózes erdélyi fejedelem II. 421—425
Székely Mózes III. 981, 987
Szekeres Sándor III. 975, 978, 992
Szekfű Gyula III. 827, 877, 904, 908, 937, 987, 989, 992; IV. 1023, 1040
Szél Jenő IV. 1095
Szelepcsényi György esztergomi érsek II. 490, 491, 494, 500, 506
Szelestey László III. 716
Szélig Imre IV. 1042
Szelim, I. török szultán I. 333, 340
Szelim, II. török szultán II. 396, 398, 403
Szelim, III. török szultán II. 600, 604, 607, 608
Széll József III. 680, 947, 953
Széll Kálmán III. 759, 760, 765, 797, 803
Szemere Béla III. 890, 891, 907
Szemere Bertalan III. 677—679, 683, 685—687, 689, 694, 696, 697—700, 711
Szemere Pál II. 632, 637
Szemes Marianne IV. 1115
Szemes Mihály IV. 1101
Szenci Csene Péter II. 445
Szenci Kertész Ábrahám II. 465, 471
Szenci Molnár Albert II. 421, 426, 428, 434, 437, 451, 454
Szende Aladár III. 994
Szende Béla III. 755, 758—760
Szende Pál III. 827, 842, 848
Szente-Mágócs nb. Kölcse ispán I. 119
Szente-Mágócs nb. Mihály nádor I. 183
Szentei (Sárói) család I. 272
Szenteleky Kornél III. 925
Szentes János II. 623
Szent-Györgyi Albert III. 951, 989, 993; IV. 1021
Szentgyörgyi család I. 307, 312, 314
Szentgyörgyi István III. 878
Szentgyörgyi János I. 284, 287, 288
Szentgyörgyi Péter I. 199
Szentgyörgyi Péter országbíró I. 325—328, 338
Szentgyörgyi Sebus I. 199
Szentgyörgyi Tamás I. 225, 227
Szentgyörgyi Zsigmond I. 284, 287, 288
Szentirmai Izidor (Kossuth Lajos álneve) II. 665
Szent-Iványi Domokos IV. 1033
Szentjóbi Szabó László II. 614
Szentkirályi Móric III. 685, 686
Szentmarjay Ferenc II. 611—613
Szentmiklósi Pongrác I. 265, 268
Szentmiklóssy István IV. 1033, 1036
Szentpétery Imre I. 155
Szenvey József III. 703
Szép Albert I. 208
Szepesi Jakab I. 221, 222, 223, 225
Szepesi János zágrábi püspök I. 234
Szepesi Pál II. 492, 493, 494
Szepsi Csombor Márton II. 450
Szepsi Korotz György II. 441
Szerafin esztergomi érsek I. 97, 98
Szerafin fia András, ld. András, Szerafin fia
Szerb Antal III. 911, 933, 951, 985, 992; IV. 1032
Szerecsen János II. 364
Szerémi György II. 378
Szerencsés Imre I. 346, 347
Szervánszky Endre IV. 1061
Szigeti József III. 688
Szigfrid paderborni prépost I. 113
Szigligeti Ede II. 657; III. 689, 702
Szíj Bálint III. 878, 913
Szíjártó Lajos IV. 1068

Sziklai Zsigmond III. 793
Sziklay Ferenc III. 907
Szikszai Fabricius Balázs II. 397, 411
Szilágyi Dezső III. 764, 781, 783, 787, 796
Szilágyi Domokos IV. 1107, 1121, 1128, 1135
Szilágyi Erzsébet I. 273, 294, 310
Szilágyi Ferenc II. 651; III. 702
Szilágyi József III. 998
Szilágyi Lajos III. 918
Szilágyi Loránd I. 91, 129, 186
Szilágyi Mihály kormányzó I. 272—275, 277, 278
Szilágyi Sándor III. 792
Szilágyi Virgil III. 729, 730
Szilágyi Tönkő Márton II. 498
Szilárd Leó III. 933
Szilassi János II. 437
Szilassy János ötvös II. 584
Szilveszter, II. pápa I. 79
Szily János II. 607
Sziły Kálmán III. 746, 781
Szimonidesz Lajos III. 922, 933
Szimonov, Konsztantyin M. IV. 1104, 1118, 1127
Szinán csausz II. 372
Szinán nagyvezér II. 412, 414—416
Szinán szendrői bég I. 337
Szinetár Miklós IV. 1103, 111
Szinnyei József III. 785, 794
Szinyei Merse Jenő III. 945, 988
Szinyei Merse Pál III. 748, 757, 759
Szirmai Hédi III. 992
Szirmai István IV. 1067, 1085, 1097, 1106, 1111, 1117, 1123, 1124
Szirmay István II. 524, 543
Szirmay Pál II. 616
Szita János IV. 1049
Szkander bég (Castriota György) I. 288
Szkárosi Horvát András II. 376
Szkender boszniai pasa I. 327
Szkender pasa II. 442, 443, 445
Szkoblics (Skoblić) Markó (György) I. 341
Szlatinay Sándor III. 965, 969
Szlavóniai György I. 225
Szlávy József III. 752, 755, 758, 768, 772
Szmolényi Nándor III. 747
Szobek András IV. 1072
Szobi Mihály I. 349
Szofoklész III. 769
Szokolay Sándor IV. 1115
Szokollu Mehmed nagyvezér II. 384—386, 395, 396
Szokollu Musztafa budai pasa II. 396, 397
Szolártsik Sándor II. 612, 614
Szolnay Sándor III. 918
Szolnok ispán I. 85
Szolnoki István IV. 1032
Szombathelyi Ferenc III. 984; IV. 1031
Szomory Dezső III. 792, 837, 904, 940
Szondi Pál kanonok II. 391
Szondy György II. 386
Szögyény László II. 659; III. 692, 707
Szöllősi Jenő III. 997; IV. 1025
Szöllősy András IV. 1126
Szőnyi Endre III. 918
Szőnyi István IV. 1066, 1070
Szőnyi Tibor IV. 1050, 1051, 1080
Szőts István III. 989; IV. 1041
Sztálin, Joszif Visszárionovics III. 885, 987, 991, 994, 996; IV. 1015, 1021, 1049, 1051, 1052, 1056, 1061, 1065, 1067, 1077
Sztambulov, Stefan Nikolov III. 789
Sztárai Mihály II. 378, 383, 388, 392
Sztáray Kristóf gr. II. 616
Sztáray Mihály gr. II. 588
Sztárón Sándor III. 910
Sztepánov, P. D. I. 62
Szterényi József br. III. 836, 851, 892, 905, 912, 917
Sztójay Döme III. 954, 993; IV. 1026
Sztracimir János bolgár fejedelem I. 218, 220
Sztranyavszky Sándor III. 923, 932, 936, 949, 954, 962
Sztyepnyak-Kravcsinszkij, Sz. M. IV. 1075
Szugyiszláv bojár I. 138, 140, 141
Szuhai István váci püspök II. 418
Szukarno, Ahmad IV. 1098
Szulejmán szultán I. 340, 341, 348; II. 361, 363, 364, 366—369, 371—374, 376—378, 380, 382, 383, 386—389, 393, 395, 396
Szulejmán nagyvezér II. 509, 510
Szulejmán budai pasa II. 420
Szulejmán temesvári pasa II. 418
Szurdi István IV. 1124, 1126, 1127
Szurmay Sándor III. 826, 834, 836, 851, 975
Szuvorov, Alekszandr Vasziljevics gr. II. 612, 617
Szübeetej mongol vezér I. 148
Szürmeli Ali pasa nagyvezér II. 518
Szüry János III. 865
Szűcs János IV. 1119
Szűcs Lajos IV. 1059
Szvatopluk morva fejedelem I. 51, 52, 66, 67
Szvatopluk (Přemysl) cseh hg I. 100, 101
Szventszláv Jakab bolgár cár I. 158, 159, 160, 161

Szverdlov, Jakov Mihajlovics III. 843
Szverdlova, K. Ty. IV. 1099
Szviridov, G. V. IV. 1029, 1036
Szvatopolk, II. Izjaszlavics kijevi nagyfejedelem I. 98, 99
Szydłowiecki, Krzysztof I. 344
Szegedi Veres Gáspár II. 407

Taaffe, Eduard gr. III. 739, 744, 747, 766, 788
Tabéry Géza III. 904, 994
Tabourot, Étienne II. 394
Tagliazucchi, G. IV. 1131
Tagányi Károly III. 790
Tahy család II. 402
Tahy Ferenc II. 387
Tahy István III. 808
Takách-Tolvay József gr. III. 933
Takács Ferenc iparügyi miniszter IV. 1013
Takács József földművelésügyi miniszter III. 862
Takács József IV. 1018, 1019
Takeo, Miki IV. 1127
Taksony magyar fejedelem I. 74, 76, 77
Talleyrand, Charles-Maurice II. 626
Tallgren I. 58
Tallián Béla III. 804
Tallóci János (Jován) I. 259, 265
Tallóci Mátyus (Matko) I. 255, 265
Tamás nádor I. 114, 120
Tamás esztergomi érsek I. 137
Tamás esztergomi érsek († 1321) I. 189—192, 197
Tamás kancellár I. 130
Tamás alkancellár I. 129
Tamás István bosnyák király I. 263, 269, 276, 277, 279
Tamás kamanci altarista I. 249, 256
Tamás superintendens II. 388
Tamás Aladár III. 897, 904, 919
Tamási Áron III. 899, 911, 918, 925, 933, 934, 936, 937, 940, 945, 963, 970, 971, 979, 985, 987, 989, 1000; IV. 1018, 1053, 1098, 1107, 1112, 1122, 1127, 1128
Tamási János I. 239
Tammsaare, A. H. IV. 1095
Tampius Flavianus helytartó I. 22
Tánczos Gábor III. 944
Táncsics Mihály II. 665; III. 677, 679, 684, 692, 694, 697, 716, 722, 723, 729, 740, 746, 747, 775; III. 984
Tangl Ferenc III. 821
Tannstetter (Collimitius), Georg I. 335
Tar Zerind I. 78
Tarczai Lajos III. 805
Tárczay János I. 327
Tardieu, André III. 919, 920
Tardos Tibor IV. 1086, 1090
Tarhos (Dursac) vezér I. 71
Tari Lőrinc I. 244
Tárnok Péter I. 327
Tartsay Vilmos III. 999
Tasnádi Nagy András III. 952, 961, 965, 970
Tatamér alkancellár I. 201
Tatár Ferenc III. 880
Taurinus (Stieröxel) István I. 340
Tausch, Christoph II. 551
Tausz János IV. 1081, 1087, 1088, 1102, 1119
Taxis család. II. 362
Tegethoff, Wilhelm von III. 737
Tehel Lajos II. 633
Tekus fia István I. 176
Telcs Ede III. 814
Telebuga tatár kán I. 178
Telegdi Borbála II. 437
Telegdi Csanád esztergomi érsek I. 202, 206, 211
Telegdi Miklós II. 394, 405, 408
Telegdi Tamás esztergomi érsek I. 219, 221, 223
Telekessy Imre főkapitány II. 391
Telekesy István egri püspök II. 529
Teleki család II. 585
Teleki Ádám gr. III. 685, 686
Teleki Béla gr. III. 978
Teleki Blanka grnő III. 707, 711, 715
Teleki Géza gr. IV. 1013, 1018, 1021
Teleki József gr. II. 640, 653
Teleki József erdélyi főkormányzó III. 679, 680, 710
Teleki László gr. II. 659, 662, 664, 652; III. 685, 694, 697, 704, 718, 719, 724, 726, 727
Teleki Mihály kancellár II. 481, 493—499, 510. 511, 514
Teleki Mihály gr., kővári kapitány II. 531
Teleki Mihály gr. III. 961, 965, 978
Teleki Pál gr. III. 847, 859, 861, 870, 872, 874, 876, 877, 879, 880, 954, 960, 961, 965, 966, 968, 969, 970—976, 979, 980
Teleki Róza grnő II. 649
Teleki Sámuel gr. II. 605, 607, 615, 617, 652
Teleki Sámuel gr. Afrika-utazó III. 779
Teleszky János III. 823, 826
Temesvári István II. 402
Temesvári Pelbárt I. 324, 325
Tenzo bíboros I. 94
Teodorik milkói püspök I. 139, 146

Térfi Béla III. 866, 882
Terkán Lajos III. 806
Tersánszky Józsi Jenő III. 891, 895, 902, 933, 940, 945, 951, 963, 985, 989, 992, 1000; IV. 1020, 1040, 1053, 1077, 1090, 1094, 1128, 1132
Tertyánszky Dániel II. 585, 589
Tertyánszky Kálmán III. 890
Terzi gr. II. 509
Tessedik Sámuel II. 594
Tétényi nb. Marcell udvarispán I. 128, 130
Tétényi Péter I. 241
Tattauer, Wilhelm I. 315
Teuffel, Erasmus
Teuffenbach, Christoph II. 412, 413
Thalaba Máté II. 544
Thaly Kálmán III. 768, 805
Thalheimer, E. III. 881
Than Károly III. 724, 749
Than Mór III. 683
Thavonath Lajos br. II. 522
Theoderich, I. (Nagy) osztrogót király I. 42
Theodor avar kagán I. 47
Theodora Komnéné I. 120
Theodosius, I. (Nagy) római császár I. 38
Theodosius, II. római császár I. 40
Theophann görög hgnő I. 77
Theotmár salzburgi érsek I. 69
Thierry, Adolf br. III. 720, 723
Thinnfeld, Ferdinánd lovag III. 709
Thirring Gusztáv III. 887
Thiudimer osztrogót király I. 42
Thoma József II. 635
Thomas, Jan II. 481
Thorismud osztrogót király I. 40
Thornallyay János I. 336
Thoroczkay István II. 529, 531, 532
Thököly Imre felső-magyarországi, majd erdélyi fejedelem II. 491, 492, 496, 498, 499 — 510, 515, 518, 520, 522, 524 — 527, 531, 537
Thököly István gr. II. 491
Thugut, Johann Amadeus br. II. 610, 618
Thun und Hohenstein, Franz gr. III. 796, 797
Thun und Hohenstein, Leo von gr. III. 700, 709, 713, 714, 720, 723
Thungen, Nicolaus I. 303
Thuránszky Pál III. 940
Thurn, Matej gr. II. 447, 448
Thuróczi ld. Turóczi is
Thuróczi Benedek II. 444
Thuróczy János I. 150, 226, 228, 230, 314, 350
Thuróczy Miklós I. 350
Thury György II. 396, 401
Thurzó család I. 323, 377, 393, 401
Thurzó Elek tárnokmester, II. 361—363, 366—370, 375, 376
Thurzó Elek I. 346, 347
Thurzó Gergely zalavári apát I. 330
Thurzó György gr. nádor II. 429, 433—435, 437, 438, 440, 441, 444
Thurzó György I. 322, 323
Thurzó Imre gr. II. 449, 451
Thurzó János I. 297, 322, 323
Thurzó Szaniszló gr. II. 447, 452, 453
Thúz János, Laki I. 286, 291, 301, 306
Thúz Osvát I. 306, 325
Tiberius Constantinus, II. császár I. 44
Tiborc Zsigmond III. 831
Tige, Jean-Charles II. 531, 532, 541
Tihanyi Kálmán III. 908
Tihanyi Lajos III. 839
Tildy Zoltán köztársasági elnök III. 971, 990, 995, 996; IV. 1014, 1022—1025, 1033, 1036, 1041, 1044, 1081 –1083, 1092, 1095
Tildy Zoltán ifj. IV. 1120
Tilly, Johann gr. II. 429, 430, 453
Timon Ákos III. 832
Tímár István IV. 1071
Tímár József IV. 1096
Tímár Mátyás IV. 1106, 1119, 1126
Timon Sámuel II. 526, 554
Timót zágrábi püspök I. 176
Timur Lenk I. 238
Tinódi (Lantos) Sebestyén I. 244; II. 370, 388, 390, 403
Tirpitz, Alfred von
Tiso, Jozef III. 957, 959, 966
Tisza István gr. III. 803—805, 807, 817, 823, 826—828, 833, 839, 842, 874, 877, 878
Tisza József IV. 1065, 1068
Tisza Kálmán III. 727, 737, 739, 743, 758—760, 763 –765, 777, 781—783, 801
Tisza Lajos II. 662; III. 752, 755, 787
Tito, Joszip Broz III. 982, 991; IV. 1017, 1040, 1079, 1082, 1083, 1091, 1114, 1119, 1125
Tittel Pál II. 640
Titulescu, Nicolae III. 892, 930
Tivadar győri püspök I. 185
Tódor podóliai hg I. 243
Todorović, Kuzman III. 691
Toggenburg, Georg gr. III. 713

Togliatti, Palmiro III. 939
Tojgun budai pasa II. 388, 389
Tokaji Ferenc II. 520
Toldi Miklós I. 218
Toldy Ferenc II. 647, 708, 713, 715, 735
Tolhoff, Janus I. 293
Tolnai Dali János II. 465
Tolnai Gábor IV. 1089
Tolnai Lajos III. 756, 766, 772
Tolnai Máté apát I. 326, 333
Tolnay Kornél III. 901
Tolsztoj, Alekszej Nyikolajevics IV. 1092, 1130
Tolsztoj, Lev Nyikolajevics IV. 1075, 1095, 1099
Tolsztov, Sz. P. I. 54
Tolvay Ferenc II. 541
Tomaj nb. Dénes fia Dénes nádor I. 143, 144, 147, 148
Tomašik, Samo II. 645
Tomassich Miklós III. 803, 818
Tombor Jenő III. 992; IV. 1024
Tomcsány József II. 667
Tomcsányi Vilmos Pál III. 874, 879, 881
Tomić, Jaša III. 778
Tomini, Narita IV. 1114
Tomori Pál I. 329, 333, 340, 344, 346, 348—350
Tompa László III. 975
Tompa Mihály III. 706, 708
Tomza István, II. moldvai vajda II. 442
Tonhauser Pál III. 992
Tonjukuk türk kormányzó I. 64
Tordai Demeter II. 388, 389
Tordai Sándor András II. 405
Torkos András II. 547
Torkos Justus János II. 571
Torma András vicebán I. 341
Tormás vezér I. 74
Tormássy János II. 646, 647
Tormay Cecil III. 883, 887, 937
Torre család II. 462
Torstensson, Leonhard gr. II. 466, 467, 469
Tost Gyula III. 810
Tóth Aladár III. 950
Tóth Árpád III. 827, 990
Tóth Ede III. 759
Tóth János III. 836, 837
Tóth Kálmán III. 722, 732
Tóth Lajos III. 867
Tóth Lőrinc I. 208
Tóth Mihály II. 385
Tóth Tihamér III. 948, 955, 987
Tóth Vilmos III. 752, 755
Tótfalusi (Misztótfalusi) Kis Miklós II. 514, 521
Tótsolymosi Apród János I. 226, 295
Tököly Száva II. 649
Tömörkény István III. 825
Törő Imre IV. 1119
Törő Pál II. 575
Török Bálint I. 341, 342; II. 363, 364, 372, 373, 374
Török Gábor II. 664
Török Ignác III. 702
Török Imre, I. 312, 333, 337
Török János, enyingi, főispán II. 383
Török János szerkesztő († 1874) III. 722
Török János tanár († 1854) III. 711, 712
Török Pál III. 990
Török Sophie III. 967
Tőrös János II. 468
Törs Tibor III. 962
Törtel, kun vezér I. 181
Töry Gusztáv III. 837
Traianus római császár I. 23, 24
Traianus Decius római császár I. 31
Tranowsky Girjik II. 462
Trattner, Johann Thomas II. 593, 633
Trautmann Rezső IV. 1088, 1102, 1119, 1126
Trauttmansdorf, Ferdinand gr. II. 618
Trautmannsdorf, Maximilian II. 505
Trefort Ágoston II. 667; III. 752, 758—760, 762, 775, 776, 780
Trenck, Friedrich br. II. 605
Tribuno, Pietro velencei dózse I. 68
Triolet, Elza IV. 1104
Trockij, Lev Davidovics III. 904, 905
Troger, Paul II. 659, 570
Trpimirović-dinasztia I. 94
Truman, Harry S. IV. 1018, 1021, 1034, 1045
Trumbić, Ante III. 829, 834
Turahán bég I. 262
Turisind gepida király I. 43
Turidmod I. 43
Turóczi ld. Thuróczi is
Turóczi László II. 562
Turoy fia Péter ld. Péter, Turoy fia
Turtko István, I. szerb és bosnyák király (ld. még Kotromanić Turtko) I. 224, 229—231
Türje nb. Dénes nádor I. 143, 150, 151
Türje nb. Fülöp esztergomi érsek I. 158, 159—161, 163, 164, 166
Türk György II. 662
Türr István III. 722, 751, 788

Tvrtko István, II. bosnyák király I. 239, 242, 243, 249, 250, 255
Tyno fia János I. 179
Tyereskova, V. V. IV. 1109

Ugoccione János I. 182
Ugoleto, Taddeo I. 293, 298
Ugrin kalocsai érsek I. 129, 138—140, 147
Ugron Gábor III. 770, 777, 783, 788, 790, 793, 806, 895
Ugron István III. 886, 913
Uitz Béla III. 839, 873
Újházy László III. 695
Újhelyi Szilárd III. 953; IV. 1059
Újlaki Bálint I. 249, 256
Újlaki Ferenc győri püspök, II. 383
Újlaki István I. 252
Újlaki Lőrinc hg I. 318, 322, 323, 339
Újlaki Miklós bosnyák király I. 260, 265, 266, 268, 270—273, 275, 284, 289, 293, 294
Újlaki Ugrin fia Miklós I. 216
Ukraincev, Jemeljan Ivanovics II. 545
Ulain Ferenc III. 867, 890, 891
Ulászló, I. cseh fejedelem I. 102
Ulászló, II. cseh fejedelem, majd király I. 108, 114, 115
Ulászló, I. cseh kir. I. 288, 290, 291—297, 300—303, 309, 312, 315—318 (a továbbiakban ld. II. Ulászló magyar király)
Ulászló Herman, I. lengyel fejedelem I. 93, 96
Ulászló, I. lengyel király I. 189, 196, 202
Ulászló, II. lengyel király I. 228, 230—233, 235, 237, 243—245, 248—250, 252
Ulászló, III. lengyel király (ld. még I. Ulászló magyar király) I. 257—259
Ulászló, IV. lengyel király II. 471
Ulászló, I. magyar király (ld. még III. Ulászló lengyel király) I. 260—264, 270
Ulászló, II. magyar király (ld. még I. Ulászló cseh király) I. 319—338
Ulászló sziléziai fejedelem
Ulbricht, Walter IV. 1113, 1126
Uldin hun „regulus" I. 39
Ulema boszniai pasa II. 377, 378, 385
Ullmann Móricz II. 653
Ulrik salzburgi érsek I. 156
Ulrik karintiai hg I. 156
Ulrik, III. karintiai hg I. 163
Umbe bíboros I. 87
Unger, Josef III. 726
Unger Mátyás IV. 1118
Ungleich Fülöp II. 552
Ungnad Kristóf horvát bán II. 405, 410
Unkelhäusser Károly III. 834—836
Upor László I. 319
Urbán Ernő IV. 1069, 1071, 1099
Urban, Karl III. 691, 693
Uroš, I. szerb király I. 162
Uroš István, II. szerb király I. 194—197
Uroš István, III. szerb király I. 197, 199, 202
Uroš, I. szerb nagyzsupán I. 105, 109
Uros pannonhalmi apát I. 134, 137, 142
Uros tihanyi apát I. 130
Uros (Álmos hg híve) I. 102
Uros fia János ld. János, Uros fia
Uszta Gyula III. 995
U Thant IV. 1109, 1134
Utyeszenics (Martinuzzi) György (Fráter György) II. 368, 371—385, 387, 389
Uzun Hasszán türkmén fejedelem I. 294, 295, 296
Uzsai János kanonok I. 212

Ürményi József személynök II. 588, 589, 612, 614, 628
Ürményi József alnádor III. 730

Váci Mihály IV. 1101, 1104, 1113, 1118, 1130
Váci Pál I. 297
Vági István III. 892, 896, 897, 901, 905
Vágó Béla III. 852, 854, 855, 863
Vágó Géza III. 828
Vágó József III. 812
Vágó László III. 812
Vágó Pál III. 974, 975
Vágvölgyi Tibor IV. 1042
Vahot Imre II. 653
Vajda Imre IV. 1037, 1050, 1056
Vajda János III. 714, 730, 911, 994
Vajda László III. 939, 941, 950, 954, 958
Vajda Péter II. 651
Vajk, Sorba fia (Hunyadi Vajk) I. 243
Vajna Gábor III. 997, 999; IV. 1025
Vajthó László III. 981
Vakanovich Antal III. 754, 757
Valamir osztrogót vezér I. 41
Valens római császár I. 37, 38
Valentinianus római császár I. 37, 38
Valentinianus, III. római császár I. 40
Valentiny Ágoston IV. 1013, 1021, 1032
Valero család II. 588

Valeró-fivérek III. 689, 708
Valkai András II. 403
Váller Antal II. 661
Vályi András II. 615
Vályi András II. 606
Vályi Péter IV. 1126
Vámbéry Rusztem III. 849, 850, 876, 891, 902, 910
Vancea, Ion III. 744
Vanczák János III. 842, 860, 883
Vandamme, Dominique II. 630
Vandervelde, Emil III. 897, 917
Vannay László III. 918, 921
Vannius markomann király I. 22
Vántus Károly III. 853, 854, 868, 877
Vanzetti, B. III. 904
Várady Gábor III. 727
Váradi József III. 990
Váradi László III. 896
Váradi Péter I. 300, 304, 307, 310, 318, 321
Várday Aladár I. 313
Várday Ferenc I. 340, 343
Várday István I. 282, 285, 287, 292
Várday Miklós I. 313
Várday Pál esztergomi érsek I. 346, 347; II. 361, 363, 370, 376, 377—380, 382
Varga Béla IV. 1022, 1037, 1136
Varga Jenő III. 849, 851, 853, 855, 860, 863, 870; IV. 1038, 1108, 1113, 1118
Varga József III. 968, 970, 980
Variházi Oszkár IV, 1016
Varjasy Lajos III. 858, 859, 861
Várkonyi István III. 793—796, 810
Várkonyi Zoltán IV. 1062, 1073, 1077, 1097, 1098, 1105, 1117, 1124
Várnai Dániel III. 883
Várnai Zseni III. 908; IV. 1099, 1101
Varsányi István I. 272
Vas Gereben (Radákovics József) III. 682
Vas István IV. 1094, 1109, 1116, 1127, 1128, 1134, 1139
Vas Judit IV. 1120
Vas Zoltán III. 880, 898, 899, 901, 977, 997; IV. 1016, 1019, 1020, 1024, 1050, 1059, 1067
Vas-Witteg Miklós IV. 1015
Vásárhelyi András I. 331
Vásárhelyi Miklós IV. 1092
Vásárhelyi Pál II. 643, 661
Vásári Miklós esztergomi érsek I. 211, 216
Vásári Tamás I. 215
Vásáry István III. 1000; IV. 1013, 1021, 1027
Vass Istvánné IV. 1111, 1118
Vass János III. 848
Vass József III. 874, 879, 885, 908, 913
Vasvári Pál III. 681, 683, 692
Vaszary Gábor III. 937, 948, 955, 988
Vaszary János III. 947, 949—951, 992
Vaszary Kolos esztergomi érsek III. 785, 824
Vaszilkó terchovlji orosz fejedelem I. 96
Vata I. 85
Vata (Álmos hg híve) I. 102
Vata fia János ld. János, Vata fia
Vatai László IV. 1033
Vaudemont, Charles hg II. 520
Vay Ábrahám gr. II. 657, 658
Vay Ádám II. 524, 529, 531, 551
Vay László II. 524
Vay László br. III. 965, 977
Vay Mihály II. 513, 524
Vay Miklós br. III. 683, 686, 724, 726, 727
Vazul magyar herceg I. 83, 85
Vázsony nb. Atyusz udvarispán I. 132
Vázsony nb. Lodomér esztergomi érsek I. 174
Vázsony János III. 904
Vázsony Vilmos III. 790, 799, 834—836, 868, 900
Vecchietti, T. IV. 1131
Vecellin lovag I. 78
Vécsey Károly gr. III. 692, 694, 699, 701, 702
Veesenmayer, Edmund III. 993
Vég Béla IV. 1068, 1071
Velasco minorita szerzetes I. 154, 159
Velebit, Vladimir IV. 1107
Velics László III. 938
Vels, Leonhard II. 370, 373
Veltwyck, Gerhard II. 380
Vencel, I. cseh király I. 154
Vencel, II. cseh király I. 185, 188, 189
Vencel, III. magyar majd cseh király I. 185, 188, 190
Vencel, IV. cseh király I. 218, 224, 227, 228, 230, 232, 234, 236, 237, 239, 244, 248
Venizelosz, Elefteriosz III. 910
Venturi, Marcello IV. 1127
Vér András I. 321
Vér Imre III. 882; IV. 1018
Veracius Constantius ld. Ráday Pál
Verancsics Antal esztergomi érsek II. 371, 373, 376, 387, 388, 400, 401, 402
Verancsics Faustus csanádi püspök II. 416, 430, 445
Veres Balázs II. 396
Veres József IV. 1108, 1119, 1126
Veress László III. 991

Veres Péter III. 945, 947, 948, 950, 952, 953, 975, 979, 981, 988, 992; IV. 1014, 1018, 1019, 1026, 1036, 1037, 1039, 1042, 1044, 1056, 1058, 1060, 1071, 1074, 1090, 1095, 1104, 1122, 1132, 1134, 1139
Veres Zoltán IV. 1103
Veresmarti Illés II. 403
Vergerio, Pier Paolo I. 247
Verő György III. 792
Verseghy Ferenc II. 601, 611, 612, 614, 622, 623
Vértes György III. 934, 951
Verus Lucius római császár I. 26
Vespasianus római császár I. 22
Vészi Endre IV. 1130
Vészi József III. 793
Veterani, Friedrich II. 510, 515, 516, 518
Vetési Albert nyitrai püspök I. 275, 287, 292
Vetranio usurpator I. 36
Vetter Antal III. 685, 694, 695
Vezsenyi László I. 279
Vida Károly III. 698, 702
Vidacs István II. 663
Vidakovics Olga III. 880
Vidal, Piere I. 125
Vidats István III. 714
Vidats János III. 729
Vigila tolmács I. 41
Vigyázó Ferenc gr. III. 907
Vikár Béla III. 794, 801
Viktor, III. pápa I. 93
Viktor, IV. ellenpápa I. 112
Viktor Emánuel, II. szárd király III. 701, 718, 719
Viktor Emánuel, III. olasz király III. 948
Villard de Honnecourt I. 131, 135
Vilmos, I. német császár III. 750, 757
Vilmos, II. német császár III. 792, 795, 796, 827, 833, 843
Vilmos, III. angol király II. 522, 524
Vilmos főhg III. 711, 720
Vilmos (Habsburg) osztrák hg I. 224, 226, 228, 237, 241
Vilmos szász hg I. 296
Vilmos, IV. hollandi és hennegaui gr. I. 208
Vilmos, IV. toulouse-i gr. I. 96
Vilmos, II. meisseni őrgr. I. 232
Vilmos (Charpentier) meluni vicomte I. 97
Vilmos pannonhalmi apát I. 204, 211
Vimters, Robert S. IV. 1123
Vince váci püspök I. 274
Vinicius, Marcus I. 20
Vio, Tomaseo de I. 344
Viola Károly III. 744
Virág Benedek II. 625
Virág József III. 795
Virmont, Hugo gr. II. 558
Visconti, Bernabo hg I. 216, 225
Vitéz János esztergomi érsek I. 267, 269—274, 279, 280, 282—287, 290, 292—294
Vitéz János szerémi püspök I. 315, 324
Vitigis osztrogót gr. I. 43
Vitnyédi István II. 487
Vitold litván nagyfejedelem I. 235, 243, 244, 250, 252, 253
Vitorec János I. 261, 265, 282
Vix, Fernand III. 845, 852
Vlád havasalföldi vajda I. 264, 265
Vlád havasalföldi trónkövetelő I. 234
Vlad Drakul, IV. havasalföldi vajda I. 280
Vlad Ţepeş havasalföldi vajda I. 300
Vladár Gábor III. 995
Vlagyimir halicsi fejedelem I. 121, 122
Vlagyimir (Izjaszláv öccse) I. 109, 110
Vlagyimir Vszevolodovics Monomah szuzdali fejedelem I. 101
Vlagyimirko przemysli, majd halicsi fejedelem I. 106, 107, 109, 110
Vodicsai (Babonić) István I. 172, 173, 174, 176, 187
Vodicsai (Babonić) Radoszláv I. 183, 184
Vogel Sebestyén II. 622
Vogeler, Robert IV. 1052, 1054, 1059
Voinovich Géza III. 921
Vojnimir szláv vezér I. 47
Vojnovich József br. II. 534
Vojtha Ferenc II. 653
Vologyimer Igorjevics halicsi fejedelem I. 127, 128, 129
Vologyiszláv halicsi fejedelem I. 131
Vologyiszláv halicsi bojár I. 130
Vorosilov, Kliment Jefrémovics IV. 1014, 1015, 1017, 1020—1023, 1067
Vörös János IV. 1013
Vörös László III. 807
Vörös Margit III. 990
Vörös Vince IV. 1033
Vörösmarty Mihály II. 637, 638, 641, 644, 647, 648, 652, 655, 658; III. 706, 713, 767, 814, 927
Vratislav, II. cseh fejedelem I. 94
Vries, Theun de IV. 1095
Vszevolod Olgovics kijevi nagyfejedelem I. 107
Vuk horvát bán I. 231, 232
Vukan szerb nagyzsupán I. 126

Vukovics Sebő III. 696, 698
Vulcan, Iosif III. 761

Wacho longobár király I. 42, 43
Wacholt Mátyás II. 618
Wagner Dániel II. 666
Wagner Ignác II. 614
Wagner, Richard III. 759
Wailes, IV. 1086
Walko Lajos III. 885, 890, 896, 900, 901, 903, 911, 914, 917, 920
Wallenstein, Albrecht gr. II. 455, 456, 462
Wallis, Franz Anton gr. II. 563
Wallis, Joseph gr. II, 627
Wallis, Oliver gr. II. 566, 567
Wallisch Kálmán III. 930
Waltari I. 43
Walter bíboros I. 117
Walter kamaraispán I. 161
Wartha Vince III. 756, 800
Wathay Ferenc II. 424
Weber Dávid II. 509
Weber Frigyes II. 509
Weber Viktor III. 842
Wechtl József II. 636
Weér Farkas br. II. 644
Weichselberger, Siegmund II. 363
Weil Emil III. 956
Weindl Gáspár II. 456
Weiss, Berthold III. 772, 787
Weiss Manfréd III. 772, 787
Weiss Mihály II. 437, 440, 441
Weissenberg-Ampringen, Johann Philipp von, br. III. 684, 689
Weisshaus Aladár III. 897, 901
Wekerle Sándor III. 781, 782, 786, 787, 789, 790, 810, 816, 817, 834, 836, 837, 839, 840, 851, 907
Welden, Ludwig von, br. III. 695, 696, 698
Wellington, Arthur hg II. 632
Wenckheim Béla br. III. 740, 741, 743, 747, 752, 758, 759, 760
Wenckheim József br. II. 636
Weöres Sándor III. 933, 963, 992; IV. 1029, 1085, 1094, 1128, 1130, 1139
Werbőczy István I. 328, 334, 336, 338—341, 343, 347—349; II. 361, 362, 365, 367, 371—374, 396
Werner strassburgi püspök I. 82
Werner fia László ld. László, Werner fia
Wernher György eperjesi orvos II. 382
Werth Henrik III. 958, 981, 982
Wese, Johann lundi érsek II. 369, 370
Wesselényi Ferenc gr. II. 467, 474, 484, 486, 488
Wesselényi Miklós br. (id. †1809) II. 616, 624
Wesselényi Miklós br. (ifj. †1850) II. 641, 643—645, 648—650, 654, 655; III. 704
Wesselényi Pál br. II. 494—496, 497, 499
Weszprémi István II. 582
Weyspriach, Siegmund von I. 293
White, N. H. IV. 1118
Wickenburg, Matthias gr. III. 725
Wiedermann Károly IV. 1098
Wiener Pál II. 387
Wietor, Hieronim I. 339
Wigand Ottó II. 633
Wildenheim, Karl II. 530
Wildeshausen, Johannes von (Johannes Teutonicus, János szerzetes) I. 142—144
Willermus szekszárdi apát I. 90
Wilson, ezredes II. 534
Wilson, Woodrow III. 832, 833, 835, 839, 840, 850, 852, 857
Winchkler István III. 938, 943
Windisch, Karl Gottlieb II. 580, 585, 586, 592
Windischgrätz, Alfred hg tábornagy III. 683, 688, 689—693, 695
Windischgrätz, Alfred hg osztrák miniszterelnök III. 788, 791
Windischgrätz József gr. II. 582
Windischgrätz Lajos hg III. 836, 900, 901
Winterl Jakab II. 618
Wirkner István II. 619, 651
Wirth Károly III. 978
Wittek, Heinrich von, lovag III. 798
Wittelsbach-dinasztia I. 222
Wittner, Martin II. 569
Wlassics Gyula br. III. 790, 797, 803, 916
Wohlgemuth, Ludwig von, br. III. 696
Wolf Emil III. 820
Wolff Károly III. 874, 890, 943
Wolfgang, Szt, regensburgi püspök I. 77
Wolfgang einsiedelni szerzetes I. 77
Wolfhardt Konrád I. 210, 211
Wolfhardt Ulrik I. 210
Wolfner Gyula II. 651
Wolfner Gyula bőrgyáros III. 716
Wolland Ernő III. 782
Wolphardus, Adrianus (Adorján) I. 343; II. 368
Woog, Edgar IV. 1120
Wranitzky Pál II. 605
Wratislaw, Johann Wenzel gr. II. 538

Wurmser, Dagobert Siegmund gr. II. 615
Wüllerstorf, Bernhard br. III. 735, 739
Wysocki, Józef III. 689
Wyss, Franz III. 698

Xavér pármai hg III. 833

Yartész József III. 819
Ybl Miklós II. 637; III. 713, 736, 742, 757, 773, 775
Young, Owen D. III. 910

Záborszky Alajos II. 652
Záh (Zaah) Felicián I. 201
Zach, Joseph II. 590
Zache nádor I. 87
Zádor Anna IV. 1113, 1118
Zadravecz István III. 878, 886
Zágoni István III. 878
Zakens püspök I. 76
Zala György III. 811, 909
Zalagin, Sz. IV. 1122
Zaleski, August III. 909
Zalka Máté (Lukács tábornok) III. 944; IV. 1122
Zámbó Miklós I. 226
Zamoyski, Jan II. 409, 422
Zápolyai ld. Szapolyai
Zapotocky, Austonin IV. 1048
Zárai Jeromos II. 367
Zay Ferenc II. 393
Zay Károly gr. II. 652, 653, 655, 663
Zbigniew (III. Boleszló féltestvére) I. 100, 101
Zbrujeva, A. V. I. 58
Zdenchay Miklós II. 654
Zeleni János I. 301
Zelk Zoltán IV. 1056, 1086, 1090
Zempléni Géza III. 911
Zeppelin, Ferdinánd gr. III. 795
Zetkin, Klara IV. 1101
Zichy Ádám gr. II. 519
Zichy Aladár gr. III. 808, 810, 834—836
Zichy Ferenc gr. II. 643; III. 707
Zichy Hermann gf. III. 732—734
Zichy István gr. II. 514
Zichy János gr. III. 823, 837, 890, 930, 946
Zichy József gr. ifj. III. 755, 758
Zichy Károly gr. II. 598, 614
Zichy Mihály III. 766
Zichy Nándor gr. III. 754
Zichy Ödön (Eugen) gr. III. 687, 694, 696
Zichy-Ferraris Bódog II. 661
Ziegler (Landavus) Jakab I. 335
Ziemomysl (Piast) kujáviai fejedelem I. 182
Zilahy Lajos III. 887, 892, 895, 903, 905, 908, 911, 925, 929, 935, 936, 939, 945, 950, 951, 963, 971, 985, 989, 991; IV. 1014, 1018, 1020, 1040
Zimányi József III. 732
Zimmermann Imre III. 949
Zimmermann Zsigmond II. 509
Zinovjev III. 905
Zinzendorf, Ferdinánd gr. II. 532
Zipernowsky Károly III. 772, 777
Zita magyar királyné (IV. Károly felesége) III. 882
Žižka, Jan I. 249
Zoerard-András, Szt, zobori remete I. 90, 92
Zolta magyar fejedelem I. 69
Zoltán besenyő vezér I. 90
Zoltán Béla III. 867, 870
Zólyomi Dávid II. 458, 460, 461
Zotmund búvár I. 86
Zöld Sándor IV. 1055, 1056, 1059
Zöldy Márton III. 992
Zrínyi György gr. II. 409, 413, 452
Zrínyi Ilona II. 487, 501, 509, 515, 516, 526
Zrínyi János gr. II. 529
Zrínyi Miklós (1517) I. 338
Zrínyi Miklós, a szigetvári hős II. 378, 390, 396; IV. 1123
Zrínyi Miklós gr., a költő és hadvezér II. 468, 471, 473—475, 478, 480—484, 486, 487
Zrínyi Péter gr. II. 483, 484, 486—488, 490—492
Zrumetzky Dezső III. 823
Ztoimar hg I. 50
Zülfikár pasa II. 440
Zvonimir horvát király I. 89, 94
Zweig, Stefan IV. 1095

Zsámboki (Sambucus) János I. 317; II. 400, 401
Zsedényi Béla IV. 1013, 1015, 1022
Zsedényi Ede III. 706, 720
Zsigmond magyar király I. 221—224, 226, 228, 229—257, 258
Zsigmond, I. lengyel király I. 328, 332, 333, 337, 338, 344, 348; II. 370, 371
Zsigmond, III. lengyel és svéd király II. 409, 410, 445, 454, 461, 465
Zsigmond Ágost, II. lengyel király II. 388, 400
Zsilinszky Endre (ld. még Bajcsy-Zsilinszky Endre) III. 821
Zsilinszky Gábor III. 821
Zsindely Ferenc III. 945

Zsitkovszky Béla III. 801, 827
Zsitvay Tibor III. 902, 903, 909, 917
Zsivkov, Todor IV. 1088, 1099, 1101, 1112
Zsófia lengyel királyné I. 250
Zsófia (II. Béla lánya) I. 107
Zsófia főhgnő (I. Ferenc József leánya) III. 715
Zsofinyecz Mihály IV. 1049, 1055, 1058, 1059, 1062, 1068
Zsoldos Sándor IV. 1068
Zsolt Béla III. 933; IV. 1023
Zsukov, Georgij Konsztantinovics IV. 1136
Zsurzs Éva IV. 1113

2. HELYNÉVMUTATÓ

Készítette *Petneki Áron* és *P. Petrich Katalin*

A helynévmutatóba csak a szövegben előforduló névalakokat vettük fel. Azoknál a helyneveknél, amelyek azonos formában több helyen is előfordulnak, jelöltük a közigazgatási egységet (vármegye, kerület, szék stb.), illetve az országot, amelyhez az említés idején tartoztak.

Rövidítések: f. = folyó; hg = hegység; m. = megye; o. = ország; vm. = vármegye.

Aachen I. 46, 47, 48, 49, 215, 216, 246; II. 572, 604, 633
Abasár I. 84
Abaúj vm. (ld. még Újvár vm.) I. 178, 192, 196, 252, 266; II. 400, 451, 459, 469, 471, 487, 610
Abaúj-Torna vm. III. 808
Abaújszántó II. 386
Abaújvár (ld. még Újvár) I. 149
Abbázia III. 908
Abda I. 157
Abony III. 857
Abrudbánya II. 400, 594; III. 697
Acerra I. 210
Ács III. 699
Ada IV. 1135
Adige f. II. 618
Admont I. 107
Adorján vára I. 173, 184, 194; II. 427
Adriai-tenger II. 538; III. 752
Adrianopolisz I. 121, 122
Ad Statuas I. 28
Afganisztán IV. 1113
Afrika I. 13, 208; IV. 1110
Agadir III. 821
Agyagfalva III. 688
Ajnácskő II. 396, 413
Akkerman I. 310; II. 637
Akkon I. 122, 124, 133
Alag III. 890
Alánia I. 64
Albánia I. 285, 288, 304; III. 824, 826; III. 966; IV. 1047, 1052, 1075, 1089, 1103, 1131
Al-Duna I. 32, 34, 39, 43, 46, 52, 64, 65, 67, 94, 112, 136, 176, 248, 250, 259; II. 513, 640, 643; III. 683, 782
Aleppo II. 388
Alföld I. 14, 15, 17, 18, 22, 33, 34, 35, 43, 68, 149, 160, 177; II. 527, 585; III. 731, 746, 752, 789, 795, 811
Algéria IV. 1107, 1110
Algyő II. 537; III. 750
Alkol I. 154
Almádi (Zala vm.) I. 103, 330
Almás vára II. 372
Almás (Nógrád vm.) II. 468
Almásfüzitő III. 985; IV. 1057
Almissa I. 197
Álmosd II. 427
Alparét I. 256
Alpok I. 16, 20, 72, 74; II. 524, 617
Alsó-Ausztria I. 48, 268, 275, 295, 301, 313, 317; II. 429, 430, 434, 505, 534
Alsó-Bajorország I. 191
Alsó-Magyarország II. 435
Alsó-Szilézia I. 305, 307
Alsó-Szlavónia I. 340
Alsóruzsbach II. 461
Altaich I. 48
Altáj hg. I. 55
Altdorf (Nürnberg mellett) II. 426
Altona II. 571
Altranstädt II. 540, 542
Alvinc I. 304; II. 373, 383, 385, 387, 452
Amberg I. 220
Amerika I. 321; II. 522; III. 708
Amerikai Egyesült Államok III. 753, 755, 757, 759, 761, 763, 764, 766—768, 771, 772, 774, 775, 777—780, 782, 784, 785, 787, 788, 790, 792, 793, 795—798, 800—806, 809, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 825, 827, 832, 833, 838, 839, 844, 857; 872, 877, 881, 883, 897, 904, 905, 907, 914, 916, 923, 924, 928, 970, 972, 975, 977, 978, 979, 984, 985, 986, 988, 991, 998; IV. 1013, 1018, 1020—1023, 1025, 1026, 1028, 1034, 1037, 1040, 1045, 1047, 1048, 1049, 1054, 1055, 1059—1063, 1065, 1075, 1085, 1086, 1088, 1093, 1094, 1099, 1106, 1109, 1111, 1114, 1115, 1123—1125, 1129, 1131, 1136
Amiens II. 619
Amszterdam II. 476, 513, 514, 522, 565; III. 805, 922
Anagni I. 188
Anatólia I. 15

Ancona I. 283, 313, 314, 315, 316
Andocs (Somogy vm.) III. 948
Angern (Morvaország) II. 503
Anglia I. 87, 246; II. 429, 455, 474, 521, 525—547, 551—553, 559, 560, 563, 570, 588, 605, 610, 613, 617, 619—621, 623, 630—632; III. 712—714, 735, 762—764, 765, 805, 813, 828, 892, 898, 901, 903, 912, 917, 924, 927, 930, 933, 937, 960, 971, 974, 975, 979, 981, 984, 985, 992; IV. 1013, 1020, 1021, 1028, 1038, 1048, 1049, 1054, 1075, 1109, 1111, 1119, 1129
Angyalföld IV. 1053, 1081
Anina III. 728, 730, 787, 794
Ankara I. 238; III. 914, 927, 970
Annavölgy (Esztergom vm.) III. 803
Antwerpen II. 400, 612
Anyavár (Tolna vm.) I. 336
Apahida II. 503, 508
Apátfalva (Csanád vm.) I. 335
Apáti (Doboka vm.) I. 257
Aporliget IV. 1110
Appennini félsziget III. 724
Appony I. 197
Aprelevka III. 912
Apulia I. 71, 72, 100
Aquila I. 210
Aquileia I. 30
Aquincum (Óbuda) I. 23, 24, 25, 27, 28, 32, 33, 37; III. 789
Arad (Arad vm.) I. 105, 118, 335; II. 416, 419, 479, 521, 543, 583, 610, 637, 658; III. 688, 699—702, 709, 717, 746, 748, 751, 754, 767, 775, 784, 789, 794, 799, 805, 818, 819, 820, 825, 844, 851, 856, 858, 895, 995, 996
Arad (Ung. vm.) I. 105
Arad vm. II. 563; III. 844
Aral tó I. 53
Aranyos (Közép-Szolnok vm.) I. 194
Aranyosbánya (Fehér vm.) I. 199
Aranyszeg (Bihar vm.) II. 500
Arbe I. 224, 225, 242
Arcole II. 615
Ardennek III. 1000, 1014
Argenta I. 212
Argentína IV. 1127
Arka I. 13, 14
Arkadiopolisz (Lüle Burgasz) I. 77
Arras III. 833, 837
Ártánd I. 18
Árva vára I. 192, 203, 310; II. 491, 493, 546
Árva vm. II. 663
Ascoli I. 211
Aspern II. 625
Ásványráró IV. 1072
Aszaló (Borsod vm.) II. 467
Aszód I. 15; III. 827
Athén III. 792, 912, 929, 981; IV. 1108
Atlanti-óceán I. 71, 72
Auerstedt II. 623
Augsburg I. 70, 75, 85, 295, 314; II. 365, 442, 474, 514, 530, 531, 558
Austerlitz II. 621, 622
Ausztrália III. 985; IV. 1128
Ausztria I. 113, 117, 127, 143, 152, 154, 165, 168, 172, 177, 182, 188, 200, 204, 216, 217, 220, 238, 259, 266, 288, 289, 294, 301, 305, 307, 320; II. 364, 367, 430, 435, 450, 456, 503, 504, 506, 522, 524, 525, 540, 552, 556, 561, 565, 587, 595, 600, 602, 605, 613, 614, 618, 620, 621, 626, 629—632, 634, 643; III. 684, 702, 703, 706, 710, 712—714, 718—720, 724, 726, 729, 731, 732, 734, 735, 736, 737, 738, 740, 741, 748, 788, 791, 802, 809, 812, 813, 814, 839, 844, 855, 862, 863; III. 864, 866, 867, 873, 874, 876, 883, 884, 890, 903, 915—917, 919, 922, 924, 926—931, 935, 936, 941, 943, 944, 948, 949, 952—954, 991; IV. 1018, 1020, 1021, 1032, 1033, 1035, 1058, 1072, 1075, 1076, 1090, 1106, 1113, 1114, 1116, 1117, 1126, 1136
Avala ld. Zsarnó I. 337
Avaria I. 48, 49
Aversa I. 208, 210, 211
Avignon I. 207, 210, 214
Azovi-tenger I. 66, 137
Ázsia I. 13

Bábaszék I. 155
Babócsa I. 330; II. 389, 390, 397, 413, 421
Bábolna (Komárom vm.) II. 599
Bábolna hegy (Belső-Szolnok vm.) I. 256
Bács I. 93, 111, 114, 233, 326, 334, 336, 339
Bács vm. I. 335; III. 702
Bácsfalva (Hunyad megye) III. 938
Bácsföldvár II. 620
Bácska II. 522, III. 680, 692, 694, 843, 981, 982
Bad-Aussee III. 738
Baden (nagyhercegség) II. 630
Bagamér II. 439
Baglyaskő I. 197
Baja III. 843, 844, 997; IV. 1077
Bajmóc I. 188, 197; II. 468

Bajor Tanácsköztársaság III. 856
Bajorország I. 49, 68, 69, 70, 74, 75, 77, 83; II. 512, 571, 590, 616, 621, 625, 626, 630
Bakabánya I. 285, 297
Bakonszeg II. 503
Bakony hg. I. 336; III. 938
Bakonybél I. 93, 330, 333
Balassagyarmat II. 386, 467 (ld. még Gyarmat)
Balaszentmiklós (Törökszentmiklós) II. 400
Balaton II. 588; III. 867; IV. 1017
Balatonfüred II. 595, 641, 664; III. 722
Balatonkenese IV. 1045
Balatonszárszó III. 951, 988, 991
Balázsfalva (Alsó-Fehér vm.) II. 510, 566, 570, 576, 578; III. 682, 686, 727, 744, 754
Balkán, Balkán-félsziget I. 15, 18, 19, 38, 44, 234; II. 531, 532; III. 774, 779, 794, 824, 826, 973
Balkán hegység I. 48
Balla (Veszprém vm.) II. 546
Balmazújváros III. 814, 857, 920, 947; IV. 1017
Balsa II. 466
Baltikum I. 53, 54, 56, 138
Bálványos I. 194
Bamberg I. 81
Bánát (Bánság) I. 35, 39, 44, 48; II. 556, 583, 586, 587, 591, 593; III. 723, 735, 756, 843, 845, 847, 980, 984
Bánhida (Komárom vm.) III. 913; IV. 1125
Bánmonostora (Kő) I. 140, 335
Bánság ld. Bánát
Bányácska ld. Széphalom
Baraba-sztyeppe I. 79
Barancs I. 104, 110, 111, 119, 120, 131
Baranka vára I. 160
Baranya vm. I. 159, 184, 194; II. 378, 518, 582; III. 680, 982
baranyai háromszög III. 981
Baranyai Köztársaság III. 881
Barca-föld, Barcaság I. 130, 136, 138, 148, 233, 249, 285, 297, 322; II. 383, 386, 411, 426, 439, 440, 441, 442, 596
Barcelona II. 551
Barcs III. 744, 777
Bari I. 211
Barics I. 341
Barkaszó II. 519
Barkó I. 196
Barletta I. 211
Barót I. 138
Bars I. 147, 202
Bars vm. II. 401, 410, 636, 641
Barsszentkereszt II. 498
Barszav Gorodok I. 65
Bártfa I. 196, 218, 223, 237, 250, 261, 266, 278, 279, 280, 284, 285, 298, 299, 304, 305, 306; II. 372, 379, 404, 407, 413, 416, 418, 419, 421, 427, 443, 452, 456, 457, 468, 472, 505, 509, 547, 548; III. 859
Basahida III. 696
Baskiria I. 59, 62, 145
Bassano II. 615
Bassiana (Petrovci) I. 25, 28
Báta I. 260, 333, 342, 350; IV. 1077
Bátaszék I. 260
Bathinus folyó I. 21
Batizfalva I. 175
Batiz-Vasvári II. 493
Batočina II. 513
Bátor (Szabolcs vm.) II. 460
Bátorkeszi II. 641
Bátorkő vára I. 199
Battonya III. 784, 996
Bautzen I. 81, 313
Bázaköz I. 229
Bázel I. 71, 253, 254, 339; II. 382, 406, 407, 572, 613; III. 824
Báziás III. 707, 715
Bazin I. 165, 199; II. 419, 535
Bécs I. 51, 66, 82, 115, 116, 144, 149, 152, 153, 157, 161, 165, 172, 180—182, 184, 185, 218—220, 222, 231, 238, 239, 256, 257, 259, 266, 268—273, 290, 301, 307, 311, 315, 317—319, 333, 334, 337—341, 344, 345, II. 362, 364, 366—371, 375, 379, 382, 383, 390—395, 400—402, 404, 405, 414, 422, 429, 430, 431, 432, 437, 438, 441, 443, 444, 446—448, 451, 452, 453—457, 459, 462, 463, 470, 472, 473, 476, 480—482, 486—490, 492, 493, 498, 499, 502, 503, 507, 508, 510—521, 524—531, 533, 535, 539, 540, 543, 545, 549—554, 557, 559—561, 563, 565, 567, 569, 571, 573, 576, 578—582, 584, 585, 587—592, 594, 596, 598, 600, 604, 606—608, 610, 612, 614—617, 620—622, 625—628, 631, 632, 634, 636, 638—641, 644, 645, 647, 648, 658, 662, 666, 668; III. 677, 678, 680—682, 684, 685, 687—690, 693, 697, 704, 706—708, 710—713, 715, 716, 718, 725—728, 730, 733, 737—739, 751, 753, 756, 773, 775, 786, 787, 793, 794—796, 808, 809, 827, 829, 830, 832, 835, 838, 840, 853, 855, 857, 859, 860; III. 868, 873, 874, 877, 878, 884, 887, 890, 892, 894, 897, 898, 901,

906, 910, 915, 922, 924, 926, 927, 930, 932, 933, 935, 939, 944, 947, 953, 960, 970—977; IV. 1020, 1075, 1108, 1110, 1112, 1119
Becse (Torontál vm.) I. 244, 308, 336; II. 379, 380, 383, 384
Bécsi medence I. 78
Becskerek I. 336; II. 379, 384, 521
Bécsújhely [Wiener Neustadt] I. 143, 151, 154, 260, 271, 276, 280, 301, 311, 313, 319, 344; II. 367, 492, 524, 525, 625, 665, 835, 864
Béga f. II. 519
Békés I. 334, 335; III. 913
Békés vm. I. 171; II. 564, 645; III. 689, 845
Békéscsaba (ld. még Csaba) II. 558, 663, III. 784, 810, 847; IV. 1106
Béla (Szepes vm.) I. 245
Bélabánya I. 285, 297
Bélakút I. 145
Bélapátfalva (Bélháromkút) I. 144
Bélavár (Somogy m.) II. 366
Belec I. 205
Bélfenyér II. 528
Belfort III. 751
Belgium II. 554, 561, 572, 596, 604, 605, 609, 614, 616, 632, 640, 649; III. 828, 833, 839, 898, 920, 922, 946, 973; IV. 1126
Belgorod III. 990
Belgrád (ld. még Nándorfehérvár) II. 384, 480, 483, 484, 502—504, 506, 507, 509—513, 515—518, 556, 557, 566, 567, 597, 598, 623, 632, 660, 770, 818, 828, 829, 843—845, 852; III. 914, 931, 932, 945, 947, 972, 978; IV. 1017, 1032, 1074—1076, 1079, 1080, 1113, 1127, 1129
Belgrád (Tengerfehérvár) I. 94, 99
Bélháromkút (Bélapátfalva) I. 144
Belorusszia III. 879, IV. 1134
Belovár III. 751
Belső-Ázsia I. 43
Belső-Szolnok vm. II. 482, 492
Belz I. 141, 213, 224
Bender II. 546, 547
Benelux államok IV. 1087
Benevento I. 161, 210
Bény (Esztergom vm.) I. 132
Berchtesgaden III. 943, 957, 968
Berchtoldsdorf II. 503
Bereg I. 159
Bereg vm. I. 180, 192; II. 377, 398, 431, 432, 451, 469, 471, 499, 501, 526, 556, 562, 566, 583, 632
Beregi erdő I. 142
Beregszász I. 151; II. 385, 476, 527; IV. 1070, 1135
Berekszó I. 229
Beremend I. 18
Berencs (Nyitra vm.) I. 202
Berenhida II. 366
Berény (Somogy vm.) I. 160
Berethalom II. 372
Berettyóújfalu II. 435, 517; IV. 1095
Berezina f. II. 629
Berlin II. 454, 577, 623, 649; III. 677, 736, 765, 770, 771, 795, 818, 843, 847, 848, 884, 893, 909, 914, 915, 927—929, 932, 938, 939, 942, 944, 947, 949, 953, 956, 959, 964, 966, 967, 968, 972, 976—978, 984; IV. 1093, 1102, 1117, 1120, 1132, 1134
Bern IV. 1092
Berrhoé I. 103
Berzence (Somogy vm.) II. 413, 484
Berzevice I. 257, 275
Besszarábia III. 848, 974, 975
Beszterce (Beszterce szék, majd Beszterce-Naszód vm.) I. 159, 284, 287, 290, 297, 299; II. 375, 423, 438, 452, 468, 478, 480; III. 699
Beszterce (grófság) I. 270, 277
Beszterce (Trencsén vm.) I. 197
Besztercebánya I. 155, 285, 297, 314, 322, 323, 325, 346—350; II. 375, 377, 395, 449, 450, 453, 466, 488, 490, 495, 505, 530, 588, 595, 626, 6411, 647; III. 692, 845
Beszterce-szék II. 440
Bethlenszentmiklós II. 489
Betlen II. 481, 495
Betlenfalva II. 395
Betlér II. 660
Beuthen (Bytom) I. 311
Bezdán II. 620; III. 714
Bia II. 504, 508
Biatorbágy III. 917
Biccse II. 401, 444
Bicske III. 691
Bihács vára I. 208, 238, 241, 333; II. 411, 520
Bihar I. 79, 89, 91, 94, 173, 336
Bihar vm. I. 173, 182, 283; II. 411, 416, 420—424, 477, 482, 632, 643, 661, 662; III. 844
Biharugra III. 805
Bisztrica f. I. 327
Bisztrica vára I. 325
Bizánc (ld. még Constatinopolis és Konstantinápoly) I. 43—45, 65, 67, 74—77, 82, 87, 93, 100, 104, 105, 109—112, 114, 115, 117, 119, 122, 157
Bjelaja f. I. 57, 60, 62

Blagaj I. 333
Blata I. 326
Bled III. 956
Blinj vára I. 333
Blisca I. 197
Bobovác I. 239, 242
Bocsac vára I. 255
Bode f. I. 74
Bodókő-(Boldogkő-)Váralja I. 193; II. 498
Bodon (ld. még Vidin) I. 139
Bodrog I. 200
Bodrog vára I. 96
Bodrogkeresztúr I. 13; II. 432, 564
Bodrogszeg I. 196
Bodza f. I. 216
Bodza-szoros II. 477, 515
Bogdán (Veszprém vm.) I. 171
Bogoszló II. 580
Bogsán II. 557
Bogyiszló IV. 1077
Boldogkő ld. Bodókő
Bolia (Ipoly?) I. 42
Bolkács I. 308
Bolmány III. 714
Bologna I. 135, 160, 201, 209, 216, 330, 334, 337, 343; II. 391
Bonchida II. 479, 529
Bonn IV. 1063
Boracs vára I. 230
Borgói szoros I. 148
Borku I. 149
Borogyino II. 629
Borosjenő ld. Jenő
Borostyán vára I. 164, 165, 177, 178, 205
Borostyán (Zemplén vm.) I. 196
Borostyán út I. 17, 28
Boroszló (Wroclaw) I. 248, 258, 288, 290, 296, 297, 307, 315; II. 568
Borovoje ozero I. 55
Borsmonostor (Szentmáriahegy) I. 119
Borsod vm. I. 148, 159, 166; II. 400, 426, 451, 459, 469, 471, 652
Boston III. 999
Bosut f. I. 229
Bosznia I. 106, 115, 125, 138, 142, 145, 146, 149, 155, 158, 176, 215, 217, 218, 224, 231, 233, 235, 236, 239, 242, 243, 246, 249, 255, 279, 280, 282, 283, 305, 317, 327; III. 760, 762—765, 767, 768, 814
Bosznia-Hercegovina III. 762, 765, 815, 816, 843
Bottyán vára II. 536
Bozók (Hont vm.) I. 105, 106
Bőcs (Zemplén vm.) II. 475, 520
Bölön II. 445
Böszörmény (Hajdúböszörmény) I. 279; II. 454, 458, 488, 495, 500, 561
Brád II. 529
Brandenburg I. 221, 230, 238
Branyicska II. 383
Branyiszlói-hágó III. 693
Braslauaspurch (Pozsony, esetleg Zalavár?) ld. Brazalavasburg I. 51, 69
Brassó I. 139, 208, 216, 219, 220, 222, 233, 249, 251, 253, 257, 285, 289, 297, 299, 301, 317, II. 371, 375, 376, 378, 379, 385, 393, 400, 404, 421, 423, 424—426, 439, 440, 441, 463, 471, 515, 536, 556, 573, 646, 648, 663; III. 728, 756, 762, 766, 770, 777, 810, 831, 845, 950, 997
Braunschweig II. 525
Brazalavasburg (Pozsony) I. 51
Brazilia III. 943; IV. 1127
Brazza szigete I. 215
Bréma I. 70
Brennberg II. 575
Brenner-hágó III. 867
Brenta f. I. 68
Brescia I. 71
Brestyanác I. 199
Breszt Litovszk (ld. még Brześć Litewski) III. 835, 836
Brezán (Brzeżany) II. 526, 527
Breznóbánya II. 474
Brezova (Zólyom vm.) III. 681
Brigetio (Szőny) I. 23, 28, 30, 37, 38
Brioni sz. IV. 1083, 1119
Bród (Bereg vm.) II. 665
Bród (a Száva mellett) II. 512, 529
Brodnik-föld I. 139
Brooklyn III. 796
Bruck (an der Leitha) I. 201, 309, 310; II. 636; III. 714, 879
Bruck (Moson vm.) II. 636
Brünn (Brno) I. 164, 165, 189, 204, 208, 217, 218, 223, 288, 289, 302, 314; II. 469; III. 881
Brüsszel II. 369, 598, 600, 640; III. 785, 799, 803, 895, 907, 927, 934, 938, 939, 960, 995; IV. 1093
Brześć [Brześć Litewski] II. 476
Buccari II. 495, 496
Buchlau III. 815

Bucsány II. 663.
Buda I. 85. 114, 151, 152, 154, 155, 157, 171, 174, 175, 179, 180, 183, 184, 187, 188, 190, 191, 192, 198, 203, 209, 211—220, 223, 225, 227—229, 229, 231, 233, 235, 236, 237, 239, 239—245, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 254, 255, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 266, 268, 269, 271, 172, 273, 274, 276—279, 282, 283, 285—287, 290, 291—300, 302—304, 306, 307, 309, 310—312, 315—320, 322—331, 334, 336—344, 346, 347, 349
Budafapuszta III. 950
Budakalász I. 15
Budaörs III. 882, 948; IV. 1013
Buda-Pest ld. Budapest
Budapest I. 16; II. 462; III. 729, 740, 751, 752, 754, 755, 757—842, 844—862, 864, 866, 868, 869, 870, 871, 874, 876, 877, 878, 879, 881, 882, 884, 888, 890, 892, 893, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 905, 906, 907, 908—912, 914, 915, 917—925, 927—939, 941—944, 947—957, 961, 962, 964—968, 970—972, 975, 977—982, 984—989, 991, 994—1000, 1013—1048, 1050, 1052, 1054—1069, 1072—1078, 1080—1101, 1103—1125, 1127—1138
Budaszentlőrinc I. 187, 225, 344
Budetin III. 690
Buják II. 386, 413
Bukarest II. 415, 465, 556, 629; III. 766, 772, 783, 788, 831, 832, 836, 837, 846, 848, 879, 897, 913, 914, 916, 927, 932, 942, 949, 965, 982, 995; IV. 1018, 1021, 1027, 1043, 1098, 1107, 1111, 1121, 1122, 1128, 1134, 1135, 1136, 1138, 1139
Bukovina III. 693, 712, 831, 844, 848, 982; II. 587
Bulgária I. 63, 65, 127, 131, 135, 146, 151, 155, 156, 157—160, 164, 220, 232, 248, 262, 322, 327, 334, 335; III. 762—765, 773, 776, 779, 789, 809, 813, 815, 823, 824, 826, 830, 837, 839, 880, 881, 910, 928, 944, 979, 988, 995, 996; IV. 1021, 1024, 1027, 1030, 1033, 1042, 1047, 1048, 1049, 1052, 1056, 1075, 1078, 1092, 1097, 1102, 1115, 1130, 1133, 1134, 1135, 1137, 1138
Búlkeszi I. 18
Burgenland I. 24, 43
Burgundia I. 70, 72, 283, 299, 302
Büdszentmihály III. 905
Bükk hg. I. 13

Caffa I. 298
Calabria I. 203
Calais I. 246
Cambrai I. 75, 330, 331; II. 364
Campo Formio II. 616
Campona (Nagytétény) I. 28, 35
Canosa di Puglia I. 211
Canossa I. 91
Canterbury I. 246
Capo d'Istria I. 225
Caporetto III. 835
Capua I. 72, 210, 211
Carnuntum (Deutsch-Altenburg—Petronell) I. 20, 21, 23—26, 28, 33, 34
Carpi II. 525
Casablanca III. 989, 990
Cassano II. 617
Castel Capuano I. 210
Castel Nuovo I. 210
Castel S. Elmo I. 210
Castell San Pietro I. 209
Castelleto I. 245
Castello dell'Ovo I. 210
Castellum Guntionis I. 47
Castiglione II. 615
Catalaunumi mező I. 41
Cattaro (Kotor) I. 224; III. 836
Cegléd I. 331, 334; II. 362, 378, 418; III. 687, 711, 794, 795, 857, 998
Celeia (Noricum) I. 28
Cesena I. 210, 212
Ceylon II. 619
Chabar II. 472
Châlons-sur-Marne I. 41
Chambord II. 385
Châtillon II. 631
Chaumont II. 631
Chelm I. 224
Cherso sziget I. 242
Chile III. 906; IV. 1119, 1127
Chioggia I. 224, 225
Chlopy III. 803
Chochołów II. 663
Chocim ld. Hotin
Cibakháza III. 694
Cibalae (Vinkovci) I. 25, 28, 34, 43
Cikádor I. 107
Cikó (Tolna vm.) III. 966
Cilly I. 209
Ciprus I. 133; IV. 1103, 1121
Citeaux I. 98
Cittadella I. 209
Clairvaux I. 119
Clermont I. 97

Cleveland (USA) III. 784, 787; IV. 1054, 1059, 1062
Colonia Aelia Mursa (Eszék) I. 25
Compiègne III. 844
Conegliano I. 244
Consa I. 211
Constantinopolis (Konstantinápoly) I. 37
Contarzo I. 211
Corneto I. 211
Crépy II. 377
Cumeoberg I. 46
Custozza III. 684, 737
Czarny Ostrów II. 476

Csaba (Békés vm.) II. 611
Csábrág II. 381
Csaca III. 809
Csák (Temes vm.) I. 233, 336
Csákány (Somogy vm.) II. 397
Csákány (Vas vm.) II. 470
Csáktornya I. 201, 284; II. 484, 487, 490
Csallóköz II. 530, 535, 537; IV. 1031, 1118
Csálya I. 335
Csanád I. 79, 82, 84, 86, 92, 173, 181, 336; II. 383, 384, 419, 560
Csanádpalota III. 996
Csanád vm. III. 845
Csap III. 857, 862; IV. 1109
Csatár (Bihar vm.) II. 494
Csatár (Zala vm.) I. 107, 330
Csázma I. 148, 229; II. 376
Csazsin I. 333
Csege (Szabolcs vm.) II. 436
Cseh-Bród II. 436
Csehország I. 97, 100, 172, 177, 188, 190, 199, 202, 216, 217, 220, 234, 236, 238, 248, 249, 253, 256, 257, 286, 289, 290, 291, 292, 300, 301, 324, 327, 329, 331, 343, 344; II. 424, 428, 432, 436, 439, 446, 448, 463, 569, 570, 576, 577, 590, 621; III. 708, 751, 752, 794, 839, 840, 966
Csehszlovák Szocialista Köztársaság IV. 1101
Csehszlovákia III. 838, 844, 845, 848, 858, 860, 867, 871, 873, 874, 878, 879, 882, 883, 886, 891, 894, 901, 914, 918, 919, 931, 933, 936, 939, 943, 945, 950, 956—960, 964, 966; IV. 1014, 1020, 1021, 1023, 1025, 1026, 1028, 1033, 1034, 1036, 1041, 1042, 1043, 1045, 1047, 1048, 1055, 1070, 1075, 1090, 1093, 1094, 1097, 1098—1101, 1104, 1110, 1114, 1115, 1120, 1123, 1125, 1127—1139
Csejte I. 197, 452, 469
Cseke (Szatmár vm.) III. 714
Cseklész I. 197; II. 503, 582
Csele patak I. 350
Cseljabinszk I. 57, 59
Csepca f. I. 65
Csepel, Csepel-sziget I. 121, 193; II. 425; III. 687, 787, 806, 828, 831, 847, 852, 888, 908, 919, 991, 994, 999; IV. 1021, 1024, 1054, 1059, 1081, 1084, 1087, 1103, 1109, 1120
Csepin II. 647
Csepreg II. 411
Cserhalom I. 89
Cseri (Temes vm.) I. 234, 336
Cserna f. III. 839
Csernavoda (Bulgária) II. 566
Csernova (Liptó vm.) III. 813
Csernovic III. 993
Csernyigov I. 68
Cserög vár I. 229, 341
Csesznek vára I. 199
Csesztin vára I. 230
Csetenye erdő I. 175
Csetnek I. 200, 207, 236
Csicsó vára I. 196, 197
Csik IV. 1100
Csik vm. III. 831
Csiksomlyó II. 424, 496
Csikszék I. 332; II. 420, 515, 579
Csikszentdomonkos II. 420
Csikvár II. 532
Csillebérc IV. 1095
Csókakő vára I. 199
Csongrád II. 663; III. 862
Csongrád vm. 564
Csont-mező I. 318
Csorna III. 698
Csörsz-árok I. 34
Csucsa III. 690
Csuka patak II. 643
Csurgó (Somogy vm.) II. 397, 413; III. 939
Csút I. 160
Csütörtökhely I. 295

Dacia I. 24, 25, 30, 31, 32
Dacia Ripensis I. 32
Dacia Superior I. 33, 35
Dahomey IV. 1105, 1107
Dalmácia (Dalmátország) I. 19, 28, 45, 101, 102, 106, 114, 115, 119, 123, 124, 173, 198, 211, 212, 214,

215, 220, 224, 225, 226, 229, 232, 234, 238, 239, 242, 245, 331, 332; II. 505, 582, 593, 616, 618; III. 678, 725, 726, 753, 765, 843, 876
Dalmát szigetek I. 100, 102
Damásd (Hont vm.) II. 456
Damaszkusz III. 796; IV. 1123
Dancka (Gdańsk) II. 465, 526, 551, 552
Dánia II. 454, 455, 474, 524, 558; III. 732, 778, 944, 972; IV. 1111
Danzig ld. Dancka
Dardanellák I. 263; III. 764
Daróc (Közép-Szolnok vm.) II. 498
Dávod I. 200
Deáki I. 139
Debrecen I. 150, 194, 216, 233, 244, 264, 279, 301; II. 363, 371, 374, 376—378, 382, 384, 385, 387, 392—394, 396, 400, 403, 405, 410, 411, 414, 418, 424, 427, 445, 447, 455, 458, 460, 463, 465, 472, 476, 479, 480, 487, 492, 495, 496, 497, 499, 504, 507, 517, 524, 528, 537, 538, 539, 540, 542, 549, 550, 555, 557, 569, 570, 571, 572, 574, 575, 582, 597, 613, 618, 620, 622, 624, 633, 639, 658, 660; III. 691—695, 698, 709, 716, 719, 720, 733, 738, 746, 748, 755, 767, 784, 799, 809, 820, 824, 851, 856, 877, 920, 921, 942, 952, 953, 968, 996—1000; IV. 1013, 104, 1015, 1016—1018, 1030, 1037, 1047, 1057, 1064, 1072, 1073, 1090, 1097, 1116, 1123, 1128, 1138
Debrő I. 335, 336
Dédes vára I. 194; II. 397
Dég II. 632
Dego II. 615
Dél-Afrika III. 985
Dél-Alföld I. 13, 14
Dél-Baranya II. 518
Dél-Besszarábia III. 762, 764
Dél-Bulgária III. 765
Dél-Dunántúl I. 13, 14, 18, 20; II. 367, 484
Dél-Erdély II. 411, 425, 450, 557; III. 978, 995
Dél-Franciaország II. 631
Dél-Karintia II. 632
Dél-Magyarország II. 576; III. 800
Dél-Moldva I. 209
Dél-Németország I. 15; IV. 1017
Dél-Oroszország I. 55
Dél-Tirol II. 632; III. 867
Dél-Urál I. 57, 59, 62
Dél-Vietnam IV. 1119, 1120
Delhi IV. 1111
Déli-Kárpátok I. 20, 66
Déli-sark III. 822
Délkelet-Európa I. 15
Délnyugat-Dunántúl II. 367
Delphoi I. 18
Délvidék I. 227, 232, 318, 335, 336, 344
Dénesfa (Sopron m.) III. 882
Derecske II. 376, 381, 387, 459, 497, 517
Derencsény I. 269
Dergőc vára I. 194
Derventa II. 512
Derzs (Bács vm.) I. 336
Derzs (Udvarhelyszék) I. 278
Dés (Belső-Szolnok vm.) I. 158, 256; II. 423, 444, 464, 478, 487, 501
Detrekő vára I. 169; II. 403, 406, 407
Déva (Hunyad vm.) I. 160; II. 383, 406, 419, 425, 451, 508; III. 694
Devecser III. 858
Deventer I. 325
Dévény I. 143, 165, 193, 268; II. 365, 450
Dézna II. 664
Diakóvár I. 146
Diód II. 372
Diósgyőr I. 194, 196, 207, 300; II. 404, 593, 619, 626; III. 746, 753, 953, 996, 999; IV. 1047, 1060, 1063, 1115
Dijon I. 72, 98
Diószeg (Bihar vm.) II. 383, 427, 517, 528
Dicsőszentmárton IV. 1100
Divény II. 413
Dnyeper f. I. 15, 67, 135; II. 544; III. 991
Dnyeszter f. I. 67; II. 608; III. 994
Dob (Szabolcs vm.) II. 664
Doberdo III. 830
Doboj I. 246
Doboka vm. II. 482, 492
Dobor I. 232, 242
Dobra vára (Vas vm.) I. 164
Dobrinyiva I. 341
Dobronya I. 155, 349
Dobrudzsa III. 826, 837, 869
Dobsina II. 555, 559
Dognácska III. 782
Domažlice (Taus) I. 253
Dombegyháza III. 996
Dombó (Tolna vm.) I. 196, 200
Dolha II. 527
Domahída (Szatmár vm.) II. 529
Domony I. 16
Don f. I. 64, 66; III. 988

Donauwörth II. 533
Donyec f. I. 64
Donyec-medence III. 991
Dorog (Esztergom vm.) III. 803, 833
Dorog (Szabolcs vm.) II. 429, 444, 488, 561
Döbling III. 685, 721, 722
Döbrököz I. 196
Dömös I. 88, 101, 106
Dráva f. I. 20, 21, 24„36, 39, 42, 46, 48, 49, 123, 134, 194, 234, 240, 296, 350; II. 390, 396, 412, 420, 484, 505; III. 684, 685, 686, 777, 843, 844
Dráva-Száva köze II. 539
Drávántúl I. 150, 152
Drégely I. 197; II. 386, 413
Drégelypalánk II. 455
Drezda II. 571, 576, 630; III. 706, 724; IV. 1129
Dridu I. 343
Drina f. I. 137, 154, 243; III. 828
Drinápoly I. 93, 217, 263; II. 380, 385, 398, 441, 483, 502, 504, 557, 558, 639
Drobeta (Turnu-Severin) I. 24
Drohobics (Drohobycz) II. 547
Drozdowice II. 527
Drömmlingi mocsarak I. 74
Dubica I. 173, 333; II. 512
Dubienka II. 609
Dudvág f. II. 536
Duklai-hágó, Duklai-szoros II. 448; III. 690, 698, 829
Duna f. I. 13, 20, 22, 23—27, 30, 33, 35, 37, 40, 46, 47, 66, 67, 68, 74, 86, 94, 109—111, 114—116, 137, 148, 149, 154, 158, 164, 165, 168, 169, 179, 180, 183, 185, 186, 228, 232, 250, 262, 273, 318, 349, 350; II. 361, 365, 413, 415, 419, 424, 425, 428, 448, 450, 461, 474, 490, 502, 503, 514, 517, 519, 520, 529, 530, 535, 536, 540, 561, 567, 579, 584, 592, 597, 610, 620, 625, 633, 639, 643, 648, 649, 650, 656; III. 683, 693, 696, 700, 708, 712, 714, 733, 735, 775, 793, 799, 845, 860, 928, 998; IV. 1033, 1072, 1117, 1118
Duna—Tisza köze I. 147, 150, 175, 295, 334; II. 361, 518, 520, 535, 536, 563; III. 715, 858, 859, 868, 997
Dunacsun IV. 1033
Dunai fejedelemségek III. 719
Dunaföldvár I. 13, 349; II. 534, 536
Dunakiliti IV. 1072
Dunántúl I. 15—18, 20, 43, 48, 52, 67, 171, 260, 261, 336; II. 361, 380, 419, 429, 431, 432, 519, 532, 533, 535, 540, 546, 548, 564, 632; III. 715, 795, 807, 859, 864, 865, 865; IV. 1124
Dunapentele IV. 1057, 1059, 1060, 1061
Dunaújváros IV. 1089, 1099
Dunkerque III. 973
Durand I. 245
Düppel III. 732
Dürnkrut I. 174
Dzidziłów II. 551
Dzsánfedá, palánkvár Jászberény mellett II. 398

Ebenfurt III. 761
Ebersdorf II. 448
Ebesfalva II. 507, 577
Eboli I. 211
Eckartsau III. 844
Ecsed (Szatmár vm.) II. 435, 469, 528
Ecsedi láp II. 574
Ecseg (Nógrád vm.) I. 197
Edelény II. 428, 649; III. 858
Edessza I. 108
Egeg (Hont vm.) I. 175
Eger I. 14, 79, 105, 127, 148, 196, 288, 297, 319, 334, 335; II. 375, 382, 384, 386, 404, 406, 417, 444, 499, 511, 529, 532, 535, 536, 544, 545, 548, 567, 577—580, 584, 587, 590, 591, 593, 613, 641, 642; III. 695, 709, 723, 803, 958, 998; IV. 1065
Eger (Cheb) II. 462
Egervár II. 371, 393, 400, 540
Eggmühl II. 625
Egres (Csanád vm.) I. 119, 137, 142, 144
Egyed (Sopron vm.) II. 646
Egyesült Arab Köztársaság IV. 1121, 1129, 1136, 1137
Egyesült Királyság (ld. még Nagy-Britannia) IV. 1055
Egyiptom I. 121; II. 617; IV. 1082, 1083, 1127
Eibenschütz II; 435
Eider f. III. 732
Eisenach I. 69
Eisgrub (Morvao.) II. 469
El-Alamein III. 988
Elba f. I. 42
Elemér III. 794
Élesd III. 805
Elő-Ázsia I. 14
Elzász III. 751
Elzász-Lotharingia III. 750, 832, 833
Emona (Ljubljana) I. 21, 28
Endrőd (Békés vm.) III. 852, 936
Enns f. I. 46, 47, 68, 69, 204
Ennsburg vára I. 68

Enyed (ld. még Nagyenyed) I. 299
Enyicke (Abaúj vm.) II. 493
Enying II. 653
Eperjes I. 186, 209, 233, 261, 266, 299, 304, 305, 320; II. 379, 402, 427—429, 461, 465, 489, 493, 498, 502, 505, 506, 509, 510, 511, 534, 548, 584, 593; III. 693, 709, 846, 859, 860
Epöl I. 164
Ercsi I. 146
Érd I. 13; II. 505
Erdély I. 17, 20, 24, 41, 45, 51, 67, 80, 89, 94, 101, 115, 126, 130, 136, 138, 144, 148, 151, 156, 157, 160, 173, 178, 182, 190, 191, 194, 197, 198, 206, 207, 219, 231, 233, 237, 251, 253, 256, 257, 261, 262, 263, 270, 285, 287, 292, 300, 304, 323, 334, 335, 336, 338, 342, 343, 349; II. 363—366, 371—384, 386—390, 392, 394, 395, 398, 400—403, 407—412, 415, 417—434, 436—444, 450, 452, 455—458, 461, 462, 464, 468—473, 476—484, 486, 487, 489, 491—493, 495—502, 504, 506—514, 516, 518—522, 529, 531, 532, 535—547, 549—551, 553—555, 557—566, 568—570, 576, 577, 581, 583, 585—588, 592—598, 601, 605, 609, 610, 620, 627, 628, 633—644, 646—651, 653, 658, 663, 664, 666; III. 680—682, 686, 688, 689, 691—694, 699, 702, 703, 706—708, 711—713, 716—718, 723, 725—727, 729, 735, 738, 744, 745, 754, 769, 831, 844—848, 995; IV. 1024, 1028, 1039
Erdőd (Szatmár vm.) I. 309, 314; II. 378, 395
Erdőd (Valkó vm.) I. 350; II. 364
Erdőhegy II. 564
Erfurt II. 625
Érmihályfalva III. 856
Érsekújvár II. 378, 407, 416, 428, 429, 435, 447, 450, 451, 483, 486, 505, 506, 534, 539, 545, 546, 547, 548; III. 859, 950
Érsomlyó (Érdsomlyó) I. 241
Erzsébetfalva III. 809
Estoril IV. 1086
Észak-Afrika III. 988, 990
Észak-Baskíria I. 58
Észak-Bukovina III. 974
Észak-Bulgária III. 765
Észak-Burgundia I. 70
Észak-Dunántúl IV. 1014
Észak-Erdély III. 776, 975, 976, 996, 997; IV. 1017
Észak-Európa I. 312
Észak-Itália I. 26, 44; II. 524; III. 717
Észak-Magyarország III. 686, 690, 846, 864
Észak-Olaszország III. 991
Északi-sark III. 816
Északkeleti Kárpátok III. 997
Északnyugat-Bulgária I. 158, 159, 160, 161
Eszék I. 350; II. 370, 396, 412, 484, 502, 510, 517, 582, 583, 610; III. 693, 696, 807
Esztergári kapu és gyepű I. 185
Esztergom I. 79, 82, 86, 94, 99, 106, 111, 113, 116, 117, 121, 122, 124—127, 130, 137, 143, 146, 148, 149, 152, 155, 163, 164, 172, 177, 178, 180, 181, 183, 184, 187, 188, 190, 198, 199, 201, 227, 231, 234, 238, 239, 244, 259, 261, 267, 273, 284, 287, 299, 315, 319, 323, 329; II. 364—367, 374, 376, 413, 414, 415, 416, 426, 427, 429, 432, 503, 504, 506, 532, 539, 540, 635; III. 702, 709, 714, 724; IV. 1013
Esztergom vm. I. 164, 187; II. 651
Eszterháza II. 578, 583, 584, 589, 648
Észtország I. 53; III. 886, 968, 975
Etelköz I. 67
Etiópia III. 934, 938, 941; IV. 1115, 1121
Európa I. 13, 14, 16, 37, 63, 134, 146, 205, 208, 210, 297, 306; III. 428, 535, 542; III. 757; IV. 1015, 1019, 1133
Eylau II. 623

Fabriano I. 210
Farkasd II. 540
Farkashida I. 208, 319
Fehér vm. (Erdély) I. 256; II. 594
Fehéregyháza (Győr vm.) I. 97
Fehérhegy (Prága mellett) II. 450
Fehértemplom III. 843
Fejér vm. II. 405, 555; III. 849; I. 171, 249
Fejérd I; 291
Fekete-tenger I. 17, 71, 144; II. 638; III. 714
Feketehalom (Feketehegy, Barcaság majd Brassó-szék) I. 160; II. 415, 532
Feketeváros II. 532
Feketevíz (Bács vm.) II. 533
Felhévíz (Budafelhévíz) II. 420
Felka I. 245
Felső-Ausztria I. 17, 48; II. 434, 503, 568
Felső-Bolgárország I. 218
Felső-Duna II. 527
Felső-Itália II. 617
Felső-Káma f. I. 62
Felső-Magyarország II. 364, 373, 378, 382, 396, 404, 423, 433, 434, 444, 448, 453, 461, 491, 502, 519
Felső-Ob f. I. 53, 56
Felső-Szilézia I. 305, 307

Felső-Tisza vidék I. 93; II. 506, 601
Felső-Volga f. I. 55, 57, 59
Felsőelefánt II. 588
Felsőgalla III. 867
Felsőörs I. 140; III. 882
Felsőpetény IV. 1082
Felszász I. 165
Féltorony II. 581
Felvidék II. 370, 428, 529, 535, 558, 561, 564, 567, 586, 664; III. 694, 715, 845, 846, 852, 861, 957, 959, 960
Fenes I. 184
Ferenc-csatorna II. 620, 634; III. 714, 751
Ferihegy (Bp.,) III. 970; IV. 1055
Ferrara I. 212, 308; II. 413
Finnország I. 54; III. 944, 950, 972, 985, 995; IV. 1021, 1024, 1030, 1033, 1038, 1114, 1118, 1133, 1134
Firenze I. 290, 303, 309; II. 600; III. 724
Fischa I. 69, 82, 108
Fiume II. 561, 588, 590, 636, 638, 654; III. 716, 727, 749, 751, 752, 753, 755, 757, 765, 767, 771, 775, 783, 791, 801, 808, 809, 821, 825, 840, 843, 873, 876, 889
Flandria I. 113
Fleurus II. 611
Fogaras II. 372, 373, 402, 411, 458, 466, 477, 487, 492, 495, 496, 497, 501, 502, 506, 509, 510, 512, 514, 516, 536
Fogaras-vidék I. 126, 136, 219
Foligno I. 210
Fondi I. 210
Fontainebleau II. 363; 631
Fonyód III. 865
Forli I. 210
Forum Julii (Cividale del Friuli) I. 45
Fót II. 636
Földközi-tenger II. 532
Földvár (ld. még Dunaföldvár) I. 349; II. 584
Földvár (Brassó mellett) II. 364, 441
Fövény I. 171, 180
Franciaország I. 94, 119, 153, 302, 307, 332; II. 369, 375, 398, 521, 524—526, 529, 544, 552—554, 557, 560, 561, 579, 606, 607—610, 613—621, 631—633, 635; III. 708, 710, 712—714, 717—720, 737, 738, 749, 750, 751, 762, 763, 765, 771, 779, 786, 796, 799, 802, 805, 809, 828, 832, 838, 839, 859, 891, 892, 898, 901, 905, 906, 917, 920, 924, 927, 928, 930, 933, 934, 936, 939, 960, 966, 969, 970, 974; IV. 1020, 1021, 1027, 1028, 1030, 1040, 1063, 1075, 1087, 1111, 1115, 1116, 1119, 1120, 1129, 1130
Frank-föld (Frank-ország) I. 70, 72
Frankfurt (Majna-menti) I. 48, 243, 244, 257, 259, 312; II. 447, 460, 551, 571, 580, 604, 609, 630; III. 682, 685, 689, 695, 698, 704, 751, 904; IV. 1036
Frankfurt (Odera-menti) II. 559, 557
Fraustadt (Szilézia) II. 539
Freising I. 70
Friaul I. 244, 245, 248
Friedau III. 689
Friedland II. 623
Fulda I. 70; 630
Futak I. 272, 283, 342; II. 517, 555, 556, 597
Fülek I. 149, 158, 197; 388, 413, 453, 467, 501, 529; III. 858, 968
Füles I. 192
Füssen II. 571
Füzér I. 159, 160, 193
Füzitő (ld. még Almásfüzitő) I. 157, 159

Gács II. 529, 579, 646, 647
Gaeta I. 212
Galambóc I. 251, 252, 264, 275
Gálfalva III. 692
Galgóc (Nyitra vm.) I. 253; II. 408, 443, 467, 530; III. 698
Galícia II. 586, 587, 602, 629, 640, 663; III. 680, 681, 690, 692, 712, 732, 779, 834, 984
Gallia I. 28, 37, 41, 42
Gallipoli I. 214, 264; II. 556
Gálszécs I. 275; II. 427
Gamás I. 160
Gara I. 228
Garadna (Abaúj vm.) II. 459
Garam f. I. 84, 165, 285, 291, 297; II. 428, 502, 529, 545, 572
Garamszentbenedek I. 91, 139, 151, 252, 295, 310, 326, 330, 333; II. 413
Gastein III. 734
Gdańsk (ld. még Dancka) IV. 1138
Gecske vm. I. 183
Gede vára (Gömör vm.) I. 176
Geertruidenberg II. 547
Gellérthegy I. 85; II. 622, 640; III. 699
Gemelki III. 708
Genf III. 732, 733, 736, 796, 821, 839, 889, 892, 896, 897, 898, 900, 903, 911, 919, 921, 925, 926, IV. 1072, 1075, 1106, 1112

Genova I. 210, 211, 213, 214, 223, 224, 225, 283; III. 719
Germánia I. 30
Gernyeszeg II. 585
Geszt (Somogy vm.) II. 397
Gesztes II. 396, 410, 418
Ghana IV. 1101, 1107, 1110, 1115
Gherghita I. 343
Gibraltár II. 553
Gimes (Divénykő) vára I. 168, 197
Glogau I. 299, 303, 315
Gmunden I. 301
Gnézda I. 245; II. 413, 590
Gniezno I. 220
Golán fennsík IV. 1127
Golovcsin II. 544
Gomba (Pozsony vm.) II. 506
Gombás (Liptó vm.) II. 490
Gombaszög (Gömör vm.) III. 907
Gomnec (Ivánc) I. 228, 229
Gora vm. I. 128
Gorbó (Doboka vm.) II. 478
Gorian II. 370
Gorlice III. 830
Gerőszló II. 422
Gorsium (Tác) I. 25, 28
Goslar I. 92
Gotha I. 72; III. 833
Göd III. 921
Gödöllő II. 570, 574; III. 695, 801
Göllheim I. 185
Gölnicbánya I. 174, 179, 314; II. 627
Gömör vm. I. 148, 155, 158, 159, 252, 313; II. 400, 401, 459, 467, 468, 610, 628, 655
Gönc I. 176, 193; II. 372, 386, 459, 509, 540, 542
Görgény II. 372, 479, 481
Görgényszentimre II. 479; III. 775
Görögország I. 151, 159; II. 635, 639; III. 730, 778, 813, 823, 824, 826, 834, 869, 897, 910, 912, 929, 966, 977, 980, 981; IV. 1110
Görz (Gorizia) III. 831, 867
Grác I. 138, 279; II. 415, 439, 529, 558, 625; III. 755
Gradec I. 106
Gradiska II. 512
Gräfenberg II. 650
Gréchegy (Zágráb) I. 149, 153
Grodno II. 409
Grosbois II. 556
Grunwald (Tannenberg) I. 243
Guastalla I. 100
Gubacs I 336
Guinea IV. 1096, 1104, 1107, 1110, 1115, 1119

Gyalu II. 374, 375, 376, 380, 389
Gyarmat (ld. még Balassagyarmat) II. 454
Gyékényes (Somogy m.) IV. 1104
Gyéres (Torda vm.) II. 438
Gyergyószék I. 332; II. 420, 579
Gyoma III. 852
Gyömrő II. 536
Gyöngyös (Heves vm.) II. 424, 532—534, 619; III. 833, 849, 998
Győr I. 79, 89, 98, 117, 148, 149, 155, 157, 165, 168, 169, 179, 180, 195, 228, 239, 242, 254, 260, 262, 266, 269, 272, 301, 306, 336; II. 361, 370, 377, 384, 396, 397, 414, 417, 418, 421, 424, 462, 474, 488, 502, 503, 504, 542, 554, 565, 569, 570, 573, 574, 577, 583, 586, 588, 592, 595, 596, 616, 620, 625, 626, 664; III. 691, 699, 709, 714, 761, 793, 801, 814, 826, 827, 877, 911, 920, 953, 954, 994; IV. 1017, 1047, 1090, 1092, 1128, 1138
Győr vm. II. 405
Gyönke II. 493
Győrszentmárton (ld. még Pannonhalma) II. 503
Győrvár (Vas vm.) II. 540
Gyula I. 331, 334, 348; II. 376, 396, 427, 463, 509, 518, 646; III. 856; IV. 1046, 1133
Gyulafehérvár I. 79, 125, 172, 179, 182, 261, 272, 274, 278, 299, 330, 333; II. 375, 376, 378—381, 383, 384, 386, 390—393, 396—398, 401, 404, 405, 406, 407—416, 418—422, 424, 425, 433, 441, 443—445, 447, 449, 451—457, 459—467, 470, 471, 473—477, 482, 483, 487, 489, 492, 493, 495, 496, 498, 500, 502, 506, 529, 532, 595, 610; III. 694, 709, 724, 725, 746, 753, 754, 823, 845
Gyulaj II. 528
Gyurgyevó II. 416, 604

Hadad II. 393, 395
Hadház (Szabolcs vm.) II. 429, 441, 488, 561
Hadrianapolis I. 38
Hága II. 455, 522, 525, 535, 561, 567, 605; III. 822, 899, 910, 911, 926; IV. 1056
Hagenau I. 325, 330, 337
Hahót I. 330
Hainburg I. 84, 86, 148, 153, 173, 182, 224, 301, 308, 311; II. 361, 450
Hainfeld III. 780
Hajdú vm. III. 809
Hajdúböszörmény III. 939

Hajdúsámson II. 528
Hajdúszoboszló (ld. még Szoboszló) III. 856, 857
Hajóhalom I. 165
Hajszentlőrinc I. 169, 336
Halas II. 529
Halászfalva I. 321
Halics (város) I. 133, 134, 140, 141, 142, 144
Halics (Galícia) I. 110, 121, 127, 128, 129, 130, 131, 134, 138, 142, 143, 144, 212, 213, 214, 222, 244
Halle II. 496, 547, 551, 559, 616
Hamburg III. 888
Hanau II. 437, 454, 630
Hannover II. 560
Hanoi IV. 1032
Hanság II. 632; IV. 1092
Hánta I. 168
Haram I. 104
Harangodi mező II. 520
Hármashatárhegy (Bp.) III. 920
Háromszék II. 383, 579; IV. 1100
Harsány (Bihar vm.) II. 459
Határőrvidék II. 597, 639, 664; III. 711, 735, 747, 773
Hathalom I. 168
Hátszeg I. 248; II. 515
Hatvan I. 261, 279, 328, 346, 347; II. 377, 417, 426, 427, 546, 583; III. 695, 740, 749, 857, 998
Hatvan-Gombospuszta I. 37
Havanna IV. 1094, 1099
Havasalföld I. 139, 202, 219, 220, 223, 233, 234, 250, 251, 262, 264, 267, 289, 300, 303, 330, 343, 344; II. 384, 386, 415, 416, 439, 440, 471, 475, 478, 497, 515, 516, 567, 578, 597; III. 692—694, 696, 711, 712, 718, 723, 728, 846, 995
Hegyalja (ld. még Tokaj-Hegyalja) II. 519
Hegyeshalom III. 906; IV. 1129
Heidelberg II. 498
Heiligenkreuz I. 107, 119, 143
Heilsberg II. 541
Helsinki IV. 1038, 1064, 1105, 1136
Hengistburg I. 87
Herakleia I. 44
Herborn II. 434, 459
Hercegovina III. 725, 760, 762, 763, 764, 765, 767, 768
Hercegszántó IV. 1077
Herend II. 638
Heristal I. 48
Hermanec II. 639
Hermány III. 690
Hernádnémeti II. 467
Herpály I. 15
Herrenhausen II. 560
Hessen III. 704
Hessen-Kassel II. 525
Heves I. 84, 165, 336
Heves megye IV. 1078
Heves vm. I. 159; II. 404, 651; III. 726, 741, 742
Hibbe I. 161
Hidegség I. 152
Hidvég (Marosszék) III. 690
Hirosima IV. 1021
Hochkirch II. 577
Hód-tó I. 176, 177
Hódmezővásárhely II. 569, 575; III. 687, 748, 767, 784, 789, 799, 820, 826, 877, 920; IV. 1047, 1090
Hódmezővásárhely-Szikáncs I. 40
Hodonin II. 453
Hodos I. 234
Hodruszbánya (Hodrusbánya) I. 348; II. 634
Hohenfriedberg II. 571
Hohenlinden II. 618
Hold (égitest) IV. 1121, 1134
Holdvilág II. 393, 531
Holics (Újvár) I. 187, 202; II. 469, 571
Hollandia II. 437, 455, 473, 474, 522, 525, 547, 549, 551, 552, 553, 561, 570, 605, 619, 649; III. 843, 906, 973
Hollókő I. 192; II. 413
Holstein III. 732, 734, 737
Homonna I. 295; II. 448, 542; III. 754
Hont vm. I. 148, 155; II. 410, 592, 662
Horvátország I. 94, 100, 114, 123, 124, 173, 183, 212, 214, 218, 220, 226, 228, 229, 232, 291, 292, 305, 317, 323, 327, 328, 332, 333, 337, 343, 348; II. 362, 402, 436, 538, 586, 587, 588, 589, 591, 593, 597, 620, 622, 626, 639, 654, 656, 666, 667; III. 678, 681, 685, 694, 702—704, 706, 710, 711, 723, 725, 726, 727, 745, 747, 748, 751, 752, 753, 755, 765, 767, 768, 775, 783, 784, 791, 799, 801, 803, 813, 815, 819, 821, 843, 873, 944; IV. 1046
Horvát-Szlavón ország II. 382, 392, 421, 528, 539, 555, 582; III. 726, 735, 757, 770, 773
Horvátújfalu IV. 1033
Hosszúaszó II. 439
Hosszúmező (Máramaros vm.) I. 201
Hotin II. 421, 494, 598
Höchstädt II. 533
Höflány (Höflein) I. 143; II. 469
Hrussó (Bars vm.) I. 197
Hubertusburg II. 579

Hum (Hulm) I 124, 145, 183, 214, 215, 309
Hunyad vm II 492, 594
Huszt I 201, II 412, 414, 494, 528, 539, 546, 547, 550, III 846
Huy I 207, 227

Ialomița f (Ilonca f) I 216, 262
Iași (ld meg Jászvasar) II 608, III 995
Ibériai félsziget I 16
Ibrány III 726
Igal (Somogy vm) I 163, II 539
Iglau (Morvao) I 236, 288, 303, 312
Igló I 235, 245, 314, II 631
Ikervár I 90, II 509, 650
Illádia I 333
Illava I 253
Illésfalva II 588
Illyricum I 20, 21, 34
Ilonca ld Ialomița
Ilyvó (Lwów, Lemberg) I 231, 534
Imsód II 536
Inánccs II 434
India IV 1102, 1111, 1121, 1135, 1137
indokínai térség IV 1136
Indonéz Köztársaság IV 1098, 1102, 1111, 1117
Ingelheim I 77
Ingolstadt I 335
Inkermann III 712

Inn f I 70, II 616, 625, 626
Innsbruck II 528, 581, III 682, 684
Inota IV 1062
Intercisa (Dunaújváros) I 28
Ipoly f I 13, 42, III 845, 859
Ipolyság III 858
Irak IV 1126
Irán III 951, IV 1113, 1135
Írország I 244
Irsa (Pest vm) III 692
Irtis f I 59, 125
Isaszeg I 160, III 695
Ischia szigete I 326
Isonzo f III 830, 831
Istállóskői barlang I 13
Iszker f I 158
Isztambul (ld még Konstantinápoly) I 314, 332—334, 341, 342, 348, II 363, 365—368, 370, 372, 373, 376, 378, 379, 381, 384, 387, 388, 396, 403, 414, 426, 442, 445—447, 450, 452, 453, 456, 457, 460, 464, 465, 468, 470, 471, 477, 481, 482, 487, 493, 497, 498, 499, 505, 520, 525, 531, 557, 566, III 701, 763, 764, 776, 816, 989, 991
Isztria I 245, II 616, 618, 622, 632, III 867, 876
Italia I 18, 19, 25, 28, 30, 39, 42, 68, 71, 72, 74, 208, 209, 210, 212, 215, 217, 219, 238, 239, 245, 288, 306, 340, II 617, 632, III 737
Ivancs I 148, III 751
Izdril (Zdrelo) I 232
Izland IV 1121
Izrael IV 1082, 1126, 1127
Izsak III 870

Jajca I 255, 282, 283, 320, 321, 325, 327, 333, 338, 346, 347, II 363
Ják I 134, 155
Jalta IV 1015, 1079
Janka-puszta III 932
Janosret I 295
Japán III 748, 828, 926, 944, 949, 950, 961, 976, 985, IV 1015, 1021, 1022, 1096, 1101, 1114, 1119
Jarosław (Jaraszló) I 141, 152
Jaszbereny II 398, 424, III 744
Jaszkunsag II 525, 526
Jászo I 116, 275, 314, II 475, 579, 580
Jaszsag I 150, III 762
Jaszvasar (Iași) II 415
Jaworow II 551
Jemappes II 609
Jemeni Arab Köztársaság IV 1113
Jena II 572, 623
Jenikoi II 558
Jeniszej f I 53
Jeno (Borosjeno) II 396, 414, 420, 441, 442, 443, 463, 469, 477, 506, 517
Jeruzsalem I 81, 96, 100, 101, 103, 106, 113, 121, 123, 210
Jeszeno (Ung vm) II 467
Joko I 197
Jolsva II 499
Jordan f I 132
Jordánia IV 1127
Jugoszlávia III 848, 869, 871, 873, 876, 879—882, 891, 893, 905, 909, 913, 914, 918, 919, 929, 931—933, 943, 945, 956, 972, 978—981, 991, 994, 996, IV 1014, 1017, 1020, 1022, 1024, 1028, 1030—1034, 1036, 1040, 1043, 1047, 1050—1052, 1059, 1068, 1071, 1074—1076, 1082, 1083, 1090, 1092, 1096, 1103, 1110, 1115, 1117, 1119—1122, 1124—1126, 1128, 1136
Juli Alpok I 46

Kab-hegy IV. 1106
Kaba III. 857
Kabold vára I. 169, 180
Kadrymi III. 994
Kahlenberg (Bécs mellett) II. 503
Kairó IV. 1079, 1103, 1110, 1116
Kajdacs II. 364
Kalisz II. 630
Kalka f. I. 137
Kálló (Nógrád vm.) II. 547
Kálló (Szabolcs vm.) II. 427, 429, 432, 433, 435, 436, 467, 493, 495, 496, 500, 506, 528
Kalocsa I. 79, 129, 195, 334; II. 593; III. 860
Káma f. I. 54, 56, 57, 58, 60, 62, 64, 65
Kamanc I. 336
Kamenic (Kamieniec Podolski) II. 476
Kanada III. 985; IV. 1123
Kanizsa (ld. még Nagykanizsa) II. 402, 409, 421, 422, 423, 432, 484, 486, 514
Kanizsa patak II. 480
Kápolna (Belső-Szolnok vm.) I. 256
Kápolna (Heves vm.) III. 850
Kapornak (ld. még Nagykapornak) I. 330
Kapos II. 500
Kaposvár I. 323; II. 389, 508, 639; III. 696, 851, 854, 867, 868, 920, 956, 999; IV. 1028, 1087
Káposztásmegyer III. 786, 890
Kapovaja pescsera (Sulgan-Tas) barlang I. 53
Kapronca I. 166, 199, 215
Kapuvár II. 490, 538
Kara-Gyorgyevo IV. 1091
Karácsonkő I. 233
Karakó I. 211
Karakorum I. 145
Karancslapujtő I. 64
Karánsebes I. 234, 331; II. 386, 388, 425, 477, 515, 516, 518, 659; III. 696, 701, 764, 780
Karantánia (Karintia) I. 68, 104
Karasica f. I. 350
Karcag III. 862; IV. 1014
Karib-tenger III. 796
Karintia I. 87, 156, 163, 168, 290, 317, 552, 626, 629; III. 701
Karjala I. 54
Karlóca II. 521, 522, 584; III. 680, 682, 683, 688, 726, 755, 759, 767, 771, 776, 786, 801, 812, 815, 819
Karlovy Vary (ld. még Karlsbad) IV. 1126, 1136
Karlsbad (ld. még Karlovy Vary) II. 539, 634
Károly (ld. még Nagykároly) II. 446, 504
Károlyváros II. 405, 483, 619, 629, 644; III. 757
Karom I. 335
Kárpát-medence I. 13—16, 19, 32, 40, 45, 50, 67, 68
Kárpát-Ukrajna (ld. még Kárpátalja) IV. 1020, 1039, 1040, 1125, 1128
Kárpát-vidék III. 757
Kárpátalja (ld. még Kárpát-Ukrajna) III. 844, 856, 958, 959, 960, 961, 962, 966, 968, 975, 976, 995; IV. 1020, 1025, 1032, 1033, 1097
Kárpátok I. 67, 138; II. 415, 556; III. 995
Karva II. 535, 540
Kaspi-tenger I. 50, 63
Kassa I. 152, 192, 196, 204, 209, 217, 219, 221, 222, 224, 260, 261, 266, 268, 278, 291, 294, 297, 299, 304, 314, 317, 319, 322, 334; II. 363, 366, 369, 376, 379, 384, 395—397, 408, 417, 418, 426—429, 430—434. 436, 438—440, 444, 447, 450—455, 459, 460, 467, 468, 475, 480, 482, 486, 487, 492, 501, 502, 507—510, 529, 534, 540, 543, 549, 550, 556, 557, 564, 585, 588, 591, 595, 597, 598, 611, 619, 621, 633, 636, 640, 651, 658; III. 690, 693, 699, 709, 715, 723, 754, 759, 811, 847, 850, 859, 860, 861; III. 884, 890, 891, 907, 960, 982; IV. 1018
Kasza (Trencsén vm.) I. 197
Kászonszék I. 332; II. 420, 579
Kaukázus I. 55, 62, 63, 66, 144
Kaza (Borsod vm.) II. 391, 459
Kazán-szoros I. 24
Kazária I. 45, 65
Kazincbarcika IV. 1076, 1113
Kazsok I. 164
Kecskemét I. 348; II. 398, 414, 418, 422, 539, 541, 555, 642; III. 687, 709, 738, 748, 767, 784, 799, 820, 821, 868, 870, 877, 925, 952, 969; IV. 1044, 1047, 1090, 1107, 1128, 1138
Kehida III. 713
Kehl II. 630
Kékes (Pilis vm.) I. 191
Kékkő II. 413
Kelementelke II. 429
Kelenföldi hegy ld. Gellérthegy
Kelet-Afrika III. 779
Kelet-Anatólia I. 294
Kelet-Dunántúl I. 19, 24
Kelet-Európa I. 54, 56, 62, 63, 65
Kelet-Galícia II. 586
Kelet-Magyarország II. 445
Kelet-Poroszország III. 957
Kelet-Rumélia III. 765, 776
Keleti Főcsatorna IV. 1079
Kemej (Szolnok vm.) I. 90

Kéménd (Baranya vm.) I. 196
Kenderes IV. 1014
Kene vára I. 126
Kenese II. 366
Kenyérmező I. 304
Kér (Szatmár vm.) I. 199
Kerc I. 126
Kercsesora II. 506, 549
Kereki (Bihar vm.) II. 387, 427
Kerelőszentpál II. 403, 439
Kereszténysziget II. 515
Keresztúr (Bars vm.) I. 151
Kerlés (Cserhalom) I. 89
Kerszon II. 597
Kertes (Vas vm.) I. 164
Késmárk I. 163, 243, 250, 279; II. 419, 474, 499, 504, 509, 547, 654, 655; III. 720
Kesselőkő I. 197
Keszthely II. 481, 616, 633; III. 686; IV. 1057
Kesztölc I. 152
Keve I. 127
Keve vm. I. 137
Kézdi-szék II. 420
Kézdivásárhely III. 690
Kiel III. 843, 954
Kienthal III. 831
Kijev I. 66, 68, 109, 145; III. 984, 991
Kilia I. 310
Kiliti (ld. még Balatonkiliti) II. 535
Kína III. 747, 797, 944, 949, 986; IV. 1091, 1095, 1096, 1099, 1127
Kínai Népköztársaság IV. 1086, 1088, 1089, 1115
Királyföld III. 687, 754, 761
Királyi (Erdély) I. 159
Kirchschlag vára I. 152
Kisalföld I. 45; III. 778
Kisázsia I. 28, 118
Kisbodak IV. 1072
Kishaláp II. 658
Kiskartal III. 777
Kiskomár II. 472, 484
Kiskomárom II. 421
Kiskunfélegyháza III. 711, 712, 743, 850, 954
Kiskunság I. 150; III. 762
Kismarton I. 241, 266; II. 471, 484, 553, 578
Kisnikápoly vára I. 233, 265
Kispest III. 800, 877, 961
Kisselyk II. 481
Kisszeben I. 294, 320; II. 379, 427, 504
Kisszelpcsény I. 151
Kistelek (Csongrád vm.) III. 847
Kisterenye III. 858
Kisújszállás III. 862; IV. 1014
Kisvárda II. 377, 390, 506, 528, 543; III. 726
Kiutahia III. 707
Kladovo I. 327
Klessheim III. 990, 993
Klissza vára I. 137, 212, 230, 237, 343, 344, 345
Klosterneuburg I. 301, 319
Knin I. 197, 208, 231, 232, 328, 332, 334
Kokova II. 648
Kolics I. 348
Kolin I. 249; II. 577
Kolomea III. 993
Kolos (Nyitra vm.) I. 330
Kolozs (mezőváros) I. 291
Kolozs vm. I. 287; II. 411, 482, 492, 594
Kolozsmonostor I. 256, 257, 287; II. 405, 406, 408
Kolozsvár I. 194, 220, 257, 274, 288, 295, 299, 301, 312, 315, 318, 336; II. 363, 368, 371, 375, 376, 378, 380, 383—392, 395—398, 400, 401—408, 413, 414, 418—420, 422—426, 429, 430, 433, 435—438, 440, 442, 444, 446, 452, 455, 458, 462, 464, 468, 477, 480, 481, 482, 484, 493, 495, 502, 507, 508, 510, 514, 515, 516, 518, 519, 521, 534, 538, 541, 542, 544, 557, 558, 561, 572, 578, 584, 596, 605, 609—612, 616, 618, 620, 625, 627, 635, 638, 639, 644, 645—652, 653, 660, 664; III. 677, 679, 682, 689—691, 697, 708, 715, 721, 734, 735, 750, 751, 758, 768, 772, 776, 780, 784, 789, 800, 820, 846, 877, 878, 880, 881, 884, 895, 899, 902, 908, 911, 918, 923, 925, 927, 933, 934, 945, 951, 963, 971, 975, 976, 977, 987, 996, 999; IV. 1019, 1023, 1027, 1046, 1054, 1087, 1094, 1135
Kolut II. 520
Komér I. 159
Komárom I. 149, 161, 172, 195, 202, 259; II. 361, 362, 367, 414, 415, 446, 480, 537, 574, 579, 593, 598, 605, 633, 652; III. 691, 696, 696, 699, 702, 708, 858, 922, 950, 958, 959, 994; IV. 1017, 1056, 1070, 1114
Komjáti (Nyitra vm.) II. 402
Komló IV. 1061
Konopist III. 828
Konstantinápoly (ld. még Isztambul) I. 41, 42, 87, 115, 126, 135, 144, 234, 270, 278
Konstanz I. 71, 245, 246, 247, 331
Konyár (Bihar vm.) II. 444
Koppány (Törökkoppány) II. 409
Koppánymonostor I. 330

Koppenhága III. 819, 940, IV. 1111
Korea IV. 1056, 1120
Korenica patak I. 340
Korfu III. 834
Korinthoszi-csatorna III. 788
Korlát I. 14
Korneuburg I. 301, 310
Korokna II. 389
Koroncó II. 533
Korotna II. 390
Korpona I. 150, 200, 202, 206, 227, 291; II. 429, 504, 529; III. 859
Kosel (Cosel) I. 311
Koszorúvár (Vinac) I. 320
Kosztel I. 200
Kosztolány I. 285, 286
Kozmateleke II. 480
Kő (Bácsmonostora) I. 140, 147
Kőbánya (Bp.) II. 731; III. 937
Kőhalom-szék II. 440
Kölesd II. 545
Kölesér II. 427
Köln I. 207, 227, 328; II. 518, 535; III. 902, 987
Kölpény I. 341
Kömlőd (Tolna vm.) II. 536
Königgrätz I. 237; III. 737
Königsfelden I. 188
Köpcsény I. 182; II. 448
Kőrév (ld. még Tokaj) I. 181
Körmend I. 150, 168, 276; II. 429, 471, 486, 625; III. 938
Körmöcbánya I. 198, 201, 205, 254, 267, 268, 269, 285, 290, 297, 307, 314, 342, 347, 348; II. 370, 490, 498, 501, 578, 618; III. 710
Körös I. 153, 234
Körös f. I. 14, 35, 37, 39, 146, 175; II. 416, 489, 564
Körös vm. II. 576, 582, 590
Körösszeg I. 181, 194
Kőszeg (Vas vm.) I. 149, 164, 165, 178, 180, 184, 196, 199, 200, 204, 265, 266, 309; II. 367, 448, 450, 451, 471, 538, 568, 625, 661, 665; IV. 1017
Kőszeg (Baranya vm.) I. 194, 196, 200
Kővár (Közép-Szolnok vm.) II. 480, 481, 497, 507, 531
Kővár (Szatmár vm.) II. 465, 528
Kővárvidék III. 727
Kövi (Gömör vm.) I. 169
Közel-Kelet IV. 1127
Közép-Ázsia I. 53
Közép-Baskiria I. 62
Közép-Duna-medence I. 16
Közép-Európa I. 210
Közép-Itáliai Királyság III. 717
Közép-Szolnok vm. II. 482, 564, 641
Közép-Urál I. 58
Középső-Tobol f. I. 59
Középső-Volga f. I. 55, 56, 57, 58, 64
Krajna I. 290, 309; II. 626, 629
Krakkó I. 96, 164, 178, 204, 208, 212, 217—223, 227, 235, 250, 259, 317, 325, 333, 339, 340; II. 363, 366, 367, 369, 370, 371, 373, 379, 392, 400, 402, 403, 404, 409, 476, 504, 535, 614, 631, 663; III. 839
Krapina vára I. 200
Krassó vm. I. 230, 232, 233, 234; II. 590, 632; III. 702, 713
Kraszna II. 494
Kraszna vm. I. 173, 182, 311; II. 482, 563
Krasznahorka II. 427, 540, 548
Kremjanyec (Krzemieniec) I. 138
Krems I. 301
Kremsier (Morvao.) II. 689
Kréta szigete II. 469, 488, 490
Krím-félsziget II. 476; III. 712; IV. 1015
Kroissenbrunn I. 157
Kruppa I. 344
Krusevác I. 216, 271, 305
Kuba IV. 1099, 1106
Kubán f. I. 45, 63
Kudzsir II. 619
Kufstein II. 614
Kukizów II. 550
Kulpa f. II. 402
Kunersdorf II. 577
Kunhegyes IV. 1014
Kunmadaras IV. 1014, 1028
Kunország I. 135, 136, 138, 139, 143, 144, 151
Kunovica-hágó I. 262
Kurland II. 536
Kurszk III. 990
Kutná Hora (ld. Kuttenberg)
Kuttenberg (Kutná-Hora) I. 201, 249, 292
Kuwait IV. 1121
Kücsük-Kajnardzsi II. 587

La-Manche-csatorna III. 817
Laa an der Thaya I. 156, 169, 312
Ladomér (Vlagyimir) I. 103, 109
Lágymányos III. 961

Laibach (Ljubljana) I. 68, 317; II. 407, 635; III. 750, 824
Lajta f. I. 78, 82, 108, 151, 200; II. 503; III. 688, 734, 735, 739
Lajta-Bánság III. 882
Lajtaszentmiklós III. 758
Lajtánfalu (ld. még Bruck) III. 780
Lakihegy III. 906, 928
Lakompak II. 450
Lamkerek II. 463
Lany (Prága mellett) IV. 1135
Lánzsér I. 180
Laosz I. 103
Laskó II. 378
Laterán (Róma) I. 131
Lauenburg III. 732
Lauriacum (Lorch) I. 46, 48
Lausitz I. 297, 303, 304, 305, 307, 314; II. 432
Lauterburg II. 570
Lavocsne III. 980
Laxenburg II. 614; III. 716, 719
Leányvár III. 723
Lébény I. 128; II. 542
Lécfalva II. 422
Lech mező I. 75
Lednice I. 197, 253
Legnica (Liegnitz) I. 148
Légrád III. 686
Leibic I. 245
Léka I. 144, 149, 205, 241, 242
Lekér I. 330
Lelesz I. 131, 181
Lemberg (ld. még Ilyvó) II. 629; III. 828, 830
Lengyel Királyság III. 832
Lengyelország I. 85, 88, 90, 96, 97, 104, 105, 171, 177, 182, 191, 195, 202, 204, 205, 206, 208, 212, 221, 224, 225, 227, 243, 245, 257, 259, 272, 278, 293, 295, 312, 323; II. 363, 385, 387, 389, 394, 404, 410, 411, 413, 414, 416, 418, 419, 420, 421, 422—425, 428, 430, 432, 434, 439, 440—444, 446, 448, 452, 454—457, 460—466, 469, 470—472, 474—479, 481, 482, 484, 486—488, 491, 492, 493—496, 501, 504, 505, 507, 509, 513, 515, 517, 521, 522, 524, 525—527, 530, 534, 538, 540—543, 546—552, 556—558, 560—562, 564—569, 571—574, 576—581, 583, 584, 586, 606, 608, 610, 613, 614; III. 730, 838, 845, 878, 879, 882, 896, 900, 909, 922, 929, 933, 941, 952, 956, 957, 959, 960, 968, 969; IV. 1021, 1025, 1028, 1029, 1041, 1046, 1047, 1052, 1075, 1079, 1080, 1086, 1097, 1098, 1108, 1114, 1115, 1120, 1129, 1130, 1134, 1135, 1137
Leningrád (ld. még Pétervár) III. 989, 992; IV. 1119, 1120
Leninváros IV. 1136
Leoben II. 615
Leobschütz I. 311
Lepanto II. 401
Lessina szigete I. 215
Leszno (Lissa) II. 474
Léta II. 373
Letenye IV. 1064
Lettország III. 909, 968, 975
Leuthen II. 577
Léva I. 197; II. 377, 381, 428, 467, 483, 484, 529, 530, 532, 535; III. 619, 859
Levedia I. 66, 67
Leyden II. 557
Libanon IV. 1120
Libetbánya I. 285, 297; II. 517
Lidice III. 988
Lido I. 68
Lietava I. 197
Likava I. 253; II. 491
Lille II. 608
Lima IV. 1131
Limanowa III. 829
Limma II. 617
Linz I. 68, 301, 316—317, 318; II. 443, 469, 503, 504
Lipany I. 255
Lipcse (Leipzig) I. 312, 315; II. 518, 585, 587, 630, 632, 641, 643, 645, 653, 655, 658, 664, 665, 667; III. 706, 721, 730, 799; IV. 1103
Lipcse (ld. még Németlipcse) I. 159, 206
Lipcse (Zólyomlipcse) I. 159, 192, 202
Lipótvár II. 534, 536; III. 691, 693, 698
Lipova I. 176
Lipovec I. 200
Lippa (Arad vm.) I. 277, 279, 335. 338; II. 364, 374, 383—386, 416, 420, 441, 442, 443, 444, 463, 477, 512, 516, 518
Lippa (Temes vm.) II. 415
Liptó I. 156; II. 546
Liptó vm. I. 255; III. 678
Liptószentmihály II. 417
Liptószentmiklós II. 659; III. 681, 837
Liptóújvár II. 622
Lispe III. 946; IV. 1046
Lissa (sziget) III. 737

Lisszabon II. 532
Litvánia III. 975, 909
Lobbes I. 75
Locarno III. 891, 898
Locsmánd vm. I. 148, 159
Lodi I. 245
Lodoméria I. 127, 212, 213, 222; II. 586
Loire f. I. 72, 75
Lombardia I. 68, 69, II. 616, 632; III. 694, 715, 719
London II. 471, 487, 522, 668; III. 689, 704, 708, 718—720, 732, 738, 769, 793, 803, 824, 829, 891, 898, 901, 906, 912, 914, 916, 932, 943, 960, 969, 970, 974, 980, 993, 995; IV. 1017, 1022, 1023, 1027, 1031, 1038, 1042, 1043, 1069, 1104, 1124, 1125, 1129, 1130
Lórév III. 687
Loslau (Włodzisław Śląski) I. 311
Losonc I. 269; II. 468, 528, 663; III. 694, 695, 700, 751, 858, 859, 883, 884
Lotaringia (Lotharingia) I. 71, 72, 86; II. 522; III. 751
Lózs I. 169
Lőcse I. 204, 221, 237, 266, 297, 299, 322, 331; II. 365, 379, 397, 406, 427, 437, 443, 445, 447, 455, 462, 491, 499, 509, 517, 519, 530, 535, 543, 545, 546, 547, 616, 623, 642, 651; III. 709
Lök (Szabolcs vm.) II. 447, 453
Lőrinci (Nógrád vm.) II. 534
Lövöld I. 346
Lublin I. 212, 230; IV. 1013
Lubló I. 192, 193, 244, 245; II. 413, 504, 590
Luc (Zemplén vm.) II. 529
Lucera I. 210
Łuck I. 252; III. 831
Ludovika út II. 619, 629
Lugio (Dunaszekcső) I. 28, 33
Lugos (Bihar vm.) II. 418
Lugos (Krassó vm.) II. 643; III. 683, 809
Lunéville II. 618
Lupény III. 831, 837, 910
Lussonium (Dunakömlőd) I. 28
Luxemburg III. 973
Lüle Burgasz I. 77
Lützen II. 460
Lyon I. 151; II. 387, 408

Maas f. I. 207
Macedónia I. 76, 221; III. 803, 813
Maciejowice II. 612
Macsek (Mački) I. 124
Macsó I. 137, 154, 155, 158, 162, 176, 207, 251
Madaras I. 13
Madéfalva II. 580
Madeira sziget III. 882, 884
Madrid I. 348; III. 897, 966
Magas-Tátra IV. 1131
Magenta III. 719
Maglaj I. 242
Magna Bulgaria (Volgai Bolgárország) I. 145
Magna Hungaria I. 59, 62, 64, 144, 145
Magyar Autonóm Tartomány IV. 1065, 1100
Magyar hegy (Vengerszkaja gora, Kijev mellett) I. 66
Magyarbród (Uhersky Brod) I. 290
Magyargyepes III. 722
Magyaróvár (ld. még Óvár, Mosonmagyaróvár) II. 391, 392, 414, 450, 611, 626, 633, 666; III. 706, 801, 816, 824
Mainz I. 77, 88; II. 609
Majk II. 624
Majna f. III. 741
Majszin II. 493
Majtény II. 480, 551
Makedónia I. 104; III. 764, 765
Makó II. 647; III. 849, 857, 949, 968, 996
Makovica II. 505
Malasovice II. 436
Mali IV. 1107, 1110, 1115
Malplaquet II. 546
Málta II. 395
Mandzsukuó III. 944
Manfredonia I. 207, 210, 211
Mantova I. 209, 277; II. 615, 617
Manzikert I. 89
Máramaros vm. I. 201, 218, 321; II. 368, 379, 403, 476, 528, 556, 563
Máramarossziget III. 755, 828
Maráz I. 234
Marchegg I. 204; II. 530
Marcomannia I. 27
Marengo II. 617
Margita (Bihar vm.) II. 499
Margitsziget (ld. még Nyúlsziget) II. 424; III. 753, 796, 799
Margus (Szendrő) I. 40
Mariazell I. 152
Marica f. I. 221; III. 869
Marienbad III. 880
Marne f. III; 828, 837

Marokkó III. 799, 809, 821; IV. 1107
Maros f. I. 35, 37, 39, 80, 146, 175, 228, 304, 335; II. 416, 531; III. 843, 844, 856, 995
Maros-Magyar Autonóm Tartomány IV. 1100, 1128
Maros-vidék II. 364, 388
Marosillye II. 407, 594
Marosludas IV. 1100
Marosszerda II. 428
Marosvár I. 82
Marosvásárhely (ld. még Székelyvásárhely) I. 262; II. 429, 432, 443, 464, 477, 478, 480, 492, 541, 576, 617, 642; III. 692, 708, 712, 753, 766, 819, 831, 845, 900, 932, 949; IV. 1019, 1025, 1046, 1054, 1070, 1073, 1091
Marosvécs II. 372, 389; III. 901
Marót (Pilismarót) II. 361
Marseille I. 210; II. 556; III. 708, 898, 932
Martineşti II. 598
Martonvásár IV. 1057
Márvány-tenger II. 525, 558; III. 764
Masznik II. 663
Mátészalka III. 856
Matheóc I. 245
Mautern I. 307
Mayerling III. 781
Mazóvia I. 138
Mazuri tavak III. 828
Märisch-Neustadt II. 584
Mecklenburg-Schwerin II. 525
Mecsek hg. I. 138; II. 593
Mecsekszabolcs III. 932, 946
Medgyes I. 257, 299; II. 368, 387, 400, 402, 404, 410, 419, 423, 424, 426, 429, 443, 458, 463, 477, 482, 536, 551, 576; III. 693, 754, 847
Medvevár I. 294
Meggyes ld. Medgyes
Megyer (Csallóköz) II. 367
Mehádia II. 516
Mehala II. 663
Meissen I. 69
Melbourne IV. 1084
Melfi I. 163, 211
Melk I. 77, 88
Melstica I. 262
Memel-vidék III. 966
Menedékszirt (Menedékkő) I. 187
Ménfő I. 84
Ménhárd I. 245
Menyő I. 337
Meotisz I. 45
Merény (Somogy vm.) III. 999
Merseburg I. 72, 106
Meszes I. 101; II. 458
meszesi kapu I. 89, 94
Meszták II. 594
Metz I. 41, 80
Mezőcsát III. 922
Mezőhegyes II. 595; III. 794, 824
Mezőkeresztes II. 417
Mezőkövesd I. 268
Mezősas II. 457
Mezőtúr I. 334
Miava III. 681
Midway-szigetek III. 988
Milánó I. 112, 113, 252, 301, 303, 313; II. 522, 554, 615, 617; III. 677, 684, 710, 719, 906
Milkó I. 139, 209
Millesimo II. 615
Mincio folyó I. 41
Miriszló II. 422
Mirandola I. 209
Miskolc II. 374, 415, 419, 434, 505, 531, 539, 632, 636, 656; III. 691, 700, 719, 723, 749, 852, 857, 858, 877, 920, 924, 951, 953, 972, 999; IV. 1030, 1045, 1047, 1051, 1072, 1080, 1081, 1090, 1106, 1110, 1114, 1128, 1138
Mislye I. 275
Mitrovica III. 772
Mittau II. 548
Modena I. 209
Modliborzyce II. 476
Modon I. 234
Modor I. 217; II. 535
Modrus I. 305
Modrus vm. I. 123, 183
Moesia I. 31, 36, 94
Mogentiana I. 25
Mogyoród I. 90
Mohács I. 342, 345, 349, 350; II. 378, 516, 663; III. 708, 715, 901, 998; IV. 1077
Moldva I. 89, 93, 139; 208, 219, 233, 235, 244, 256, 289, 297, 298, 299, 310, 311, 322, 324; II. 371, 384, 411, 412, 414—416, 421—423, 437, 439, 440, 445, 493, 556, 579, 580, 597; III. 700, 711, 712, 718, 723, 727; IV. 1038
Moldvabánya I. 287
Mollwitz II. 568
Mongol Népköztársaság IV. 1119
Mongólia IV. 1052, 1095, 1134, 1137
Monoszló vára I. 200

Mons II. 543
Montebello III. 719
Montenegro (Crna Gora) III. 762, 764, 765, 824, 825
Monyorókerék II. 409
Monyorósd (Magyarósd, Vas vm.) I. 165
Montenotte II. 615
Mór II. 579, 607, 626; III. 691
Morava f. I. 48, 126
Moravia I. 51
Moravica III. 782
Moravská Ostrava III. 940
Morea I. 278
Morva f. I. 81, 82, 156, 157, 165, 169, 204, 291; II. 530
Morvamező I. 87, 174, 177; II. 625
Morvaország I. 100, 118, 153, 154, 165, 168, 172, 216, 221, 236, 240, 250, 251, 291, 303, 332, 344; II. 381, 429, 432, 452, 468, 472, 483, 499, 544, 622; III. 681, 686, 687, 690
Mosaburg (Zalavár) I. 50
Moson vára I. 89, 90, 92, 97, 148, 159, 165
Moson vm. I. 88, 148; II. 542
Mosoni kapu I. 88, 97, 108
Mosonmagyaróvár (ld. még Óvár, Magyaróvár) IV. 1018, 1057
Moszkva II. 629; III. 809, 837, 838, 843, 851, 858, 868, 874, 879—881, 885, 886, 889, 893, 910, 928, 938, 948, 951, 967, 969, 971, 972, 976, 980, 982, 984, 985, 991, 995—1000; IV. 1013, 1014, 1018, 1022, 1024, 1027, 1032, 1038, 1041, 1045, 1047, 1050, 1052, 1067, 1068, 1073, 1077, 1080, 1085, 1087, 1089, 1090—1092, 1096, 1097, 1099, 1101, 1102, 1104—1109, 1111, 1112, 1113, 1114, 1115, 1117, 1118, 1121, 1122, 1124, 1125, 1127—1131, 1133—1138
Mosztár (Mostar) I. 326; III. 836
Motta I. 245
Mödling I. 153
Muhi I. 148
Municipium Faustinianum I. 28
Municipium Iasorum I. 25
Munkács I. 192, 193, 243, 264; II. 384, 387, 397, 461, 476, 491, 501, 507, 508, 509, 510, 511, 527, 531, 540, 541, 548, 550, 551, 595, 610, 633; III. 701, 709, 857, 960, 964, 982; IV. 1105
Mura f. I. 46; II. 480, 483
Murakeresztúr I. 330; III. 744
Muraköz I. 201, 205; II. 429, 480, 483, 484, 490; III. 688, 725, 726, 846, 981
Murány II. 467, 488, 498, 531
Muravidék III. 981
Mursa (Eszék) I. 28, 36, 43
Mursella I. 25, 28, 35
Mühldorf I. 197
Mühlberg II. 379
München II. 535, 568, 618, 668; III. 687, 890, 943, 944, 958, 975
Münchengrätz II. 643
Münster II. 470, 471
Mürzsteg III. 803
Myriokephalon I. 118

Nádudvar II. 436; III. 794
Nagaszaki IV. 1021
Nagy-Britannia (ld. még Egyesült Királyság) III. 748, 762, 966, 969, 970, 980, 981, 982, 984, 985, 986, 991; IV. 1063, 1075, 1093, 1097, 1123, 1125
Nagy-Bulgária (ld. még Bulgária) III. 764, 765
Nagy-Lengyelország (Wielkopolska) I. 221
Nagy-Románia (ld. még Románia) III. 845
Nagy-Szénás III. 900
Nagybacskó III. 782
Nagybánya I. 209, 223, 244, 264, 289, 290; II. 395, 408, 427, 436, 444, 480, 497, 518, 528; III. 709, 793; IV. 1070
Nagybecskerek III. 754, 819
Nagycsűr III. 701
Nagydemeter II. 429
Nagydobrony IV. 1070
Nagyenyed (ld még Enyed) II. 392, 409, 463, 477, 482, 496, 532; III. 691
Nagyfödémes II. 641
Nagyharsány II. 403, 510
Nagykanizsa (ld. még Kanizsa) II. 387, 658; III. 722, 726, 735, 936; IV. 1018
Nagykapornak (ld. még Kapornak) III. 855
Nagykároly (ld. még Károly) II. 585, 586, 611; III. 851, 856
Nagykikinda III. 774, 862
Nagykőrös II. 418; III. 687, 716, 725
Nagykunság I. 150; III. 762
Nagylak I. 335; II. 419; III. 857
Nagylucska III. 844
Nagymányok III. 867
Nagymaros I. 198
Nagymarton (Sopron vm.) I. 180
Nagymihály I. 295
Nagyolaszi I. 344
Nagyrőce III. 758
Nagysalló III. 696, 719

Nagyselyk II. 373
Nagysink II. 373
Nagyszabaton I. 318
Nagyszalonta (ld. még Szalonta) III. 851, 856
Nagyszeben (ld. még Szeben) I. 213, 219—223, 253, 262, 283, 290, 299, 334, 345; II. 364, 365, 378, 383, 384, 396, 397, 402, 417, 428, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 450, 461, 478, 479, 480, 481, 484, 507, 510—512, 515, 516, 529, 533, 534, 536, 541, 547, 553, 556, 557, 559, 561, 562, 564, 565, 567, 568, 569, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 582, 584, 586, 592, 601, 647, 653; III. 692, 694, 709, 711, 725, 730, 731, 732, 734, 744, 754, 755, 759, 760, 772, 774, 775, 778, 783, 785, 786, 806, 831, 845
Nagyszék (Hűvösvölgy) III. 948
Nagysziget (Csepel-sziget) I. 166
Nagyszombat I. 146, 165, 169, 182, 199, 200, 216, 217, 235, 237, 252, 253, 255, 261, 304, 307, 322; II. 369, 376, 378, 380, 391, 393, 397, 405, 406, 408, 411, 424, 426, 429, 437, 440, 444, 445, 447, 448, 450, 451, 453, 454, 457, 460, 462, 463, 467, 468, 471, 477, 482, 488, 503, 516, 517, 519, 526, 530, 534, 536, 538, 539, 543, 554, 559, 562, 563, 565, 566, 572, 573, 576, 577, 580, 584, 585, 589, 594; III. 690, 709, 748, 843
Nagyszőlős (Segesvárszék) II. 481
Nagyszőlős (ld. még Szőlős, Ugocsa vm.) II. 390
Nagytapolcsány II. 468
Nagyvár I. 236
Nagyvárad (ld. még Várad) III. 692, 709, 717, 750, 762, 784, 799, 816, 820, 856, 975, 997; IV. 1135
Nagyvázsony I. 310, 322, 334; II. 418
Namény (ld még Vásárosnamény) II. 528
Nánás II. 429, 441, 496, 561
Nándorfehérvár (ld. még Belgrád) I. 89, 90, 104, 111, 114, 119, 120, 121, 131, 195, 196, 251, 259, 261, 262, 272, 273, 280, 321, 322, 325, 327, 334, 337, 339, 341, 342, 344; II. 361
Nantes II. 418
Nápoly I. 161, 163, 186, 203, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 218, 225, 227, 294, 308, 326; II. 369, 495, 496, 634, 635, 667; III. 682, 723
Nápolyi Királyság III. 717
Narenta f. I. 199
Narva II. 524
Naszód II. 578
Navarino II. 638
Nedao f. I. 41
Nedelice II. 402
Negroponte (Euboia) sziget I. 291
Neisse (Nysa) I. 294
Neisse f. IV. 1021
Nemescsó II. 568
Nemesmedves IV. 1018
Német Birodalom (Német-Római Birodalom) II. 429, 457, 470, 483; III. 751, 772, 774. 776, 779, 784, 801, 807, 828, 834, 835, 838. 843, 938, 953, 957, 962. 966
Német Demokratikus Köztársaság IV. 1047, 1051, 1063, 1065, 1075, 1092, 1097, 1098, 1102, 1103, 1110, 1113, 1116, 1117, 1120, 1125, 1126, 1129, 1130, 1133, 1134, 1135, 1137, 1138
Német Szövetségi Köztársaság IV. 1051, 1063, 1072, 1087, 1110, 1116, 1117, 1122, 1125, 1137
Németalföld II. 366, 521, 522, 553
Németbogsán III. 808
Németbród (Deutsch-Brod) I. 249
Németi (Hont vm.) I. 183
Németi (ld. még Szatmárnémeti) II. 393, 408, 555
Németlipcse (ld. még Lipcse) I. 206
Németország I. 246; II. 617; III. 695, 750, 762, 763, 765, 770, 771, 773, 778, 779, 783, 809, 812, 829, 847, 861, 865, 867, 872, 887, 896, 898, 900, 901, 910, 913, 916, 917, 921—924, 926—930, 934, 935, 937, 939, 941, 942, 944, 948, 950, 952, 953, 956—961, 966, 967, 968, 969, 971, 973—978, 979, 984, 985, 986, 987, 991, 991, 992, 995, 996, 997, 998, 999, 1074, 1975; IV. 1013, 1014, 1015, 1020, 1021, 1024, 1027, 1030, 1036, 1041, 1043, 1095
Németóvár (Deutsch-Altenburg) II. 450
Németújvár I. 149, 168, 180, 182, 199, 276, 323; II. 407, 408, 445, 459
Németújvári járás III. 730
Nemti (Zala vm.) I. 205
Neretva f. I. 326
Neszmély I. 259; III. 706
Neuhing I. 70
Neuilly III. 869
Neumark I. 230, 238, 243
Nevicke I. 195
Neviodunum I. 28
New York III. 708, 824, 839, 906, 910, 912; IV. 1022, 1031, 1054, 1059, 1062, 1084, 1094, 1099, 1116, 1121
Nicosia IV. 1103
Niedernburg I. 84
Nigéria IV. 1107, 1109
Nikápoly (Nikopolisz) I. 158, 234, 264, 327, 343
Nikolsburg (Mikulov) II. 451; III. 737

Nikomédia II. 525, 526, 537
Niš I. 90, 104, 111, 114, 119; II. 513, 515, 566
Nizza II. 370; III. 717
Nógrád vára I. 311; II. 413, 455, 483
Nógrád vm. I. 148, 154, 158; II. 377, 397, 432, 569
Nógrádverőce II. 418
Nona I. 198, 215, 243
Nordgau I. 74
Noricum I. 25, 26, 28, 39, 42, 43
Normandia III. 994
Norvégia II. 583, 629; III. 757, 972
Novara III. 695
Novi II. 617
Novibazár III. 815, 816
Novigrád I. 228, 229, 242
Novo Brdo I. 259, 264, 272
Nowy Sącz (Új-Szandec) I. 204
Nördlingen II. 461
Nutyák I. 333
Nürnberg I. 111, 249, 253, 277, 286, 287, 296, 303, 305, 307, 310, 313, 343, 345; II. 426, 428, 486, 560; IV. 1024, 1030

Nymwegen II. 498
Nystad II. 558
Nyaláb, Nyalábvár I. 194; II. 497
Nyavalyád I. 200
Nyék (Tolna vm.) I. 196, 200
Nyemen f. II. 629
Nyergesújfalú III. 985; IV. 1094
Nyírbátor I. 310, 332; II. 381
Nyíregyháza III. 724, 934, 940, 997; IV. 1047, 1090, 1106, 1114, 1124, 1128, 1138
Nyírség I. 14
Nyírtura III. 920
Nyitra I. 52, 68, 83, 97, 101, 102, 148, 149, 151, 159, 165, 168, 195; II. 370, 379, 398, 407, 451, 483, 484, 534, 537, 544, 545, 595, 611; III. 691, 960
Nyitra vm. I. 188, 231, 255, 288, 289, 293; II. 426, 467, 490, 530, 627, 635
Nyitraújlak II. 539
Nyugat-Belorusszia III. 970
Nyugat-Berlin IV. 1093
Nyugat-Dunántúl I. 172; IV. 1017
Nyugat-Galícia II. 614, 631, 632
Nyugat-Jordánia IV. 1127
Nyugat-Magyarország I. 345; II. 435; III. 844, 862, 867
Nyugat-Ukrajna III. 970
Nyúlsziget (ld. még Margit-sziget) I. 153, 154, 155, 161, 163, 166, 179, 184, 332
Nyugat-Szibéria I. 53, 55, 56, 59, 62, 65

Ob f. I. 58, 59, 65
Oberlin (USA, Ohio) IV. 1086
Óbuda I. 109, 121, 137, 147, 148, 181, 214, 223, 233, 243, 321, 333; II. 416, 571, 572, 590, 595, 595, 611, 624, 646; III. 706, 748, 753, 755, 757, 829, 900, 961
Ócsa I. 143; II. 536
Odera f. IV. 1021
Oderberg III. 754
Odessza III. 850, 984
Ófalu (Szepes vm.) I. 295
Offenbach II. 605
Offenbánya I. 289
Ógyalla III. 753, 797
Oise f. III. 838
Ojtozi szoros I. 148; III. 700
Oka f. I. 54, 57, 58
Okučani III. 803
Olasz Királyság III. 729, 737, 750
Olaszi (Szepes vm.) I. 245
Olaszliszka II. 432
Olaszország III. 740, 750, 762, 763, 765, 771, 778, 779, 784, 796, 799, 801, 802, 809, 817, 828, 829, 830, 843, 867, 976, 879, 891, 892, 893, 898, 903, 905, 907, 914, 920, 923, 924, 925, 927, 928, 930, 931, 934, 935, 936, 938, 941, 944, 950, 951, 952, 956, 960, 961, 966, 967, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 982, 985, 991; IV. 1021, 1024, 1030, 1033, 1087, 1104, 1113, 1117, 1120, 1137
Olcsva II. 549
Oliwa II. 479
Oliveto I. 211
Olmütz (Olomouc) I. 154, 190, 277, 278, 288, 289, 290, 303; II. 362; III. 688, 696, 706
Olsava f. I. 102
Olt f. I. 149, 151, 199; II. 648
Olténia I. 24
Ómassa II. 585
Ónod II. 375, 404, 459, 461, 468, 472, 493, 496, 541, 542
Oppeln II. 381, 385, 418, 423, 451, 453
Oppenheim II. 441, 445
Oravica II. 557; III. 707, 715
Orbász vára I. 235
Orel III. 990
Orgovány III. 870

Oriens tartomány I. 48, 49, 50
Orjahovo I. 234
Orkhon I. 64
Orléaus I. 41
Orosháza I. 152; III. 784, 949—951; IV. 1113
Orosz-Lengyelország III. 730
Oroszlánkő (Trencsén vm.) I. 197
Oroszlány III. 724; IV. 1109
Oroszország I. 13, 85, 86, 90, 110, 154, 191; II. 474, 524, 538, 544, 548, 558, 570, 597, 619, 621, 629, 630, 631, 632, 637, 638, 639, 643; III. 711—714, 726, 750, 762, 763, 764, 765, 770, 774, 776, 779, 786, 794, 813, 815, 817, 828, 833, 835, 840
Oroszvár IV. 1033
Orsova I. 94, 234, 264, 342; II. 513, 516, 566, 567; III. 701, 709, 711, 764
Ortona I. 211
Osgyán II. 428
Osnabrück II. 470
Ossero sziget I. 242
Ostende II. 559
Ostiglia I. 209
Ostmark I. 50, 66
Ostrau (Ostrava; ld. még Moravská Ostrava) I. 236
Osztrolenka II. 641
Osza I. 56, 58
Oszterc I. 200
Osztrovica (Dalmácia) I. 345
Osztrovica (Szerbia) I. 231
Osztrozsác I. 241
Otranto I. 74, 305, 307
Oudenaarde II. 544
Óvár (ld. még Magyaróvár) I. 165, 169, 180, 182
Óvári II. 388
Oxford I. 123, 221
Ozalj vára I. 176
Ózd I. 15; II. 657; III. 793, 827, 857; IV. 1081
Ozora I. 138, 215; II. 377; III. 688

Őr (Szepes vm.) I. 185
Örményes II. 479

Pacsa (Zala vm.) III. 919
Paderborn I. 50
Padova I. 215, 222, 223, 224, 271; II. 606; III. 842
Pago I. 242
Pákozd II. 412; III. 687; IV. 1061
Pakrác II. 568
Paks I. 349; II. 535; III. 952
Palánk (Hont vm.) II. 413
Palást II. 386
Palocsa I. 195
Palermo II. 667; III. 722
Palota (ld. még Várpalota) II. 367, 396, 412, 418, 510
Pályi (Bihar vm.) II. 500
Pánád III. 813
Pancsova II. 519, 520, 521, 556; III. 677, 697
Panmindzson IV. 1069
Pannonhalma I. 78, 80, 91, 93, 97, 106, 118, 137, 139, 143, 146, 147, 149, 169, 333; II. 414, 502, 503, 538, 559, 636; III. 932
Pannónia I. 19, 21—28, 30—39, 42—46, 49, 51, 52, 68, 94
Pannonia Inferior I. 24, 25, 30, 31, 33, 48, 49
Pannonia Prima I. 33, 40, 41
Pannonia Secunda I. 33, 40, 42
Pannonia Superior I. 24, 27, 30, 33, 48, 49, 51
Pápa I. 237, 414, 421, 445, 502, 535, 538, 538, 569, 574, 583, 593, 625; III. 801, 847, 852
Pápai Állam III. 717
Parád II. 597
Párizs I. 72, 112, 118, 120, 122, 246, 314, 330; II. 402, 455, 464, 524, 532, 543, 556, 598, 606, 607, 609, 610, 612, 628, 629, 632, 640, 667; III. 683, 685, 694, 697, 714, 719, 725, 740, 750, 751, 760, 765, 781, 792, 796, 799, 828, 830, 831, 838, 848, 850, 852, 867, 869, 870, 872, 888, 890, 891, 893, 894, 897, 901, 905, 907, 909, 910, 913, 915, 917, 920, 928, 930, 939, 956, 960, 974; IV. 1022, 1027, 1030, 1031, 1033, 1092, 1103, 1103, 1111, 1114, 1115, 1122
Párkány II. 483, 504; III. 706
Parma II. 572
Parndorf III. 689
Partium ld. Részek
Passau I. 86, 100; II. 529, 530, 568
Pásztó I. 109, 119, 335
Pata (Somogy vm.) I. 237
Patacs I. 138
Patak ld. Sárospatak
Pávia I. 71, 112, 346
Pearl Harbor III. 985
Pécel II. 576
Pécs I. 79, 89, 177, 198, 219, 229, 246, 299, 318, 323, 329; II. 376, 484, 508, 531, 566, 587, 588, 595, 596, 628, 632, 648, 660, 663; III. 709, 715, 744, 756, 772, 788, 807, 821, 827, 837, 843, 844, 877, 880, 881, 910, 920, 952, 998; IV. 1047, 1072, 1080, 1090, 1120, 1123, 1128, 1134, 1138
Pécs-Jakabhegy I. 17
Pécsvárad I. 83, 104, 333

Peking IV. 1091, 1120
Peloponnészosz I. 280
Pelsőc I. 200; III. 772
Perecsény (Ung vm.) III. 855
Pered III. 699
Peremilj I. 143
Peresznye I. 213
Pereszteg (Sopron vm.) I. 169
Perlak III. 686
Perlasz III. 685
Perlek I. 336
Perm I. 56, 58
Perpignan I. 246
Perugia I. 210
Perzsia I. 66; II. 405, 522
Pest I. 85, 86, 147, 148, 150, 151, 160, 169, 178, 183, 185, 187, 191, 239, 254, 261, 262, 264, 266, 267, 268, 269, 273, 274, 285, 292, 299, 304, 305, 309, 313, 319, 330, 331, 334, 335, 340; II. 361, 364, 373, 375, 419, 424, 425, 426, 427, 429, 505, 519, 548, 549, 555, 558, 561—564, 574, 576, 577, 581, 584, 585, 587, 588, 589, 592, 593, 594, 595, 596, 598, 599, 601, 603, 605, 606, 607, 611, 612, 616, 617, 619, 620, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 644, 645, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 668, 677, 679, 680, 681, 683, 684, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 695, 696, 697, 698, 702, 704, 706, 707, 708, 709, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 728, 730, 732, 733, 734, 736, 737, 738, 740, 742, 744, 746, 747, ,748, 749, 750, 751, 753, 754, 755, 756, 757; IV. 1014
Pest-Buda ld. Budapest
Pest vm. I. 286; II. 405, 418, 593, 612, 622, 643, 646, 647, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 660, 661, 662, 663, 665, 666; III. 678, 679, 693, 709, 728, 808, 952
Pesterzsébet III. 928, 961, 994
Pestszentlőrinc III. 837, 954
Pétervárad I. 145, 198, 259, 271, 275, 280, 298, 335, 342, 344, 349; II. 361, 510, 512, 517, 518, 520, 556, 567, 598; III. 695, 702
Petrinya I. 138; II. 412, 414
Pétervár (ld. még Szentpétervár és Leningrád) II. 571, 586, 610, 613, 616, 621, 629, 627; III. 806, 833, 836, 886
Pét IV. 1079
Petrozsény III. 775, 786, 831
Pettau (ld. még Poetovio) I. 156
Penké szigete I. 46
Pfaffenholfen II. 571
Pfalz II. 513
Philippopolisz (ld. még Plovdiv) I. 104, 114, 115
Piacenza I. 72; II. 572
Piave f. III. 835, 838, 840
Piemont III. 717, 718, 723, 727
Pilis I. 119, 131
Pilis hg. I. 151
Pilis vm. I. 286
Pilisi erdő I. 131
Pilismarót I. 13
Pilisszentkereszt I. 131, 143, 144
Pillnitz II. 607
Pilsen (Plzeň) I. 252
Pinkamindszent III. 929
Pirot I. 262
Piski III. 775
Piskolt II. 611
Piszkéstető (Mátra hegység) IV. 1073
Pittsburg (USA) III. 840
Pleven I. 161
Plevna III. 763
Pliva zsupa I. 217
Ploieşti II. 420, 422
Plovdiv (ld. még Philippopolisz) I. 104; III. 776
Plombières III. 717
Pocsaj II. 500
Podólia I. 235, 244
Podolin I. 207, 245; II. 413, 590
Poetovio (Colonia Ulpia Trajana) I. 24
Pogáncs f. I. 94
Pohorella II. 613, 643, 666
Poetovio (Ptuj; ld. még Pettau) I. 21, 28, 32
Pola I. 93, 224, 225; III. 836
Polgár II. 435, 441, 488, 561; IV. 1057
Poltava II. 546
Pontigny I. 119
Poprád I. 245
Pornó I. 143
Porosz-Szilézia III. 737
Poroszló I. 158, 160; II. 388
Poroszország I. 208; II. 472, 525, 541, 552, 553, 560, 561, 571, 579, 590, 597, 600, 602, 605, 610, 614, 623, 628, 630, 631, 632, 634; III. 706, 710, 712, 714, 729, 731, 732, 734, 736, 737, 749
Portsmouth III. 808
Portugália II. 465, 467, 553; III. 753
Porumbák II. 464
Posada I. 202

Postarét (Marosvásárhely) III. 712
Potsdam II. 621; IV. 1021
Pottendorf II. 491
Poznań II. 365; IV. 1079
Pozsarevác II. 517, 557
Pozsega vára II. 369
Pozsega vm. I. 183, 187, 228, 327; II. 521, 576, 582, 590, 656
Pozsony I. 19, 69, 84, 86, 90, 100, 108, 114, 148, 149, 153, 156—160, 164, 165, 166, 168, 169, 178, 179, 182, 183, 185, 188, 192, 202, 206, 217, 220, 221, 230, 231, 234, 237, 238, 244, 248, 249, 250, 252, 254, 255, 257, 259, 261, 268, 270, 273, 276, 280, 284, 287, 288, 289, 299, 300, 304, 308, 316, 317, 319, 320, 328, 329, 337; II. 361, 364—367, 369—371, 373, 375, 379, 380, 382, 385, 388—391, 394, 396—398, 401, 402, 403, 405, 406, 407, 409, 412, 414, 416—424, 426, 428, 429, 431, 433—437, 440, 441, 442, 445—448, 450, 451, 456, 458, 460, 462, 463, 465, 468—471, 474, 475, 478, 481, 482, 483, 491—494, 503, 504, 510, 511, 512, 530, 536, 543, 544, 546, 552, 554, 556, 558, 559—563, 565, 568, 569, 571, 573, 578, 580, 581, 582, 586, 588, 590—594, 597, 598, 602, 604, 605, 607, 611, 614, 617, 619, 620, 621, 622, 624, 625, 627, 629, 636, 640, 642, 643, 644, 648, 649, 650, 656, 657, 659, 662, 666, 667, 668, 677, 679, 680, 696, 688, 698, 702, 706, 709, 711, 747, 748, 757, 767, 772, 781, 784, 793, 798, 799, 802, 807, 820, 824, 844, 846, 847, 861, 917, 925, 933, 945, 950, 951, 957, 959, 960, 988; IV. 1021, 1041, 1048, 1057, 1090, 1093, 1100, 1104, 1124, 1130, 1132, 1133, 1136
Pozsony vm. I. 147, 169, 185, 188, 198, 201, 255, 288; II. 403, 407, 426, 646
Pölöske I. 196
Prága I. 77. 165, 172, 188, 210, 219, 222, 232, 234, 248, 254, 255, 256, 271, 273, 274, 292, 318, 329, 344; II. 374, 376, 400, 404, 413, 414, 416, 419, 420, 422, 423, 431, 435, 436, 439, 440, 445, 446, 447, 449, 450, 462, 568, 569, 570, 577, 630, 666; III. 682, 683, 711, 737, 741, 745, 752, 772, 793, 837, 840, 844, 906, 910, 941, 942, 947, 950, 958, 959, 960; IV. 1018, 1019, 1021, 1024, 1032, 1037, 1094, 1105, 1112, 1120, 1125, 1128, 1131
Pragerhof (Pragerske) II: 722
Prahova f. I. 216
Prázsmár II. 663
Prémontré I. 103, 105
Privigye I. 197, 226, 253
Prizren I. 242
Prut f. II. 551, 629; III. 994
Przemyśl I. 98, 131, 138, 150; III. 754, 829, 830
Puchó II. 468
Pudmeric II. 536
Pula IV. 1083
Pułtusk II. 526, 527
Purbach I. 164
Pusztaszer IV. 1017
Putnok II. 427, 498; III. 857, 858, 859
Püspökladány III. 717, 997

Quedlinburg I. 77

Raba f. (Lengyelo.) I. 178
Rába f. I. 18, 49, 50, 75, 86; II. 430, 486, 502
Rábahidvég II. 379
Rábca f. I. 49, 165
Racconigi III. 817
Ráckeve I. 299, 314
Rád I. 125
Rada I. 159
Radkersburg I. 224, 232, 266, 305, 306
Radna I. 159, 165
Radnai hágó I. 146; II. 556
Radnót II. 387, 483, 487, 497, 510
Raetia I. 26, 39
Raguza I. 215, 226, 234; II. 585
Rahó III. 982
Rahóca I. 323
Rajec I. 197
Rajna f. I. 16, 18, 70, 72, 75, 113, 185, 207, 208; II. 514, 570, 609, 615, 616, 618, 630
Rajna-vidék II. 512; III. 941
Rakacavölgye IV. 1105
Rakamaz II. 427; 455, 459, 467, 479
Rákos, Rákosmező (Pest vm.) I. 178, 186, 191, 195, 261, 266, 269, 273, 318, 319, 320, 324, 326, 327, 328, 329, 330, 332, 338, 339, 340, 345, 346, 349; II. 372, 536, 537; III. 677, 817, 818
Rákoskeresztúr III. 922
Rákospalota III. 961
Ráma I. 107
Ramillies II. 539
Rapallo III. 835, 876, 893
Raska I. 124
Rastatt II. 553, 616
Ratibor (Racibórz) I. 236, 311; II. 381, 418, 423, 451, 453
Ravenna I. 40
Rednek I. 344

Regéc vára I. 178, 193, 194; II. 459, 505, 507
Regensburg I. 70, 75, 83, 86, 110, 112, 216, 220, 292; II. 373, 483, 484, 506, 559, 620, 625
Régeny II. 437
Regio Pannonia I. 49
Reichenbach II. 602, 603, 630
Reichstadt III. 762
Reims III. 838
Resica (ld. még Resicabánya) III. 746, 763, 791, 794, 798, 800, 837
Resicabánya (ld. még Resica) II. 586, 622; III. 746
Részek (Partium) II. 381, 386, 400, 415, 425, 431, 432, 440, 444, 476, 479, 480, 493, 515, 551, 552, 562, 563, 646, 660, 666, 667; III. 694, 735
Rhône f. I. 75
Riade (Merseburg mellett) I. 72
Ricsnó I. 279
Ried II. 630
Riga III. 879, 881
Rigómező (Kosovo polje) I. 230, 267
Rimaszombat I. 203, 266, 269; II. 468, 505, 529, 583; III. 837, 845, 858
Rimini I. 210
Rio de Janeiro III. 943
Rivoli II. 615
Rodostó II. 558, 561, 564, 565, 566, 567
Rodosz I. 306, 309
Rohnic II. 406
Rohonc I. 180; II. 459
Roj vára I. 164
Rokolyán I. 159
Róma I. 19, 20, 25, 26, 27, 28, 47, 72, 76, 78, 79, 84, 87, 124, 131, 153, 188, 207, 212, 225, 244, 254, 265, 280, 283, 284, 291, 292, 304, 306, 308, 309, 311, 316, 317, 332, 334, 340; II. 362, 370, 405, 406, 408, 421, 460, 513, 542, 570, 570, 578, 591, 593; III. 724, 750, 837, 886, 898, 903, 904, 912, 915, 924, 926, 927, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 941, 943, 944, 947, 951, 959, 960, 966, 969, 990, 991; IV. 1087, 1099
Románia III. 718, 758, 760, 764, 765, 773, 776, 786, 812, 817, 826, 828, 831, 836, 837, 843, 845—849, 855, 856, 869, 871, 873, 877, 879, 880, 892, 899, 900, 901, 909, 913, 914, 917, 919, 927, 929, 931, 932, 944, 949, 954, 965, 966, 969, 971—979, 982, 985, 988, 995, 996; IV. 1015, 1017, 1018, 1019, 1021, 1024, 1027, 1030, 1033, 1034, 1036—1041, 1043, 1044, 1046—1049, 1052, 1056, 1058, 1063, 1064, 1075, 1084, 1091, 1092, 1097, 1100, 1102, 1103, 1104, 1121, 1128, 1131—1135, 1138
Romhány II. 413, 547
Rott f. I. 70
Rozgony I. 193; II. 370, 433
Rózsahegy I. 196, 206; II. 541, 546; III. 692, 792, 800, 811
Rozsnyó (Rozsnyóbánya) I. 269, 314; II. 419, 468, 540, 541; III. 859
Rucăr I. 343
Rudabánya I. 314; IV. 1103, 1111
Ruhr-vidék III. 887, 894; IV. 1043
Ruszka-Krajna III. 846, 856
Ruttka III. 755, 843
Ryswick II. 519, 521

Saar-vidék III. 934
Sabác (ld. még Szabács) II. 567
Sacile I. 209
Ság (Ipolyság) I. 146, 175, 269
Ság (Nógrád vm.) II. 386
Ság (Vas vm.) I. 205
Sághegy I. 17
Ságvár I. 13
Saint-Dié I. 179
Saint-Germain III. 867, 941
Saint Gilles I. 94
Saint-Germain-en-Laye III. 867
Saint Quentin I. 331
Sajkás kerület III. 756
Sajó f. I. 105, 147, 148, 150; II. 391, 458, 459, 657
Sajóecseg III. 838
Sajószentpéter II. 374, 460; III. 953
Sajószöged IV. 1105
Sajóvámos II. 419
Salánk II. 549
Salerno I. 211
Salgó (Nógrád vm.) II. 388
Salgótarján III. 740, 751, 756, 782, 791, 811, 847, 851, 858, 900, 910, 976; IV. 1066
Salla I. 25
Salona (Spalato) I. 44
Salzburg I. 104, 107; II. 626, 632; III. 741, 838, 969; IV. 1021
San f. I. 110, 152
Sandomierz ld. Szandomir
San Francisco IV. 1019
San Stefano III. 764
Sankt Gallen I. 71, 72, 77, 78
Sankt Gilgen III. 949
Sankt Pölten I. 301, 307, 314
Sanok II. 389

Sárd (Fehér vm) I 182
Sarkad II 549
Sármás IV 1100
Sarmatia I 27
Sáros I 186, 209, II 467
Sáros vára I 160, 163, 193, 293, II 435
Sáros vm I 158, 192, 194, 233, 252, 257, 266, 268, II 459, 493, 504, 563, 641, III 770
Sárospatak I 126, 160, 193, 267, 275, 317, 342, II 363, 370, 381, 434, 450, 452, 453, 457, 458, 464, 465, 467, 468, 469, 472, 473, 474, 475, 477, 479, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 502, 507, 520, 528, 545, 546, 548, 550, 554, 611, 623, 628, 636, 639, 644, III 720, 723, 855, 859, 915, IV 1130
Sárrét II 423
Sárvár I 199, 200, 212, II 368, 370, 371, 374, 390, 410, 424, 430, 535, 538, 584, 625, III 806, IV 1130
Sárvíz f II 580
Sasvár II 565
Sátoraljaújhely I 158, II 520, 550, 640, III 754, 857, 859
Savaria (Szombathely) I 22, 28, 33, 35, 37, 41, 42
Savia I 33, 41
Savoya II 529, 553, III 717
Scafati I 211
Scarbantia (Sopron) I 28
Scardona I 197
Schaffhausen III 815
Schleswig III 732, 734, 737
Schmalkalden II 366
Schonbrunn II 625, 626, III 690, 756, 832
Schwechat III 689
Sclavinia I 48
Sebenico I 193, 197, 215, 224, 237, 242, 243, 245, 325
Sebesvár I 194, II 419, 489
Sedan III 750
Segesd I 148, II 472, 484
Segesvár I 223, 257, 299, 332, II 371, 372, 384, 393, 424, 425, 429, 442, 443, 444, 458, 470, 477, 479, 496, 502, 513, 531, 538, III 694, 700, 755, 756, IV 1950
Sellenberg II 420, 478
Selmecbánya I 163, 200, 218, 285, 297, 306, 314, 327, 329, 343, 347, 348, II 437, 456, 466, 534, 542, 562, 565, 573, 578, 579, 584, 596, III 696, 709, 859
Semmering-hágó I 152, 154, 165, III 933
Sempte I 208, 229, 230, 253, II 402, 403
Sens I 72
Sepsiszentgyörgy III 690
Sessi I 210
Sevres III 874
Siena I 253
Siklós I 337, II 364, 376, 508, 534
Sima II 429
Simand II 381, 385
Simontornya I 275, II 377, 423, 508, 533, 534, 538, 539, 548
Sinaia III 889, 917
Sinai félsziget IV 1127
Singidunum (Belgrád) I 40, 42, 44
Sinope III 711
Sio I 32, II 588
Siofok III 866, 867, 868, IV 1130
Sipka-szoros III 763
Sirmium (Sremska Mitrovica) I 22, 26, 28, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 43, 44
Sirok I 197, 221
Siscia (Sziszek) I 19, 21, 22, 28, 31, 33, 39, 48
Šiștov I 343
Skandinávia I 53
Skiernievice III 773
Skolje II 549
Slatina I 343
Slovenska Krajna III 852
So I 138
Soissons III 838
Solferino III 719
Solt II 532, 533
Solymos (Arad vm) I 279, 335, 338, II 386
Solyomko I 194, II 427
Somkút (Kovár-videk) II 497
Somlyo (Szilágy vm) II 510, 528
Somme f III 831, 838
Somodi I 367
Somogy vm I 159, 162, 204, 262, II 368, 394, 573, 582, III 851, 865, 867
Somogyvár I 94, 97, 101, 127, 330, 333
Somorja II 472
Somos (Abaúj vm) II 467
Somoskő I 197, II 413
Soor II 571
Sopianae (Pecs) I 33
Sopron I 18, 149, 159, 169, 172, 173, 176, 180, 182, 185, 195, 200, 224, 237, 261, 266, 276, 277, 279, 280, 284, 285, 286, 293, 303, 304, 309, 316, 317, 320, 329, 336, 342, 346, II 387, 400, 424, 429, 448, 451, 454, 462, 475, 496, 500, 522, 528, 540, 548, 561, 567, 574, 582, 615, 619, 622, 625, 635, 646,

647, 653, 665; III. 716, 735, 761, 772, 783, 819, 854, 859, 881—883, 941, 998, 999; IV. 1018, 1080, 1107
Sopronkőhida IV. 1013
Sopron-Várhely I. 17
Sopron vm. I. 103, 148, 166, 183; II. 404, 410, 411, 418, 430, 557, 560, 582, 627, 647, 859
Southampton III. 708
Spalato I. 100, 102, 104, 106, 107, 125, 129, 133, 149, 150, 187, 191, 198, 215, 234, 238, 248
Spanyolország II. 429, 437, 522, 550, 552, 553, 554, 561, 610, 619, 634; III. 749, 796, 897, 943, 944, 945, 956, 958; IV. 1066, 1137
Speyer I. 93, 349; II. 374, 400
Spielberg I. 290; II. 614
Staatz I. 156
Stadtlohn II. 453
Stájerország I. 143, 154, 156, 164, 168, 172, 177, 209, 304, 309, 317; II. 430, 503, 552; III. 689
Stary Sącz (Ó-Szandec) I. 204
Städteldorf II. 503
Stein I. 301, 312
Sterbehol II. 436
Steyr II. 618
Stilo I. 210
Stockach II. 617
Stockholm II. 461, 463, 466; III. 990; IV. 1114
Stóla I. 330
Stomfa I. 165
Strassburg I. 83, 244, 311, 324; II. 570
Strassnitz (Stražnice) I. 274
Strázsa I. 245
Stryj II. 550
Stubica II. 402
Stubnya II. 488, 489
Subalyuk barlang (Bükk. hg.) I. 13
Sulgan-Tas (Kaporaja pescsera) barlang I. 53
Sumla III. 702
Sümeg II. 577
Süttör II. 579
Sváb-föld (Svábo.) I. 70, 72, 75
Svájc I. 17, 299, 303, 307, 313; III. 744, 833, 834, 935, 990; IV. 1025, 1027, 1036, 1109, 1120
Svédország II. 470, 474, 479, 524, 558, 629; III. 757; IV. 1029, 1112, 1121, 1126

Szabács I. 292, 299, 321, 325, 341, 342, 348; II. 597
Szabadka II. 520, 654; III. 748, 767, 772, 774, 784, 799, 820, 835, 843, 844, 933, 982; IV. 1023, 1069, 1071, 1112
Szabadszállás III. 683
Szabolcs I. 96
Szabolcs vm. I. 173, 180, 182, 192, 336; II. 377, 398, 409, 417, 426, 432, 434, 451, 469, 501, 528, 601, 612, 613; III. 728, 796
Szádvár I. 193; II. 397, 435, 495, 507
Szaján hg. I. 55
Szakálhát I. 14
Szakalya vára I. 193
Szakolca I. 231, 252, 255, 268; II. 414, 664; III. 796
Szakoly I. 159
Szalacs I. 159
Szalánc vára I. 176; II. 467, 498
Szalánkemén I. 89, 176, 259, 335, 341, 349; II. 510, 516
Szalka (Hont vm.) II. 377
Szalónak I. 164, 165, 180, 199
Szalonta II. 438, 450, 463, 494, 646
Szamobor I. 149, 199, 261
Szamos f. I. 89; II. 556; III. 843, 844, 856
Szamosfalva II. 541
Szamos-Tisza köze III. 972
Szamos-vidék I. 14
Szamosköz II. 395
Szamosújvár II. 373, 390, 476, 481, 493, 500, 501, 510, 538, 577; III. 991
Szandec I. 232, 243, 248
Szandomir (Sandomierz) I. 178, 212; II. 538
Szántó (Bodrog vm.) I. 200
Szántó (Pilisszántó) I. 151, 152
Szarajevo I. 327; II. 521; III. 828
Szárd Királyság II. 610; III. 713, 714, 719, 720
Szardínia II. 554, 570
Szárhegy II. 460
Szárszó I. 163
Szarvas II. 585, 590; IV. 1057
Szarvkő I. 265
Szászfenes II. 479
Szászföld I. 256, 303, 321, 333; II. 440, 519
Szászkézd II. 483
Szászország I. 69, 70, 71, 72, 74; II. 576
Szászrégen II. 473, 479, 480
Szászsebes I. 223, 257, 306; II. 372, 379, 383, 384, 386, 404, 419, 421, 478, 545, 664
Szászvár III. 867
Szászváros I. 138, 223, 299, 303; II. 463; III. 776
Szatmár I. 89, 140, 160, 198, 244, 264; II. 369, 393, 395, 408, 422, 428, 432, 433, 467, 476, 482, 495, 504, 508, 528, 535, 550, 555

Szatmár vm. I. 173, 180, 182, 336; II. 377, 378, 398, 409, 413, 426, 431, 432, 451, 469, 499, 556, 632, 644, 651, 652, 655; III. 845
Szatmár-vidék II. 388
Szatmárnémeti (ld. még Németi) I. 140, 244, 264; II. 469, 555, 619; III. 755, 851, 856, 887; IV. 1070
Száva I. 18, 20, 21, 24, 36, 39, 44, 48, 49, 123, 137, 154, 189, 194, 199, 229, 234, 292, 296, 298, 299, 305, 321, 341, 349; II. 473, 475, 505, 512, 514, 529, 649
Szávaszentdemeter (Sremska Mitrovica) I. 90, 114, 123, 242, 344
Százd I. 89
Százhalombatta IV. 1111, 1134
Szebelléb I. 143
Szeben (ld. még Nagyszeben) I. 113, 122, 148, 213
Szeben (Kisszeben) I. 186, 209; II. 448, 504
Szeben vm. III. 761
Szécsény I. 203
Szécsény (Nógrád vm.) II. 386, 393, 413, 455, 537; III. 858
Szécskeresztúr II. 641
Szederkény (ld. még Tiszaszederkény) II. 472, 664
Szeged I. 13, 177, 192, 254, 264, 267, 271, 273, 276, 284, 295, 312, 329, 332, 350; II. 376, 378, 385, 419, 508, 532, 533, 555, 562, 583, 610, 666; III. 687, 695, 699, 700, 709, 712, 716, 725, 748, 766, 767, 768, 773, 774, 777, 784, 799, 801, 817, 820, 824, 847, 850—853, 857, 859, 860, 861, 865, 877, 880, 894, 914, 920, 935, 953, 968, 977, 990, 996, 997, 998, 999; IV. 1014, 1047, 1057, 1072, 1080, 1090, 1124, 1128, 1138
Szegednic I. 321
Szeghalom III. 717
Szegvár III. 862
Szék (Cikádor) I. 107
Szekcső vára I. 184, 200
Székelybánja II. 393
Székelyderzs I. 248
Székelyföld II. 386, 387, 424, 547, 480; III. 707, 708, 711, 975, 976, 995, 996, 997
Székelyhíd I. 336; II. 480, 481, 483, 484, 486, 487
Székelykocsárd II. 541
Székelytámadt II. 393
Székelyudvarhely IV. 1028
Székelyvásárhely (ld. még Marosvásárhely) II. 368, 372, 374, 375, 377, 382, 385, 387, 388, 389, 401, 401, 432
Székes I. 184
Székesfehérvár I. 81, 82, 84, 85, 88, 92, 97, 99, 101, 102, 105—107, 112, 114, 115, 120, 123, 124, 143—145, 149, 152, 163, 164, 166, 180, 181, 187, 189, 192, 195, 206, 211, 213, 226, 228, 229, 239, 241, 256, 257, 259, 260, 261, 264, 265, 282, 299, 300, 302, 318, 319, 320, 327, 329, 330, 331, 338, 342; II. 361, 363, 371—374, 377, 412, 420, 423, 424, 512, 538, 572, 582, 583, 588, 641; III. 687, 688, 709, 722, 755, 766, 790, 849, 857, 859, 925, 992; IV. 1017, 1104, 1128, 1137, 1138
Szekszárd I. 88, 90, 91, 333, 349; II. 548, 639; III. 852, 865
Szeleta-barlang I. 13
Szelindek III. 692
Szelnice II. 378
Szemjonovo (Vorovatkino) I. 65
Szenc (Szempc) II. 580, 586, 587
Szendrő I. 256, 259, 264, 267, 269, 271, 277, 283, 300, 314, 322, 326, 333
Szendrő II. 420, 427, 467, 489, 493, 498
Szenegál IV. 1105
Szentandrás (Békés vm.) II. 564
Szentbenedek (Belső-Szolnok vm.) II. 529
Szentendre I. 195; II. 505, 629
Szentes III. 687, 862, 935, 958, 996
Szentföld I. 96, 97, 104, 108, 124, 133, 171, 254
Szentgál III. 817
Szentgotthárd I. 119, 137, 143; II. 486, 533, 538, 580, 594; III. 800, 802, 905, 906, 948
Szentgrót II. 661
Szentgyörgy (Pozsony vm.) I. 165; II. 419, 535
Szentimre (Alsó-Fehér vm.) I. 261; II. 481
Szentjobb I. 93; II. 427, 479
Szentkirály (Nógrád vm.) I. 269
Szentlőrinc (Baranya vm.) I. 18; III. 772
Szentmargita (Bihar vm.) II. 435
Szentmáriahegy I. 119
Szentmárton (Martijanci, Mártonhely, Vas vm.) I. 232
Szentmárton (ld. még Pannonhalma) II. 414
Szentmihály (Szabolcs vm.) III. 706
Szentpétervár (ld. még Pétervár) III. 730, 760, 794
Szenttamás (Bács vm.) III. 683, 685, 687, 695
Szentvid (Vas vm.) I. 164, 165, 180
Szepes vm. I. 192, 194, 201, 268, 279; II. 395, 493; III. 743
Szepeshely I. 195, 303, 316
Szepesség I. 113, 131, 173, 179, 254, 257; II. 413, 465, 484, 492, 554

Szepesszombat I. 245
Szepesvár I. 178, 185, 279; II. 375, 427, 540
Szepesváralja II. 494
Széphalom III. 721
Szepsi I. 267, 269
Szerb-Horvát-Szlovén Királyság III. 845—846, 874
Szerb Vajdaság III. 702, 703, 704, 710, 711, 712, 723, 725
Szerbia I. 114, 122, 126, 149, 194, 197, 202, 214, 216, 224, 230, 231, 236, 242, 259, 261, 262, 264, 267, 271, 272, 274, 275, 277, 299, 305, 307, 322, 327; III. 566, 567, 632, 639, 656; III. 717, 718, 762, 763, 764, 765, 768, 769, 770, 773, 774, 787, 803, 806, 809, 811, 813, 816, 823, 824, 826, 828, 830, 845, 990
Szerdahely (Szerdahely-szék) III. 747
Szered III. 748
Szerémség I. 16, 19, 20, 33, 40—43, 48, 89, 104, 110, 114, 115, 122, 148, 231, 280, 322, 327, 335, 341, 343, 344; II. 361, 518, 557, 623; III. 680, 843
Szerém vára I. 89, 93, 140
Szerém vm. I. 229, 230; II. 521, 576, 582, 590, 656, 661; III. 702
Szerencs II. 395, 429, 434, 435, 437, 467, 505, 506, 520, 542; III. 859; IV. 1124
Szeret f. I. 216; II. 422; III. 832
Szevasztopol III. 712, 713
Szicilia I. 98, 210, 225; III. 722, 990
Szigetköz IV. 1072
Szigetszentmárton I. 15
Szigetvár II. 389, 390, 396, 397, 429, 513, 598; III. 697; IV. 1123
Szikszó I. 336; II. 404, 410, 417; III. 858
Szilágy vm. III. 845
Szilágy-vidék II. 388
Szilágyság II. 378, 494
Szilágysomlyó II. 412, 499
Szilézia I. 39, 191, 204, 205, 208, 291, 296, 297, 303—305, 307, 311, 314, 319, 332; II. 429, 432, 459, 544, 567, 568, 569, 571, 572, 579
Szilmeg I. 14
Szilva f. I. 62, 65
Szina I. 152, 265; II. 363
Szinérváralja II. 495, 498
Szinj I. 333
Szíria I. 28, 121; IV. 1123, 1127, 1136
Sziszek II. 411, 412, 414, 473, 619, 629; III. 751
Szisztovo II. 607
Szkalka I. 330
Szkítia I. 67
Szkutari III. 825
Szlavónia I. 42, 47, 94, 124, 134, 150, 152, 153, 157, 171, 172, 173, 183, 186, 187, 198, 199, 212, 214, 218, 229, 246, 247, 266, 267, 283, 290, 291, 292, 294, 299, 301, 322, 324, 332, 338; II. 362, 363, 371, 376—378, 386, 508, 518, 576, 593, 647; III. 678, 694, 703, 711, 716, 843
Szlovákia III. 840, 858, 944, 957, 959, 965, 966, 977, 981, 988, 997; IV. 1019, 1020, 1055, 1064, 1071, 1079, 1129, 1133, 1134, 1138
Szmolenszk I. 121; II. 544, 629; III. 991
Szoboszló II. 431, 441, 488, 499, 501, 561
Szobotist II. 582
Szófia I. 85, 87, 104, 111, 114, 115, 117, 119, 262, 341; II. 513, 518; III. 979; IV. 1044, 1097, 1128, 1129, 1135
Szokol I. 241, 333
Szolcsán II. 641
Szolnok I. 150; II. 382, 386, 415, 503, 529, 548, 665, 666; III. 687, 691, 692, 692, 694, 716, 717, 769, 798, 875, 862, 934, 994, 996, 998; IV. 1064, 1107, 1111
Szolnok vm. I. 173, 182
Szombatfalva II. 579
Szombathely I. 168, 261, 319, 320; II. 429, 593, 607; III. 755, 865, 879; IV. 1030, 1047, 1087, 1090, 1128
Szomolány II. 532
Szomolnok I. 200, 202; II. 364
Szomolnokbánya I. 198, 205, 219, 314
Szovjet-Oroszország III. 835, 836, 837, 838, 853, 872, 874, 879
Szovjetunió III. 889, 893, 894, 900, 902, 903, 909, 912, 913, 928, 929, 931—933, 936, 965, 966, 969—972, 974—976, 978, 979, 981—984, 986, 989—991, 995, 996; IV. 1013—1015, 1020—1022, 1024, 1027, 1028, 1029, 1031, 1033, 1034, 1037, 1039, 1040, 1041, 1043, 1045, 1047, 1049, 1052, 1056, 1062, 1063, 1065, 1066—1069, 1073—1075, 1082, 1083, 1086, 1087, 1088, 1089, 1091, 1092, 1094, 1096, 1097, 1098, 1099, 1102, 1104, 1106, 1109, 1110, 1117, 1120—1131, 1133—1139
Sződliget I. 14
Szőgyfalvi mező (Arad vm.) II. 362
Szöllős (Arad vm.) II. 362
Szőlős (Ugocsa vm.) I. 158, 195
Szőlős (Veszprém vm.) I. 165
Szöny II. 456, 466; III. 696; IV. 1106
Szőreg III. 700
Szörény vára I. 202, 219, 248, 321, 325, 345
Szörénység, Szörény, Szörényi bánság I. 135, 139, 151, 157, 160, 219, 220, 252, 254, 258
Szrebernik I. 239, 284, 333, 340

Sztálingrád III. 988, 989
Sztálinváros IV. 1071, 1079
Sztenicsnyák I. 199
Sztrecsény I. 197
Sztrigó vára I. 164, 201
Sztropkó I. 320
Szucsa I. 197
Szucsány (Túróc vm.) I. 197
Szucsava (Suceava) I. 324; II. 421
Szudán IV. 1137
Szudéta-vidék IV. 1031, 1045
Szuez IV. 1082
Szuezi-csatorna IV. 1079
Szurgut I. 65
Szuzdal I. 145

Tagliacozzo I. 162
Taktakenéz II. 601, 862
Tallós II. 579
Tállya II. 491, 502, 545
Tamási (Somogy m.) IV. 1087
Tamási (Tolna vm.) II. 377
Tannenberg III. 828
Tanzánia IV. 1121
Tapae I. 23
Tápióbicske III. 695
Tápiószentmárton I. 18
Tapolca (Zala vm.) II. 475
Tapolcsány I. 197, 237, 255
Tara f. I. 109
Tarcal I. 98; II. 394, 412, 432, 437, 469, 520; III. 692
Targowica II. 609
Tarkő I. 257
Tarnopol III. 834
Tarnów II. 363, 364
Tarpa II. 487, 527; IV. 1019
Tasnád II. 377, 498
Tata I. 13, 251, 330, 331; II. 373, 374, 376, 390, 396, 409, 414, 417, 418, 502, 538, 585, 625; III. 795, 822, 939
Tatabánya III. 833, 838, 867; IV. 1026, 1138
Tátrafüred III. 757
Tatros I. 286
Tauroggen II. 629
Teano I. 211
Tebriz II. 426
Técső I. 201
Téglás II. 549
Teherán III. 951, 991
Telegd (Bihar vm.) II. 511, 564
Telkibánya I. 314
Temes f. I. 94, 110, 146, 175; II. 659
Temes vm. I. 230, 233, 234; II. 590; III. 702
Temesi Bánság II. 557, 590, 597; III. 702—704, 725
Temesköz I. 295, 299, 338; II. 374, 385, 386, 557, 680, 683, 692, 694, 696, 697, 712
Temesvár I. 197, 198, 218, 234, 235, 273, 308, 310, 323, 335, 336; II. 385, 386, 415, 416, 418, 427, 512, 513, 519, 521, 522, 556, 567, 585, 587, 595, 602, 603, 610, 616, 663; III. 688, 697, 701, 709, 716, 717, 748, 751, 764, 767, 775, 776, 784, 799, 801, 820, 843, 984, 995; IV. 1040, 1070
Tempelhof (Berlin) III. 795
Teplic (Trencsén vm.) II. 582
Terebes (Zemplén vm.) I. 271; II. 641
Tergovistye (Tîrgovişte) II. 416, 420, 429
Terjén (Terény) I. 175
Terra di Lavoro I. 211
Tesány I. 333
Teschen (Cieszyn, Těšin) I. 204, 227; II. 590
Tétény (Nagytétény) I. 174, 175, 191, 341
Thesszaloniké I. 76
Thrácia III. 869
Ticino f. I. 75; III. 718, 719
Tihany I. 87, 88, 143, 149, 161, 330; II. 588; III. 882, 904; IV. 1106
Tihany-Óvár I. 17
Tihuca III. 691
Tilsit II. 623
Timok f. I. 48
Tinnin (ld. még Knin) I. 332, 334
Tîrgovişte ld. Tergovistye
Tirnovo I. 127, 156, 161, 232
Tirol I. 218; II. 436, 527, 528, 587, 622, 632
Tisza f. I. 37, 47, 48, 88, 94, 98, 146, 160, 228, 308, 350; II. 387, 392, 415, 447, 453, 520, 521, 528, 537, 556, 610, 620, 661, 663, 664; III. 683, 691, 692, 693, 694, 700, 704, 714, 766, 774, 843, 856, 857, 862, 864, 996
Tisza-Maros köze II. 518, 522
Tisza-vidék I. 15, 17, 32, 88; II. 527
Tiszabecs II. 528
Tiszabő III. 862
Tiszaeszlár III. 771, 773
Tiszafüred III. 694, 700
Tiszajenő III. 857
Tiszaladány III. 862
Tiszalök (ld. még Lök) IV. 1071

Tiszántúl I. 20, 85, 160, 173, 256; II. 363, 364, 374, 378, 400, 433, 481, 517, 528; III. 715, 857, 860—862, 871, 872, 996
Tiszapalkonya IV. 1090, 1091
Tiszasüly III. 862
Tiszaszederkény (ld. még Szederkény) IV. 1063, 1120, 1136
Tiszavarsány I. 334
Titel I. 259, 335, 348; II. 520; III. 695, 698
Tivoli III. 786
Tobitschau (Tovačov) I. 291
Tokaj I. 15, 181, 277, 320; II. 361, 363, 370, 374, 395, 401, 427, 430, 432, 433, 440, 453, 456, 458, 467, 469, 490, 493, 506, 520, 529, 530; III. 693, 700, 859, 862
Tokaj-Hegyalja II. 395
Tokió IV. 1115
Toledo II. 371
Tolentino II. 632
Tolmács (Landskron) vára I. 220
Tolna (Tolnavár) I. 105, 280, 327, 339, 342, 349; II. 382, 388, 420, 422, 424; III. 865
Tolna vm. I. 194; II. 376, 582, 660; III. 709, 852, 860, 982
Topa (Bihar vm.) II. 458
Topa (Kolozs vm.) I. 196
Topánfalva II. 594
Toplica f. I. 229
Topunkó I. 128
Torda I. 182, 257, 287, 299, 350; II. 372—375, 377, 378, 380, 381, 383—385, 390—394, 396, 398, 404, 406, 408, 413, 414, 419, 421, 422, 477, 478, 487; III. 995
Torda vm. II. 594
Torino I. 225; III. 717, 719, 731, 789
Torna II. 498
Torna vm. I. 192, 252, 268; II. 459, 495
Torontál vm. II. 590; III. 702
Torony (Csanád vm.) II. 383
Toruń (Thorn) I. 244; II. 511
Tost (Toczek) I. 311
Toszkána (Toscana) I. 72; II. 413, 600
Toulon II. 616
Toulouse I. 112
Tőke (Győr vm.) I. 185
Tömös III. 766
Tömösi hágó III. 694, 699
Töplitz (Teplitz) II. 630
Törcsvári szoros I. 94; II. 440, 502
Törökbecse III. 688
Törökkoppány ld. Koppány
Törökország I. 295; II. 488, 556, 557, 558, 629, 637, 639; III. 702, 708, 711, 712, 714, 729, 762—765, 770, 773, 779, 803, 810, 811, 816, 824, 828, 832, 874, 890, 909, 910, 912, 914, 927, 929, 970; IV. 1130
Töss I. 205
Tövis I. 267; II. 424; III. 755
Trafalgar II. 621
Traisen f. I. 78
Trau I. 100, 104, 110, 125, 149, 150, 193, 197, 198, 215, 237, 242, 243, 248
Trebbia II. 617
Trebinje III. 836
Trebitsch (Třebič) I. 288
Trencsén I. 27, 89, 148, 154, 188, 197, 203, 254, 278; II. 363, 463, 475, 531, 544, 545, 551, 552; III. 773, 843
Trencsén vm. I. 188; III. 737
Treviso I. 215
Trident II. 384
Trier III. 995
Trieszt I. 225; II. 588, 626, 629, 632; III. 722, 836, 867; IV. 1109
Trinidad II. 619
Tripolisz I. 133; III. 799, 822
Troisfontaines I. 119, 145
Troja (Itália) I. 210
Troppau (Opava) I. 154, 295, 311; II. 634
Troyes I. 41
Tulln I. 84, 153, 301
Tunézia IV. 1137
Túr II. 575
Tura II. 408, 413; III. 700
Túrkeve IV. 1014
Turnu-Severin I. 24; III. 831, 975
Túróc I. 153, 155, 156, 160, 192; II. 409
Túróc vm. I. 291; II. 467, 541, 542
Túrócszentmárton I. 206; III. 709, 727, 731, 747, 758, 759, 760, 791, 800, 840, 843
Tüdőrév I. 259
Türingia I. 69, 70, 72
Türje I. 143
Tyerebovl I. 138
Tyihoml I. 138

Ubdina I. 321
Udine I. 209, 212
Udvardi (Komárom vm.) I. 139, 190
Udvarhely II. 493, 579

Udvarhelyszék II. 420, 579
Ugocsa vm. I. 336; II. 398, 431, 432, 451, 469, 471, 499, 501, 556; III. 845
Ugróc (Trencsén vm.) I. 197
Uherské Hradište (Magyar-Hradis) I. 98
Újbánya I. 285, 297; II. 559
Újfalu (Abaúj vm.) II. 499
Újlak (Valkó vm.) [Illok] I. 272, 289, 322, 348, 350; II. 512
Újpalánka (Bács vm.) II. 521, 556
Újpest II. 651; III. 716, 737, 774, 793, 803, 806, 877, 902, 908; IV. 1014, 1075
Újszeged III. 881
Újszőny III. 714, 722, 775
Újvár (Abaúj vm.) I. 85, 100, 149
Újvár ld. Holics I. 187, 202
Újvár vm. I. 158, 159
Újvidék II. 574, 627; III. 678, 709, 737, 751, 768, 774, 775, 776, 778, 806, 819, 822, 843, 845, 924, 986, 992; IV. 1013, 1020, 1031, 1052, 1062, 1066, 1086, 1096, 1103, 1112, 1128, 1133
Új-Zéland III. 985
Új-Zrínyivár II. 480, 483, 484
Ukrajna II. 747; III. 836, 873, 879, 993; IV. 1134
Ukrán Szocialista Szovjet Köztársaság IV. 1139
Ulm II. 533, 621
Ulrichskirchen II. 448
Una f. I. 241, 327, 362
Ung f. III. 845
Ung vára I. 195
Ung vm. I. 175, 180, 192, 235, 252; II. 377, 501, 524
Ungvár I. 195, II. 467, 502, 505, 506, 532, 588; III. 731, 732, 843, 848, 858, 960, 970; IV. 1025, 1074, 1090, 1097
Urál I. 53, 54, 55, 59, 62; III. 780
Urbino I. 210
Urkút III. 887
Uruguay IV. 1127, 1131
Urvölgy (Zólyom vm.) II. 488
Ustí nad Labem (Aussig) I. 251
Utrecht II. 462, 474, 541, 552, 562
Uzsok III. 845
Uzsoki-szoros III. 828
Ürög (Baranya vm.) I. 138, 152
Üröm III. 908

Vác I. 79, 90, 91, 125, 147, 155, 311; II. 365, 373, 415, 417, 419, 427, 505, 578, 580, 582, 585, 587, 590, 664; III. 691, 695, 699, 700, 776, 908, 911, 999; IV. 1081, 1108, 1110
Váchartyán IV. 1046
Vadna I. 275; II. 459
Vadosfa II. 574
Vág f. I. 81, 100, 148, 165, 228, 249, 253, 254, 290; II. 467, 499, 520, 536, 544; III. 699
Vágsellye II. 410
Vágújhely III. 843
Vaja II. 549
Vajdahunyad I. 270, 278, 508, 631; III. 772, 775, 776, 814
Vajdaság III. 726, 735, 903; IV. 1013, 1022, 1023, 1108
Valea Albă I. 299
Valenciennes II. 608
Valeria I. 33, 35, 36, 37, 39
Valéria-telep (Budapest) IV. 1099
Valkó vára (Kraszna vm.) I. 195
Valkó vm. I. 229; II. 521
Valkóvár (Valkó vm.) I. 141
Valmy II. 609
Valpó II. 376, 420, 510
Valtellina III. 802
Vámospércs II. 429, 441, 488, 561
Várad I. 91, 97, 105, 106, 122, 129, 173, 182, 183, 193, 196, 198, 222, 231, 233, 238, 241, 248, 257, 264, 272, 288, 295, 299, 301, 302, 319, 334, 335, 336; II. 368, 369, 372, 375, 376, 379, 383, 387, 395, 398, 400, 408, 409, 419, 421, 427, 432, 433, 435, 442, 443, 445, 457, 458, 459, 465, 474, 479, 480, 482, 486, 492, 502, 506, 507, 509—512, 516, 517, 537, 575, 577, 579, 580, 588, 589, 591, 595, 621, 646. (A továbbiakban ld. Nagyvárad.)
Váradelőhegy (Váradhegyfok) I. 105
Váradhegyfok ld. Váradelőhegy
Váradolaszi II. 528
Váralja (Szepesváralja) I. 245
Varasd I. 126, 134; II. 363, 386, 424, 478, 649; III. 686, 773
Varasd vm. II. 582, 590, 657
Vardar f. III. 839
Varennes II. 606
Várhegy (Buda) III. 715
Vári II. 527
Varin I. 197
Várkony (Heves vm.) I. 88, 98; II. 435
Várna I. 264; IV. 1131
Várpalota (ld. még Palota)
Városhidvég II. 512
Varsó II. 476, 496, 525, 526, 527, 542, 543, 611, 612, 629, 640, 641; III. 697, 724; III. 907, 913, 933, 941,

959, 970, 994, 996; IV. 1039, 1043, 1075, 1095, 1100—1102, 1104, 1107, 1116, 1120, 1125, 1128, 1130, 1137
Varsói hercegség II. 626, 630
Vas vm. I. 147, 156, 159, 183, 218, 260, 261, 303; II. 400, 410, 411, 430, 581, 582; III. 859
Vásárhely (Veszprém vm.) I. 332, 340
Vasas (Baranya vm.) III. 932
Vaskapu (Hunyad vm.) I. 248; II. 425, 442, 515
Vaskapu (Krassó-Szörény vm.) III. 782, 783, 792, 841
Vaskapu-csatorna III. 796
Vaskő III. 782
Vaslui I. 297
Vasvár (Vas vm.) I. 149, 175; II. 486
Vatikán II. 429
Vatikán állam III. 909; IV. 1114
Vázsony ld. Nagyvázsony
Vecsés IV. 1013
Veglia szigete I. 305, 310
Velemér I. 224
Velemszentid I. 17
Velence (Venezia) I. 68, 82, 100, 102, 104, 112, 114, 115, 119, 121, 122, 126, 132, 147, 149, 150, 173, 183, 190, 193, 195, 197, 198, 208, 209, 210, 213, 214, 215, 219, 221, 222, 224, 225, 226, 229, 238, 242, 244, 245, 247, 248, 254, 280, 281, 283, 294, 303, 305, 309, 310, 314, 315, 323, 325—330, 332, 340, 345, 349; II. 370, 373, 393, 416, 445, 469, 478, 486, 504, 505, 534, 555, 616; III. 677, 698, 715, 719, 724, 737, 738, 882, 936, 971
Velike II. 377
Vence IV. 1074
Vencsellő II. 629
Venezuela IV. 1128
Ver (Dalmácia) I. 333
Verbó (Nyitra vm.) II. 547
Vercelli I. 68
Verdun I. 85; III. 831
Vereckei hágó I. 67, 147, 178; II. 476, 527, 550
Veresegyháza (Pest vm.) II. 536
Verespatak II. 594
Verona I. 71, 209, 212, 224; II. 635
Verőce I. 144, 176; II. 505, 568, 582
Verőce vm. II. 521, 576, 590, 656
Versailles II. 543, 553, 576; III. 750, 751, 835
Versec III. 843
Versend III. 735
Vértes hg. I. 86, 108
Vértesszentkereszt I. 108, 140
Vértesszőlős I. 13
Veszelov tanya (Szemjonovo) I. 65
Veszprém I. 78, 79, 84, 92, 116, 147, 149, 152, 186, 252, 260, 261, 287, 319, 320; II. 385, 396, 412, 418, 502, 532, 546, 581, 583, 612, 625, 630; III. 709, 755, 932; IV. 1017, 1051, 1061, 1116
Veszprém vm. II. 362, 405, 537, 582
Veszprémvölgy I. 81
Vesztfália I. 70
Vésztő I. 15; III. 993
Vetés II. 528
Vezekény (Bars vm.) II. 473
Vicenza I. 128, 209
Vid (Szabolcs vm.) II. 429
Vichy III. 975
Vicsegda f. I. 53
Vidin (Bodon, Viddin) I. 80, 129, 139, 157, 161, 218, 220, 234, 250, 262, 264, 327; II. 513, 515, 516, 518, 597; III. 701, 702
Vienne (Franciao. I. 193
Vietnam IV. 1095, 1100, 1114, 1117, 1118, 1120, 1123
Vigevano III. 684
Vihnye II. 534, 646
Világos II. 396, 416; III. 701, 711
Világosvár I. 264
Villach I. 291
Villafranca III. 719
Vilna I. 208
Viminacium (Kostolac) I. 32. 40
Vimpác II. 413
Vindobona (Bécs) I. 23, 27, 28
Visegrád I. 92, 135, 155, 191, 193, 195, 198, 201, 202, 204, 206—209, 211, 214, 228, 239, 259, 260, 310, 313; II. 365, 366, 373, 374, 377, 415, 503, 505
Visk I. 201; II. 475, 476
Visztula f. I. 32
Vitány II. 396
Vitkov-hegy (Prága) I. 248
Vitovnica I. 231
Vizakna III. 693
Vizvár (Somogy vm.) II. 397
Vizsoly I. 152; II. 410, 411, 417
Vjátka f. I. 60
Vlagyimir vára I. 141
Vlagyimir-Szuzdál I. 145
Volga f. I. 54, 55, 56, 59, 62, 64, 67, 71, 110, 144; III. 988
Volhinia (Wołyń) III. 831
Vorarlberg II. 622, 632
Voronyezs III. 989

Vöröskő I. 165, 307; II. 536
Vöröstoronyi szoros I. 148, 321; III. 693, 694, 831
Vörösvár (Pilisvörösvár) II. 414
Vöslau III. 741
Vraca I. 161
Vrána I. 116, 226, 229, 230, 238, 242
Vranduk vára I. 255
Vrhboszna (Szarajevo) I. 327
Vukovár II. 659
Vulka I. 169
Vyšehrad (Cseho.) I. 248

Wagram II. 626
Waltersdorf vára I. 152
Wangariorum marcha I. 50
Washington I. 205; III. 897, 980; IV. 1048, 1130
Waterloo II. 632
Weimar III. 716, 849, 850
Wels I. 74, 340
Werla vára I. 71
Westminster II. 456
Wittenberg I. 339, 343, 345; II. 388, 411
Witzleben III. 909
Wolfenbüttel I. 74
Worms I. 75, 103, 340, 341; II. 570
Württemberg II. 630
Würzburg II. 513
Wüsterhausen II. 561

Ypern III. 829, 835

Zádorlak I. 335
Zagorje (grófság) I. 282
Zágráb I. 106, 132, 148, 153, 173, 174, 203, 215, 227, 229, 287, 291, 305, 306, 320; II. 412, 552, 567, 593, 595, 611, 622, 635, 646, 649, 653, 655, 657, 662, 666; III. 678, 680, 683, 724, 725, 727, 735, 736, 744, 753, 759, 768, 773, 791, 814, 816, 827, 839; IV. 1062
Zágráb vm. II. 582, 590, 653, 655, 656, 657, 661, 662, 665; III. 680, 773
Zagyvapálfalva IV. 1098
Záhony IV. 1109, 1112
Zajkány II. 478
Zákány (Somogy vm.) II. 366; III. 749
Zala f. I. 49
Zala vm. I. 156, 159, 163, 166, 261, 287, 303; II. 394, 398, 430, 582, 616, 651, 655, 661, 663
Zalaegerszeg II. 562; IV. 1114
Zalafő I. 196
Zalaszeg I. 171
Zalatna I. 215; II. 578
Zalavár I. 69, 81, 149, 159, 333
Zamar I. 147
Zámoly (Zámor) I. 85
Zánka IV. 1134
Zára I. 100, 101, 102, 103, 112, 114, 115, 119, 121, 122, 126, 133, 147, 149, 150, 193, 198, 208, 209, 215, 219, 220, 226, 230, 232, 238, 242; III. 808
Zaránd vm. I. 173; II. 386, 594
Zavadka II. 527, 528
Zayugróc II. 663
Zboró II. 468, 472
Zelenika III. 836
Zemplén vm. I. 159, 188, 192, 196, 266; II. 377, 407, 426, 451, 469, 471, 554, 610, 611, 636
Zengg I. 207, 211, 227, 305, 333, 337; II. 433; III. 751
Zenta II. 520, 556; III. 886
Zernyest II. 515
Zilah II. 497
Zimmerwald III. 830
Zimony I. 89, 97, 104, 110, 115, 272, 341; II. 396, 583; III. 774
Zirc I. 88
Zlatica I. 262
Znaim (Znojmo) I. 232, 257; II. 435, 626
Znióváralja II. 475; III. 758
Zobor I. 101
Zólyom I. 148, 150, 152, 192, 224, 226; II. 530; III. 751, 755, 859, 860
Zólyom vm. I. 155, 266, 268; II. 498, 641
Zólyomlipcse II. 488
Zombor II. 574
Zöldhalompuszta I. 18
Zürich II. 617; III. 719, 721, 787, 902
Zvenyigorod I. 138
Zvornik I. 284

Zsablya III. 986
Zsámbék I. 127, 265; II. 415
Zsarnó (Avala) I. 337
Zselicszentjakab I. 88, 330
Zselin I. 199
Zsember II. 501
Zsibó II. 537, 538, III. 701
Zsigárd III. 698
Zsilvölgy III. 831, 848, 910
Zsitva f. I. 179
Zsitvatorok II. 432
Zsolna I. 197, 204, 227; II. 438, 463, 543; III. 773, 802, 843, 846, 959

Az egykor Magyarországhoz, ma Ausztriához (A), Csehszlovákiához (Cs), Jugoszláviához (J), Romániához (R), a Szovjetunióhoz (Sz) tartozó helységek mai hivatalos neve

Abrudbánya: Abrud (R)
Agyagfalva: Lutiţa (R)
Ajnácskő: Hajnáčka (Cs)
Alparét: Bobîlna (R)
Alvinc: Vinţul de Jos (R)
Apáti: Apateu (R)
Appony: Oponice (Cs)
Aranyos: Arieşul (R)
Aranyosbánya: Baia de Arieş (R)

Bábaszék: Babiná (Cs)
Bács: Bač (J)
Bácsfalva: Bacea (R)
Bácsföldvár: Bačko Gradište (J)
Bajmóc: Bojnice (Cs)
Bakabánya: Pukanec (Cs)
Balázsfalva: Blaj (R)
Bálványos: Unguraş (R)
Barkaszó: Barkaszovo (Sz)
Barkó: Brekov (Cs)
Barót: Baraolt (R)
Bars: Stary Tekov (Cs)
Barsszentkereszt: Žiar nad Hronom (Cs)
Bártfa: Bardejov (Cs)
Basahida: Bašaid (J)
Batizfalva: Batizovce (Cs)
Batiz-Vasvári: Botiz (R)
Bátorkeszi: Vojnice (Cs)
Báziás: Baziaş (R)
Bazin: Pezinok (Cs)
Becse: Stary Bečej (J)
Becskerek: Veliki Bečkerek (J)
Béla: Spišská Belá (Cs)
Bélabánya: Banská Belá (Cs)
Bélfenyér: Belfir (R)
Bereg: Beregi (Sz)
Beregszász: Beregovo (Sz)
Berekszó: Beregsăul Mare (R)
Berencs: Branč (Cs)
Berethalom: Biertan (R)
Berzevice: Brezovica (Cs)
Beszterce: Bistriţa (R)
Beszterce: Považská Bystrica (Cs)
Besztercebánya: Banská Bystrica (Cs)
Bethlenszentmiklós: Sanmiclăuş (R)
Betlen: Beclean (R)
Betlenfalva: Betlanovce (Cs)
Betlér: Betliar (Cs)
Biccse: Velká Bytča (Cs)
Bihács: Bihač (J)
Bihar: Biharea (R)
Bodrogszeg: Bodrogsek (Cs)
Bogoszló: Bohuslavice (Cs)
Bogsán: Vasiovei (R)
Bolkács: Bălcaciu (R)
Bolmány: Bolman (J)
Bonchida: Bonţida (R)
Borosjenő: Ineu (R)
Borostyán: Bernstein (A)
Bozók: Bzovík (Cs)
Bölön: Belin (R)
Branyicska: Branisca (R)
Brassó: Braşov (R)
Breznóbánya: Brezno nad Hronom (Cs)
Brezova: Brezová (Cs)
Bród: Brod (Sz)
Bucsány: Bučany (Cs)
Budetin: Budatín (Cs)
Búlkeszi: Buljkes (J)

Csaca: Čadca (Cs)
Csák: Ciacova (R)
Csáktornya: Čakovec (J)
Csálya: Ciala (R)
Csanád: Cenade (R)
Csap: Csop (Sz)
Csatár: Cetariu (R)
Csázma: Čazma (J)
Csejte: Čachtice (Cs)
Cseklész: Čeklís (Cs)
Csetnek: Štitník (Cs)
Csiksomlyó: Şumuleu (R)
Csikszentdomonkos: Sîndominic (R)
Csucsa: Ciucea (R)
Csütörtökhely: Spišsky Štvrtok (Cs)

Daróc: Craidorolţ (R)
Deáki: Diakovce (Cs)
Derencsény: Drienčany (Cs)
Derzs: Dârjiu (R)
Dévény: Devin (Cs)
Dés: Dej (R)
Diód: Stremţ (R)
Diószeg: Diosig (R)

Dicsőszentmárton: Tîrnaveni (R)
Divény: Divin (Cs)
Dobrinya: Dobrá Nivá (Cs)
Dobsina: Dobšiná (Cs)
Dognácska: Dognecea (R)
Dolha: Dolgoje (Sz)
Domahida: Domăneşti (R)
Dunacsun: Čunovo (Cs)
Durand: Tvarožná (Cs)

Ebesfalva: Dumbrăveni (R)
Egeg: Hokovce (Cs)
Egres: Agriş (R)
Élesd: Aleşd (R)
Enyicke: Haniska (Cs)
Eperjes: Prešov (Cs)
Erdőd: Ardead (R)
Erdőhegy: Pădureni (R)
Érmihályfalva: Valea-lui-Mihai (R)
Érsekújvár: Nové Zámky (Cs)
Eszék: Osijek (J)

Farkasd: Wolfau (A)
Farkashida: Vlčkovce (Cs)
Fehértemplom: Bela Crkva (J)
Fejérd: Feiurdeni (R)
Feketehalom: Codlea (R)
Feketeváros: Purbach (A)
Felka: Vel'ká (Cs)
Felsőelefánt: Horné Lefantovce (Cs)
Féltorony: Halbturm (A)
Fenes: Feniş (R)
Fiume: Rijeka (J)
Fogaras: Făgăraş (R)
Földvár: Feldioara (R)
Futak: Futog (J)
Fülek: Fil'akovo (Cs)
Füles: Nikitsch (A)

Gács: Halič (Cs)
Galambóc: Golubac (J)
Gálfalva: Găleşti (R)
Galgóc: Hlohovec (Cs)
Gálszécs: Sečovce (Cs)
Gara: Gora (J)
Garamszentbenedek: Hronský Beňadik (Cs)
Gernyeszeg: Gorneşti (R)
Gimes: Jelenec (Cs)
Gnézda: Gňazdá (Cs)
Gomba: Hubice (Cs)
Gombás: Hubová (Cs)
Gombaszög: Gombasek (Cs)
Gorbó: Gîrbău (R)
Goroszló: Guruslău (R)
Gölnicbánya: Gelnica (Cs)
Görgényszentimre: Gurghiu (R)

Gyalu: Gilău (R)
Gyéres: Cîmpia Turzii (R)
Györke: Ďurkov (Cs)
Gyulafehérvár: Alba Iulia (R)

Hadad: Hodod (R)
Hátszeg: Haţeg (R)
Hermanec: Harmanec (Cs)
Hermány: Hărman (R)
Hibbe: Hybe (Cs)
Hidvég: Podeni (R)
Holdvilág: Hoghilag (R)
Holics: Holič (Cs)
Homonna: Humenné (Cs)
Hosszúaszó: Valea-Lunga (R)
Hosszúmező: Cîmpulung la Tisa (R)
Höflány: Höflein (A)
Hrussó: Hrušov (Cs)

Igló: Spišská Nová Ves (Cs)
Illádia: Ilidia (R)
Illava: Ilava (Cs)
Illésfalva: Iliašovce (Cs)
Ipolyság: Šahý (Cs)

Jánosrét: Lúčky (Cs)
Jászó: Jasov (Cs)
Jeszenő: Jaszinja (Sz)
Jókő: Dobrá Voda (Cs)
Jolsva: Jelšava (Cs)

Kápolna: Căpîlna (R)
Kapronca: Coprivnica (J)
Karánsebes: Caransebeş (R)
Károlyváros: Karlovac (J)
Kassa: Košice (Cs)
Kasza: Košeca (Cs)
Kékkő: Modrý Kameň (Cs)
Kelementelke: Călimăneşti (R)
Kér: Chier (R)
Kerc: Cîrţa (R)
Kercsesora: Streza-Cîrţişoara (R)
Kereki: Cherechiu (R)

Kerelőszentpál: Sinpaul (R)
Kereszténysziget: Christian (R)
Keresztúr: Hostie (Cs)
Kerlés: Chiraleş (R)
Késmárk: Kežmarok (Cs)
Kézdivásárhely: Tîrgul Secuesc (R)
Királyi: Chiraleu (R)
Kismarton: Eisenstadt (A)
Kisselyk: Seica Mica (R)
Kisszeben: Sabinov (Cs)
Kolos: Vel'ky Klíž (Cs)
Kolozs: Cojocna (R)
Kolozsmonostor: Cluj-Mănăştur (R)
Kolozsvár: Cluj-Napoca (R)
Komárom: Komárno (Cs)
Komjáti: Komjatice (Cs)
Korotna: Crocna (R)
Korpona: Krupina (Cs)
Kosztolány: Kostol'any (Cs)
Kozmateleke: Cozma (R)
Kölpény: Culpiu (R)
Köpcsény: Kittsee (A)
Körmöcbánya: Kremnica (Cs)
Körösszeg: Cheresig (R)
Kővár: Cetate (R)
Kővár: Petriceni (R)
Kövi: Kameňany (Cs)
Krasznahorka: Krásna Hôrka (Cs)

Lajtaszentmiklós: Neudörfl an der Leitha (A)
Lakompak: Lackenbach (A)
Lamkerék: Lancrăm (R)
Lánzsér: Landsee (A)
Lécfalva: Leţ (R)
Lednice: Lednica (Cs)
Légrád: Legrad (J)
Léka: Lockenhaus (A)
Lekér: Lekýr (Cs)
Lelesz: Leles (Cs)
Léta: Litenii de Sus (R)
Léva: Levice (Cs)
Libetbánya: L'ubietová (Cs)
Likava: Likavka (Cs)
Lipótvár: Leopoldov (Cs)
Lippa: Lipova (R)
Liptószentmihály: Liptovský Michal (Cs)
Liptószentmiklós: Liptovský Mikuláš (Cs)
Liptóújvár: Liptovský Hrádok (Cs)
Losonc: Lučenec (Cs)
Lőcse: Levoča (Cs)
Lubló: Stará L'ubovňa (Cs)
Lugos: Lugoj (R)
Lupény: Lupeni (R)

Madéfalva: Siculeni (R)
Majszin: Moiseiu (R)
Majtény: Moftinul Mare (R)
Máramarossziget: Sighetul Marmaţiei (R)
Margita: Marghita (R)
Marosillye: Ilia (R)
Marosludas: Ludus (R)
Marosvár: Cenad (R)
Marosvásárhely: Tîrgu Mureş (R)
Medgyes: Mediaş (R)
Megyer: Čalovo (Cs)
Menyő: Mineu (R)
Miriszló: Mirăslău (R)
Mislye: Myslina (Cs)
Modor: Modra (Cs)
Moldvabánya: Moldova Nouă (R)
Monyorókerék: Eberau (A)
Munkács: Mukacsevo (Sz)
Murány: Muráň (Cs)

Nagybacskó: Bačkov (Cs)
Nagybánya: Baia Mare (R)
Nagybecskerek: Veliki Bečkerek (J)
Nagycsűr: Şura Mare (R)
Nagydemeter: Dumitra (R)
Nagydobrony: Veliki Dobrony (Sz)
Nagyenyed: Aiud (R)
Nagyfödémes: Vel'ké Úl'any (Cs)
Nagykároly: Carei (R)
Nagykikinda: Velika Kikinda (J)
Nagylak: Nădlac (R)
Nagylucska: Velikije Lucski (Sz)
Nagymarton: Mattersdorf (A)
Nagymihály: Mihal'ovce (Cs)
Nagyröce: Vel'ká Revúca (Cs)
Nagysalló: Tekovské Lužany (Cs)
Nagyselyk: Seica Mare (R)
Nagysink: Cincul (R)
Nagyszalonta: Salonta (R)
Nagyszeben: Sibiu (R)
Nagyszombat: Trnava (Cs)
Nagyszőlős: Seleuşul (R)
Nagyszőlős: Vinogradov (Sz)
Nagytapolcsány: Topoľčany (Cs)
Nagyvárad: Oradea (R)
Naszód: Năsăud (R)

Németbogsán: Bocşa Vasiovei (R)
Németi: Hontianske Nemce (Cs)
Németlipcse: Partizánska L'upča (Cs)
Németújvár: Güssing (A)
Nevicke: Nevickoje (Sz)
Nyitra: Nitra (Cs)
Nyitraújlak: Vel'ké Zálužie (Cs)

Óbecse: Stari Bečej (J)
Ófalu: Spišská Stará Ves (Cs)
Ógyalla: Hurbanovo (Cs)
Olaszi: Spišské Vlachy (Cs)
Oroszvár: Rusovce (Cs)
Osgyán: Ožďany (Cs)

Őr: Strážky (Cs)
Örményes: Urmeniş (R)

Palást: Plast'ovce (Cs)
Palocsa: Plaveč (Cs)
Pánád: Pănade (R)
Pancsova: Pančova (J)
Párkány: Štúrovo (Cs)
Pelsőc: Plešivec (Cs)
Perecsény: Perecsin (Sz)
Pered: Tešedíkovo (Cs)
Perlak: Prelog (J)
Perlasz: Perlez (J)
Pétervárad: Petrovaradin (J)
Petrozsény: Petroşeni (R)
Piski: Simeria (R)
Piskolt: Pişcolt (R)
Pohorella: Pohorelá (Cs)
Poprád: Poprad (Cs)
Porumbák: Porumbac (R)
Pozsony: Bratislava (Cs)
Prázsmár: Prejmer (R)
Privigye: Priviedza (Cs)
Puchó: Puchov (Cs)
Pudmeric: Pudmerice (Cs)

Radna: Rodna (R)
Radnót: Iernut (R)
Rahó: Rahov (Sz)
Resicabánya: Reşiţă Montana (R)
Ricsnó: Richnava (Cs)
Rimaszombat: Rimavská Sobota (Cs)
Rohnic: Hronec (Cs)
Rohonc: Rechnitz (A)
Rozgony: Rozhanovce (Cs)
Rózsahegy: Ružomberok (Cs)
Rozsnyó: Rožňava (Cs)
Ruttka: Vrútky (Cs)

Salánk: Salanki (Sz)
Sármás: Sărmăsei (R)
Sáros: Šariš (Cs)
Sasvár: Šaštínské Stráže (Cs)
Sebesvár: Bologa (R)
Segesvár: Sighişoara (R)
Sellenberk: Şelimbăr (R)
Selmecbánya: Banská Štiavnica (Cs)
Sempte: Šintava (Cs)
Sepsiszentgyörgy: Sfîntul Gheorghe (R)
Simánd: Şimand (R)
Solymos: Şoimus (R)
Sólyomkő: Şoimeni (R)
Somkút: Şomcutul (R)
Somorja: Šamorín (Cs)
Somos: Drienov (Cs)
Stóla: Štôla (Cs)
Stomfa: Stupava (Cs)
Strázsa: Straža (Cs)
Stubnya: Turčianske Teplice (Cs)

Szabadka: Subotica (J)
Szakolca: Skalica (Cs)
Szalacs: Sălacea (R)
Szalánkemén: Slankamen (J)
Szalka: Salka (Cs)
Szalónak: Schlaining (A)
Szamobor: Samobor (J)
Szamosfalva: Someşeni (R)
Szamosújvár: Gherla (R)
Szárhegy: Lăzărea (R)
Szarvkő: Hornstein (A)
Szászfenes: Floreşti (R)
Szászkézd: Saschiz (R)
Szászrégen: Reghin (R)
Szászsebes: Sebeş (R)
Szászváros: Orăştie (R)
Szatmárnémeti: Satu Mare (R)
Százd: Sazdice (Cs)
Szebelléb: Sebechleby (Cs)
Szécskeresztúr: Zemplínska Teplica (Cs)
Székelyhid: Săcueni (R)
Székelykocsárd: Lunca Mureşului (R)
Székelyudvarhely: Odorhei (R)
Székes: Săcăreni (R)
Szelindek: Slimnic (R)

Szenc: Scnec (Cs)
Szentbenedek: Mînăstirea (R)
Szentgyörgy: Jur pri Bratislave (Cs)
Szentimre: Sintimbru (R)
Szentjobb: Sîniob (R)
Szentmargita: Sînmarghita (R)
Szenttamás: Srbobran (J)
Szepeshely: Spišská Kapitula (Cs)
Szepesszombat: Spišská Sobota (Cs)
Szepesváralja: Spišské Podhradie (Cs)
Szepsi: Moldava nad Bodvou (Cs)
Szerdahely: Mercurea (R)
Szered: Sered (Cs)
Szilágysomlyó: Şimleul Silvaniei (R)
Szina: Sena (Cs)
Szinérváralja: Seini (R)
Szkalka: Skalka (Cs)
Szobotist: Sobotište (Cs)
Szolcsány: Solčany (Cs)
Szombatfalva: Sîmbăteni (R)
Szomolány: Smolenice (Cs)
Szomolnok: Smolnik (Cs)
Szöllős: Seleuş (R)
Sztrecsény: Strečno (Cs)
Sztropkó: Stropkov (Cs)
Szucsa: Súča (Cs)
Szucsány: Sučany (Cs)

Tallós: Tomášikovo (Cs)
Tapolcsány: Topoľčany (Cs)
Tasnád: Tăşnad (R)
Tátrafüred: Starý Smokovec (Cs)
Técső: Tjacsiv (Sz)
Telegd: Tileagd (R)
Temesvár: Timişoara (R)
Teplic: Trenčianské Teplice (Cs)
Terebes: Trebišov (Cs)
Tihuca: Tihuţa (R)
Topa: Topa de Sus (R)
Topa: Topa de Cris (R)
Topánfalva: Cîmpeni (R)
Torda: Turda (R)
Torna: Turnanske Podhradie (Cs)
Torony: Turnu (R)
Törökbecse: Novi Bečej (J)
Tövis: Teiuş (R)
Trencsén: Trenčín (Cs)
Túrócszentmárton: Martin (Cs)

Udvard: Dvory nad Žitavou (Cs)
Udvarhely: Odorhei (R)
Újbánya: Nová Baňa (Cs)
Újfalu: Košická Nová Ves (Cs)
Újlak: Ilok (J)
Újvidék: Novi Sad (J)
Ungvár: Uzsgorod (Sz)
Úrvölgy: Špania Dolina (Cs)

Vágsellye: Šal'a (Cs)
Vágújhely: Nové Mesto nad Váhom (Cs)
Vajdahunyad: Hunedoara (R)
Varasd: Varaždin (J)
Vári: Varü (Sz)
Varin: Varín (Cs)
Vaskapu: Poarta Sălajului (R)
Vaskő: Ocna de Fier (R)
Verbó: Vrbové (Cs)
Verespatak: Roşia Montană (R)
Verőce: Virovitica (J)
Versec: Vrsac (J)
Vetés: Vetiş (R)
Vezekény: Vel'ke Vozokany (Cs)
Vihnye: Vihne (Cs)
Világos: Şiria (R)
Vimpác: Wimpassing (A)
Visk: Vüskovo (Sz)
Vizakna: Ocna Sibiului (R)
Vöröskő: Červeny Kameň (Cs)

Zádorlak: Zădăreni (R)
Zágráb: Zagreb (J)
Zajkány: Zeicani (R)
Zalatna: Zlatna (R)
Zayugróc: Uhrovec (Cs)
Zboró: Zborov (Cs)
Zenta: Senta (J)
Zernyest: Zărneşti (R)
Zilah: Zălau (R)
Zniováralja: Kláštor pod Znievom (Cs)
Zólyom: Zvolen (Cs)
Zólyomlipcse: Slovenská L'upca (Cs)
Zombor: Sombor (J)
Zsablya: Žabalj (J)
Zsember: Žemberovce (Cs)
Zsibó: Jibou (R)
Zsigárd: Žihárec (Cs)
Zsolna: Žilina (Cs)

TÉRKÉPJEGYZÉK

Magyarország 1945 után 1035

A RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

br. = báró
cs. és kir. = császári és királyi
gr. = gróf
Ft = forint
hg = herceg
m. = megye
K = korona
kir. = királyi
m. kir. = magyar királyi
P = pengő
Rt. = részvénytársaság
t = tonna
vm. = vármegye

TARTALOMJEGYZÉK

XIII. A népi demokratikus forradalom és a szocializmus építése. 1944—1970 .. 1013

Függelék

1. Magyarország államfői 1141
2. Erdélyi fejedelmek 1142
3. Nádorok 1142
4. Erdélyi vajdák 1144
5. Udvarispánok, országbírák 1145
6. Erdélyi főkormányzók (gubernátorok) 1147
7. Miniszterelnökök 1147
8. Esztergomi érsekek, érsekségi kormányzók 1148

Mutatók

1. Személynévmutató 1149
2. Helynévmutató 1217

Térképjegyzék 1258
A rövidítések jegyzéke 1258

A kiadásért felelős az Akadémiai Kiadó igazgatója
Műszaki szerkesztő: Marton Andor
A burkoló- és kötésterv Gyene Ida munkája
Terjedelem: 22,05 (A/5) ív
AK 1751 k 8284
82.10766 Akadémiai Nyomda, Budapest
Felelős vezető: Bernát György

ISBN 963 05 2660 3 (összkiadás)
ISBN 963 05 2989 0 (kötetszám)